BESTUUR EN ADMINISTRATIE

DER

PROVINCIE NOORDBRABANT

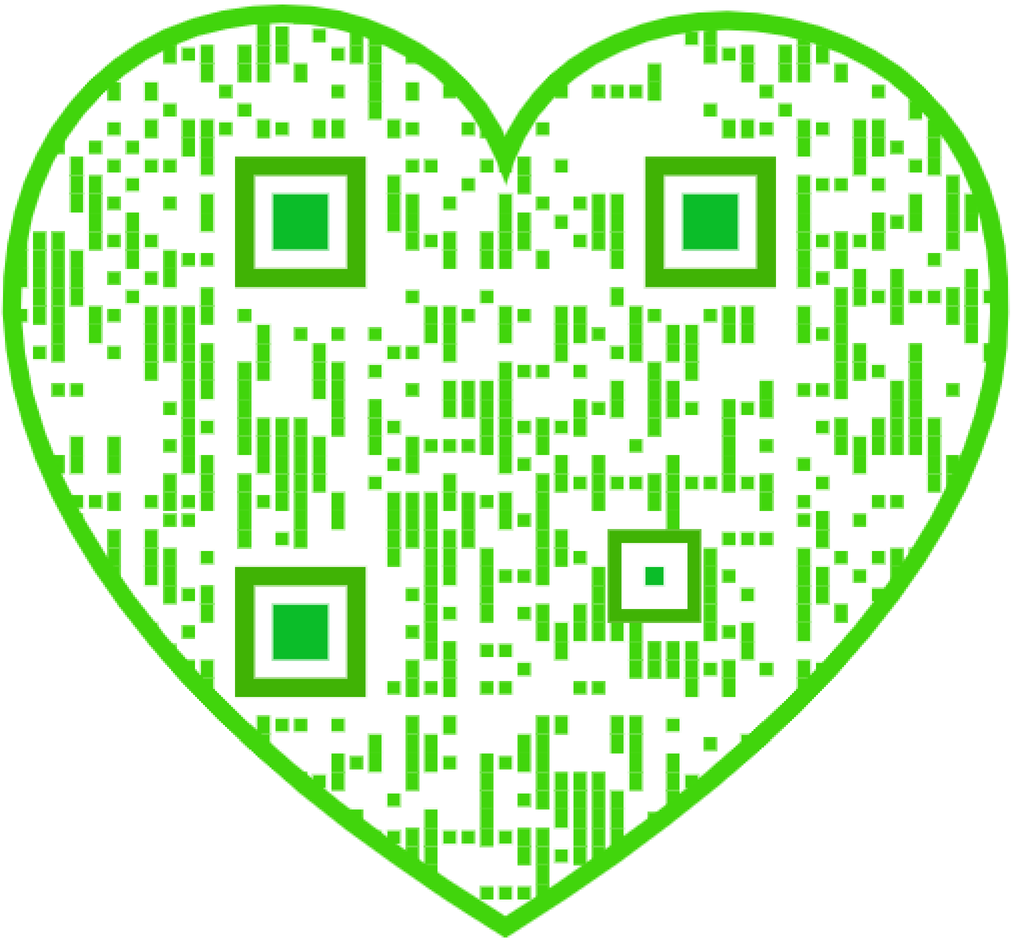

INHOUD

VAN HET

VIERDE DEEL.

Scheepvaart . . . . BLADZ. 1
Spoor- en tramwegen . . . . „ 8
Staatsblad . . . . „ 20
Staatscourant . . . . „ 23
Statistiek.
Algemeene zaken . . . . „ 25
Bevolkingsstatistiek . . . . „ 26
Statistiek der spaar- en leenbanken . . . . . . „ 101
Gerechtelijke statistiek . . . . „ 102
Geneeskundige statistiek . . . . „ 110
Stoomwet . . . . „ 113
Strandvonderij . . . . „ 118
Successie . . . . „ 124
Telegraphie en telephonie . . . . „ 127
Topographische kaarten . . . . „ 130
Trekhondenwet . . . . „ 131
Veeartsenijkundige politie.
Veeziekten . . . . „ 135
In-, uit- en doorvoer . . . . „ 154
Kosten . . . . „ 175
Veeartsen . . . . „ 231
Veefokkerij . . . . „ 235
Veren . . . . „ 249
Veiligheidswet . . . . „ 251
Verordeningen, Plaatselijke . . . . „ 258
Visscherij . . . . „ 264
Vogelwet . . . . „ 284

Volksgezondheid.
Algemeene zaken . . . . Blz. 290
Besmettelijke ziekten . . . . „ 297
Doodschouw . . . . „ 313
Vaccinatie . . . . „ 315
Vreemdelingenverkeer . . . . „ 330
Vreemdelingenwet . . . . „ 333
Waterloo, Overwinning bij . . . . „ 351
Watersnood . . . . „ 353
Waterstaat.
Algemeene zaken . . . . „ 355
Rijkswaterstaatsdienst . . . . „ 359
Provinciale waterstaatsdienst . . . . „ 365
Waterschappen . . . . „ 404
Rivieren en waterleidingen . . . . „ 499
Verkenmerken . . . . „ 545
Waterkeeringen . . . . „ 554
Bruggen . . . . „ 578
Wegen . . . . „ 582
Woningwet . . . . „ 641
Zegel . . . . „ 658
Alphabetisch register op deel II—IV . . . . . „ 659
Chronologische lijst der in de deelen II—IV opgenomen bescheiden . . . . „ 695
Lijst van opgemerkte drukfeilen . . . . „ 727

Bestuur en Administratie
DER
Provincie Noordbrabant

Historische en administratieve bescheiden

VERZAMELD EN GEORDEND DOOR

H. F. J. SMEETS en V. F. L. W. CLEERDIN

Adjunct-Commiezen ter Provinciale Griffie

ONDER LEIDING EN TOEZICHT VAN

J. F. A. WAGENAAR

Griffier der Staten van Noordbrabant

Vierde Deel.
(S—Z)

P. STOKVIS EN ZOON 's-HERTOGENBOSCH.

SCHEEPVAART.

777 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 20 *Januari* 1883 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters;* VERANTWOORDING VAN DE OPBRENGST VAN DEN VERKOOP VAN WRAKKEN (*Prov. Bijbl.* 1883 *nr.* 8).

Hiernevens heb ik de eer aan U mededeeling te geven van een schrijven van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van den 17 dezer No. 6, afdeeling waterstaat A. enz.

Gelieft in voorkomende gevallen U daarnaar te gedragen en telkens, wanneer tot soortgelijke verkooping door U wordt overgegaan, daarvan *rechtstreeks* aan voornoemden Minister kennis te geven.

No. 6.

— *'s-Gravenhage,* 17 *Januari* 1883.

De algemeene Rekenkamer verlangt, dat wanneer door den Burgemeester eener gemeente, namens het Rijk, overblijfselen van op de binnenwateren gezonken vaartuigen worden verkocht, de rekening en verantwoording van den gehouden verkoop voortaan rechtstreeks aan dat College geschiede.

Ik heb de eer U te verzoeken de Burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie, hiervan namens mij kennis te geven, met uitnoodiging in voorkomende gevallen daaraan gevolg te geven.

Voorts zal het mij aangenaam zijn in 't vervolg, telkens wanneer door de Burgemeesters tot soortgelijke verkooping wordt overgegaan, daarvan mededeeling te ontvangen, ten einde de Rekenkamer in tijds te kunnen bekend maken met den naam van den ambtenaar, die met den verkoop is belast.

778

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 22 April 1886 *A nr.* 12, *aan de burmeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over* STORTING VAN GELDEN KRACHTENS DE WET VAN 23 JULI 1885 (STBL. NO. 151) (*Prov. Bijbl.* 1886 *nr.* 36).

No. 19.
—

's-Gravenhage, 19 *April* 1886.

Volgens art. 7 der wet van 23 Juli 1885 (*Staatsblad* No. 151) moet bij verkoop van eenig gezonken vaartuig door den burgemeester de opbrengst van den verkoop of een gedeelte er van worden gestort in de Rijksschatkist, wanneer de opruiming heeft plaats gehad in een onder beheer van het Rijk staand water.

Ik heb de eer U te verzoeken aan de burgemeesters die zulks aangaat in Uwe Provincie mede te deelen, dat de gelden van zoodanigen verkoop afkomstig, voortaan uitsluitend bij den betrokken betaalmeester moeten worden gestort.

779

Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 9 *Juli* 1886 *A nr.* 6, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van de Algemeene Rekenkamer over* VERKOOP WRAKKEN ENZ. (*Prov. Bijbl.* 1886 *nr.* 58).

No. 35 R. T. 1.
——

's-Gravenhage, den 7 *Juni* 1886.

Somtijds worden in verkooprekeningen, waarbij van de koopers geen opcenten bedongen werden, de zegel- en registratie-rechten van het proces-verbaal van verkoop in uitgaaf gebracht.

Dit geschiedt ten onrechte: wat het zegelrecht betreft, als in strijd met art. 28 der wet van 3 October 1843 (Staatsblad No. 47); terwijl om de registratierechten ten laste van het Rijk te kunnen brengen, er een uitdrukkelijk beding zou noodig zijn, ingevolge art. 1502 van het Burgerlijk Wetboek.

Zoo zijn, blijkens, aan Uwe Exellentie medegedeelde beschikkingen van 17 Mei 1885, No. 2 R. en van 4 dezer No. 4 R, dergelijke kosten verworpen uit twee rekeningen van den Burgemeester van ...., ter zake den verkoop van wrakken, ten opzichte waarvan de rendant mededeelt, wegens zijn gering inkomen niet bij machte te zijn, die gelden uit eigen beurs terug te betalen.

De Burgemeester had het verwerpen dezer uitgaven uit zijne rekening kunnen voorkomen, indien hij bij den verkoop had bedongen, dat de koopers, boven den koopprijs opcenten tot goedmaking der onkosten zouden betalen, gelijk is voorgeschreven bij het Koninklijk besluit van 25 Januari 1826, No. 112; in dat geval zouden de zegel- en registratiekosten, tegenover de in ontvang verantwoorde opcenten in uitgaaf zijn toegelaten.

Het gebeurt bovendien niet zelden, — en dit was ook met de eerste rekening van genoemden Burgemeester het geval. — dat een exemplaar van de rekeningen wegens den verkoop van gelichte wrakken op zegel is geschreven. Dit is in strijd met art. 27 A No. 24 van de reeds aangehaalde zegelwet; en waar dus ook hiervan zegelkosten in uitgaaf zijn gesteld, worden deze uit de rekening verworpen, zelfs al zijn er opcenten door de koopers betaald.

Eindelijk komt het meermalen voor, dat de kwitantie wegens storting van de zuivere opbrengst niet bij de rekening wordt overgelegd, maar afzonderlijk aan Gedeputeerde Staten der provincie toegezonden en dan later, eerst na een langen omweg bij de Rekenkamer wordt ontvangen. De afdoening der rekeningen wordt daardoor, geheel noodeloos, vertraagd.

Ten einde in het vervolg dergelijke moeielijkheden te voorkomen, heeft de Algemeene Rekenkamer de eer Uwe Excellentie in overweging te geven om voortaan, wanneer aan Burgemeesters het verkoopen van gezonken en door het Rijk gelichte vaartuigen of andere voorwerpen wordt opgedragen, hen tevens aan te schrijven, op de bovenbe-

doelde punten te letten. Ten opzichte van het heffen van opcenten, werd eene circulaire van gelijke strekking reeds uitgevaardigd aan de Burgemeesters in *Zuid-Holland*, naar aanleiding eener resolutie van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 30 Juli 1872, No. 104, betreffende de veeziekte. Zij is te vinden in het Provinciaal blad van *Zuid-Holland*, No. 51 van 1875.

780 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 31 *Mei* 1905 *G nr.* 26, *aan de burgemeesters*; ROER-COMMANDO (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 71).

Wij hebben de eer U bij dezen mededeeling te geven van een schrijven*) van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 19 dezer no. 4414 afd. BB. en van de daarbij behoorende circulaire voor de zeemacht no. 323.

Terwijl wij Uwe aandacht op den inhoud van beide stukken vestigen, noodigen wij U uit wel te willen bevorderen, dat het in evenbedoelde circulaire omschreven roercommando, voor zoover dat in Uwe gemeente noodig blijkt ook verplicht gesteld worde voor het personeel van den politiedienst te water, bepaaldelijk ook voor zooveel betreft het personeel van den havendienst ressorteerende onder het gemeentebestuur.

Circulaire voor de Zeemacht No. 323.

ROER-COMMANDO.

Behoudens Koninklijke goedkeuring**) van wijziging der bestaande voorschriften, wordt bepaald dat van 1 April 1905 af

1°. het Roercommando de richting aangeeft, waarin het stuurrad en de klik van het roer moeten worden gedraaid;

2°. de daarvoor te gebruiken commando's, zoo noodig met toevoeging van de mate van roeruitslag, zijn:

„*Stuurboord*" en „*Bakboord*";

3°. voor vaartuigen onder zeil de commando's „*loeven*" en „*afhouden*" toepasselijk blijven;

*) Dit schrijven behoefde niet in deze verzameling te worden opgenomen.
**) Deze goedkeuring werd inmiddels verleend.

4°. de commando's *„aan lij het roer"* en *„op het roer"* niet meer zijn toegestaan.

Aan boord der in dienst zijnde schepen zullen alle axiometers, roerverklikkers, stuurtelegrafen enz., zoodanig gewijzigd worden dat de *aanwijzer* de stand of richting van beweging aangeeft van de klik van het roer.

Wanneer deze wijziging niet met eigen middelen aan boord kan uitgevoerd worden en hulp van eene werf ontbreekt, zullen deze inrichtingen tijdelijk buiten werking gesteld worden, en van de eerst komende gelegenheid gebruik gemaakt worden om deze wijziging te doen uitvoeren

Op eene voor den roerganger duidelijk zichtbare plaats zullen 2 pijlen geschilderd of aangebracht worden, met de woorden *Stuurboord* en *Bakboord*, aangevende de richting, waarin het stuurrad op het onder de pijl aangegeven commando moet worden gedraaid.

Na kennisneming dezer circulaire zullen de betrokken officieren, onderofficieren en minderen zich gedurende een korten tijd vóór de invoering, vertrouwd maken met het nieuwe commando.

(Min Res. van 22 November 1904 S. B. n°. 76.)

781 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 15 *Maart* 1912 *A nr.* 8, *aan de burgemeesters;* TOEZICHT OP DE BINNENSCHEEPVAART (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 34).

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel zoude er prijs op stellen bericht te ontvangen van ongevallen aan binnenschepen overkomen.

Mitsdien heb ik de eer U te verzoeken den Minister in voorkomende gevallen kennis te geven van scheepsrampen binnen Uwe gemeente, zulks volgens het hierachter afgedrukt formulier.

VERSLAG, omtrent het ongeval, overkomen aan het schip

....

1. Tijd van het ongeval.
2. Plaats van het ongeval.
3. Nationaliteit van het schip.
4. Naam.
5. Ouderdom.
6. Tonneninhoud.
7. Soort, constructie, tuigage.
8. Waarde van het schip en bedrag der verzekering.
9. Grootte der bemaning.
10. Aantal passagiers.
11. Naam en woonplaats van den gezagvoerder.
12. Naam en woonplaats van den reeder.
13. Aard der lading.
14. Waarde der lading en bedrag der verzekering.
15. Had het schip deklast?
16. Haven van waar het schip het laatst vertrokken is.
17. Plaats van bestemming.
18. Aard van het ongeval.
19. Richting en kracht van den wind.
20. Stand van het weder.
21. Gevolgen van het ongeval voor het schip. (*Duidelijk op te geven of het schip al dan niet in de vaart blijft.*)
22. Gevolgen van het ongeval voor de lading.
23. Verlies van menschenlevens:
    a. bemanning;
    b. passagiers.
24. Vermoedelijke oorzaken van het ongeval. In het bijzonder hierbij te vermelden, indien er reden mocht bestaan, om aan te nemen, dat de ramp geheel of ten deele is te wijten aan:
    a. den bouw, de tuigage, de stuwage of de lading van het schip, stoomwerktuigen, of onvoldoende uitrusting of bemanning;
    b. den onvoldoenden toestand van het vaarwater, van het loodswezen, of van de voor de veiligheid der scheepvaart gestelde teekenen;
    c. eenige daad of nalatigheid van schipper, stuurman of machinist.
25. Verleende hulp en verdere bijzonderheden.

782 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 11 *November* 1912 *A nr.* 15, *aan de burgemeesters;* TOEZICHT BINNENVAART (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 155).

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heeft de aandacht van Zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken gevestigd op het bestaan van een Technisch Scheepvaartbureau „Nautica”. dat zich, ter bevordering van een

doeltreffend toezicht op de binnenscheepvaart, o. m. ten doel stelt een naar kaartsysteem ingericht archief bij te houden, hetwelk moet strekken om op den duur een soort „Burgerlijke Stand” van de binnenscheepvaart te verkrijgen.

Naar aanleiding hiervan zouden beide Ministers het op prijs stellen, wanneer U *desgevraagd* aan het Bureau inlichtingen wildet geven.

Ik heb de eer U namens den Minister van Binnenlandsche Zaken daartoe beleefdelijk uit te noodigen.

SPOOR- EN TRAMWEGEN.

783 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 14 *April* 1862 *A nr.* 21, *aan de gemeentebesturen;* ZONDAGSARBEID BIJ SPOORWEGDIENSTEN (*Prov. Bijbl.* 1862 *nr.* 57).

In het belang van het gestadig onderhoud der spoorwegen en ter voorziening in gevallen, welke onmiddellijke voorziening eischen, in het belang dus van een veilig verkeer is het noodig, dat de bestuurders der spoorwegdiensten worden ontheven van de verpligting om telkens, wanneer zij des Zondags en op erkende feestdagen moeten doen arbeiden, eene bijzondere vergunning van het Bestuur der gemeente, binnen welke de arbeid te verrigten is aan te vragen.

Het is den Minister van Binnenlandsche Zaken voorgekomen, dat de Besturen der gemeenten, binnen welke spoorwegen zijn gelegen, op het verzoek der bestuurders aan deze eene algemeene doorloopende vergunning zouden kunnen verleenen voor het doen verrigten van werkzaamheden aan de spoorwegen op Zondagen en erkende Christelijke feestdagen, behoudens de noodige waarborgen om tegen misbruiken te kunnen waken.

Ik heb de eer u hiervan bij deze mededeeling te doen, ten einde bij voorkomende gelegenheid dien overeenkomstig te handelen.

784 *Besluit der Staten van* 6 *November* 1879 *tot vaststelling der voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan verleend worden tot* HET LEGGEN VAN IJZEREN SPOREN *op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen, door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht* (*Prov. Bl.* 1879 *nr.* 37).

Voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan worden verleend tot het leggen van ijzeren spo-

ren op de provinciale wegen en voor het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht.

Artikel 1. Tot het exploiteeren van stoomtrammen waarvan de rijtuigen ingevolge het bepaalde bij Art. 2 der wet van 9 Augustus 1878 (Staatsblad No. 124) zich met geen grootere snelheid dan 15 kilometer per uur zullen bewegen, of van tramwegen waarop de rijtuigen door paarden getrokken zullen worden, kan behoudens de noodige concessie der Hooge Regeering door Gedeputeerde Staten vergunning worden verleend tot het leggen van ijzeren sporen op provinciale wegen, waar die wegen eene kruinsbreedte hebben van minstens 8 meter: wanneer de weg op sommige punten eene mindere breedte blijkt te hebben, zal door den concessionaris daarin moeten worden voorzien ten zijnen koste, indien dit door Gedeputeerde Staten noodig wordt bevonden. De sporen zullen zooveel mogelijk over de zijbermen der wegen worden gelegd.

Art. 2. De vergunning wordt verleend voor den tijd door Gedeputeerde Staten te bepalen.

De concessionaris zal binnen eene maand na dagteekening van het besluit schriftelijk behooren te verklaren of hij de vergunning en de daaraan verbonden voorwaarden aanneemt.

Voor het in gebruik nemen van den Provincialen grond is eene jaarlijksche vergoeding verschuldigd van f 15,— per kilometer, in te gaan bij den aanvang der exploitatie en telken jare bij vooruitbetaling te voldoen.

Art. 3. Waar openbare wegen en uitwegen voor landerijen van den provincialen weg uitgaan, moet daarvoor tusschen en aan de buitenzijde der sporen over minstens één meter lengte eene bestrating worden aangebracht met keien of klinkers als door Gedeputeerde Staten zal worden bepaald, en wel voor openbare wegen ter breedte van 5 meter en voor uitwegen ter breedte van 3.5 meter. Deze bestrating zal moeten liggen ter hoogte van den bovenkant der spoorstaven.

Art. 4. Waar door het leggen van de spoorbaan wijziging noodig is in het bestaande profil van den weg, en dit in het belang der waterlossing of om andere redenen niet kan worden toegelaten, zonder het maken van bijzondere werken, of het geheel of gedeeltelijk verleggen of verbreeden van den kunstweg, zal de voorwaarde worden opgelegd, dat die werken voor rekening van den concessionaris worden uitgevoerd en onderhouden.

Art. 5. Aan den concessionaris kan mede worden opgelegd het zoo noodig wijzigen der inrichting van bruggen en andere kunstwerken, waar dit met het oog op het te verwachten vervoer over de spoorbaan wenschelijk wordt geacht.

Art. 6. Mochten later werken noodig worden geacht als bedoeld bij de artikelen 4 en 5, dan is de concessionaris verplicht den daartoe door Gedeputeerde Staten te geven last, binnen een daarbij aangegeven tijd uit te voeren.

Art. 7 Wanneer voor het leggen of het gebruik van den tramweg, opruiming noodig is van voor rekening der provincie geplante boomen of wanneer daardoor de uitoefening van het plantrecht langs den weg, waar dit aan de provincie behoort, niet meer kan plaats hebben, wordt door den concessionaris voor het gemis van plantrecht betaald 80 cent per zes strekkende meters, terwijl de op te ruimen boomen ten bate der provincie worden voorbehouden.

Art. 8. *) Langs de wegen gelegen strooken gronds, die aan de provincie toebehooren, kunnen aan den concessionaris in gebruik worden afgestaan tot het aanleggen van wisselplaatsen, stations enz. tegen eene jaarlijksche vergoeding van 15 cent per centiare.

Art. 9. De concessionaris is verplicht te gedoogen, dat aan den tramweg voor den aanleg en exploitatie waarvan hem vergunning is verleend, spoorwegen door anderen aan te leggen, zich aansluiten, en dat die weg door zoodanige wegen worde doorsneden.

*) Aldus nader vastgesteld bij besluit der Staten van 4 November 1881 (Prov. Bl. nr. 24).

Zoo ten behoeve der aansluiting of doorsnijding op den eerstgenoemden tramweg werken te verrichten zijn, of de dienst moet worden gestaakt, wordt deswege door de ondernemers der aan te leggen spoorwegen, schadeloosstelling verleend.

Indien door Gedeputeerde Staten wordt bevolen of toegestaan het maken van nieuwe of het wijzigen van bestaande werken in de provinciale wegen, in verband met den aanleg of de verbetering van wegen, kanalen en waterleidingen, zal de concessionaris dit niet kunnen beletten noch uit dien hoofde eenige schadevergoeding vorderen.

Art. 10. De concessionaris is insgelijks verplicht te gedoogen dat de weg, waarover zijn dienst loopt, en de daartoe behoorende werken, stations, enz. voor zooveel die op provincialen grond zijn aangelegd, ten behoeve van andere spoorwegdiensten worden gebruikt.

Dit geschiedt krachtens een door Gedeputeerde Staten daartoe te nemen besluit tegen schadeloosstelling, door de ondernemers der spoorwegdienst, ten wier behoeve het gemeenschappelijk gebruik wordt gegund, te voldoen.

Het gemeenschappelijk gebruik heeft plaats overeenkomstig de bepalingen, na verhoor der bestuurders van de betrokken diensten, door Gedeputeerde Staten vasttestellen. De uitvoering van werken, noodzakelijk voor den gemeenschappelijken dienst, wordt door de ondernemers der betrokken diensten, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, geregeld.

Indien het deswege te houden overleg niet binnen den door Gedeputeerde Staten te bepalen tijd tot overeenstemming heeft geleid, worden die bepalingen na verhoor der belanghebbenden, door dit College vastgesteld.

De schadeloosstellingen in dit en in het vorig artikel bedoeld, worden bij gebreke van minnelijke schikking door den rechter bepaald.

Art. 11. Gedeputeerde Staten kunnen bij het verleenen van vergunning aan den concessionaris zoodanige bepalin-

gen in het belang van het vrije en veilige verkeer opleggen, als zij zullen vermeenen noodig te zijn.

Indien tijdens de exploitatie van den tramweg blijkt, dat de bepalingen hiervoor bedoeld, niet toereikend zijn om het vrije en veilige verkeer over den provincialen weg te verzekeren, kunnen Gedeputeerde Staten die bepalingen wijzigen of aanvullen.

De concessionaris zal zich daaraan hebben te onderwerpen.

Art. 12. De aan den concessionaris bij het verleenen van vergunning op te leggen werken, worden aangelegd en onderhouden overeenkomstig de aanwijzing en ten genoegen van den Hoofdingenieur van den provincialen waterstaat of van den door dezen daarvoor aan te wijzen ambtenaar.

Art. 13. De vergoeding verschuldigd voor het gebruik van den in te nemen provincialen grond en de overige kosten uit de te verleenen vergunning voortspruitende, moeten worden betaald bij den Arrondissements-betaalmeester te *'s-Hertogenbosch*.

Het daarvoor te ontvangen bewijs van storting wordt ter provinciale griffie tegen een bewijs van overneming ingeleverd.

Art. 14. De vergunning vervalt:

a. wanneer dezelve niet binnen den termijn bij het 2e lid van art. 2 bepaald is aangenomen.

b. wanneer de spoorbaan niet is gelegd en in exploitatie is gebracht binnen twee jaren na de dagteekening van het besluit der Gedeputeerde Staten, waarbij die vergunning verleend is, tenzij de tijd tot voltooiing van het werk bij een besluit van Gedeputeerde Staten verlengd is.

c. wanneer de concessie van de Hooge Regeering tot exploitatie van den weg om welke reden ook mocht komen te vervallen.

d. wanneer de exploitatie mocht gestaakt of voor langer dan eene maand geschorst worden.

Art. 15. De vergunning wordt ingetrokken, zonder dat de concessionaris aanspraak kan maken op schadevergoe-

ding of op teruggaaf van hetgeen door hem aan de provincie betaald is:

a. wanneer de concessionaris de verplichtingen, hem bij deze voorwaarden en de bijzondere bepalingen, waaronder de vergunning verleend is, niet nakomt, en

b. wanneer aan de voorschriften of bevelen door Gedeputeerde Staten krachtens de Art. 6 en 9 gegeven, niet binnen den door hen gestelden termijn is voldaan.

Art. 16. Na intrekking der vergunning of het einde van den termijn waarvoor de vergunning is verleend, zal de provincie het recht hebben te doen opruimen alle ten behoeve van den spoorweg aangelegde werken op provinciale wegen, en deze in den vorigen staat te herstellen, een en ander ten koste van den concessionaris.

Art. 17. *) Binnen drie maanden na de aanneming der vergunning zal de concessionaris als waarborgfonds voor de provincie deponeeren ter plaatse door Gedeputeerde Staten te bepalen, een bedrag van *f* 450.— per kilometer; dit waarborgfonds zal bestaan in rentegevende schuldbrieven van den Staat der *Nederlanden*, berekend naar den koers van den dag of in schuldbrieven ten laste der provincie.

Na de goedkeuring van de tramlijn en het in exploitatie brengen van den tramweg zal, desverlangd en ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten, een gedeelte van het in dit artikel bedoelde waarborgfonds tot een bedrag van hoogtens twee derde gedeelten, weder ter beschikking van den concessionaris worden gesteld.

Wanneer bij de toepassing van deze bepalingen geen waarborgfonds van f 3000.— zoude overblijven, gaat de teruggave niet beneden die som.

---

*) Aldus nader vastgesteld bij besluit der Staten van 18 Juli 1901 (Prov. Bl. 1901 nr. 17).

785 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 13 *Mei* 1890 *G nr.* 74/45, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Financiën over* AANLEG VAN TRAMWEGEN (*Prov. Bijbl.* 1890 *nr.* 50).

No. 35.

—

's Gravenhage 23 *April* 1890.

In den laatsten tijd is meermalen door provinciale besturen vergunning verleend om stoom- of paardentramwegen aan te leggen, die op het buitenland uitloopen. Het bestuur der belastingen is rechtstreeks en zeer nauw bij de exploitatie van dergelijke tramdiensten betrokken wegens de maatregelen, noodig tot de verzekering der invoerrechten en accijnsen der goederen, welke daarmede worden ingevoerd of door passagiers worden medegebracht. Het is b. v. uit dit oogpunt een vraag van gewicht niet alleen waar de grens zal worden bereikt of overschreden, maar ook hoe de loop van den weg in de nabijheid van de grens zal zijn. Strookt de aanleg in dit of in andere opzichten niet met de eischen, welke in het belang van het douanentoezicht gesteld moeten worden, dan zou het bestuur der belastingen bij het in exploitatie brengen van den weg wellicht bezwaar moeten maken om dien voor den invoer met het nieuwe vervoermiddel open te stellen.

Het is daarom ook in het belang van den concessie-aanvrager wenschelijk, dat die niet worde verleend, alvorens het Departement van Financiën in de gelegenheid gesteld is zijne bezwaren of opmerkingen kenbaar te maken. Hetzelfde geldt voor 't geval dat aanvragen van dien aard mochten worden gedaan, waaromtrent door gemeentebesturen kan worden beslist.

Aangenaam zal het mij zijn, dat voortaan in uwe provincie in voorkomende gevallen, in dien zin worde gehandeld, waartoe ik de vrijheid neem uwe tusschenkomst in te roepen, terwijl ik mij voor mededeeling van het hieraan te geven gevolg aanbevolen houd.

786 *Besluit der Staten van 19 November 1902 tot vaststelling van een reglement houdende algemeene bepalingen betrekkelijk het verleenen van steun uit de provinciale kas in de* KOSTEN VAN AANLEG VAN SPOORWEGEN, *waarop uitsluitend vervoer met beperkte snelheid plaats heeft in de provincie Noord-Brabant* (*Prov. Bl.* 1902 *nr.* 28).

Art. 1.*) In de kosten van aanleg en van het in exploitatie brengen van spoorwegen, in de provincie Noord-Brabant, waarop vervoer met beperkte snelheid plaats heeft, kan eene bijdrage worden toegekend uit de provinciale kas, indien door voldoenden financiëelen steun van gemeenten en belanghebbenden, aan dezelfde onderneming van Rijkswege een renteloos voorschot zal worden verleend ten bedrage van minstens een derde in de kosten van aanleg en van het in expoitatie brengen van den spoorweg.

De bijdrage uit de provinciale kas zal hoogtens 10 percent van de werkelijke kosten van aanleg en van het in exploitatie brengen van den spoorweg mogen bedragen en, berekend naar het door de Staten bij elk besluit vast te stellen percentage, niet mogen te boven gaan het maximum bedrag, bij hetzelfde besluit tot toekenning der bijdrage, bepaald.

In de kosten van aanleg en in exploitatie brengen van spoorwegen, welke zich deels binnen deels buiten de grenzen der provincie uitstrekken, kan in bijzondere gevallen de bijdrage, kilometers gewijze berekend, worden toegekend zoowel voor het gedeelte van den spoorweg, dat is aangelegd op als voor dat, hetwelk is aangelegd buiten het grondgebied der provincie, mits de spoorwijdte op 1.067 meter aangehouden blijve.

Het juiste bedrag der uittekeeren bijdragen wordt door Gedeputeerde Staten met inachtneming der bepalingen van

*) Aldus nader vastgesteld bij besluit der Staten van 22 Juli 1915 (Prov. Bl. 1915 nr. 29).

het besluit der Staten, waarbij de bijdrage is toegezegd, vastgesteld, zoodra het voorloopig eindcijfer der bouwrekening van den spoorweg door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid overeenkomstig de bepalingen, waaronder het renteloos voorschot van rijkswege is verleend, vastgesteld is.

Art. 3. De bijdrage der provincie zal worden uitbetaald in twee termijnen;

de eerste termijn, groot drie vierde gedeelte van het door de Staten bepaalde maximum bedrag der provinciale bijdrage, zal worden uitbetaald, nadat de spoorweg over de geheele lengte, waarvoor subsidie is verleend, is in exploitatie gebracht en de tweede termijn, zijnde het verschil tusschen de reeds uitgekeerde som en het door Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 2 van dit reglement bepaalde bedrag nà de vaststelling der bouwrekening in artikel 2 bedoeld.

Gedeputeerde Staten zullen geene uitbetaling van eenigen termijn der toegezegde bijdrage mogen bevelen, tenzij:

I. door den ondernemer voor en bij den aanleg van den spoorweg, behalve aan de in elk bijzonder geval door de Staten gestelde bepalingen, ten genoegen van Gedeputeerde Staten, is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. de richting van den spoorweg behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

b. de kaarten en plannen, waaruit voldoende kunnen worden gekend de richting, de hoogte en het dwarsprofiel der banen, alsmede de bestekken voor de uitvoering behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

c. van de goedgekeurde stukken onder *a* en *b* genoemd, moet zoodra mogelijk na de goedkeuring een exemplaar in dubbel aan Gedeputeerde Staten worden overgelegd.

d. bij de uitvoering mag van het sub *a* en *b* bedoelde niet worden afgeweken, zonder uitdrukkelijke toestemming van Gedeputeerde Staten, tenzij het eene wijziging betreft der sub *b* bedoelde bestekken en die wijziging geen invloed

heeft op de algemeene strekking, de hoofdafmetingen of de richting van den spoorweg.

II. de ondernemer zich zoowel voor zich zelf als voor zijne rechtverkrijgenden contractueel tegenover de provincie heeft verbonden:

a. na den aanleg van den spoorweg geen wijziging in de richting van den spoorweg te brengen dan na vooraf verkregen goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

b. de exploitatie van den spoorweg te doen geschieden overeenkomstig door de Regeering te stellen voorwaarden

c. te aanvaarden en te zullen naleven de voorwaarden en bepalingen, waaronder hem de bijdrage uit de provinciale kas is verleend.

Art. 4. De door de provincie uitgekeerde bijdrage zal zonder ingebrekestelling, van den ondernemer van den spoorweg onmiddellijk opeischbaar zijn:

1°. indien de ondernemer de overeenkomst in artikel 3 sub II bedoeld niet nakomt en op grond daarvan de teruggave wordt verlangd;

2°. indien de exploitatie van den spoorweg of een deel daarvan wordt gestaakt:

3°. indien de ondernemer den spoorweg of een deel daarvan verkoopt of aan een derde overdraagt zonder goedkeuring van Gedeputeerde Staten;

4°. indien de ondernemer in staat van faillissement wordt verklaard of de vennootschap ontbonden wordt;

5° indien de spoorweg door het Rijk wordt genaast en alsdan blijkt, dat in gevallen van gelijken aard de Staat in eenige provincie spoorwegen, waarop uitsluitend vervoer met beperkte snelheid plaats heeft, overneemt of naast zonder eenig geldelijk bezwaar voor de provincie.

Art. 5. Het besluit der Staten, waarbij eene bijdrage uit de provinciale kas is toegekend, vervalt, wanneer binnen drie jaren na de dagteekening van dat besluit de spoorweg niet over de geheele lengte is in exploitatie gebracht.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd dezen termijn met *twee* jaren te verlengen.

Art. 6. De bepalingen van het besluit van 17 Juli 1891 (provinciaalblad nº. 38) blijven bij de inwerkingtreding van dit besluit van kracht voor de tramlijnen, die met subsidie uit de provinciale kas verleend volgens de regelen van dat besluit, zijn aangelegd en in exploitatie gebracht. alsmede voor die voor welke volgens diezelfde regelen bereids een subsidie in de kosten van aanleg en in exploitatie brengen is toegekend.

787 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 1 *November* 1902 *A nr.* 4, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffende* TOEPASSING DER STOOMWET TEN AANZIEN VAN TRAMLOCOMOTIEVEN (*Prov. Bijbl.* 1902 *nr.* 133).

La. O. Afd. Handel en Nijverheid.

's Gravenhage, 30 October 1902.

Naar aanleiding van het op 1 November a. s. in werking treden der wet van 9 Juli 1900, (Staatsblad No. 118) houdende nadere regelen aangaande de spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, komen de voor de hoofden der gemeenten uit de Stoomwet voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van ketels, geplaatst op tramlocomotieven, met ingang van genoemden datum te vervallen.

Ik heb de eer U.H.E.G. uit te noodigen de Burgemeesters in Uw gewest daarmede namens mij in kennis te stelle n

788 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 21 *December* 1907 *G nr.* 183, *aan de gemeentebesturen;* ELECTRISCHE TRAMWEG (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 142).

Bij de behandeling eener aanvrage om concessie voor

den aanleg van een electrischen tramweg in deze provincie is de wenschelijkheid gebleken er Uwe aandacht op te vestigen, dat een der gevolgen van het in werking treden der wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad No. 118) is, dat artikel 7 der wet van 9 April 1875 (Staatsblad No. 67) op de spoorwegen, waarover met geen grootere snelheid dan 20 K.M. per uur wordt vervoerd, van toepassing wordt, en dat in verband daarmede de ondernemingen, die spoorwegen van deze soort wenschen aan te leggen, voortaan goed zullen doen zich vooraf te vergewissen, welke eischen van Regeeringswege aan de constructie van hun spoorweg zullen worden gesteld.

In de praktijk zal dit waarschijnlijk wel hierop neerkomen, dat eene Rijksconcessie voor den aanleg door hen worde gevraagd en ter voldoening aan de bepalingen van die concessie hunne plannen aan de goedkeuring van den Minister worden onderworpen.

Naar het oordeel van den betrokken Minister zal de opneming, die artikel 7 der meergenoemde wet van 9 April 1875 voorschrijft, slechts dan tot haar recht komen, wanneer daaraan is voorafgegaan een onderzoek der plannen, waarnaar de lijn wordt aangelegd, en voor zooveel noodig een toezicht van Rijkswege op dien aanleg.

Op grond van een en ander noodigen wij U uit het bovenstaande bij voorkomende gelegenheid ter kennis te brengen van de ondernemingen, die spoorwegen, als bedoeld in artikel 2 der wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad No. 118) exploiteeren, zoomede van diegenen, die zich in het vervolg tot Uw College mochten wenden met verzoek om vergunning (eventueel om finantiëelen steun) voor den aanleg van dergelijke lijnen.

STAATSBLAD.

789 *BESLUIT van den Gouverneur dd.* 13 *Mei* 1824 *no.* 1, *houdende bepalingen omtrent de* OVERSTORTINGEN DER ABONNEMENTSGELDEN *van het Staatsblad* (*Prov. Bl.* 1824 *nr.* 66).

De Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellencie den Secretaris van Staat, de dato 8 dezer, no. 166/v, houdende, dat de veranderingen, welke in de orde der Financiele Administratie zijn ingevoerd, veroorzaken, dat het Fonds van het *Staatsblad* niet meer op de tot hiertoe gebruikelijke wijze kan worden gecrediteerd, en dat er, voor als nog, geen ander middel kan gevonden worden, om hierin te voorzien, dan de overlegging aan de generale Thesaurie van de Kwitantien der gedane overstortingen, welke, uit aanmerking van de geringheid der som, en ten einde de vermenigvuldiging der werkzaamheden, die uit dezen maatregel zouden ontspruiten, voor te komen, voegelijkst in eens, bij den aanvang van ieder jaar, zoude kunnen worden bewerkstelligd.

Gezien het Besluit van den 20sten Augustus 1822 no. 2 (*Provinciaal Blad no.* 73) houdende bepalingen omtrent de overstorting van de Abonnements-gelden van het *Staatsblad.*

Besluit:

Art. 1.

De Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie worden bij deze aangeschreven, om de Abonnements-gelden voor het *Staatsblad* en het Register op hetzelve, te zamen à f 6-50, *) ten Kantore van de Agenten van den Rijks Kassier in eens te storten en de duplicaten van de daarvoor te ontvangen Kwitantien, enz. aan den Gouverneur dadelijk intezenden. welke laatste zullen gehouden zijn de alzoo ontvangene duplicaat Kwitantien, voorzien van een behoorlijke Lijst,

*) thans bedragen de kosten f 3,50.

aan denzelven vóór den 28en dezer loopende maand te doen toekomen.

Art. 2.

In de volgende jaren, zal deze overstorting, vóór den laatsten Maart, moeten zijn bewerkstelligd en de duplicaat Kwitantien, aan den Gouverneur, vóór den 10en April daaraan volgende, moeten zijn ingezonden, op denzelfden voet als in art. 1 is vermeld.

790 *Circulaire van den Gouverneur dd.* 30 *September* 1824 *no.* 1 : *aanschrijving om geene Kwitantiën wegens* STORTINGEN VOOR HET FONDS *van het Staatsblad tegen* BORDERELLEN VAN OVERSTORTING *te verwisselen (Prov. Bl.* 1824 *nr.* 110).

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellentie den Secretaris van Staat, de dato 24 dezer no. 376/v, houdende, dat het Z. H. E. G. is gebleken, dat eenige Gemeentebesturen derzelver Kwitantiën wegens gedane stortingen voor het Fonds van het *Staatsblad* bij de Provinciale Administrateurs van 's Rijks Schatkist, tegen verwisseling van een Borderel van overstorting, overbrengen; verzoekende Z. H. E. G. dat de Gouverneur aan de gezegde Besturen de noodige onderrigting geve tot voorkoming van deze wijze van handelen, als waaruit dubbel emplooij zoude kunnen ontstaan.

Geeft bij deze aan de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie te kennen, met aanschrijving om daarvan mede de Plaatselijke Ontvangers te informeren, dat de opzending van de originele Kwitantiën aan den Provincialen Administrateur van 's Rijks Schatkist geen plaats behoort te hebben, maar dat zij zich behooren te bepalen, om de duplicaten dier Kwitantiën aan den Gouverneur, overeenkomstig het voorgeschrevene bij Besluit van 13 Mei 1824 no. 1, (*Provinciaal Blad no.* 66) overtemaken, terwijl de originele Kwitantie bij de Gemeentes-Rekening moet worden overgelegd.

791 *Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 3 December* 1888 *A No.* 1, *aan de gemeentebesturen;* REGELING VAN DEN PRIJS VAN HET STAATSBLAD (*Prov. Bijbl.* 1888 *nr.* 104).

Bij Koninklijk besluit van 15 November jl. (Staatsblad No. 160) is met ingang van 1 Januari 1889 de prijs van het Staatsblad en van het register daarop gebracht van f 4.— op f 3.50, benevens eene prijsbepaling aangegeven voor afzonderlijke nummers.

Ingevolge ontvangen uitnoodiging heb ik de eer daarop Uwe aandacht te vestigen.

792 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 6 April* 1909 *A nr.* 43, *aan de gemeentebesturen;* ABONNEMENT OP HET STAATSBLAD (*Prov. Bijbl.* 1909 *nr.* 45.)

Van de mij door de gemeentebesturen toegezonden quitantiën van storting wegens abonnement op het Staatsblad over 1908 vermeldden er slechts enkele, dat de storting betreft het abonnement op het Staatsblad over 1908 en het Register over 1907, de overige alleen het Staatsblad over 1908.

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken noodig ik U uit voortaan, in het belang eener goede administratie te zorgen, dat uit de quitantiën zoo volledig mogelijk de aard der storting blijkt.

793 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 10 *Maart* 1896 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters;* PLAATSING VAN ADVERTENTIËN IN DE STAATSCOURANT (*Prov. Bijbl.* 1896 *nr.* 34.)

Ingevolge opdracht van den Minister van Binnenlandsche Zaken heb ik de eer U te verzoeken, de plaatsing van advertentiën in de Nederlandsche Staatscourant, waarvan de kosten door den Staat moeten worden gedragen, *niet* meer te doen geschieden door tusschenkomst van postkantoor of boekhandelaar, doch die advertentiën rechtstreeks ter plaatsing op te zenden aan den Boekhouder en Kassier voor de Nederlandsche Staatscourant en het Staatsblad. *)

Gelieft hierop bij voorkomende gelegenheden te letten.

794 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 2 *Juli* 1908 *G nr.* 142, *aan de gemeentebesturen;* VERVALLEN TITEL VAN BOEKHOUDER EN KASSIER VOOR DE NEDERLANDSCHE STAATSCOURANT EN STAATSBLAD (*Prov. Bijbl.* 1908 *nr.* 88.)

De Minister van Binnenlandsche Zaken brengt bij missive van 26 Juni jl. no. 4973[1] afd. A. Z. C. te onzer kennis, dat in verband met de op 1 Jan. 1906 tot stand gekomen combinatie van het bureau van de Ned. Staatscourant met de algemeene Landsdrukkerij de vacature, ontstaan door het overlijden van den Boekhouder en Kassier voor de Ned. Staatscourant en het Staatsblad, onvervuld wordt gelaten en daarmede genoemde titel is vervallen.

---

*) Thans aan den Directeur der Algemeene Landsdrukkerij. Zie nr. 794 dezer verzameling.

Namens genoemden Minister hebben wij de eer U hiervan mededeeling te geven en U uit te noodigen hiermede rekening te willen houden bij het gebruik maken van stukken, modellen of brieven, waarin die titel op eene of andere wijze wordt gebezigd, terwijl wij U in het belang eener goede administratie beleefd verzoeken alle brieven of drukwerken, die tot heden geadresseerd werden aan den Boekhouder en Kassier van de Ned. Staatscourant in het vervolg te adresseeren aan den Directeur der Algemeene Landsdrukkerij.

STATISTIEK.

Algemeene zaken.

795 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 Februari 1899 G nr. 11, aan de gemeentebesturen;* STATISTIEK *(Prov. Bijbl. 1899 nr. 18).*

Wij hebben de eer hierbij uwe aandacht te vestigen op het Koninklijk besluit van 9 Januari j.l., (Staatsblad No. 43) betreffende het Centrale Bureau en de Centrale Commissie voor de Statistiek.

796 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 22 Juli 1908 A nr. 5, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* UITVOERING VAN HET K. B. VAN 9 JANUARI 1899 STBL. NO. 43. *(Prov. Bijbl. 1908 nr. 94.)*

No. 6649. Afd. B.B. 's Gravenhage, 14 Juli 1908

—

De Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt mij mede, dat tal van openbare besturen, als: gemeentebesturen, gezondheidscommissiën, enz. niet voldoen aan de bepaling van art. 6 alinea 2 van het Koninklijk Besluit van 9 Januari 1899, Staatsblad no. 43.)

Naar aanleiding daarvan, heb ik de eer U. H. E. G. uit te noodigen, de aandacht der openbare besturen en colleges in Uw gewest op bedoeld artikel te vestigen en aan te dringen op stipte naleving.

Bevolkingsstatistiek.

797 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 13 *Juni* 1895 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen;* BEVOLKINGSSTATISTIEK (*Prov. Bijbl.* 1895 *nr.* 64).

Wanneer in eene gemeente een persoon overlijdt, welke behoort tot de werkelijke bevolking eener andere gemeente, dan moet door het Bestuur der eerste ingevolge art. 13 van het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1887 (Stbl. No. 140) eene *kennisgeving* van dat overlijden worden gezonden aan het Bestuur der andere gemeente.

Meermalen wordt dit door de gemeentebesturen verzuimd en zendt men, in de plaats van genoemde kennisgeving, een uittreksel uit het overlijdensregister ingevolge art. 50 B.W.

Alsdan wordt uit het oog verloren, dat iemand wel *wettig domicilie* kan hebben in eene gemeente, doch dat daarom zijne *werkelijke woonplaats elders kan zijn.*

Bij de bewerking der bevolkingsstatistiek heeft men alléén te doen met *werkelijke woonplaats.*

Bij de inzending der jaarstatistiek is gebleken, dat door velen uwer niet ingezonden wordt de nota van vestiging en vertrek, welke door de verschillende besturen van inrichtingen, militaire gebouwen enz. behoort te worden overgelegd bij den staat D (loop der bevolking).

Die nota moet ingericht worden volgens nevenstaand model.

Met het oog op een en ander heb ik de eer U te verzoeken mijne in deze gegeven wenken nauwkeurig op te volgen.

In het gebouw gekomen.												Uit het gebouw vertrokken.											
Uit de gemeente waar het gebouw gelegen is.		Uit een andere gemeente der provincie.		Uit eene andere gemeente des Rijks buiten de provincie.		Uit de koloniën van den staat.		Uit het buitenland.		TOTAAL.		Naar eene woning in de gemeente, waarin het gebouw gelegen is.		Naar eene andere gemeente der provincie.		Naar eene andere gemeente des Rijks buiten de provincie.		Naar de koloniën van den Staat.		Naar het buitenland.		TOTAAL.	
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.

798 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 31 *December* 1901 *A nr.* 6, *aan de burgemeesters;* LANDVERHUIZERS-STATISTIEK (*Prov. Bijbl.* 1901 *nr.* 133).

Met intrekking van het voorschrift, opgenomen in het Provinciaal blad No. 115 van 1847 en Provinciaal bijblad No. 21 van 1878 (laatste zinsnede), verzoek ik U jaarlijks *vóór den* 15*n Januari* aan mij te doen toekomen een staat der landverhuizers over het vorige jaar, ingericht volgens bijgaand model.

Voor de toelichting betreffende de invulling van dien staat, heb ik gemeend U, voor zooveel noodig, te moeten verwijzen naar den brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 dezer No. 6597, afdeeling B.B., die in afdruk hierbij gaat.

No. 6597. Afdeeling B.B.

's-Gravenhage, 28 December 1901.

Het is mij wenschelijk voorgekomen de opgaven betreffende landverhuizers, voorgeschreven bij de circulaire van mijn ambtsvoorganger van 21 December 1847, No. 100, 6e afdeeling, tevens dienstbaar te maken voor eene statistiek der verhuizingen naar het buitenland in het algemeen en tevens die opgaven in enkele opzichten te doen aanvullen of wijzigen.

Ik heb de eer U mitsdien te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest namens mij uit te noodigen in het vervolg, en dus voor het eerst over het jaar 1901, den bij gemelde circulaire voorgeschreven staat in te richten volgens het hierbijgaand gewijzigd model, omtrent welks invulling ik, voor zooveel noodig, nog het volgende opmerk.

In den staat moeten worden opgenomen alle personen, die zich buiten het Rijk hebben gevestigd, met het oogmerk niet in Nederland terug te keeren; onverschillig dus of zij zich naar Noord-Amerika of andere overzeesche gewesten, dan wel naar eenig ander land in Europa hebben begeven.

In kolom 1 zijn alleen te vermelden zij, die hetzij hoofd van een gezin zijn, hetzij geen deel van eenig gezin uitmaken; in kolom 9 de echtgenoote en alle ongehuwde, ook volwassen kinderen van het hoofd, benevens alle bloed- of aanverwanten, dienstboden en anderen, die deel uitmaken van het gezin van het hoofd en mede emigreeren. Van elk der in die kolom opgegevenen behooren de leeftijd, het geslacht en de betrekking, waarin hij of zij tot het hoofd van het gezin staat, bijgevoegd te worden. Kolom 2 worde ingevuld met de letter M (mannelijk) of V (vrouwelijk); kolom 8 met eene der letters W (welgesteld), M (mingegoed) of B (behoeftig). De aanduiding van het beroep (kolom 6) geschiede overeenkomstig de voorschriften van art. 3 van het Koninklijk besluit van 2 Mei 1899 (Staatsblad No. 113); oefent een der andere leden van het gezin een afzonderlijk beroep uit, dan worde dit op dezelfde wijze in kolom 12 (Aanmerkingen) vermeld.

Gemeente

STAAT van verhuizingen naar andere landen, welke in den loop van het jaar 19 hebben plaats gehad.

HOOFDEN VAN HUISGEZINNEN OF ALLÉÉN WONENDE PERSONEN.								Opgave der verdere leden van het gezin, die met het hoofd vertrekken met bijzonderheden.	Vermoedelijke reden van vertrek.	Land en Staat waarheen zij zich hebben begeven.	AANMERKINGEN EN BIJZONDERHEDEN.
NAAM EN VOORNAMEN. (Voluit geschreven)	Geslacht.	Leeftijd (in jaren).	Nationaliteit.	Godsdienstige gezindte.	BEROEP.	BIJZONDERHEDEN omtrent hunne gegoedheid. Zoo zij in den hoofdelijken omslag of andere directe belastingen naar het ingekomen waren aangeslagen, het bedrag van hun geschat of afgeleid inkomen. (Zonder aftrek).	Zoo zij *niet* in eene der belastingen, in kolom 7 bedoeld, waren aangeslagen, of zij waren welgesteld, mingegoed of behoeftig.				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.

Aldus opgemaakt den Januari 19

Burgemeester en Wethouders van

De De Burgemeester,

799 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 19 Februari 1902 A nr. 7, aan de gemeentebesturen*; BEVOLKINGSSTATISTIEK CLASSIFICATIE VAN AMBTEN, BEROEPEN ENZ. (*Prov. Bijbl.* 1902 *nr.* 21).

Ik heb de eer U hierbij aan te bieden eene tabel, bevattende eene classificatie van de verschillende ambten, beroepen en bedrijven, gelijk deze bij de uitkomsten der beroepstelling is in acht genomen.

Ik vlei mij, dat de kennisneming dezer classificatie voor U nuttig zal blijken bij het invullen van de kolommen 18 19 en 20 van den maandstaat G.

LIJST VAN BEROEPEN,

die bij de beroepstelling moeten worden vermeld met onderscheiding telkens van de positie daarin bekleed.

(Zie de toelichtingen.)

FABRIKAGE VAN AARDEWERK, GLAS, KALK EN STEENEN.

a. Graven van zand, kiezel, klei, mergel.

Grind- w. o. kiezelgravers.

Zandwasschers.

Zandwerkers, zandkruiers, de mergelblokbrekers en mergelgravers.

b. Fabrikage van cement, gips, kalk, tras, enz.

Fabrikanten van gips.

„ „ kalk, w. o. kalkbranders.

„ „ tras en cement.

„ „ krijt en teekenkrijt (ook krijtmalers).

c. Fabrikanten van steenen, dakpannen, draineerbuizen en ander grof aardewerk (incl. steenen parketvloeren).

Fabrikage van steen (incl. steenbakkers).

„ „ pannen (incl. pannenbakkers en tegelbakkerij als dit met pannenbakkerij is vereenigd).

„ „ buizen (ook draineerbuizen).

Fabrikage van grof aardewerk (potten en kachelbakkers).
„ „ steenen parketvloeren en granietvloeren.
„ „ cement- en kunststeen.
„ „ ijzercement (stelsel Mounier).

d. Fabrikage van fijn aardewerk en porcelein.

Fabrikanten van porcelein en ander fijn aardewerk.
Plateelbakkers en tegelbakkers (niet in pannenbakkerijen).
Glazuurders.
Fabrikanten van terracotta-artikelen.
„ „ tabakspijpen.
Krammers van aardewerk en porcelein.
Ornamentgieters } alleen in Limburg (anderen in 4*b*).
Ornamentmakers }

e. Fabrikage van glas, kristal, spiegels.

Fabrikanten van glas (incl. spiegelglas).
Glasblazers.
Glasslijpers.
Glasgraveurs.
Fabrikanten van spiegels.
Fabrikanten van flesschen.
Glasblazers in flesschenfabrieken.
Pottenmakers in glasfabrieken.

2. BEWERKING VAN DIAMANT EN ANDERE EDELSTEENEN EN GESTEENTEN.

a. Diamantbewerking.

Diamantklovers.
Diamantsnijders.
Diamant-, roosjes- en kapslijpers, diamantwerkers (incl. verstellers ook potjongens en zetters als dezen in diamantslijperijen voorkomen (zie ook 11*a*.)
Schijvenschuurders.
Verhuurders van diamantslijpersmolens.

b. Bewerking van andere edelsteenen.

3. BOEK- EN STEENDRUKKERIJ, DRUKKEN VAN HOUT-, KOPER EN STAALGRAVURE, PHOTOGRAPHIE.

a. Boekdrukkerijen, ook gemeentelijke en landsdrukkerij.

Boekdrukkers (incl. courantendrukkers, draaiers snelpersdrukkerij, pletters, lampenkapdrukkers.)
Correctoren.
Letterzetters, linotypers (machinezetters,) smoutzetters.
Typografen.
Stereotypeurs.
Zinketsers.

b. Plaat- en steendrukkerij en het drukken van hout-, koper- en staalgravure.

Technologen.
Graveurs, houtgraveurs, houtplaatsnijders.
Plaatdrukkers.
Platenkleurders.
Steendrukkers, lithografen, photolithografen en postzegeldrukkers.
Etsers (zincographie, photochemigraphie).

c. Photographie.

Photografen (incl. drukkers van photografieën.)
Retoucheurs en schilders.

4. BOUWBEDRIJVEN, OPENBARE WERKEN, REINIGING.

a. Huizenbouw.

Techn. personeel: architecten, bouwkundigen, teekenaars, ingenieurs, en opzichters.
Aannemers.
Fundeeringmakers en werkers, grondboorders.
Heibazen (incl. heipalenrijders en koptouwhouders).
Metselaars en voegers.
Opperlieden, kalkbouwers, kalkblusschers, kalkbereiders, steendragers, steenzetters, steigermakers en stellingmakers.
Steenhouwers, polijsters, schuurders, fabr. van marmerwaren,

marmerslijpers en polijsters, molensteenfabrikage en molensteenscherpers. (Zie voor deze laatsten ook 17*a*.)

Steenenbikkers.

Timmerlieden, trappenmakers, vloerleggers en vloerders.

Loodgieters en zinkwerkers, niet voorkomende in loodpletterijen, looden buizenmakerijen en zinkgieterijen.

Aanleggers van gas- en waterleiding, kraansluiters, gasfitters, pompenmakers.

Dekkers (pannen, lei, riet, stroo.)

Houtcement-dakdekkers.

Molenmakers en molenstellers.

b. Afwerken van huizen.

Pleisteraars, gipsgieters en vormers, beeldengieters, fabrikanten van gipswaren, ornamentgieters en ornamentmakers zie ook I*d*,) stucadoors, rietdrijvers, witters, mouleurs en grotmakers.

Huisschilders, polychromeurs, glazenmakers, glas- en loodzetters.

Behangers en stoffeerders, plakjongens, naaisters in het gordijnvak.

c. Overige bouwwerken, geen huizenbouw.

Techn. personeel: ingenieur, teekenaars en opzichters.

Aannemers.

Heibazen.

Aardwerkers, grondwerkers, kanaalwerkers, polderwerkers, en strandwerkers.

Dijkwerkers.

Kribwerkers, rijswerkers, steenleggers en keienkloppers.

Duikers en helmduikers.

Zandkruiers.

Baggerlieden en baggermolenaars, molenbazen.

Bakschippers

Ploegbazen (bij de verschillende vakken, positie *C*.)

Straatmakers, keienleggers, steenzetters.

Wegwerkers.

Brugwerkers, spoorleggers (brugbouw), boorders (brugbouw).

d. Reiniging van bouwwerken, wegen en straten.

Baggerlieden } waldiepers, wel te onderscheiden van
Baggermolenbazen } die bij openbare werken.

Glazenwasschers.

Schoorsteenvegers.

Zuiveraars en ontsmetters van gebouwen.

Openbare reiniging (incl. aschkarlieden, straatvegers en straatwieders).

5. CHEMISCHE NIJVERHEID, ENZ.

a. Chemische nijverheid

Apothekers, provisors, fabrikanten van drop en zalf.

Chemisten.

Drogisten.

Fabrikanten van chemicaliën (aether, ammoniak, chinine, glycerine, houtteer, salmoniak, soda, poetsmiddelen, insectenpoeder, zwavelzuur, essences, koolteerproducten, schoensmeer, salpeter, koolzuur).

Fabrikage van eau de cologne en reukwaren.
" " haarwater.
" " photografiepreparaten.
" " gasgloeilichtkousjes.

b. Fabrikage van kaarsen, olie, vernis, vet, zeep.

Fabrikanten van kaarsen (incl. bleekers van was).
" " olie (incl. koeken).
" " traan.
" " vernis.
" " lak.
" " smeer en wagensmeer.
" " zeep.
" " loog.

c. Fabrikage van ontplofbare stoffen, lucifers, enz.

Fabrikage van buskruit, schietkatoen en katoenmengers, ernstvuurwerkers.
" " patronen (kruit).

Fabrikage van lucifers en zwavelstokken.
„ „ vuurmakers.
„ „ kunstvuurwerk.

d. Fabrikage van verfstoffen, kunstmest, lijm.

Fabrikage van beenzwart, bottensorteerders, beenbranders en stampers.
„ „ blauwsel.
„ „ indigo
„ „ loodwit.
„ „ verfstoffen (incl. stopverf en oostindische inkt)
„ „ meekrap.
„ „ lakmoes.
„ „ zinkwit.
„ „ kleurstoffen.
„ „ drukinkt.
„ „ inkt.
„ „ gom.
„ „ lijm.
„ „ machinepoeder.
„ „ kunstmest (incl. superphosphaten en guano).

6. HOUT-, KURK-, STROOBEWERKING, SNIJ- EN DRAAIWERK VAN VERSCHILLENDE STOFFEN.

a. Houtbewerking (exl. timmerlieden in de bouwvakken).

Beeldhouwers, houtsnijders en houtornamentmakers.
Biljartmakers.
Borstelhoutmakers en -boorders.
Houtdraaiers.
Fabrikage van houtwaren, stoven, spoelen, harken, schoppen, waschborden, stelen voor harken, schoppen, weverskammen, schietjes, krukken, houten parketvloeren, pennen (incl. vleesch- en worstpennen), mangels, spinwielen.
Fabrikage van jalouzieën.
„ „ leesten.
„ „ lijsten (incl. lijstensnijders, verstekkers).
„ „ meubels, raamhorren (incl. houtfiguurzagers).

Fabrikage van stoelen.
„ „ run (incl. run- en schorsmalers).
„ „ sigarenkisten.
„ „ speelgoed, ook reparatie.
Houten-boomenmakers in manden.
Houtbereiders (creosoteering).
Klompenmakers, boorders, kappers, hoolders.
Kachelhoutjes- en brandhoutmakers.
Doodkistenmakers.
Kistenmakers (incl. pakkistenmakers en groenververs).
Koffermakers.
Kuipers en duigenmakers.
Fabrikage van hoepels (incl. bandenschrappers resp. makers en snijders).
Modelmakers.
Houtzagers, schavers en zagenstellers, fineer- en lintzagers, fabrikanten van houtwol, zagenvijlers.
Witwerkers.
Vogelkooimakers.
Muizenvallenmakers.
Rijswerkers.
Lakwerkers. (hout)
Fabrikage van timmermansgereedschappen (incl. heftensnijders, zevenmakers) en fabrikage van schaatsen (behalve in de gemeente Groningen).

b. Kurk, stroo, borstelwerk enz.

Bezem- en boendermakers ook binders.
Borstel-, penseelen- en kwastenmakers.
Fabrikage van kurken (kurksnijders).
„ „ mandenwerk.
„ „ matten (incl. vlechters).
„ „ rieten matten.
Rottingvlechters en bamboeswerkers.
Fabrikage van rieten meubelen.
Stoelenmatters.

Fabrikage van stroowaren (incl. stroohulzen.)
Werklieden in blindeninrichtingen.

c. Snijden enz. van andere stoffen dan hout en metalen.

Baleinsnijders.
Fabrikanten van kammen, wandelstokken, pijpen, ook meerschuim.
„ „ ivoren artikelen.
Heftensnijders.
Draaiers van verschillende stoffen, kunstdraaiers en handboogmakers.
Fabrikanten van knoopen (metalen knoopen onder 11*b*).
Fabrikage van spinpijpen.
Zagers van verschillende stoffen.

7. KLEEDING EN REINIGING.

a. Vervaardiging van kleeding enz.

Kleedermakers en heeren-confectie-fabrikage (1), coupeurs.
Bontwerkers en fabrikage van pelterijen.
Costumenmaaksters, dameskleedermakers, fabrikage van damesconfectie (1).
Naaisters, machinestiksters, stopsters, plisseerders.
Fabrikage van mantels.
„ „ corsetten.
„ „ zwemvesten.
„ „ hemden en boorden en andere ondergoederen (confectie).
„ „ hoeden en petten, hoedenvervormers.
„ „ mutsen.
„ „ stroohoeden.
Modisten.
Fabrikage van kunsthaarwerk, haarwerkers en -wasschers.
„ „ helmhoeden en militaire equipementen en ornamenten.
„ „ parapluien.

(1) Met confectie wordt hier niet bedoeld het maken van ondergoederen, zie lager.

b. Vervaardiging van bedden, matrassen, gestikte dekens.

Fabrikage van bedden en matrassen.
„ „ dekens, dekenstiksters.
„ „ bedveeren en kapok.

c. Reiniging.

Bad- en zweminrichtingen, badhouders en badkoetsenhouders.
Barbiers, scheerders en kappers.
Chemische wasscherijen (incl. handschoenenwasschers en stoffenververs) en personeel in filialen daarvan.
Dekenwasschers.
Waschinrichtingen, waschlieden en waschbleekers.
Mangellieden.
Schoenpoetsers.
Strijksters, mutsenwasschers, -plooisters en plisseerders.
Tapijtkloppers en reinigers.

8. KUNSTNIJVERHEID.

a. Beeldhouwers (excl. artisten en houtbeeldhouwers.)

Beeldhouwers.
Fabrikage van ornamenten.

b. Schilderwerk.

Caligrafen.
Decoratieschilders, kerkschilders en klokkenschilders.
Glasbranders en glasschilders.
Plateelschilders. } Porceleinschilders. } Voor zoover zij niet in porceleinfabrieken (Maastricht en 's Gravenhage) en tegelfabrieken (Delft, Gouda, Utrecht, Amsterdam, Makkum en Harlingen) werkzaam zijn.
Restaurateurs van schilderijen.
Verlakkers en vernissers.
Vergulders.
Beeldhouwers-polychromeurs.

c. Graveurs en metalen ornamentwerk.

Cachetsnijders en ciseleurs van metalen ornamenten.

Emailleerders (gouden en zilveren werken), fabrikanten van ridderorden.
Graveurs in hout en metaal (zie ook 11*a*.)
Glasgraveurs.

d. Bloemenmaaksters en fijn naaldwerk.

Bloemenmaaksters en fabrikage van kunstbloemen.
Borduurwerkers en vervaardiging van dameskunsthandwerken.
Kantwerksters.

e. Overige kunstnijverheid.

Fabrikage van kerkornamenten.
Reparateurs van antiquiteiten.
Fabrikage van galanterieën en luxe-artikelen.
„ „ grafkransen.
Opzetters van vogels en dieren.

9. LEDER, WASDOEK, CAOUTCHOUC.

a. Leder.

Vellenblooters, vilders.
Huidenzouters.
Fabrikage van leder en perkament, ook ververs, leerlooiers en touwers.
„ „ zeemleder.

b. Fabrikage van lederen voorwerpen.

Fabrikage van schoenen, pantoffels en schachten, (incl. reparateurs).
„ „ drijfriemen en riemen.
„ „ blaasbalgen.
„ „ lederwaren (incl. reisartikelen).
„ „ handschoenen.
Zadelmakers en zweepmakers.

c. Fabrikage van wasdoek en caoutchouc.

Fabrikanten van caoutchouc.
„ „ caoutchoucwaren en gomelastiekwaren.
„ „ caoutchouc-stempels.

Fabrikanten van rijwielbanden.
„ „ wasdoek.
„ „ linoleum.

10. OER, STEENKOLEN, TURF.

a. Oergraverij en delven van metalen.

Directeuren Exploratie-maatschappijen.
Delvers van ijzererts.
Tinmijn-exploitatie.
Opzichters ijzererts-ontginning.
Directeuren petroleum-maatschappijen (incl. boortechnici).

b. Steenkolen.

Kolenwerkers (aan de mijnen, dus niet die welke tot den handel behooren).
Mijnwerkers (steenkolen).
Kolenbranders.
Fabrikage van briquetten.

c. Turf en veenderij, graven en bewerken.

Verveners.
Greppenmakers = aardwerkers.
Fabrikanten van turfstrooisel.

11. BEWERKING VAN METALEN.

a. Edele metalen.

Fabrikanten van goud- en zilverwerken (incl. goud- en zilversmeden en draadtrekkers).
Goud- en zilvergraveurs.
Byouterie-werkers.
Diamant- en parelzetters, juweliers (geen groothandelaars in diamant).

b. Niet edele metalen.

Fabrikanten van capsulen (incl. tinpletters en staniol).
Blikslagers en fabrikanten van blikwaren.
Fabrikage van ijzer en ijzerdraad.
„ „ klinknagels en draadnagels.

Fabrikage van alluminiumwaren.
" " brandkasten.
" " kachels.
" " metaalwaren, koperwaren, knoopen (metalen), kammen en leihaken, w. o. metaalwerkers, koperslagers, bruineerders, branders, emailleerders, vertinners.
harken-, hekel-, en schoppenmakers.
" " bouten en moeren.
" " ijzeren molenroeden.
" " naalden.
" " spelden.
" " schaatsen (alleen in Groningen Zie 6*a*).
" " ijzer- en staalwaren (incl. taillebaleinen).
" " zink en zinkwaren.
IJzergieters, ornament- en beeldengieters, zandvormers.
Hagelgieters.
Smeden en slotenmakers, hoefsmeden.
Koper- en metaalgieters en -smelters.
Lettergieters, stereotypeurs.
Loodgieters en -smelters (alleen in loodpletterijen).
Loodpletters, punters en snijders.
Koper- en metaaldraaiers en schavers.
Koper- en metaalslijpers, polijsters, vernikkelaars, galvaniseerders, vergulders.
Draadvlechters (incl. muilkorvenmakers).
Fabrikage van springveeren.
Fabrikage van buizen ook nortonpijpen.
Tingieters.
Fabrikage van vischtuig.
Vogelkooimakers (zie ook 6*a*).
Vijlenmakers, kappers, harders.
Fabrikage van geëmailleerd ijzer.

12. VERVAARDIGING VAN STOOM- EN ANDERE WERKTUIGEN, INSTRUMENTEN.

a. Machines.

Fabrikage van stoom en andere werktuigen, waaronder kaarden, spoelen en pompen.
„ „ brandspuiten en brandspuitslangen.
„ „ landbouwwerktuigen.
„ „ naaimachines ook reparateurs.
„ „ verwarmingstoestellen.
Bankwerkers.
Ketelmakers, bikkers, nageljongens, nagelpiepers, klinkers, aan- en voorhouders.
Smeden, voorslagers, vuurwerkers.
IJzer- en metaal-, ook koperdraaiers, koperforceurs, freezers en schavers.
IJzer- en metaalgieters, bramers, kernmakers, krasseurs.
Metaalslijpers, -polijsters en -vernikkelaars.
Monteurs.
Machinemodelmakers.

b. Electrotechniek en vervaardiging van electrische toestellen.

Fabrikage van electrische toestellen (incl. werkplaatsen van 's Rijks telegraaf).
Telegraaf- en telephoonaanleggers.
Galvaniseerders en metaalvernikkelaars en metaalslijpers.
IJzer- en metaaldraaiers en -schavers.
Monteurs.

c. Fabrikage en herstellen van rijwielen.

Fabrikage van rijwielen en fittings (incl. herstellers).
Bankwerkers.
Metaaldraaiers en -schavers.
Monteurs.
Bandenmakers. (Zie ook 9*c*).
Chauffeurs mechanicien.

d. Fabrikage van instrumenten (incl. piano's, verlichtingsartikelen, chirurgische instrumenten, kunstgebitten).

Fabrikage van lampen (incl. gasgloeilichtlampen).
" " muziekinstrumenten.
" " balansen en basculen.
" " gasornamenten.
" " klokken, torenuurwerken en uurwerken.
" " chronometers en horloges.
" " heel- en verloskundige instrumenten, messen en scharen, werktuigkundigen, mecaniciens, brillenmakers.
" " andere instrumenten, filtreermachines, koffiemolens, gasmeters enz.
" " kunstgebitten.
IJzer- en metaaldraaiers.
Fabrikage van inhoudsmaten.
Pianostemmers.
Scharenslijpers.
IJzergieters (voor zoover niet bij 11*b*.)
Blikslagers.

c. Fabrikage van oorlogsmaterieel en wapens.

Fabrikage van wapens, ook wapensmeden.
" " geschut.
Geweermakers.
Torpedomakers.
IJzer- en metaaldraaiers en -schavers.
IJzergieters, zandvormers en metaalgieters.
Ernstvuurwerkers met fabrikage van patronen (voor zoover deze in geweer-, geschut- of wapenfabriek voorkomen).
Boogmakers.

13. SCHEEPSBOUW, VERVAARDIGING VAN RIJTUIGEN.

c. Scheepsbouw (incl. marine-inrichtingen).

Scheepmakers, ijzerwerkers, hellingarbeiders, platenaandraaiers, severijnjongens, scheepstimmerlieden, breeuwers, gatenboorders.

Scheepsschilders.
Scheepsbeschieters = meubelmakers.
Blok- en mastenmakers.
Conserveerders.
Scheepstakelaars.
Scheepssloopers.
Zeilmakers.
Droogdok-personeel.
Bankwerkers en metaalbewerkers, werktuigmakers.
Ketelmakers, klinkers, nageljongens, tegenhouders, aan- en voorhouders, induwers.
Metaaldraaiers en schavers.
Reepmakers en touwslagers (voor zoover op scheepswerven voorkomende . (Zie ook 15*f*).
Vuurwerkers.
Machine modelmakers (zie ook 12*a* .
Koperslagers.
Kopergieters.

b. Vervaardiging van rijtuigen en wagens.

Fabrikage van tram- en spoorweg-rijtuigen.
„ „ rijtuigen (incl. kinderwagens).
„ „ wagens (incl. radmakers).
„ „ wielen en raderen, wielenmerkers.
Rijtuigsmeden en voorslagers.
Rijtuigschilders.
Rijtuigbekleeders, zadelmakers en gareelmakers.
Metaaldraaiers en schavers.
Bankwerkers en boorders.

14. PAPIER.

a. Vervaardiging van papier, karton en papier halfstof (excl. perkament).

Fabrikage van papier.
„ „ karton en papier halfstof.
„ „ enveloppen en zakken.
Lompensorteerders, kappers, snijders en scheerders.

b. Papier en kartonbewerking (incl. boekbinders, perforeerders en linieerders).

Boekbinders, linieerders en perforeerders, vergulders, vouwers, fabrikage van passepartouts en kantoorboeken.
Fabrikage van asphaltpapier.
„ „ papier-stuck.
„ „ behangselpapier, behangseldrukkers.
„ „ couverten.
„ „ cartonnages, doozen, surprises, enz.
„ „ albums.
„ „ papierwaren, (incl. patronen (modellen), voor zoover deze niet bij de kleedingfabrikage voorkomen).
Zakkenplakkers en rijgers.

15. TEXTIELE NIJVERHEID.

a. Gereedmaken van vezelstoffen voor de spinnerij.

Fabrikanten van vlas.
vlasbrakers, zwingelaars, hekelaars.
„ „ hennep.
hennepmolenaars, hekelaars.
„ „ plantenhaar.
Wolbereiders (incl. wolwasschers).

b. Hekelen en spinnen.

Fabricage van sajet (spinnerij).
„ „ katoenen garens.
„ „ garens (zonder nadere aanduiding).
„ „ wollen garens.
„ „ jute garens.

c. Weven en breien (incl. fabrikage van wollen dekens).

Fabrikage van wol en wollen stoffen, laken en bukskin, vlaggedoek.
„ „ tricot, kousen en breierij.
„ „ wollendekens.
„ „ zeildoek.
„ „ linnen en linnen-damast.

Fabrikage van katoen (incl. gordijnen, manufacturen, kaasdoek en pakking).
„ „ bont en katoen-damast.
„ „ fluweel en trijp (incl. trijpdrukkerij).
„ „ jute (incl. zakkenmakerij).
„ „ lampenkatoen, lampepitten en kaarsepitten.
„ „ tapijten.
„ „ zijde.

d. Appreteeren, bleeken, drukken, stuk- en garenverven.

Katoendrukkerij.
Bleekerij van stukgoederen.
Roodververij.
Katoenververij, blauwververij.
Ververij van wol en wollen stoffen.
Appreteerderij.

e. Band-, kant-, koord-, passement- en wattenfabrikage.

Fabrikage van band en lint.
„ „ franje en passementerie"n.
„ „ kapok.
„ „ watten.
„ „ koord.
„ „ vilt en viltwaren.
„ „ kant.
„ „ verbandartikelen.

f. Touwslagerij.

Fabrikage van touw en breeuwwerk.
Hekelaars.
Fabrikage van vischnetten en andere netten, ook zijden.
Nettentaanderij.

16. FABRIKAGE VAN GAS EN ELECTRICITEIT.

a. Fabrikage van gas.

Fabrikage van gas.
Gasstokers.
Fabrikage van zwavelzure ammonia en salmoniak.

d. Fabrikage van electriciteit.

Electrische centrale.

17. BEREIDING VAN VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN.

a. Grutterijen en meelmolens.

Pellerijen, rijst, gerst, enz.
Molenaars (koren-) en fabrieken van meel, molensteenscherpers.
Grutters.
Erwtenlezers.

b. Bakkerijen.

Personeel in militaire bakkerijen.
Balletjesmakers.
Beignets- enz. bakkers.
Brood- en beschuit- ook scheepsbeschuit- en glutenbakkers, fabrikage van brood.
Koek- en banketbakkers, confiseurs.
Fabrikage van koek, pudding en ouwels.
„ „ biscuit.
„ „ vermicelli.
„ „ suikerwerken en pepermunt.
Koks en kooksters.

b. Beetwortelsuikerfabrieken en suikerraffinaderijen.

Fabrikage van beetwortelsuiker.
Suikerraffinadeurs en fabrikage van kandij.

d. Aardappelmeel-, stroop- en stijfselfabrikage.

Fabrikage van aardappelmeel.
„ „ aardappelstroop, glucose en honingzoet.
„ „ stroop.
„ „ stijfsel.
„ „ puddingpoeders.

e. Cacao- en chocoladefabrikage.

Fabrikage van cacao.
„ „ chocolade.

f. Bewerking van koffie, cichorei en koffiestroop.

Fabrikage van cichorei, carramel, koffiestroop en peekoffie.
Koffiepellers en sorteerders.
" verlezers.
" branders.

g. Verduurzaamde levensmiddelen.

Fabrikage van appelgelei, appelstroop en jams.
" " verduurzaamde levensmiddelen (incl. gedroogde groenten, snippers, commestibles) en augurkenzouters.
" " mosterd.
Specereimolenaars.

h. Vleeschhouwerij en vleeschbewerking.

Fabrikage van vleeschwaren, darmenconserveerders en -zouters, lebbers, vetsmelters.
Paardenslachters.
Koudslagers.
Poeliers.
Varkensslagers, spekslagers, vleeschhouwers.
Spek- en vleeschrookers en zouters.

i. Vischbewerking.

Vischrookers, -drogers en -zouters.
Vischschoonmaaksters.
Haringpakkers.
Stokvischbeukers.

k. Fabriekmatige zuivelbereiding.

Fabrikage van boter.
" " kaas.
" " boter en kaas.
" " hulpmiddelen voor de zuivelbereiding.
Melkinrichtingen en fabrikage van melkproducten (incl. gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk).

l. Margarinefabrikage.

Fabrikage van margarine en kunstboter.

m. Fabrikage van vruchtensappen, mineraalwater.

Fabrikage van vruchtensappen, kunstwijn en bessenwijn.
„ „ minerale wateren, limonades.

n. Jenever- en likeurstokerij.

Fabrikage van alcohol.
Mouters en moutmolenaars (in Schiedam. Elders onder bierbrouwerij).
Branders en fabrikage van moutwijn.
Distillateurs.
Fabrikage van gist.
„ „ elixer.
„ „ likeuren.
„ „ gist en spiritus.

o. Brouwerij, azijnmakerij.

Fabrikage van bier.
„ „ azijn.
„ „ maltose.
„ „ kunstijs.

p. Drinkwater-exploitatie.

Personeel bij waterleidingsexploitatie-maatschappijen.
„ „ inrichtingen tot zuiveren van drinkwater.

q. Tabaksbewerking.

Fabrikage van tabak (incl. tabakskerverij).
„ „ sigaren en sigaretten.
„ „ snuif.

r. Zoutbewerking.

Directeuren van zoutexploitatie-maatschappijen.
Zoutzieders en gradeerwerkers.

s. Fabrikage van veevoeder.

Fabrikage van veevoeder (voor zoover niet voorkomende in olieslagerijen).

18. LANDBOUWBEDRIJVEN.

18*a*. *Land- of Akkerbouw*

Boeren, aardappelboeren, dorschers, economen, hooipersers,

heidemaaiers, landbouwers, veldarbeiders, ploegers, ploegdrijvers, planters, rijknechts in den landbouw, voerlieden in den landbouw, = *landbouwers.*

Gemeentelijke veldarbeiders.

Bouwmeesters.

Directeuren Cultuur-maatschappijen.

„ Maatschappij van heide-ontginning.

Planters in Indië.

Tabaksplanters (verbouwers).

Vlasboeren.

Mollenvangers.

18*b*. *Veeteelt.*

Veehouders, vetweiders, boeren (veeteelt), economen, (veeteelt), grazers, koemelkers, melkmeiden, veeknechts = *veehouders.*

Veefokkers.

Koeherders, koewachters, koejongens, veedrijvers = *veehoeders.*

Hengstenhouders.

Paardenfokkers.

Schapenhouders.

Schaapherders.

Pluimgraven.

Hoenderfokkers, (inl. hoenderparkhouders).

Vogelkweekers.

Bijenhouders.

Boterboeren.

Melkboeren (niet melkslijters).

Bewaardslieden.

Castreerders, hengstensnijders, veesnijders = *beestensnijders.*

18*c*. *Tuinbouw, warmoezerij, ooft- en bloemkweekerij (incl. bloembollencultuur).*

Tuinlieden, warmoeziers, veldarbeiders (tuinbouw) = *tuinlieden.*

Bloemisten, hoveniers, kruidenteelers, plantenkweekers, zaadteelers = *bloemisten.*

Bloembollenkweekers.

Champignonkweekers.
Plantsoenwerkers (gemeentelijke).

18*d*. *Houtteelt* (*incl. boschbouw en boschopzichters*).

Boomkweekers.
Arbeiders in de boschcultuur (gemeentelijke).
Boomsnoeiers (incl. boomrooiers, houthakkers, houtkappers, houtrooiers).
Boscharbeiders.
Boschopzichters, Boschwachters (particulieren).
Duinplukkers.
Pootmeester (gemeentelijke).
Griendwerkers.
Opzichters (Staatsdomein).
Tiendschatters (Kroondomein).
Teekenaars (domeinen).
Voorwerkers (boschcultuur).

19. VISSCHERIJ (INCL. VISCHKWEEKERIJ) EN JACHT.

19*a*. *Zeevisscherij*.

Zeevisschers.
Haringvisschers.
Oesterputhouders.
Schelpenvisschers.
Wiervisschers.
Nettendrogers.

19*b*. *Visscherij in de binnenwateren*.

Visschers.
Zalmdrijvers.
Zalmvisschers.

19*c*. *Jacht*.

Jachtopzieners.
Jagers.
Vogelvangers.
Eendenkooihouders (incl. ganzenvangers, kooilieden, kooikers).

20. WARENHANDEL (INCL. TUSSCHENHANDEL, COMMISSIEHANDEL, MAAKELAARDIJ EN VERDERE HULPBEDRIJVEN VAN DEN HANDEL).

20*a*. *Handel in grondstoffen.*

Kooplieden, winkeliers.
Depôthouders.
Makelaars.
Commissionairs.
Agenten.
Reizigers.
Kramers en venters.
Kantoorpersoneel.
Magazijnpersoneel.
Verhuurders van verschillende artikelen (met namen te noemen.)
Overige beroepen (met namen te noemen), bijv. sloopers van schepen en huizen, turfdragers en turftonsters.

20*b*. *Handel in voorwerpen van kleeding.*

Indeeling als bij 20*a*.

20*c*. *Handel in voorwerpen van voeding en genot.*

Indeeling als bij 20*a* (bij overige beroepen bijv.: bierbottelaars, broodventers, directeuren van melkinrichtingen (voor zoover niet tot 17 behoorende) directeuren van tabakmaatschappijen, melkslijters, ezelinnenhouders, enz.

20*d*. *Handel in voorwerpen van woning.*

Indeeling als bij 20*a*.

20*e*. *Papier-, boek- en kunsthandel (incl. dagbladen).*

Indeeling als bij 20*a*. (Overige beroepen bijv.: advertentieplaatsers, colporteurs, uitgevers, directeuren van dagbladen, directeuren van kioskmaatschappijen.)

20*f*. *Handel in luxe-artikelen.*

Indeeling als bij 20*a*.

20*g*. *Handel in levend vee en gevogelte.*

Indeeling als bij 20*a*.

20h. Handel in andere waren.

Indeeling als bij 20*a*. (Bij de overige beroepen, bijv.: Chefs van Ned. Ind. Handelsfirma's, Directeuren van Handelsmaatschappijen of handelsvereenigingen.)

21. VERKEERSWEZEN.

21a. Spoor en tram.

(*Spoor en tramwezen afzonderlijk.*)

A. Bij de hoofdadministratie.

1. Chefs van verschillende diensten, inspecteurs en ingenieurs.
   Directeuren en commissarissen, chefs, inspecteurs (geneeskundigen), ingenieurs, controleurs.
2. Bureaupersoneel.
   Beambten, ambtenaren aanleg en toezicht, surnumerairs.
3. Boden, loopjongens, enz.

B. Op de lijnen.

4. Inspecteurs en ingenieurs.
5. Personeel op de bureaux van inspecteurs en ingenieurs.
   Beambten en ambtenaren aanleg en toezicht.
6. Stationspersoneel.
   w.o. Aanteekenaar-weger, arbeider-telegrafist, goederenklerk, haltechef, kruiers, ladingmeester, lampenist, portiers, rangeerders, stalbazen, stalknechts, stationschefs, steenkolendragers, seinarbeiders, stationswachters, treinpoetsers, wachters, wagenlichters, wegers.
7. Treinpersoneel.
   Conducteurs, locomotievenpoetser, nachtstokers, remmers, waarnemers veerpont.
   Machinisten.
   Stokers.
8. Wegpersoneel.
   Baanwachters en wachteressen, boomsluiters, blokwachters, baanwerkers, hulpwachters, lijnloopers,

lijnwachters, loopwachters, ploegwerkers, opzichters, ploegbazen, spoorwegarbeiders, spoorwachters, spoorleggers, wegwerkers, wisselwachters.

9. Personeel in de magazijnen.
10. Personeel in de werkplaatsen.
    Bankwerkers.
    Opzichters.
    Rijtuigsmeden.
    Rijtuigschilders.
    Rijtuigbekleeders.
    Treinsmeden.
    Zadelmakers.

21*b*. *Andere vervoermiddelen te land (incl. tolbazen).*

Te verdeelen in 4 groepen.

1. Tolpersoneel.
   Tolbazen, tolgaarders, tolbeambten, tolknechts, boomsluiters.
2. Diligences, omnibussen en paardentrams.
   Ondernemers omnibusdienst.
   Ondernemers paardentram.
   Commissarissen diligences.
   Conducteurs diligences, koetsiers.
   Stalbazen, stalknechts.
   Wagenmakers.
3. Koetsiers en rijtuigverhuurders.
   Directeuren rijtuigmaatschappen.
   Huurkoetsiers, — van stationneerende rijtuigen.
   Rijtuigverhuurders, stalhouders.
   Stalbazen en stalknechts.
4. Wagenverhuurders en voerlieden.
   Karrenverhuurders, wagenverhuurders.
   Voerlieden, karrelieden, sleepers.

21*c*. *Zeevaart.*

Te verdeelen in 4 groepen.

1. Directeuren en kantoorpersoneel.
   Reeders.

Ondernemers stoombootdiensten.
Directeuren stoombootondernemingen.
Commissarissen stoombooten.
Inspecteurs stoombootmaatschappijen.
Boekhouders reederijen,terreinchefs,magazijnmeesters.

2. Scheepsvolk.
Gezagvoerders groote vaart.
Officieren stoomvaartmaatschappijen.
Stuurlieden.
Machinisten.
Stokers.
Bootslieden.
Kwartiermeesters zeevaart.
Hofmeesters.
Matrozen.
Conducteurs, koks, schippers.
Opzichters stoombooten.
Wakers van schepen en booten.

3. Loods- en seinwezen (incl. sluispersoneel).
Loodsen (partic.).
Lichtwachters.
Sluismeesters, sluisknechts, sluiswachters.

4. Hulpbedrijven van de zeevaart.
Ankerzetters.
Ballastschikkers.
Bootwerkers.
Directeuren ballastmaatschappijen.
Scheepscontroleurs.
Aanneming klaringsdienst, bootenverhuurders, zeemanshuizen, laders en lossers, ladingmeesters, meters (ballastmaatschappijen), scheepsbevrachters, scheepslichters, scheepsmakelaars, stuwers, walbazen, walknechts, verhuurders van zeevolk = *Personee voor lading en lossing.*

21*d*. *Binnenscheepvaart (incl. sluis- en brugwachters.)*

Te verdeelen in 4 groepen.

1. Directeuren en kantoorpersoneel.
   Ondernemers stoombootdienst.
   „ sleepdienst.
   Commissarissen van stoombootondernemingen.
   „ „ beurtveren.
   Boekhouders, inspecteurs stoombootmaatschappijen, reeders, terreinchefs stoombooten = *overig personeel.*
2. Scheepsvolk.
   Gezagvoerders kleine vaart.
   Schippers, beurtschippers, vrachtschippers, zandschippers.
   Stuurlieden.
   Hofmeesters.
   Onderhofmeesters.
   Matrozen.
   Veerlieden.
   Houtvlotters.
   Wakers (schepen en booten).
3. Brug- en sluispersoneel.
   Brugmeesters.
   Brugdraaiers, brugpachters, bruggaarders, brugwachters, lichtwachters, sluismeesters, sluisknechts, sluispachters, sluiswachters, slikloods = *overig brug- en sluispersoneel.*
   Boomsluiters.
4. Hulpbedrijven van de scheepvaart in de binnenwateren.
   Bootenverhuurders.
   Schuitenverhuurders.
   Scheepsbevrachters, scheepslichters.
   Scheepscontroleurs.
   Scheepsmakelaars.
   Havenmeesters.
   Scheepsjagers, schuitenjagers.

Laders en lossers, ladingmeesters, walbazen, walknechts = *personeel voor lading en lossing.*

21*e*. *Posterij, telegraphie en telephonie.*

Te verdeelen in 3 groepen.

1. Posterijen.
   Postambtenaren en beambten.
   Aannemers postdienst.
   Brievenbestellers.
2. Telegraphie.
   Telegraafambtenaren en beambten.
   Ingenieurs (telegraphie).
3. Telephoon.
   Telephoonbeambten.

21 . *Expeditie, Bevrachters, Bestellers, Sjouwerlieden, enz.*

Bestelhuishouders.
Couriers en gidsen.
Embaleurs.
Expediteurs.
Kruiers.
Pakhuisknechts.
Pakkendragers.
Parapluiebewaarders.
Scheepsbevrachters.
Sjouwerlieden.
Loopknechts.
Overige beroepen.

21*g*. *Logement- en Koffiehuishouderij, Tapperij, enz.*

Hotelhouders en logementhouders.
Restaurateurs.
Bierhuishouders, caféhouders en koffiehuishouders.
Herbergiers en tappers.
Buffetchefs.
Buffetjuffrouwen.
Kelners.

Commensalenhouders.
Kamerverhuurders.
Pensionhouders.
Slaapsteêhouders.
Gaarkeukenhouders.
Houders van schafthuizen.
Directeuren doorgangshuizen voor vrouwen.
„ te huis voor militairen.
„ volksgaarkeukens.
„ volkskoffiehuizen.
„ volkskosthuizen.
„ zeemanshuizen.
Kegeljongens.
Overige beroepen.

24*h*. *Marktwezen.*

Marktgaarder.
Ontvanger venduhuizen.
Vendumeester.
Venduknechts.
Afslagers.
Overige beroepen.

21*i*. *Begrafeniswezen.*

Directeuren begrafenismaatschappijen.
Aansprekers en bedienaars van begrafenissen.
Opzichters begraafplaatsen.
Bewaarders begraafplaatsen.
Doodgravers.

21*k*. *Andere Bedrijven.*

Omroepers.
Bewaarders cabinets d'aisance.
Dienstbodenverhuurders, besteedkantoren.
Directeuren Informatiebureaux.
„ publicatiemaatschappijen.
Porders.

Taxateurs.
Veemhouders.
Overige beroepen.

22. CREDIET- EN BANKWEZEN (INCL. GELD- EN EFFECTENHANDEL.)

Bankiers.
Secretarissen (bankinstellingen.)
Commissarissen. „
Directeuren bankvereenigingen.
„ credietvereenigingen.
Kassiers (op geldkantoren en kassierderij).
Agenten en vertegenwoordigers van bankinstellingen (incl. Ned. Bank).
Agenten van credietvereenigingen.
Handel in effecten.
Procuratiehouders (bij commissionnairs in effecten).
Geldwisselaars.
Kantoorloopers (bankiers).
Beleenbankhouders incl. personeel en schatters (ook gemeentelijke).
Directeuren van banken van leening.
„ hypotheekbanken.

23. VERZEKERINGSWEZEN.

23*a*. *Levens- en Ongelukkenverzekeringen.*

Assuradeurs.
Directeuren.
Inspecteurs.
Controleurs.
Commissionnairs.
Makelaars.
Agenten.

23*b*. *Zieken- en Begrafenisvereenigingen.*

Indeeling als bij 23*a*. (Zieken- en begrafenisvereenigingen elk afzonderlijk).

23*c*. *Brandassurantie.*

Indeeling als bij 23*a*.

23*d*. *Andere verzekeringen.*

Indeeling als bij 23*a*.

24. VRIJE BEROEPEN.

a. Genees-, heel- en verloskundigen (incl. tandartsen en tandmeesters).
b. Vroedvrouwen.
c. Veeartsen.
d. Advocaten en procureurs.
e. Ingenieurs en landmeters (voor zoover niet tot de groep XXIX behoorende).
f. Beeldhouwers, kunstschilders, portretteekenaars, taal- en letterkundigen.
g. Toonkunstenaars, componisten, muzikanten, concertzangers, organisten.
h. Tooneelspelers, operazangers.
i. Overige personen aan het tooneel verbonden (incl. balletdanseressen, bureaulisten).
k. Andere beroepen tot de publieke vermakelijkheden behoorende (incl. kermisreizigers en circuspersoneel).
l. Archieven, bibliotheken, leesinrichtingen en andere inrichtingen in het belang van wetenschap en kunst.
m. Schei-, wis-, natuur-, dier- en plantkundigen, niet tot een der andere groepen behoorende.
n. Journalisten, reporters.
o. Tolken, translateurs.
p. Administrateurs, rentmeesters, correspondenten, secretarissen.
q. Stenografen, boekhouders, schrijvers, copiïsten.
r. Vrije verzorging van godsdienstige behoeften (godsdienstonderwijzers, evangelisten, zendelingen, voor zoover niet tot XXV en XXXIII behoorend).
s. Andere beroepen niet onder een der vorige te rangschikken.

25. ONDERWIJS (INCL. OPENBAAR- EN GODSDIENSTONDERWIJS).

Directeuren van ambachtscholen.
„ „ kostscholen.
„ „ rijscholen.
Pikeurs.
Bewaarschoolhouderessen.
Breischoolhouderessen.
Leeraren (bijzondere school), Onderwijzers (bisschoppelijk instituut) idem zonder betrekking = *Onderwijzers.*
Surveillanten bij het onderwijs.
Huisonderwijzers. Leeraren (privaat).
Gouverneurs (resp, gouvernantes).
Gymnastiekonderwijzers.
Muziekonderwijzers.
Dansonderwijzers.
Blindenonderwijzers.
Kookschoolhouderessen.
Zwemmeesters.

26. VERPLEGING OF VERZORGING VAN ARMEN, OUDEN, KRAAMVROUWEN, ZIEKEN, GEBREKKIGEN, INVALIDEN, KRANKZINNIGEN, (INCL. RIJKS- EN GEMEENTE-INRICHTINGEN).

Directeuren van gestichten of inrichtingen tot verpleging, enz.
Directeuren toevluchtsoord voor behoeftigen.
Rectoren (weeshuizen en liefdegestichten).
Administrateurs van godshuizen.
Armvaders.
Binnenvaders (oude mannen-, vrouwen- en weeshuizen).
Binnenmoeders, id. id.
Binnenvaders (werkinrichtingen).
Binnenmoeders „
Huismeesters gestichten tot verzorging of verpleging.
Ontvangers en klerken (hospitalen en godshuizen).
Suppoosten, oppassers en verplegers in gestichten.
Verplegers buiten gestichten.

Krankzinnigen-oppassers in gestichten.
„ „ buiten gestichten.
Helpsters in de keuken, naaisters, koks, werksters in de boerderij, portiers.
Bakers.
Voedsters (minnen).
Overige beroepen.

27. HUISELIJKE DIENSTEN (HUIS- EN STALBEDIENDEN E. D.).

Bewaarders van goederen en huisbewaarders.
Dienstboden. = Binnenmeiden. huisbedienden, botteliers, concierges, dienstboden, hofmeesters, huishoudsters, huisknechts, keukenmeiden, kinderjuffrouwen, kindermeiden, juffrouwen van gezelschap, linnenmeiden, oppassers, portiers, schoonmaaksters, werkmeiden, werksters, kameniers.
Stalbedienden. = Stalbedienden, palfreniers.

28. LOSSE WERKLIEDEN EN ANDEREN NIET IN EEN BEPAALD BEROEP ARBEIDENDEN.

29. IN DIENST VAN DEN STAAT (EXCL. POSTERIJ, TELEGRAPHIE, TELEPHONIE, LANDSDRUKKERIJ E. A. NIJVERHEIDSBEDRIJVEN).

a. Algemeen bestuur (departementen, enz.).
b. Diplomatie en consulaatwezen.
c. Rechtwezen.
  1. Rechterlijke macht.
  2. Gevangeniswezen.
d. Politiewezen.
e. Notarissen.
f. Onderwijs (onderwijzend personeel).
g. Toezicht op het onderwijs.
h. Sanitaire politie, toezicht op fabrieksarbeid en het stoomwezen.
i. Krijgswezen (incl. militaire genees- en veeartsenijkundige dienst, excl. werkplaatsen van leger of marine).

k. Financiewezen (rekenkamer, belastingen, kadaster, muntwezen.

l. Waterstaat, (excl. tolbazen, sluiswachters, enz. tot groep XXI *b* en *d* behoorende).

m. Loods-, haven- en bakenwezen.

n. Koloniale ambtenaren (met verlof in Nederland.)

o. Andere ambten of bedieningen.

p. Ambtenaren in dienst van eenen vreemden staat.

30. IN DIENST VAN EENE PROVINCIE.

a. Provinciale griffiën (incl. Commissarissen der Koningin).

b. Waterstaat (excl tolbazen, sluiswachters, enz. tot groep XXI *b* en *d* behoorende).

c. Andere ambten of bedieningen.

31. IN DIENST VAN EENE GEMEENTE (EXCL. GASFABRIEKEN, DIENST DER OPENBARE WERKEN EN ANDERE NIJVERHEIDSBEDRIJVEN).

a. Gemeente-secretariën (incl. burgemeesters).

b. Politie.

c. Brandweer.

d. Financiën en belastingen.

e. Onderwijs (onderwijzend personeel).

f. Toezicht op het onderwijs.

g. Andere ambten of bedieningen (excl. marktwezen).

32. IN DIENST VAN EEN WATERSCHAP.

Machinisten.
Stokers.
Overige beroepen.

33. IN DIENST VAN EEN KERKGENOOTSCHAP OF KERKELIJKE GEZINDTE.

a. Bedienaren van den godsdienst.

Aartsbisschoppen en bisschoppen.
Geestelijken en evangelisten (Protestant).
„ (Katholiek).

Geestelijken en evangelisten (Israëliet).
„ (Andere gezindten).

Onder geestelijken vallen dekenen, kanunniken, pastoors, kapelaans, priesters, rectoren van hulpkerken en vicarissen.

b. Godsdienstonderwijzers.

Godsdienstonderwijzers (Protestant).
„ (Katholiek).
„ (Israëliet).
„ (Andere gezindten).
Voorlezers en vice-voorlezers (Israëliet).
Voorzangers (Protestant).
Wetschrijvers (Israëliet).
Zendelingen.

c. Andere Ambten.

Protestant.
Katholiek.
Israëliet.
Andere gezindten.

34. GEPENSIONNEERDEN (UIT OPENBARE, KERKELIJKE OF PARTICULAIRE KASSEN).

35. BEROEP ONBEKEND.

36. ZONDER BEROEP.

800 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 30 Mei 1902 A nr. 1a, aan de gemeentebesturen en de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* AFGIFTE VERKLARINGEN VAN OVERLIJDEN.

No. 3225. Afd. B.B.
— *'s-Gravenhage,* 27 *Mei* 1902.

Volgens artikel 5 van de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* no. 60) onderteekenen de geneeskundigen bij het overlijden van elk hunner lijders ten behoeve van den ambtenaar van

den burgerlijken stand eene verklaring van dit overlijden, en doen zij daarbij naar hunne overtuiging, doch met inachtneming van den door hen afgelegden eed of belofte van geheimhouding, zoo nauwkeurig mogelijk opgave van de oorzaak van den dood.

Deze verklaring — waarvoor, zoo noodig, eene verklaring van een door het gemeentebestuur met de doodschouw belasten geneeskundige in de plaats treedt — wordt overgelegd voor de inschrijving van een sterfgeval of van de aangifte van een levenloos kind in de registers van den burgerlijken stand en is volgens artikel 4 der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* no. 65) noodig, alvorens door den ambtenaar van den burgerlijken stand verlof tot begraving kan worden gegeven.

Herhaaldelijk is gebleken — ook uit berichten van het geneeskundig Staatstoezicht en van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst — dat voor de geneeskundigen het opgeven van de oorzaak van den dood in bovenbedoelde verklaring bezwaren kan opleveren, wanneer zij meenen daardoor in strijd te kunnen komen met den door hen afgelegden eed of belofte van geheimhouding of wanneer zij vreezen, dat de opgave zal gaan door de handen van allerlei personen, die daarvan een onbescheiden gebruik kunnen maken.

Om, voor zoover dit mogelijk is, aan deze bezwaren te gemoet te komen, is het noodig, eene regeling te volgen, die reeds sedert eenige jaren met goed gevolg te Amsterdam wordt toegepast en welke hierin bestaat, dat de ambtenaar van den burgerlijken stand de verklaring van den geneeskundige in eene gesloten enveloppe ontvangt.

Deze verklaring wordt geplaatst op hetzelfde stuk, waarop de andere opgaven betreffende den overledene ten behoeve van de akte van overlijden worden gedaan. Nadat deze opgaven door de aangevers van het sterfgeval zijn ingevuld, wordt het stuk aan den geneeskundige overhandigd met een enveloppe, waarop zijn gedrukt het adres

van den ambtenaar van den burgerlijken stand en aan den kant een verzoek aan den geneeskundige om zijne verklaring betreffende de doodsoorzaak in deze enveloppe te sluiten en over de sluiting heen zijne handteekening te plaatsen. De geneeskundige vult het stuk nu met zijne verklaring in en geeft het dan in de gesloten enveloppe na zijne handteekening over de sluiting heen geplaatst te hebben, aan de aangevers af, voor de door hen te doene aangifte van overlijden.

Het beschikbaar stellen van formulieren en enveloppen, als bovenbedoeld, door het gemeentebestuur, verdient hierbij uit den aard der zaak aanbeveling.

Opdat deze regeling doel treffe is het noodig, dat de ambtenaar van den burgerlijken stand of de ambtenaar, die namens hem de aangifte in ontvangst neemt, en de leden van het gemeentebestuur of de ambtenaren ter plaatselijke secretarie, die de aangifte in handen krijgen ten behoeve van de bewerking van sterftestaten of anderszins, de opgave van de doodsoorzaak, zelfs tegenover de aangevers, als eene zaak van geheimen aard beschouwen, waarvan uitsluitend en alleen ten behoeve van ambtelijke doeleinden gebruik mag gemaakt worden.

Voorts behoort noch door den ambtenaar van den burgerlijken stand, noch door het gemeentebestuur van de verklaring van den geneeskundige aan wien ook afschrift te worden gegeven, tenzij met toestemming van den geneeskundige zelf.

Naar mij voorkomt, is het in het belang der zaak gewenscht, dat zij aldus of op eene gelijke waarborg biedende wijze in alle gemeenten worde geregeld.

Ik heb de eer UHEG. daarom te verzoeken, de gemeentebesturen en, door tusschenkomst van dezen, de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uwe provincie uit te noodigen zich dienovereenkomstig te willen gedragen. Enz.

801 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 27 November 1902 A nr. 17, aan de gemeentebesturen;* UITVOERING ART. 8. 1e LID DER GEZONDHEIDSWET.

U ontvangt hiernevens een afdruk der beschikking van van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 November 1902, nr. 7877[1] afd. B.B., ter uitvoering van art. 8, lid 1, der Gezondheidswet.

Ten gevolge van de invoering met 1 Januari 1903 van persoonssterftekaarten (het eerst te bezigen voor de opgaven van de sterfte over Januari 1903) worden in de bewerking der bevolkingsstatistiek alsdan de volgende wijzigingen gebracht:

1o *de maandstaten Gen. H,* betrekking hebbende op de sterftestatistiek, *vervallen*;

2o in verband met de op de sterftekaarten (*keerzijde*) gevorderde aanteekening, of een levenloos aangegeven kind behoort tot eene enkelvoudige, dan wel tot eene tweeling-, drieling-, of vierlinggeboorte, vervallen van de door U in te vullen maandstaten F. de kolommen 18—29; daarentegen moet, indien een geborene behoort tot een tweeling-, drieling- of vierlinggeboorte, dit in de kolom „Aanmerkingen" van den maandstaat D der geborenen duidelijk worden vermeld, onverschillig of daarbij levenloos aangegevenen zijn, en in het laatste geval met aanteekening van het aantal en het geslacht dier levenloos aangegevenen.

Voorts wordt erop gewezen, dat de *opzending* der sterftekaarten met inventaris aan den Hoofdinspecteur van de volksgezondheid volgens het bepaalde sub II van de in den aanhef dezer genoemde ministerieele beschikking behoort te geschieden, zoo mogelijk *binnen zes dagen* na afloop der maand waarop de kaarten betrekking hebben. In verband enz.

Ten slotte noodig ik U *met aandrang* uit aan eene *nauwkeurige* bewerking der bevolkingsstatistiek naar best vermogen te willen medewerken.

No. 7877[1] Afd. B.B.

— *'s-Gravenhage* 18 *November* 1902.

Bij beschikking van heden, no. 7877, afdeeling B.B, heb ik nader uitvoering gegeven aan art. 8, 1ste lid der Gezondheidswet. U H.E.G. gelieve de gemeentebesturen in Uw gewest daarmede spoedig in kennis te stellen, waartoe van die beschikking de noodige afdrukken hierbij gaan.

De invoering van persoonssterftekaarten met ingang van 1 Januari 1903 voor alle gemeenten des lands maakt, ook in verband met de wijzigingen, die in de bevolkingsstatistiek zijn gebracht, het mogelijk dat zoowel de gemeentebesturen als de griffie uwer provincie met ingang van genoemden datum kunnen worden ontheven van eenige werkzaamheden, tot dusverre door hen voor de bewerking der sterftestatistiek verricht. Alsdan komen te vervallen de staten H. die de gemeentebesturen maandelijks invullen, en de staten no. 1 der sterfte, die maandelijks en jaarlijks door de provinciale griffiën worden bewerkt, benevens de sterfteboekjes.

In verband met de op de sterftekaarten gevorderde aanteekening of een levenloos aangegeven kind behoort tot eene enkelvoudige dan wel tot eene tweeling-, drieling- of vierlinggeboorte, vervallen van de door de gemeentebesturen in te vullen maandstaten F de kolommen 18—29, maar moet, indien een geborene behoort tot eene tweeling-, drieling- of vierlinggeboorte, dit in de kolom „Aanmerkingen" van den maandstaat D der geborenen duidelijk worden vermeld, onverschillig of daarbij levenloos-aangegevenen zijn, en in dit laatste geval met aanteekening van het aantal en het geslacht dier levenloos-aangegevenen.

Uit deze opgaven, met die op de kaarten der levenloos-aangegeven kinderen, zal dan aan het Centraal Bureau

voor de Statistiek eene volledige statistiek der meerlinggeboorten kunnen bewerkt worden.

U H.E.G gelieve de gemeentebesturen ook hiervan namens mij mededeeling te doen. Daarbij waren zij nadrukkelijk te wijzen op het voorschrift, dat de sterftekaarten over elke maand spoedig, zoo mogelijk binnen zes dagen, met den daarbij behoorenden inventaris, moeten worden opgezonden aan den hoofdinspecteur van de volksgezondheid.

Door de hoofdinspecteurs van de volksgezondheid zullen ze vervolgens nadat voor de behoorlijke invulling van de nummers der doodsoorzaken zal zijn zorg gedragen, aan U H.E.G. worden toegezonden, om daarna door uwe tusschenkomst het Centraal Bureau voor de Statistiek te bereiken.

Met aandrang noodig ik U H.E.G. uit, van uwentwege zooveel mogelijk contrôle te doen uitoefenen op de invulling der kaarten, opdat aan het Centraal Bureau voor de Statistiek zoo weinig mogelijk terugzending tot verbetering behoeve plaats te hebben.

No. 7877. Afd. B.B.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Overwegende dat volgens art. 8, 1ste lid der Gezondheidswet, moest worden vastgesteld het model, volgens hetwelk burgemeester en wethouders aan den hoofdinspecteur van de volksgezondheid maandelijks, en bij meer dan gewone sterfte, op diens verzoek wekelijks, eene opgave van de in hunne gemeente overledenen zenden;

Gelezen de adviezen van de Centrale Commissie voor de Statistiek van 16 Mei 1902, no. 445, en van den Centralen Gezondheidsraad van 20 September 1902, no. 227;

Heeft goedgevonden:

I. als het model, bedoeld in artikel 8, 1ste lid, der Gezondheidswet, voor het eerst te bezigen voor de opgaven

van de sterfte over Januari 1903, vast te stellen de persoonssterftekaart, zooals die hieronder nader wordt omschreven, te weten:

a. voor levenloos aangegevenen eene witte kaart (no. 1);

Voorzijde:

1. STERFTE in de gemeente (zie *a*) ....

Aktenummer.		(*) Geslacht	Manneiijk. / Vrouwelijk.
	levenloos aangegeven.	(*)	Wettig. / Onwettig.

Dag, maand en jaar der aangifte ....

Plaats der aangifte (zie *b*) ....

Gemeente tot wier werkelijke bevolking de moeder van het levenloos aangegeven kind behoorde (zie *c*) ....

De vrucht was (*) { levensvatbaar. / niet levensvatbaar.

Oorzaak van den dood (†) ....

(*) Doorschrappen wat niet toepasselijk is.

(†) (Zie de in de circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Dec. 1900 aan de geneeskundigen gemaakte rubriceering: letters A 1—5, B, C 1—2, D 1—4, E en F).

Keerzijde: Z.O.Z.

Ambt, beroep of bedrijf van het hoofd van het gezin van de(n) overledene (1) ....

Het aan de voorzijde van deze kaart vermelde levenloos aangegeven kind behoort tot: (2)

eene enkelvoudige geboorte
„ tweelinggeboorte, waarvan levend ....
„ drielinggeboorte, „ „ ....
„ vierlinggeboorte, „ „ ....

De verlossing geschiedde { in tegenwoordigheid van geneeskundige. / „ „ „ vroedvrouw. / zonder verloskundige hulp.

(1) Zie letter *e* der toelichting op de keerzijde van den inventaris bij de sterftekaarten behoorende.

(2) Doorschrappen wat niet toepasselijk is.

b. voor overledenen op den leeftijd van beneden het jaar eene grijze kaart (no. 2):

Voorzijde:

2 STERFTE in de gemeente (zie *a*) ....

Aktenummer

op den leeftijd van
BENEDEN HET JAAR

(*) Geslacht { Mannelijk. / Vrouwelijk.

(*) { Wettig. / Onwettig.

Dag, maand en jaar van het overlijden..........................
Plaats van het overlijden (zie *b*) ....
Gemeente tot wier bevolking de overledene behoorde (zie *c*)
....

Leeftijd, (zie *d*)

Geboorte jaar

Oorzaak van den dood.

Naam (†) ....

Nummer volgens de groote lijst der doodsoorzaken (†)..........................

Nummer volgens de kleine lijst der doodsoorzaken (†)..........................

(*) Doorschrappen wat niet toepasselijk is.
(†) Zie de in de circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Dec. 1900 aan de geneeskundigen gemaakte rubriceering.

Keerzijde: Z.O.Z.

Ambt, beroep, of bedrijf van het hoofd van het gezin van de(n) overledene ([1]) ....

([1]) Zie letter *e* der toelichting op de keerzijde van den inventaris bij de sterftekaarten behoorende.

c. voor overledenen op den leeftijd van 1 tot en met 4 jaar eene gele kaart (n°. 3):

Voorzijde:

3. STERFTE in de gemeente (zie *a*) ....

Aktenummer.

(*) Geslacht { Mannelijk. / Vrouwelijk.

op den leeftijd van
1 tot en met 4 jaar.

Dag, maand en jaar van het overlijden ....
Plaats van het overlijden (zie *b*) ....

Gemeente tot wier bevolking de overledene behoorde (zie *c*) ....

Leeftijd. (zie *d*) Geboortejaar.		Oorzaak van den dood.	Naam (†) .... Nummer volgens de groote lijst der doodsoorzaken (†) ....

Nummer volgens de kleine lijst der doodsoorzaken (†) ....

(*) Doorschrappen wat niet toepasselijk is.
(†) Zie de in de circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Dec. 1900 aan de geneeskundigen gemaakte rubriceering.

Z. O. Z.

Keerzijde:

Ambt, beroep of bedrijf van het hoofd van het gezin van de(n) overledene [1]) ....

([1]) Zie letter *e* der toelichting op de keerzijde van den inventaris bij de sterftekaarten behoorende.

d. voor overledenen op den leeftijd van 5 *tot en met* 13 *jaar eene groene kaart. (n*°.4*)*:

Voorzijde:

4. STERFTE in de gemeente zie *a*) ....

Aktenummer. (*) Geslacht { Mannelijk. Vrouwelijk.

op den leeftijd van 5 tot en met 13 jaar

Dag, maand en jaar van het overlijden ....

Plaats van het overlijden (zie *b*) ....

Gemeente tot wier bevolking de overledene behoorde (zie *c* ....

Leeftijd.		Oorzaak van den dood.	Naam († .... Nummer volgens de groote lijst der doodsoorzaken (†) ....
Geboortejaar.			

Nummer volgens de kleine lijst der doodsoorzaken (†) ....

(*) Doorschrappen wat niet toepasselijk is.
(†) Zie de in de circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Dec. 1900 aan de geneeskundigen gemaakte rubriceering.

Z. O. Z.

Keerzijde:

a. Ambt, beroep of bedrijf van de(n) overledene (1)

....

b. Ambt, beroep of bedrijf vroeger door de(n) overledene uitgeoefend (2) ....

c. Ambt, beroep of bedrijf van het hoofd van het gezin van de(n) overledene (3) ....

(1) Zie lett. e der toelichting op de keerz. van den inventaris bij de sterftekaarten behoorende
(2) " " f " " " " " " " " " " "
(3) " " g " " " " " " " " " " "

c. voor overledenen op den leeftijd van 14 *tot en met* 19 *jaar eene roomkleurige kaart* (*n*o 5):

Voorzijde:

5. STERFTE in de gemeente (zie *a*) ....

Aktenummer. (*) Geslacht. { Mannelijk / Vrouwelijk.

op den leeftijd van 14 tot en met 19 jaar

(*) Burgerlijke staat. { Ongehuwd. / Gehuwd. / Weduwstaat. / Gescheiden. / Niet bekend.

Dag, maand en jaar van het overlijden ....
Plaats van het overlijden (zie *b*) ....
Gemeente tot wier bevolking de overledene behoorde (zie *c*)

....

Leeftijd. / Geboortejaar.

Oorzaak van den dood {
Naam (†) ....
Nummer volgens de groote lijst der doodsoorzaken (†) ....
Nummer volgens de kleine lijst der doodsoorzaken (†) ....

(*) Doorschrappen wat niet toepasselijk is.

(†) Zie de in de circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 December 1900 aan de geneeskundigen gemaakte rubriceering.

Z. O. Z.

Keerzijde:

a. Ambt, beroep of bedrijf van de(n) overledene ([1])

....

b. Ambt, beroep of bedrijf vroeger door de(n) overledene uitgeoefend ([2]) ....

c. Ambt, beroep of bedrijf van het hoofd van het gezin van de(n) overledene ([3]) ....

([21]) Zie lett. *e* der toelichting op de keerz van den inventaris bij de sterftekaarten behoorende
([3]) „ „ *f* „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
( ) „ „ *g* „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

f. voor overledenen op den leeftijd van 20 tot en met 29 jaar eene *blauwe* kaart (no.6) volgens het model van kaart no. 5;

g. voor overledenen op den leeftijd van 30 tot en met 39 jaar eene *oranje* kaart (no. 7), volgens het model van kaart no. 5;

h. voor overledenen op den leeftijd van 40 tot en met 49 jaar eene *parelgrijze* kaart (no. 8), volgens het model van kaart no. 5;

i. voor overledenen op den leeftijd van 50 tot en met 64 jaar eene *licht groene* kaart (no. 9), volgens het model van kaart no. 5;

k. voor overledenen op den leeftijd van 65 tot en met 79 jaar eene *roode* kaart (no. 10), volgens het model van kaart no. 5.

l. voor overledenen op den leeftijd van 80 jaar en daarboven en voor overledenen van onbekenden leeftijd eene *paarse* kaart (no. 11), volgens het model van kaart no. 5.

II. te bepalen: dat de opzending der ingevulde sterftekaarten aan den hoofdinspecteur van de volksgezondheid zal vergezeld gaan van een inventaris, volgens het bij deze beschikking als bijlage gevoegd model en plaats zal hebben zoo mogelijk binnen zes dagen na afloop van de maand, waarop de kaarten betrekking hebben.

's Gravenhage, den 18den November 1902.

N B. Evenals op de keerzijde verwijzen ook de letters op de voorzijde der kaarten naar de toelichting op de keerzijde van den daarbij behoorenden inventaris.

Bijlage.

Behoorende bij de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 November 1902, no. 7877, afd. B.B.

Inventaris der Sterfte-telkaarten.

VOORZIJDE.

Provincie: ....

Gemeente: ....

Maand: ....

Verzonden: .... 19..........

Hierbij behooren de kaarten bevattende de opgaven betreffende levenloos aangegevenen en die der sterfgevallen, voorgekomen in de maand .... 19.........., te weten:

....	witte kaarten.	(Levenloos aangegevenen.)
....	grijze kaarten.	(beneden het jaar.)
....	gele kaarten.	(1— 4 jaar.)
....	groene kaarten.	(5—13 „)
....	roomkleurige kaarten.	(14—19 „)
....	blauwe kaarten.	(20—29 „)
....	oranje kaarten.	(30—39 „)
....	parelgrijze kaarten.	(40—49 „)
	lichtgroene kaarten.	(50—64 „)
....	roode kaarten.	(65—79 „)
....	paarse kaarten.	(80 jaar en daarboven en onbekend.)

Die opgaven loopen van aktenummer .... tot aktenummer .... van het overlijdensregister.

Daaraan ontbreken evenwel de aktenummers ....

....

omdat de daaronder ingeschreven sterfgevallen plaats hadden in de maand .... en de daarop betrekking hebbende kaarten dus reeds in de vorige toezending waren begrepen, en daaraan ontbreken voorts de aktenummers

....

.... omdat de daaronder ingeschreven sterfgevallen plaats hadden in de maand .... en de daarop betrekking hebbende kaarten dus bij de opgaven over de volgende maand zullen worden gevoegd.

Verder ontbreken de aktenummers ....
omdat deze betrekking hebben op personen, elders overleden, werkelijke woonplaats (1) / wettelijk domicilie (1) hebbende in deze gemeente.

Naam van den ambtenaar onder wiens toezicht invulling en verzending heeft plaats gehad.

KEERZIJDE.

Toelichting

behoorende bij de Sterfte-telkaarten der onderscheidene gemeenten.

1°. Sterftekaarten worden ingevuld voor *alle* personen, die in de gemeente zijn overleden, onverschillig of zij al dan niet tot de werkelijke bevolking daarvan behoorden.

Deze sterftekaarten worden ingedeeld als volgt:

voor levenloos aangegevenen		= witte	kaart n°.		1.
„ overledenen beneden het jaar		= grijze	„	„	2.
„ „ van	1— 4 „	= gele	„	„	3.
„ „ „	5—13 „	= groene	„	„	4.
„ „ „	14—19 „	= roomkleurige	„	„	5.
„ „ „	20—29 „	= blauwe	„	„	6.
„ „ „	30—39 „	= oranje	„	„	7.

---

1 Doorschrappen wat niet toepasselijk is.

„	„	„	40—49 „	=	parel grijze	„	„	8.
„	„	„	50—64 „	=	licht groene	„	„	9.
„	„	„	65—79 „	=	roode	„	„	10.
„	„	„	80 jaar en daarboven	=	paarse	„	„	11.
„	„	„	onbekenden leeftijd	=				

2o. Bij de invulling dezer sterftekaarten, die overigens geheel volgt uit de op die kaarten gestelde vragen, behoort echter nog het volgende te worden in acht genomen.

a. De gemeente waarin het overlijden plaats had, behoort *voluit* te worden ingevuld.

b. Hier aan te wijzen de wijk of afdeeling, straat, gracht enz. en het huisnummer; zoo het sterfgeval heeft plaats gehad in eene ziekeninrichting, tevens de wijk enz. der woning.

c. Hier voluit in te vullen den naam der gemeente waarin de overledene, tijdens het overlijden, werkelijke woonplaats had; *ook wanneer de gemeente van overlijden tevens de gemeente was van werkelijke woonplaats.*

d Voor de eerste twee levensjaren het aantal volle maanden op te geven.

e. Van alle personen (van welken leeftijd ook), die een ambt, beroep of bedrijf uitoefenden, wordt dit bij *A* zoo nauwkeurig mogelijk opgegeven, zoodat niet alleen blijkt in welke soort van ambt of bediening of in welk vak van handel of nijverheid, kunst of wetenschap de overledene werkzaam was, maar ook welke bijzondere betrekking of werkkring hij daarin vervulde of met welk bepaald soort van werk hij zich daarin bezig hield (patroon (baas), meesterknecht, kantoorbediende, knecht, enz.). Werd meer dan een ambt, beroep of bedrijf uitgeoefend, dan wordt de opgave slechts gedaan omtrent het

hoofdberoep (d. i. het beroep waarbij de overledene het meeste belang had) en daarbij tusschen haakjes de letter H geplaatst.

f Van alle personen, die tijdens hun overlijden ambteloos of zonder beroep of bedrijf waren, maar vroeger een ambt, beroep of bedrijf uitgeoefend hebben, wordt omtrent dat vroeger door hen uitgeoefende ambt, beroep of bedrijf bij *B* een opgaaf gedaan van denzelfden aard als bij *A* bedoeld.

g. Van elk overledene, die in een gezin leefde, *niet* als hoofd van dat gezin, *maar* als echtgenoot of als kind of als inwonend verwante of niet verwante wordt, — behalve de opgave bij *A* of *B* — ook opgegeven bij *C* het ambt, beroep of bedrijf (zooals bij A bedoeld) van het hoofd van dat gezin.

N.B. Van al de bovenbedoelde, in de gezinnen wonende personen — die geen hoofden dier gezinnen zijn — verkrijgt men dus bij A of B, de opgaven van het ambt, beroep of bedrijf, dat zij bij hun overlijden of vroeger vervulden en tevens bij C van dat, hetwelk door het hoofd van het gezin vervuld wordt. (Dus 2 opgaven).

Vervulden zij geen ambt, beroep of bedrijf, dan wordt zulks bij A of B vermeld en dan krijgt men bij C de opgave van dat, hetwelk door het hoofd van het gezin wordt vervuld.

Voor elk hoofd van een gezin, of voor elk, die als kostganger of bestedeling of in dienstbetrekking in een gezin leeft, of voor alle afzonderlijk levenden, verkrijgt men dus alleen bij A of B de opgave van het ambt, beroep of bedrijf, dat op dien persoon betrekking had.

802

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 12 *Februari* 1903 *A nr.* 1[a], *aan de gemeentebesturen;* BEVOLKINGSSTATISTIEK, STERFTEKAARTEN (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 22).

Ik heb de eer U uit te noodigen eventueele aanvragen om sterftekaarten rechtstreeks te willen richten aan den Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De aangevraagde kaarten zullen U dan ook rechtstreeks worden toegezonden.

Ander materieel voor de bewerking der bevolkingsstatistiek moet ter provinciale griffie worden aangevraagd.

803 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 16 *April* 1903 *A nr.* 1[a], *aan de gemeentebesturen;* INZENDING INVENTARIS STERFTESTATISTIEK (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 53).

Ik heb de eer U uit te noodigen om ook, wanneer in eene maand geen sterfte heeft plaats gehad, een *inventaris* (geen brief) in te zenden.

Daarop moet dan duidelijk worden vermeld, dat geene sterfte heeft plaats gehad.

804 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 14 *November* 1903 *A nr.* 6, *aan de gemeentebesturen;* STERFTESTATISTIEK (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 141).

Voor eene juiste waardeering van de opgaven van de in elke gemeente overledenen naar de verschillende oorzaken van den dood, wordt het van belang geacht te weten of de overledenen vóór hunnen dood al of niet geneeskundig zijn behandeld.

Ik heb daarom de eer U te verzoeken op de kaarten, vastgesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 November 1902, No. 7877, afdeeling B. B., achter den naam van de oorzaak van den dood de letters Z. G. te plaatsen, wanneer de kaart een persoon betreft, die overleden is zonder geneeskundig behandeld te zijn.

Om daartoe in staat te zijn behooren de gemeentebesturen de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand uit te noodigen, de geneeskundigen in de gelegenheid te stellen, om in de verklaring van overlijden, bedoeld in artikel 5 van de wet van 1 Juni 1865 (Staatsblad No. 60) en artikel 4 alinea 4 van de wet van 10 April 1869 (Staatsblad No. 65), indien de lijder overleden is zonder geneeskundige behandeling, daarvan opgave te doen.

Het formulier voor deze verklaringen van overlijden gebezigd, zal, zooals reeds in eene enkele gemeente uit de

ervaring bleek, zonder eenig bezwaar ook voor het stellen van deze vraag gebezigd kunnen worden.

Ik heb enz.

805 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 11 *Februari* 1905 *A nr.* 21, *aan de gemeentebesturen ;* AANVRAGEN OM STERFTETELKAARTEN (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 25).

Reeds spoedig na de algemeene invoering van sterftetelkaarten, trok het de aandacht, dat in het algemeen door de verschillende gemeentebesturen buitengewoon hooge aanvragen om die kaarten bij het Centraal Bureau voor de statistiek werden ingediend. Hoewel aan dit bezwaar eenigermate werd tegemoet gekomen door al te groote aanvragen te verminderen, bleek toch weldra, dat de voor een jaar reeds ruim genomen voorraad te gering was, om aan alle verlangde aanvullingen te kunnen voldoen. Een gevolg is geweest, dat voor de jaren 1903 en 1904 bijna driemaal het voor die jaren gemiddeld benoodigde aantal kaarten is moeten worden gedrukt, waarvoor op den duur geen gelden op de begrooting voor het Centraal Bureau voor de Statistiek beschikbaar zijn.

De aantallen terugontvangen kaarten van oud-model hebben dan ook doen zien, dat door het meerendeel der gemeentebesturen de voorraad ver boven de behoefte is aangevuld geworden.

Het was geen zeldzaamheid, dat het 4 à 5 voudige van het voor ongeveer een jaar benoodigde werd teruggezonden. Hetzelfde verschijnsel doet zich nu reeds voor bij de kaarten van nieuw-model. Daarvan is eveneens aan de gemeentebesturen een aantal toegezonden ongeveer overeenkomende met het voor een jaar benoodigde.

Dringend wordt den gemeentebesturen verzocht bij het doen hunner aanvragen om kaarten, die niet hooger op te voeren, dan het voor elke leeftijdsklasse voor ongeveer een jaar benoodigde getal.

806 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 11 *December* 1905 *A nr.* 6, *aan de gemeentebesturen* ; BEVOLKINGSSTATISTIEK.

Ter bevordering van eene juiste verzameling en bewerking der geboorte- en huwelijksstatistiek is het wenschelijk gebleken, dat tot het gebruik daarbij van individueele telkaarten worde overgegaan.

Tot dat einde zullen U in deze maand door den Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek de noodige blanco formulieren rechtstreeks worden toegezonden.

Voor de bewerking der modellen I en II (levend of levenloos aangegeven kinderen) wordt verwezen naar model III (inventarissen der geboortetelkaarten), voor de bewerking van model IV (huwelijken) naar model V (inventaris der huwelijkstelkaarten). De bewerking van model VI (erkenning) blijkt duidelijk genoeg uit het model zelve.

Met intrekking bij deze van daaromtrent vroeger gegeven voorschriften zenden de gemeentebesturen, te beginnen met de statistiek over Januari 1906; *aan het Centraal Bureau voor de Statistiek*: alles wat behoort tot de statistiek der geboorten, huwelijken en erkenningen; *aan den Commissaris der Koningin* in deze provincie: alles wat behoort tot de statistiek der woonplaatsveranderingen; en *aan den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid*: alles *) wat behoort tot de statistiek der sterften.

Deze toezending moet geschieden vóór den 8en van iedere maand, eerstmaal dus vóór 8 Februari 1906.

Opgemerkt wordt, dat model II strekt ter vervanging van de persoonssterftekaart voor levenloos aangegevenen [zie nr. 1 (witte kaart) der sterftetelkaarten].

Modellen, die verbetering behoeven, zullen door den Directeur van het Centraal Bureau rechtstreeks aan de gemeentebesturen tot dat einde worden teruggezonden.

---

*) Zie Circ. 15 December 1905 A nr. 18, nr. 807 dezer verzameling.

Ik dring met klem er op aan, dat op eene deugdelijke bewerking der in te zenden formulieren nauwlettend worde toegezien.

807 *Circulaire van den Commissaris der Koningin d.d.* 15 *December* 1905 *A No.* 18, *aan de gemeentebesturen;* BEVOLKINGSSTATISTIEK STERFTEN.

Bij missive van 12 dezer nr. 11022 afd. B.B. heeft de Min. van Binn. Zaken mij verzocht U uit te noodigen om, te beginnen met de Statistiek over Januari 1906, de kennisgevingen van overlijden, bedoeld bij art. 13 van het Kon. Besluit van 1887 Stbl. 140, rechtstreeks te willen toezenden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Mijn verzoek, om alles, wat behoort tot de statistiek der sterften aan den Hoofdinspecteur voor de Volksgezondheid (zie brief van 11 dezer A nr. 6), wordt mitsdien gewijzigd in dien zin, dat daarvan evenbedoelde kennisgevingen worden uitgezonderd.

No. 11022 Afd. B.B.

—— *'s-Gravenhage,* 12 December 1905.

Nu ingevolge mijne circulaire van 18 November l.l. No. 9850. afd. B.B. de kaarten betreffende de geboorten en de huwelijken, alsmede de kennisgevingen, bedoeld in art. 12 van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Stbl. no. 140), door de gemeentebesturen rechtstreeks aan het Centraal Bureau voor de Statistiek zullen gezonden worden, komt het mij, in het belang van eene spoedige bewerking en publicatie der maandelijksche bevolkingsstatistiek aanbevelenswaardig voor, dat ook de kennisgevingen van overlijden, bedoeld in art. 13 van genoemd Kon. besluit, maandelijks rechtstreeks door de gemeentebesturen aan het Centraal Bureau voor de Statistiek worden gezonden. Ik heb de eer U te verzoeken de gemeentebesturen daartoe uit te noodigen.

De Hoofdinspecteurs van de Volksgezondheid worden

door mij uitgenoodigd de door hen van nummers der doodsoorzaken voorziene kaarten eveneens rechtstreeks aan het Centraal Bureau voor de Statistiek te zenden.

De Provinciale Bureaux worden dientengevolge ontlast, niet alleen van het maken van geboorte- en huwelijksstatistieken en van de bijhouding der tabellen 3 a/b (geboorten) maar ook van het bijhouden van de tabellen 3 a/b (overlijden).

Ter aanvulling van mijne circulaire van 18 November ll. diene voorts dat de Directeur van meergenoemd Bureau gemachtigd is, in het materieel voor de sterftestatistiek de wijziging te brengen die noodig is, nu de kaarten betreffende de levenloos aangegevenen niet meer onder de sterftekaarten maar onder de geboorte-telkaarten moeten worden verantwoord.

808 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 14 *Mei* 1906 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen;* STERFTETELKAARTEN.

Ik heb de eer hierbij aan U te doen toekomen een uittreksel van het schrijven van den Heer Hoofdinspecteur der Volksgezondheid, dd. 8 dezer no. 927 A. B., betreffende de invulling der sterftetelkaarten.

Ik verzoek U beleefd de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uwe gemeente uit te noodigen bij sterfgevallen zonder geneeskundige behandeling voortaan nauwkeurig de letters *z. g.* op de maandelijksche sterftetelkaarten te vermelden.

No. 927. A. B.

— *'s-Hertogenbosch,* 8 *Mei* 1906.

Het is mij gebleken, dat in verschillende gemeenten de maandelijksche sterftetelkaarten niet naar behooren worden ingevuld.

Het betreft hier het verzuim van het invullen der letters z. g., wanneer het overlijden zonder geneeskundige behandeling heeft plaats gehad.

Verschillende malen wordt de vermelding dezer letters nagelaten, omdat men ten onrechte vermeent, dat, wanneer de doodsoorzaak „onbekend" luidt, de opneming dier letters op de kaart overbodig zoude zijn. In andere gevallen is de weglating weder aan onnauwkeurigheid te wijten.

Een en ander is oorzaak, dat maandelijks tusschen mij en de in verzuim zijnde gemeentebesturen eene telkens terugkeerende correspondentie plaats grijpt, die eene ernstige vertraging in de verwerking der statistische opgaven ten gevolge heeft.

Om dit enz.

809 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 26 *September* 1906 *A nr.* 31, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* PERSOONS-TELKAARTEN (*Prov. Bijbl.* 1906 *nr.* 131).

No. 8465, Afd. BB.

— '*s-Gravenhage,* 22 *September* 1906.

Nu, sedert 1 Januari 1906, alle geborenen en overledenen in iedere gemeente van Nederland op persoons-telkaarten beschreven worden, is het gebleken, dat bij de veelal onvolledige invulling dier kaarten dikwijls wordt verzuimd de gemeente, die de werkelijke woonplaats is of was, van den op de kaart beschreven persoon, op te geven.

Hierdoor ontstaat het bezwaar dat niet kan worden nagegaan welke kaarten betrekking hebben op de kennisgevingen van geboorte buiten de werkelijke woonplaats van de moeder, en overlijden buiten de werkelijke woonplaats, die ingevolge het bepaalde in de artikelen 12 en 13 van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887, Staatsblad no. 140, door de gemeentebesturen aan elkander worden toegezonden en, die ten slotte ter voldoening aan de bestaande voorschriften, aan het Centraal Bureau voor de Statistiek worden ingezonden.

Het gevolg hiervan is, dat telkenmale aan de gemeentebesturen moet worden gevraagd, welke telkaart, voorzien

van het aktenummer uit de registers van den burgerlijken stand, betrekking heeft op een van dergelijke overgelegde kennisgevingen.

Ten einde de hierdoor ontstane veelvuldige briefwisseling en daaruit voortvloeiende vertraging van de vaststelling van het bevolkingscijfer te voorkomen, heb ik de eer U. H. E. G. te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest met het bovenstaande in kennis te stellen en hen uit te noodigen op elke door hen te verzenden kennisgeving van geboorte of van overlijden het aktenummer te vermelden van de geboorte- of de sterftetelkaart van den persoon, waarop de kennisgeving betrekking heeft, en tevens op de kennisgeving duidelijk aan te geven het geslacht van den geboren of overleden persoon.

810 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 16 *Januari* 1907 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* BEWERKING DER BEVOLKINGSSTATISTIEK (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 11).

No. 244. Afd. B.B.
— *'s-Gravenhage,* 14 *Januari* 1907.

Bij de bewerking der telkaarten voor de geboorte-, huwelijks- en sterftestatistiek door het Centraal Bureau voor de Statistiek is gebleken, dat bij vele gemeentebesturen een voortdurend verschil van opvatting omtrent de wijze van invulling en toezending dier telkaarten bestaat, terwijl ook dikwijls sommige daarop voorkomende vragen niet altijd zóó nauwkeuring beantwoord zijn, als dit voor het doel, waarmede zij zijn gesteld, gewenscht is. Verscheidene gemeentebesturen zenden telkaarten in waarop vragen onbeantwoord worden gelaten.

Deze verschillende leemten en gebreken worden hieronder opgenoemd, zooveel mogelijk in verband met de telkaarten, waarop zij voorkomen.

Geboorte-, huwelijks-, en sterftetelkaarten.

(De vragen naar de kerkelijke gezindte en naar het beroep.)

Wat de eerste dezer beide vragen betreft, behoort duidelijk te worden vermeld de naam van eene bestaande kerkelijke gezindte, als: Nederlandsch-Hervormd, Roomsch-Katholiek, Gereformeerde Kerken, Christelijk Gereformeerd, Evangelisch Luthersch, Hersteld Evangelisch Luthersch, Nederl. Israëlitisch, Portugeesch Israëlitisch, Oud Roomsch, Waalsch Hervormd, Doopsgezind, Remonstrantsch, enz., terwijl afkortingen geen twijfel mogen laten. Wanneer de personen tot geen kerkelijke gezindte behooren, moet duidelijk het woord „geen" worden ingevuld.

Met invullingen als: Protestant, Gereformeerd, Luthersch, Katholiek of Israëlitisch, zonder meer, kan geen genoegen worden genomen.

Bij de beantwoording der vragen naar het beroep dient nog het volgende ter verduidelijking van de toelichtingen in de inventarissen.

In de eerste plaats moet duidelijk blijken in welk soort van bedrijf men werkzaam is, zoodat van een portier, een kantoorbediende, een machinist, een sjouwerman, een voerman, een schipper, enz. moet worden medegedeeld, dat zij b. v. werkzaam zijn in een bierbrouwerij, een machinefabriek of in welke inrichting dan ook. Voorts moet, althans in de nijverheids-, landbouw- en handelsbedrijven, steeds, door bijvoeging van een der woorden *patroon*, *opzichter*, *meesterknecht*, *knecht*, de positie in het beroep worden aangegeven, zoodat geen twijfel bestaat of men is hoofd eener zaak, dan wel als ondergeschikte werkzaam is.

Arbeider, fabrieksarbeider, werkman, zonder meer, is niet voldoende. De letter H. mag nooit gebruikt worden om aan te duiden, dat men hoofd eener zaak is, maar dient hare beteekenis te behouden, die haar volgens de inventarissen is toegekend, n.l. dat het beroep het hoofdberoep is.

In de handelsbedrijven moet de aard van den handel blijken; enkel koopman, winkelier, depôthouder, reiziger, commissionnair, agent is daarom niet voldoende.

Nog dient er op gewezen, dat sommige beroepen nader dienen te worden omschreven. Zoo is een huisschilder te onderscheiden van een rijtuigschilder, een suikerbakker in een suikerfabriek of raffinaderij van een suikerbakker in een fabriek van suikerwerken, een koetsier in dienst van een stalhouder van een koetsier in heerendienst, een bleeker in de textiele nijverheid van een kleerenbleeker, een zeevisscher van een zoetwatervisscher, schepelingen in de binnenvaart van die bij de zeevaart of de visscherij werkzaam, een onderwijzer bij het openbaar onderwijs van een aan eene bijzondere school.

Ten slotte is het noodig, dat voor personen in dienst van het Rijk, eene provincie, eene gemeente, een waterschap of eene kerkelijke gezindte daarvan wordt melding gemaakt bij de opgave van hun beroep.

Geboorte- en sterftetelkaarten.

Veelvuldig komt het voor, dat wanneer in de laatste dagen eener maand een geboorte of een overlijden plaats heeft, waarvan eerst in het begin der volgende maand aan den burgelijken stand aangifte wordt gedaan, de daarop betrekking hebbende telkaart wordt ingezonden in de maand waarin de aangifte plaats had. Dit nu is onjuist. Het is de bedoeling over iedere maand te ontvangen de telkaarten van alle in die maand geboren kinderen of overleden personen, *daargelaten of de aangifte van geboorte of overlijden eerst in eene volgende maand plaats had.*

Zeer dikwijls ontbreekt op deze kaarten de invulling van de gemeente, die de werkelijke woonplaats is of was van den geborene of overledene. Ook komt het voor, dat men buurtschappen, wijken, straten en huisnummers opgeeft, terwijl enkel wordt verlangd den naam der *gemeente* in te vullen.

Geboortetelkaarten.

Veelal wordt bij een tweelinggeboorte vergeten het aktenummer in te vullen van de kaart, betrekking hebbende op het andere tot de tweelinggeboorte behoorende kind De beantwoording der vraag „of de geborene is de eerstgeborene van deze moeder" blijft dikwijls achterwege.

Voor geborenen behoorende tot de bevolking van een vreemd land moet ook de naam van dat land vermeld worden.

Huwelijkstelkaarten.

Verreweg de meeste gemeentebesturen verkeeren in de meening dat de bruid, bij het aangaan van het huwelijk, als beroeploos moet worden beschouwd. Integendeel is het de bedoeling opgave te verkrijgen van het beroep, dat de bruid, bij het aangaan van haar huwelijk, of iets vroeger, met het oog op dat huwelijk, heeft verlaten.

Niet altijd wordt voor de beschrijving van een huwelijk de juiste kleur der daarvoor bestemde telkaarten gebruikt.

Voorts moet voor personen in den vreemde geboren ook dat land vermeld worden.

Sterftetelkaarten.

De sterftetelkaarten behooren door de gemeentebesturen rechtstreeks te worden gezonden aan den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid in het ressort, waartoe de gemeente behoort.

Zij bereiken door diens tusschenkomst het Centraal Bureau voor de Statistiek. (Alleen de geboorte- en huwelijkstelkaarten worden door de gemeentebesturen rechtstreeks aan dat Bureau ingezonden.)

Door sommige gemeentebesturen worden kaarten overgelegd van *elders* overledenen, die tot de werkelijke bevolking van hunne gemeente behooren. Dit mag volstrekt niet geschieden en kan aanleiding geven tot eene verkeerde vaststelling van het bevolkingscijfer, ten nadeele van zulk eene gemeente.

Het verdient aanbeveling er nauwkeurig op te letten, dat het geboortejaar van den overledene moet vallen in de leeftijdsrubriek, op de kaart vermeld. Het niet hiermede in overeenstemming handelen geeft aanleiding tot veelvuldige correspondentie.

Nog steeds komt het voor, dat, voor levenloos aangegeven kinderen, de oudmodel sterftekaart No. 1 wordt ingezonden, terwijl toch deze kaart is vervallen, sedert 1 Januari 1906, en de blauwe en gele kaarten (model II) daarvoor in de plaats zijn getreden.

Ter enz.

811 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 25 Januari 1907 A nr. 1, aan de gemeentebesturen;* STATISTIEK HUWELIJKSONTBINDINGEN (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 16).

De Minister van Binnenlandsche Zaken deelt mij mede, dat ter verzameling der gegevens betreffende de huwelijksontbindingen in de onderscheidene gemeenten des Rijks — waarvoor, nadat de oude maandstaat A gedeeltelijk vervangen werd door huwelijkstelkaarten, geen model meer bestond — thans eene tabel is vastgesteld, waarvan het benoodigd aantal exemplaren, even als het overige materieel ten behoeve der geboorte-, huwelijks- en sterftestatistiek, van wege het Centraal Bureau voor de Statistiek rechtstreeks aan U zal toegezonden worden. Enz.

812 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 8 Februari 1907 A nr. 2, aan de burgemeesters; terugzending materieel* BEVOLKINGSSTATISTIEK.

Herhaaldelijk komt het voor, dat ter invulling toegezonden materieel wordt terugontvangen, zonder dat daarop ter plaatse de naam der gemeente vermeld is. Vooral wanneer die terugzending kan geschieden zonder begelei-

dend schrijven, is dat niet bevorderlijk aan de werkzaamheden waartoe die opgaven betrekking hebben.

Ik verzoek U daarom beleefd aan deze opmerking te willen te gemoet komen.

813 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 24 *September* 1907 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over formulieren voor* BEVOLKINGSSTATISTIEK (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 117).

No. 7577. Afd. B.B.
—— *'s-Gravenhage*, 14 September 1907.

Bij de bewerking van de bevolkingsstatistiek heeft zich het gebrek doen gevoelen, dat voor de kennisgevingen van geboorte buiten de werkelijke woonplaats van de moeder en van de kennisgevingen van overlijden buiten de werkelijke woonplaats van den overledene, bedoeld in de artikelen 12 en 13 van het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 140), geen bepaald model is voorgeschreven.

Hierdoor werd aan de gemeentebesturen de vrijheid gelaten bedoelde kennisgevingen meer of minder volledig te doen zijn, waardoor eene nauwkeurige vergelijking van die kennisgevingen met de daarop betrekking hebbende telkaarten wordt bemoeilijkt. Buitendien bleek, dat het gemis aan een vastgesteld formulier voor deze kennisgevingen vele gemeentebesturen in de meening deed verkeeren te kunnen volstaan met de toezending van een uittreksel uit de registers van den burgerlijken stand, afgegeven ingevolge het 2e lid van art. 50 van het Burgerlijk Wetboek, welke overlegging aan het Centraal Bureau voor de Statistiek onnoodig is en niets bepaalt betreffende de werkelijke woonplaats van den daarop beschreven overledene. Voorts is gebleken, dat vele gemeentebesturen in gebreke bleven de bedoelde kennisgevingen overeenkomstig mijne circulaire van 18 November 1905 No. 9850 en 12 December

1905 No. 11022, afdeeling B.B., rechtstreeks aan het Centraal Bureau voor de Statistiek in te zenden.

Ten einde aan deze bezwaren tegemoet te komen, stel ik mitsdien voor de bedoelde kennisgevingen vast de formulieren, waarvan een exemplaar hiernevens gaat.

Deze formulieren zullen van wege het Centraal Bureau voor de Statistiek in voldoende aantallen aan de gemeentebesturen worden toegezonden.

Ik heb de eer U.H.E.G. uit te noodigen de gemeentebesturen in Uw gewest van het bovenstaande namens mij mededeeling te doen, met verzoek voor eene nauwkeurige invulling der formulieren te willen zorg dragen.

A.

KENNISGEVING VAN GEBOORTE (ter voldoening aan art. 12 van het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1887, Stbl. n°. 140.)

Deze kennisgeving, met aangehechte formulieren B en C, te verzenden binnen éénc maand na den datum van geboorte, aan het bestuur der gemeente, die als de werkelijke woonplaats van het kind bij de aangifte is opgegeven.

Aktenummer uit het geboorte-register der gemeente, waar de geboorte plaats had. [ ]

...., den ....190 .

Naar aanleiding van art. 12, alinea 2, van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887, Stbl. n°. 140, hebben wij de eer ter Uwer kennis te brengen, dat op den ....190 .

allhier is geboren .... zoon / dochter van ....

.... en van .... wonende

binnen Uwe gemeente.

Wij verzoeken U ons, spoedig, *door toezending van het aangehechte formulier B*, te willen mededeelen, dat de *in*schrijving heeft plaats gehad.

Burgemeester en Wethouders van ....

Aan het Gemeentebestuur van (Niet afscheuren.)

B

Art. 12 van het Kon. Besl. van 27 Juli 1887, Stbl. no. 140.

................................., den ....190 .

Ter voldoening aan Uwe missive dd. ....190 ,
hebben wij de eer te berichten, dat het, op ....190 ,
in Uwe gemeente geboren kind, met name ....
.... zoon/dochter van ....
.... en van ....
.... in het bevolkingsregister der gemeente
.... is *in*geschreven.

Burgemeester en Wethouders van ....

Aan het gemeentebestuur
van ....

C.

Art. 12 van het Kon. Besl. van 27 Juli 1887, Stbl. no. 140.

Dit formulier, met de aangehechte kennisgeving A. door het bestuur der gemeente, die de werkelijke woonplaats is van het in die kennisgeving genoemde kind, te zenden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek, onmiddellijk nadat formulier B aan het bestuur der gemeente, waaruit de kennisgeving werd ontvangen, is toegezonden.

................................., den 190

Het op de hierbij gevoegde kennisgeving genoemde kind, waarop betrekking heeft aktenummer .... uit het geboorte-register van ...., behoort tot de werkelijke bevolking dezer gemeente en is alzoo in het bevolkingsregister van .... *in*geschreven.

Burgemeester en Wethouders van ....

Aan
den Directeur van het Centraal
Bureau voor de Statistiek.

Na plaats gehad hebbende verificatie van de kennisgeving met de daarop betrekking hebbende geboorte-telkaart, wordt de kennisgeving A, door het Centraal Bureau voor de Statistiek, aan het bestuur der gemeente van werkelijke woonplaats teruggezonden.

A.

KENNISGEVING VAN OVERLIJDEN (ter voldoening aan art. 13 van het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1887, Stbl. n°. 140).

Deze kennisgeving, met aangehechte formulieren B en C te verzenden binnen éene maand na den datum van overlijden, aan het bestuur der gemeente, die als de werkelijke woonplaats van de(n) overledene bij de aangifte is opgegeven.

Aktenummer uit het overlijdens-register der gemeente, waar het overlijden plaats had. [ ] ...., den .... 190 .

Naar aanleiding van art. 13, alinea 2, van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887, Stbl. n°. 140, hebben wij de eer ter Uwer kennis te brengen, dat op den .... 190 . alhier is overleden ...., behoorende tot de werkelijke bevolking Uwer gemeente, geboren te ...., den .... (echtgenoot, echtgenoote weduwnaar, weduwe, zoon, dochter) *) van ....

Wij verzoeken U ons, spoedig, *door toezending aan het aangehechte formulier B*, te willen mededeelen, dat de *af*schrijving heeft plaats gehad.

Burgemeester en Wethouders van ....

Aan het Gemeentebestuur van

*) Doorschrappen wat niet bedoeld wordt.

(Niet afscheuren.)

B.

Art. 13 van het Kon. Besl. van 27 Juli 1887, Stbl. n°. 140.

.... , den .... 190 .

Ter voldoening aan Uwe missive dd. 190 , hebben wij de eer te berichten, dat de, op ....190 , in Uwe gemeente overleden ...., geboren te .... den .... (echtgenoot, echtgenoote, weduwnaar, weduwe, zoon, dochter) *) van ....in het bevolkingsregister der gemeente .... is *af*geschreven.

Burgemeester en Wethouders van ....

Aan het gemeentebestuur
van ....

*) Doorschrappen wat niet bedoeld wordt.

C.

Art. 13 van het Kon. Besl. van 27 Juli 1887, Stbl. n°. 140.

Dit formulier, met de aangehechte kennisgeving A. door het bestuur der gemeente, die de werkelijke woonplaats is van den in die kennisgeving genoemde overledene te zenden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek, onmiddellijk nadat formulier B aan het bestuur der gemeente, waaruit de kennisgeving werd ontvangen, is toegezonden.

.... , den ....190 .

De op de hierbij gevoegde kennisgeving genoemde overledene, waarop betrekking heeft aktenummer.................... uit het overlijdensregister van............... ...., behoorende tot de werkelijke bevolking dezer gemeente en is alzoo in het bevolkingsregister van .... *f*geschreven.

Burgemeester en Wethouders van ....

Aan
den Directeur van het Centraal
Bureau voor de Statistiek

Na plaats gehad hebbende verificatie van de kennisgeving met de daarop betrekking hebbende sterfte-telkaart, wordt de kennisgeving A, door het Centraal Bureau voor de Statistiek, aan het bestuur der gemeente van werkelijke woonplaats teruggezonden.

814 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 11 *November* 1907 *A nr.* 9, *aan de gemeentebesturen;* INZENDING TELKAARTEN BEVOLKINGSSTATISTIEK.

Volgens de voorschriften, U medegedeeld bij mijne missive van 11 December 1905 A No. 6, moeten de kaarten voor levenloos aangegeven kinderen aan het Centraal Bureau voor de Statistiek worden gezonden met de geboortetelkaarten, terwijl van die inzending melding behoort te worden gemaakt op den inventaris der geboorte-telkaarten.

Na bij het Centraal Bureau voor de Statistiek te zijn ingekomen, worden de kaarten voor levenloos aangegevenen ter nummering van de doodsoorzaken gezonden aan de Hoofdinspecteurs der Volksgezondheid, die ze daarna aan dat Bureau terugzenden.

Ten einde dit onnoodig heen- en weerzenden en de daaruit voortvloeiende vertraging in de maandelijksche publicatie van de bevolkingsstatistiek in de Nederlandsche Staatscourant te voorkomen, verzoek ik U, namens den Minister van Binnenlandsche Zaken, de kaarten van *levenloos* aangegeven kinderen, *te beginnen met de opgaven over Januari* 1908, met de sterftekaarten en den daarbij behoorenden inventaris te zenden aan den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, die ze dan tegelijk met die sterftekaarten aan het Centraal Bureau voor de Statistiek inzendt.

De dientengevolge noodige veranderingen in de inventarissen der geboorte- en sterfte-telkaarten en in die kaarten zelve zullen zijn aangebracht in het blanco-materieel, dat door genoemd Bureau voor het volgend jaar aan U zal toegezonden worden.

815 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 18 *Januari* 1909 *A nr.* 19, *aan de gemeentebesturen*; BEVOLKINGSSTATISTIEK, MIGRATIE (*Prov. Bijbl.* 1909 *nr.* 5).

In opdracht van den Minister van Binnenlandsche Za-

ken, werd bij mijne aanschrijving van 4 Februari 1901 A no. 1 (Provinciaal bijblad no. 21) aan U verzocht jaarlijks aan mij eene opgave te zenden van het aantal personen dat zich in Uwe gemeente vestigde en daaruit vertrok, en werd het model dier opgaaf toegelicht of gewijzigd in mijne aanschrijvingen, opgenomen in het Provinciaal bijblad no. 114 van 1901, no. 147 van 1902 en no. 125 van 1904.

Ter wille der eenvormigheid in die migratiestaten, waardoor de bewerking dier opgaven aan het Centraal Bureau voor de Statistiek aanmerkelijk bevorderd wordt, worden de modellen dier staten voortaan door dat Bureau verstrekt en jaarlijks door mij ter invulling aan U toegezonden, met verzoek die te voegen bij de staten J^1 en J^2 der woonplaatsveranderingen, wanneer die in het begin van Januari aan mij worden ingezonden.

Niettegenstaande dat, zijn er nog enkele gemeentebesturen, die een migratiestraat blijven inzenden, ter voldoening aan bovenvermelde aanschrijving van 4 Februari 1901.

Ik vind daarin aanleiding U bij deze kennis te geven, dat de aanschrijvingen, opgenomen in de in deze circulaire genoemde Provinciale bijbladen, zijn vervallen.

816 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 18 *Augustus* 1909 *A nr.* 2, *aan de gemeentebesturen;* BEWERKING DER BEVOLKINGS-STATISTIEK.

Hierbij heb ik de eer U een afdruk te doen toekomen der missive van den Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek, van 11 dezer no. 688, 1e afdeeling, waarin eenige wenken worden aan de hand gegeven in verband met de juiste bewerking der bevolkingsstatistiek.

Terwijl ik Uwe bijzondere aandacht vestig op den inhoud dier missive, verzoek ik U zorgvuldig te willen waken voor een juiste boeking van de gegevens ten behoeve dezer statistiek, opdat in het vervolg de in dit jaar noodig geweest zijnde, dikwijls omvangrijke correspondentie met voornoem-

den Directeur zal kunnen voorkomen worden en zoo weinig mogelijk vertraging in de publicatie van het bevolkingscijfer plaats heeft.

No. 688. Afd. I.

— '*s-Gravenhage*, 11 *Augustus* 1909.

Nu de vaststelling van het bevolkingscijfer voor iedere gemeente, elke provincie, en van het Rijk, op 1 Januari 1909, ditmaal is geschied, nadat, in tegenstelling met vroeger, aan de gemeentebesturen de gelegenheid is gegeven vooraf van de berekening van het bevolkingscijfer hunner gemeente kennis te nemen en eventueele opmerkingen, die tot wijziging konden leiden, in te zenden, zoodat in het thans vastgestelde cijfer geen verandering meer zal worden gebracht, is gebleken, dat door dezen maatregel de publicatie van het bevolkingscijfer, in haar geheel, een zestal weken later plaats had dan in vorige jaren het geval was.

Daar het mijn voornemen is om, ten bate der juistheid van het vast te stellen cijfer, bovengenoemde wijze van doen ook in het vervolg toe te passen, meen ik mij te mogen veroorloven de hulp van U.H.E.G. in te roepen, ten einde te beproeven de fouten die ditmaal aan het licht kwamen en die alle te wijten zijn geweest aan onnauwkeurige boeking, in die gemeenten, waar zich verschillen voordeden, te voorkomen. Het zal daartoe noodig zijn den aard der gemaakte fouten te kennen.

Deze bestond in:

a. het vermelden van *mannelijke* geborenen op kaarten voor *meisjes*;

b. het vermelden van *vrouwelijke* geborenen op kaarten voor *jongens*;

c. het verkeerd vermelden van het geslacht van overledenen op sterfte-telkaarten;

d. het opnemen op de staten der woonplaatsveranderingen, in de kolommen „vestiging" en „vertrek", van geborenen en overledenen buiten de gemeente van werkelijke woonplaats, terwijl van die geboorte- en sterfgevallen reeds

kennisgevingen — formulieren A en C —, ingevolge de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1887, Stbl. No. 140, aan mijn Bureau waren ingezonden en dientengevolge aan mijn Bureau die geboorte- en sterfgevallen reeds ten voordeele of nadeele van het bevolkingscijfer der betrokken gemeenten in rekening waren gebracht; het gevolg van deze onjuiste wijze van handelen was, dat een aantal dubbeltellingen hebben plaats gehad.

e. het niet aan mijn Bureau opgeven van in het buitenland geboren of overleden personen, behoorende of behoord hebbende tot de werkelijke bevolking eener Nederlandsche gemeente. Enz.

817 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 6 *Maart* 1911 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen;* BEWERKING DER BEVOLKINGS-STATISTIEK.

De Hoofdinspecteur der Volksgezondheid wijst er op, dat op vele secretarieën nog altijd de nummers der doodsoorzaken op de sterftetelkaarten worden ingevuld. Die invulling is niet alleen overbodig, doch vaak geheel foutief en kan in het laatste geval gemakkelijk tot misvatting aanleiding geven bij de bewerking dier kaarten.

Op verzoek van den Hoofdinspecteur noodig ik U beleefd uit bedoelde invulling voortaan geheel achterwege te laten.

Aan dit verzoek voegt de Hoofdinspecteur nog het volgende toe, waarop ik niet alleen Uwe bijzondere aandacht vestig, maar welke opmerkingen ik tevens dringend ter opvolging bij U aanbeveel.

„Van de levenloos aangegevenen moet de doodsoorzaak „zelve, niet de daarmede correspondeerende letters worden „opgegeven. Dit wordt dikwijls niet in het oog gehouden.

„Ook wordt in vele gemeenten de oorzaak van het sterven „der vrucht als onbekend opgegeven, niettegenstaande er „toch verloskundige hulp is verleend.

„Bovendien is de doodsoorzaak dikwijls niet te ontcijferen „en onvolledig, hetwelk veelal zal moeten worden toe-

„geschreven aan de omstandigheid, dat zij ter secretarie „niet te lezen is of onvolledig is opgegeven.

„In dit geval zou den medicus een duidelijker of vollediger „bewijs van afgifte (overeenkomstig art. 5 der wet van 1 Juni „1865, Staatsblad Nr. 60) kunnen gevraagd worden, of het „onduidelijk bewijs zelf zou bij de kaart kunnen worden „gevoegd en na inzage kunnen worden geretourneerd.

„Bovenal zal duidelijk schrift steeds op hoogen prijs „worden gesteld".

818 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 12 *December* 1914 *A nr.* 24, *aan de gemeentebesturen;* STATISTIEK DER WOONPLAATSVERANDERINGEN (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 127).

Ter voldoening aan het verlangen van den Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek, heb ik de eer U uit te noodigen voortaan de staten J der woonplaatsveranderingen over *iedere maand* van het jaar, alzoo ook over December, ter verifieering aan mij te doen toekomen.

Nadat de maandstaat J^2 over December door U van mij zal zijn terug ontvangen, gelieve U dien staat op te tellen en hem, vergezeld van den staat J^1, benevens — waar dit noodig is — van de staten model D (voor gestichten en instellingen, bedoeld bij Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad n°. 142), met nota's van vestiging en vertrek en van de tabel der migratiestatistiek, *rechtstreeks* en *vóór den* 15*n Februari* van elk jaar aan den Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek in te zenden. Enz.

Spaar- en leenbanken.

819 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 1 *Maart* 1900 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen;* STATISTIEK SPAAR- EN LEENBANKEN (*Prov. Bijbl.* 1900 *nr.* 26).

In verband met de omstandigheid, dat de bewerking en

uitgave van de statistiek der spaar- en leenbanken in Nederland voortaan niet meer door het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, doch door het Centraal Bureau voor de Statistiek zal geschieden, heb ik de eer U, namens dien Minister, te kennen te geven, dat de opgaven, bedoeld in het Provinciaal bijblad No. 8 van 1882 en No. 136 van 1899 voortaan niet meer behoeven te worden ingezonden. De Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek wenscht daartoe voor het vervolg rechtstreeks in overleg te treden met de besturen der instellingen.

Het blijft intusschen noodig, dat door U eene lijst wordt bijgehouden der in uwe gemeente bestaande spaarbanken, spaarkassen, hulpbanken, banken van leening en levensverzekeringmaatschappijen.

Gerechtelijke statistiek.

820 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 22 Januari 1896 A. nr. 7, aan de burgemeesters; kennisgeving van boete-betaling ten behoeve der* GERECHTELIJKE STATISTIEK (*Prov. Bijbl.* 1896 *nr.* 15).

Ik heb de eer U hierbij mededeeling te geven van een schrijven *) van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 dezer No. 320, Afd. B.B., betreffende de samenstelling der gerechtelijke statistiek.

Op grond daarvan noodig ik U uit *maandelijks* aan den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het rechtscollege of het kantongerecht, dat het vonnis wees, kennis te geven van ten kantore van den gemeente-ontvanger gedane betalingen van boeten door bij verstek veroordeelden.

Departement van Justitie.
2e afdeeling A. — No. 143. — *'s-Gravenhage,* 16 Januari 1896.
Aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Met 1 Januari jl. is voor de samenstelling der gerechtelijke statistiek het telkaartenstelsel ingevoerd. Van elke onherroepelijk

*) Hiervan behoefde enkel de bijlage in deze verzameling te worden opgenomen.

geworden veroordeeling wordt eene telkaart ingevuld. De invulling geschiedt door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht of het rechtscollege, waardoor de veroordeeling is gewezen.

De wijze van invulling geeft eenige moeilijkheid ten aanzien van de veroordeelingen, bij verstek gewezen, wanneer de veroordeelde vrijwillig de opgelegde boete betaalt.

Bij het arrest van den Hoogen Raad dd. 11 Maart jl. (W. v. h. R. no. 6641) toch is beslist, dat betaling van bij vonnis opgelegde boete, al heeft zij tengevolge van aanmaning plaats, den uitersten termijn, bij art. 266 Strafv. bepaald, om tegen een bij verstek gewezen vonnis verzet te doen, niet doen ingaan, zoodat, zoolang na de betaling geen verzet gedaan wordt — en daarvoor bestaat in de meeste gevallen geene reden — het verstekvonnis niet onherroepelijk wordt.

Voor de gerechtelijke statistiek dient echter een verstekvonnis, nadat de boete is betaald, te worden geacht onherroepelijk te zijn geworden en behoort daarvan dus eene telkaart te worden opgemaakt.

Ten einde daartoe in staat te zijn, zullen de gemeente-ontvangers aan den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het rechtscollege of het kantongerecht, dat het vonnis wees, behooren kennis te geven van de te zijnen kantore gedane betalingen van boeten door veroordeelden bij verstek. De opgaven zouden aan de betrokken ambtenaren van het Openbaar Ministerie maandelijks behooren te worden toegezonden,

Ik roep te dien einde Uwer Excellentie's tusschenkomst in, opdat de bedoelde ontvangers in bovenvermelden zin worden aangeschreven.

Aangenaam enz.

821 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 17 *Februari* 1900 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters;* STATISTIEK VAN LEVENSBEROOVINGEN (*Prov. Bijbl.* 1900 *nr.* 24).

Ik heb de eer U hierbij in afdruk mededeeling te geven van een aan de Procureurs-Generaal bij de Gerechtshoven gericht schrijven van den Minister van Justitie, gedagteekend 27 December 1899, No. 246, 2e afdeeling A, met bijbehoorenden staat.

Onder verwijzing naar den inhoud van dien brief, verzoek ik U, namens den Minister van Binnenlandsche Zaken, indien in uwe gemeente geen Commissaris van Politie aanwezig is, in voorkomende gevallen, de in de voorlaatste

zinsnede dier aanschrijving bedoelde — in den staat nader aangeduide — opgaven te verstrekken.

2e Afd. A. No. 246. *'s-Gravenhage*, 27 December 1899.

Ik heb de eer U.W.E.G. mede te deelen, dat bij mij het voornemen bestaat de gegevens der Gerechtelijke Statistiek, te beginnen met den jaargang 1900, te doen aanvullen met enkele bijzonderheden omtrent het aantal der jaarlijks gerechtelijk geconstateerde zelfmoorden, de personen der daders en enkele omstandigheden het feit betreffende.

Te dien einde wordt U hierbij ter uitreiking aan de Officieren van Justitie binnen Uw ressort een voldoend aantal exemplaren dezer circulaire en der daarbij behoorende tabelformulieren verstrekt, welke laatste na invulling door mij tegelijk met de overige, U reeds bij mijne missive dd. 1 dezer, 2e afd. A, No. 119 toegezonden formulieren, vóór 15 Februari 1901 worden terug verwacht.

Ter toelichting der opschriften in de kolommen dezer tabellen diene nog het volgende:

Kolom 1. Aantal levensberoovingen door misdrijf. Door de cijfers dezer kolom wensch ik een overzicht te ontvangen van het aantal gerechtelijk geconstateerde levensberoovingen door misdrijf en wel onafhankelijk van het al of niet ontdekken van den dader en bovendien onafhankelijk van de bij eventuëele veroordeeling aan het feit te geven qualificatie. Mijne bedoeling hierbij is, door deze opgaven een beter en vollediger overzicht te verkrijgen omtrent de criminaliteit in zake moord en doodslag en aanverwante feiten, dan de crimineele statistiek, welke alleen het aantal der onherroepelijk veroordeelden verstrekt, te dezer zake verschaffen kan. In den loop der jaren zal dan met meer zekerheid, althans waarschijnlijkheid, dan thans kunnen worden vastgesteld, in hoeverre inderdaad de criminaliteit te dezen opzichte is gestegen of gedaald.

Onafhankelijk van de qualificatie bij veroordeelend vonnis. Dikwijls toch komt het voor, dat feiten, welke uiterlijk het

karakter van moord of doodslag dragen, wegens onzekerheid omtrent den animus occidendi des daders bij rechterlijke uitspraak worden verzacht tot zware of eenvoudige mishandeling met doodelijk gevolg. Een dergelijke uitspraak behoeft niet worden afgewacht, doch de gewelddadige levensberooving worde als zoodanig onmiddellijk na het bekend worden van het feit in de onderwerpelijke kolom aangeteekend.

Daarentegen wensch ik uitsluiting van culposen doodslag benevens van de levensberoovingen, welke in de termen vallen van de artt. 290 en 291 Wetboek van Strafrecht, welker criminaliteit kan geacht worden geheel op zich zelve te staan.

Eenige moeilijkheid zullen alleen die gevallen opleveren, waarin tusschen misdrijf en ongeval als doodsoorzaak moet worden getwijfeld. Van het gerezen dubium worde alsdan in de rubriek „aanmerkingen" rekenschap gegeven.

Kolom 2. Een dergelijk dubium, als waarvan in de laatste alinea sprake is, kan ook ten aanzien van den zelfmoord als doodsoorzaak rijzen. Het kan zelfs drieledig zijn· naar gelang er twijfel bestaan mocht tusschen misdrijf, zelfmoord en ongeval als zoodanig. Aanteekening geschiede alsdan in kolom 1 en 2, al naarmate de uit de omstandigheden af te leiden waarschijnlijkheid of mogelijkheid der oorzaak meer tot het aannemen van het eene of het andere zou doen concludeeren, eveneens met vermelding in de noten van het twijfelachtige van het geval.

Gerechtelijk geconstateerde zelfmoorden. Gevallen van zelfmoorden. Gevallen van zelfmoord, waarbij alleen de medicus is betrokken geweest, moeten noodzakelijk buiten het kader der Gerechtelijke Statistiek vallen. Inmiddels is het zaak, dat de opgave omtrent het aantal der gerechtelijk geconstateerde gevallen zoo volledig mogelijk zij. Daartoe behooren de Officieren van Justitie zoo nauwkeurig mogelijk opgave te vragen van de Commissarissen van Politie en andere hulpofficieren, omtrent de gevallen, van welk

dezen in hunne betrekking hebben kennis genomen. Voor zoover dit nog noodig mocht zijn, gelieven de Officieren van Justitie, de onder hen ressorteerende hulpofficieren van een en ander te verwittigen, opdat de verlangde opgaven bijtijds zullen kunnen worden verstrekt.

Nadere instructiën betreffende de strekking van de opschriften der overige kolommen zijn in de in het formulier opgenomen gedrukte noten medegedeeld. Mochten zich overigens nog vragen of moeilijkheden bij de bewerking voordoen, dan word ik hiervan gaarne tijdig onderricht, waardoor de eenstemmigheid en volledigheid, der opgaven zooveel mogelijk zou kunnen worden bevorderd.

STAAT S,

bevattende opgaven omtrent het aantal der in 190 plaats gevonden gewelddadige levensberoovingen. inzonderheid dat der zelfmoorden, met bijzonderheden omtrent de personen der daders.

Statistiek der gewelddadige levens

ARRONDISSEMENT.	TOTAAL DER GEWELDDADIGE LEVENS-BEROOVINGEN.		ZELF																			
					LEEFTIJD.												BURGERLIJKE STAAT.					
					Beneden 16 jaar.		Van 16 tot beneden 21 jaar.		Van 21 tot beneden 30 jaar		Van 30 tot beneden 50 jaar.		Van 50 tot beneden 60 jaar.		Van 60 jaar en ouder.		Ongehuwd.		Gehuwd.		Gehuwd geweest. 2)	
	Door misdrijf. 1).	Door zelfmoord.	Mannen.	Vrouwen.	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	2

beroovingen, inzonderheid der zelfmoorden.

MOORDENAARS.

BEROEP							WIJZE VAN UITVOERING.									BEWEEGREDENEN.		AANMERKINGEN.
Landbouwende bevolking (incl. jacht en visscherij).	Kooplieden, ondernemers, enz. 3)	Handels- en winkelbedienden.	Arbeiders, werklieden, enz. 4)	Huisbedienden.	Ambtenaren, uitoefenaren van vrije beroepen.	Personen zonder beroep en beroep onbekend 5)	Verdrinken.	Ophangen en verworgen.	Vuurwapenen.	Snijdende werktuigen.	Vergift.	Verstikking door kolendamp, gas, enz.	Het zich werpen van een hoog punt.	Het zich werpen onder een trein en dergelijke.	Andere wijzen. 6)	Armoede.	Andere of onbekende beweegredenen.	
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	

1) Alle feiten van levensberooving worden hieronder begrepen, onafhankelijk van mogelijke nadere qualificatie door den rechter, mits *opzettelijk* geschied, dus zoowel een feit dat later als doodslag, als een dat later als mishandeling met doodelijk gevolg mocht worden gequalificeerd.

2) Hieronder ook de gescheidenen van tafel en bed.

3) Hiermede worden alle personen aangeduid die voor eigen rekening handelen, zoowel groote als kleine bazen.

4) Hiermede worden alle personen aangeduid, die als ondergeschikten werkzaam zijn, met uitzondering van de in de kolommen 25 en 27 bedoelde rubrieken.

5) In eene noot te specificeeren het aantal gepensioneerde of gegageerde militairen, ontslagen ambtenaren, studenten, publieke vrouwen.

6) In eene noot nader aan te duiden.

Geneeskundige statistiek.

822 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 21 *October* 1875 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen;* JAARLIJKSCHE OPGAAF VAN GENEESKUNDIGEN ENZ. (*Prov. Bijbl.* 1875 *nr.* 93).

Ik heb de eer U een schrijven mede te deelen van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende de uitvoering van art. 15, 2e alinea der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* nº. 58). *) Behalve de onmiddellijke kennisgevingen in voormeld artikel bedoeld, verzoek ik U jaarlijks vóór 10 Januari aan den Inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht in *Noord-Brabant* en *Limburg* eene volledige lijst te doen toekomen, zooals die door den Minister verlangd wordt.

No. 44. *'s-Gravenhage,* 16 *October* 1875.

Aan het bepaalde in de 2e alinea van art. 15 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* nº. 58) dat de gemeentebesturen aan den geneeskundigen ambtenaar in hunnen kring kennis geven van de vestiging, het vertrek, het overlijden en zooveel hun bekend is, van het nederleggen der praktijk door eenen geneeskundige, eenen apotheker of eene vroedvrouw in hunne gemeente wordt niet altijd gevolg gegeven. Meermalen wordt dit verzuimd, vooral ten opzigte van de vroedvrouwen. De statistiek van het personeel van geneeskundigen, apothekers en vroedvrouwen is dientengevolge niet volledig.

Ik verzoek U derhalve de gemeentebesturen in uwe provincie aan te schrijven om, behalve de onmiddellijke kennisgevingen in voormeld artikel bedoeld, jaarlijks, vóór 10 Januarij, aan den betrokken geneeskundigen ambtenaar eene volledige lijst te doen toekomen van alle op 1 Januarij in de gemeente gevestigde geneeskundigen, apothekers,

---

*) Thans art. 8, 2e lid, der Gezondheidswet.

drogisten en vroedvrouwen, met vermelding, voor zooveel de apothekers en drogisten betreft, der gevallen waarin zij met een ander geassocieerd zijn en te zamen slechts ééne apotheek of eenen drogistwinkel bezitten.

823 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 22 *Januari* 1903 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen;* OPGAAF VAN GENEESKUNDIGEN ENZ. (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 9).

Ik heb de eer te uwer kennis te brengen een schrijven *) van 20 dezer, No. 260, Afdeeling B. B., van den Minister van Binnenlandsche Zaken, waarbij deze, in verband met art. 8, 2e lid der gezondheidswet, mij verzoekt U er opmerkzaam op te maken, dat de lijst bedoeld bij de aanschrijving van zijn Departement van den 16 October 1875 No. 44, 9e afdeeling, Medische Politie, jaarlijks vóór 10 Januari moet gezonden worden aan den hoofdinspecteur van de volksgezondheid en dat daarop ook afzonderlijk van de tandmeesters melding moet worden gemaakt. Enz.

824 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 10 *November* 1908 *A nr.* 45, *aan de gemeentebesturen;* LIJSTEN GENEESKUNDIGEN ENZ. (*Prov. Bijbl.* 1908 *nr.* 139).

Bij circulaire enz.

Het is gebleken, dat vele gemeentebesturen de jaarlijksche lijst niet vóór opgemelden datum van 10 Januari inzenden, terwijl weder andere foutieve opgaven verstrekken. Meermalen toch moesten geconstateerd worden fouten in de naamspelling der titularissen en onjuiste voorletters. Ook werd van sommige geneeskundigen de doctorstitel niet opgegeven, terwijl later bleek, dat dezen wel aan eene Nederlandsche Universiteit waren gepromoveerd.

Vermits de door de Hoofdinspecteurs der Volksgezondheid

*) Dit schrijven behoefde niet te worden opgenomen in deze verzameling.

samen te stellen lijsten als vraagbaak dienen voor de Departementen van Algemeen Bestuur en voor verschillende Autoriteiten, is er veel aan gelegen, dat de gegevens met de noodige zorg worden verstrekt.

Met het oog hierop verzoek ik U dringend de hierbedoelde opgaven naar den toestand op 1 Januari correct samen te stellen en vóór 10 Januari aan den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch te doen toekomen.

Zie ook: *Armwezen*, *Kiesrecht*, *Nederlanderschap*, *Bevolkingsstatistiek*.

825 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 28 Januari 1901 A nr. 2, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over* AKTEN VAN VERGUNNING VOOR HET GEBRUIK VAN STOOMTOESTELLEN (*Prov. Bijbl.* 1901 *nr.* 19).

Litt. L. Afdeeling
Arbeid en Fabriekswezen.
— *'s Gravenhage,* 25 Januari 1901.

Het heeft de aandacht getrokken dat op de voor het gebruik van stoomtoestellen verleende akten van vergunning, welke den Commissarissen der Koningin — ter uitreiking aan belanghebbenden — worden toegezonden, soms het visum van den Commissaris der Koningin wordt gesteld, terwijl dit, in overeenstemming met de onder dagteekening van 3 Juli 1875, No. 46, afdeeling XII, door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken tot de Commissarissen des Konings gerichte aanschrijving, door den betrokken burgemeester had behooren te geschieden.

Intusschen is bij mij de vraag gerezen of genoemde aanschrijving behoort te blijven gehandhaafd. Na overweging meen ik deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden. Naar mijn oordeel kunnen de beschikkingen op aanvragen om vergunning tot gebruik van stoomtoestellen op soortgelijke wijze worden uitgereikt als de krachtens de Arbeidswet of de Veiligheidswet genomen beschikkingen, die door tusschenkomst van den betrokken burgemeester worden uitgereikt.

Evenwel komt het mij wel wenschelijk voor, dat het College, hetwelk eene vergunning ingevolge de Hinderwet zoude moeten verleenen voor eene inrichting, waarin een stoomtoestel is geplaatst, voor welks gebruik door mij eene

akte van vergunning verleend wordt, nagaat of inderdaad dergelijke vergunning is verleend.

In verband hiermede is het mijn voornemen om voortaan de akte rechtstreeks aan den burgemeester te doen toekomen — ter uitreiking aan belanghebbende — indien voor de inrichting, waarin het stoomtoestel is geplaatst, de door de Hinderwet gevorderde vergunning door Burgemeester en Wethouders is of behoort te zijn verleend, en de akte alleen dan ter uitreiking aan U te zenden, indien die vergunning is of behoort te zijn verleend door Gedeputeerde Staten.

Naar aanleiding hiervan heb ik de eer U te verzoeken om — indien U eene akte ter uitreiking wordt toegezonden — U, alvorens die uit te reiken, te vergewissen of de door de Hinderwet gevorderde vergunning door Gedeputeerde Staten is of behoorde te zijn verleend en tevens om tot de burgemeesters der verschillende gemeenten in Uwe provincie eene dergelijke uitnoodiging te richten ten aanzien van de akten, welke hun ter uitreiking zullen worden toegezonden, en betrekking hebben op stoomtoestellen, geplaatst in inrichtingen, voor welker oprichting de door de Hinderwet gevorderde vergunning door Burgemeester en Wethouders is of behoorde te zijn verleend.

Wat aangaat de stoomtoestellen, geplaatst in inrichtingen waarvoor de door de Hinderwet gevorderde vergunning door de Koningin behoort te zijn verleend, zal aan mijn Departement worden nagegaan, of deze vergunning werkelijk verkregen is, terwijl de akte van vergunning voor het gebruik van een stoomtoestel dan ter uitreiking zal worden gezonden aan den betrokken burgemeester.

826 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 29 *Maart* 1901 *A nr.* 2, *aan de gemeentebesturen;* KOSTELOOZE UITREIKING VAN BESCHIKKINGEN IN ZAKE STOOMWET (*Prov. Bijbl.* 1901 *nr.* 44).

Ingevolge de bepaling van artikel 13 der Stoomwet wordt

elke beschikking op aanvragen om vergunning tot het gebruik van stoomtoestellen den belanghebbende *kosteloos* medegedeeld.

Elke heffing voor leges bij de uitreiking van zoodanige beschikking, geschiedende als plaatselijke belasting krachtens gemeentelijke verordening of anderszins, is derhalve in strijd met genoemd wetsartikel.

In opdracht van den Minister van Binnenlandsche Zaken, heb ik de eer het vorenstaande onder uwe aandacht te brengen.

Mijne aanschrijving van 28 Januari jl. A. No. 2 (Bijblad no. 19) heeft hierop betrekking.

827 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 1 *November* 1902 *A nr.* 4, *aan de burgemeesters;* TOEPASSING DER STOOMWET TEN AANZIEN VAN TRAMLOCOMOTIEVEN (*Prov. Bijbl.* 1902 *nr.* 133).

Gevolg gevende aan een door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid mij gedaan verzoek, vestig ik er Uwe aandacht op, dat de voor U uit de Stoomwet (wet van 15 April 1896, Staatsblad No. 69) voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van ketels, geplaatst op tramlocomotieven, met ingang van heden zijn vervallen, tengevolge van het op dezen dag in werking treden der wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad No. 118), houdende nadere regelen aangaande de spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd. Enz.

828 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 16 *Januari* 1912 *A nr.* 2, *aan de gemeentebesturen;* NALEVING VAN DE STOOMWET (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 10).

Ten einde het toezicht door de daartoe bevoegde ambtenaren op de naleving van de Stoomwet te vergemakkelijken, heb ik de eer U, op uitnoodiging van den Minister van

Landbouw, Nijverheid en Handel, te verzoeken voor het vervolg bij het verleenen van eene vergunning tot oprichting of uitbreiding van eene inrichting krachtens de Hinderwet daarvan kennis te geven aan de betrokken districtshoofden voor het Stoomwezen.

Voor zooveel noodig vestig ik er Uwe aandacht op, dat de indeeling van het Rijk in districten voor het Stoomwezen laatstelijk vastgesteld is bij Koninklijk besluit van 11 Februari 1907 (Staatsblad nr. 48).

829 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 14 *Juli* 1914 *A nr.* 30, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* VERVOERBARE STOOMKETELS, TOEBEHOORENDE AAN IN HET BUITENLAND GEVESTIGDE EIGENAREN (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 83).

No. 2704 S. Afd. Arbeid. 's-Gravenhage, 8 Juli 1914.

Zooals U bekend is wordt voor aan in het buitenland gevestigde eigenaren toebehoorende vervoerbare stoomketels geene akte van vergunning vereischt, indien zij minder dan drie achtereenvolgende maanden uitsluitend in Nederland in gebruik zijn, mits de gebruiker binnen den in artikel 35 letter *e* der Stoomwet genoemden termijn het daar bedoelde bewijs levert.

Naar mij wordt medegedeeld komt het voor dat gebruikers van dergelijke ketels zich, in de onderstelling, dat artikel 15 van het Stoombesluit op die ketels van toepassing is, met een verzoek om verlof krachtens dit artikel tot den Burgemeester wenden, en dat somtijds dit verlof door den betrokken Burgemeester verleend wordt.

Naar aanleiding hiervan heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken om de burgemeesters in Uwe provincie er op te wijzen, dat artikel 15 van het Stoombesluit niet van toepassing is ten aanzien van die vervoerbare stoomketels, voor

welke ingevolge artikel 35 letter *e* der Stoomwet geene akte van vergunning vereischt wordt.

Tevens zou ik gaarne zien, dat onder de aandacht van de burgemeesters werd gebracht, dat, blijkens de wordingsgeschiedenis der Stoomwet, het in laatstgenoemde bepaling bedoelde bewijs, dat voldaan is aan de bepalingen omtrent het stoomwezen, van kracht in het land waarin de eigenaren gevestigd zijn, geleverd moet worden aan de ambtenaren van het stoomwezen.

Intusschen is het wel gewenscht, dat de burgemeesters de vervoerbare stoomketels, die aan in het buitenland gevestigde eigenaren toebehooren, niet geheel buiten het gebied hunner bemoeiingen laten, maar dat zij zoo dikwijls hun de aanwezigheid van een dergelijken ketel bekend wordt en hun blijkt, dat de gebruiker niet van eene Nederlandsche akte van vergunning is voorzien, daarvan onder opgave van den naam van den gebruiker en van het nummer, dat op de nummerplaat van den ketel voorkomt, kennis geven aan den ingenieur voor het stoomwezen, hoofd van het district, waarbinnen hunne gemeente gelegen is, indien althans niet vaststaat, dat deze ambtenaar reeds van de aanwezigheid van dien ketel kennis draagt. Dat dit het geval is kan blijken uit een door hem aan den gebruiker van een stoomketel afgegeven, gedagteekende verklaring, dat volgens de overgelegde bewijzen voldaan is aan de bepalingen omtrent het stoomwezen van kracht in het land, waar de eigenaar gevestigd is en dat mitsdien tot een bepaald aangewezen datum het gebruik van dien stoomketel in Nederland toegelaten is. Enz.

STRANDVONDERIJ.

830 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 20 Mei 1864 G nr. 49, aan de burgemeesters van vijftien*) gemeenten;* ONKOSTEN DER STRANDVONDERIJ.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft ons medegedeeld, dat er bij hem klagten zijn ingekomen over rekeningen van Burgemeesters wegens strandvond.

Het is Zijne Excellentie gebleken, dat in sommige provinciën de gewoonte bestaat een bepaald deel van de opbrengst der veiling van de strandgoederen voor bergloon te rekenen.

Dit, zegt de Minister, schijnt evenwel niet te zijn overeen te brengen met de wet, daar dit loon bij art. 563 in verband met art. 561 van het Wetboek van Koophandel, van verschillende omstandigheden afhankelijk is gesteld.

Voorts merkt de Minister op, dat buiten het beheerloon, bij art. 18 van het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1852 (Staatsblad No. 141) vastgesteld, nog afzonderlijk pakhuishuur in rekening wordt gebragt.

Het opslaan der goederen in een pakhuis behoort echter, volgens des Ministers gevoelen, tot het beheer en de pakhuishuur moet alzoo geacht worden in het beheerloon begrepen te zijn.

Wij hebben de eer U met het bovenstaande in kennis te stellen en noodigen U uit, om bij het berekenen van berg- en beheerloonen van strandgoederen, dien overeenkomstig, te handelen.

---

*) n.l. Woensdrecht, Ossendrecht, Bergen op Zoom, Nieuw-Vossemeer, Steenbergen, Dinteloord, Fijnaart c. a., Willemstad, Klundert, Hooge en Lage Zwaluwe, Made c. a., Geertruidenberg, Raamsdonk, Dussen, en Werkendam.

831 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 22 April 1886 A nr. 12, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over* STORTING VAN GELDEN KRACHTENS DE WET VAN 23 JULI 1885 (STBL. NO. 151.) (*Prov. Bijbl.* 1886 *nr.* 36).

No. 19. *'s-Gravenhage,* 19 *April* 1886.

Volgens art. 7 der wet van 23 Juli 1885 (*Staatsblad* No. 151) moet bij verkoop van eenig gezonken vaartuig door den burgemeester de opbrengst van den verkoop of een gedeelte er van worden gestort in Rijksschatkist, wanneer de opruiming heeft plaats gehad in een onder beheer van het Rijk staand water.

Ik heb de eer U te verzoeken aan de burgemeesters die zulks aangaat in Uwe Provincie mede te deelen, dat de gelden van zoodanigen verkoop afkomstig, voortaan uitsluitend bij den betrokken betaalmeester moeten worden gestort.

832 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 19 Juli 1907 A nr. 3, aan de burgemeesters van zestien *) gemeenten;* STRANDVONDERIJ.

Door den Burgemeester eener gemeente langs den westelijken wal dezer provincie is de vraag gesteld of hij, in het geval dat aan de oevers van het Volkerak, onder zijne gemeente, voorwerpen worden opgevischt, welke afkomstig zijn van vaartuigen of over boord zijn geworpen, moet optreden als strandvonder, dan wel moet handelen overeenkomstig de bepalingen der wet van 23 Juli 1885 (Stbl. n°. 151).

Omtrent deze vraag heb ik het gevoelen der Regeering ingewonnen.

---

*) n.l. Ossendrecht, Woensdrecht, Bergen op Zoom, Halsteren, Nieuw-Vossemeer, Steenbergen, Dinteloord, Fijnaart, Willemstad, Klundert, Hooge en Lage Zwaluwe, Geertruidenberg, Made c. a., Raamsdonk, en Werkendam.

Bij zijn schrijven van 4 Juli j.l. No. 2078, Afdeeling Nijverheid, deelt de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel mij mede, dat zijn Ambtgenoot van Waterstaat mijn gevoelen deelt als zoude de wet van 23 Juli 1885 (Stbl. n°. 151) niet van toepassing zijn ten aanzien van aanspoeling van voorwerpen langs den noordwestelijken en westelijken wal van deze provincie.

Bedoelde wet heeft toch de strekking aan de beheerders van openbare (binnen)wateren de bevoegdheid te geven, op te ruimen, wat in die wateren gevaar of belemmering voor de scheepvaart, de rivier- of kanaalwerken oplevert, en in het algemeen al het gezonkene wat, naar hun oordeel, niet in het water behoort te blijven.

Wat de mede in het schrijven van genoemden Burgemeester besproken vraag betreft, of hij bevoegd is om als strandvonder te handelen, is de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, onder wiens Departement de regeling in zake de strandvonderij ressorteert, van gevoelen, dat die vraag bevestigend moet worden beantwoord. Waar de wateren langs bovengenoemden wal meer het karakter van zee, dan dat van binnenwateren bezitten en de oevers daarvan als *stranden* zijn aan te merken, zijn de bepalingen op het stuk van *strand*vonderij naar Zijne meening daarop van toepassing te achten. Immers in art. 1 van het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1852 (Stbl. n°. 141) is het beheer der strandvonderij in elke gemeente in het algemeen opgedragen aan den burgemeester, terwijl in art. 2 van dat besluit is bepaald, dat de gevallen, waarin de burgemeester zich het beheer van gestrande schepen en goederen moet aantrekken, uitsluitend zijn die, vermeld in de artikelen 550 en 551 van het Wetboek van Koophandel.

De inhoud van laatstgemelde artikelen belet, naar 's Ministers meening, geenszins zoodanig optreden ten aanzien van stranding en aanspoeling in de Schelde en Zeeuwsche stroomen, het Hollandsch Diep en den Biesbosch, al moge niet onopgemerkt blijven, dat die artikelen slechts zelden

van toepassing zullen zijn, daar stranding of aanspoeling in die niet zeer uitgestrekte wateren niet veelvuldig zullen voorkomen en dan nog meestal de eigenaar of schipper tegenwoordig zal zijn, in welk geval de burgemeester tot optreden niet bevoegd is.

Ik heb gemeend uwe aandacht op het bovenstaande te moeten vestigen.

833 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 20 Mei 1913 A nr. 13, aan de burgemeesters;* AANSPOELEN VAN VREEMDE TORPEDO'S OP NEDERLANDSCH GEBIED (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 73).

Ik heb de eer U in afdruk mededeeling te geven van eene missive van den Minister van Oorlog a.i. Minister van Marine, d.d. 7 April j.l. bureau D nr. 74, betreffende nevenvermeld onderwerp.

De Burgemeesters-strandvonders in deze provincie, worden uitgenoodigd in den zin, als in genoemde missive is aangegeven, te handelen, wanneer binnen hun ressort vreemde torpedo's aanspoelen.

's-Gravenhage, 7 April 1913.

Aan Zijne Exellentie den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Ik heb de eer Uwe Excellentie mede te deelen, dat tot dusverre, wanneer een aan een vreemde Mogendheid toebehoorende torpedo op Nederlandsch gebied aanspoelde of werd aangebracht en zulks, hetzij door den Burgemeester-Strandvonder in wiens ressort de torpedo was aangevoerd, hetzij door den Directeur en Commandant der Marine in de Directie, waar de torpedo aan het torpedo-atelier was afgegeven, te mijner kennis werd gebracht, door mij de noodige stappen werden gedaan om, door tusschenkomst van onzen Ambtgenoot van Buitenlandsche Zaken de betrokken Regeering langs diplomatieken weg in kennis te stellen met het vinden der torpedo.

Aangezien echter deze tot nu toe gevolgde handelwijze niet geheel in overeenstemming is met het bepaalde bij art. 9 van het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1852 (Staatsblad nr. 141), komt het mij wenschelijk voor, dat in den vervolge, wanneer zich een dergelijk geval mocht voordoen de betrokken Burgemeester-Standvonder of Strandvonder zich, zooals bedoeld artikel voorschrijft, rechtstreeks in verbinding stelt met den naastbij wonenden Consulairen Ambtenaar van het Rijk, waaraan de torpedo blijkt te behooren, opdat deze zijne Regeering van die vondst kan kennis geven en in overleg met dezen ambtenaar de teruggave van de torpedo en de vaststelling en betaling van het bergloon kunnen worden geregeld.

Daar echter de behandeling van een wapen als waarvan hier sprake is door niet deskundig personeel aanleiding tot ongelukken kan geven, bestaat er mijnerzijds geen bezwaar, dat een eventueel gevonden torpedo *in bewaring* wordt gegeven aan het torpedo-atelier op 's Rijks Werf in de naastbij gelegen Marine-Directie, waartoe dan de Strandvonder aan wien het gevonden voorwerp afgegeven is, het verzoek aan den Directeur en Commandant dier Directie, zal dienen te richten, zullende deze Autoriteiten dezerzijds uitgenoodigd worden in een dergelijk geval het noodige te doen verrichten voor het afhalen en bewaren in het torpedo-atelier der torpedo.

Art. 7 van het hooger genoemde Kon. Besluit, zooals dit nader is gewijzigd bij Kon. Besluit van 19 Januari 1879 (Staatsblad nr. 10) verzet zich naar mijne meening niet tegen een zoodanige regeling, daar het gevonden artikel *in beheer* blijft bij den Strandvonder, aan wien het is afgedragen en alleen ter voorkoming van ongelukken op diens verzoek door Marine *in bewaring* wordt genomen.

De torpedo zal dan ook niet uit de bewaring bij Marine mogen worden afgegeven dan op machtiging van den beheerder, i. c. den Strandvonder.

Mocht Uwe Excellentie zich met mijne hierboven gegeven

zienswijze kunnen vereenigen, dan veroorloof ik mij Haar te verzoeken het wel daarheen te willen leiden, dat aan de verschillende Strandvonders mededeeling worde gedaan van de door hen in den vervolge bij het aanbrengen eener niet-Nederlandsche torpedo te treffen maatregelen.

Zie ook: *Scheepvaart.*

SUCCESSIE.

834 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 14 *Juni* 1859 *A nr.* 12, *aan de burgemeesters; verplichting tot het verstrekken van sterflijsten en het afgeven van certificaten van onvermogen, bedoeld in art.* 13 *der wet van* 13 *Mei* 1859 (*Stbl. nr.* 36) *op het* RECHT VAN SUCCESSIE EN VAN OVERGANG (*Prov. Bijbl.* 1859 *nr.* 70).

Ik heb de eer aan u mededeeling te geven van eenen brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 9 Junij jl. no. 116, betrekkelijk de uitvoering der wet van 13 Mei jl. op het regt van successie en van overgang (*Staatsblad* no. 36), voor zoo ver bij eene rigtige en eenparige uitvoering dier wet de medewerking der Burgemeesters onmisbaar is, bepaaldelijk ten *aanzien van het verstrekken der sterflijsten aan de ontvangers der successieregten,* en de ingevolge art. 13 dier wet bestaande *verpligting tot het afgeven van certificaten van onvermogen.*

Uit dien brief zal het aan u blijken, dat in de formulieren voor de sterflijsten eene nieuwe kolom en op die formulieren de in den brief van den Minister vermelde verklaring zal worden gedrukt.

Ik noodig u daarbij uit, voor de rigtige invulling van bovenbedoelde nieuwe kolom op de sterflijsten en van de genoemde verklaring zorg te dragen, en tevens te letten op de opmerkingen, in den brief van den Minister vervat; terwijl ik tevens meen te moeten herinneren aan het Koninklijk besluit van 30 December 1856 (medegedeeld in het *Bijblad* van 13 Maart 1857 no. 30), waarbij, met wijziging van het Koninklijk besluit van 1 December 1818, bepaald is, dat de Burgemeesters der gemeenten aan den ontvanger der successieregten, tot den kring van wiens kantoor de

gemeente behoort, vóór den vijfden van iedere maand moeten inzenden eene lijst van de sterfgevallen, in de afgeloopen maand in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven, of een negatief certificaat, wanneer geene sterfgevallen hebben plaats gehad.

No. 116. *'s Gravenhage, den 9 Junij* 1859.

Met 1 Julij aanstaande treedt de wet van 13 Mei 1859 (*Staatsblad* no. 36) op het regt van successie en van overgang in werking; het is daarom wenschelijk dat reeds nu voor eene rigtige en eenparige uitvoering der wet zoo veel mogelijk worde gezorgd. Hiertoe is de medewerking der Burgemeesters onmisbaar: zij behooren volgens Koninklijk besluit van 30 December 1856, no. 64, aan de ontvangers der successieregten de sterflijsten te verstrekken en zijn ingevolge art. 13 van bovengemelde wet verpligt tot het afgeven van certificaten van onvermogen.

In de formulieren voor de sterflijsten, die overigens geene verandering hebben ondergaan, zal eene nieuwe kolom worden gedrukt, houdende „opgave van een der meerder-„jarige erfgenamen, of zoo al de erfgenamen minderjarig „of onder curatele gesteld zijn, van hunnen voogd of curator", opdat in elk voorkomend geval, de ontvanger reeds dadelijk één der erfgenamen zou kennen, tegen wien hij in geval van nalatigheid in de vervulling der bij de wet aan de erfgenamen opgelegde verpligtingen, vervolgingen zou kunnen instellen. Op die formulieren zal mede eene verklaring worden gedrukt, houdende dat de personen, aan te duiden door het nommer waaronder zij op de sterflijst voorkomen, voor zoo veel den Burgemeester bekend is, geene roerende of onroerende zaken hebben nagelaten en dat door hun overlijden geen vruchtgebruik, fideicommis of periodieke uitkeering is vervallen of overgegaan.

Naar aanleiding eener bij mij van mijnen ambtgenoot voor het Departement van Financien ontvangen missive, verzoek ik U H.E.G. de Burgemeesters uwer provincie uit

te noodigen, voor de rigtige invulling van bovenbedoelde nieuwe kolom op de sterflijsten, alsmede van de genoemde verklaring, zoo veel mogelijk zorg te dragen, waarbij tevens valt op te merken:

1°. Dat het wenschelijk is, dat, ingeval er meer erfgenamen mogten zijn, in de bedoelde kolom worde opgenomen die erfgenaam, die geacht kan worden (voor zoo veel de Burgemeester bij magte is hierover te oordeelen), het best in staat te wezen, de bemoeijenis der aangifte op zich te nemen, of die, om zijne gegoedheid of om andere redenen, *casu quo*, het gevoegelijkst door den ontvanger zou kunnen worden aangesproken tot nakoming der bij de wet opgelegde verpligtingen.

2°. Dat het de bedoeling is, door het dadelijk afgeven van certificaten van onvermogen te voorkomen, dat noodeloos middelen van vervolging tot het doen van aangifte voor het regt van successie worden aangewend, in al de gevallen waarin zij, uithoofde van het onvermogen van den overledene, geene werkelijke resultaten voor de schatkist zouden opleveren.

Het is schier overbodig hierbij te voegen, dat het invullen op de sterflijst van bovengenoemde kolom en van de verklaring van onvermogen alleen wordt verlangd, voor zoo ver de Burgemeester daartoe in staat of bij magte is, daar toch ingeval van twijfel het vereischte onderzoek aan den ontvanger der successieregten is opgedragen.

Zie ook: *Burgerlijke stand.*

TELEGRAPHIE EN TELEPHONIE.

835 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 23 Juli 1875 G nr. 50, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* BAGGERWERKEN BIJ TELEGRAAFKABELS (*Prov. Bijbl.* 1875 *nr.* 63).

No. 16. Afd. III.
Waterstaat. *'s Gravenhage,* 9 *Julij* 1875.

Mijn Ambtgenoot van Finantien heeft, in het belang der telegraafdienst den wensch uitgesproken, dat bij de uitvoering van bagger- en andere werken, waarbij mogelijke beschadiging van telegraafkabels kan worden voorzien, de meeste omzigtigheid tegen dat gevaar worde in acht genomen, en dat elke onverhoopte beschadiging indien deze ondanks alle voorzorgen onvermijdelijk bleek, aanstonds aan het naastbij gelegen Rijkstelegraafkantoor worde berigt, met juiste opgaaf der plaats.

De werken, welke hier in aanmerking komen, zijn vooreerst die van den Rijks- en den provincialen Waterstaat en in de tweede plaats ook werken van gemeenten, polders of particulieren; wil alzoo de aandacht van den hoofd-Ingenieur in uw district op deze zaak vestigen, en eene aanschrijving betreffende dit onderwerp in het provinciaal blad uitvaardigen.

836 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 5 April 1879 A nr. 7, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over* SCHADE AAN TELEGRAAFLIJNEN DOOR HET ROOIEN VAN BOOMEN (*Prov. Bijbl.* 1879 *nr.* 29).

No. 42. *'s Gravenhage,* 29 *Maart* 1879.

Men heeft er mijne aandacht op gevestigd, dat bij het

rooijen of vellen van boomen op gronden waarover Rijkstelegraaflijnen zijn aangelegd, niet altijd de noodige voorzorgen worden genomen tegen het beschadigen dier lijnen, zoodat niet alleen soms kostbare herstellingen noodig zijn, maar de lijnen ook gedurende langeren of korteren tijd zijn gestoord, ten nadeele van het publiek en van de dienst.

Ik heb mitsdien de eer U H.E.Gestrenge te verzoeken de hoofden der gemeenten in uwe provincie te willen aanschrijven om bij verkoopingen van opgaand hout op gemeentegronden, waarover telegraaflijnen zijn aangelegd, de voorwaarde te stellen dat door het rooijen of vellen geen schade aan die telegraaflijnen worde toegebragt en dat de koopers overigens voor alle toegebragte schade verantwoordelijk worden gesteld.

Ook is het wenschelijk dat door voorafgaande tijdige waarschuwing aan het naaste Rijkstelegraafkantoor de administratie van den Rijkstelegraaf van zoodanige verkooping en van den aanvang van het werk kennis drage, opdat ook harerzijds, zooveel mogelijk tegen het beschadigen der telegraaflijnen kunne worden gewaakt.

Voor zoover die gronden aan particulieren toebehooren zou de aandacht van deze op de zaak kunnen worden gevestigd door de plaatsing van eene daartoe strekkende aankondiging in het provinciale blad.

837 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 1 *Juni* 1892 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* KOSTEN REGEERINGSTELEGRAMMEN VAN BURGEMEESTERS AAN AMBTENAREN VAN HET O. M. (*Prov. Bijbl.* 1892 *nr.* 68).

No. 2504. Afd. B.B. *'s-Gravenhage,* 30 *Mei* 1892.

De Minister van Justitie vestigt mijne aandacht op de omstandigheid, dat de weigering van sommige Burgemeesters

om de kosten voor te schieten van als regeeringstelegrammen behandelde antwoorden op de regeeringstelegrammen, bedoeld in art. 7, letter i, van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 Juli 1891 (Staatsblad No. 145) ongerief veroorzaakt en den dienst der Justitie belemmert. Bij regeeringstelegrammen, door Burgemeesters verzonden, kan overseining *in afrekening* niet worden verlangd en naar het gevoclen van den Minister van Justitie, bestaat daaraan ook geen behoefte, dewijl de geringe kosten zonder bezwaar voorgeschoten kunnen worden in die bijzondere gevallen, waarin ze niet voor rekening der gemeente behooren te komen. Zoo daartoe termen zijn, worden de voorgeschoten seinkosten door het Departement van Justitie vergoed.

Ik kan mij met het gevoelen van den Minister van Justitie wel vereenigen en heb de eer U uit te noodigen de Burgemeesters in uwe provincie te verzoeken in voorkomende gevallen dienovereenkomstig te handelen.

Zie ook: *Beplantingen, Politie.*

TOPOGRAPHISCHE KAARTEN.

838 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 11 *Mei* 1912 *A nr.* 16, *aan de gemeentebesturen;* TOPOGRAPHISCHE KAARTEN (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 68).

In afwijking enz. deelt de Minister van Binnenlandsche Zaken mij bij brief van 7 dezer nr. 2490 Afd. B.B. mede, dat, blijkens een door hem ontvangen schrijven van Zijnen ambtgenoot van Oorlog d.d. 6 April j.l. IIe Afd. nr. 330, aan gemeentebesturen en weerbaarheidscorpsen door tusschenkomst van het Departement van Oorlog wederom topographische kaarten voor dienstgebruik worden verstrekt.

De betrekkelijke aanvragen behooren aan *mij* te worden ingezonden. *Rechtstreeksche* aanvragen door- en verstrekking aan genoemde besturen en corpsen van kaarten voor dienstgebruik kunnen door den Minister van Oorlog niet in overweging genomen worden.

Aangezien door mij éénmaal in elk kwartaal eene verzamelaanvrage aan de Topographische Inrichting zal worden gezonden, heb ik de eer U te verzoeken Uwe eventueele aanvragen in dubbel aan mij in te zenden vóór den 15n van de eerste maand van elk kwartaal (alzoo van de maanden Januari, April, Juli en October). U gelieve namens mij eenzelfde verzoek te richten aan de eventueel in Uwe gemeente gevestigde weerbaarheidscorpsen.

TREKHONDENWET.

839 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 26 *Augustus* 1911 *A nr.* 23, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* TREKHONDEN (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 90).

Nr. 3903. Afd. B.B. 's-Gravenhage, 22 Augustus 1911.

Naar aanleiding van te mijner kennis gekomen verzoeken om inlichtingen heb ik de eer U H.E.G. uit te noodigen het volgende onder de aandacht te brengen van de burgemeesters in uw gewest.

Waar in artikel 2 van het Koninklijk besluit van 6 Februari 1911, (Staatsblad nr. 45) sprake is van een spoorstok, onder de hondenkar vastgemaakt tusschen de twee uiteinden van de boomen, wordt naar mijne opvatting bedoeld, dat de spoorstok op de aangegeven wijze bevestigd moet worden, *indien* er boomen zijn. In het voorschrift ligt niet opgesloten, dat alle karren, ook die, waaronder of waarnaast de hond loopt, van boomen zouden moeten worden voorzien. Evenzoo is de bepaling, dat tot het tuig moet behooren een draagriem van minstens zes centimeter, mijns inziens aldus op te vatten, dat, wanneer een draagriem aanwezig is, zooals het geval is bij honden, vóór de kar gespannen, deze de gestelde breedte moet bezitten. Komt een eigenlijk gezegde draagriem niet te pas, doch zijn alleen één of meer rugriemen aangebracht, om den borstriem op de vereischte hoogte te houden, zoo vindt de bepaling dat de draagriem minstens zes centimeter breed moet zijn, geene toepassing.

840 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 2 *September* 1911 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters;* TREKHONDENWET (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 92).

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken heb ik

de eer, ingevolge diens schrijven van 29 Augustus 1911 nr. 4043, afd. B. B., U mede te deelen, dat de Minister van Financiën zich vereenigd heeft met de meening van eerstgenoemden Minister, dat, waar bij art. 5 der „Trekhondenwet 1910 (Staatsblad Nr. 203)" is bepaald, dat o. a. de afgifte van nummerbewijzen bij algemeenen maatregel van bestuur zal worden geregeld, bij dien maatregel ingevolge deze delegatie ook ontheffing van zegelrecht kan worden verleend en dat het voorschrift van art. 10 van het Koninklijk besluit van 6 Februari 1911 (Staatsblad Nr. 45) in zake de kostelooze afgifte dier nummerbewijzen geacht kan worden mede vrijdom van zegelrecht in te houden.

841 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 14 *October* 1911 *A nr.* 5, *aan de gemeentebesturen;* TREKHONDENWET (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 112).

Ik heb de eer U mede te deelen, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken mij heeft bericht, dat zijn ambtgenoot van Justitie bij schrijven van 2 October 1911, 2e afd. A. Nr. 580, zijner Excellentie heeft doen weten, dat hij voornemens is tot de ambtenaren van het Openbaar Ministerie eene aanschrijving te richten, dat zij — ter richtige uitvoering van art. 2 der „Trekhondenwet 1910" — telkenmale, wanneer een houder van eene hondenkar eene veroordeeling als in art. 2 bovenaangehaald genoemd, te zijnen laste krijgt, daarvan mededeeling zullen moeten doen aan Burgemeester en Wethouders der gemeente, alwaar de houder woonplaats heeft.

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken voornoemd, heb ik de eer Uw college uit te noodigen, om, — bij verandering van woonplaats van een houder van een hondenkar, — de door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie aan U verstrekte mededeelingen, ter kennis van Burgemeester en Wethouders der nieuwe woonplaats te willen brengen.

842 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 13 *November* 1911 *A nr.* 11, *aan de burgemeesters;* TREKHONDENWET (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 116).

Bij missive van 8 November 1911, Afd. B.B., nr. 5179, wijst mij de Minister van Binnenlandsche Zaken op de omstandigheid, dat, terwijl ingevolge artikel 9 van de Trekhondenwet 1910 (Staatsblad nr. 203) ook de maréchaussée belast is met het toezicht op de goede naleving dier wet, naar luidt artikel 9 van het Koninklijk besluit van 6 Februari 1911 (Staatsblad nr. 45), alleen de burgemeesters van de omliggende gemeenten der woonplaats van den betrokken houder van eene hondenkar kennis bekomen van de doorhaling eener inschrijving.

De maréchaussée blijft mitsdien van die doorhaling onkundig en mist daardoor de noodige gegevens om op eene behoorlijke naleving van genoemde wet toe te zien.

Hetzelfde geldt uit den aard der zaak voor de beambten der Rijksveldwacht.

Met zijn ambtgenoot van Justitie komt het Zijner Excellentie noodzakelijk voor, dat zoowel de beambten der Koninklijke maréchaussée als die der Rijksveldwacht van bedoelde doorhalingen terstond kennis dragen.

Ik heb derhalve de eer U namens den Minister van Binnenlandsche Zaken uit te noodigen om van eene onherroepelijke doorhaling ook kennis te geven aan den districts-commandant van gemeld wapen en aan dien van de Rijksveldwacht, binnen wier ressort uwe gemeente gelegen is.

VEEARTSENIJKUNDIGE POLITIE.

Veeziekten.

843 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 27 *December* 1870 *A nr.* 11, *aan de Burgemeesters*; VEEZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1870 *nr.* 135).

Gelijk U bekend is, treedt op 1 Januari 1871 de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* N°. 131) regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezicht en de veeartsenijkundige politie in werking, met de naar aanleiding daarvan vastgestelde Koninklijke besluiten van 4 December jl. (*Staatsblad* Nrs. 190 en 191.)

Vermits de medewerking van de hoofden der gemeentebesturen voor de handhaving van de daarin vervatte wettelijke voorschriften onmisbaar is, heb ik de eer op een en ander uwe bijzondere aandacht te vestigen. Gestrenge handhaving dier voorschriften toch, is zoowel in het belang van den veestapel als van 's-Rijks schatkist.

Overeenkomstig de bedoeling der Regeering, acht ik het niet ondienstig bij deze gelegenheid te wijzen op enkele bepalingen, die wellicht voor verschillende opvatting vatbaar zijn en dus eene nadere uitlegging schijnen te vorderen.

1°. In art 5 der aangehaalde wet is bepaald, dat de districtsveeartsen de in dat artikel genoemde plaatsen en gebouwen niet mogen binnentreden zonder voorzien te zijn van een schriftelijken last van den Burgemeester of den Kantonrechter. Deze last zal, zoo noodig, met spoed moeten versterkt worden, en wel op zoodanige wijze, dat de bedoeling des wetgevers, die aan dit onderzoek niet alleen een repressief maar ook kennelijk een preventief karakter heeft willen geven, niet worde miskend.

2o. In de artikelen 14, 16, 17, 19, 21 en 25 is bepaald dat bij afwezigheid van den districtsveearts en van een districtsveearts-plaatsvervanger een geëxamineerd veearts in spoedeischende gevallen kan geraadpleegd worden.

Beide omstandigheden worden te zamen vereischt om het inwinnen van het advies van een geëxamineerden veearts, buiten het veeartsenijkundig staatstoezicht staande, te rechtvaardigen.

De burgemeester kan dezen niet raadplegen, dan wanneer, zoowel de districtsveearts als zijne plaatsvervangers verhinderd zijn tijdig over te komen en bovendien moet de zaak, waarover raad gevraagd wordt, spoed eischen, welk laatste, naar mijne meening, bij verschijnselen van veepest zeer zeker steeds het geval is.

3o. De laatste zinsnede van art. 16 bepaalt, dat in gevallen van twijfelachtigen aard, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken wordt kennis gegeven. Gevallen van twijfelachtigen aard zijn die, waarin bij den districtsveearts twijfel bestaat omtrent den aard der ziekte of omtrent de aan te wenden maatregelen.

De overige bepalingen der wet schijnen geene nadere toelichting te vorderen.

Mocht deze echter noodig blijken, dàn is de Minister bereid die te geven.

844 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 22 *Mei* 1874 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende toepassing van het* 2e LID VAN ART. 21 DER WET VAN 20 JULI 1870 (*Stbl. Nr.* 131) (*Prov. Bijbl.* 1874 *nr.* 50).

No. 280. *'s-Gravenhage,* 18 *Mei* 1874.

Het is mij herhaaldelijk gebleken dat sommige burgemeesters, bij de toepassing van het tweede lid van art. 21 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* No. 131), vervoer van

besmet of verdacht vee hebben toegestaan naar andere gemeenten. De in dat artikel aan de burgemeesters verleende bevoegdheid gaat niet verder dan hunne gemeente. Schijnt vervoer van zoodanig vee naar eene andere gemeente raadzaam, dan mag vergunning daartoe alleen worden gegeven na verkregen toestemming van de burgemeesters der gemeenten waardoor en waarheen het vervoer gewenscht wordt.

Vervoer van besmet of verdacht vee naar eene andere gemeente zal intusschen zooveel mogelijk vermeden moeten worden.

Gelief de burgemeesters in Uw gewest een en ander te doen opmerken.

845 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 23 *Juni* 1875 *A nr.* 8, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* INVOERING DER WET VAN 2 JUNI 1875 (*Stbl. No.* 94.) (*Prov. Bijbl.* 1875 *nr.* 55).

No. 59. *'s-Gravenhage, den* 21 *Juni* 1875.

Ik heb de eer U te verzoeken, de Burgemeesters in uwe provincie te herinneren, dat op 30 dezer de wet van 2 Junij 1875 (*Staatsblad* No. 94), houdende bepalingen betreffende de veeartsenijkundige politie ten opzigte van paarden van het leger, in verband met de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* No. 131), in werking treedt, en dat derhalve, te rekenen van dien dag, hunne bemoeijing ten opzigte van de in die wet bedoelde paarden, bij het verschijnen van eene besmettelijke ziekte daaronder, ophoudt in al die gevallen, waarin zij de toepassing der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* No. 131) aan den plaatselijken of garnizoenskommandant of met dezen gelijkgestelde officieren opdraagt.

Indien volgens art. 4 dier wet de burgemeester van den

kommanderenden officier berigt ontvangt van het verschijnen eener besmettelijke ziekte onder militaire of officierspaarden, behoort hij, in geval andere paarden in de gemeente met besmette of verdachte militaire paarden in aanraking zijn geweest, of er om andere redenen gevaar van verbreiding van besmetting is te duchten, het advies van den districtsveearts in te winnen omtrent de daartegen te nemen maatregelen. Van de volgens dat artikel ingekomen berigten behoort hij in elk geval kennis te geven aan den districtsveearts. Evenzoo behoort de Burgemeester aan dien districtsveearts kennis te geven van voorgenomen verkoopingen van militaire paarden, zoodra hij van den korps-kommandant daarvan berigt heeft ontvangen.

Gelief deze voorschriften aan de Burgemeesters mede te deelen en hun stipte naleving daarvan aan te bevelen.

846 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 20 *Juli* 1876 *G nr.* 206, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de beteekenis van de woorden* „GEËXAMINEERD VEEARTS" (*Prov. Bijbl.* 1876 *nr.* 72).

No. 47. *'s-Gravenhage,* 17 *Julij* 1876.

In de artt. 14, 16, 17, 19, 21 en 25 der wet van 20 Julij 1870 (*Stbl.* no. 131) is bepaald, dat, bij afwezigheid van den districtsveearts en den districtsveearts-plaatsvervanger, in spoedeischende gevallen een „geëxamineerd" veearts in hunne plaats kan optreden. Dergelijke bepaling komt ook voor in art. 2 der wet van 5 Junij 1875 (*Stbl.* no. 110).

Onder de woorden „geëxamineerde veeartsen" zijn naar mijne opvatting van den geest der wet te verstaan, zij die een volledig examen als veearts hebben afgelegd en ten bewijze daarvan in het bezit zijn van het diploma bedoeld in art. 14 der wet van 8 Julij 1874 (*Stbl.* no. 98) of in

art. 13 der wet van 8 Julij 1874 (*Stbl.* no. 99), alsmede zij die op grond van art. 2 der wet van 8 Julij 1874 (*Stbl.* no. 98 tot uitoefening der veeartsenijkunst hier te lande zijn toegelaten.

Zij daarentegen aan wie krachtens art. 16 der laatstaangehaalde wet, gewijzigd bij die van 4 April 1875 (*Stbl.* no. 37) een bewijs van toelating tot uitoefening der veeartsenijkunst is uitgereikt, na aflegging van het in dat artikel vermeld ligter examen en geen diploma als *veearts* hebben ontvangen moeten door Burgemeesters niet als veeartsen beschouwd worden en hun advies moet niet gevraagd worden in de gevallen vermeld in de aangehaalde artikelen der in den aanhef dezer missive genoemde wetten. Enz.

847 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 26 *Februari* 1886 *A nr.* 2, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* TOEPASSING KON. BESLUIT VAN 9 JUNI 1885 STBL. NO. 125 (*Prov. Bijbl.* 1886 *nr.* 18).

No. 610. *'s-Gravenhage,* 24 *Februari* 1886.

Ik heb de eer UHEdG. mede te deelen, dat mij uit ingekomen ambtsberichten is gebleken, dat door de Burgemeesters niet altijd het bij § 4, 1e lid van de voorschriften vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 9 Juni 1885 (Staatsblad No. 125) voorgeschreven overleg wordt gehouden.

Dientengevolge worden bedoelde voorschriften niet altijd op de meest noodzakelijke wijze toegepast, en worden o. a. vaak runderen die aan miltvuur hebben geleden, begraven daar waar verbranding zeer wel mogelijk zou geweest zijn en ook overeenkomstig § 1*a* 1e lid der bedoelde voorschriften zou zijn toegepast, ware de districtsveearts omtrent de wijze van vernietiging gehoord, aangezien de ondervinding onze veeartsen heeft geleerd, dat door begraving van miltvuurcadavers de smetstof niet wordt vernietigd, maar integendeel

in vele gevallen later besmetting optreedt bij dieren grazende op de begraafplaatsen.

Mitsdien heb ik de eer U te verzoeken de Burgemeesters voor zooveel noodig uittenoodigen bedoeld overleg zoo min mogelijk na te laten.

848 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 12 *Juli* 1889 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* ONDERZOEK VOOR ZIEK VEE (*Prov. Bijbl.* 1889 *nr.* 70).

No. 2136. Afd. PS. *'s-Gravenhage,* 10 *Juli* 1889.

In de artt. 14, 16, 17, 19, 21 en 25 der wet van 20 Juli 1870 (Stbl. No. 131) is bepaald, dat bij afwezigheid van den districtsveearts en van een districtsveearts-plaatsvervanger, een geëxamineerd veearts in spoedeischende gevallen kan geraadpleegd worden. In de circulaire van mijn ambtsvoorganger van 14 December 1870 no. 171 afd. IX wordt tot verklaring daarvan gezegd, dat de burgemeester een geëxamineerd veearts niet kan raadplegen, dan na de zekerheid bekomen te hebben, dat zoowel de districtsveearts als zijne plaatsvervangers verhinderd zijn over te komen.

Deze woorden, die op zich zelf juist zijn, hebben aanleiding gegeven tot eene opvatting, die het te lang uitblijven van de veeartsenijkundige ambtenaren in grooten spoed eischende gevallen, vooral van varkensziekte, heeft ten gevolge gehad. Tot recht verstand der bedoelde wetsbepalingen en tot voorkoming van de genoemde moeielijkheid, diene het volgende:

Een plaatsvervangend districtsveearts mag alleen optreden bij volstrekte verhindering van den districtsveearts en bij afwezigheid van beiden, in spoedeischende gevallen, een ander geëxamineerd veearts. Is een geval spoedeischend, dan behoort de burgemeester zich zoo spoedig mogelijk te overtuigen of de districtsveearts in staat is spoedig ter plaatse

aanwezig te zijn voor het onderzoek van het geval. De districtsveearts behoort dan onmiddellijk zich naar de plaats te begeven, of kan hij niet spoedig genoeg ter plaatse aanwezig zijn, daarvan onverwijld kennis te geven. Daarna behoort de burgemeester een plaatsvervangenden districtsveearts te ontbieden of, is deze niet zoo in de nabijheid dat hij spoedig ter plaatse aanwezig kan zijn, een ander geëxamineerd veearts.

Echter bestaat er, naar mij voorkomt, geen wettelijk bezwaar tegen, dat Burgemeesters van gemeenten, die niet spoedig genoeg van uit de standplaats van den districtsveearts te bereiken zijn en geen snelwerkend communicatiemiddel, als een telegraaf e. d. te hunner beschikking hebben, reeds daaruit in bijzonderen spoed eischende gevallen besluiten tot de volstrekte verhindering van den districtveearts om tijdig ter plaatse aanwezig te zijn en alsdan een plaatsvervanger, of, kan ook deze niet spoedig genoeg ter plaatse aanwezig zijn, een ander geëxamineerd veearts ontbieden. Dit laatste moet echter uit den aard der zaak uitzondering blijven.

Ik heb de eer U HEG. te verzoeken dienovereenkomstig de burgemeesters in Uwe provincie voor zooveel noodig in te lichten.

849 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 26 *Augustus* 1893 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken over bericht van* ZIEKTEGEVALLEN AAN BURGEMEESTERS DER AANGRENZENDE GEMEENTEN (*Prov. Bijbl.* 1893 *nr.* 80).

No. 3912. Afd. M. P. *'s-Gravenhage* 24 *Augustus* 1893.

Daar de in mijn nevenvermeld schrijven bedoelde verklaring van den Burgemeester, dat ook in aangrenzende gemeenten gedurende de laatste 40 dagen voor de verzen-

ding der dieren, geen besmettelijke veeziekten zijn voorgekomen, bezwaarlijk kan geschieden, indien de burgemeester geen kennis draagt van de in de aangrenzende gemeenten voorgekomen ziektegevallen en van den datum, waarop zij zijn geconstateerd, heb ik de eer U H.E.G. te verzoeken, de burgemeesters in uwe provincie namens mij aan te schrijven, om van ieder in hunne gemeente door den districtsveearts of diens plaatsvervanger geconstateerd geval van besmettelijke veeziekte onverwijld aan hunne ambtgenooten in de aangrenzende gemeenten kennis te geven, met bijvoeging van den datum waarop het geval is geconstateerd. De burgemeesters van gemeenten, grenzende aan gemeenten in andere provinciën, moeten die inlichtingen ook aan hun ambtgenooten van laatstgenoemde gemeenten verstrekken.

850 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 27 *Augustus* 1894 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* OVERTREDING DER VEEWET (*Prov. Bijbl.* 1894 *nr.* 80).

No. 3548. Afd. M.P. *'s-Gravenhage,* 24 *Augustus* 1894.

Uit de mededeelingen, die de Algemeene Rekenkamer ontvangt omtrent den inhoud der vonnissen betreffende overtreding der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131), blijkt in velle gevallen niet, dat de verbeurdverklaring der roerende voorwerpen, waarin of waarmede de overtreding heeft plaats gehad, door den rechter bij de veroordeeling is uitgesproken, zooals bij art. 35, al. 2 der genoemde wet wordt voorgeschreven.

Uit een ingesteld onderzoek is aan den Minister van Justitie gebleken, dat nu en dan de rechter naliet de voorgeschreven verbeurdverklaring uit te spreken, en dit wel omdat de bij voornoemd artikel 35, al. 2 eveneens voorgeschreven voorafgaande inbeslagneming van de daarbij

bedoelde roerende voorwerpen werd verzuimd of wel omdat van die inbeslagneming geen melding werd gemaakt in het proces-verbaal. De Rijksveldwacht en de Marechaussée worden namens den Minister van Justitie op dit verzuim gewezen.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken, ook de aandacht van de hoofden der plaatselijke politie in uwe provincie daarop te vestigen.

851 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 31 *December* 1894 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters; mededeeling der volgende beschikking over* VEEBORDEN (*Prov. Bijbl.* 1894 *nr.* 116).

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op art. 18 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131);

Heeft goedgevonden:

met intrekking der beschikking van 24 December 1870 (*Staatscourant* van 25/26 December 1870) te bepalen:

1o. dat de kenteekenen, gebezigd om volgens artikel 17 dier wet, hoeven, erven, stallen of weiden aan te wijzen, waar zich door eene besmettelijke ziekte aangetast of daarvan verdacht vee bevindt of bevonden heeft, zullen bestaan uit borden van ruw hout, aan ééne zijde glad geschaafd.

Deze borden zullen den vorm hebben van een rechthoek, waarvan de lange zijde eene lengte heeft van acht decimeters, de korte van vier decimeters. Op de gladgeschaafde zijde wordt met zwarte verf de naam der ziekte geplaatst.

De letters moeten eene lengte hebben van één decimeter en eene dikte van ten minste twee en ten hoogste drie centimeters.

Wanneer de districts-veearts het noodig acht, worden boven den naam der ziekte de woorden „verdacht vee" op het bord geplaatst;

2o. dat de sub 1o, bedoelde borden op zoodanige plaatsen, als door den burgemeester, na overleg met den districts-veearts zullen worden aangewezen, ter hoogte van ten

minste twee en een halven meter boven den beganen grond, met spijkers zullen worden vastgehecht, zoo mogelijk aan daartoe geschikte voorwerpen of zoo de gelegenheid daartoe ontbreekt, aan houten palen, die te dien einde in den grond worden geplaatst.

Deze beschikking treedt in werking op 1 Januari 1895 en zal in de *Staatscourant* worden geplaatst.

's-Gravenhage, 22 December 1894.

852

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 26 *November* 1900 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* TOEZICHT OP GEZONDHEIDSTOESTAND VAN TEN UITVOER BESTEMD VEE (*Prov. Bijbl.* 1900 *nr.* 114).

No. 6326[1]. Afd. L. *'s-Gravenhage,* 23 November 1900.

In den laatsten tijd is door de Belgische autoriteiten weder verschillende malen de toelating geweigerd van uit Nederland ten invoer aangevoerd vee, op grond dat de dieren waren hetzij lijdende aan, hetzij verdacht van mond- en klauwzeer.

Dergelijke bevindingen maken uit den aard der zaak in België een minder gunstigen indruk en zullen voor onzen uitvoerhandel in vee hoogst bedenkelijke gevolgen kunnen hebben in geval zij zich mochten herhalen. Onze ambtgenoot van Buitenlandsche Zaken deed mij dan ook trouwens reeds een schrijven van den Belgischen gezant alhier toekomen, waarin de Nederlandsche Regeering verzocht wordt, maatregelen te nemen, zulk eene herhaling te voorkomen.

In overeenstemming daarmede worden de spoorwegmaatschappijen door tusschenkomst van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, aangeschreven, zich met groote stiptheid te houden aan de, laatstelijk in mijn schrijven van 11 Maart 1899, No. 1333[3], afd. L., bedoelde voorschriften,

nopens het vorderen van een gezondheidscertificaat bij het ten vervoer aannemen van naar België bestemd rundvee.

Daarnaast evenwel acht ik een uiterst gestreng veterinair toezicht op de verschillende veemarkten dringend noodig.

Ik heb mitsdien de eer U H.E.Gestr. te verzoeken de aandacht van de onderscheidene burgemeesters der in Uwe provincie gelegen gemeenten, waar veemarkten gehouden worden, *ten spoedigste* op het bovenstaande te vestigen en daaraan, namens mij, de uitnoodiging toe te voegen, in overleg met den districts-veearts, voor zoover zulks nog niet behoorlijk geschiedt, maatregelen te nemen, opdat zooveel mogelijk toegezien worde, dat de ter markt toegelaten dieren en in het bijzonder die, welke met bestemming naar België verkocht worden, in gezonden toestand verkeeren.

Wanneer daartoe buitengewone maatregelen van gemeentewege genomen mochten worden ben ik bereid te bevorderen, dat van Rijkswege eene tegemoetkoming in de kosten worde verleend.

853 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 3 *Februari* 1903 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffende* TOEPASSING VAN ARTT. 35, 36 EN 37 DER WET VAN 20 JULI 1870 (STBL. NO. 131) (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 15).

No. 866. Afd. Landbouw. *'s-Gravenhage*, 29 Januari 1903.

Naar de Algemeene Rekenkamer mij mededeelt, komt het herhaaldelijk voor, dat bij veroordeelingen ingevolge artikel 35 der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131), gewijzigd bij de wet van 15 April 1886 (Staatsblad No. 64, door den rechter geene verbeurdverklaring wordt uitgesproken van de roerende voorwerpen, waarin of waarmede de overtreding heeft plaats gehad of van de daarvoor in de plaats getreden waarde. In de gevallen, waarin door genoemd

College een onderzoek naar de oorzaak der niet-verbeurdverklaring werd ingesteld, kwam gewoonlijk aan het licht, dat òf geene inbeslagneming had plaats gehad òf dat van die inbeslagneming en van hetgeen verder met de voorwerpen is geschied,. geen proces-verbaal was opgemaakt.

In verband daarmede heb ik de eer U H.E.G. te verzoeken, de aandacht der Burgemeesters binnen Uw ambtsgebied er op te vestigen, dat het van veel belang is, 1°. dat de roerende voorwerpen, in het laatste lid van artikel 35 der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131) bedoeld, zoo mogelijk steeds onmiddellijk in beslag worden genomen en 2°. dat altijd zoowel van die inbeslagneming als van hetgeen met de voorwerpen ingevolge de artikelen 36 en 37 der aangehaalde wet geschied is, een proces-verbaal worde opgemaakt, hetgeen met de verdere vervolgingsstukken aan den betrokken ambtenaar van het Openbaar Ministerie is toe te zenden.

854 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 5 *Maart* 1903 *A nr.* 4, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid nopens* MAATREGELEN INGEVAL VAN VERMOEDEN VAN MILTVUUR BIJ IN NOOD GESLACHT OF GESTORVEN VEE (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 35).

No. 638. Afd. Landbouw. *'s-Gravenhage,* 2 Maart 1903.

Met het oog op de ernstige gevolgen, welke de verspreiding van bloed afkomstig van dieren, die door miltvuur aangetast waren, oplevert voor de gezondheid, zoowel van den mensch als van het vee, acht ik het van groot belang, dat reeds met betrekking tot de in nood geslachte of gestorven dieren, welke verdacht worden aan voornoemde ziekte lijdende te zijn geweest, altijd met den meesten spoed doeltreffende maatregelen genomen worden, ten einde het euvel zoodra

mogelijk te onderkennen en verbreiding van de eventueele smetstof tegen te gaan.

In verband daarmede heb ik de eer U H.E.G. uit te noodigen de Burgemeesters binnen Uw ambtsgebied, namens mij, aan te schrijven om *te beginnen met* 1 *April a.s.*, na aangifte van het vermoedelijk bestaan van miltvuur bij in nood geslacht of gestorven vee steeds *onverwijld* bericht te zenden niet alleen aan den districts-veearts, wien het aangaat, maar tevens ook aan een geëxamineerden veearts, die wellicht bovendien plaatsvervangend districtsveearts is, en door den districtsveearts, op mijn verzoek, nader voor de betrokken gemeente of voor een gedeelte daarvan zal worden aangewezen.

Zoo dikwijls de geëxamineerde veearts, die door de nabijheid van zijne standplaats snel aanwezig zal kunnen wezen, alsdan miltvuur hetzij beslist onderkent hetzij onderstelt, zal hij, in afwachting van de nadere bevinding van den districtsveearts of diens plaatsvervanger, hebben te adviseeren tot maatregelen, welke de verbreiding der smetstof beletten, zooals het schoonmaken van de met bloed verontreinigde plaatsen en voorwerpen door aanwending van carbolwater, het bewaken en bedekken der cadavers, alsmede bij besliste onderkenning der ziekte, het vernietigen der cadavers door verbranding.

Bovendien is het wenschelijk, dat de geëxamineerde veearts in laatstbedoelde gevallen eenige hoeveelheid bacillenhoudende stof, namelijk bloed of miltinhoud, bewaart ten behoeve van het onderzoek, hetwelk daarna, ter voldoening aan het voorschrift, vervat in artikel 16 der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131), door den districtsveearts of diens plaatsvervanger zal worden ingesteld.

855 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 11 November 1904 A nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling der volgende kennisgeving over* ONDERZOEKINGEN AAN DE RIJKSSERUMINRICHTING (*Prov. Bijbl.* 1904 *nr.* 107).

Onderzoekingen aan de Rijksseruminrichting.

De Directeur-Generaal van den Landbouw brengt het navolgende ter algemeene kennis:

1o. met ingang van 1 December 1904 zullen aan de Rijksseruminrichting ten behoeve van het veeartsenijkundig Staatstoezicht, veeartsen, Rijkslandbouwleeraren, zuivelconsulenten, landbouwvereenigingen, landbouwers, veehouders, pluimveehouderijen en konijnenfokkerijen *gratis* onderzoekingen gedaan worden naar ziekten onder het vee 1) ,de huisvogels en de konijnen, waarvan de oorzaak niet bekend is of de aard niet met zekerheid kan worden vastgesteld;

2o. de aanvragen om een onderzoek, als boven bedoeld, behooren in den regel schriftelijk te geschieden en zijn te richten tot de Rijksseruminrichting, Vinkendwarsstraat no. 15, te Rotterdam. Door den directeur dier inrichting worden desverlangd aan de belanghebbenden verschillende formulieren verstrekt, die, behoudens in spoedeischende gevallen, behoorlijk ingevuld, bij de aanvrage moeten worden ingezonden;

3o. wanneer het in te stellen onderzoek betrekking heeft op *ziekten van het vee,* moeten de bij de aanvrage over te leggen formulieren in overleg met een geexamineerden veearts zijn ingevuld, terwijl voorts de aanvrage in alle gevallen, waarin het bestaan van eene besmettelijke ziekte, genoemd in het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104), niet ten eenemale ondenkbaar is, dient te geschieden door den districts-veearts;

1) Onder vee worden hier verstaan de eenhoevige en de herkauwende dieren en de varkens.

4o. wanneer ter nadere bestudeering van de betrokken ziekte een plaatselijk onderzoek door den directeur noodig mocht worden geacht, zal de aanvrager gehouden zijn aan den met het onderzoek belasten deskundige alle gewenschte inlichtingen zooveel mogelijk te verstrekken en, zoo noodig, de verlangde hulp te verleenen;

5o. na afloop van het onderzoek wordt den aanvrager de uitkomst schriftelijk medegedeeld.

Tot toelichting van het bovenstaande zij het volgende opgemerkt:

Hoezeer de veeartsenijkunde in de laatste jaren belangrijke vorderingen heeft gemaakt — men denke slechts aan de toepassing der sera —, komt het toch nog herhaaldelijk voor, dat zich ziekten of sterften onder het vee voordoen, waarvan de aard en de oorzaak niet bekend zijn of althans niet door den te hulp geroepen deskundige kunnen worden vastgesteld.

Het behoeft wel geen betoog, van hoe groot belang het voor den Nederlandschen landbouw is, dat zooveel mogelijk in al die gevallen met zekerheid worde uitgemaakt, wat de oorzaak dier sterfte of ziekte is, opdat middelen kunnen worden beraamd om haar later te voorkomen of eventueel te genezen.

Immers door het openstellen van de gelegenheid tot onderzoek in twijfelachtige gevallen kan de betrokken veehouder hetzij direct hetzij indirect gebaat worden, omdat vermeerdering van de kennis aangaande de in ons land voorkomende ziekten onder het vee op den duur voor zijn bedrijf steeds vruchten zal afwerpen.

Ten einde in de veelvuldig gebleken behoefte om voorlichting van veehouders en veeartsen aangaande onvoldoend bekende ziekten van het vee te voorzien, heeft de Regeering gemeend aan de Rijksseruminrichting de gelegenheid daarvoor te moeten openen. Aan deze inrichting toch beschikt men over deskundigen, die zich voortdurend aan die taak

kunnen wijden, terwijl de vele aanrakingspunten, welke reeds thans tusschen haar en de practijk bestaan, in hooge mate bevorderlijk zullen zijn aan het bestudeeren der ziekten en het opsporen van voorbehoed- of bestrijdingsmiddelen daartegen.

Voorts zijn zoowel de aanmerkelijke uitbreiding, welke de pluimveehouderij en de konijnenfokkerij in de laatste jaren hebben verkregen, als de omstandigheid, dat telkens het gemis gevoeld wordt van eene inrichting, waar belanghebbenden zich om raad kunnen aanmelden, wanneer ziekten onder nuthoenders, konijnen als anderszins uitbreken, aanleiding geweest de Rijksseruminrichting tevens daarvoor dienstbaar te maken.

Ten slotte zij nog medegedeeld, dat het voornemen bestaat om, telkens wanneer omtrent onderzoekingen belangrijke uitkomsten voor de practijk zullen zijn verkregen, daarvan in afzonderlijke brochures mededeeling te doen.

's-Gravenhage, 5 November 1904.

856

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 12 *November* 1908 *G. nr.* 245, *aan de gemeentebesturen;* VETERINAIRE POLITIE (*Prov. Bijbl.* 1908 *nr.* 141).

Een der provinciale veeartsen wijst er in zijn verslag over het 3e kwartaal van dit jaar op, dat *uit nood geslacht vee* in sommige gemeenten in het geheel niet, in andere door niet-deskundigen wordt gekeurd.

Het gevolg daarvan is, in het eerste geval, dat voor de consumtie schadelijk vleesch onder de menschen wordt gebracht, in het tweede geval, dat „bruikbaar" vleesch, door een niet-deskundige gequalificeerd als „*on*bruikbaar", wordt vernietigd door verbranding, begraving enz.

Wij achten het met bovenbedoelden veearts van het grootste belang, dat door U de keuring van uit nood geslacht vee — en evenzoo van vleesch in het algemeen

— zooveel mogelijk worde bevorderd en dringen er ten sterkste op aan, dat in de gevallen, waarin de opdracht daartoe van de gemeentebesturen moet uitgaan, deze verstrekt worde — wat de keuring van vleesch in het algemeen betreft, — aan personen, in het bezit van het van Rijkswege verkrijgbaar gestelde diploma van hulp-keurmeester van vee en vleesch of aan veeartsen, en — wat de keuring van uit nood geslacht vee betreft — aan veeartsen.

Onder verwijzing mede naar den inhoud van het provinciaal bijblad no. 4 van 1905, verzoeken wij U dringend bij voorkomende gevallen dienovereenkomstig te handelen.

857 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 17 *December* 1908 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* INBESLAGNEMING BIJ OVERTREDING DER VEEWET (*Prov. Bijbl.* 1908 *nr.* 148).

No. 4938. Afd. Comptabiliteit.

's Gravenhage, 12 December 1908.

De Algemeene Rekenkamer heeft er mijne aandacht op gevestigd, dat in sommige gemeenten, door een gemeenteveldwachter overtreding werd geconstateerd, van de artikelen 15 en 35 der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131) en deswege proces-verbaal werd opgemaakt, zonder dat daarbij het vee of de voorwerpen, waarmede de overtreding had plaats gehad, werden in beslag genomen en dat in een zoodanig geval de Kantonrechter geene verbeurdverklaring meende te mogen uitspreken van niet in beslag genomen dieren of voorwerpen, mede met het oog op het arrest van den Hoogen Raad van 25 Mei 1908, Weekblad van het Recht No. 8718, waarbij werd beslist, dat op grond van artikel 35 der Veewet (wet van 20 Juli 1870, Staatsblad No. 131) alleen *in beslag genomen* goederen kunnen worden verbeurd verklaard.

Waar nu het Rijk, indien geene inbeslagneming heeft plaats gehad, ook al volgt eene veroordeeling van den eigenaar, de opbrengst van het vee of van de goederen derft, heb ik de eer U H.E.G. uit te noodigen den Burgemeesters in Uw Gewest te willen aanschrijven, dat in den vervolge bij het constateeren van overtredingen in zake de veewet *onmiddellijk* inbeslagneming behoort te geschieden.

858 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 19 *April* 1909 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende overlegging van* ADVIES BIJ DECLARATIE IN ZAKE VLEKZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1909 *nr.* 52).

No. 2052. Afd. Comptabiliteit.

's Gravenhage, 15 April 1909.

Bij beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 Februari 1904, werd, met betrekking tot de vlekziekte der varkens o.a. het *onderzoek* buiten toepassing gesteld.

Deze maatregel heeft bij vele burgemeesters en veeartsen de meening doen ontstaan, dat, wanneer bij een veehouder, de genoemde ziekte onder de varkens uitbreekt, daaromtrent geen *advies* meer behoeft te worden afgegeven.

De hier vermelde opvatting is evenwel niet juist.

Vermoed n.l. een veehouder, dat zijne varkens aan eene besmettelijke veeziekte lijdende zijn, dan zal hij toch eerst een deskundige ontbieden, opdat deze kan beoordeelen of men werkelijk met *vlekziekte* te doen heeft.

De veearts kan dus steeds een bewijs (advies) afgeven, dat bij een veehouder *vlekziekte* heerscht en hij kan dan tegelijkertijd vermelden welke verdere maatregelen moeten worden toegepast b.v. of er kenteekenen moeten worden

geplaatst en of er al dan niet verbranding of begraving moet plaats hebben. *)

Deze handelwijze levert niet het minste bezwaar op, en is ook niet in strijd met de in de 1e alinea dezes genoemde beschikking.

Het is om die reden, dat dan ook in den vervolge bij *vlekziekte* — evenzoo als bij andere veeziekten — geregeld een *advies* zal worden geeischt.

U.H.E.G. gelieve de Burgemeesters in Uw gewest met het bovenstaande in kennis te stellen, terwijl mijnerzijds de districtsveeartsen dienovereenkomstig zullen worden aangeschreven.

859

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 24 Februari 1911 A nr. 34, aan de burgemeesters; BESTRIJDING MOND- EN KLAUWZEER.

Op uitnoodiging van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heb ik de eer U te verzoeken de aandacht van de veehouders er op te vestigen, dat het, aangezien het mond- en klauwzeer dikwijls wordt overgebracht door personen, die in aanraking zijn geweest met dieren, welke aan die ziekte leden, b. v. door veehandelaren, aanbeveling verdient geene lieden op de boerderij toe te laten, van wie men vermoeden kan dat zij de smetstof bij zich kunnen dragen;

en voorts, dat het zeer wenschelijk is dat de veehouders bijzondere aandacht wijden aan hunne schapen, daar deze meermalen het eerst door het mond- en klauwzeer worden aangetast. Het is daarom geraden, wanneer deze dieren eenig verdacht verschijnsel, b.v. kreupelheid, vertoonen, dadelijk den veearts te raadplegen.

Ten slotte heb ik de eer U uit te noodigen om, wanneer tot afmaking van vee moet worden overgegaan, ter

---

*) Ontsmetting heeft niet meer plaats; de kosten daarvoor kunnen ook niet meer worden gedeclareerd. Zie Leiddraad toegezonden bij Circ. van den C. d. K. dd. 9 Mei 1913 A nr. 1 (Prov. Bijbl. nr. 67).

zake van de benoeming van den schatter overleg te plegen met den districtsveearts. De ondervinding toch heeft geleerd, dat de belooningen der taxateurs, volgens het thans geldende tarief berekend, niet altijd voldoende zijn ter verkrijging van volkomen betrouwbare personen. Eene wijziging van dat tarief zal dan ook door den Minister voornoemd in overweging genomen worden. Inmiddels zullen de districtsveeartsen, zoo noodig, aanwijzing kunnen geven ter tegemoetkoming aan bovenbedoeld bezwaar.

860 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 28 *Juli* 1911 *A nr.* 4, *aan de burgemeesters;* INROEPING MILITAIRE HULP BIJ MOND- EN KLAUWZEER (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 83).

Op uitnoodiging van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heb ik de eer U te verzoeken, ten behoeve van de bewaking van wegens mond- en klauwzeer afgesloten hoeven, landerijen, enz., slechts in de uiterste noodzakelijkheid van de hulp van militairen gebruik te maken en U voorts in overweging te geven, om, in geval door U hulp wordt verlangd, het advies in te winnen van den fungeerend-Directeur van Politie, Procureur-Generaal van het Gerechtshof binnen welks ressort Uwe gemeente is gelegen.

861 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 15 *Januari* 1914 *A nr.* 5, *aan de burgemeesters;* BESTRIJDING VAN MOND- EN KLAUWZEER.

Ten einde overbrenging van smetstof van mond- en klauwzeer door veekooplieden zooveel mogelijk tegen te gaan, heb ik de eer U, op verzoek van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, uit te noodigen te bevorderen, dat van gemeentewege worde voorgeschreven, dat veekooplieden uit streken, waar het mond- en klauwzeer voorkomt — enz. het marktterrein niet betreden, alvorens handen en

schoeisel zijn ontsmet en hun voor den duur van hun verblijf op de markt van gemeentewege, zoo noodig, een kiel en beenkappen zijn verstrekt.

Omtrent de toepassing dier voorzorgsmaatregelen gelieve U overleg te plegen met de betrokken districtsveeartsen, terwijl de kosten aan het Rijk in rekening kunnen worden gebracht.

In-, uit- en doorvoer.

862 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 20 Juni 1883 A nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* BENADERING VAN SLACHTVEE KRACHTENS DISPENSATIE INGEVOERD (*Prov. Bijbl.* 1883 *nr.* 66).

No. 922. *'s-Gravenhage*, 16 *Juni* 1883.

Het geval heeft zich voorgedaan dat door de ambtenaren der belastingen een stuk slachtvee benaderd is, dat krachtens dispensatie uit *Duitschland* is ingevoerd onder de voorwaarden U H.E.G. medegedeeld bij schrijven van 22 Juni 1882, No. 859.

Daar de slachter het stuk vee weder teruggekocht heeft van de ambtenaren, is het rund door hem geslacht. Maar nu vraagt de betrokken burgemeester hoe door de politie gehandeld moet worden, wanneer de slachter het stuk vee niet terugkoopt en de benaderende ambtenaren het willen vervoeren. Daarop heb ik geantwoord dat in zoodanig geval de ambtenaren beschouwd moeten worden als de personen, aan wie de dispensatie verleend is; deze zullen dan de voorwaarden hebben na te komen, die aan de vergunning verbonden zijn. Het benaderde stuk vee zal dan naar de door de ambtenaren der belastingen aan te wijzen slachtplaats, of den zich daarbij bevindenden stal gebracht mogen worden en blijft tot de slachting onder politietoezicht.

Ik heb mijn ambtgenoot van Financien verzocht daaromtrent de noodige voorschriften te geven, waaronder ook zal moeten behooren het voorschrift dat de ambtenaren, die het stuk vee benaderd hebben, van die benadering onverwijld kennis geven aan den burgemeester, opdat het vervoer onder politietoezicht plaats hebbe.

863 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 1 *April* 1884 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* VERBODEN INVOER VAN LEVEND VEE UIT HET BUITENLAND (*Prov. Bijbl.* 1884 *nr.* 32).

No. 568. *'s-Gravenhage* 28 *Maart* 1884.

Ik heb de eer U hierbij ter uitvoering te doen toekomen afschriften van Zijner Majesteits besluiten van 13 Feb. ll. No. 4 en van 21 Maart ll. No. 2.

De algemeene bekendmaking van bovengenoemde besluiten zij U hierbij opgedragen. Tevens verzoek ik U de burgemeesters der grensgemeenten uit te noodigen de uitbetaling der bij Zijner Majesteits besluiten uitgeloofde premiën bij voorschot uit hunne gemeentekas te doen op vertoon van het op den ambtseed opgemaakt proces-verbaal. Ter verkrijging van restitutie der voorgeschoten gelden zullen zij elke 3 maanden n.l. tusschen 1 en 5 April, 1 en 5 Juli, 1 en 5 October en 1 en 5 Januari bij mijn Departement inzenden afschriften van het proces-verbaal opgemaakt door den Rijks- of gemeenteambtenaar die de aanhaling deed, benevens een ingevulde verklaring volgens nevensgaand model waarvan afdrukken van wege mijn Departement aan U H.E.G. zullen worden toegezonden ter uitreiking aan de daarbij betrokken burgemeesters in Uw gewest.

No. 4.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Neder-

landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 31 Januari 1884 No. 115, Afd. M. P.

Gelet op art. 1 van het Koninklijk besluit van 8 December 1870 (*Stbl.* no. 194).

Hebben goedgevonden en verstaan:

Aan de ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, belast met of bevoegd tot het toezicht op den verboden invoer van levend vee uit het buitenland, de navolgende premiën toe te kennen voor het vee door hen gezamelijk of afzonderlijk aangehaald:

1°.	Voor elk volwassen stuk rundvee	f 10.—
2°.	Voor elke vaars	„ 5.—
3°.	Voor elk kalf of schaap	„ 2.—

met bepaling, dat voor tegelijkertijd aangehaalde stuks vee de premie niet meer dan f 20.— zal bedragen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden van de algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 13 *Februari* 1884.

No. 2.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg enz. enz. enz.

Op de voordracht van onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Maart 1884 No. 295 Afd. M. P.

Gelet op ons besluit van 13 Februari 1884 No. 4.

Hebben goedgevonden en verstaan:

De bepalingen van evengenoemd besluit ook toepasselijk te verklaren op alle ambtenaren van 's Rijks belastingen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 21 *Maart* 1884.

VERKLARING.

Provincie
Dienst 188
No.

De Burgemeester der gemeente verklaart, dat (*a*) wonende te aan hem heeft vertoond (*b*) toebehoorende aan (*c*) wonende te en hem, tegen voldaanteekening heeft uitbetaald de premie groot waartoe hij gerechtigd is, volgens het Koninklijk Besluit van 13 Februari 1884 No. 4, aangevuld bij dat van 21 Maart jl. No. 2.

(*d*)

den 188

De Burgemeester voornoemd,

(*a*) Naam en kwaliteit van den beambte-bekeurder.
(*b*) Soort en aantal van het aangehaalde vee.
(*c*) Naam van den eigenaar van het aangehaald vee.
(*d*) Handteekening van den beambte-bekeurder.

864 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 16 *Februari* 1889 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* VERBODEN INVOER VAN VARKENS (*Prov. Bijbl.* 1889 *nr.* 17).

No. 561.
—

's-Gravenhage, 14 *Februari* 1889.

Ik heb de eer UHEG. hierbij ter uitvoering te doen toekomen, een afschrift van Zijner Majesteits besluit van 5 Februari ll. No. 20, waarbij, in verband met het bepaalde bij Zijner Majesteits besluit van 13 Februari 1884 No. 4, aangevuld bij dat van 21 Maart 1884 No. 2, ook premiën worden toegekend aan de in die besluiten genoemde ambtenaren voor aanhalingen van frauduleus ingevoerde levende varkens en biggen.

Evenals bij schrijven van mijn ambtsvoorganger, dd. 28 Maart 1884 No. 568 afd. M. P. zij U ook hierbij de algemeene bekendmaking van meergenoemd besluit opgedragen.

Ook omtrent de uitbetaling (door Burgemeesters) der uitgeloofde premiën en de restitutie der door hen voorge-

schoten gelden, heb ik de eer UHEG. te verwijzen naar laatstgenoemd schrijven.

Afdrukken van de verklaringen, bedoeld aan het slot van dat schrijven kunnen, zoo noodig, aan mijn Departement worden aangevraagd.

No. 20.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Februari 1889, No. 100, afd. Medische Politie;

Gelet op art. 1 van Ons besluit van 14 Augustus 1888 (Staatsblad No. 142);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met uitbreiding van het bepaalde bij Onze besluiten van 13 Februari 1884, No. 4 en van 21 Maart 1884, No. 2, aan de ambtenaren in die besluiten genoemd de navolgende premiën toe te kennen voor varkens en biggen, door hen gezamenlijk of afzonderlijk aangehaald, 1o. voor elk varken f 2.00; 2o. voor elke big f 1.00, onverminderd de bepaling dat voor tegelijkertijd aangehaalke stuks vee de premie niet meer dan f 20.00 zal bedragen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van het besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 5 *Februari* 1889.

865 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 7 *November* 1899 *A nr.* 1, *aan de burmeesters;* REGELEN VOOR HET VERLEENEN VAN VERGUNNING BIJ GRENSBEWEIDING, ENZ. (*Prov. Bijbl.* 1899 *nr.* 126).

Ik heb de eer hierbij aan U mede te deelen de door den Minister van Binnenlandsche Zaken onder dagteekening van 17 October j.l. No. 5989, afdeeling Landbouw, met

intrekking der beschikking van 7 Februari 1895 No. 633, afdeeling Medische Politie, vastgestelde nieuwe regelen, waarnaar ten behoeve van den invoer van vee en mest ter beweiding, beakkering en bemesting van grenslanderijen, afwijking wordt toegestaan van de Koninklijke besluiten van 8 December 1870 (Staatsblad No. 194) en van 14 Augustus 1888 (Staatsblad No. 142).

Ingevolge 's Ministers verlangen, noodig ik U uit in 't vervolg, voor zoover Uwe gemeente ter zake kan betrokken zijn, overeenkomstig die nieuwe regelen te handelen en de belanghebbenden bij openbare aankondiging met die voorschriften in kennis te stellen.

REGELEN, WAARNAAR, TEN BEHOEVE VAN DEN INVOER VAN VEE EN MEST TER BEWEIDING, BEAKKERING EN BEMESTING VAN GRENSLANDERIJEN, AFWIJKING WORDT TOEGESTAAN VAN DE KONINKLIJKE BESLUITEN VAN 8 DECEMBER 1870 (STAATSBLAD No. 194) EN VAN 14 AUGUSTUS 1888 (STAATSBLAD No. 142).

---

§ 1. *Algemeene Bepalingen.*

Artikel 1.

Onder grenslanderijen worden verstaan de bouw- en weilanden in grensgemeenten alsmede de bouw- en weilanden in Nederland, welke, niet in grensgemeenten gelegen, zich bevinden binnen eene uitgestrektheid van 5 kilometers van de grens.

Art. 2.

De, in deze Regelen bedoelde, vergunningen worden indien geene bijzondere omstandigheden, ter beoordeeling van den Commissaris der Koningin, het stellen van een korteren termijn noodzakelijk maken, verleend voor één jaar, doch in elk geval onder voorbehoud van de bevoegdheid tot intrekking tusschentijds.

§ 2. *Invoer van vee ter beweiding of beakkering van grenslanderijen in Nederland.*

Art. 3.

Vergunning tot den invoer van vee ter beweiding of

beakkering van grenslanderijen in Nederland zal door de Commissarissen der Koningin in de, aan België of Duitschland grenzende, provinciën worden verleend, indien in de gemeente van herkomst en in de daaraan grenzende buitenlandsche gemeenten binnen de laatste 120 dagen geene longziekte en binnen de laatste 21 dagen geen veepest, geen mond- en klauwzeer en geene schaapspokken zijn voorgekomen.

Deze termijnen moeten gerekend worden van het einde van het laatste geval door den dood of het herstel der dieren, gevolg door ontsmetting der localiteiten, waarin de dieren zich hebben bevonden.

Art. 4.

De termijn, vastgesteld in art. 3, wordt ingeval van longziekte verminderd tot 20 dagen nadat de zieke of verdachte dieren alsmede die, welke met de zieke of verdachte dieren in onmiddellijke aanraking zijn geweest, zullen zijn afgemaakt en nadat de ontsmetting der besmette localiteiten zal hebben plaats gehad.

Art. 5.

Bij het verzoek om vergunning tot den invoer van vee moet de belanghebbende overleggen eene verklaring van den Burgemeester van de gemeente van herkomst, waaruit blijkt, dat de dieren gedurende de laatste 3 weken in zijne gemeente zijn verbleven.

Art. 6.

De dieren worden bij den invoer of wel, indien de belanghebbende zulks verlangt, op diens erf vóór den invoer door den districtsveearts of een zijner plaatsvervangers of door een ander geëxamineerd veearts gekeurd en van een merkteeken voorzien, ingeval zij bevonden worden niet te zijn lijdende aan of, wegens kenteekenen, verdacht van eene besmettelijke ziekte.

De keuring bij den invoer geschiedt kosteloos, wanneer zij verricht wordt door den districtsveearts of een zijner

plaatsvervangers, maar voor rekening van den belanghebbende, wanneer zij door een ander geëxamineerd veearts wordt verricht. De keuring op het erf geschiedt steeds tegen betaling door den belanghebbende van eene vergoeding voor daaruit voortvloeiende buitengewone moeite en kosten.

Het signalement der dieren wordt in de vergunning vermeld.

De dieren, die dagelijks of op gezette tijden heen en weder over de grens worden gevoerd, worden maandelijks aan een veeartsenijkundig onderzoek onderworpen.

Art. 7.

Wanneer zich bij een stuk vee kenteekenen van eene besmettelijke ziekte vertoonen is de belanghebbende verplicht het onverwijld over de grens terug te voeren, tenzij er tusschen den invoer en het zich openbaren der kenteekenen een langer termijn verstreken is dan voor de betrokken ziekte is aangegeven bij artikel 103 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (Staatsblad No. 104).

Art. 8.

De vergunning wordt ingetrokken:

a. wanneer in de gemeente van herkomst of in de daaraan grenzende buitenlandsche gemeenten veepest, longziekte, mond- en klauwzeer of schaapspokken voorkomen; in dat geval is de belanghebbende bovendien verplicht de door hem bereids ingevoerde dieren onverwijld over de grens terug te voeren, indien er sedert den invoer, een korter termijn verstreken is dan voor de betrokken ziekte is aangegeven bij artikel 103 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (Staatsblad No. 104);

b. of wanneer de houder der vergunning niet stipt de voorwaarden naleeft.

Art. 9.

Aan kooplieden in vee wordt de, in artikel 3 bedoelde, vergunning niet verleend.

§ 3. *Terugvoer naar Nederland van vee, dat, ter beweiding of beakkering van grenslanderijen in België of Duitschland, uit Nederland is uitgevoerd.*

Art. 10.

Behalve aan kooplieden in vee zal door de Commissarissen der Koningin in de, aan België en Duitschland grenzende, provinciën, onder de noodige, in overleg met den districtsveearts te bepalen, voorzorgen tegen overbrenging van besmetting, vergunning verleend worden:

a. tot den terugvoer van vee, dat ter beweiding of beakkering van grenslanderijen in België of Duitschland is uitgevoerd;

b. tot den invoer van dieren, gedurende het laatste jaar in België of Duitschland geboren uit het sub *a.* genoemde vee.

*) De terugvoer van het sub *a.* bedoelde vee kan ook geschieden met inachtneming van de bepalingen, genoemd in de artikelen 11—14.

Art. 11.

De dieren van hem, die gebruik wil maken van het tweede lid van artikel 10, worden vóór den uitvoer uit Nederland door de zorg van den Burgemeester van de gemeente van herkomst voorzien van een merkteeken vastgesteld in overleg met den districtsveearts, en ingeschreven in een register, bevattende een nauwkeurige beschrijving van elk der dieren door opgave van geslacht, leeftijd, kleur en blijvende bijzondere kenteekenen en van het merkteeken, waarvan het is voorzien, benevens eene opgave van den naam van den belanghebbende en van diens woonplaats mitsgaders van den datum, waarop en van de gemeente, waarheen het dier wordt uitgevoerd.

---

*) Met ingang van 2 April 1911 werd ten opzichte van den terugvoer van vee dat ter beweiding of beakkering van grenslanderijen in België is uitgevoerd, tijdelijk buiten werking gesteld het bepaalde in de artikelen 10, laatste lid, 11, 12, 13, 14 en 15 dezer regelen (Prov. Bijbl. 1911 nr. 37).

Een, door den Burgemeester gewaarmerkt, uittreksel uit dit register wordt aan den belanghebbende, voor zooveel diens vee betreft, ter hand gesteld.

Art. 12.

Elk der dieren, ingeschreven op het in artikel 11 bedoelde, register, kan, op vertoon van het uittreksel uit het register, bedoeld aan het slot van artikel 11, te allen tijde over de grens worden teruggevoerd, mits die terugvoer geschiede tusschen zonsop- en ondergang en binnen één jaar, nadat de uitvoer heeft plaats gehad, en voorts niet dan nadat de Burgemeester, daartoe door voorafgaande kennisgeving van den belanghebbende in staat gesteld, op het aan den belanghebbende toebehoorend uittreksel uit het register eene door hem gewaarmerkte mededeeling zal hebben geplaatst van den dag, waarop de terugvoer van het dier zal plaats hebben; indien de terugvoer niet op dien dag is geschied, wordt daarvan door den belanghebbende binnen twee dagen aan den Burgemeester mededeeling gedaan en blijft de bevoegdheid tot terugvoer op een anderen dag, mits met inachtneming van het bovenstaande, onverkort.

Binnen twee dagen na den terugvoer van het dier wordt daarvan door de zorg van den Burgemeester aanteekening gedaan op het register en op het, aan belanghebbende behoorend, uittreksel daaruit.

Art. 13.

Wanneer in de gemeente van herkomst of in de daaraan grenzende buitenlandsche gemeenten, longziekte, veepest, mond- en klauwzeer of schaapspokken zijn voorgekomen binnen de termijnen, genoemd in de artikelen 3 en 4, geschiedt de terugvoer van het, in artikel 12 bedoelde, vee niet dan onder de noodige, door den Burgemeester in overleg met den districtsveearts te bepalen, voorzorgen tegen overbrenging van besmetting.

Art. 14.

Ten aanzien van dieren, die dagelijks of op gezette tijden

heen en weder over de grens worden gevoerd, kunnen de Commissarissen der Koningin, den districtsveearts gehoord, afwijking van het bepaalde in art. 12 toestaan.

Art. 15.

Het, in artikel 11 bedoelde, register wordt aan den Commissaris der Koningin, zoo dikwijls deze dit verlangt, en ten minste éénmaal in het jaar door den Burgemeester ter viseering toegezonden.

De Commissaris der Koningin kan voorschriften geven omtrent de inrichting van het register.

Aan den districtsveearts wordt, telkens wanneer deze dit verlangt op de secretarie der gemeente door den Burgemeester inzage van het register gegeven.

De Burgemeester doet wekelijks aan den districtsveearts mededeeling van de gemeenten in het buitenland, waarheen, volgens het register, vee uit zijne gemeente is uitgevoerd.

§ 4. *Invoer van mest enz.* (*vervallen*).

866 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 3 *October* 1901 *A nr.* 10, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid*: TOEZICHT OP UITVOER VAN RUNDVEE NAAR BELGIË (*Prov. Bijbl.* 1901 *nr.* 106).

No. 5468³. *'s-Gravenhage*, 30 September 1901.

De overweging, dat het belang van den Nederlandschen uitvoerhandel in vee verscherping vordert van het toezicht op voor *België* bestemde runderen, heeft geleid tot vaststelling mijner in de Nederlandsche Staatscourant van 5 September jl., No. 207 opgenomen beschikking van 2 September jl.

Daarbij wordt, met intrekking der beschikking van mijn Ambtsvoorganger van 11 Maart 1899 (Nederlandsche Staatscourant van 12 en 13 Maart d. a. v. No. 61) bepaald, dat

op alle Spoorwegstations in Nederland rundvee slechts ten vervoer mag worden aangenomen, onder voorwaarde, dat het niet bestemd is naar spoorwegstations in België of naar de navolgende Nederlandsche stations: Sas van Gent, Hulst, Vlake, Bergen op Zoom, Roosendaal, Baarle-Nassau, Valkenswaard, Budel, Roermond, Maasbracht, Echt, Susteren, Sittard, Geleen,*) tenzij voldaan is en wordt aan de navolgende voorschriften:

Het vee mag eerst ten vervoer worden aangenomen, nadat voor elk stuk aan den betrokken beambte of bediende van den spoorwegdienst zijn ter hand gesteld twee door een geëxamineerden veearts ingevulde en onderteekende gelijkluidende certificaten van het bij de beschikking gevoegde model, welke blijkens het daarop vermelde tijdstip van afgifte, niet langer dan 12 uren vóór het tijdstip der aanbieding ten vervoer zijn afgegeven.

Van deze certificaten zal het eene exemplaar op het station van verzending bewaard moeten blijven, terwijl het andere met de overige papieren, welke de zending rundvee begeleiden, tot het laatste Nederlandsche spoorwegstation zal moeten worden medegezonden ten einde aldaar bewaard te blijven en desverlangd aan den districtsveearts ter inzage te worden gegeven.

Vorenstaande opneming van de zuidelijke grensstations alsmede van eenige in de buurt daarvan gelegen Nederlandsche gemeenten bedoelt te voorkomen, dat voor export naar *België* bestemd vee ongekeurd per spoor naar eene der genoemde plaatsen vervoerd en vervolgens op andere wijze over de grens gebracht zal worden.

Om misbruiken van anderen aard tegen te gaan is voorts met betrekking tot het Certificaat de bepaling toegevoegd, dat het stuk ongeldig is, wanneer daarin één of meer wijzigingen of doorhalingen voorkomen, welke niet door den betrokken veearts zijn gewaarmerkt.

---

*) Zie ook Prov. Bijbl. 1907 nr. 101 en 105.

Van het bij mijne beschikking van 2 September jl. bedoelde Certificaat gaan 187 exemplaren hiernevens.

Ik heb de eer U H. E. G. te verzoeken er daarvan 3 voor Uw archief te behouden en de overige *ten spoedigste* te doen toekomen aan de Burgemeesters der binnen Uw ambtsgebied gelegen gemeenten. Het ware mij aangenaam, zoo de voornoemde burgemeesters door U. H. E. G. namens mij werden aangeschreven binnen hunne gemeente op de wijze, welke hun het doelmatigst voorkomt, onverwijld ruchtbaarheid aan de zaak te geven en er tevens de aandacht der ingezetenen op te vestigen, dat hun eigen belang medebrengt, niet anders dan gezonde en onbesmette dieren naar België uit te voeren.

867 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 29 Mei 1903 A nr. 5, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over* TOELATING VAN VEE IN DEN VREEMDE (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 75).

No. 4176. Afd. Landbouw.

——— *'s-Gravenhage,* 27 Mei 1903.

Ik heb de eer de aandacht van U HoogEdelGestr. te vestigen op de, in de Nederlandsche Staatscourant van 23 dezer, No. 119, geplaatste, door den Minister van Financien en mij, op 19/22 Mei jl., genomen, gemeenschappelijke beschikking, waarbij, met intrekking van de gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financien, van 16/22 Augustus 1898 (Nederlandsche Staatscourant van 23 Augustus 1898 No. 196), de voorwaarden zijn vastgesteld, waarop in de gevallen, waarin de vreemde autoriteiten, op grond van de daar te lande geldende veeartsenijkundige voorschriften, de toelating van uit Nederland ter invoer aangeboden vee mochten weigeren, het geweigerde weder in Nederland zal kunnen worden ingevoerd.

Ministeriën van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën.

De Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financien;

Gelet op de wet van 30 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), aangevuld bij de wet van 1 Augustus 1880 (*Staatsblad* no. 123) en gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* no. 64), 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* no. 157) en 2 Februari 1902 (*Staatsblad* no. 14);

Mede gelet op de Koninklijke besluiten van 8 December 1870 (*Staatsblad* no. 194) en 14 Augustus 1888 (*Staatsblad* no. 142);

Brengen ter kennis van belanghebbenden, dat, met intrekking van de gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financien, van 16/22 Augustus 1898 (*Nederlandsche Staatscourant* van 23 Augustus 1898, no. 196), in de gevallen, waarin de vreemde autoriteiten, op grond van de daar te lande geldende veeartsenijkundige voorschriften, de toelating van uit Nederland ten invoer aangeboden vee mochten weigeren, het geweigerde weder in Nederland zal kunnen worden ingevoerd op de volgende voorwaarden;

1o. dat de invoer geschiede langs hetzelfde kantoor als de uitvoer plaats greep;

2o. dat aan het eerste kantoor hetzij in originali dan wel in gewaarmerkt afschrift of uittreksel de vrachtbrief worde overlegd welke bij den uitvoer tot geleiding heeft. gestrekt;

3o. dat het weder ingevoerde niet verder dan het eerste kantoor worde vervoerd, dan na door den districtsveearts of een zijner plaatsvervangers te zijn onderzocht.

Van genoemd onderzoek is vrijgesteld het vleesch hetwelk voorzien is:

a. hetzij van een merkteeken als bedoeld bij het Koninklijk lijk besluit van 21 November 1902 (*Staatsblad* no. 199);

b. hetzij van een merkteeken, stempel of verklaring, ten

bewijze dat het vóór den uitvoer bij eene keuring van gemeentewege of door een geëxamineerden veearts voor verbruik geschikt was bevonden.

's-Gravenhage, 19/22 Mei 1903.

868 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 19 *Augustus* 1907 *A nr.* 5, *aan de burgemeesters; mededeeling der volgende beschikking van den Minister van Waterstaat over* TOEZICHT OP UITVOER VAN RUNDVEE (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 101).

14 Augustus 1907 L^a. A.
Afd. Spoorwegen.

Ministerie van Waterstaat.

Gezien de missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 10 Augustus 1907, Directie van den Landbouw, no. 6693, Afdeeling V. D.;

Gelet op art. 29, tweede lid van het Algemeen Reglement Vervoer 1901;

Heeft goedgevonden:

met ingang van 15 Augustus 1907:

I. in te trekken de beschikking van 2 Juli 1907, L^a. B., Afdeeling Spoorwegen;

II. te bepalen, dat op alle spoorwegstations in Nederland rundvee slechts ten vervoer mag worden aangenomen, onder voorwaarde dat het niet bestemd is naar spoorwegstations in het buitenland of naar de navolgende Nederlandsche stations: Kruiningen-Yerseke, Ter Neuzen, Sas van Gent, Axel, Hulst, Vlake, Bergen op Zoom, Roozendaal, Woensdrecht, Breda, Baarle-Nassau, Baarle-Nassau (grens), Valkenswaard, Budel, Venlo en alle ten zuiden van laatstgenoemd station gelegen stations in de provincie Limburg, tenzij voldaan is en wordt aan de navolgende voorschriften:

Het vee mag eerst ten vervoer worden aangenomen, nadat voor elk stuk aan den betrokken beambte of bediende van

den spoorwegdienst zijn ter hand gesteld, door een geëxamineerden veearts ingevulde en onderteekende, gelijkluidende certificaten van het bij deze beschikking gevoegde model, welke blijkens het daarop vermelde tijdstip van afgifte, niet langer dan 12 uur voor het tijdstip der aanbieding ten vervoer zijn afgegeven.

Van deze certificaten zal het eene exemplaar op het station van verzending bewaard moeten blijven, terwijl het andere met de overige papieren, welke de zending van daar begeleiden, tot het laatste Nederlandsche spoorwegstation zal moeten worden medegezonden, ten einde aldaar bewaard te blijven en desverlangd aan den districts-veearts ter inzage te worden gegeven.

's-Gravenhage, 14 Augustus 1907.

Model-Certificaat.

De ondergeteekende [1]) .... geëxamineerd (gediplomeerd) veearts te [2]) ....
verklaart hierbij, dat $\frac{\text{de}}{\text{het}}$ [3]) ....
bestemd hetzij naar spoorwegstations in het buitenland, hetzij naar Kruiningen-Yerseke, Ter Neuzen, Sas van Gent, Axel, Hulst, Vlake, Bergen op Zoom, Roozendaal, Woensdrecht, Breda, Baarle-Nassau, Baarle-Nassau (grens), Valkenswaard, Budel, Venlo en alle ten Zuiden van laatstgenoemd station gelegen stations in de provincie Limburg, door hem, op verzoek van [4]) .... te [2]) .... is onderzocht op [5]) .... des $\frac{\text{voor}}{\text{na}}$ middags te [6]) uur, te [2]) .... en bevonden niet te zijn lijdende aan of door kenteekenen verdacht van eenige besmettelijke ziekte in den zin der wet of wel te zijn aangetast door eene,

1) Naam en voorletters van den veearts.
2) Naam van de gemeente.
3) Kleur, geslacht, soort, bijzondere kenteekenen, en zoo mogelijk, ouderdom van het stuk rundvee.
4) Naam en voorletters van den verzoeker.
5) Datum van het onderzoek.
6) Uur van het onderzoek.

daarmede in verschijnselen eenige overeenkomst vertoonende, niet besmettelijke ziekte.

Tevens verklaart de ondergeteekende, dat bovenbedoeld rund geene verschijnselen vertoont, welke het bestaan van clinische tuberculose waarschijnlijk maken.

[7])

Behoort enz.

N.B. Voor elk te vervoeren stuk rundvee is eene afzonderlijke verklaring in duplo noodig.

Het onderzoek is ten laste van den belanghebbende.

De verklaring geldt slechts gedurende 12 uren na het tijdstip van het onderzoek en is ongeldig, wanneer daarin ééne of meer wijzigingen of doorhalingen voorkomen, welke niet door den betrokken veearts zijn gewaarmerkt. *)

869 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 16 *Juni* 1913 *A nr.* 20, *aan de gemeentebesturen;* INVOER, UITVOER EN VERVOER VAN GESTORVEN VEE (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 85).

Artikel 3 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (Staatsblad nr. 104), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 Juli 1911 (Staatsblad nr. 260), verbiedt het vervoeren van aan besmettelijke ziekte gestorven vee.

Deze verbodsbepaling wordt nog vaak ontdoken. In vele gevallen geeft men voor onkundig te zijn geweest, dat het gestorven dier aan eene besmettelijke ziekte geleden heeft.

Waar het vleesch van dergelijke dieren wel steeds bestemd zal worden voor de consumptie, behoeft het wel niet nader aangetoond te worden, dat het gebruik van dat vleesch tot ernstige nadeelen voor de gezondheid der consumenten leiden kan.

Ook is het gevaar voor verspreiding van de besmettelijke ziekte, waaraan zoodanig stuk vee gestorven is, niet denkbeeldig.

Het is daarom van het grootste belang, dat maatregelen

---

7) Handteekening van den veearts.

*) Uit beschikking en model in de stationsnaam Vlissingen verwijderd overeenkomstig circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 27 Augustus 1907 A nr. 39 (Prov. Bijbl. 1907 nr. 105).

getroffen worden om bovenbedoelde ontduikingen krachtig tegen te gaan.

Dit zal wel op de meest doelmatige wijze kunnen geschieden, indien in de plaatselijke politieverordeningen, onder bedreiging van straf, eene bepaling wordt opgenomen, luidende b. v. als volgt:

„Het is verboden dood vee in de gemeente in te voeren „uit te voeren of te vervoeren, tenzij eene verklaring kan „worden overgelegd van een gediplomeerd veearts, dat het „vee niet aan eene besmettelijke veeziekte gestorven is, en „het vleesch daarvan voor de consumptie geschikt is.

„Onder vee wordt in dit artikel verstaan de eenhoevige „en de herkauwende dieren en de varkens."

Ik heb de eer U uit te noodigen, voor zoover dergelijke bepaling in de politieverordening Uwer gemeente niet mocht voorkomen, te bevorderen, dat zij, in het belang van de gezondheid van mensch en dier, alsnog daarin opgenomen wordt.

870 *Circulaire van den Commissaris der Koningin d.d. 1 December 1913 A nr. 24, aan de burgemeesters; mededeeling van de volgende beschikking der Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Financiën over* IN- EN DOORVOER VAN ARTIKELEN, AFKOMSTIG VAN VEE (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 135).

De Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Financiën;

Gelet op de Koninklijke besluiten van 8 December 1870 (*Staatsblad* nr. 194), 14 Augustus 1888 (*Staatsblad* nr. 142), 22 Juni 1896 (*Staatsblad* nr. 98) en 25 Juni 1906 (*Staatsblad* nr. 135);

Hebben goedgevonden

met ingang van 1 Januari 1914

I. in te trekken alle, op voornoemde besluiten steunende,

met betrekking tot den in- en doorvoer van artikelen, afkomstig van rundvee, schapen, bokken, geiten, varkens en eenhoevige dieren, genomen beschikkingen en uitgevaardigde voorschriften;

II. te bepalen, dat verboden is de in- en doorvoer van vleesch, afkomstig van eenhoevige dieren:

III. in werking te stellen de navolgende:

Regelen, waarnaar ten behoeve van den in- en doorvoer van artikelen, afkomstig van rundvee, schapen, bokken, geiten, varkens en eenhoevige dieren, afwijking wordt toegestaan van de verbodsbepalingen, vervat in art. 1 van het Koninklijk besluit van 8 December 1870 (Staatsblad *nr. 194), in art. 1 van het Koninklijk besluit van 14 Augustus 1888* (Staatsblad *nr. 142*) *alsmede in deze beschikking sub II.*

Artikel 1.

Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van versche huiden, versch en gezouten vleesch, ongesmolten vet, onbewerkte wol, onbewerkt haar, klauwen, hoornen en van allen afval, met uitzondering van mest, van rundvee, schapen, bokken en geiten, voorts van versch en gezouten vleesch, ongesmolten vet, klauwen en verderen afval, met uitzondering van mest, vanvarkens alsmede van vleesch, afkomstig van eenhoevige dieren,

onder voorwaarde

1o. dat bij iedere zending worde overgelegd eene schriftelijke mededeeling omtrent den aard en de hoeveelheid der in te voeren goederen, de plaatsen van herkomst en bestemming alsmede het doel, waarvoor de goederen zullen worden gebruikt;

2o. dat de goederen behoorlijk zijn verpakt, waaronder wordt verstaan, dat zij van buiten niet zichtbaar zijn en dat niets uit de verpakking, waarop met duidelijke letters de inhoud moet worden vermeld, verloren kan gaan;

3o. dat, voor zoover niet aan de hierboven onder 2o. bedoelde voorwaarden is voldaan, de goederen niet verder dan het eerste kantoor worden vervoerd, dan nadat door of van wege den betrokken districtsveearts eene verklaring is afgegeven, inhoudende, dat bij hem tegen den invoer geen bezwaar bestaat en vermeldende de voorzorgen, die bij het vervoer naar de plaats van bestemming, bij het behandelen en bewaren der goederen en met betrekking tot het ontsmetten der gebezigde vervoermiddelen in acht genomen moeten worden.

Art. 2.

Afwijking van het verbod van *doorvoer* wordt toegestaan ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde goederen, alsmede van mest van rundvee, schapen, bokken, geiten en varkens.

Art. 3.

Afwijking van het verbod van *wederinvoer* wordt toegestaan ten aanzien van vleesch, waarvan de toelating in het buitenland door vreemde autoriteiten, op grond van daar te lande geldende voorschriften, is geweigerd, onder voorwaarde

1o. dat de invoer geschiede langs hetzelfde kantoor als de uitvoer plaats greep;

2o. dat aan het eerste kantoor, hetzij in originali, dan wel in gewaarmerkt afschrift of uittreksel, de vrachtbrief worde overgelegd, welke bij den uitvoer tot geleiding heeft gestrekt.

Art. 4.

Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van versch en gezouten vleesch en ongesmolten vet van rundvee, schapen, bokken, geiten en varkens alsmede van vleesch, afkomstig van eenhoevige dieren, (ten hoogste zes K.G. gezamenlijk per hoofd) op in Nederland binnenkomende schepen en vlotten, bestemd voor eigen gebruik van de zich daarop bevindende personen.

Art. 5.

Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van de in artikel 4 bedoelde artikelen (ten hoogste drie K.G. gezamenlijk per hoofd), welke reizende personen voor eigen gebruik met zich voeren

Art. 6.

Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van mest van rundvee, schapen, bokken, geiten en varkens ter bemesting van grenslanderijen, waaronder verstaan worden de bouw- en weilanden in grensgemeenten, alsmede de bouw- en weilanden in Nederland, welke, niet in grensgemeenten gelegen, zich bevinden binnen eene uitgestrektheid van 5 K.M. van de grens, onder voorwaarde

1o. dat bij den invoer worde getoond eene, door den betrokken districtsveearts voor „gezien" geteekende vergunning van den burgemeester der betrokken Nederlandsche gemeente, welke vergunning

a. slechts kan worden verstrekt, indien bij de aanvrage wordt overgelegd eene, binnen de laatste 8 dagen afgegeven, schriftelijke verklaring van den burgemeester der grensgemeente, waar de mest zich bevindt, inhoudende, dat in zijne gemeente binnen de laatste 6 weken geene longziekte, geene veepest, geen mond- en klauwzeer en geene schaapspokken zijn voorgekomen (welke termijn gerekend moet worden van het einde van het laatste geval door het sterven, de afmaking of het herstel der dieren, gevolgd door ontsmetting der localiteiten, waarin de dieren zich hebben bevonden) en bovendien, dat de mest uit zijne gemeente afkomstig is, of, indien de mest van elders is aangevoerd, dat zij gedurende ten minste 6 weken in zijne gemeente heeft gelegen;

b. gedurende zes maanden na de afgifte geldig is;

c. van rechtswege vervalt, zoodra zich in de gemeente, waar de in te voeren mest zich bevindt, een geval van longziekte, veepest, mond- en klauwzeer of schaapspokken voordoet;

2o. dat de mest bij bemesting van bouwland onmiddellijk ondergeploegd of wel in een mestput of op hoopen, bedekt met eene aardlaag van ten minste 10 c.M., geplaatst worde en dat bij bemesting van weiland daarop gedurende 14 dagen geen vee worde toegelaten.

Art. 7.

Ingeval mocht blijken, dat de voorzorgen, bedoeld in art. 1 onder 3o., niet in acht worden genomen of dat niet voldaan wordt aan de voorwaarde, bedoeld in art. 6 onder 2o., is de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bevoegd, de vorenstaande regelen, voor zoover door den betrokkene in strijd daarmede werd gehandeld, ten aanzien van hem tijdelijk buiten werking te stellen.

Art. 8.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd, één of meer der in de artt. 1 tot en met 6 bedoelde dispensatien tijdelijk op te heffen of aan andere voorwaarden te binden, alsmede vergunning te verleenen tot den invoer van mest, niet bestemd voor bemesting van grenslanderijen.

's Gravenhage, 15/19 September 1913.

Kosten.

871 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 29 *December* 1870 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken,* VOORSCHRIFTEN TOT UITVOERING VAN ARTIKEL 36 DER WET VAN 20 *Juli* 1870 (STBL. NO. 131) (*Prov. Bijbl.* 1870 *nr.* 136).

No. 192.
—

's-Gravenhage, 23 *December* 1870.

Even als in art. 14 der wet van 19 April 1867 (Staatsblad no. 30) wordt in art. 36 der wet van 20 Julij (Staatsblad no. 131) regelende het veeartsenijkundig Staatstoezigt en de veeartsenijkundige politie, bepaald dat in beslag genomen voorwerpen, die uithoofde van gevaar van besmetting

niet ter bewaring geschikt zijn, na te zijn gewaardeerd op de wijze in art. 24 dezer wet vermeld, dadelijk worden vernietigd of onschadelijk gemaakt op last van den ambtenaar die de voorwerpen in beslag heeft genomen.

De voorschriften tot uitvoering dier bepaling gegeven bij missive van mijn ambtsvoorganger van 1 Februari 1868, no. 200, 9 afdeeling, blijven ook voor het vervolg van kracht.

Bovendien zijn ten deze, zooveel noodig in overleg met mijn ambtgenoot van Finantien de volgende voorschriften vastgesteld.

Wanneer bevoegde ambtenaren (der in en uitgaande regten of andere) vee of andere voorwerpen wegens overtreding der bepalingen tot wering van veeziekten hebben in beslag genomen en ter beschikking stellen van den Burgemeester der gemeente waarin de aanhaling is geschied, wordt door dien Burgemeester allereerst gezorgd dat het aangehaalde geheel afgezonderd blijve en, zoo noodig, onder bewaking worde gesteld.

Hij wint vervolgens onverwijld het gevoelen van den districtsveearts in over de vraag of er gevaar van besmetting bestaat en of het vee moet worden afgemaakt. Zoo ja, dan moeten ook in die gevallen de voorschriften, gevoegd bij het Koninklijk besluit van 4 December 1870 (Staatsblad no. 191) gevolgd worden en wijst de districtstveearts bij zijn antwoord bepaaldelijk aan, welke dier voorschriften op het vee en de verdere voorwerpen moeten worden toegepast. Wordt door den districtsveearts vernietiging of onschadelijkmaking noodig geacht, dan geven vervolgens de ambtenaren, die de voorwerpen in beslag hebben genomen, den daartoe vereischten last. Voor de uitvoering van dien last en van de verdere maatregelen door den districtsveearts volgens het bovenstaande aanbevolen, zorgt de burgemeester, met inachtneming in de daartoe leidende gevallen van art. 24 der aangehaalde wet. De last der ambtenaren en de uitvoering daaraan gegeven, worden in het proces-verbaal van den Burgemeester vermeld.

Wanneer de districtsveearts de vernietiging onnoodig acht, wordt gehandeld overeenkomstig het bepaalde in art. 37 der meergenoemde wet.

Een en ander doet echter niet te kort aan de verpligting van Burgemeester en ambtenaren om te zorgen voor de dadelijke vernietiging of onschadelijkmaking in die gevallen waarin kennelijk gevaar voor besmetting bestaat en de gelegenheid ontbreekt om het aangehaalde voorloopig geheel afgezonderd te houden.

De kosten van het afzonderen en van het onderhoud (opstallen, bewaken enz), enz., zijn kosten van Justitie, over wier voldoening de Burgemeester zich zal moeten verstaan met den officier van Justitie, behoudens evenwel het bepaalde omtrent de kosten van onderhoud in de gevallen, bedoeld bij het 2e en 3e lid van art. 37.

Aan den Officier van Justitie moeten ook de declaratiën der belanghebbenden worden gezonden wegens de vervoermiddelen, die op last van den Burgemeester kunnen worden gebezigd, wanneer de ambtenaren de goederen niet zelf vervoeren kunnen (art. 9 van het Keizerlijk decreet van 18 Julij 1811; Bulletin des lois no. 377).

Door mijn ambtgenoot van Financiën zullen, wat de ambtenaren der in en uitgaande regten en accijnsen betreft, in gelijken geest de noodige bevelen worden gegeven. Ik heb de eer U te verzoeken de burgemeesters in uwe provincie met de bovenstaande voorschriften bekend te maken.

872 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 18 *Juli* 1876 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* UITVOERING VAN ART. 27 DER WET VAN 20 JULIJ 1870 (STBL. NO. 131) (*Prov. Bijbl.* 1876 *nr.* 69).

No. 69.
—

's-Gravenhage, 15 *Julij* 1876.

Het is gebleken dat door sommige Burgemeesters art. 27

der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131,) tot regeling van het veeartsenijkundig staatstoezigt en de veeartsenijkundige politie verkeerd wordt opgevat en niet behoorlijk wordt uitgevoerd.

Dat artikel brengt mede dat bij in de eerste alinea vermelde overtredingen geene schadeloosstelling wordt verleend voor het afgemaakte vee, waaromtrent de overtreding heeft plaats gehad. Evenmin kan zij worden gegeven voor afgemaakt vee uit den koppel, dat tengevolge van het eerste ziektegeval in verdachten toestand is geraakt. Zoodanige overtreding doet, ook in al de gevolgen, die daaruit voortvloeijen, aanspraak op vergoeding verloren gaan.

De tweede alinea van het aangehaald artikel wordt door de burgemeesters niet altijd nageleefd. In plaats van het vastgesteld bedrag der schadevergoeding bij den gemeenteontvanger te sequestreren, bepalen zij er zich verkeerdelijk toe dat bedrag niet uit te betalen. Alleen door sequestratie kan steeds behoorlijk blijken van iedere overtreding, die de aanspraak op vergoeding heeft doen verloren gaan.

Ik heb de eer U te verzoeken de aandacht van de Burgemeesters in Uwe provincie hierop te vestigen.

873 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 15 *December* 1876 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken brtreffende* VERKOOPING VAN VLEESCH EN HUIDEN VAN ONTEIGEND VEE (*Prov. Bijbl.* 1876 *nr.* 117).

No. 12.

— *'s-Gravenhage,* 12 *December* 1876.

Naar aanleiding van een schrijven van de Algemeene Rekenkamer, heb ik de eer U te verzoeken de Burgemeesters in uwe provincie aan te schrijven om voortaan bij het opmaken van *eenzijdige* verklaringen wegens opbrengst van *onderhandsche* verkoopingen van vleesch en huiden afkomstig

van onteigend vee, bedoeld bij de circulaire van mijn Departement dd. 30 Julij 1872 no. 104, daarin te vermelden de *namen* en *woonplaatsen* der koopers.

Gelief hun tevens daarbij nog in herinnering te brengen mijne circulaire dd. 5 Augustus 1875 no. 6, dat *onderhandsche* verkoopingen van vleesch enz. en vooral het opmaken van gemelde verklaringen slechts bij volstrekte noodzakelijkheid moeten plaats hebben.

874 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 1 *Juli* 1882 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* VEREVENING VAN KOSTEN (*Prov. Bijbl.* 1882 *nr.* 79).

No. 908.

— *'s-Gravenhage, den* 4den *Julij* 1882.

Mijn ambtgenoot van Justitie geeft mij in overweging uit de circulaire van 23 December 1870, No. 192, 9e afd. Med. Politie de bepaling te doen vervallen dat „*de kosten van het vernietigen of onschadelijk maken van het vee of de voorwerpen waarmede is overtreden*, kosten van Justitie zijn," Die kosten zijn, naar zijn oordeel. waarmede ik instem, kosten tot wering van besmetting en behooren niet tot de geregtskosten in strafzaken. Bij de vernietiging of onschadelijkmaking heeft de Justitie geen belang.

Ik verzoek U ter kennis van de burgemeesters in Uwe provincie te brengen dat uit de gemelde circulaire de woorden „*en van het vernietigen of onschadelijk maken van het vee of de voorwerpen waarmeê is overtreden*," als vervallen zijn te beschouwen.

875 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 31 Januari 1891 A nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken met* VOORSCHRIFTEN AANGAANDE DE VERREKENING VAN VOORSCHOTTEN UIT DE GEMEENTEKAS (*Prov. Bijbl.* 1891 *nr.* 13).

No. 589². Afd. A.Z.C.

——— *'s-Gravenhage,* 29 *Januari* 1891.

Ik heb de eer U hiernevens te doen toekomen een exemplaar der voorschriften en modellen, betreffende verrekening van uitgaven en ontvangsten in zake de uitvoering der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131), benevens gelijke stukken in zake verrekening van de kosten, voortvloeiende uit de toepassing der wet van 4 December 1872 (Staatsblad No. 134).

*Voorschriften *) aangaande de verrekening der kosten, voortvloeiende uit de toepassing der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131) tot voorziening tegen besmettelijke veeziekten, voor zoover die kosten ten laste van het Rijk komen en aangaande de verantwoording van de opbrengst van uit krachte van die wet te houden verkoopingen.*

De ziekten van het vee, welke voor besmettelijk worden gehouden en waarop de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68) van toepassing is, zijn, volgens het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104) de volgende:

1°. de veepest der herkauwende dieren;

2°. de longziekte (pleuro-pneumonia contagiosa) der runderen;

---

*) De voorschriften zijn gewijzigd overeenkomstig de aanschrijving van den Minister van Binnenlandsche Zaken, welke aan de burgemeesters is medegedeeld bij circulaire van de C. d. K. dd. 14 October 1896 A nr. 1 (Prov. Bijbl. 1896 nr. 99).

3°. het mond- en klauwzeer (besmettelijke blaar-uitslag van den mond en de klauwen) bij de herkauwende dieren en de varkens;

4°. de kwade droes en de huidworm bij de eenhoevige dieren;

5°. de schurft (sarcoptes-schurft en dermatocoptes-schurft) bij de eenhoevige dieren en de schapen;

6°. de schaapspokken bij de schapen en de geiten;

7°. het rotkreupel der schapen;

8°. de vlekziekte der varkens;

9°. de trichinenziekte bij de varkens;

10°. het miltvuur bij alle vee;

11°. de hondsdolheid bij alle vee.

Dat besluit bevat tevens de maatregelen die bij het dreigen of heerschen van elk dier ziekten moeten worden toegepast.

Uitgaven.

§ 1. De uitgaven, die een gevolg zijn van de toepassing van bovenbedoelde maatregelen, komen, voor zoover uit gemeld besluit het tegendeel niet blijkt, ten laste van het Rijk.

Tot die waarvan de betaling plaats vindt door tusschenkomst der gemeenten behooren o. a.:

1°. de schadeloosstelling voor *onteigend vee* en *onteigende* voorwerpen;

2°. de kosten van taxatie van *onteigend* vee en voorwerpen;

3°. de kosten van het afmaken en verbranden of op andere wijze vernietigen van *onteigend* vee en die van het verbranden of op andere wijze vernietigen van *onteigende* voorwerpen;

4°. schrijfloon van hoogstens *f* 2 per onteigening, indien het schrijfwerk niet door den burgemeester is verricht;

5°. de kosten der werktuigen voor het merken van vee en van de kenteekenen bedoeld in art. 17 der wet;

6°. de kosten van ontsmetting en afrastering;

7°. de kosten voor aanschaffing van brandstoffen en andere benoodigdheden voor het verbranden van aan eene besmettelijke ziekte gestorven vee en van de bij het begraven

te gebruiken ontsmettingsmiddelen, benevens de kosten voor verleende hulp en gehouden toezicht bij dat verbranden en begraven;

8°. de kosten van vernietiging van zieke en verdachte dieren, die door den eigenaar geslacht zijn, van niet voor ziek of verdacht gehouden dieren, waarvan nà slachting blijkt, dat zij door eene besmettelijke ziekte waren aangetast, in beide gevallen wanneer het vleesch voor consumtie niet geschikt geoordeeld wordt, zoomede van de overblijfselen van zoodanige dieren die voor consumtie zijn goedgekeurd;

9°. de door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, op voorstel van den districtsveearts, te bepalen gedeeltelijke schadeloosstelling voor de huid van het dier, dat aan eene besmettelijke ziekte is gestorven;

10°. vergoeding aan den eigenaar, in bijzondere gevallen, tot een door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, op voorstel van den districtsveearts, te bepalen bedrag voor een dier, dat is ingeënt en binnen een door den Minister gestelden termijn is gestorven aan de ziekte waartegen het was ingeënt, volgens de verklaring van een geëxamineerden veearts;

11°. de door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel krachtens de artt. 31 en 41 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104) toe te kennen gedeeltelijke schadeloosstelling voor de, uit het opstallen of ophokken van vee voortvloeiende, buitengewone kosten van veevoeder;

12°. bij *inbeslagneming* van vee en voorwerpen, de kosten van taxatie, en zoo vernietiging heeft plaats gehad, ook de kosten dier vernietiging;

13°. de schadevergoeding voor het gebruik van grond voor het begraven of verbranden van aan eene besmettelijke ziekte gestorven of wegens zoodanige ziekte afgemaakt vee, indien de begraving of verbranding onmogelijk is op het erf of op het land waar het dier gestorven of afgemaakt is, of indien het in een stal of in eene schuur is gestorven

of afgemaakt en geen gemeentegrond voor het verbranden of begraven beschikbaar is;

14°. de kosten voortvloeiende uit het optreden van den kantonrechter bij verschil omtrent het bedrag der vorenbedoelde schadevergoedingen.

§ 2. Ter betaling van gemelde uitgaven worden aan den burgemeester op zijne aanvrage de noodige gelden uit de gemeentekas voorgeschoten.

Ter terugbekoming daarvan zendt de burgemeester zoo spoedig mogelijk een voorschot-declaratie, volgens model A, in triplo aan 's Konings Commissaris in de provincie. Twee exemplaren dier declaratie worden, na door 's Konings Commissaris van eene verklaring van onderzoek en goedkeuring te zijn voorzien, gezonden aan het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Indien de burgemeester ten genoegen van 's Konings Commissaris aantoont, dat de gemeentekas ontoereikend is tot het doen der bij sub 1°.—4°., 6°., 7°. en 13°. van § 1 bedoelde betalingen, dan worden hem de daarvoor noodige gelden ter goede rekening uit 's rijks kas verstrekt (art. 28 der wet). Na ontvang van het zooeven bedoeld bericht van den burgemeester, zendt 's Konings Commissaris aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel een aanvrage om crediet, vermeldende de som die benoodigd is en de gemeente die het geldt. 's Konings Commissaris ontvangt daarna zoo spoedig mogelijk van genoemden Minister bericht, dat het crediet is geopend ten kantore van den betrokken betaalmeester, waarna door 's Konings Commissaris aan den burgemeester een mandaat van betaling wordt uitgereikt. Van zoodanige verstrekking van geld wordt door den burgemeester binnen twee maanden rekening en verantwoording afgelegd, rechtstreeks aan de Algemeene Rekenkamer bij aanvrage om décharge, in triplo opgemaakt, volgens model B^1, met overlegging van een verzamelstaat, model B^2, hier bijgevoegd. Zijn niet alle ter goede rekening ontvangen gelden gebruikt, dan is het overschot bij den

betaalmeester te storten, en de deswege te ontvangen quitantie van storting in de aanvrage in uitgaaf te brengen en daarbij over te leggen.

Door 's Konings Commissaris wordt elke maand aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel opgave gedaan van de in de vorige maand gedane verstrekkingen.

§ 3. Bij declaratiën of aanvragen om décharge, uitgaven bevattende in zake *onteigening*, moeten worden overgelegd:

1°. het advies in originali van den districtsveearts of van een zijner plaatsvervangers of bij ontstentenis van dezen van een geëxamineerden veearts, tot onteigening en de verder te nemen maatregelen;

2°. het besluit van den burgemeester tot onteigening, dat tot benoeming van den deskundige en het proces-verbaal van beëediging (modellen C, D en E);

3°. de verklaring van taxatie (model F);

4°. het proces-verbaal van aanbieding en genoegenneming (model G);

5°. de quitantie der betaalde schadeloosstelling (model H);

6°. eene verklaring van den burgemeester of van een gemeentebeambte (model I) waaruit blijkt, dat met het onteigende is gehandeld overeenkomstig het advies van den districtsveearts of van hem door wien hij vervangen is;

7°. bijaldien desinfectie is voorgeschreven, eene verklaring van den districtsveearts of van zijn plaatsvervanger, waaruit blijkt, dat de desinfectie behoorlijk heeft plaats gehad;

8°. de quitantiën tot staving der uitgaven;

9°. bij niet genoegenneming met de taxatie de stukken (modellen J en K) benevens de benoeming van deskundigen door den kantonrechter.

Mocht de uitbetaling der schadeloosstelling niet kunnen plaats hebben, omdat de eigenaar van het onteigende den getaxeerden prijs bij aanbieding heeft geweigerd of omdat de eigenaar afwezig is (in welk geval hij, ten opzichte der bepalingen van art. 24 der wet, vervangen wordt door zijnen

gemachtigde of zoo deze ontbreekt door den houder of hoeder van het vee) of op grond van overtreding van bepalingen der wet, hetzij wegens verzuimde aangifte of afzondering, hetzij dat de eigenaar zijn vee opzettelijk in verdachten toestand heeft gebracht of doen brengen, dan wordt de getaxeerde waarde tegen quitantie bij den gemeente-ontvanger gedeponeerd en die som op de declaratie in rekening of in de aanvrage om décharge in uitgaaf gebracht.

Vervolgens wordt in vorenbedoelde gevallen gehandeld overeenkomstig het daaromtrent bepaalde in de artikelen 26 en 27.

Bij overtreding van de bepalingen gesteld bij de artikelen 13 en 14 der wet, moet niet alleen de schadeloosstelling voor het vee waarmede de overtreding heeft plaats gehad bij den gemeenteontvanger worden gesequestreerd, maar ook die voor daarmede samenhangende onteigeningen, zoowel van vee als van goederen van denzelfden eigenaar.

§ 4. Bij inbeslagneming van voorwerpen en vee moet in de gevallen, in de artt. 36 en 37 der wet genoemd, de waarde worden getaxeerd.

Worden in beslag genomen vee of voorwerpen vernietigd, dan wordt de getaxeerde waarde, uit de gemeentekas voorgeschoten, bij den gemeenteontvanger in bewaring gegeven en het bedrag voorts bij declaratie aan het Rijk in rekening gebracht.

Ingeval het vee of de voorwerpen worden vrijgegeven tegen betaling door den eigenaar van de getaxeerde waarde, en van hetgeen voor het onderhoud van het vee besteed is, dan wordt het bedrag daarvan bij den gemeenteontvanger gedeponeerd.

De kosten van taxatie, vernietiging en desinfectie worden, op de wijze als hiervoren ter zake van onteigening is voorgeschreven, van het Rijk teruggevorderd.

Bij declaratiën wegens uitgaven in zake inbeslagneming zijn over te leggen: afschrift van het proces-verbaal van inbeslagneming; het advies van den districtsveearts, van

diens plaatsvervanger of van een geëxamineerden veearts, hoe met het in beslag genomene gehandeld moet worden; de verklaring van taxatie; zoo de waarde in rekening wordt gebracht, de quitantie van den gemeente-ontvanger, en zoo vernietiging heeft plaats gehad eene verklaring van den burgemeester of van een gemeente-beambte, waaruit zulks blijkt.

§ 5. Bij het houden van verkoopingen van vleesch en huiden, afkomstig van onteigend en in beslag genomen vee, en van onteigende en in beslag genomen voorwerpen, uit krachte der Koninklijke besluiten van 11 Juli 1871 (*Staatsblad* no. 75) en 11 Juli 1874 (*Staatsblad* no. 109), is daarvan geen aangifte noodig bij den ontvanger der registratie en domeinen.

De verkoopingen worden zoo mogelijk in het openbaar gehouden. Van de verkooping wordt opgemaakt een proces-verbaal, waarvoor is te bezigen gezegeld papier van minstens 50 cents in hoofdsom.

Is eene openbare verkooping, om welke reden ook, niet gewenscht, dan geschiedt de onderhandsche verkoop bij een gezegelde en geregistreerde overeenkomst, en zoo geen schriftelijke overeenkomst kan worden gesloten, dan wordt de verkoop en de opbrengst daarvan door den burgemeester geconstateerd bij eene verklaring, onder aanbod van eede, welk stuk vrij is van zegel en van de formaliteit van registratie. Die verklaring is in te richten volgens model L.

In alle gevallen worden tot goedmaking der kosten opcenten op de hoofdsom bedongen.

Van alle verkoopingen moet door den burgemeester rechtstreeks aan de Algemeene Rekenkamer rekening en verantwoording worden afgelegd, volgens bijgevoegd model M, in te zenden in triplo.

Ten aanzien van de opbrengst van in beslag genomen vee en voorwerpen is te handelen overeenkomstig de voorschriften vervat in de artikelen 36, 37 en 38 der wet. Bij die artikelen is tevens bepaald hoe gehandeld moet worden

met de getaxeerde waarde, die aan den gemeenteontvanger in bewaring is gegeven.

Indien de eigenaar van in beslag genomen en verkocht vee en in beslag genomen en verkochte voorwerpen, na vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging, het te zijner beschikking liggende geld niet heeft opgevorderd, is van toepassing het voorschrift van art. 38 der wet.

§ 6. Uitgaven in zake onteigening en die in zake verkoop mogen niet vermengd worden, zoodat in declaratien of aanvragen om décharge niet mogen worden in rekening gebracht kosten, die op den verkoop betrekking hebben, en daartegenover ook niet in de rekening en verantwoording wegens verkoop, kosten in zake onteigening.

Bewijzen van uitgaaf.

§ 7. De in declaratien in rekening en in aanvragen om décharge en rekening en verantwoording in uitgaaf gebracht wordende uitgaven van f 3 en daarboven wegens leverantien of bewezen diensten, moeten door quitantien worden gestaafd.

Bij het gebruik van een plakzegel voor quitantien boven de f 10 moet de handteekening over het zegel worden geschreven en is tevens daarop te stellen het tijdstip waarop het is gebruikt, door vermelding van dag, maand en jaar.

Quitantien en alle andere stukken moeten door belanghebbenden onderteekend worden. Indien belanghebbenden niet kunnen schrijven en de uitbetaling de som van f 300 te boven gaat, dan moet de betaling, zoomede de minnelijke schikking bij schadeloosstellingen, ten koste der belanghebbenden bij notarieele akte plaats hebben.

Beloopt de schadeloosstelling f 300 of minder dan kan de handteekening door een + merk worden vervangen, gesteld in tegenwoordigheid van en gewaarmerkt door twee personen, vreemd aan de aanbieding en betaling.

Bij onderteekening van stukken door derden moet eene gezegelde, gelegaliseerde en geregistreerde procuratie worden overgelegd, waaruit de bevoegdheid tot teekenen blijkt.

Quitantien wegens leverantien of werkzaamheden zijn zijn steeds zoodanig te specificeeren met vermelding van eenheidsprijzen, dat het in rekening gebrachte bedrag voor verificatie vatbaar is; het jaar waarin en de dagteekening waarop de leverantien of werkzaamheden zijn gedaan, is mede in die stukken te vermelden.

Eene getrouwde vrouw kan zonder bijstand van haar man geen bewijs van kwijting geven, behoudens de uitzonderingen bij het Burgerlijk Wetboek gesteld.

In schrift mag geen rature plaats hebben en geene veranderingen worden gemaakt, tenzij met behoorlijke waarmerking.

Elke declaratie moet bevatten alle tot het daarin bedoelde onderwerp betrekkelijke uitgaven.

De stukken krachtens de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68), opgemaakt, zijn vrij van zegel- en registratierecht; onder de vrijstelling zijn echter niet begrepen de processen-verbaal en onderhandsche overeenkomsten in zake verkoopingen en evenmin quitantien wegens bewezen diensten en gedane leverantien, indien zij het bedrag van f 10 te boven gaan.

MODEL-DECLARATIE.

Vrij van zegel- en registratierecht ingevolge art. 43 der Wet van den 20sten Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131). *)

DECLARATIE van . . . . Burgemeester der Gemeente . . . . ten laste van het Rijk, wegens gedane voorschotten *uit de gemeentekas*, uit krachte van de Wet van den 20sten Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), laatstelijk gewijzigd bij die van den 15den April 1896 (*Staatsblad* no. 68).

---

*) Dit model is aldus nader vastgesteld bij missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 December 1911.

1912	Betaald: (Zie voor specificatie de bij deze declaratie behoorende omschrijving der uitgaven.	
	Aan:	
	ontsmettingsmiddelen	*f* 17.40
	arbeidsloon bij ontsmetting	3.75
	toezicht „ „	6.—
	leveringen enz. bij verbranding of begraving. .	30.40
	arbeidsloon bij verbranding of begraving . . .	3 75
	toezicht bij verbranding of begraving	3.75
	geleverde kenteekenen	2.20
	arbeidsloon wegens plaatsen en weghalen der kenteekenen	—.60
	toezicht op de kenteekenen	1.20
	vergoeding voor de huid	8.—
	voorgeschoten telegramkosten	—.35
	schrijfloon	—.—
	taxatieloon	—.—
	schadeloosstelling aan . . . . voor onteigend of in beslag genomen vee	—.—
	schadeloosstelling aan . . . . voor onteigende voorwerpen	—.—
	Totaal	*f* —.—

Aldus opgemaakt door mij Burgemeester der gemeente
tot een bedrag van
verklarende de ondergeteekende deze declaratie te zijn deugdelijk en onvergolden.

den 191

De Burgemeester voornoemd,

Vorenstaande declaratie gezien en na onderzoek goedgekeurd tot een bedrag van
door mij Commissaris der Koningin in de Provincie

den 191

MODELSTAAT.

(*a*) Naam der veeziekte.
(*b*) Naam van den eigenaar.
(*c*) Woonplaats van den eigenaar.

Omschrijving der uitgaven wegens leverantiën en werkzaamheden in zaken (*a*) . . . . bij het vee van (*b*) . . . . te (*c*) . . . .

Ontsmetting.

NAMEN DER BELANGHEBBENDEN.	Datum van levering	Ontsmettingsmiddelen, brandstoffen enz. en eenheidsprijs.	Bedrag	Arbeidsloonen.		Toezicht		Handteekening voor quitantie.
				Aantal uren en prijs per uur.	Bedrag.	Aantal uren en prijs per uur.	Bedrag.	
P. Bender.	1912. 5 Jan.	2 L. carbol . . . 30 c. 2 K.G. choorkalk 10 „ 1000 turven. . . *f* 7.— 100 bos-en hout . 5 c. 20 liter petr. . . 8 „	*f* —.60 —.20 7.— 5.— 1.60					P. Bender.
K. Daalder.	5 Jan.	10 emmers kokend water . . . . 2 c. 20 L. koolteer. . 8 „ 10 K.G. zeep . . 8 „ 10 „ soda . . 2 „ 2 st. dweilen . . 10 „	*f* —.20 1.60 —.80 —.20 —.20					K. Daalder.
P. Fransen.	5 Jan.	....	—.—	10 à 25 c.	*f* 2.50			P. Fransen.
C. Carelsen.	„	....	—.—	5 à 25 „	1.25			C. Carelsen.
K. Vonk.	5 Jan.	....	—.—	....	—.—	20 à 20 c.	*f* 4.—	K. Vonk.
A. Hand.	„	....	—.—	....	—.—	10 à 20 „	2.—	A. Hand.
		Totaal . . .	*f* 17.40		*f* 3.75		*f* 6.—	

Verbranding en Begraving.

NAMEN DER BELANGHEBBENDEN.	Datum van levering	Kosten van omheining, brandstoffen, vergoeding gebruik grond, enz en eenheidsprijs.	Bedrag	Arbeidsloonen. Aantal uren en prijs per uur.	Arbeidsloonen. Bedrag.	Toezicht. Aantal uren en prijs per uur.	Toezicht. Bedrag.	Handteekening voor quitantie.
P. Daalder.	1912 Jan.	1000 turven . . . *f* 7.— 100 bossen hout . 5 c. 10 liter petr. . . 8 „ 20 „ koolteer . 8 „	*f* 7.— 5.— —.80 1.60					P. Daalder.
Nic. Bolijn.	Jan.	10 planken. . à *f* 1.— spijkers . . . . 6 palen . . . à *f* 0.50	*f* 10.— 1.— 3.—					Nic. Bolijn.
L. Bloem.	Jan.	Vergoeding gebruik grond	*f* 2.—					L. Bloem.
A. van der Veer.	Jan.			(verbranding) 10 à 25 c.	*f* 2.50			A. van der Veer.
P. van Dalen.	Jan.			(begraving) 5 à 25 c.	1.25			P. van Dalen.
K. Gracht.	Jan.					(verbranding) 10 à 25 c.	*f* 2.50	K. Gracht.
L. Stad.	Jan.					(begraving) 5 à 25 c.	1.25	L. Stad.
		Totaal . . .	*f* 30.40		*f* 3.75		*f* 3.75	

Kenteekenen.

NAMEN DER BELANGHEBBENDEN.	Datum van levering.	Geleverde kenteekenen en eenheidsprijs.	Bedrag.	Arbeidsloonen bij het plaatsen en weghalen.		Toezicht.		Handteekening voor quitantie.
				Aantal uren en prijs per uur.	Bedrag	Aantal uren en prijs per uur.	Bedrag	
J. van Dalen.	1912. Jan.	2 kenteekenen à *f* 1.10	*f* 2.20					J. van Dalen.
A. Hendriks.	Jan.			plaatsen 2 uur à 15 c	*f* — 30			A. Hendriks.
	„			weghalen 2 uur à 15 c	*f* — 30			
P. van Puffelen	Jan.					6 uren à 20 c	*f* 1 20	P. van Puffelen.
		Totaal .	*f* 2.20		*f* —.60		*f* 1.20	

Vergoeding voor de huid.

NAAM VAN DEN EIGENAAR.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	HANDTEEKENING VOOR QUITANTIE.
J. Jansen.	Voor $^2/_3$ deel der waarde van de huid geschat op *f* 12.—	*f* 8.—	J. Jansen.

Diversen. (Telegrammen, schrijf- en taxatieloon bij onteigening, enz.)

NAMEN DER BELANGHEBBENDEN.	DATUM.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	HANDTEEKENING VOOR QUITANTIE.
....	1912 Jan.	1 telegram	*f* —.—	
....	„	Voor schrijfloon (wanneer onteigening heeft plaats gehad).	—.—	
....	„	Voor taxatieloon (wanneer onteigening heeft plaats gehad).	—.—	
		Totaal	*f* —.—	

Model B[1].

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Hoofdstuk X.
dienst 18 *Aanvrage om Décharge.*
Art.

(1)
(2)

erkent ter goede rekening ontvangen te hebben tot het doen van uitgaven tot afwering van het gevaar, waarmede besmettelijke veeziekten den veestapel bedreigen, de Assignatie no. groot . . f
Dienst (3)

Totaal bedrag van den ontvang f

Terwijl de door hem gedane uitgaven, gespecificeerd op bijgaande verzameling ingevolge de bijgevoegde bewijzen, bedragen. . . . . f
(*) Quitantie van storting . . . . . . „
dd. no.

„

Zoodat is . . . . Quitte.
18

(4)

No. Dienst 18
Hoofdstuk X.
Art.

De algemeene Rekenkamer ontlast den rendant, tengevolge der bovenstaande aanvrage en op grond der overgelegde bewijzen voor de som van
's Gravenhage, 18

De Algemeene Rekenkamer,

Ter ordonnantie van de Kamer,

In te vullen:
(1) Naam
(2) Kwaliteit.
(3) Dienstjaar.
(4) Onderteekening.
(*) NB. Indien niet het geheele verstrekte bedrag is gebruikt, moet het overige gedeelte worden gestort bij een der betaalmeesters en de quitantie van storting worden overgelegd, zooals hier blijkt.

Model B[2]. *)

Model C.

De BURGEMEESTER der gemeente

Overwegende, dat hem uit het verslag van den veearts gebleken is dat (*a*)

toebehoorende aan

van beroep veehouder, wonende te

ten aanzien van welk vee aan de bij artt. 13 en 14 der wet gegeven voorschriften omtrent aangifte en afzondering is voldaan.

Gelet op de wet van den 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 April 1896 (*Staatsblad* no 68);

Besluit en beveelt tevens, boven omschreven (*b*) te onteigenen, onmiddellijk in beslag te nemen en te doen afmaken.

, den 18

De Burgemeester voornoemd.

(*a*) door b.v. longziekte aangetast of van longziekte verdacht is (omschrijven van het vee of de paarden).

(*b*) vee of paarden en, zoo er voorwerpen moeten worden onteigend, ook deze te noemen.

Model D.

De BURGEMEESTER der gemeente

Gezien zijn besluit van heden, waarbij (*a*) daarin genoemd en toebehoorende aan

te $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$ onteigend;

Gelet op art. 24 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), zooals dat is gewijzigd bij de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68);

Benoemt als deskundige den persoon van

te

---

*) Dit model is vervallen; in de plaats ervan is te gebruiken de staat van omschrijving, behoorende bij *declaratie* model A.

om genoemd (*b*)
te waardeeren en daarbij in acht te nemen:

1o. dat voor verdacht vee de volle waarde wordt berekend;

2o. dat voor vee, door eene besmettelijke ziekte aangetast, overeenkomstig artikel 105 van het Koninklijk Besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104) 50 pCt. en bij mond- en klauwzeer 90 pCt. der waarde, die het in gezonden toestand zou hebben, wordt berekend.

Gedaan te , den

De Burgemeester voornoemd,

(*a*) het vee, de paarden en voorwerpen.
b) vee, paarden en voorwerpen.

Model E.

PROCES-VERBAAL

VAN BEËEDIGING VAN EENEN DESKUNDIGE.

Op heden 18
is voor mij, Burgemeester der gemeente
verschenen
bij besluit van den benoemd als deskundige om (*a*) ter afmaking en vernietiging te waardeeren, die ter voldoening aan art. 24 der wet van den 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68), in mijne handen heeft afgelegd (*b*) , van naar zijn beste weten die waardeering te zullen doen.

En is hiervan het tegenwoordig proces-verbaal opgemaakt ten dage en jare als boven.

De Burgemeester der gemeente,

(*a*) het vee of de paarden en voorwerpen.
(*b*) de eed of de belofte.

Model F.

De ondergeteekende
als deskundige daarvoor door den Burgemeester der gemeente benoemt, verklaart op heden te hebben gewaardeerd, overeenkomstig de bepalingen van art. 24 der wet van den 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), zooals dat is gewijzigd bij de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68), en met inachtneming van het bepaalde bij art. 105 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104), het navolgende (*a*)
vee als:

(*b*)

welk (*c*) , toebehoorende aan
, veehouder te volgens besluit van den Burgemeester van den $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$ onteigend en in beslag genomen, om, te worden afgemaakt en vernietigd.

, den

(*a*) door (benaming der ziekte) aangetast.
van („ „ „) verdacht.

Bij de waardeering moet worden in acht genomen, dat voor verdacht vee en de onteigende voorwerpen de volle waarde en voor vee, door eene besmettelijke ziekte aangetast, overeenkomstig art. 105 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104), 50 pCt. en bij mond- en klauwzeer 90 pCt. der waarde, die het in gezonden toestand zou hebben, wordt berekend.

(*b*) de navolgende voorwerpen, als:

(*c*) vee of paarden, of
vee en voorwerpen of paarden en voorwerpen.

Model G.

PROCES-VERBAAL.

De BURGEMEESTER der gemeente
heeft op heden aan den veehouder
wonende te , overeenkomstig art. 24 der wet van den 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), zooals dat is gewijzigd bij de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68), aangeboden de som van (*a*) , en zulks voor aan

hem bij besluit van den onteigend (*b*) als:

1°. geschat op	*f*	
Voor de navolgende onteigende voorwerpen, als:		
1°. geschat op	„	

Makende te zamen de genoemde som van *f*
zijnde (*c*) der waarde van en het volle bedrag van de waarde der voorwerpen, waarop zij door den daartoe benoemden deskundige bij proces-verbaal van den zijn geschat, met welke aanbieding de ondergeteekende heeft verklaard genoegen te nemen.

, den

De Veehouder, *De Burgemeester*,

(*a*) Het bedrag in letters uit te drukken.
(*b*) Aantal stuks vee of paarden.
(*c*) Het volle bedrag of 50 of 90 pCt.

Model H.

Ik ondergeteekende van beroep veehouder, wonende te verklaar bij deze te hebben ontvangen van den Burgemeester der gemeente eene som van in voldoening van de (*a*) waarde van stuks en van de volle waarde van de navolgende voorwerpen, als: op dat bedrag geschat door (*b*) welk als (*c*) (*d*) onteigend, in beslag genomen en afgemaakt $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$, volgens besluit van den Burgemeester van den , dienende deze tot kwitantie zonder reserve.

, den

(*a*) volle of 50 of 90 pCt. der
(*b*) den deskundige
de deskundigen
de eerste daartoe door den Burgemeester, de beide laatsten daartoe door den Kantonrechter te benoemen.
(*c*) door (benaming der ziekte) aangetast.
van („ „ „) verdacht
(*d*) met de boven omschreven voorwerpen (zoo die er zijn).

Model I.

De ondergeteekende, $\frac{\text{Burgemeester}}{\text{Veldwachter}}$ der gemeente
verklaart op den eed bij den aanvang zijner bediening gedaan, dat op heden in zijne tegenwoordigheid (*a*)

welk vee en voorwerpen toebehoord hebben aan
veehouder te ,
en door $\frac{\text{hem}}{\text{den}}$ Burgemeester dezer gemeente bij besluit van den
18 , op grond der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68), zijn in beslag genomen en onteigend.

, den 18

(*a*) In te vullen op welke wijze vee en voorwerpen zijn vernietigd.

Model J.

De BURGEMEESTER der gemeente

Overwegende, dat te
geen genoegen heeft genomen met de waardeering van het bij besluit van den onteigend en ter afmaking en vernietiging in beslag genomen (*a*)
toebehoorende aan van beroep veehouder,
wonende te zijnde (*b*)

Gelet op art. 24, 4de lid, der wet van den 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), zooals dat artikel is gewijzigd bij de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68);

Verzoekt den Kantonrechter te te willen benoemen twee deskundigen, om met den door hem, Burgemeester, aangewezen deskundige bij meerderheid te beslissen over de waarde van bovenbedoeld vee.

, den 18

De Burgemeester voornoemd,

(*a*) door (benaming der ziekte) aangetast.
van („ „ „) verdacht.
(*b*) omschrijving van het vee en de voorwerpen.

Model K.

De ondergeteekende als deskundige daarvoor door den Burgemeester der gemeente en de mede-ondergeteekenden als deskundigen daarvoor door den Kantonrechter te benoemd, verklaren op heden te hebben gewaardeerd, overeenkomstig de bepalingen van art. 24 der wet van den 20sten Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), zooals dat is gewijzigd bij de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* no. 68) en met inachtneming van het bepaalde bij art. 105 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104), het navolgende

(*a*) vee, als:

(*b*)

welk (*c*) , toebehoorende aan veehouder te , volgens besluit van den Burgemeester van den $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$ onteigend en in beslag genomen, om te worden afgemaakt en vernietigd.

, den

(*a*) door (benaming der ziekte) aangetast.
van („ „ „) verdacht.

Bij de waardeering moet worden in acht genomen, dat voor verdacht vee en de onteigende voorwerpen de volle waarde en voor vee, door eene besmettelijke ziekte aangetast, overeenkomstig art. 105 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (*Staatsblad* no. 104), 50 pCt. en bij mond- en klauwzeer 90 pCt. der waarde, die het in gezonden toestand zou hebben, wordt berekend.

(*b*) de navolgende voorwerpen, als:

(*c*) vee of paarden, of, vee en voorwerpen, of, paarden en voorwerpen.

Model L.

De BURGEMEESTER der gemeente verklaart op den eed bij den aanvang zijner bediening afgelegd, dat (*omschrijving van hetgeen verkocht is*) door hem uit de hand $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$ verkocht voor eene som van

, den 18

(Handteekening.)

Model M.

REKENING EN VERANTWOORDING

welke bij deze aan de Algemeene Rekenkamer is doende (1)

Burgemeester der gemeente (2)

wegens den verkoop (3)

(4)

In te vullen:

(1) Naam van den Burgemeester.
(2) Naam der gemeente.
(3) Hetgeen verkocht is.
(4) Waarvan afkomstig.

18

	ONTVANG.	
De rendant brengt in ontvangst wegens de opbrengst van:		
TOTAAL . . .	*f*	

	UITGAAF.	
De rendant brengt in uitgaaf: *Aan* voor		
Gestort bij den betaalmeester te blijkens bijgevoegde quitantie van storting dd. n°. .		
TOTAAL . . .	*f*	

N.B. Indien het verkoop betreft van in beslag genomen vee, goederen, dan heeft de storting van het zuiver overschot niet plaats bij een betaalmeester, maar — zoo het vee betreft, na aftrek der kosten van onderhoud — wordt het gedeponeerd bij den gemeente-ontvanger tegen quitantie, die bij de rekening en verantwoording moet worden overgelegd.

BORDEREL.

ONTVANG		UITGAAF
f		*f*

De ontvang bedraagt *f*
„ uitgaaf „ „

Dus gelijk.

Verklarende ik ondergeteekende, op den eed bij de aanvaarding mijner bediening aan den lande gedaan, dat in deze rekening is in ontvang gebracht al hetgeen door mij is ontvangen of moeten ontvangen en verantwoord worden, zonder te dezer zake iets te hebben verzwegen of achtergehouden; dat verder in deze rekening niets wordt in uitgaaf gebracht ter kwader trouw of hetgeen niet alzoo werkelijk door mij is uitgegeven; terwijl ik verder verklaar, voor de gedane betalingen geen giften of gaven te hebben genoten of te zullen genieten, directelijk of indirectelijk, maar zoodanig te hebben betaald, als zulks volgens de orders van den lande behoort te geschieden.

, den 18

(Handteekening.)

876 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 14 *April* 1893 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* KOSTEN TOT WERING VAN VEEZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1893 *nr.* 37).

No. 2783.[1]. Afd. A.Z.C.

——— *'s-Gravenhage*, 12 April 1893.

Krachtens art. 28 der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131) kunnen, zoo de kas der gemeente ontoereikend is tot het bij voorschot betalen der uitgaven bedoeld in de artt. 24 en 25 dier wet, aan den Burgemeester uit 's-Rijks kas gelden ter goede rekening worden verstrekt.

Uit deze gelden mogen volgens de laatste alinea van gemeld artikel 28 geen andere uitgaven worden betaald dan die, waartoe onteigening aanleiding geeft, zoomede de kosten van aanschaffing van kalk, brandstof of andere zelfstandigheden, die bij het begraven, verbranden of onbruikbaar maken van afgemaakt of gestorven vee worden aangewend, en voorts de kosten tot zuivering en ontsmetting van stallen en andere gebouwen.

Door de Algemeene Rekenkamer is er mijne aandacht op gevestigd, dat door sommige Burgemeesters op dit wettelijk voorschrift niet altijd wordt gelet en dat door hen uit de hun verstrekte gelden ter goede rekening, uitgaven worden gekweten, waarvoor die gelden niet zijn bestemd, zooals voor het maken van schilder- en wachthuizen, huur van wachtlokalen en verdere daarmede in verband staande kosten, benevens voor merkijzers, merken van vee enz.

De Algemeene Rekenkamer stelt zich voor, bedoelde uitgaven voortaan niet meer in de verantwoordingen toe te laten.

Ik heb daarom de eer U te verzoeken de Burgemeesters in uwe provincie, met mededeeling van het vorenstaande uit te noodigen, uit de hun eventueel te verstrekken gelden ter goede rekening geene andere uitgaven te kwijten dan die welke daartoe bepaaldelijk in gemeld art. 28 zijn aangewezen.

877 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 26 *Augustus* 1896 *A nr.* 7, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* SCHADELOOSSTELLING VOOR HUIDEN VAN VEE, AAN MILTVUUR GESTORVEN. *(Prov. Bijbl.* 1896 *nr.* 78*)*.

No. 2848². Afd. M. P.

——— *'s-Gravenhage,* 24 Aug. 1896.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken, de aandacht van

de burgemeesters in uwe provincie te vestigen op de, in de Nederlandsche Staatscourant van 20 dezer no. 195 geplaatste beschikking van 19 Augustus l.l., waarbij door mij eene algemeene regeling is vastgesteld van de gevallen, waarin en den maatstaf, waarnaar door de burgemeesters op 's Rijks kosten eene gedeeltelijke schadeloosstelling kan worden gegeven voor de huiden van aan miltvuur gestorven dieren.

Deze beschikking is eene door het in werking treden van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (Staatsblad no. 104) noodig geworden vernieuwing van de beschikking van 16 December 1895 (Staatscourant van 17 December 1895 no. 296).

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op artikel 3, laatste lid, van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (Staatsblad no. 104), waarin onder a is bepaald, dat in de gevallen en naar den maatstaf, door den Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen, door een Burgemeester op Rijks kosten eene gedeeltelijke schadeloosstelling wordt gegeven voor de huid van een dier, dat, aan eene besmettelijke ziekte lijdende, is gestorven en daarna verbrand, begraven of op andere wijze, door den districts-veearts te bepalen, onschadelijk gemaakt is;

Heeft goedgevonden te bepalen:

1o. dat aan een eigenaar van een dier dat, aan miltvuur lijdende, is gestorven en daarna verbrand, begraven of op andere wijze onschadelijk is gemaakt — wanneer hij de te dezer zake volgens wet of wettelijk voorschrift op hem rustende verplichtingen naar behooren heeft nagekomen — door den burgemeester op Rijks kosten eene gedeeltelijke schadeloosstelling voor de huid van dat dier zal worden gegeven, bedragende het twee derde gedeelte van de waarde, waarop die huid door den districts-veearts wordt geschat;

2o. dat dit bedrag door den burgemeester van het Departement van Binnenlandsche Zaken kan worden teruggevorderd, overeenkomstig de „Voorschriften aangaande

de verrekening der kosten, voortvloeiende uit de toepassing der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad no. 131)", behoudens dat bij de desbetreffende declaratie ook moet worden overgelegd de verklaring van den districtsveearts, waaruit blijkt, of de eigenaar van het dier de ter zake van het ziektegeval volgens wet of wettelijk voorschrift, op hem rustende verplichtingen naar behooren heeft nagekomen en op welk bedrag de districtsveearts de waarde van de huid van het dier heeft geschat;

3o. dat deze beschikking ook van toepassing zal zijn voor de gevallen van miltvuur, die vóór hare dagteekening zijn voorgekomen;

4o. dat bij andere besmettelijke veeziekte dan miltvuur, de beslissing over de toepassing van het in den aanhef dezer beschikking genoemde voorschrift voor elk geval in het bijzonder blijft voorbehouden.

Deze beschikking zal in de Staatscourant worden geplaatst en in afschrift aan de Algemeene Rekenkamer worden medegedeeld.

's-Gravenhage, 19 Augustus 1896.

878 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 21 *October* 1897 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* SCHADELOOSSTELLING TE VERLEENEN VOOR HUIDEN VAN AAN MOND- EN KLAUWZEER GESTORVEN DIEREN *(Prov. Bijbl.* 1897 *nr.* 115).

No. 4211[1]. Afd. M. P.
——— *'s-Gravenhage*, 19 October 1897.

Ik heb de eer U.H E.G. te verzoeken de aandacht van de Burgemeesters in Uwe provincie te vestigen op de in de Nederlandsche Staatscourant van 16 October 1897, No. 243 geplaatste beschikking van 15 October j.l., waarbij door mij eene algemeene regeling is vastgesteld van de

gevallen, waarin en den maatstaf, waarnaar door de Burgemeesters op Rijkskosten eene gedeeltelijke schadeloosstelling kan worden gegeven voor de huiden van aan mond- en klauwzeer gestorven dieren.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 3, laatste lid, van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1896 (Staatsblad no. 104), waarin onder a is bepaald, dat in de gevallen en naar den maatstaf, door den Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen, door den Burgemeester op Rijkskosten eene gedeeltelijke schade loosstelling wordt gegeven voor de huid van een dier, dat, aan eene besmettelijke ziekte lijdende, is gestorven en daarna verbrand, begraven of op andere wijze, door den districtsveearts te bepalen, onschadelijk gemaakt is;

Heeft goedgevonden, met aanvulling der beschikking van 19 Augustus 1896 (Staatscourant van 20 Augustus 1896, no. 195), te bepalen:

1o. dat ook aan den eigenaar van een dier, dat, aan mond- en klauwzeer lijdende, is gestorven en daarna verbrand, begraven of op andere wijze onschadelijk is gemaakt — wanneer hij te dezer zake volgens wet of wettelijk voorschrift op hem rustende verplichtingen naar behooren heeft nagekomen – door den Burgemeester op Rijkskosten eene gedeeltelijke schadeloosstelling voor de huid van dat dier zal worden gegeven, bedragende het twee derde gedeelte van de waarde, waarop die huid door den districts-veearts wordt geschat;

2o. dat dit bedrag door den Burgemeester van het Departement van Binnenlandsche Zaken kan worden teruggevorderd overeenkomstig de „Voorschriften aangaande de verrekening der kosten, voortvloeiende uit de toepassing der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad no. 131)," behoudens dat bij de desbetreffende declaratie ook moet worden overgelegd de verklaring van den districtsveearts, waaruit blijkt, of de eigenaar van het dier de ter zake van het ziektegeval volgens wet of wettelijk voorschrift op hem

rustende verplichtingen naar behooren heeft nagekomen en op welk bedrag de districtsveearts de waarde van de huid van het dier heeft geschat;

3o. dat deze beschikking ook van toepassing zal zijn voor de gevallen van mond- en klauwzeer, die vóór hare dagteekening zijn voorgekomen;

4o. dat bij andere besmettelijke veeziekten dan miltvuur en mond- en klauwzeer de beslissing over de toepassing van het in den aanhef dezer beschikking genoemde voorschrift voor elk geval in het bijzonder blijft voorbehouden.

Deze beschikking zal in de Staatscourant worden geplaatst en in afschrift aan de Algemeene Rekenkamer worden medegedeeld.

's-Gravenhage, 15 October 1897.

879 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 15 *September* 1906 *A nr.* 5, *aan de burgemeesters;* DEPÔTS IN ZAKE DE VEEWET (*Prov. Bijbl.* 1906 *nr.* 127).

Als vervolg op de aanschrijving van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid d.d. 24 Februari 1906 No. 103*a*, afdeeling Comptabiliteit, aan U medegedeeld bij mijn schrijven van den 2 Maart 1906, A. no. 4, en naar aanleiding van den brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel d.d. 11 dezer no. 8504, afdeeling Comptabiliteit, heb ik de eer U te verzoeken, *na afloop van elk jaar* in het begin der maand Januari aan mij opgaaf te doen van de voor het Rijk gedane onvangsten in zake de Veewet. *)

---

*) Zie ook Prov. Bijbl. 1904 nr. 67 opgenomen in deel II onder nr. 254.

880 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 27 November* 1807 *A nr.* 16, *aan de burmeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* VERKOOP WACHTHUISJES, VEEZIEKTEN ENZ. (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 133).

No. 9296.
Directie van den Landbouw.
Afdeeling V. D.
— 's-Gravenhage, 25 November 1907.

De Algemeene Rekenkamer heeft mij medegedeeld, dat enkele burgemeesters wachthuisjes, enz., aangeschaft voor rekening van het Rijk tijdens het heerschen van mond- en klauwzeer, hebben verkocht, zonder daartoe vooraf mijne machtiging te hebben gevraagd en verkregen.

In verband hiermede heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken, de burgemeesters in Uwe provincie er, voor zooveel noodig, op te wijzen, dat dergelijke voorwerpen Rijks eigendom zijn en derhalve alleen kunnen worden verkocht na van mij verkregen machtiging.

881 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 9 *Mei* 1908 *A nr.* 24, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* DECLARATIËN VEEZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1908 *nr.* 63).

No. 1106*a*.
Afd. Comptabiliteit. 's Gravenhage, 6 Mei 1908.
—

In sommige gemeenten is het de gewoonte, dat naar aanleiding van het advies van den veearts, omtrent de te nemen maatregelen bij de beteugeling der veeziekten, door den Burgemeester een besluit wordt genomen, strekkende tot uitvoering van hetgeen in genoemd advies wordt voorgeschreven.

Vermits de overlegging van dit besluit, of van een afschrift daarvan, in het algemeen geheel overbodig is, heb ik de eer U H.E.G. te verzoeken, den Burgemeesters in Uw Gewest aan te schrijven, in den vervolge, *behalve in gevallen van onteigening* van vee of voorwerpen (model C, § 3 sub 2 der Voorschriften, behoorende bij Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 October 1896), bedoeld besluit achterwege te laten. Een gelijk verzoek geldt mede ter voorkoming van een onnoodigen toevloed van bewijsstukken, ten aanzien van de tot nu toe steeds overgelegde verklaring van een gemeentebeambte, tot de diverse *kenteekenen* zijn geplaatst.

882 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 22 Juni 1910 A nr. 13, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* DECLARATIËN VEEZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1910 *nr.* 89).

No. 1863.
Afd. Comptabiliteit. 's Gravenhage, 18 Juni 1910.

De voorschriften, vervat in de missive van den toenmaligen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 December 1903, Nr. 233, Afd. Compt., hebben in de praktijk aanleiding gegeven tot eenige moeilijkheden.

Bij het reinigen en ontsmetten van houtwerk, komt het meermalen voor, dat plankhout deze bewerkingen niet kan doorstaan en daaronder bezwijkt — eene omstandigheid, waarop de veearts bij het uitbrengen van zijn advies niet heeft kunnen rekenen.

In dit geval is onteigening buitengesloten en wordt, op grond van bovenaangehaald schrijven bezwaar gemaakt, zelfs geringe kosten van herstelling in de declaratie op te nemen.

Dit geeft aanleiding tot onbillijkheden. Onder intrekking van het voorgeschrevene in voormelde missive van 15

December 1903, heb ik mitsdien de eer U H.E.G. mede te deelen, dat in den vervolge, in gevallen als het bovenvermelde, kosten van herstelling van houten vloeren op de voorschotdeclaratiën zullen worden toegelaten, mits de desbetreffende uitgaven gering zijn.

U H.E.G. gelieve den Burgemeesters in Uw gewest met het bovenstaande in kennis te willen stellen.

883 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 14 *November* 1911 *A nr.* 11, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* REKENING EN VERANTWOORDING WEGENS VERKOOP VAN IN BESLAG GENOMEN VEE EN VOORWERPEN (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 117).

No. 1125.
Afd. Comptabiliteit.
—

’s Gravenhage, 10 November 1911.

Blijkens een van wege de Algemeene Rekenkamer bij mij ingekomen schrijven, komt het herhaaldelijk voor, dat bij rekeningen en verantwoordingen wegens den verkoop van in beslag genomen vee en voorwerpen, niet altijd genoegzaam wordt acht geslagen op de voorschriften, behoorende bij de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Januari 1891 Nr. 589[1] afdeeling A. Z. C., en daarin uitgaven worden gebracht, waarvoor op grond van deze voorschriften had behooren te worden gedeclareerd.

Ter opheffing van dit bezwaar en ter voorkoming van meerdere nog te begane onjuistheden, moge dienen, dat in het algemeen in de rekeningen en verantwoordingen alleen die kosten mogen voorkomen, die in onmiddellijk verband staan met den verkoop. Daarentegen moeten die, welke ook gedaan zouden zijn indien geen verkoop had plaats gehad op declaratie aan het Rijk worden in rekening gebracht.

Onder deze laatste vallen o.a. ook de kosten wegens het *slachten*, omdat deze handeling in de eerste plaats strekt tot onschadelijkmaking van de dieren, welke gevaar voor besmetting opleveren en de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat het vleesch, nà de slachting ongeschikt blijkt voor de consumptie en in dat geval geen verkoop plaats heeft.

Verder worden ook dikwerf ten onrechte in de rekeningen en verantwoordingen gebracht, de kosten wegens de aanhaling van het vee en de voorwerpen (premie), die van het vervoer naar het gemeentehuis, het opbergen en waardeeren van het in beslag genomene, zoomede de kosten van het ontsmetten.

Al deze uitgaven behooren op de declaratie te worden gebracht.

In de rekeningen en verantwoordingen behooren alzoo slechts te worden opgenomen de kosten direct betrekking hebbende op den verkoop. Als zoodanig zijn te noemen: de kosten wegens zegel en registratie van het proces-verbaal van den verkoop, advertentiekosten, kosten van het zout voor de geslachte dieren, uitveilloòn, weegloon van het vleesch, eventueele huur van verkooplokalen, aankoop van vleeschhaken, accijns.

Wat betreft de kosten van het voederen der dieren zij verwezen naar de 4e alinea van art. 37 der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad 131). Is nl. het in beslag genomene vee levend verkocht, dan wordt de opbrengst van den verkoop van het vee aan den gemeente-ontvanger in bewaring gegeven. Uit die opbrengst worden de kosten van onderhoud van het vee sedert den dag der inbeslagneming tot aan den verkoop gekweten.

In dat geval moeten dus ook de voederkosten in de rekening en verantwoording worden gebracht.

In verband met het bovenstaande, noodig ik U.H.E.G. beleefdelijk uit, dit ter kennis te willen brengen van de burgemeesters in Uw gewest enz.

884 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 21 *December* 1911 *A nr.* 19, *aan de burgemeester*; COMPTABILITEIT IN ZAKE VEEZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 129).

Ingevolge het bepaalde bij § 2, alinea 3, der „Voorschriften" aangaande de verrekening der kosten, voortvloeiende uit de toepassing der wet van 20 Juli 1870 Staatsblad nr. 131, zooals die nader is gewijzigd, opgenomen in provinciale bijbladen nr. 13 van 1891 en nr. 99 van 1896, wordt door den burgemeester van aan hem op grond van artikel 28 van evengenoemde wet ter goede rekening uit 's Rijks kas verstrekte gelden binnen twee maanden rekening en verantwoording afgelegd rechtstreeks aan de Algemeene Rekenkamer bij aanvrage om décharge, in triplo opgemaakt volgens modellen B^1 en B^2.

Namens den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel (aanschrijving d.d. 13 December j.l. nr. 5379 afdeeling Comptabiliteit) heb ik de eer U thans uit te noodigen om, te beginnen met de uitgaven, gedaan ten laste van den dienst 1912, alle aanvragen om décharge wegens ter goede rekening verstrekte gelden aan de Algemeene Rekenkamer in te zenden door tusschenkomst van 's Ministers departement, zulks ten einde aan het departement nauwkeurig aanteekening te kunnen houden van alle uitgaven, gedaan ter bestrijding van veeziekten.

885 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 5 *Januari* 1912 *A nr.* 6, *aan de burgemeesters;* COMPTABILITEIT IN ZAKE VEEZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 1).

Ten vervolge op mijne circulaire dd. 21 December 1911 A nr. 19 (provinciaal bijblad nr. 129), heb ik de eer U voor zooveel noodig mede te deelen, dat blijkens van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel nader ontvangen schrijven het de bedoeling is, dat de *toezending* der in dat bijblad bedoelde aanvragen om décharge *rechtstreeks* aan het Departement geschiedt.

886 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 10 *Januari* 1912 *A nr.* 8, *aan de burgemeesters;* INRICHTING DECLARATIËN VEEZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 5).

In verband met de voortdurende stijging der uitgaven ten behoeve van de wering van veeziekten, acht de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel het van belang in 't vervolg een zoodanig overzicht van die uitgaven te krijgen, dat steeds nauwkeurig kan worden nagegaan, waaraan de stijging is toe te schrijven.

Dit overzicht is alleen te verkrijgen uit de ter zake door U in te dienen aanvragen om décharge en declaratiën wegens gedane voorschotten.

Aangezien echter de declaratiën door de verschillende burgemeesters voor 't meerendeel ook verschillend worden opgemaakt, is 't bij deze werkwijze niet doenlijk een juist overzicht te verkrijgen. Het wil genoemden Minister evenwel voorkomen, dat bij eene gewijzigde inrichting der declaratiën hieraan is tegemoet te komen, tevens zonder de werkzaamheden op de secretarieën der gemeenten noemenswaard te verzwaren.

In verband daarmede zal Zijne Excellentie er prijs op stellen, dat, in afwijking van het voorschrift van den toenmaligen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid dd. 21 Maart 1902 nr. 255 afdeeling Comptabiliteit (provinciaal bijblad nr. 40), *te beginnen met de uitgaven ten laste van den dienst* 1912 alle uitgaven *per ziektegeval* worden gespecificeerd op eenen bij elke declaratie behoorenden staat, gelijk is aangegeven op het bij deze circulaire gevoegde, ter verduidelijking gedeeltelijk ingevulde, model. *)

Op deze wijze worden de soorten der uitgaven gesplitst in uitgaven betreffende *ontsmetting, verbranding en begraving, kenteekenen, vergoeding voor de huid en diversen* (telegrammen; schrijf- en taxatieloon bij onteigening; enz.).

*) Dit model is reeds afgedrukt bij nr. 875 dezer verzameling

Op de declaratiën zijn dan *alleen* te vermelden de totalen der verschillende onderdeelen benevens, wanneer eventueel onteigening van vee en voorwerpen plaats heeft, de posten wegens deze schadeloosstellingen. Deze laatste posten kunnen niet voorkomen op den staat, omdat daarvan afzonderlijke reeds vastgestelde kwitantiën (formulier H van na te noemen ministerieele beschikking) moeten worden overgelegd. Een en ander is op de mede hierbij gevoegde, ter verduidelijking gedeeltelijk ingevulde, *model-declaratie* aangegeven.

Het gevolg van deze inrichting der declaratiën is, dat in 't vervolg behalve formulier H *geen afzonderlijke kwitantiën* meer zullen worden overgelegd en dat *alle* gemeenten des Rijks op *dezelfde* wijze hunne declaratien opstellen, wat zeer zeker in het belang eener ordelijke administratie is en 't verifieeren zal ten goede komen. Deze inrichting brengt natuurlijk geen verandering in het overleggen bij eventueele onteigening van vee en voorwerpen der verschillende formulieren C tot en met I, behoorende bij de ministerieele beschikking van 29 Januari 1891, gewijzigd bij die van 12 October 1896 (provinciale bijbladen nr. 13 van 1891 en nr. 99 van 1896.)

Ten slotte heb ik de eer U namens meergenoemden Minister met nadruk te wijzen op de wenschelijkheid, dat de in deze ciculaire voorgestelde wijze van werken steeds stipt worde gevolgd, een en ander ter voorkoming van onnoodig heen en weer zenden der declaratien, hetgeen niet in 't belang van een vlugge betaalbaarstelling der vordering zou zijn.

887

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 25 *Januari* 1912 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters;* INRICHTING DECLARATIËN VEEZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 12).

In aansluiting aan mijne circulaire dd. 10 Januari jl., A nr. 8, opgenomen in het provinciaal bijblad nr. 5, heb ik de eer U op verzoek van den Minister van Landbouw,

Nijverheid en Handel alsnog het volgende mede te deelen.

Wanneer de duidelijkheid er niet onder lijdt, bestaat er geen bezwaar, dat voor meer dan één ziektegeval tegelijk gedeclareerd wordt.

De voorkeur wordt er evenwel aan gegeven, dat zooveel mogelijk voor elk ziektegeval een afzonderlijke *staat* worde ingericht, terwijl de verschillende staten zonder bezwaar bij eene declaratie kunnen gevoegd worden, met dien verstande evenwel, dat elke *declaratie* slechts dezelfde ziektesoort betreft.

Onder de kosten van verbranding moeten gebracht worden *alle* kosten van verbranding, die ten laste van het Rijk komen, zoowel van onteigende voorwerpen als van vee.

Het kwiteeren behoeft alleen plaats te hebben bij bedragen van f 3.— en daarboven. Aangezien het echter vroeger dikwijls voorkwam, dat kwitanties beneden drie gulden werden overgelegd en ook voor die bedragen op de „omschrijving der uitgaven" werd gekwiteerd, is slechts duidelijkheidshalve de staat ingevuld met kwiteeringen van bedragen beneden f 3.—.

888 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 8 *Februari* 1912 *A nr.* 6, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* VERKLARINGEN VAN ONTSMETTING (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 20).

No. 809.
Afd. comptabiliteit.
— 's Gravenhage, den 5n Februari 1912.

Naar aanleiding van een door een Uwer Ambtgenooten tot mij gerichte vraag, heb ik de eer U H.E.G. mede te deelen, dat er mijnerzijds geen bezwaar bestaat tegen het achterwege laten van verklaringen, die betrekking zouden hebben op de ontsmetting van schoeisel, klompen e. d., aangezien de afgifte daarvan eigenaardige bezwaren met zich medebrengt.

Bij het in rekening brengen van kosten van ontsmetting van stallen, vervoermiddelen en voorwerpen waarvan de ontsmetting gemakkelijker valt te constateeren, blijft echter nog steeds de gebruikelijke verklaring van een deskundige vereischt.

Wat de ontsmetting van huiden betreft, te dien opzichte kan in den vervolge worden volstaan met eene verklaring van een gemeente-ambtenaar of -beambte.

U H.E.G. gelieve het bovenstaande ter kennis te willen brengen van de Burgemeesters in Uw Gewest enz.

889 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 28 *Februari* 1912 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over* INRICHTING AANVRAGEN OM DÉCHARGE IN ZAKE VEEZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 26).

No. 680.
Afd. Comptabiliteit.
— 's Gravenhage, den 21n Februari 1912.

Bij mijn schrijven dd. 30 December 1911 no. 5833, afdeeling Comptabiliteit, had ik de eer UH.E.G. te verzoeken, de Burgemeesters in Uw gewest aan te schrijven, te beginnen met de voorschotten betreffende den dienst 1912, voortaan hunne declaratiën in zake veeziekte in te richten gelijk de bij dat schrijven gevoegde modellen aangaven.

Het is gebleken dat het nu ook noodig is, dat *eenzelfde specificatie* ook geschiedt bij de eventueel door die Burgemeesters ter zake in te dienen aanvragen om décharge.

Waar nu de aard der uitgaven, welke in rekening worden gebracht bij eene voorschotdeclaratie, geheel dezelfde is als die, voorkomende op eene aanvrage om décharge, heb ik de eer U H.E.G. beleefd te verzoeken de burgemeesters in Uw gewest te doen aanschrijven dat zij, te beginnen met de uitgaven betreffende dienst 1912 ook hunne aanvragen

om décharge doen vergezeld gaan van één gelijken staat als zij voortaan bij hunne declaratiën moeten voegen.

Deze staat treedt dan in plaats van den „Verzamelstaat van uitgaven" zooals deze thans bij de aanvragen om décharge wordt gevoegd, terwijl tevens het overleggen van quitantiën vervalt.

Aangenaam enz.

890 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 18 *April* 1912 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende* STUKKEN OVER TE LEGGEN BIJ DECLARATIËN IN ZAKE BESMETTELIJKE VEEZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 51).

No. 2082.
Afd. Comptabiliteit.
—

's Gravenhage, 15 April 1912.

Naar aanleiding van een door een Uwer ambtgenooten gedaan verzoek, heb ik de eer UH.E.G. het navolgende mede te deelen.

In § 3 van de voorschriften behoorende bij de Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 October 1896, worden vermeld de bescheiden, welke moeten worden overgelegd bij declaratien, die uitgaven bevatten in zake onteigening.

Vele Burgemeesters weten evenwel niet hoe te handelen, wanneer een declaratie moet worden opgemaakt, welke een gewoon ziektegeval betreft, zonder dat daarbij onteigening heeft plaats gehad.

In een dergelijk geval zullen zijn over te leggen:

1o. een advies (of meerdere adviezen) in originali vermeldende al de maatregelen die er ter zake van de ziektegevallen moesten worden toegepast;

2o. eene verklaring van ontsmetting, afgegeven door den veearts indien er ontsmetting en

3o. eene verklaring van vernietiging, indien er verbranding, begraving enz. heeft plaats gehad;

4o. eene verklaring van den veearts ten blijke, dat de eigenaar heeft voldaan aan al de volgens wet of wettelijk voorschrift op hem rustende verplichtingen, voor het geval aan dezen wordt toegekend het twee-derde gedeelte van de waarde der huid van zijn aan miltvuur of mond- en klauwzeer gestorven rund;

5o. eene verklaring van den burgemeester, ten blijke, dat er geen gemeentegrond beschikbaar was, indien het geval aanwezig is, als bedoeld in alinea 4 van art. 31 der wet van 20 Juli 1870, Staatsblad nr. 131;

6o. eene lijst („omschrijving der uitgaven" waarvan de inrichting is voorgeschreven bij mijne missive van 30 December 1911, nr. 5833, afdeeling Comptabiliteit, vermeldende de uitgaven, welke ter zake van het ziektegeval hebben plaats gehad, op welke de belanghebbenden voor het hun toekomende bedrag moeten quiteeren.

Meerdere bescheiden zullen bij eene declaratie wegens een gewoon ziektegeval (d. w. z. een geval zonder onteigening) niet behoeven te worden overgelegd.

U.H.E.G. gelieve de burgemeesters in Uw gewest met het bovenstaande in kennis te willen stellen enz.

891 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 9 *Mei* 1913 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel met* LEIDDRAAD VOOR HET OPMAKEN VAN VOORSCHOT-DECLARATIËN IN ZAKE VEEZIEKTE (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 67).

No. 2014.
Afd. Comptabiliteit. 's-Gravenhage, 28 April 1913.

Op verschillende gemeente-secretarieën wordt aan het opmaken van voorschot-declaratiën, wegens gedane voorschotten uit de gemeentekas krachtens de wet van 20 Juli

1870 (Staatsblad no. 131) niet altijd de noodige zorg besteed. Bij de eene declaratie ontbreekt b.v. eene verklaring van verbranding, bij de andere eene verklaring van ontsmetting, enz.; meermalen worden uitgaven gedaan, die volgens de bestaande voorschriften niet mogen geschieden; in een woord de declaratien worden dikwerf opgemaakt zonder inachtneming van de ter zake bestaande voorschriften. Het in orde maken van al de voorkomende groote en kleine onnauwkeurigheden veroorzaakt uitteraard, zoowel bij de Provinciale griffie als bij dit Departement veel geschrijf, en belemmert daardoor een vluggen en geregelden gang van werken, afgescheiden nog van de gevallen welker oplossing somtijds bezwaren met zich medebrengen.

Teneinde te trachten het voortdurend heen en weer zenden van de declaratien te verminderen, heb ik gemeend een leiddraad te moeten doen samenstellen bevattende de voornaamste punten, die in acht zijn te nemen bij het opmaken en verifieeren van declaratien wegens gedane voorschotten inzake veeziekte en aanwijzing van eenige uitgaven, welke al dan niet op die declaratien mogen worden in rekening gebracht, welke leiddraad bij het opmaken van elke declaratie of aanvrage om décharge zal zijn te raadplegen.

Van dezen leiddraad gelieve U H.E.G. een aantal exemplaren hierbij aan te treffen met beleefd verzoek hiervan aan elken burgemeester in Uw gewest een of meerdere exemplaren naar gelang van de behoefte te doen toekomen, terwijl tevens eenige exemplaren zijn bijgevoegd ten gebruike op de Provinciale griffie.

Het is voorts mijne bedoeling bij eventueele dezerzijds te maken opmerkingen waar 't kan zooveel mogelijk te verwijzen naar de betreffende bepalingen in den leiddraad, in verband waarmede ik het op prijs zou stellen dat ook Uwerzijds op dezelfde wijze de opmerkingen ter kennis worden gebracht van de Burgemeesters teneinde zoodoende de betrokken personen, die met het opmaken der declaratien zijn belast, te noodzaken voortdurend den leiddraad te raad-

plegen. Ik zal het verder op prijs stellen, dat in het begeleidend schrijven aan de Burgemeesters ook met enkele woorden wordt vermeld, wat de reden van het samenstellen van dezen leiddraad is geweest en dat zij dringend verzocht worden voortaan alvorens eene declaratie af te geven, zich te overtuigen of aan al de punten van den leiddraad, voor zoover zij bij de betreffende declaratie in aanmerking komen, is voldaan. Wordt dit laatste in het vervolg altijd met zorg gedaan, dan kan het niet uitblijven of de opmerkingen zullen tot een minimum worden teruggebracht.

Zoo noodig zijn meerdere exemplaren van den leiddraad steeds bij het departement verkrijgbaar.

LEIDDRAAD,

bevattende de voornaamste punten in acht te nemen bij het opmaken en verifieeren van declaratiën, wegens gedane voorschotten inzake veeziekte en aanwijzing van eenige uitgaven, welke al dan niet op die declaratiën mogen worden in rekening gebracht.

A. DECLARATIE.

1o. De declaratie moet zijn ingericht volgens het bij schrijven van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 20 December 1911 no. 5833, afdeeling Comptabiliteit, vastgesteld model en worden onderteekend door den Burgemeester of door den loco-Burgemeester.

2o. De declaratie moet juist zijn opgeteld.

3o. Het totaal bedrag in cijfers moet overeenstemmen met het bedrag in letters in de verklaring van deugdelijkheid.

4o. De declaratie moet in *duplo* worden ingezonden aan het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

5o. De verklaring van den Commissaris der Koningin moet zijn onderteekend en het bedrag in letters in de verklaring moet overeenstemmen met het totaal bedrag der declaratie.

6o. Wanneer de voorschotten zijn gedaan uit „*eigen middelen*", moet dit blijken uit het hoofd der declaratie, en moeten de woorden: „uit de gemeentekas" worden vervangen door: „*uit eigen middelen*".

7o. Voor elk dienstjaar moet een *afzonderlijke* declaratie worden opgemaakt.

B. STAAT HOUDENDE OMSCHRIJVING DER UITGAVEN.

1o. Bij elke declaratie moet gevoegd worden een „staat houdende omschrijving der uitgaven". Deze staat moet *in simplo* worden gevoegd bij de declaratie, bestemd voor het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel en worden ingericht overeenkomstig het bij schrijven van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 December 1911 no. 5833, afdeeling Comptabiliteit, vastgesteld model.

2o. In het hoofd van den staat moeten worden vermeld de soort der ziekte (voor elke soort een afzonderlijke staat) en den naam van den eigenaar of van de eigenaren, wanneer verschillende ziektegevallen van *dezelfde* soort in éene declaratie worden opgenomen.

3o. In de verschillende rubrieken mogen alleen die uitgaven ondergebracht worden die er werkelijk in thuis behooren; derhalve geen bewakingskosten b.v. in de rubriek „ontsmetting". Kosten van bewaking moeten ondergebracht worden in de rubriek „Diversen".

4o. Alle posten moeten juist zijn berekend.

5o. Alle rubrieken moeten juist zijn opgeteld.

6o. Voor alle leveringen en werkzaamheden, zoo zij uitgaven van drie gulden en daarboven betreffen, *moet op den staat voor voldaan worden geteekend. Afzonderlijke* quitantiën mogen *niet* worden overgelegd; uitgezonderd hiervan is formulier H (quitantie wegens schadevergoeding bij onteigening, bedoeld sub 5 van § 3 der voorschriften behoorende bij de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 12den October 1896 no. 7289 afd. A.Z.C.).

7o. Alle voldaanteekeningen voor bedragen boven f 10 moeten over een plakzegel van 5 cent zijn gesteld, (behalve de quitantie gegeven op den staat voor vergoeding van de huid en formulier H).

Tusschen het plakzegel gebruikt voor quitantie en het stuk waarop het geplakt is, mag zich geen papier bevinden. Is er papier tusschen aanwezig, dan wordt het stuk ingevolge art. 10 der wet van 11 Juli 1882 (*Staatsblad* no. 93) beschouwd alsof het zegel daarop niet geplakt ware.

8o. Door personen, die niet kunnen schrijven, moet voor voldaanteekening een × worden gesteld in 't bijzijn van twee getuigen, die verklaren dat de belanghebbende niet kan schrijven. Heeft deze voldaanteekening betrekking op een bedrag boven f 10, dan moet een der getuigen over een plakzegel van 5 cent kwiteeren.

9o. Tusschen den naam en de handteeking moet overeenstemming bestaan.

10o. Wanneer eenzelfde persoon op eenzelfden dag verschillende leveringen heeft gedaan, die op één staat worden verrekend en tezamen een bedrag uitmaken boven f 10, moet de voldaanteekening voor het geheele bedrag over een plakzegel van 5 cent geschieden, wordende de verschillende leveringen als ééne levering beschouwd.

11o. De terugbetaalde bedragen aan particulieren voor leveringen en arbeidsloonen, voor zooveel zij uitgaven van f 3 of meer bedragen behooren door quitantiën op den staat te worden gestaafd van hen die de leveringen of de diensten gepraesteerd hebben.

12o. Wanneer werkzaamheden worden uitgevoerd door een werkbaas moet op den staat van uitgaven worden vermeld hoeveel uur per dag en per persoon is gewerkt.

C. BESCHEIDEN BEHOORENDE BIJ DE DECLARATIE.

1o. *Advies.* Elke declaratie moet belegd zijn met een advies van den districts-veearts of van den plaatsvervangend-districts-veearts.

Wanneer een advies betrekking heeft op verschillende

ziektegevallen en wordt meer dan ééne declaratie overlegd, of worden de uitgaven verrekend gedeeltelijk bij eene aanvrage om d'charge en gedeeltelijk bij een voorschotdeclaratie, dan wordt in de declaratie, waarbij het advies niet is overlegd, verwezen naar de declaratie of de aanvrage om d'charge, waarbij zich het advies wel bevindt, al dan niet onder overlegging van een *afschrift* van het reeds vroeger ingezonden advies.

2o. *Verklaring van verbranding of begraving.* Wanneer in het advies verbranding en begraving is voorgeschreven en voor deze werkzaamheden worden kosten in rekening gebracht, dan moeten de betreffende verklaringen worden overgelegd.

3o. *Verklaring van gebruik gemeentegrond.* Bij gevallen, waarbij de verbranding of begraving niet is kunnen geschieden op gemeentegrond en daarvoor grond van particulieren in gebruik is genomen, waarvoor kosten worden in rekening gebracht, moet worden overgelegd eene verklaring van den Burgemeester, dat er geen gemeentegrond beschikbaar was.

4o. *Verklaring van ontsmetting.* Bij ontsmetting moet worden overgelegd eene verklaring van ontsmetting, afgegeven door een districts-veearts, diens plaatsvervanger of een Rijksveearts.

Eene verklaring van ontsmetting, afgegeven door een ander persoon dan een veearts is niet geldig, uitgezonderd bij het ontsmetten van een huid. In het laatste geval kan worden volstaan met eene verklaring, afgegeven door een veldwachter.

Eene verklaring van ontsmetting of verbranding mag niet worden afgegeven door denzelfden persoon, die tevens voor de betreffende leveringen of arbeidsloonen voor voldaan teekent; (b.v. een directeur van een abattoir, die tevens plaatsvervangend districts-veearts is). Het afgeven van eene verklaring en de voldaanteekening moet steeds door twee verschillende personen geschieden.

Ontsmetting bij vlekziekte is buiten toepassing gesteld Kosten daarvoor kunnen dus nimmer aan het Rijk worden in rekening gebracht.

5o. *Onteigening.* Bij onteigening van vee of van voorwerpen moeten al de betreffende formulieren C t m I, bedoeld sub 5, § 3 der Voorschriften, behoorende bij de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 October 1896 no. 7289 afd. A.Z.C. worden overgelegd.

6o. Bij onteigening van stroo en hooi kan niet worden volstaan met de uitdrukking: *eenig* hooi of *eenig* stroo. Steeds moet de hoeveelheid worden vermeld, hetzij in gewicht of in bossen.

Ter vermijding van het noodeloos overleggen van papieren en ter besparing van schrijfloon, verdient het overweging, zoo eenigszins mogelijk, bij onteigening bij één ziektegeval waar meer dan een persoon bij betrokken is, alles bij één stel formulieren te behandelen.

Formulier H is, zoo de schadeloosstelling boven de f 10 bedraagt, *vrij van zegel* ingevolge art. 43 der Veewet.

D. ALGEMEENE OPMERKINGEN.

1o. *Arbeidsloonen.* Voor *alle* arbeidsloonen en kosten van toezicht mag niet meer in rekening worden gebracht dan ten hoogste 25 cent per uur.

Wanneer bijzondere omstandigheden vorderen, dat hooger loon moet worden uitbetaald, b.v. bij nacht- of Zondagsarbeid, of aan gemeentewerklieden, dan moet van deze omstandigheden melding worden gemaakt bij de betreffende posten op den staat van uitgaven.

Als algemeene regel geldt, dat *geen* arbeidsloonen worden in rekening gebracht voor het *ontsmetten van schoeisel* en het *houden van toezicht* daarop.

2o. *Arbeidsloon van den eigenaar bij verbranding.* Door den eigenaar mogen bij verbranding of begraving geen kosten worden in rekening gebracht; wel bij ontsmetting.

3o. *Vergoeding voor het plaatsen en wegnemen van kenteekenen.*

De vergoeding voor het plaatsen en wegnemen van kenteekenen moet zoo worden berekend, dat nimmer meer wordt ontvangen dan naar reden van 25 cent in het uur.

Is in de berekende vergoeding tevens begrepen de levering van het kenteeken, dan moet hiervan bij den betreffenden post op den staat van uitgaven melding worden gemaakt.

Wordt de vergoeding berekend in één som voor het plaatsen en wegnemen beide, dan moet ook dit uit eene aanteekening op den staat van uitgaven blijken.

4o. *Leveringen van materialen en arbeidskrachten*. Levering van materialen en arbeidskrachten behoort niet te geschieden door personen in dienst der gemeente, als agenten van politie, gemeenteveldwachters enz., die in het wezen der zaak tusschenpersonen zijn, maar door handelaren in de betrokken artikelen en door werkbazen.

5o. *Schrijfloon*. Schrijfloon ad f 2.— per onteigening en indien het schrijfwerk niet door den burgemeester is verricht, mag alleen in rekening worden gebracht bij *onteigening* en bij *inbeslagneming* van voorwerpen en vee, wanneer alle formulieren C tot en met I bedoeld sub 5 § 3 der Voorschriften, behoorende bij de beschikking van den Min. van Binnenl. Zaken van 12 October 1896, no. 7289 afd. A. Z. C. moeten worden overgelegd.

6o. *Schatten van aangetast vee*. De schatter moet uitsluitend vaststellen de waarde, die het zieke dier in gezonden toestand zou hebben gehad, en die waarde moet ook in de bij de declaratiën en aanvragen om décharge behoorende bewijsstukken zijn uitgedrukt, opdat kan worden beoordeeld, of het bedrag, hetwelk in rekening kan worden gebracht, juist is berekend.

De maatstaf, naar welken, ter uitvoering van artikel 24 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131), de waardeering van vee, door eene besmettelijke ziekte aangetast, geschiedt, bedraagt bij veepest, longziekte, kwaden droes en huidworm, schaapspokken, vlekziekte, trichinenziekte en hondsdolheid 50 pCt., en bij mond- en klauwzeer 90 pCt. der waarde,

die het vee in gezonden toestand zou hebben; bij schapenschurft de volle waarde.

7o. *Schattingsloon.* Voor het schatten van vee geldt voor *alle* gevallen het volgende tarief:

f 3.—	voor	1 tot	4	paarden	of	runderen.
5.—	„	5 „	12	„	„	„
7.50	„	13 „	20	„	„	„
10.—	„	21 „	40	„	„	„
15.—	„	41 „	60	„	„	„
20.—	„	meer dan	60	„	„	„

Voor schapen, varkens, kalveren of geiten mag ten hoogste de *helft* van het bovenvermelde tarief in rekening worden gebracht.

Dit tarief geldt *per persoon* en *per dag*. Heeft *één* schatter dus op *één* dag bij drie verschillende eigenaren b.v. resp. 3, 5 en 14 paarden of runderen geschat en de gevallen worden op éene declaratie verrekend, dan mag hij in totaal in rekening brengen f 10.— (belooning voor het schatten van 22 stuks groot vee n.l. van 3 + 5 + 14 stuks groot vee).

Wanneer bij eene schatting, schapen, varkens, kalveren of geiten voorkomen, dus *kleine* dieren, dan worden *twee* kleine dieren voor *één* stuk groot vee gerekend; b.v. een schatter moet schatten 10 paarden, 4 runderen, 16 varkens en 12 schapen, dan is de berekening als volgt:

10 paarden	=	10	stuks	groot	vee.
4 runderen	=	4	„	„	„
16 varkens	=	8	„	„	„
12 schapen	=	6	„	„	„
	totaal	28	stuks	groot	vee,

de belooning bedraagt alzoo f 10.—. Bedraagt het aantal schapen b.v. 13, dan is het totaal $28^1/_2$ stuks groot vee en blijft de belooning f 10.—.

Aan Rijksambtenaren, die krachtens hunne instructie niet verplicht zijn tot het kosteloos waardeeren van vee, onteigend uit krachte van de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad*

no. 131) kan slechts *de helft* van bovenstaande belooningen worden uitbetaald.

8o. *Belooning aan Rijksveldwachters.* Wanneer door Rijksveldwachters diensten zijn verricht voor bewaking als anderszins, mogen aan hen daarvoor *geene* belooningen *uit de gemeentekas* worden toegekend. De Burgemeester zendt in deze gevallen aan den betrokken Districtscommandant opgave van de door den betreffenden Rijksveldwachter bewezen diensten, vergezeld van een voorstel voor de te verleenen belooning. De districtscommandant zorgt voor de verdere afdoening.

9o. *Vergoeding voor de huid.* Vergoeding voor de huid wordt verleend tot een bedrag van ten hoogste $^2/_3$ van de waarde waarop de huid door den districtsveearts of diens plaatsvervanger is geschat.

Vergoeding wordt alleen verleend, wanneer een bewijs van den veearts is overgelegd, waaruit blijkt, dat de eigenaar aan al de op hem rustende wettelijke verplichtingen heeft voldaan. Uit de verklaring van den veearts moet tevens blijken op welk bedrag deze de waarde van de huid heeft geschat.

Alvorens vergoeding wordt uitgetaald, is bij een geval van miltvuur vooraf na te gaan of voor het betrokken dier, waarvan de huid afkomstig is, niet reeds schadevergoeding bij Ministerieele beschikking is verleend, wegens sterven binnen 365 dagen na inenting tegen miltvuur. Is een zoodanige schadevergoeding verleend dan vervalt de *afzonderlijke* vergoeding voor de huid.

De quitantie voor de vergoeding van de huid is, wanneer de vergoeding meer dan f 10.— bedraagt, vrij van zegel.

10o. *Vergoeding aan eigenaars van vee voor extra veevoeder en voor verzorging.* Door den Burgemeester mag aan eigenaren van vee bij gevallen van mond- en klauwzeer *geen* vergoeding voor extra-veevoeder, of voor verzorging als anderszins bij *voorschot* uit de gemeentekas worden betaald.

Art. 44bis van het Koninklijk besluit van 25 Juli 1911 no. 96, bepaalt, dat: de schade, veroorzaakt door de toe-

passing van de maatregelen tegen het mond- en klauwzeer in bijzondere gevallen door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel uit 's Rijks kas geheel of ten deele kan worden vergoed. Belanghebbenden kunnen ter zake een verzoek om schadevergoeding aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel indienen.

11o. *Huisvesting van militairen.* Bij art. 8 van het Koninklijk besluit van 10 November 1892 (tekst *Staatsblad* no. 78 van 1903) is de schadeloosstelling voor huisvesting met voeding van een onderofficier of soldaat bepaald op f 0.80 per dag. Uitbetaling van een hooger bedrag is in strijd met deze regeling en wordt niet geleden.

12o. *Kosten vernieuwing van houtwerk.* Besmet houtwerk uit stallen, hetwelk niet voor ontsmetting is geschikt, moet worden verbrand en de volle waarde daarvan moet na onteigening en taxeering aan den eigenaar worden vergoed. Kosten voor vernieuwing van het uitgebroken houtwerk mogen derhalve niet ten laste van het Rijk worden gebracht.

13o. *Kosten aanschaffen declaratieformulieren.* Kosten wegens aanschaffing van declaratieformulieren en meerder drukwerk, benoodigd in verband met het declareeren van uitgaven, gemaakt in het belang van de wering van besmettelijke veeziekten, kunnen *niet* ten laste van het Rijk worden gebracht, vermits de aanschaffing plaats heeft geheel ten gerieve van het bureel der Gemeentesecretarie.

14o. *Datum advies en datum uitvoering werkzaamheden.* Er moet overeenstemming bestaan tusschen den datum van het advies van den districts-veearts of den plaatsvervangend districts-veearts en het begin der werkzaamheden. Wanneer vóór den datum van het advies werkzaamheden zijn verricht, onverschillig van welken aard en waarvoor kosten worden in rekening gebracht, moet uit een begeleidend schrijven van den veearts of van den Burgemeester de noodzakelijkheid daarvan worden aangetoond.

15o. *Toezicht.* Wanneer langer toezicht is gehouden dan ar-

beid is verricht b.v. 4 uren arbeid voor verbranding en 5 uren toezicht bij verbranding, vereischt dit langere toezicht toelichting.

160. *Inbeslagneming van vee.* Bij inbeslagname van vee moet steeds bij de declaratie afschrift van het proces-verbaal van inbeslagneming worden overgelegd. Is dit stuk evenwel overgelegd bij een aan de declaratie vooratgegane ingezonden aanvrage om décharge of omgekeerd, dan moet hiernaar op het stuk, waaraan het afschrift van het procesverbaal ontbreekt, worden verwezen en worden vermeld, bij welke declaratie of aanvrage om décharge het afschrift zich bevindt. Verder moeten worden overgelegd: het advies van den districtsveearts, van diens plaatsvervanger of van een geëxamineerden veearts, hoe met het in beslag genomene gehandeld moet worden; de verklaring van taxatie; het proces-verbaal van genoegenneming door den eigenaar: zoo de waarde van het inbeslaggenomene in rekening wordt gebracht, de quitantie van den gemeente-ontvanger, en wanneer de eigenaar het geld niet gestort heeft en dit uit de gemeentekas is betaald en bij den gemeente-ontvanger gesequestreerd is, de betreffende quitantie van den gemeente-ontvanger en zoo vernietiging heeft plaats gehad, eene verklaring van den Burgemeester of van een gemeentebeambte, waaruit zulks blijkt.

Bij inbeslagname van vee moeten tevens worden in beslag genomen de voorwerpen waarmede de dieren in aanraking zijn geweest en de voertuigen waarmede zij zijn vervoerd (kar en paard).

Alleen die uitgaven mogen op *declaratie* aan het Rijk in rekening worden gebracht, die uit de begrooting moeten gekweten worden, dus dienen ter bestrijding der veeziekten en een gevolg zijn van de uitvoering der veeartsenijkundige voorschriften.

Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tusschen de *uitgaven op declaratie* en *uitgaven in mindering komende van de ontvangsten* bij verkoop van in beslag genomen vee en voorwerpen.

Bij deze gevallen dient het volgende in 't oog te worden gehouden.

In 't algemeen mogen in de *rekeningen en verantwoordingen* alleen die kosten voorkomen die in *onmiddellijk* verband staan met den verkoop. Daarentegen moeten die uitgaven, welke ook gedaan zouden zijn indien geen verkoop had plaats gehad, op *declaratie* aan het Rijk in rekening worden gebracht.

Onder deze laatste vallen o. a. ook de kosten wegens het *slachten*, omdat deze handeling in de eerste plaats strekt tot onschadelijkmaking van de dieren, welke gevaar voor besmetting opleveren en de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat het vleesch nà de slachting ongeschikt blijkt voor de consumtie en in dat geval geen verkoop plaats heeft.

Verder moeten op *declaratie* in rekening worden gebracht kosten wegens de aanhaling van het vee en de voorwerpen (premie); die van het vervoer naar het gemeentehuis; het opbergen en waardeeren van het in beslag genomene, zoomede de kosten van het ontsmetten.

In de *rekeningen* en *verantwoordingen* behooren alzoo slechts te worden opgenomen de kosten direct betrekking hebbende op den verkoop. Als zoodanig zijn te noemen: de kosten wegens zegel- en registratie van het proces-verbaal van den verkoop; de advertentiekosten; kosten van het zout voor de geslachte dieren; uitveilloon; weegloon van het vleesch; eventueele huur van verkooplokalen; aankoop van vleeschhaken; accijns.

Wat betreft de kosten van het voederen der dieren zij verwezen naar de 4de alinea van art. 37 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* no. 131). Is nl. het in beslag genomen vee levend verkocht, dan wordt de opbrengst van den verkoop van het vee aan den gemeenteontvanger in bewaring gegeven. Uit die opbrengst worden de kosten van onderhoud van het vee sedert den dag der inbeslagneming tot aan den verkoop gekweten.

Bij verkoop van inbeslaggenomen vee of goederen heeft de storting van het zuiver overschot niet plaats bij een

betaalmeester, maar — zoo het vee betreft na aftrek der kosten van onderhoud — wordt het gedeponeerd bij den gemeenteontvanger tegen quitantie, die bij de rekening en verantwoording moet worden overlegd.

17o. *Inzending van voorschotdeclaratie èn aanvrage om décharge betreffende het zelfde ziektegeval en voor de zelfde uitgaven* mag en kan nimmer geschieden. De betreffende uitgaven hebben plaats of bij voorschot uit de gemeente-kas of uit eigen middelen en dan dient een voorschotdeclaratie ingezonden te worden; of uit ter zake ontvangen gelden ter goede rekening en dan dient ter verrekening van de uitgaven eene aanvrage om décharge te worden ingezonden. Inzending van voorschotdeclaratie en aanvrage om décharge voor dezelfde uitgaven is derhalve foutief.

18o. *Dubbele inzending van adviezen en verklaringen.* Voor elk ziektegeval mag slechts *één* stel adviezen en één stel verklaringen *in originali* worden afgegeven. Zijn meerdere exemplaren noodig, dan behoort uit deze duidelijk te blijken, dat het *afschriften* zijn. Als regel is aan te nemen, dat, wanneer niet alle uitgaven betrekkelijk een zelfde geval tegelijkertijd aan het onderzoek worden onderworpen, de origineele stukken worden overgelegd bij de eerste declaratie of aanvrage om décharge. Bij volgende declaraties of aanvragen om décharge kan dan naar de eerste worden verwezen, al dan niet onder overlegging van een afschift van de reeds vroeger ingezonden adviezen en verklaringen.

E. KOSTEN INZAKE DE UITVOERING VAN DE WET OP DE HONDSDOLHEID.

Volgens artikel 5 der wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* no. 110) mogen *alleen* ten laste van het Rijk worden gebracht, kosten voor verbranding en begraving der honden of katten die aan hondsdolheid hebben geleden, benevens kosten van ontsmetting van voorwerpen die met bovenbedoelde honden of katten in aanraking zijn geweest.

Alle andere kosten komen ten laste van de gemeente, als

zijnde zuiver kosten voortvloeiende uit plaatselijke of provinciale verordeningen.

(Behoort bij schrijven van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. dd. 28 April 1913, no. 2014, afd. Compt).

Veeartsen.

892 *Besluit der Staten van den 20n Juli* 1911 *tot vaststelling van een reglement omtrent het toekennen van* TOELAGEN UIT DE PROVINCIALE KAS *aan door gemeenten bezoldigde* VEEARTSEN (*Prov. Bl.* 1911 *nr.* 57).

DE STATEN van Noordbrabant,

HEBBEN BESLOTEN:

met intrekking van het besluit der Staten van 6 Juli 1872 (Provinciaalblad nr. 27) zooals dat is gewijzigd bij besluit van 6 Juli 1889 (Provinciaalblad nr. 17) vast te stellen het volgende *Reglement omtrent het toekennen van toelagen uit de provinciale kas aan door gemeente bezoldigde veeartsen.*

Artikel. 1.

Wanneer door eene gemeente of meerdere gemeenten te zamen, hetzij uit eigen middelen, hetzij gesteund door bijdragen van bijzondere vereenigingen, aan eenen gediplomeerden veearts eene bezoldiging wordt verleend, kunnen Gedeputeerde Staten, op aanvrage van het gemeentebestuur of de gemeentebesturen te zamen, aan dien veearts uit de provinciale kas eene jaarlijksche toelage toekennen tot hoogstens gelijk bedrag, doch niet hooger dan f 400.—.

Bij deze aanvrage wordt eene instructie voor den veearts ingezonden. De instructie voor den eene provinciale toelage genietenden veearts en de later daarin te brengen wijzigingen behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Art. 2.

Deze instructie wijst de standplaats van den veearts aan en moet o. a. de volgende bepalingen inhouden:

1e. De veearts is verplicht de veeartsenijkundige praktijk in haar geheelen omvang, met name de genees-, heel- en verloskunde bij het vee, uit te oefenen.

2e. In de aangewezen standplaats kan zonder goedkeuring van Gedeputeerde Staten geen verandering gebracht worden.

3e. De veearts zal over onderwerpen, welke voor den veehouder van belang en voor den veestapel nuttig zijn, jaarlijks ten minste twee besprekingen of lezingen houden, voor de veehouders uit de provincie kosteloos toegankelijk. Omtrent de plaats, den tijd en de aankondiging van deze besprekingen zal hij in overleg treden met de besturen der vereeniging en op landbouwgebied in zijne streek.

4e. Hij zal jaarlijks ten dienste van den districtsveearts vóór 1 Februari aan Gedeputeerde Staten een verslag inzenden omtrent den algemeenen gezondheidstoestand van den veestapel in zijne streek en de daaronder meest voorgekomen ziekten, en wijders aan Gedeputeerde Staten de opgaven verstrekken, welke door dezen zullen worden verlangd.

5e. Hij is bovendien gehouden tot het vervullen van de bijzondere opdrachten, welke hem door Gedeputeerde Staten of den Commissaris der Koningin zullen worden gedaan, tegen vergoeding van reis- en verblijfkosten, naar de regelen, geldende voor de hoofdcommiezen ter Provinciale Griffie van Noordbrabant, laatstelijk opgenomen in het Provinciaalblad nr. 22 van 1905.

Art. 3

De gemeentebesturen deelen aan Gedeputeerde Staten mede den dag van de indiensttreding, van het ontslag en van het overlijden van den door hen bezoldigden veearts.

Art. 4.

De toelage wordt tot wederopzegging verleend.

Zij wordt ingetrokken, wanneer de veearts naar de meening van Gedeputeerde Staten niet voldoet aan de gestelde voorwaarden of aan de eischen, welke aan eenen van de provincie toelage genietenden veearts gesteld mogen worden.

De uitbetaling geschiedt per drie maanden.

Overgangsbepaling.

De betrekking van provinciaal veearts wordt opgeheven met de inwerkingtreding van dit besluit.

De veeartsen, die voor het inwerkingtreden van dit besluit onder den titel van provinciaal veearts eene toelage van f 300. uit de provinciale kas genoten, blijven deze genieten, mits en zoolang zij ten genoegen van Gedeputeerde Staten voldoen aan de bepalingen, in artikel 2 sub 1e—5e opgenoemd, aan de voorschriften, welke als aanvulling dier bepalingen door Gedeputeerde Staten mochten gegeven en in het algemeen aan de eischen, welke naar het oordeel van genoemd college aan een van de provincie toelage genietenden veearts mogen gesteld worden.

893 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 26 *October* 1911 *G nr.* 226, *aan de gemeentebesturen;* VEEARTSEN (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 114).

In het Provinciaalblad nr. 57 van 1911 is opgenomen het besluit der Staten dezer provincie van den 20n Juli 1911 tot vaststelling van een reglement omtrent het toekennen van toelagen uit de provinciale kas aan door gemeenten bezoldigde veeartsen. Bij dat besluit is tegelijk ingetrokken dat van den 6n Juli 1872, (Provinciaalblad nr. 27), zooals dat is gewijzigd bij besluit van den 6n Juli 1889, (Provinciaalblad nr. 17).

Als gevolg hiervan is komen te vervallen de verdeeling der provincie voor den veeartsenijkundigen dienst in 15 districten en daarmede ook de betrekking van provinciaal veearts.

Voortaan zal door het gemeentebestuur of door eenige gemeentebesturen gezamenlijk, waarvan de aanstelling en bezoldiging van een gediplomeerden veearts uitgaat, eene aanvraag aan ons college kunnen gericht worden, om aan dien veearts bij voldoening aan zekere voorwaarden eene jaarlijksche toelage uit de provinciale kas toegekend te zien

tot hoogstens gelijk bedrag als de bezoldiging, doch in geen geval hooger dan f 400.—.

Tot verdere toelichting dezer nieuwe regeling verwijzen wij naar nr. 17 der bijlagen van de notulen van het verhandelde in de Zomerzitting der Staten van 1911.

Het nieuwe reglement bevat aan het slot als overgangsbepaling, dat de veeartsen, die vóór het inwerkingtreden onder den titel van provinciaal veearts eene toelage van f 300.— uit de provinciale kas genoten, deze blijven genieten, mits en zoolang zij ten genoegen van ons college voldoen aan alle gestelde bepalingen en eventueel te geven voorschriften.

Op onze onlangs tot hen gerichte vraag of zij onder die voorwaarden in het genot der oude toelage wenschten te blijven, hebben twaalf der bij den overgang in dienst zijnde provinciale veeartsen een bevestigend antwoord gegeven en daarmede o. a. op zich genomen de verplichting om de veeartsenijkundige praktijk *in haar geheelen omvang*, met name de *genees-*, *heel-* en *verloskunde* bij het vee, uit te oefenen.

Wij laten hieronder hunne namen en standplaatsen volgen.

M. F. Plankeel	te 's Hertogenbosch.
K. Bosma	„ Zevenbergen.
P. den Ouden	„ Tilburg.
H. de Jong	„ Ginneken.
B. Bierman	„ Helmond.
A. de Jong	„ Capelle.
J. Bouwman	„ Oosterhout.
W. F. Hilwig	„ Heusden.
C. A. van der Leeden	„ Oss.
P. J. 't Hooft	„ Almkerk.
H. H. Nijssen	„ Eindhoven.
J. C. H. Boots	„ Cuyk.

Het behoeft wel niet meer gezegd, dat bij eventueel ontslag of overlijden die standplaatsen niet meer van provinciewege worden bezet.

VEEFOKKERIJ.

894 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 28 *December* 1901 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters;* TOEZICHT OP NALEVING VOORSCHRIFTEN DER WET OP DE PAARDENFOKKERIJ 1901 (*Prov. Bijbl.* 1901 *nr.* 134).

Tengevolge van het Koninklijk besluit van 30 November jl. (Staatsblad No. 232) zullen de strafbepalingen, vervat in de wet van 21 Juni 1901 (Staatsblad No. 156), betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij, te rekenen van 1 Januari 1902 volledig in werking zijn.

Willen de voorschriften van § 1 dier wet — zoo schrijft mij de Minister van Binnenlandsche Zaken — aan de bedoeling beantwoorden, dan is het noodig, dat op hunne stipte naleving inzonderheid wat de dekking door niet- of afgekeurde hengsten betreft, voortdurend nauwlettend van overheidswege worde acht geslagen.

In verband hiermede en overeenkomstig 's Ministers verlangen, heb ik de eer U te verzoeken de nieuwe voorschriften door uwe tusschenkomst onder de bijzondere aandacht te brengen van de gemeentelijke politiebeambten en deze aan te schrijven of aan te zeggen, zooveel mogelijk op de richtige uitvoering door de houders van hengsten en merriën gestreng toe te zien.

895 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 17 *Maart* 1904 *G nr.* 15, *aan de burgemeesters;* PAARDENFOKKERIJ (*Prov. Bijbl.* 1904 *nr.* 33).

De provinciale regelingscommissie voor de paardenfokkerij in Noordbrabant heeft, naar zij ons mededeelt, redenen te meenen, dat in verschillende gemeenten dezer provincie de wet op de paardenfokkerij van 21 Juni 1901 (Staatsblad

no. 156) wordt overtreden, inzonderheid wat betreft de dekking door on- of afgekeurde hengsten en hunne gezamenlijke stalling met goedgekeurde paarden.

Ten einde het toezicht op die overtredingen te bevorderen en à fortiori dezelve zooveel mogelijk te voorkomen, heeft genoemde commissie in overleg met- en onder goedkeuring van den heer Procureur-Generaal, fungeerend Directeur van Politie voor Noordbrabant en Limburg besloten eene premie uit te loven van f 10.— voor iederen bezoldigden of onbezoldigden rijksveldwachter, maréchaussée of gemeenteveldwachter, voor elke door hen geconstateerde overtreding, waarop veroordeeling volgt.

Onder mededeeling van het vorenstaande hebben wij de eer U beleefd te verzoeken, ook uwerzijds zooveel mogelijk te willen zorg dragen, dat aan de wet op de paardenfokkerij 1901 nauwkeurig de hand wordt gehouden.

896 *Besluit der Staten van den* 18*n Januari* 1911, *waarbij een bedrag van f* 7500 *ter beschikking wordt gesteld van de Provinciale commissie ter* BEVORDERING *van Rijkswege van de* VEEFOKKERIJ *in Noordbrabant* (*Prov. Bl.* 1911 *nr.* 5).

De STATEN van Noordbrabant

Hebben besloten:

ter bevordering der veefokkerij in Noordbrabant jaarlijks, voor de eerste maal over 1911, een bedrag van f 7500.— ter beschikking te stellen van de Provinciale Commissie ter bevordering van Rijkswege van de veefokkerij in Noordbrabant, bedoeld in artikel 3 van het „Reglement aangaande de ondersteuning van Rijkswege van de veefokkerij", om, zooveel noodig, dat bedrag te besteden overeenkomstig een onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten dezer provincie vast te stellen bestedingsplan.

897 *Besluit der Staten van den 18n Januari* 1911 *tot vaststelling van het* REGLEMENT OP HET HOUDEN VAN SPRINGSTIEREN *in Noordbrabant* (*Prov. Bl.* 1911 *nr.* 6).

De STATEN van Noordbrabant

Hebben besloten:

vast te stellen het volgende reglement op het houden van springstieren in Noordbrabant.

Artikel 1

Ieder houder van een stier is verplicht daarvan schriftelijk aan de burgemeester der gemeente, waarin de stier wordt gehouden, aangifte te doen binnen veertien dagen, nadat de stier negen maanden oud geworden is, of binnen acht dagen, nadat hij van een stier, die reeds negen maanden oud was, houder geworden is.

De houder, die aan de in de eerste zinsnede opgelegde verplichting niet voldoet, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste tien gulden.

Art. 2.

Voor de toepassing van dit reglement wordt als houder van den stier aangemerkt hij, bij wien het dier is opgestald of onder wiens beheer het staat.

Art. 3.

Jaarlijks heeft in de maanden Maart en September in hoogstens vier gemeenten van elk der in artikel 14 bedoelde districten eene algemeene keuring van springstieren plaats, waartoe worden toegelaten alle stieren, welke ten minste één jaar oud zijn.

De dagen en uren, waarop die keuring plaats heeft, worden vastgesteld door de voor de provincie Noordbrabant benoemde commissie, bedoeld in artikel 3 van het reglement aangaande de ondersteuning van rijkswege van de veefokkerij.

De plaats waar en de dag en het uur, waarop de keuring geopend en gehouden wordt, worden aan de gemeentebe-

sturen bekend gemaakt, en minstens 8 dagen vóór den dag der opening door de zorg van die besturen in de gemeente afgekondigd door aflezing en aanplakking en daarenboven, door eene bijzondere kennisgeving aan de betrokken stierhouders medegedeeld.

De keuring geschiedt door de voor de provincie Noord-brabant benoemde keuringscommissien, mede in artikel 3 van het in het tweede lid genoemd reglement bedoeld.

Art. 4.

Hij die een stier ter keuring aanbiedt, moet door een bewijs, afgegeven door het bestuur der gemeente, waarin de stier wordt gehouden, aantoonen, dat het dier gedurende minstens veertien dagen in het district aanwezig is, op een gezonden stal staat en voor het gebruik als fokdier bestemd is.

Art. 5.

Stieren, die naar het oordeel der keuringscommissie niet aan redelijke eischen, aan fokdieren te stellen, veldoen, of die niet voldoende ontwikkeld zijn, worden niet goedgekeurd.

De keuringen geschieden overigens volgens eene door Gedeputeerde Staten voor de keuringscommissien vast te stellen instructie. De beslissingen der commissie zijn zonder beroep.

De uitslag wordt terstond na den afloop der keuring door den voorzitter bekend gemaakt.

De ter bespringing goedgekeurde stieren worden door de zorg der keuringscommissie terstond op den rechterhoorn gebrand met de twee laatste cijfers van het jaar hunner goedkeuring.

De goedkeuring geldt tot de eerstvolgende algemeene keuring van het volgend jaar.

Art. 6.

Door de zorg van den voorzitter der keuringscommissie wordt een verslag van de keuring samengesteld, waarin moeten worden vermeld de ouderdom, de kleur en andere

kenteekenen, zoowel van de goedgekeurde als van de niet-goedgekeurde stieren, en de namen en woonplaats der houders.

Dit verslag wordt door den voorzitter der keuringscommissie ingezonden aan Gedeputeerde Staten, die zoodra mogelijk een afdruk van de ingezonden verslagen zenden aan den Procureur-Generaal, fungeerend Directeur van Politie binnen het ressort van het Gerechtshof te 'sHertogenbosch en aan de gemeentebesturen der provincie Noord-brabant.

De gemeentebesturen doen van den inhoud daarvan, voor zooveel het district betreft, waartoe hunne gemeente behoort, en dat, waaraan hunne gemeente mocht grenzen, openbare afkondiging.

Art. 7.

Stieren, die uit hoofde van ziekte, tusschentijdschen aankoop of niet genoegzame ontwikkeling op de gewone keuringen niet zijn voorgebracht, kunnen door den voorzitter der keuringscommissie of door een door hem aangewezen lid dier commissie tusschentijds ter bespringing worden toegelaten.

Hiervoor zal op den door den voorzitter der keuringscommissie aan te geven tijd en plaats binnen het district gelegenheid worden gegeven op den dag der keuring, bedoeld in artikel 2 van het reglement aangaande de ondersteuning van rijkswege van de veefokkerij, en in de eerste helft van iedere maand, mits zulks voor het einde der voorafgaande maand aan Gedeputeerde Staten is verzocht en tegelijkertijd bij dat college voor elken voor te brengen stier vijf gulden is gestort.

In bijzondere gevallen kunnen Gedeputeerde Staten afzonderlijke deskundigen belasten met de tusschentijdsche toelating van stieren.

De artikelen 4—6 zijn, behoudens het bepaalde in de volgende zinsneden van dit artikel, ten deze van toepassing.

Van de in dit artikel bedoelde toelating wordt door den voorzitter, het door hem aangewezen lid of den door Gedeputeerde Staten aangewezen deskundige aan den stier-

houder een bewijs uitgereikt, terwijl door hem tevens wordt gezorgd, dat het dier op den rechterhoorn wordt gebrand met de eerste en laatste letter van het district, waarin het is toegelaten.

De toelating, in dit artikel bedoeld, is alleen geldig voor het district, waarin zij is verleend, en voor de in het evenbedoeld bewijs te vermelden aan het district grenzende gemeenten, en niet langer dan tot de eerstvolgende algemeene keuring.

Art. 8.

De houder van een niet ter bespringing goedgekeurden of toegelaten stier, die dat dier heeft laten dienen, springen of rijen tot dekking van eene koe of vaars, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

Deze strafbepaling is niet toepasselijk, indien de stier en de koe of vaars aan denzelfden eigenaar toebehooren of indien binnen den afstand van een uur gaans (5555 meter), genomen over den openbaren weg van den stal of de weide, waar de koe of vaars ten dage, waarop zij gedekt werd, gestald was of geweid werd, geen goedgekeurde of toegelaten stier ter bespringing beschikbaar is gesteld.

Art. 9.

De houder van een niet ter bespringing goedgekeurden of toegelaten springstier, die dat dier laat weiden, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, tenzij bij het weiden de stier met een ketting aan een stevigen paal of pin in den grond is verbonden of de stier door een geleider wordt vastgehouden.

Art. 10.

De houder van een goedgekeurden of toegelaten stier, die dat dier laat weiden, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, tenzij bij het weiden de stier met een ketting aan een stevigen paal of pin in den grond is verbonden, of de stier door een geleider wordt vastgehouden of gekoppeld is aan een ander stuk vee of

het weiden geschiedt op een behoorlijk afgesloten perceel of behoorlijk afgesloten complex perceelen, waarop vee van één eigenaar of van meerdere eigenaren gezamenlijk geweid wordt en geen dier eigenaren tegen het weiden van den stier bezwaar maakt.

Art. 11.

De houder van een niet ter bespringing goedgekeurden of toegelaten stier, die in den stal of het geheel of gedeeltelijk afgesloten erf of perceel, waar die stier zich bevindt, eene koe of vaars heeft, die hem niet toebehoort en de houder van die koe of vaars, die ze aldaar heeft, worden gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

Deze strafbepaling is niet toepasselijk indien:

1o. zich aldaar tegelijkertijd een goedgekeurde of toegelaten stier bevindt;

2o. de stal of het geheel of gedeeltelijk afgesloten erf of perceel in gebruik is bij een herbergier of koffiehuishouder en deze aldaar slechts gedurende hoogstens tweemaal vier en twintig uren van anderen gelijktijdig op stal heeft gehad een niet ter bespringing goedgekeurden of toegelaten stier en eene koe of vaars;

3o. de stal of het geheel of gedeeltelijk afgesloten erf of perceel in gebruik is bij een slager of wel bij een houder van een slachthuis en een niet ter bespringing goedgekeurde of toegelaten stier en eene koe of vaars er zich gelijktijdig bevonden om onmiddellijk te worden geslacht.

Art. 12.

Voor elke bekeuring wegens overtreding van dit reglement wordt den bekeurenden ambtenaar of ambtenaren eene premie toegekend van f 2.50, met dien verstande, dat deze belooning niet zal worden uitgekeerd, indien naar het oordeel van Gedeputeerde Staten het proces-verbaal is opgemaakt in strijd met de voor die ambtenaren geldende instructies of met de door Gedeputeerde Staten gegeven algemeene wenken.

Art. 13.

De voorzitters en leden der commissiën, bedoeld in artikel 3, en de deskundigen, bedoeld in artikel 7, genieten reis- en verblijfkosten, berekend naar de derde klasse van het tarief, behoorende bij het Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad nr. 4), zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 24 Februari 1898 (Staatsblad nr. 56) en als vacatiegeld vijf gulden per dag.

Art. 14.

De provincie Noordbrabant wordt voor de toepassing van dit reglement door Gedeputeerde Staten in overleg met de commissie, bedoeld in de 2e zinsnede van artikel 3, in districten verdeeld. Daarbij worden tevens de keuringsplaatsen, aangewezen en wordt rekening gehouden met de afstanden der verschillende gemeenten tot de keuringsplaatsen, welke zooveel mogelijk in het centrum van ieder district behooren gelegen te zijn en met het aantal koeien en vaarzen, en zoo mogelijk met het veeslag, in elke gemeente aanwezig.

Art. 15.

De bij het in werking treden van dit reglement aangewezen commissiën, hare instructie, de deskundigen, de alsdan bestaande districten en keuringsplaatsen blijven gehandhaafd, totdat zij overeenkomstig de bepalingen van dit reglement worden vervangen.

Art. 16.

Dit reglement treedt in werking op den dag der afkondiging in het Provinciaalblad.

898 *Besluit van Gedeputeerde Staten dd.* 6 *April* 1912; VERDEELING *der* PROVINCIE *in twaalf* DISTRICTEN *voor de toepassing van het reglement op het houden van* SPRINGSTIEREN *in Noord-brabant van* 18 *Januari* 1911 (*Prov. Bl. Nr.* 6). (*Prov. Bl.* 1912 *nr.* 13).

Artikel 1.

Voor de toepassing van het bovenaangehaalde reglement wordt de Provincie verdeeld in de navolgende twaalf districten: I District Haps. II District Oss. III District Helmond. IV District Geldrop. V District Eersel. VI District Boxtel. VII District Waalwijk. VIII District Tilburg. IX District Oosterhout. X District Princenhage. XI District Zevenbergen. XII District Bergen op Zoom.

Art. 2.

De keuringen, bedoeld in art. 3 van het reglement, hebben plaats:

Voor het District *Haps*: Te Boxmeer, Mill en Cuijk.

Voor het District *Oss*: Te Kruisstraat (gem. Rosmalen), Oss en Schaijk.

Voor het District *Helmond*: Te Asten, Gemert en Helmond.

Voor het District *Geldrop*: Te Leende en Stratum.

Voor het District *Eersel*: Te Duizel en Westerhoven.

Voor het District *Boxtel*: Te Boxtel, Schijndel en Vught.

Voor het District *Waalwijk*: Te Almkerk, Heusden en Waalwijk.

Voor het District *Tilburg*: Te Alphen, Hilvarenbeek en Tilburg.

Voor het District *Oosterhout*: Te Oosterhout en Wagenberg, (gem. Terheijden).

Voor het District *Princenhage*: Te Etten, Ginneken en Zundert.

Voor het District *Zevenbergen*: Te Fijnaart en Zevenbergen.

Voor het District *Bergen op Zoom*: Te Ossendrecht, Steenbergen en Wouw.

Art. 3.

Op de verschillende keuringsplaatsen moeten de stieren worden aangeboden, afkomstig uit de gemeenten achter elk dier plaatsen hieronder vermeld.

I. DISTRICT HAPS.

1o. Keuringsplaats *Mill*: Escharen, Gassel, Grave, Mill c a., Wanroy en Zeeland.

2o. Keuringsplaats *Boxmeer*: Beugen c.a., Boxmeer, Maashees c.a., Oploo c.a., Sambeek en Vierlingsbeek.

3o. Keuringsplaats *Cuijk*: Cuijk c a., Beers, Haps, Linden en Oeffelt.

II. DISTRICT OSS.

1o. Keuringsplaats *Oss*: Berghem, Heesch, Lith, Lithoyen, Megen c.a., Oyen c.a. en Oss.

2o. Keuringsplaats *Schaijk*: Deursen c.a., Dieden c.a., Herpen c.a., Huisseling c.a., Nistelrode, Ravenstein, Reek, Schayk, Uden en Velp.

3o. Keuringsplaats *Kruisstraat* (*gem. Rosmalen*): Alem c.a., Empel c.a., Geffen, Nuland en Rosmalen.

III. DISTRICT HELMOND.

1o. Keuringsplaats *Helmond*: Aarle-Rixtel, Bakel c.a., Helmond, Lierop, Lieshout, Mierlo, en Stiphout.

2o. Keuringsplaats *Asten*: Asten, Deurne en Liessel, Someren en Vlierden.

3o. Keuringsplaats *Gemert*: Beek en Donk, Boekel, Erp en Gemert.

IV. DISTRICT GELDROP.

1o. Keuringsplaats *Stratum*: Aalst, Eindhoven, Geldrop, Gestel c.a., Nunen c.a., Son c.a., Stratum, Strijp, Tongelre, Woensel c.a., Zeelst en Zesgehuchten.

2o. Keuringsplaats *Leende*: Budel, Heeze, Leende, Maarheeze en Soerendonk c.a.

V. DISTRICT EERSEL.

1o. Keuringsplaats *Duizel*: Bladel c.a., Duizel c.a., Eersel, Hoogeloon c.a., Hooge- en Lage-Mierde, Oerle, Oostelbeers c.a., Reusel, Veldhoven c.a., en Vessem c.a.

2o. Keuringsplaats *Westerhoven*: Bergeijk, Borkel c.a., Dommelen, Luyksgestel, Riethoven, Valkenswaard, Waalre en Westerhoven.

VI. DISTRICT BOXTEL.

1o. Keuringsplaats *Vught*: Berlicum c.a., Cromvoirt, den Dungen, Helvoirt, 's Hertogenbosch c.a., St. Michielsgestel en Vught.

2o. Keuringsplaats *Boxtel*: Best, Boxtel, Esch, Haaren, Liempde, Oirschot en Oisterwijk.

3o. Keuringsplaats *Schijndel*: Dinther, Heeswijk, St. Oedenrode, Schijndel en Veghel.

VII. DISTRICT WAALWIJK.

1o. Keuringsplaats *Heusden*: Bokhoven, Engelen Drongelen, Genderen, Hedikhuizen c.a., Herpt c.a., Heusden, Nieuwkuijk c.a., Oudheusden c.a., Veen, Vlijmen en Wijk c.a.

2o. Keuringsplaats *Waalwijk*: Baardwijk, Besoijen, Capelle, Drunen, Sprang, Vrijhoeve-Cappelle, Waalwijk en Waspik.

3o. Keuringsplaats *Almkerk*: Almkerk c.a , Andel c.a., Dussen, Giessen, Meeuwen, Rijswijk, de Werken c.a., Werkendam en Woudrichem.

VIII. DISTRICT TILBURG.

1o. Keuringsplaats *Tilburg* (Heikant:) Berkel c.a., Loon op Zand c.a., Tilburg en Udenhout.

2o. Keuringsplaats *Hilvarenbeek*: Diessen, Goirle, Hilvarenbeek en Moergestel.

3o. Keuringsplaats *Alphen*: Alphen c.a., Baarle-Nassau c.a., en Gilze c.a.

IX. DISTRICT OOSTERHOUT.

1o. Keuringsplaats *Oosterhout*: Dongen, Geertruidenberg, 's Gravenmoer, Oosterhout en Raamsdonk.

2o. Keuringsplaats *Wagenberg*: Terheijden en Made c.a.

X. DISTRICT PRINCENHAGE.

1o. Keuringsplaats *Ginneken*: Breda, Chaam, Ginneken c.a., Princenhage en Teteringen.

2o. Keuringsplaats *Etten*: Etten c.a., Hoeven c.a., Sprundel en Zegge.

3o. Keuringsplaats *Zundert*: Rijsbergen, Rucphen (zonder Sprundel en Zegge) en Zundert.

XI. DISTRICT ZEVENBERGEN.

1o. Keuringsplaats *Zevenbergen*: Hooge- en Lage-Zwaluwe, Klundert en Zevenbergen.

2o. Keuringsplaats *Fijnaart c.a.*: Fijnaart c.a., Oud- en Nieuw-Gastel, Oudenbosch, Standdaarbuiten en Willemstad.

XII. DISTRICT BERGEN OP ZOOM.

1o. Keuringsplaats *Wouw*: Bergen op Zoom, Roosendaal c.a. en Wouw.

2o. Keuringsplaats *Ossendrecht*: Huybergen, Ossendrecht, Putte en Woensdrecht.

3o. Keuringsplaats *Steenbergen*: Dinteloord c.a., Halsteren, Nieuw Vossemeer en Steenbergen c.a.

899 *Besluit van Gedeputeerde Staten dd.* 6 *April* 1912; INSTRUCTIE *voor de* KEURINGSCOMMISSIËN *ter uitvoering van het reglement op het houden van* SPRINGSTIEREN *in Noordbrabant van* 18 *Januari* 1911 (*Prov. Bl.* 1911 *Nr.* 6.) (*Prov. Bl.* 1912 *nr.* 14).

§ 1. De keuringscommissie begeeft zich vóór den aanvang der keuring naar het daarvoor bestemde terrein, om voor de toelating der stieren tot de keuring te kunnen zorgen.

§ 2. Om toegelaten te kunnen worden, moeten de eigenaars der dieren door een certificaat, afgegeven door het bestuur der gemeente, waar de stieren gehouden worden, aantoonen, dat ze minstens een jaar oud zijn, minstens veertien dagen in het district aanwezig zijn geweest, op een gezonden stal staan en voor het gebruik als fokstieren bestemd zijn.

§ 3. De stieren, die tot de keuring worden toegelaten, worden gerangschikt in eene behoorlijke volgorde, zoo, dat de dieren uit ééne gemeente afkomstig, zooveel mogelijk naast elkaar worden geplaatst.

§ 4. Behoudens te billijken redenen, te beoordeelen door de Commissie, worden, zoodra de keuring is aangevangen, geene dieren meer toegelaten.

§ 5. Bij de keuring worden de dieren één voor één voor de Keuringscommissie gebracht op een vrij en behoorlijk voor de keuring ingericht terrein. De dieren, welke niet aan redelijke eischen, aan fokstieren te stellen, voldoen, of die niet voldoende ontwikkeld zijn, moeten door de Commissie voor de fokkerij worden afgekeurd. De Commissie geeft van de afkeuring kennis aan de geleiders van de afgekeurde dieren, met vermelding van de gronden, die tot de afkeuring aanleiding hebben gegeven. De afgekeurde stieren worden van het terrein verwijderd of afzonderlijk geplaatst.

De stieren, die aan redelijke eischen, aan fokdieren te stellen, voldoen en voldoende ontwikkeld zijn, worden door de Commissie goedgekeurd en op den rechterhoorn gebrand met de twee laatste cijfers van het jaar der goedkeuring.

De Commissie houdt aanteekening van de goedgekeurde stieren, die naar haar oordeel later voor eene onderhoudsbijdrage in aanmerking zouden kunnen komen en doet mededeeling aan de geleiders dier stieren, dat deze bij de eerstvolgende keuring tot toekenning van onderhoudsbijdragen in de hoofdplaats van het district kunnen worden voorgebracht, om mede te dingen naar eene onderhoudsbijdrage.

§ 6. Door de zorg van den voorzitter der Keuringscommissie wordt een verslag van de keuring samengesteld, waarin moeten worden vermeld de ouderdom, de kleur en andere kenteekenen, zoowel van de goedgekeurde als

van de niet-goedgekeurde stieren, en de namen en woonplaatsen der houders.

Dit verslag wordt door den voorzitter der Keuringscommissie ingezonden aan H. H. Gedeputeerde Staten van Noordbrabant.

900 *Besluit van Gedeputeerde Staten dd.* 19 *December* 1912; BEVORDERING DER GEITENFOKKERIJ (*Prov. Bl.* 1912 *nr.* 43).

De Staten van Noordbrabant

Hebben besloten:

ter bevordering van de geitenfokkerij in Noordbrabant aan te vangen met het jaar 1913 een jaarlijks te bepalen bedrag op de provinciale begrooting uit te trekken en dit ter beschikking te stellen van de Provinciale Commissie ter Bevordering van de Geitenfokkerij in Noordbrabant, om dit te besteden overeenkomstig een onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten dezer provincie telken jare vast te stellen bestedingsplan.

VEREN.

901 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 1 *September* 1857, *aan de gemeentebesturen;* HEFFING VAN VEERGELDEN (*Prov. Bl.* 1857 *nr.* 14).

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft ons bij brief van 25 Augustus jl. no. 100, zijn gevoelen medegedeeld omtrent de vraag, in hoeverre en in welke gevallen *Veergelden,* ten behoeve van gemeenten voor het overzetten over rivieren of andere openbare wateren, onder de bepalingen van art. 238 der gemeentewet vallen en dus als plaatselijke belasting te behandelen zijn.

Tevens wordt in dien brief te kennen gegeven, dat naar het gevoelen van den Minister van Binnenlandsche Zaken evenmin gemeentebesturen als particulieren bevoegd zijn, een veer over een openbaar vaarwater aan te leggen, zonder daartoe 's Konings toestemming verkregen te hebben, en dat ook bij de regeling van het bedrag van veergelden, ook dan als de heffing daarvan bij wege van concessie moet toegestaan worden, het beginsel van art. 254 der gemeentewet betracht dient te worden.

No. 100. 2e Afdeeling.
Binnenlandsch Bestuur.

's-Gravenhage, den 25 *Augustus* 1857.

Naar aanleiding der voorstellen van eenige Gemeentebesturen tot het heffen van gelden voor het overzetten over rivieren of andere openbare wateren, is de vraag gerezen, in hoeverre en in welke gevallen zoodanige veergelden onder de bepalingen van Art. 238 der Gemeentewet vallen en dus als plaatselijke belasting te behandelen zijn?

Het antwoord op die vraag is mij voorgekomen alleen af te hangen van de omstandigheid, of de plaatsen waar

het vaartuig afvaart en aankomt, al dan niet gelegen zijn onder het grondgebied der gemeente of der gemeenten, ten behoeve waarvan het veergeld gevorderd wordt.

Wanneer het veergeld ten behoeve strekt van ééne gemeente en onder die gemeente zoowel de afvaart- als aanlegplaats behoort, valt de heffing zonder eenigen twijfel onder de bepalingen van art. 238 der gemeentewet.

Wordt het veergeld geheven ten behoeve van twee gemeenten en is in elke dier gemeenten eene der afvaart- en aanlegplaatsen gelegen, dan schijnt mij almede niets te beletten gemeld wetsartikel toe te passen.

De betrokken Gemeentebesturen zouden dan alleen, alvorens 's Konings goedkeuring te vragen, de zaak overeenkomstig art. 121 der gemeentewet gemeenschappelijk behoeven te regelen.

Indien evenwel, hetzij beide of eene der afvaart- en aanlegplaatsen tot het grondgebied van eene gemeente behoort, die geene aanspraak op het genot van het veergeld heeft, kan, naar mijn inzien, de heffing niet behandeld worden als plaatselijke belasting, maar moeten daaromtrent de regelen gelden, die particulieren te volgen hebben tot het erlangen van vergunning om gelden te vorderen voor het gebruik of genot van hun toebehoorende openbare inrigtingen.

Overigens acht ik het niet overbodig op te merken, dat evenmin gemeentebesturen als particulieren bevoegd zijn een veer over een openbaar vaarwater aan te leggen, zonder daartoe 's Konings toestemming te hebben verkregen, en dat ook bij de regeling van het bedrag van veergelden, ook dan als de heffing daarvan bij wege van concessie moet toegestaan worden, het beginsel van art. 254 der gemeentewet betracht dient te worden.

VEILIGHEIDSWET.

902 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 17 *December* 1896 *A nr.* 4, *aan de burgemeesters; mededeeling der volgende beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffende de* KENNISGEVING, *bedoeld bij art.* 12 *en de* OPGAVE, *bedoeld bij de* ARTT. 13 *en* 27 *der* VEILIGHEIDSWET. *)

No. 166. Afdeeling
Arbeid en Fabriekswezen. *'s Gravenhage,* 5 *December* 1896.

Ik heb de eer UH.E.G. hiernevens te doen toekomen een aantal afdrukken van mijne beschikking van heden tot vaststelling van den vorm der kennisgevingen, bedoeld in art. 12 en van dien der opgave, bedoeld in de artt. 13 en 27 der Veiligheidswet (wet van 20 Juli 1895, *Staatsblad* no. 137), met daarbij behoorde modellen.

Het zal mij aangenaam zijn, indien UH.E.G wil bevorderen, dat aan ieder der Burgemeesters in Uw gewest één afdruk van de beschikking en van de modellen wordt toegezonden, met verzoek de beschikking met de modellen zoo spoedig mogelijk in ieder geval voor den 1sten Januari e.k., op welk tijdstip de Veiligheidswet wellicht reeds in werking zal treden, in hunne gemeente ter openbare kennis te brengen en bijgevoegd exemplaar van beide modellen voor belanghebbenden ter gemeente-secretarie ter inzage beschikbaar te houden.

Een voldoend enz.

---

*) Het model der opgave bedoeld bij art. 13 der Veiligheidswet is nader vastgesteld bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 20 Augustus 1909 nr. 1932 afd. Arbeid. Zie nr. 905 dezer verzameling.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

Gelet op de artt. 12, 13 en 27 der Veiligheidswet (wet van den 20sten Juli 1895, *Staatsblad* no. 137);

Heeft goedgevonden:

den vorm der kennisgeving, bedoeld bij art. 12 van genoemde wet en dien der opgave, bedoeld bij de artt. 13 en 27 dier wet, vast te stellen overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde modellen.

OPGAVE*)

overeenkomstig art. 13 der Veiligheidswet (wet van den 20sten Juli 1895, *Staatsblad* no. 137).

Ondergeteekende ...., wonende te ....

.... aan .... straat / gracht / enz. No. ....,

hoofd / bestuurder van een fabriek / werkplaats, gelegen in de gemeente

.... aan .... straat / gracht / enz. No. ,

in werking gebracht vóór den 1 Januari 1897 / op den .... 18 ...., verklaart, dat

1o. in bovenbedoelde fabriek / werkplaats wordt uitgeoefend het bedrijf van ....

2o. als drijfkracht aldaar wordt gebezigd ....

3o. het aantal der aldaar gebruikte krachtwerktuigen bedraagt ....

4o. het aantal personen, die aldaar in den regel zullen verblijven, bedraagt ....

5o. zijne fabriek / werkplaats behoort tot die inrichtingen, welke volgens de Hinderwet gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, en dat hem overeenkomstig die wet vergunning

*) Het model dezer opgave is aldus gewijzigd bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 Mei 1904 nr. 2316 Afd. A.

tot oprichting van zijn $\frac{\text{fabriek}}{\text{werkplaats}}$ is verleend bij

besluit van Burgemeester en Wethouders van
besluit van Gedeputeerde Staten van
Koninklijk besluit

van .... 18.........

Den .... 19 ....

(handteekening)

Aan den Burgemeester van ....

De Burgemeester van .... verklaart, dat deze opgave door hem is ontvangen den .... 19 ....

903 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 27 *Februari* 1897 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling der volgende missive van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffende de* VEILIGHEIDSWET (*Prov. Bijbl.* 1897 *nr.* 28).

Afdeeling
Arbeid- en Fabriekswezen. *'s Gravenhage,* 23 Febr. 1897.

Het is mij gebleken, dat de Inspecteurs van den Arbeid over het algemeen weinig opgaven, als bedoeld in de artt. 13 en 27 der Veiligheidswet ontvangen, zoodat vermoedelijk vele hoofden en bestuurders van fabrieken en werkplaatsen, in den zin der genoemde wet, die opgaven nog niet inzonden, terwijl er bovendien misverstand blijkt te bestaan over eenige vragen, die bij de toepassing der aangehaalde artikelen kunnen rijzen. In verband met een en ander heb ik in de Staatscourant van heden belanghebbenden herinnerd aan de op hen rustende verplichting.

Vermits de Burgemeesters der verschillende gemeenten eene richtige toepassing der wet in deze zeer kunnen bevorderen, heb ik de eer Uwe welwillende tusschenkomst in te roepen, ten einde hen onder overlegging van een exemplaar der kennisgeving, waarvan een voldoend aantal

exemplaren hiernevens gaat, te verzoeken daaraan zooveel mogelijk algemeen bekendheid te geven en daarvan verder zoodanig gebruik te maken als geraden zal voorkomen.

904 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 31 *Augustus* 1903 *A nr.* 34, *aan de burgemeesters; mededeeling der volgende missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* ART. 12 DER VEILIGHEIDSWET (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 119).

Lett. A.
Afd. Arbeid. '*s Gravenhage,* 21 Augustus 1903.

Naar mij bleek, verkeeren verscheidene hoofden en bestuurders van inrichtingen, waarin eenige tak van fabrieks- of handwerksnijverheid wordt uitgeoefend, in de meening, dat zij — indien in hun bedrijf aan een persoon een ongeval is overkomen, waarvan ingevolge artikel 12 der Veiligheidswet eene schriftelijke kennisgeving aan den burgemeester der gemeente, waar het ongeval plaats had, moet worden gezonden — aan het bepaalde in genoemd artikel niet meer hebben te voldoen, maar kunnen volstaan met het doen eener aangifte ingevolge artikel 61 der Ongevallenwet 1901.

In verband hiermede zoude het mij aangenaam zijn indien UH.E.G. tot de burgemeesters der verschillende gemeenten in Uwe provincie eene aanschrijving richtte, waarbij zij werden uitgenoodigd op de in hunne gemeente gebruikelijke wijze ter algemeene kennis van belanghebbenden te brengen, dat artikel 12 van de Veiligheidswet nog steeds van kracht is en dat zij, die aan het daar bepaalde niet voldoen, zich blootstellen aan het gevaar voor eene strafvervolging.

905 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 25 Augustus 1909 A nr. 9, aan de burgemeesters; mededeeling der volgende missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende model* KENNISGEVING ART. 12 VEILIGHEIDSWET.

No. 1932.
Afd. Arbeid. 's-Gravenhage, 20 Augustus 1909.

Ik heb de eer U H.E.G. hiernevens te doen toekomen een aantal afdrukken van mijne beschikking van heden tot vaststelling van den vorm der kennisgeving, bedoeld in art. 12 der Veiligheidswet, gewijzigd bij de wet van 1 Juli 1909 (Stbl. No. 245), met daarbij behoorend model. Hoewel deze wijzigingswet niet bepaaldelijk vordert, dat het laatstelijk bij beschikking van 30 Mei 1904, No. 2316, Afdeeling Arbeid, door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgestelde model worde gewijzigd, heb ik het toch gewenscht geacht bij gelegenheid van de invoering van die wet een nieuw model vast te stellen, waar het bestaande in zooverre wijziging behoeft, dat voortaan in de kennisgeving van ongevallen ook de leeftijd der getroffenen worde vermeld.

Het zal mij aangenaam zijn, indien U H.E.G. wil bevorderen, dat aan ieder der burgemeesters in Uw gewest een afdruk van de beschikking en het model wordt toegezonden met verzoek deze stukken zoo spoedig mogelijk, in ieder geval vóór den 1en September a.s., op welk tijdstip de bovenaangehaalde wijzigingswet en de bijgaande beschikking in werking zullen treden, in hunne gemeenten ter openbare kennis te brengen en een exemplaar van het model voor belanghebbenden ter gemeentesecretarie ter inzage beschikbaar te houden.

Voorts zoude ik het op prijs stellen, indien U H.E.G. de aandacht van Heeren Burgemeesters wilde vestigen op de wijziging, welke art. 12 der Veiligheidswet ondergaan heeft. In hoofdzaak bestaat deze daarin, dat de hoofden of bestuurders van inrichtingen, als daar bedoeld, geen kennis

meer behoeven te geven van in hunne onderneming voorgekomen ongevallen aan den Burgemeester, indien ingevolge art. 61 der Ongevallenwet 1901 aangifte van het ongeval heeft plaats gehad. In verband hiermede worden de werkzaamheden der Burgemeesters ten behoeve van het onderzoek van ongevallen zeer belangrijk beperkt. Zij zullen slechts die ongevallen hebben te onderzoeken waarvan hun op grond van het wetsartikel kennis wordt gegeven. Intusschen zoude het mij aangenaam zijn, indien U H.E.G. hen erop wilde wijzen, dat ik het op hoogen prijs zoude stellen, indien zij hunnen bijstand wilden verleenen aan de districtshoofden der arbeidsinspectie, die dezen mochten inroepen ten behoeve van het onderzoek van ongevallen, die niet door tusschenkomst van Heeren Burgemeesters krachtens art. 12 der Veiligheidswet ter kennis van de districtshoofden zijn gebracht, maar waarvan hun overeenkomstig art. 61 der Ongevallenwet mededeeling is gedaan. Laatstgenoemd wetsartikel is gewijzigd bij de wet van 1 Juli 1909 (Staatsblad No. 249).

Een enz.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,

Gelet op art. 12 der Veiligheidswet (wet van 20 Juli 1895, *Staatsblad* no. 137, gewijzigd bij de wet van 1 Juli 1909, *Staatsblad* no. 245);

Heeft goedgevonden:

te rekenen van 1 September 1909 den vorm der kennisgeving, bedoeld bij art. 12 der Veiligheidswet, vast te stellen overeenkomstig het bij deze beschikking gevoegde model.

Aanduiding van hetgeen in nevenstaande kennisgeving moet worden ingevuld.	KENNISGEVING overeenkomstig art. 12 der Veiligheidswet (wet van 20 Juli 1895, Staatsblad no. 137, gewijzigd bij die van 1 Juli 1909, Staatsblad no. 245.)
	Ondergeteekende .... wonende te .... aan .... straat / gracht enz. no. ....,
Aard der inrichting.	hoofd / bestuurder van ....
	gelegen in de gemeente .... aan .... straat / gracht enz. no. ....,
Naam en voornaam van den persoon, wien het ongeval is overkomen.	verklaart, dat .... wonende te .... aan .... straat / gracht enz. no. ...., oud .... jaren, gehuwd / ongehuwd, van beroep ....
Dag en uur, waarop het ongeval plaats had.	op .... dag, den .... 19......, des voor / na middags te .... ure
Bedrijf, waarin het ongeval is voorgekomen.	in ....
Plaats van het ongeval.	terwijl hij / zij zich bevond ....
Werkzaamheden, waarbij het ongeval is voorgekomen.	en zich bezighield met ....
Aard van het ongeval en omschrijving van het lichamelijk letsel.	....
Oorzaak van het ongeval.	ten gevolge van .... Den .... 19......
Handteekening.	....
	Aan *den Heer Burgemeester*
Naam der gemeente, waar het ongeval plaats had.	*van* ....
	De Burgemeester van .... verklaart, dat deze kennisgeving door hem is ontvangen den ....

VERORDENINGEN, PLAATSELIJKE.

906 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 7 *Februari* 1854 *G nr.* 45, *aan de gemeenteraden;* UITVOERING DER WET VAN 31 AUGUSTUS 1853 STBL. NR. 83 (*Prov. Bijbl.* 1854 *nr.* 13).

De Wet van 31 Augustus 1853 (Staatsblad No. 83), geeft aan de Gemeenteraden de bevoegdheid, bepalingen te maken tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen.

Onder deze verordeningen behooren vooral die het brandwezen en het sluiten der herbergen en tapperijen gelden.

Het enz.

De Wet van 31 Augustus 1853, Staatsblad No. 83, geeft niet de bevoegdheid om een huis, *ondanks* den inwoner, binnen te treden; zij doet niet meer dan aan de Gemeentebesturen de magt verleenen, om *den last* tot binnentreden te verstrekken.

Derhalve moeten die verordeningen, welke voorschriften inhouden, tot wier handhaving de bevoegdheid, bij evenvermelde Wet bedoeld, noodig kan zijn, met eene lastgeving in den zin der aangehaalde Wet worden aangevuld.

Er zijn Gemeenteraden, die reeds naar aanleiding der voormelde Wet bepalingen in plaatselijke verordeningen hebben opgenomen; sommige daarvan waren evenwel niet in overeenstemming met de voorschriften en den geest dier Wet.

De Gemeenteraad kan het binnentreden der woningen niet gelasten, dan tot handhaving van voorschriften eener plaatselijke verordening omtrent *bepaalde onderwerpen* en wanneer de nakoming van het voorschrift het gebruik maken van die magt *vereischt*; het is niet genoeg dat het binnentreden een geschikt middel van uitvoering zij, het moet een *vereischte* wezen, om zoodanige verordening te kunnen uit-

voeren, en er moet geen andere weg openstaan om het voorgesteld doel te bereiken.

In de verordening behoort duidelijk te worden opgegeven, wie te verstaan zijn onder de ambtenaren die, (*als met de uitvoering der verordening belast of daartoe moetende medewerken*), bevoegd verklaard worden de woningen der ingezetenen, huns ondanks, binnen te treden.

Voorts zal (ingevolge een te kennen gegeven verlangen van den Minister van Binnenlandsche Zaken), hetzij door een uitdrukkelijk voorschrift, hetzij door verwijzing naar Art. 3. dier Wet, aan die ambtenaren de verpligting dienen herinnerd te worden, dat zij dien last niet dan in tegenwoordigheid van de daar genoemde autoriteiten mogen uitvoeren.

Bij de vaststelling der bedoelde verordeningen moet nog het volgende worden in het oog gehouden:

Het is niet genoeg dat aan de ingezetenen de verpligting opgelegd worde aan de in de verordening opgenoemde ambtenaren vrijen toegang tot hunne woning toetestaan, maar de verordening moet bepalen, dat die ambtenaren, met in achtneming der eerste zinsnede van Art. 3 der meergemelde Wet, de woningen ondanks de ingezetenen zullen kunnen binnentreden.

Houdt de verordening, welke den bedoelden last geeft, de bepaling niet in dat de uitvoering ten allen tijde mag plaats hebben, zoo mag, ingevolge de laatste zinsnede van Art. 2. der Wet, die last niet tusschen zons-onder- en opgang worden uitgevoerd.

907 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 13 *April* 1858 *G nr.* 103, *aan de gemeentebesturen;* ART. 177 DER GEMEENTEWET (*Prov. Bijbl.* 1858 *nr.* 54).

Wij nemen de vrijheid de aandacht der gemeentebesturen te vestigen op het voorschrift van art. 177 der gemeentewet, waarbij aan de in art. 166 van die wet bedoelde vaste

commissiën uit den raad, of waar zoodanige commissie niet bestaat, aan Burgemeester en Wethouders is opgedragen te onderzoeken, aan welke van de bepalingen der plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, voortdurend kracht is toe te kennen.

Van de uitkomsten van dat onderzoek moet, ingevolge de slotbepaling van het aangehaald art. 177, jaarlijks aan den Gemeenteraad verslag worden gedaan.

Eene behoorlijke naleving van het voorschrift van art. 177 der gemeentewet, zal zeer veel bijdragen tot verbetering en aanvulling der politie-verordeningen.

Zijn er sommige gemeenten, waar omtrent een of ander onderwerp van plaatselijke politie, niet of slechts voor een gedeelte voorzien is, zoo zijn er ook andere, waar de verordeningen meer voorsehriften en bepalingen bevatten, dan voor de behoeften der gemeente gevorderd schijnt te worden.

Het is niet raadzaam meer of andere voorschriften te geven en verpligtingen op te leggen, dan die in het belang van de gemeente en hare ingezetenen strikt noodig zijn en vereischt worden. Door te veel te reglementeren wordt dikwijls aanleiding gegeven, òf dat op de naleving en uitvoering der gegeven voorschriften niet wordt gelet, òf wel dat aan de inwoners lasten en verpligtingen opgelegd en van hen zaken gevorderd worden, welke niet direct noodzakelijk zijn, en die derhalve, bij nalatigheid, noodelooze strafvervolging veroorzaken.

Het is niet te ontkennen, dat de plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, in sommige gemeenten onderwerpen en bepalingen bevatten, die slechts in groote gemeenten, waar een digt op elkander wonende bevolking gevonden wordt, noodig schijnen.

Zeer wenschelijk is het, dat bij de herziening van evengenoemde verordeningen, zoo veel doenlijk die bepalingen worden weggelaten, welke in de gemeente niet van toepassing en soms zelfs onuitvoerlijk zijn.

Wij nemen de vrijheid u te verzoeken om, wanneer het

in art. 177 der gemeentewet bedoeld verslag aan den Raad der gemeente zal zijn uitgebragt, een afschrift daarvan aan ons in te zenden.

908 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 16 *Mei* 1876 *A nr.* 13, *aan de gemeentebesturen;* MEDEDEELING *der* PLAATSELIJKE STRAFVERORDENINGEN *aan den Procureur-Generaal van den Hoogen Raad (Prov. Bijbl.* 1876 *nr.* 52).

Ik heb de eer aan U te doen geworden afdruk van eenen brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 20 April jl. No. 13, Afdeeling 11, met verzoek aan het daarbij gedaan te kennen gegeven verlangen te voldoen.

Tevens noodig ik U uit, om wanneer eene verordening tegen wier overtreding straf is bedreigd in Uwe gemeente tot stand komt daarvan eveneens een afdruk of afschrift aan den Procureur-Generaal bij den Hoogen Raad toe te zenden.

No. 13. *'s-Gravenhage, den* 20 *April* 1876.

—

Bij art. 33 der wet van 18 April 1874 (Staatsblad no. 66) is bepaald, dat in de extracten, die volgens het bestaande voorschrift, uit alle vonnissen in strafzaken aan den Procureur-Generaal bij den Hoogen Raad worden toegezonden, de tekst van de toegepaste artikelen niet zal worden overgenomen. In verband daarmede en met art. 83 van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 14 September 1838 (Staatsblad no. 36), wenscht mijn Ambtgenoot van Justitie, dat de verordeningen van gewestelijke en plaatselijke besturen aan den Procureur-Generaal worden medegedeeld.

Ik heb de eer U te verzoeken, te zorgen voor de verlangde toezending der gewestelijke verordening Uwer provincie, en de gemeentebesturen in Uwe provincie van Regeringswege

uit te noodigen, dat zij de gemeentelijke verordeningen aan genoemden Procureur-Generaal doen toekomen, een en ander voor zoover bij die verordeningen straffen bepaald worden.

909 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 10 *Januari* 1889 *G nr.* 116/63, *aan de gemeentebesturen;* JAARLIJKSCHE OPGAAF DER AFGEKONDIGDE STRAFVERORDENINGEN (*Prov. Bijbl.* 1889 *nr.* 1).

Het zal ons aangenaam zijn voortaan jaarlijks in de maand Februari van U te ontvangen eene opgaaf van de in het vorig jaar door U afgekondigde verordeningen, tegen wier overtreding is straf bedreigd, alsmede van de verordeningen, bedoeld in art. 178 der gemeentewet, welke de titels vermelden der geldende verordeningen of de geldende bepalingen der gedeeltelijk afgeschafte verordeningen.

Behalve van de titels, wordt ook mededeeling verzocht van de dagteekening der vaststelling en afkondiging der verordeningen.

Mochten in het afgeloopen jaar in uwe gemeente geen verordeningen, als hier bedoeld, zijn afgekondigd, dan wordt eene negatieve opgaaf van U ingewacht.

910 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 30 *Augustus* 1911 *G nr.* 197, *aan de gemeentebesturen;* VIJFJAARLIJKSCHE HERZIENING DER PLAATSELIJKE STRAFVERORDENINGEN (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 91).

Ons is gebleken, dat vele gemeentebesturen nalatig zijn in de naleving van artikel 178 der gemeentewet.

Aangezien de wet uitdrukkelijk voorschrijft, dat ten minste éénmaal in de vijf jaren eene algemeene herziening der plaatselijke strafverordeningen moet plaats hebben — hetgeen behoort te geschieden bij eene verordering, welke

de titels der geldende verordeningen of de geldende bepalingen der gedeeltelijk afgeschafte verordeningen vermeldt, — noodigen wij U uit nog in den loop van dit jaar daartoe over te gaan en voortaan om de vijf jaren zulk eene algemeene herziening te doen plaats hebben.

Voor zooveel noodig brengen wij U tevens in herinnering, dat een door den burgemeester en den secretaris gewaarmerkt afschrift der verordening tot herziening binnen tweemaal vier en twintig uren, nadat zij door den Raad zal zijn vastgesteld, aan ons behoort te worden toegezonden.

Wat den vorm dier verordening betreft bevelen wij U het hiernevens gevoegd model aan.

MODEL.

De raad der gemeente

Overwegende dat volgens art. 178 der gemeentewet de raad ten minste éénmaal in de vijf jaren moet verklaren welke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, als nog geldende zullen worden aangemerkt;

Besluit:

te verklaren, dat de verordeningen tegen welker overtreding straf is bedreigd, die voortdurend en met uitsluiting van alle andere geldend blijven, zijn de volgende:

(volgen de titels der geldende verordeningen, of de geldende bepalingen der gedeeltelijk afgeschafte verordeningen.)

Aldus vastgesteld

Voorzitter.
Secretaris.

911 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 7 *September* 1911 *G nr.* 156, *aan de gemeentebesturen;* VERORDENINGEN EX ARTIKEL 178 DER GEMEENTEWET (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 96).

In vervolg op onze circulaire d.d. 30 Augustus 1911 G Nr. 197 noodigen wij U uit, in de verordening tot herziening der plaatselijke strafverordeningen ex artikel 178 der gemeentewet, achter de titels der nog geldende verordeningen te vermelden den datum der vaststelling dier verordening alsmede der wijzigingen, welke daarin zijn gebracht.

VISSCHERIJ.

912 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 16 Mei 1911 A nr. 38, aan de burgemeesters; houdende o. m. mededeeling der volgende beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende* VISCH- EN HENGELAKTEN.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op artikel 16 der Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* no. 311);

Heeft goedgevonden:

vast te stellen de onderstaande:

Voorschriften betreffende het aanvragen en verleenen der akten en duplicaten daarvan en modellen van de aanvragen en de akten zelf.

1. Hij die een akte voor de uitoefening van binnenvisscherij verlangt, richt een onderteekende aanvraag (op ongezegeld papier) aan den Commissaris der Koningin in de provincie, waarin hij woont of — zoo hij zijn woonplaats niet in het Rijk heeft — verblijft.

De aanvragen van minderjarigen worden mede onderteekend door hun vader of voogd.

2. De aanvraag voor een akte houdt in:

a. een opgaaf van den naam, de voornamen, het geboortejaar, de woonplaats en — zoo de aanvrager zijn woonplaats niet in het Rijk heeft — tevens de verblijfplaats (gemeente, dorp, straat of wijk, en nummer) en het beroep van den aanvrager het dienstjaar (van 1 Juli tot en met 30 Juni d.a.v.) en de soort der verlangde akte;

b. de verklaring, dat de aanvrager niet is: veld- of boschwachter, beambte der marechaussee, niet zijnde hulpofficier van justitie, ambtenaar van Rijks- of gemeente-politie beneden den rang van Inspecteur den Rijksveldwacht of van Commissaris van Politie, beambte van den Rijks- of provincialen

waterstaat of beambte van de domeinen, beneden den rang van hoofdopziener.

Een model *) van deze aanvraag is als bijlage *A* bij deze beschikking gevoegd.

3. Hij die zijn akte verloren heeft en een duplicaat daarvan wenscht, richt een onderteekende aanvraag (op ongezegeld papier) aan den Commissaris der Koningin, die de oorspronkelijke akte heeft uitgereikt.

4. De aanvraag voor een duplicaat houdt in een opgaaf van den naam, de voornamen, het geboortejaar, de woonplaats en — zoo de aanvrager zijn woonplaats niet in het Rijk heeft — tevens de verblijfplaats (gemeente, dorp, straat of wijk, en nummer) en het beroep van den aanvrager, het dienstjaar, de soort en zoo mogelijk ook het nummer en de dagteekening der uitreiking van de verloren geraakte akte.

Een model van deze aanvraag is als bijlage *B* bij deze beschikking gevoegd.

5. De aanvragen, onder 1 en 3 bedoeld, moeten worden ingediend bij den burgemeester der gemeente waarin de aanvrager woont of — zoo hij zijn woonplaats niet in het Rijk heeft — verblijft.

Formulieren voor deze aanvragen zijn kosteloos op de gemeentesecretarieën te bekomen.

6. De burgemeester zendt de bij hem ingekomen aanvragen, vergezeld van zijn advies, aan den Commissaris der Koningin in de provincie.

7. De akten worden ingericht volgens de in bijlage *C* dezer beschikking opgenomen modellen.

De groote vischakte wordt gedrukt op wit, de kleine vischakte op licht blauw, de hengelakte op licht rood papier.

8. Het model voor het duplicaat is gelijk aan dat der akte, behoudens dat aan het hoofd daarvan wordt geplaatst het woord „Duplicaat" en dat aan den voet van het stuk wordt gelezen: „Duplicaat uitgereikt den 19 ".

9. De uitgereikte akten worden voor ieder dienstjaar van

*) Daar deze formulieren op aanvraag verstrekt worden, behoefden de modellen hier niet te worden afgedrukt.

een doorloopend nummer, voor elke soort afzonderlijk, voorzien.

De duplicaten dragen de nummers van de oorspronkelijke akten.

10. De akten en duplicaten worden ter uitreiking aan den ontvanger der registratie en domeinen, onder wiens kantoor de woon- of verblijfplaats van de aanvragers ressorteert, toegezonden, vergezeld van een staat, aangevende de nummers der akten en de namen en woonplaatsen van de aanvragers, en waaraan een verzameling van de zich in den staat bevindende akten wordt toegevoegd. Vóór den 5den van iedere maand wordt aan den directeur der registratie en domeinen een opgaaf verstrekt, ingedeeld naar de kantoren van registratie, van het aantal, de soort en het bedrag van het recht van iedere in de afgeloopen maand aan de ontvangers gedane zending van akten en duplicaten.

11. Indien in den naam of de woonplaats van den belanghebbende een misslag voorkomt of dezen een akte is verleend, die hij niet heeft aangevraagd, zendt de ontvanger de akte onverwijld ter verbetering terug aan den Commissaris der Koningin. Misslagen in de aanwijzing van het kantoor van invordering geven geen aanleiding tot terugzending; zij worden evenwel ter kennis van den Commissaris gebracht.

12. Na de ontvangst zendt de ontvanger een kennisgeving aan de aanvragers, dat de akte of het duplicaat op vertoon der kennisgeving kan worden afgehaald of, na overmaking van het verschuldigde bedrag per postwissel of postbewijs, per post zal worden toegezonden.

13. Ingeval een akte niet kan worden uitgereikt, wordt daarvan binnen drie weken na de indiening der aanvraag door den Commissaris der Koningin aan den aanvrager door tusschenkomst van den burgemeester met opgave van redenen kennis gegeven.

14. Alvorens de akte of het duplicaat in gebruik te nemen, moet de houder daarop zijn handteekening plaatsen.

15. Van de verzending der akten of duplicaten aan den ontvanger wordt op den dag, waarop de verzending plaats vindt, aanteekening gehouden op een staat, ingericht volgens de in bijlage *D* dezer beschikking opgenomen modellen.

16. De in den loop van het jaar onafgehaald gebleven akten en duplicaten worden door den ontvanger, tegen bewijs van ontvangst, vóór 10 Januari daaraanvolgende aan den Commissaris der Koningin teruggezonden.

17. Een opgaaf van de voor het afgeloopen dienstjaar uitgereikte akten en duplicaten wordt voor 1 September van ieder jaar door den Commissaris der Koningin aan den met de uitvoering van de Visscherijwet belasten Minister gezonden, benevens vóór 15 Januari d.a.v. een opgaaf van de onafgehaald gebleven akten en duplicaten.

18. Zoodra het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel mededeeling heeft ontvangen van een veroordeeling tot de straf van ontzegging, ingevolge artikel 34 der Visscherijwet, wordt hiervan onverwijld kennis gegeven aan den Commissaris der Koningin in de provincie en aan den burgemeester van de gemeente waarin de veroordeelde woont.

's Gravenhage, 6 Mei 1911.

913

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 3 *Juni* 1911 *A nr.* 27, *aan de burgemeesters; mededeeling der volgende beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende* LIJST VAN VISSCHEN, *welke voor de visscherij van belang zijn (Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 64).

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op artikel 3, tweede lid, der Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* no. 311);

Heeft goedgevonden:

vast te stellen de onderstaande:

Lijst van de visschen, welke voor de visscherij van belang zijn.

Volgnummer.	Nederlandsche naam.	Latijnsche naam.	Volksbenamingen, gewestelijke en plaatselijke namen, enz.	Van belang voor de Zee-, Kust- of Binnenvisscherij. (Indien een visch voor meer dan één tak van visscherij van belang is, doch voor een daarvan van geringer beteekenis is, is de laatste tusschen haakjes geplaatst.)
1.	Zeeprik	Petromyzon marinus	Zeelamprei Moederprik	Kust.
2.	Rivierprik	Petromyzon fluviatilis	Lamprei Negenoog	Kust en Binnen.
3.	Toonhaai	Mustelus vulgaris		Zee en (Kust).
4.	Doornhaai	Acanthias vulgaris		Zee en (Kust).
5.	Vleet	Raja batis		Zee.
6.	Rog	Raja clavata		Zee en Kust.
7.	Pijlstaartrog	Trygon pastinaca	Pielrog	Kust.
8.	Steur	Acipenser sturio		(Zee), Kust en Binnen.
9.	Baars	Perca fluviatilis		(Kust) en Binnen.
10.	Zeebaars	Labrax lupus		Zee.
11.	Pos	Acerina cernua	Post Schele jongen Schele pos Stekelpos	(Kust) en Binnen.
12.	Snoekbaars	Lucioperca sandra	Sander Spieringbaars	(Kust) en Binnen.
13.	Koning van de poon	Mullus surmuletus	Mul	Zee.
14.	Noorsche schelvisch	Sebastes norvegicus	Zeebaars	Zee.
15.	Horsmakreel	Caranx trachurus	Hors Marsbanker	Zee.
16.	Zonnevisch	Zeus faber		Zee en (Kust).
17.	Makreel	Scomber scomber		Zee en Kust.
18.	Pieterman	Trachinus draco		Zee en Kust.
19.	Zeedonderpad	Cottus scorpius		Kust.
20.	Groote poon	Trigla hirundo	Knorhaan Roode poon Zeehaan	Zee.

Volgnummer.	Nederlandsche naam.	Latijnsche naam.	Volks-benamingen, gewestelijke en plaatselijke namen, enz.	Van belang voor de Zee-, Kust- of Binnenvisscherij. (Indien een visch voor meer dan één tak van visscherij van belang is, doch voor een daarvan van geringer beteekenis is is de laatste tusschen haakjes geplaatst.)
21.	Kleine poon	Trigla gurnardus	Grauwe poon Poon	Zee.
22.	Zeewolf	Anarrhichas lupus		Zee.
23.	Puitaal	Zoarces viviparus	Moeraal	Kust.
24.	Harder	Mugil chelo	Herder	Kust en (Binnen).
25.	Schelvisch	Gadus aeglefinus		Zee.
26.	Kabeljauw	Gadus morrhua	(jong) Gul	Zee.
27.	Wijting	Gadus merlangus	Molenaar	Zee en (Kust).
28.	Koolvisch	Gadus virens		Zee.
29.	Stokvisch	Merluccius vulgaris	Hake	Zee.
30.	Kwabaal	Lota vulgaris	Aalkwab Aalpad Kwab Kwabbe Merkor Puitaal	(Kust) en Binnen.
31.	Leng	Molva vulgaris		Zee.
32.	Meun	Motella mustela		Zee.
33.	Lom	Brosmius brosme		Zee.
34.	Smelt	Ammodytes lanceolatus	Zandaal	Kust.
35.	Heilbot	Hippoglossus vulgaris		Zee.
36.	Lange schar	Hippoglossoides platessoides		Zee.
37.	Tarbot	Rhombus maximus		Zee.
38.	Griet	Rhombus laevis		Zee.
39.	Schol	Pleuronectes platessa		Zee en Kust.
40.	Tongschar	Pleuronectes microcephalus		Zee.

Volgnummer.	Nederlandsche naam.	Latijnsche naam.	Volksbenamingen, gewestelijke en plaatselijke namen, enz.	Van belang voor de Zee-, Kust- of Binnenvisscherij. (Indien een visch voor meer dan één tak van visscherij van belang is, doch voor een daarvan van geringer beteekenis is, is de laatste tusschen haakjes geplaatst.)
41.	Schar	Pleuronectes limanda		Zee en (Kust).
42.	Bot	Pleuronecces flesus		(Zee), Kust en (Binnen.)
43.	Tong	Solea vulgaris		Zee en (Kust).
44.	Meerval	Silurus glanis	Wels Val Vischduivel	Binnen.
45.	Karper	Ciprinus carpio	Blauwkarper Boerenkarper Hollandsche karper (jong) Knol	(Kust) en Binnen.
	Gekweekt: Edelkarper in drie variëteiten: 1. Spiegelkarper of Karperkoning 2. Lederkarper 3. Schubkarper			
46.	Kroeskarper	Carassius vulgaris	Hamburger Kruiskarper Maankarper Steenkarper Kroes	Binnen.
	Gekweekt de variëteit: Goudvisch	Carassius vulgaris var. auratus		
47.	Barbeel	Barbus vulgaris	Barf Barm Berm	(Kust) en Binnen.
48.	Grondel	Gobio fluviatilis	Govie Grind Groentje Grondeling Grondje	(Kust) en Binnen.

Volgnummer.	Nederlandsche naam.	Latijnsche naam.	Volksbenamingen, gewestelijke en plaatselijke namen, enz.	Van belang voor de Zee-, Kust- of Binnenvisscherij. (Indien een visch voor meer dan één tak van visscherij van belang is, doch voor een daarvan van geringer beteekenis is, is de laatste tusschen haakjes geplaatst.)
			Grundje Poepegrondel	
49.	Blankvoorn	Leuciscus rutilus	Voorn	(Kust) en Binnen.
50.	Meun	Leuciscus cephalus (Squalius cephalus)	Dikkop Dikkopvoorn Hesseling Kopvoorn Maan Meeuw Meuning Munne Viesvisch	(Kust) en Binnen.
51.	Serpeling	Leuciscus vulgaris (Squalius leuciscus)	Gruis Hesseling Springer Viesvisch Witvisch	(Kust) en Binnen.
52.	Winde	Leuciscis idus (Idus melanotus)	Hardkop Manvisch Meeuw Wijnd Wind Windvoorn	(Kust) en Binnen.
	Gekweekt de variëteit: Goudwinde	Leuciscis idus var. melanotus, (Idus melanotus, var. miniatus)		
53.	Ruischvoorn	Leuciscus erythrophthalmus (Scardinius erythrophthalmus)	Rietvoorn Roet Roetvoorn Ruisch Ruitvoorn	Binnen.
54.	Zeelt	Tinca vulgaris	Louw Moethond Mudhon Mudhond	(Kust) en Binnen.

Volgnummer.	Nederlandsche naam.	Latijnsche naam.	Volks-benamingen, gewestelijke en plaatselijke namen, enz.	Van belang voor de Zee-, Kust- of Binnenvisscherij. (Indien een visch voor meer dan één tak van visscherij van belang is, doch voor een daarvan van geringer beteekenis is, is de laatste tusschen haakjes geplaatst.)
			Muidehond Muithond Schoenmaker Slei Tinker	
55.	Sneep	Chondrostoma nasus	Kommel Neusvisch Schoorsteen-veger Snijdershoek Steenmeeuw Tabaksrooker	(Kust) en Binnen.
56.	Brasem	Abramis brama	Blei Bliek	(Kust) en Binnen.
57.	Kolblei	Abramis blicca (Blicca björkna)	Kolbliek Koloog Platje Platter Puiloog Witvisch	(Kust) en Binnen.
58.	Alvertje	Alburnus lucidus	Alfje Alft Alvenaar Alver Avel Bovenleuper-tien Esseling Halvertje Hesseling Moertje Nesteling Overleuper-tien Wewer Witvisch	Kust en Binnen.
59.	Geep	Belone vulgaris	(jong) Spion-netje	(Zee) en Kust.
60.	Snoek	Esox lucius		(Kust) en Binnen.

Volgnummer.	Nederlandsche naam.	Latijnsche naam.	Volksbenamingen, gewestelijke en plaatselijke namen, enz.	Van belang voor de Zee-, Kust- of Binnenvisscherij. (Indien een visch voor meer dan één tak van visscherij van belang is, doch voor een daarvan van geringer beteekenis is, is de laatste tusschen haakjes geplaatst.)
61.	Zalm (Winterzalm, Zomerzalm, Jacobszalm, Hengst)	Salmo salar	(jong) Gestreepte spiering	(Zee), Kust en Binnen.
62.	Zeeforel	Salmo trutta	Schotje Schotzalm	(Zee), Kust en Binnen.
63.	Beekforel	Salmo fario	Forel	Binnen.
64.	Regenboogforel (komt alleen in gekweekten toestand voor)	Salmo irideus		Binnen.
65.	Spiering	Osmerus eperlanus	Blauwe spiering Spierling Spjirring	Kust en Binnen.
66	Houting	Coregonus oxyrhynchus	Adelvisch Blauwneusje	Kust en Binnen.
67.	Ansjovis	Engraulis encrasicholus		Kust.
68	Haring var. Noordzeeharing var. Kustharing	Clupea harengus	(jong) Zeebliek Panharing (jong) Bliek Zeebliek	Zee en Kust.
69.	Sprot	Clupea sprattus	Schardijn	Kust.
70.	Elft	Clupea alosa	Dolhein Meivisch (jong) Plas	Kust en Binnen.
71.	Fint	Clupea finta	Dolhein Hein Meivisch (jong) Plas	Kust en Binnen.
72.	Aal of Paling	Anguilla vulgaris		Kust en Binnen.
73.	Zeepaling	Conger vulgaris		Zee en (Kust).
74.	Zeekreeft	Homaris vulgaris		Zee en Kust.
75.	Noorweegsche kreeft	Nephrops norvegicus		Zee.

Volgnummer.	Nederlandsche naam.	Latijnsche naam.	Volks-benamingen, gewestelijke en plaatselijke namen, enz.	Van belang voor de Zee-, Kust- of Binnenvisscherij. (Indien een visch voor meer dan één tak van visscherij van belang is, doch voor een daarvan van geringer beteekenis is, is de laatste tusschen haakjes geplaatst.)
76.	Rivierkreeft	Astacus fluviatilis		Binnen.
77.	Garnaal	Crangon vulgaris		Kust.
78.	Steurkrab	Palaemon squilla en serratus		Kust.
79.	Strandkrab	Carcinus maenas		Kust.
80.	Zeekrab	Cancer pagurus		Zee en Kust.
81.	Zwemkrab	Portunus holsatus		Zee en Kust.
82.	Strandgaper	Mya arenaria	Zeeker	Kust.
83.	Rivier- of zoetwatermossel	Unio- en Anadontasoorten		Binnen.
84.	Eetbare zandschelp	Cardium edule	Kokhaan Kokkel	Kust.
85.	Mossel	Mytilus edulis		Kust.
86.	Groote mantel	Pecten maximus		Zee.
87.	Oester	Ostrea edulis		(Zee) en Kust.
88.	Wulk	Buccinum undatum		Zee en Kust.
89.	Alikruik	Littorina littorea	Kreukel	Kust.

Alphabetische opgaaf der benamingen.

Aalkwab . . . 30
aal of paling . . 72
aalpad 30
adelvisch . . . 66
alfje 58
alft 58
alikruik. . . . 89
alvenaar . . . 58
alver 58
alvertje 58
ansjovis 67
avel 58

Baars 9
barbeel 47
barf 47
barm 47
beekforel . . . 63
berm 47
blankvoorn . . 49
blauwe spiering . 65
blauwkarper . . 45
blauwneusje . . 66
blei 56, 57
bliek 56, 68
boerenkarper . . 45
bot 42
bovenleupertien . 58
brasem 56

Dikkop 50
dikkopvoorn . . 50
dolhein . . . 70, 71
doornhaai . . . 4

Edelkarper . . 45
eetbare zandschelp 84
elft 70
esseling 58

Fint 71
forel . . 62, 63, 64

Garnaal. . . . 77
geep 59
gestreepte spiering 61
goudvisch . . . 46
goudwinde . . . 52
govie. 48
grauwe poon . . 21
griet 38
grind. 48
groentje . . . 48
grondel 48
grondeling . . . 48
grondje 48
groote mantel . 86
groote poon . . 20
gruis 51
grundje 48
gul 26

Haai 3, 4
hake 29
halvertje . . . 58
hamburger . . . 46
harder 24
hardkop. . . . 52
haring 68
heilbot 35
hein 71
hengst 61
herder 24
hesseling 50, 51, 58
hollandsche karper 45
hors 15
horsmakreel . . 15
houting 66

Jacobszalm. . . 61

Kabeljauw . . . 26
karper . . . 45, 46
karperkoning . . 45
kleine poon . . 21
knol 45
knorhaan . . . 20
kokhaan . . . 84
kokkel 84
kolblei 57
kolbliek 57
koloog 57
kommel 55
koning van de poon 13
koolvisch . . . 28
kopvoorn . . . 50
krab . 78, 79, 80, 81
kreeft . 74, 75, 76
kreukel 89
kroes. 46
kroeskarper . . 46
kruiskarper . . 46
kustharing . . . 68
kwab. 30
kwabaal. . . . 30
kwabbe 30

Lamprei . . . 1, 2
lange schar . . 36
lederkarper . . 45
leng 31
lom 33
louw 54

Maan 50
maankarper . . 46
makreel. . . . 17
mantel 86
manvisch . . . 52
marsbanker . . 15
meerval 44
meeuw . . . 50, 52
meivisch . . 70, 71
merkor 30
meun . . . 32, 50
meuning . . . 50
moederprik . . 1

moeraal 23
moertje 58
moethond . . . 54
molenaar . . . 27
mossel . . . 83, 85
mudhon 54
mudhond . . . 54
muidehond . . . 54
muithond . . . 54
mul 13
munne 50

Negenoog . . . 2
nesteling . . . 58
neusvisch . . . 55
noordzeeharing . 68
noorsche schelvisch 14
noorweegsche
kreeft 75

Oester 87
overleupertien . 58

Paling of aal . 72, 73
panharing . . . 68
pielrog 7
pieterman . . . 18
pijlstaartrog . . 7
plas 70, 71
platje 57
platter 57
poepegrondel . . 48
poon 20, 21
pos 11
post 11
prik 1, 2
puiloog 57
puitaal . . . 23, 30

Regenboogforel . 64
rietvoorn . . . 53
rivierkreeft . . 76
rivier- of zoetwa-
termossel . . 83
rivierprik . . . 2
roet 53
roetvoorn . . . 53
rog 6, 7
roode poon . . 20
ruisch 53
ruischvoorn . . 53
ruitvoorn . . . 53

Sander 12
schar 36, 41
schardijn . . . 69
schele jongen . . 11
schele pos . . . 11
schelvisch . . 14, 25
schoenmaker . . 54
schol 39
schoorsteenveger . 55
schotje 62
schotzalm . . . 62
schubkarper . . 45
serpeling . . . 51
slei 54
smelt 34
sneep 55
snijdershoek . . 55
snoek 60
snoekbaars . . . 12
spiegelkarper . . 45
spiering 65
spieringbaars . . 12
spierling . . . 65
spionnetje . . . 59
spjirring . . . 65
springer 51
sprot 69
steenkarper . . 46
steenmeeuw . . 55
stekelpos . . . 11
steur 8
steurkrab . . . 78
stokvisch . . . 29
strandgaper . . 82
strandkrab . . . 79
Tabaksrooker . . 55
tarbot 37
tinker 54
tong 43
tongschar . . . 40
toonhaai . . . 3

Val 44
viesvisch . . 50, 51
vischduivel . . . 44
vleet 5
voorn . . . 49, 53

Wels 44
wewer 58
wijnd 52
wijting 27
wind 52
winde 52
windvoorn . . . 52
winterzalm . . . 61
witvisch . 51, 57, 58
wulk 88

Zalm 61
zandaal 34
zandschelp . . . 84
zeebaars . . . 10, 14
zeebliek 68
zeedonderpad . . 19
zeeforel 62
zeehaan 20
zeeker 82
zeekrab 80
zeekreeft . . . 74
zeelamprei . . . 1
zeelt 54
zeepaling . . . 73
zeeprik 1
zeewolf 22
zoetwatermossel . 83
zomerzalm . . . 61
zonnevisch . . . 16
zwemkrab . . . 81

's-Gravenhage, 6 Mei 1911.

914 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 2 Mei 1912 A nr. 4, aan de burgemeesters*; UITREIKING VAN VISCHAKTEN AAN MINDERJARIGEN (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 61).

Het komt voor, dat door een minderjarige eene vischakte wordt aangevraagd, ten einde zijn vader, die ingevolge artikel 16 lid 8 of 9 der visscherijwet geen akte kan bekomen, in de gelegenheid te stellen te visschen krachtens lid 7a van genoemd artikel dier wet.

Aangezien de visscherijwet mij niet de bevoegheid toekent in het gestelde geval de akte te weigeren en het niettemin noodzakelijk is dergelijke wetsontduiking te voorkomen, heb ik de eer U te verzoeken, om, indien eene akte wordt aangevraagd door een minderjarige, aan wiens vader of voogd ingevolge artikel 16 lid 8 of 9 der wet geene akte kan worden uitgereikt, er de aandacht van belanghebbende op te vestigen, dat die akte den vader of voogd niet in staat zal stellen om op grond van het bepaalde in lid 7a van evengemeld artikel te visschen, aangezien deze niet geacht kan worden in dienst te zijn van zijn kind of pupil.

Indien ondanks Uwe mededeeling aan belanghebbenden, als zooeven bedoeld, uitreiking der akte verzocht wordt, gelieve U mij bij de inzending der aanvraag, van Uwe bevindingen en het resultaat Uwer bemoeiingen in kennis te stellen. Mochten enz.

915 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 3 September 1912 A nr. 7, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Justitie over* TOEZICHT OP DE VISSCHERIJ (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 132).

Afd 2 C. No. 541.

—— 's Gravenhage, den 23 Augustus 1912.

Aan Zijne Excellentie den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken.

Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat naar

aanleiding van een destijds gevoerde correspondentie met onzen Ambtgenoot van Landbouw, Nijverheid en Handel, door mij een circulaire is gericht aan heeren Procureurs-Generaal fungeerend Directeuren van Politie, dd. 19 Juni 1911, No. 557, waarvan een afschrift hierneven is gevoegd.

Die circulaire bevat slechts voorschriften betreffende de samenwerking tusschen de visscherij-inspectie en de rijksveldwacht, daar de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel het wenschelijk achtte ten aanzien van de samenwerking met andere ambtenaren dan de rijksveldwacht, met name de beambten der gemeente-politie en de maréchaussée te wachten met het treffen van eene regeling totdat de wet eenigen tijd in werking zoude zijn.

Daartoe schijnt thans het tijdstip gekomen, en daar de regeling met de Rijksveldwacht doelmatig is gebleken, zou de Minister van Landbouw ,Nijverheid en Handel het op prijs stellen, dat door mijne tusschenkomst soortgelijke regeling ook voor bedoelde politie-organisaties werd vastgesteld.

Doordrongen van het groote belang van een uitstekend visscherijtoezicht, wensch ik daartoe gaarne mede te werken, overtuigd als ik tevens ben, dat vooral in de eerste tijden na de invoering der nieuwe visscherijwet niets nagelaten mag worden om de Visscherij-inspectie bij het volbrengen van haar taak te steunen en behulpzaam te zijn.

In verband hiermede stel ik Uwe Excellentie voor de Gemeentebesturen op te dragen aan het onderhebbend personeel der gemeentepolitie, gelijke voorschriften te geven als in bijgaande circulaire is vervat.

De in de circulaire genoemde blanco staten, waarop moet worden ingevuld de summiere inhoud der processen-verbaal, opgemaakt ingevolge de visscherijwet zoomede de genoemde beschikking van onzen ambtgenoot van Landbouw, Nijverheid en Handel d.d. 6 Mei 1911, No 2346, Afd. N., o. a. opgenomen in het ingebonden boekje betreffende Binnenvisscherij, zoude kunnen worden aangevraagd aan meergenoemden ambtgenoot van Landbouw.

Bijlage.
2e Afd. C No. 557.
—— 's-Gravenhage, den 19 Juni 1911.
Vervolg op schrijven van
22 Maart 1911 No. 566.

Aan Heeren Procureurs-Generaal fungeerend Directeuren van Politie.

Ten vervolge op mijn in margine vermeld schrijven, heb ik de eer Uwe Edelgestrengen mede te deelen, dat het mij, na gepleegd overleg met mijn ambtgenoot van Landbouw, Nijverheid en Handel, wenschelijk voorkomt, dat thans in het toezicht op de naleving der Visscherijwet (Wet van 6 October 1908, Staatsblad 311), zooals dat toezicht althans door de Rijkspolitie tot dusverre geschiedde, zoo min mogelijk verandering worde gebracht.

Wanneer toch de Visscherij-inspectie eenigen tijd zal hebben gewerkt, zullen als van zelf de leemten aan den dag komen, welke mochten bestaan in de samenwerking dier inspectie met de Rijkspolitie.

Te dien einde gelieve U voorloopig te volstaan met den Districts-Commandant(en) in Uw ressort op te dragen zich in verbinding te stellen met de visscherij-inspectie en daarmede overleg te plegen omtrent de uitvoering der enkele algemeene, omtrent hunne onderlinge samenwerking te geven voorschriften.

Tevens gelieve U dien Commandant(en) op te dragen, zooveel mogelijk, te voldoen aan verzoeken van de Visscherij-inspectie, mits zulk blijft binnen den werkkring der Politie.

Bestaat er bij den Districts-Commandant bezwaar aan een dergelijk verzoek te voldoen, met het oog op andere aan de beambten voorgeschreven diensten, die bezwaarlijk uitstel kunnen lijden, dan zal hij daaromtrent Uwe beslissing moeten inroepen.

Ik vertrouw echter, dat U en het personeel der Rijksveldwacht voldoende doordrongen zijn van het groote belang van een uitstekend visscherij-toezicht en dat niets nagelaten zal worden om de Visscherij-inspectie bij het volbrengen van haar taak te steunen.

In verband hiermede acht ik het wel wenschelijk, dat door U aan het mindere personeel der Rijksveldwacht een eenvoudige aanschrijving worde gericht, waarbij het belang eener vruchtbare samenwerking met de Visscherij-inspectie in het licht wordt gesteld en op wederzijdsche hulp wordt aangedrongen.

Tevens gelieve U den Districts-Commandant(en) in Uw ressort mede te deelen, dat aan hem (hen) van wege het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel of de Visscherij-inspectie zullen worden verstrekt blanco staten, waarop moet worden ingevuld de summiere inhoud der processen-verbaal, opgemaakt ingevolge de Visscherijwet.

Waar de Visscherij-inspectie het op prijs zoude stellen, dergelijke staten wekelijks, en niet over een langeren termijn, te ontvangen, en daarvoor alleszins gegronde redenen aanvoert, verzoek ik U den Districts-Commandanten op te dragen, zooveel mogelijk, de wekelijksche toezending te bevorderen.

Zoodra de Districts-Commandanten in het bezit zijn gesteld van

bedoelde staten, zal met de invulling en toezending aan de Visscherij-inspectie begonnen kunnen worden.

Tevens deel ik U mede, dat het van groot belang wordt geacht, dat de Visscherij-inspectie, in de gevallen, waarin dit noodig wordt geoordeeld in de gelegenheid worde gesteld, om na de berechting der strafzaken betreffende visscherij-overtreding, ter Griffie van de betrokken Kantongerechten of rechtscolleges, de dossiers in te zien: terwijl het in bepaalde gevallen voor die inspectie van veel nut kan zijn, om zonder dat nog van de dossiers inzage wordt genomen, door haar van het vonnis een afschrift wordt ontvangen.

Het zal mij aangenaam zijn, indien ook omtrent deze beide laatste punten door U de noodige instructies worden verstrekt.

Ten slotte doe ik U hierbij toekomen een vijftigtal exemplaren van de beschikking van mijn ambtgenoot van Landbouw, dd. 6 Mei jl., No. 2346, Afd. N. tot vaststelling van een lijst van de visschen, welke voor de visscherij van belang zijn. Deze lijst zou beoogen eenerzijds aanwijzing van de vischsoorten, welke ingevolge artikel 20*a* der Visscherijwet, zonder toestemming van den Minister niet mogen worden gepoot, doch heeft anderzijds ten doel te bevorderen, dat de visschen in processen-verbaal, in vonnissen en andere officieele stukken met den Nederlandschen naam zullen worden aangeduid.

Een exemplaar dezer beschikking gelieve U uit te reiken aan de ambtenaren of beambten der Rijkspolitie, die met toezicht op de naleving der Visscherijwet belast zijn, zoomede aan de Kantongerechten, Arrondissements-Rechtbanken enz.

Meerdere exemplaren van de beschikking kunnen, indien noodig, door U rechtstreeks worden aangevraagd aan het Departement van Landbouw, afdeeling Nijverheid.

916

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 *Februari* 1914 *G nr.* 104, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* GEBRUIK VAN VISCH ALS VOLKSVOEDSEL (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 27).

Nr. 1131.
Afdeeling V.A. 's-Gravenhage, 18 Februari 1914.

—

In het Bijvoegsel tot de Nederlandsche Staatscourant van 7 dezer, No. 32, is opgenomen het voorloopig rapport van den hoofdinspecteur der Visscherijen omtrent de bevordering van het vischgebruik in Nederland. Hoewel ik meen mij van aanbeveling van een bepaalden maatregel ter bevordering van het gebruik van visch als volksvoedsel te moeten

onthouden, al ware het reeds, omdat de uitvoerbaarheid daarvan in vele gevallen van plaatselijke omstandigheden zal afhangen, wensch ik toch de aandacht van de gemeentebesturen voor zooveel noodig, op dat rapport te vestigen.

Ik heb daarom de eer Uw College te verzoeken de gemeentebesturen namens mij op bedoeld rapport te wijzen, met verzoek te overwegen, wat gedaan zou kunnen worden om het gebruik van visch als volksvoedsel te bevorderen en met bijvoeging dat genoemde Hoofd-inspecteur gaarne bereid is nadere inlichtingen te verschaffen.

Ik voeg hierbij ter voorlichting voor de gemeentebesturen een afschrift van de beide verordeningen op den vischafslag in de gemeente Rijssen.

VERORDENING op het beheer van den vischafslag der Gemeente Rijssen.

Artikel 1.

De dagelijksche leiding van het bedrijf van den vischafslag is onder toezicht van Burgemeester en Wethouders opgedragen aan een door hen aan te wijzen ambtenaar.

De inkomsten, ontvangsten en uitgaven van het bedrijf worden afgescheiden van de overige inkomsten en uitgaven van de gemeente.

Art. 2

De aangewezen ambtenaar stelt desverlangd zekerheid ten genoegen van den Raad, int alle inkomsten en ontvangsten en doet alle uitgaven ter zake van het bedrijf.

Hij is verplicht daarvan nauwkeurig boek te houden in de volgorde, zooals ze geschieden, in een door den Burgemeester op elk blad te waarmerken register. Alle uitgaven zullen tevens door behoorlijke kwitanties moeten worden gestaafd.

Art. 3

Binnen 10 dagen na afloop van elk kwartaal zendt de aangewezen ambtenaar zijn register van ontvangsten en uitgaven met kwitanties en nota's aan Burgemeester en Wethouders ter viseering. De boekhouding wordt daarbij door Burgemeester en Wethouders over het afgeloopen kwartaal afgesloten.

Art. 4.

Vóór 1 April van elk jaar zendt de ambtenaar aan Burgemeester en Wethouders een verslag van den financiëelen loop van het bedrijf over elke maand van het afgeloopen jaar zóó, dat daaruit blijkt, hoe groot over elke maand de winst of het verlies bedragen hebben.

Het totaal der winst of van het verlies wordt door den Raad voorloopig vastgesteld; het verslag wordt daarvoor aan den Raad overlegd.

Art. 5.

De begrooting voor het bedrijf wordt jaarlijks door den Raad vastgesteld, vóór de vaststelling van de gemeentebegrooting; de bedrijfsbegrooting vermeldt alle baten en lasten van het bedrijf; een ontwerp dezer begrooting wordt door den ambtenaar in artikel 1 bedoeld, vóór den 1n Augustus van elk jaar voor het volgend jaar bij Burgemeester en Wethouders ingezonden.

Art. 6.

De definitieve vaststelling van het verslag in artikel 4 bedoeld, geschiedt door den Raad nadat van Gedeputeerde Staten is ontvangen het besluit tot vaststelling der gemeente-rekening.

Art. 7.

De winst, die eventueel gemaakt wordt, zal jaarlijks ten kantore van den gemeente-ontvanger worden overgestort; bij gebrek aan benoodigd kasgeld wordt dit door den gemeente-ontvanger op bevelschrift verstrekt.

Art. 8.

Deze verordening treedt in werking op den dag, nadat door Gedeputeerde Staten de vereischte goedkeuring zal zijn verleend.

Op dat tijdstip vervallen alle verordeningen, regelende hetzelfde onderwerp, welke vroeger mochten zijn vastgesteld.

Gedaan enz.

VERORDENING op den vischafslag, regelende tevens de keuring van visch, in de gemeente Rijssen.

Artikel 1.

De afslag zal gehouden worden iederen Vrijdag, behalve op algemeen erkende Christelijke feestdagen, des morgens ten $8^1/_2$ ure en verder op de dagen en uren als door Burgemeester en Wethouders zal worden bepaald.

Art. 2.

Niemand mag als aanvoerder van visch aan den afslag worden toegelaten, dan na schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders.

Art. 3.

Het is den aanvoerders van visch verboden zelf te mijnen.

Art. 4.

Aan aanvoerders mag door den afslager in rekening worden gebracht: voor kosten van afslag enz. 5% van den verkoopprijs, en bovendien de kosten van omroep à 35 cts. Dit laatste geldt niet, wanneer door de gemeente wordt aangevoerd.

Art. 5.

De visch zal moeten worden afgeslagen bij koopen, door den

afslager, zooveel mogelijk in overleg met en naar genoegen van den aanvoerder, te bepalen.

Art. 6.

Gedurende den afslag blijft het publiek buiten de afsluiting.

Art. 7.

Niemand mag den afslager tegenspreken of hinderen gedurende den afslag.

Art. 8.

De kooper is verplicht met luider stem „mijn" te roepen. Het staat den afslager vrij, bij gelijk mijnen, andermaal af te slaan. Koopers zijn gehouden dadelijk te betalen.

Art. 9.

Geen visch mag aan den afslag te koop worden aangeboden, dan na voorafgaande keuring door den keurmeester (of diens plaatsvervanger.)

Art. 10.

Elk, die van buiten de gemeente visch aanvoert, die hij niet op den afslag aanbrengt, moet zich, alvorens die ten verkoop aan te bieden, naar den keurmeester (of diens plaatsvervanger) begeven, om die te laten keuren.

Art 11.

De keurmeester geeft van elke keuring een bewijs af, dat de verkoopers altijd bij zich moeten hebben en op de eerste vordering aan de politie moeten vertoonen.

Art. 12.

Afgekeurde visch wordt door den eigenaar of dengene, die de visch ter keuring aanbood, terstond na de keuring aan de politie afgegeven, door de zorg der politie weggevoerd en voor het gebruik waardeloos gemaakt.

De verkoop van afgekeurde visch is ten strengste verboden.

Art. 13.

De overtreding van een der bepalingen van de artt. 3, 6, 7 en 11 wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste drie gulden

De overtreding van een der bepalingen van de artt. 9 en 10 wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste zes gulden en verbeurdverklaring der visch, voor zoover zij den veroordeelde toebehoort.

De overtreding van een der bepalingen van art. 12 wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogst vijf en twintig gulden of hechtenis van ten hoogste zes dagen.

Art. 14.

Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Met het in werking treden dezer verordening vervallen alle bestaande verordeningen, regelende hetzelfde onderwerp, welke vroeger mochten zijn vastgesteld.

Zijnde enz

VOGELWET.

917 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 27 December 1913 A nr. 12, aan de burgemeesters;* MODELLEN VERGUNNINGEN VOGELWET 1912 (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 149).

Ik heb de eer U mede te deelen, dat de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel dd. 4 dezer, Directie van den Landbouw, nr. 9865, 2e Afdeeling, Bureau B, waarbij, zulks ter uitvoering van artikel 29 der Vogelwet 1912, zijn vastgesteld de modellen van de krachtens de Vogelwet 1912 te verleenen vergunningen, is opgenomen in de Nederlandsche Staatscourant nr. 286 van dit jaar.

Het formulier van de door U krachtens artikel 10 der Vogelwet 1912 te verleenen vergunning luidt, zooals het hierachter is afgedrukt.

Hoewel het den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel niet noodig voorkwam voor te schrijven op het formulier te vermelden, dat de vergunning kan worden ingetrokken, bestaat er bij hem toch geen bezwaar tegen deze vermelding.

De burgemeester van ....;

Beschikkende op een verzoek van ....

.... te ...., eigenaar / gebruiker

van nagemelde gronden en wateren, om eene vergunning als bedoeld in artikel 9 der Vogelwet 1912;

Verleent van .... tot en met ....

gedurende het geheele etmaal / gedurende de uren .... aan adressant / ....

oud ...., van beroep ....

oud ...., van beroep ....,

te ...., voor zoolang hij binnen dien termijn daartoe van adressant den last heeft, vergunning:

a. tot het dooden / dooden of vangen en vervoeren van .... ;

b. tot het verstoren der nesten van ....

Deze vergunning is geldig voor de volgende gronden en wateren:

Deze vergunning moet op vordering onmiddellijk worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het opsporen van de in de Vogelwet 1912 strafbaar gestelde overtredingen, en aan de marechaussées.

Op de achterzijde der vergunning zullen worden vermeld de middelen, waarmede het den houder der vergunning verboden is vogels te vangen of te dooden.

918 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 4 *Maart* 1914 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters;* TOEPASSING VOGELWET 1912 (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 29).

Met aanvulling van mijne circulaire d.d. 16 December 1913 A. nr. 7 (prov. bijblad 1913 nr. 143) heb ik de eer U mede te deelen, dat, hoewel houders van machtigingen tot het schieten van schadelijk gedierte aan die machtiging niet het recht kunnen ontleenen om schadelijk gevogelte te dooden, de omstandigheid, dat zij krachtens die machtiging op een bepaalde plaats met een geweer mogen vertoeven, hun alsnog de bevoegdheid geeft aldaar de vogels, bedoeld in artikel 1c der Vogelwet 1912, te schieten.

Voor zooveel nog noodig waren de houders van machtigingen tot het schieten van schadelijk gedierte hiermede in kennis te stellen.

919 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 4 Maart 1914 A nr. 12, aan de burgemeesters;* UITVOERING VOGELWET 1912 (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 30).

In het belang van eene goede contrôle op de uitvoering der Vogelwet 1912, heb ik de eer U te verzoeken binnen de eerste tien dagen der maand een negatief bericht in te zenden, indien door U geene opgaven ingevolge artikel 11 dier wet zijn te doen.

U gelieve Uwe opgaven zoodanig in te richten, dat daaruit blijkt:

1o. Naam, voornamen, ouderdom, beroep en woonplaats van den aanvrager;

2o. Aan wien de vergunning verleend is;

3o. Naam, voornamen, ouderdom, beroep en woonplaats van dengene, bedoeld sub 2o., indien die persoon een ander is dan de aanvrager;

4o. De inhoud der vergunning;

5o. De duur der vergunning;

6o. Voor welke gronden en wateren, waarvan de aanvrager eigenaar of gebruiker is, de vergunning geldt;

7o. De redenen der weigering eener vergunning;

8o. De dagteekening der vergunning of van den in artikel 13 der Vogelwet 1912, bedoelden geadviseerden dienstbrief.

920 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 19 Maart 1914 A nr. 3, aan de burgemeesters;* VERKAPTE VOGELVANGST DOOR TOEPASSING ART. 9 VOGELWET 1912 (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 40).

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel deelt mij mede, dat mijn ambtgenoot in de provincie Utrecht de ervaring heeft opgedaan, dat door sommige burgemeesters der gemeenten in zijne provincie niet in den geest der wet

werd gehandeld voor zooveel betrof de toepassing van artikel 9 der Vogelwet 1912 en vestigt in verband daarmede mijne aandacht op het in het provinciaal blad van Utrecht nr. 33 opgenomen schrijven, hetwelk hierachter is afgedrukt.

Ik heb de eer U te verzoeken met den inhoud van dat schrijven bij de afgifte van vergunningen bedoeld in artikel 9 der Vogelwet 1912 rekening te houden.

(No. 33.) Aanschrijving van den 7den Maart 1914, 4de Afdeeling, No. 737, betreffende de uitvoering der Vogelwet 1912.

Aan Heeren Burgemeesters der gemeenten in de provincie Utrecht.

Blijkens het bepaalde in art. 7 van het Koninklijk besluit van 18 November 1913, Staatsblad No. 412, mag van de vergunningen, welke door mij krachtens art. 19 der Vogelwet 1912 worden verleend, voorzooveel het vangen en in het veld buiten openbare wegen en voetpaden vervoeren van vogels betreft, slechts worden gebruik gemaakt van 15 September tot ultimo Februari.

Aangezien het vangen van beschermde vogels, waarvoor de evenbedoelde vergunning geldt, ook in de overige maanden des jaars een voordeelig bedrijf oplevert, hebben enkele beroeps-vogelvangers een middel gevonden om aan de beperkende bepaling van genoemd art. 7 te ontkomen. Zij weten n.l. van de eigenaren of gebruikers van gronden gedaan te krijgen, dat deze voor hen als hunne lasthebbers bij den Burgemeester eene vergunning vragen als bedoeld in art. 9 der Vogelwet 1912, op grond van schade of overlast.

Wordt door den betrokken Burgemeester in zoodanig geval de gevraagde vergunning verleend dan is hiermede voor de beroepsvogelvangers een aanzienlijk voordeel verkregen. Immers, vooreerst ontkomen zij hiermede aan de beperkende bepaling van art. 7 van het Koninklijk besluit van 18 November 1913, Staatsblad No. 412, terwijl zij nog de kans loopen, dat — indirect te hunnen behoeve —

door den Burgemeester gebruik wordt gemaakt van de hem in art. 9 van dat Koninklijk besluit gegeven bevoegdheid en in de tweede plaats hebben deze beroepsvogelvangers, indien hun eene vergunning als bedoeld in art. 9 der Vogelwet 1912, voor een vol jaar wordt verleend, de vergunning van art. 19 dier wet niet meer noodig, althans voorzoover zij er niet tevens hun beroep van maken vogels te koop aan te bieden en besparen daardoor het in art. 22 bedoelde recht van 10 gulden.

Het behoeft geen betoog, dat, indien art. 9 der Vogelwet 1912 in den bovenaangeduiden zin wordt toegepast, aan de strekking van deze wet, welke de bescherming van de in het wild levende vogels ten doel heeft, ernstig wordt tekort gedaan.

Ik vind hierin dan ook aanleiding het bovenstaande onder Uwe aandacht te brengen en U — voorzooveel noodig — met aandrang er op te wijzen, dat ook blijkens de geschiedenis der wet de vergunningen als bedoeld in art. 9 der Vogelwet 1912 nimmer kunnen worden afgegeven in het belang van hen, die van het vangen van vogels een beroep maken, doch uitsluitend in het belang van eigenaren of gebruikers van gronden of wateren, en dan nog slechts, indien na onderzoek is geconstateerd, dat inderdaad de beweerde schade of overlast het afgeven der vergunning voldoende wettigt.

921 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 15 *Mei* 1914 *A nr.* 6, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende* AFGIFTE VAN VERGUNNINGEN BEDOELD IN ARTIKEL 9 DER VOGELWET 1912 (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 64).

Directie van den Landbouw.

No. 2603. 2e Afd. Bureau B.

's-Gravenhage, 8 Mei 1914.

Naar aanleiding van Uw in margine vermeld schrijven

heb ik de eer U H.E.G. het volgende mede te deelen. Aangezien in de Vogelwet 1912 geen bepaling voorkomt, dat de door den burgemeester ex artikel 9 dier wet te verleenen vergunningen per se recht geven bij het vangen en dooden van vogels gebruik te maken van alle niet bij wettelijk voorschrift verboden middelen, is de burgemeester vrij in de vergunningen de deswege noodig geachte beperkingen aan te leggen.

Deze interpretatie is door mij ook aanvaard in mijne beschikking van 4 December 1913, volgens welke aan de achterzijde der vergunningen ex artikel 9 moeten worden vermeld de middelen, waarmede het *den houder* der vergunning verboden is vogels te vangen of te dooden. Het persoonlijke element treedt hier op den voorgrond.

Artikel 8 van het Koninklijk besluit van 18 November 1913 (Staatsblad no. 412) staat aan de gegeven uitlegging niet in den weg. Het artikel somt immers slechts de middelen op, die uit zichzelf zonder nadere aanwijzing voor ieder verboden zijn.

De opvatting, enz.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat artikel 9 aan den Burgemeester de vrijheid laat aan den eigenaar of gebruiker eene aangevraagde vergunning b.v. om redenen van openbare veiligheid, te weigeren onder mededeeling, dat hij bereid is de vergunning te verleenen aan den door den eigenaar of gebruiker aangewezen lasthebber.

VOLKSGEZONDHEID.

Algemeene Zaken.

922 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 26 Juli 1869 A nr. 5, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* GENEESKUNDIGEN IN DE GRENSGEMEENTEN (*Prov. Bijbl.* 1869 *nr.* 81).

No. 196.
—

's Gravenhage, den 16 *Julij* 1869.

In art. 2 der overeenkomst, tusschen *Nederland* en *België* op den 7 December 1868 te *Brussel* gesloten, betreffende de wederzijdsche toelating van geneeskundigen in grensgemeenten van het eene Rijk, tot uitoefening der geneeskunst of van een harer takken in die van het andere, is bepaald, dat de geneeskundigen en vroedvrouwen, die krachtens art. 1 de geneeskunst of een harer takken over de grenzen van hun land uitoefenen, verpligt zijn zich te gedragen aan de wetgeving, welke in het land waar zij gebruik maken van de vergunning bij het voorgaand artikel verleend, met betrekking tot de uitoefening der geneeskunst of van een harer takken van kracht is of zal zijn en dat zij ook verpligt zijn zich te gedragen aan de administratieve maatregelen in dat land voorgeschreven.

Het is dus wenschelijk dat bedoelde geneeskundigen en vroedvrouwen in Nederlandsche grensgemeenten bekend worden gemaakt met de in *België* op de uitoefening der geneeskunst vigerende wetgeving.

Die wettelijke bepalingen, benevens de daaruit voortgevloeide reglementen en instructien, zijn opgenomen in mijne beschikking van den 12 Junij ll. waarvan ik de eer heb U H.E.G. 50 exemplaren te doen toekomen met verzoek

daarvan het noodige getal te doen toekomen aan de Burgemeesters der grensgemeenten: *Woensdrecht, Ossendrecht, Putte, Huijbergen, Wouw, Roosendaal en Nispen, Rucphen c.a., Zundert, Rijsbergen, Ginneken, Chaam, Baarle-Nassau, Alphen en Riel, Goirle, Hilvarenbeek, Hooge en Lage Mierde, Reusel, Bergeijk, Luiksgestel, Borkel en Schaft, Valkenswaard, Leende, Soerendonk en Budel*, onverschillig of er al of niet geneeskundigen of vroedvrouwen gevestigd zijn en die Burgemeesters aan te schrijven aan ieder der in hunne gemeente gevestigde geneeskundigen of vroedvrouwen en in het vervolg aan degenen die zich vestigen mogten, een exemplaar daarvan uit te reiken.

Wanneer de voorraad verbruikt mogt zijn, zal op aanvrage aan mijn Departement een nieuwe voorraad aan U H.E.G. worden toegezonden. *)

923 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 27 *Juli* 1871 *G nr.* 123, *aan de gemeentebesturen ;* JAARVERSLAG MEDISCHE POLITIE (*Prov. Bijbl.* 1871 *nr.* 86).

De Inspecteur voor het Geneeskundig Staatstoezicht in de Provincien *Noord-Brabant* en *Limburg* heeft den wensch te kennen gegeven te worden bekend gemaakt met de jaarverslagen der gemeentebesturen in dit gewest, voor zoo veel betreft de daarin vermelde bijzonderheden aangaande de gezondheidspolitie en de begraafplaatsen.

Wij hebben derhalve de eer U te verzoeken, aan den Inspecteur voor het Geneeskundig Staatstoezicht voornoemd **) toe te zenden uittreksels uit de verslagen, voor zooveel de beide hiervoor bedoelde onderwerpen betreft, eerstmaal over 1870 en vervolgens jaarlijks.

---

*) Volgens den hier weggelaten geleidebrief kunnen de burgemeesters exemplaren aanvragen bij den Commissaris des Konings.

**) Tegenwoordig aan den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid, onder wien deze provincie ressorteert.

924 *Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 4 Augustus 1886 A nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* ONTSMETTING VAN BESMETTE- OF VAN BESMETTING VERDACHTE VOORWERPEN (*Prov. Bijbl.* 1886 *nr.* 66).

No. 2554.
— *'s-Gravenhage,* 2 *Augustus* 1886.

Het heeft mijne aandacht getrokken, dat de uitgaven tot onteigening van goederen, die niet ontvreemd kunnen worden, voortdurend toenemen en gedurende de laatste jaren verre de raming overtreffen.

Ofschoon de gevallen van onteigening van dezen aard bezwaarlijk naar algemeene regelen kunnen beoordeeld worden en ingevolge art. 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* no. 134) aan de discretie en het goed oordeel der burgemeesters, in overleg met de geneeskundigen moet overgelaten worden, hoever die onteigening zal worden uitgestrekt, zoo acht ik het toch in het belang van 's Lands schatkist gewenscht, de burgemeesters uit te noodigen de ontsmetting zooveel mogelijk en de onteigening tot vernietiging zoo weinig mogelijk toe te passen.

Aanleiding daartoe geeft mij mede de vaststelling van het nieuwe ontsmettingsregulatief en de goede uitkomsten verkregen bij de ontsmetting in ovens, waarin stoom op de goederen inwerkt, tengevolge waarvan in onderscheidene gemeenten ontsmettingovens worden opgericht, die als een der krachtigste middelen ter bestrijding van besmettelijke ziekten de meeste aanbeveling verdienen.

Ik heb derhalve de eer U te verzoeken de Burgemeesters in Uw gewest met een en ander in kennis te stellen.

925 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 24 *September* 1892 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* DECLARATIËN WEGENS GEDANE VOORSCHOTTEN IN ZAKE ONTEIGENING VAN GOEDEREN WEGENS EPIDEMISCHE EN BESMETTELIJKE ZIEKTEN ONDER MENSCHEN (*Prov. Bijbl.* 1892 *nr.* 109).

No. 6300.
Afdeeling AZC. *'s-Gravenhage,* 22 *September* 1892.

Ik heb de eer U te verzoeken, de burgemeesters in uwe provincie uit te noodigen, voortaan hunne verklaring op declaratiën wegens gedane voorschotten in zake onteigening van goederen wegens epidemische en besmettelijke ziekten onder menschen aan te vullen en die te doen luiden als volgt: De ondergeteekende, burgemeester der gemeente verklaart op zijn ambtseed, dat deze declaratie is deugdelijk en onvergolden tot een bedrag van (in schrijfletters) en dat wegens schadeloosstelling voor onteigende goederen en voor verdere kosten van de onteigening, niets wordt in rekening gebracht dan hetgeen werkelijk verschuldigd is en volgens het bij artikel 5 der wet van 4 December 1872 (Stbl. No. 134) toepasselijk verklaarde art. 72 der wet van 28 Augustus 1851 (Stbl. No. 125) betaald is of geconsigneerd.

Voorts is gelijke verklaring te stellen op declaratiën wegens vorderingen, voortgevloeid uit de wet van 26 April 1884 (Stbl. No. 80) en de op die wet gegronde algemeene maatregelen van bestuur, voor zoover die vorderingen ten laste van het Rijk komen.

926 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 1 *Augustus* 1901 *G nr.* 21, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* BEVOEGDHEID DER GEMEENTEBESTUREN TOT HET VASTSTELLEN VAN VERORDENINGEN TER VOORKOMING, WERING OF BETEUGELING VAN BESMETTELIJKE ZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1901 *nr.* 86).

No. 1545.
Afdeeling M. P. *'s-Gravenhage,* 20 Juli 1901.

Uit mededeelingen van den Commissaris der Koningin in een der provinciën bleek mij, dat nu bij de wet van 21 Juli 1899 (Staatsblad No. 166) de mazelen uit de wet van 4 December 1872 (Staatsblad No. 134) zijn gelicht, bij sommige gemeentebesturen twijfel is gerezen aan de bevoegdheid van den gemeenteraad tot het maken van eene verordening, tot voorkoming, wering of beteugeling van de mazelen, waarbij ook, in overeenstemming met art. 12, 2o. der Leerplichtwet, tijdelijk zou verboden zijn het bezoeken der lagere school door kinderen, uit woningen waar mazelen voorkomen.

Art. 29 der wet van 4 December 1872 (Staatsblad No. 134) verklaart echter o. a. de gemeentebesturen uitdrukkelijk bevoegd tot het vaststellen van verordeningen tot voorkoming, wering of beteugeling van besmettelijke ziekten, voor zoover die niet in strijd zijn met de bepalingen dier wet. Strijd nu tusschen eene verordening, als bovenbedoeld, en laatstgenoemde wet zou niet bestaan.

Ik heb derhalve de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest met het gevoelen der Regeering in deze in kennis te stellen.

927 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 3 *Januari* 1905 *G nr.* 285, *aan de gemeentebesturen;* VLEESCHKEURING (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 4).

De heer A. de Jong, provinciaal veearts in het district Breda te Ginneken heeft in een zijner drie-maandelijksche verslagen ernstig geklaagd over de vleeschkeuring in de meeste der. gemeenten, behoorende tot dat district.

Nadat wij daaromtrent de betrokken gemeentebesturen gehoord hadden, hebben wij den Hoofdinspecteur der volksgezondheid te 's Hertogenbosch uitgenoodigd van den inhoud der stukken kennis te nemen en ons ten bekwamen tijde zijn gevoelen hierover mede te deelen.

Genoemde hoofdambtenaar heeft thans zijn rapport aan ons ingediend.

Daarin wordt een beeld gegeven van den treurigen toestand, die over 't algemeen op het gebied der vleeschkeuring in dit gewest bestaat, een toestand, die — wij zijn het ten deze geheel met den Hoofdinspecteur eens — dringend verbetering behoeft.

Als aan dit doel bevorderlijk meent de Hoofdinspecteur der volksgezondheid aan het slot van zijn zeer belangrijk rapport, het nemen der volgende maatregelen te moeten aanbevelen.

ad. I. In gemeenten, waar de algemeene politie-verordening geen doeltreffende en op de practijk berekende voorschriften omtrent vleeschkeuring en toevoer van vleesch van buiten, bevat, moet zij ten spoedigste in dien zin worden aangevuld.

ad. II. De keuring moet uitsluitend worden toevertrouwd aan zoodanige personen, die blijken hebben gegeven van voor die taak volkomen berekend te zijn, en wier persoonlijk belang bij goed- of afkeuring in geen enkel opzicht is betrokken.

(De Hoofdinspecteur wijst er hier op, dat, zoowel aan

het abattoir te Utrecht als elders, gelegenheid voor opleiding tot zoogenaamd „leekenkeurmeester" bestaat.

ad. III. Ingeval van noodslachtingen moet de keuring van het vleesch aan een gediplomeerd veearts worden opgedragen.

ad. IV. In die gemeenten waar de voorschriften op dit punt doeltreffend zijn, doch niet voldoende krachtig worden gehandhaafd, moet het toezicht op de uitvoering worden verscherpt en met kracht doorgevoerd.

Waar het hier betreft eene aangelegenheid, die met de belangen der volksgezondheid in zeer nauw verband staat, hebben wij gemeend het bovenstaande onder uwe aandacht te moeten brengen, uw bestuur tevens in ernstige overweging gevende U daarnaar te gedragen. Enz.

928 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 16 *Maart* 1905 *G nr.* 4, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den hoofdinspecteur der volksgezondheid over* TOEZENDING VAN VERORDENINGEN (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 43).

Ag. no. 409 AA. *'s-Hertogenbosch,* 1 Maart 1905.

Krachtens het bepaalde in art. 20 sub *b* der gezondheidswet moeten de Inspecteurs der Volksgezondheid zich in elke gemeente van hun ambtsgebied op de hoogte houden van de toepassing van de wetten, welker handhaving aan hun toezicht is onderworpen en *aanteekening houden van de provinciale en gemeentelijke verordeningen te dezer zake in hun ambtsgebied bestaande.*

Om aan dit laatste te kunnen voldoen is een eerste eisch, dat de daar bedoelde verordeningen ook aan de Inspecteurs worden toegezonden.

Het is mij echter gebleken, dat dit, voor zooveel betreft de gemeentelijke verordeningen, niet of hoogst zelden gebeurt.

Ten einde als nu de Inspecteurs zooveel mogelijk in staat te stellen aan bovengenoemde op hen rustende wettelijke

verplichting te kunnen voldoen, kom ik de bemiddeling van Uw College inroepen, Uwe vergadering namelijk zeer beleefd verzoekende tot de gemeentebesturen van Uw gewest de uitnoodiging te richten, een vijftal afdrukken of afschriften van bovenbedoelde verordeningen aan mij te doen toekomen, die ik na ontvangst onmiddellijk aan de Inspecteurs zal doen uitreiken. Het vijfde exemplaar wensch ik gaarne voor mijn archief te bestemmen. Het zal mij hoogst aangenaam wezen, indien Uw College ten deze de verlangde medewerking zoudt gelieven te verleenen.

Zie ook: *Armwezen; Gezondheidswet; Statistiek, Geneeskundige.*

Besmettelijke Ziekten.

929 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 28 *Augustus* 1873 *A nr.* 7, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* PLAATSING VAN EEN BESLUIT TOT ONTEIGENING VAN BESMETTE VOORWERPEN IN EEN DAGBLAD (*Prov. Bijbl.* 1873 *nr.* 78).

No. 223.
— *'s-Gravenhage,* 25 *Augustus* 1873.

Bij onteigening van besmette goederen krachtens art. 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134) is door een burgemeester het besluit tot onteigening in een dagblad geplaatst.

In het aangehaald wetsartikel wordt plaatsing van besluiten tot onteigening in één of meer dagbladen niet gevorderd. In de oorsponkelijke redactie van het artikel was dit voorschrift opgenomen op het voetspoor van art. 69 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* No. 125.)

Bij de behandeling in de Staten Generaal is dat voorschrift teruggenomen.

De wet gebiedt thans dat het besluit tot onteigening op de gebruikelijke wijze ter openbare kennis worde gebragt, worden nu alleen de dagbladen gebruikt voor publicatien van wege den burgemeester dan is plaatsing van een besluit tot onteigening in een dagblad op dien grond juist. In andere gevallen was het ongetwijfeld niet de bedoeling van den wetgever dat dit geschieden zou.

Ik heb de eer U te verzoeken de burgemeesters in Uw gewest te wijzen op het verschil, hetwelk in dit opzigt bestaat tusschen art. 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134) en art. 69 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* No. 125) en hen uit te noodigen bij onteigening van besmette voorwerpen krachtens art. 5 van eerstgenoemde wet, het besluit daartoe alleen in het bovenvermelde geval in de dagbladen te doen plaatsen.

930 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 1 *April* 1874 *G nr.* 25, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* VERNIETIGING VAN BESMETTE VOORWERPEN (*Prov. Bijbl.* 1874 *nr.* 30).

No. 188.
—

's Gravenhage, den 26 *Maart* 1874.

Aan het slot van mijne circulaire *) van 15 April 1873, *La.* B. werd voorgeschreven dat de burgemeesters overal waar ontsmetting volgens de regelen bedoeld bij Art. 25 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134) mogelijk is, behooren te overwegen of niet daaraan boven onteigening en vernietiging de voorkeur te geven zij.

Dit voorschrift, hetwelk ik U verzocht ter kennis van de gemeentebesturen in Uwe provincie te brengen, heeft niet overal de gewenschte gevolgen gehad. Herhaaldelijk zijn goederen onteigend en vernietigd, die, volgens het Koninklijk

*) Deze behoefde niet in de verzameling te worden opgenomen.

besluit van 17 April 1873 (*Staatsblad* no. 43) ontsmet hadden kunnen worden.

Noodeloos werden, naar 't schijnt, een aantal bedden, dekens, linnen en katoenen voorwerpen vernietigd.

Ik verzoek U aan de burgemeesters in Uwe provincie de boven vermelde zinsnede uit mijne circulaire van 15 April 1873 te herinneren.

931 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 13 *April* 1874 *A nr.* 5, *aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* ONTEIGENING VAN BESMETTE VOORWERPEN (*Prov. Bijbl.* 1874 *nr.* 31).

No. 165.
—
's-Gravenhage, 8 *April* 1874.

Herhaaldelijk zijn voorwerpen, in aanraking geweest met lijders aan eene der ziekten, vermeld in art. 1 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* no. 134), niet krachtens art. 5 dier wet door den Burgemeester, maar krachtens art. 69 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* no. 125) door Burgemeester en Wethouders onteigend. De declaratiën wegens deze onteigeningen zijn niet vatbaar voor verevening.

Ik heb de eer U te verzoeken den Burgemeesters in Uwe provincie te herinneren, dat bovenvermelde onteigeningen behooren te geschieden krachtens art. 5 der voormelde wet van 4 December 1872 en dat de kosten niet kunnen vergoed worden, indien onteigening van voorwerpen, die in aanraking zijn geweest met lijders aan eene der in die wet genoemde ziekten, heeft plaats gehad door Burgemeester en Wethouders.

932 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 22 *Augustus* 1885 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken omtrent* VERNIETIGING VAN BESMETTE VOORWERPEN (*Prov. Bijbl.* 1885 *nr.* 82).

No. 4378.
— *'s Gravenhage,* 19 *Augustus* 1885.

In sommige gemeenten worden de voorwerpen, die krachtens art. 5 der wet van 4 December 1872 Staatsblad No. 134, zijn onteigend, niet altijd door verbranding vernietigd ook al laat de aard van de voorwerpen dit toe, maar begraven.

Ik acht dit in strijd met de bedoeling van den wetgever die eene dadelijke vernietiging wil en welke alleen door verbranding wordt verkregen.

Ik heb de eer U te verzoeken hierop de aandacht te vestigen van de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie, met mededeeling dat, indien voorwerpen die daarvoor geschikt zijn, niet door verbranding worden vernietigd, in het vervolg de schadeloosstelling voor het onteigende niet ten laste van de Staatsbegrooting kan worden verevend.

Zijn de voorwerpen ongeschikt voor vernietiging door verbranding, dan moet dit, alsmede de reden daarvan, in het proces-verbaal worden vermeld.

933 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 21 *Mei* 1894 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters;* DECLARATIËN WEGENS GEDANE VOORSCHOTTEN NAAR AANLEIDING DER WET VAN 4 DECEMBER 1872 (STBL. NO. 134) (*Prov. Bijbl.* 1894 *nr.* 45).

Naar aanleiding van een door de Algemeene Rekenkamer te kennen gegeven verlangen, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken mij bij zijn schrijven van 18 dezer No. 4164[2] afdeeling A.Z.C. verzocht U uit te noodigen,

voortaan in uwe declaratiën wegens gedane voorschotten in zake onteigening van goederen uit krachte der wet van 4 December 1872 (Staatsblad No. 134) te doen vermelden de ziekte ter zake waarvan onteigening heeft plaats gehad.

Ik heb de eer U uit te noodigen aan het uitgedrukt verlangen der Algemeene Rekenkamer voortaan te willen voldoen.

934 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 10 *Juli* 1902 *G nr.* 100, *aan de gemeentebesturen* (*herdrukt in Prov. Bijbl. van* 1902 *nr.* 109); *mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* ONTEIGENING INGEVAL VAN ARTIKEL 69 DER WET VAN 28 AUGUSTUS 1851 (STBL. NO. 125).

Littera A. Afd. B.B.

——

's Gravenhage, 3 Juli 1902.

Langzamerhand zijn de gemeentebesturen in enkele provinciën aan artikel 69, alinea, 2, der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851, (*Staatsblad* No. 125) ten behoeve van de bestrijding van andere besmettelijke ziekten, dan genoemd zijn in de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134), eene toepassing gaan geven, die de Regeering niet langer lijdelijk mag aanzien, niet alleen, omdat zij onberekenbare eischen stelt aan 's Rijks schatkist, maar vooral omdat zij in strijd is met de strekking van genoemde wetsbepaling.

Volgens deze kunnen in „zeer dringende" gevallen de gemeentebesturen een besluit tot onteigening nemen. Met die „zeer dringende" gevallen had men die gevallen op het oog, waarin de tijd zou ontbreken voor het nemen, ingevolge de eerste alinea van het artikel, van een Koninklijk besluit, of van een besluit van Gedeputeerde Staten. De ziekten nu, waarbij zulk een spoedig optreden noodzakelijk is, zijn, naar het mij voorkomt, alle, wat de ziekten onder menschen betreft, genoemd in de destijds nog niet bestaande, maar na dien tijd uitgevaardlgde wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134).

Ik kan niet aannemen, dat bij andere dan de in die wet genoemde ziekten de zorg voor de volksgezondheid een ingrijpen op staanden voet, als het 2de lid van artikel 62 der Onteigeningswet bedoelt, noodzakelijk kan maken. Bij het voorkomen van die andere besmettelijke ziekten, aangenomen, dat daarbij onteigening noodig is, zal het tijdsverloop tusschen het overlijden en de begrafenis van den patient wel voldoende wezen om zich tot Uw College te wenden voor een besluit, als bedoeld in artikel 69, alinea 1, 2de zinsnede.

Voortaan zullen daarom geene declaraties wegens onteigeningen, geschied op grond van artikel 69 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* No. 125), worden verevend, indien het besluit, uit kracht waarvan de onteigening heeft plaats gevonden (behalve in de gevallen, waarin een Koninklijk besluit wordt toegepast) niet is genomen door het College van Gedeputeerde Staten.

Wat betreft de verevening van declaraties wegens onteigeningen, geschied vóór dat van deze aanschrijving mededeeling aan de gemeentebesturen is kunnen worden gedaan, houd ik mij de beslissing voor ieder bijzonder geval voor. Enz.

935 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 4 *Juni* 1903 *G nr.* 155, *aan de gemeentebesturen;* ONTEIGENING TEN ALGEMEENE NUTTE (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 77).

Ten vervolge op onze aanschrijving van 14 Augustus 1902 G. No. 171 (provinciaal bijblad van 1902 No. 109) waarbij U het schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Juli 1902 Littera A. afdeeling B.B., betreffende onteigening ingeval van artikel 69 der wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad No. 125) nogmaals is medegedeeld, hebben wij de eer U het volgende te berichten.

Het nemen van een besluit tot onteigening van goederen door ons college bedoeld in artikel 69 alinea 1 der gemelde wet zal in het vervolg slechts worden genomen, wanneer

de onteigening noodzakelijk is, ter afwering eener gevreesde, of tot het stuiten van den voortgang eener aanwezige besmetting, *waarvan het gevaar slechts voor deze provincie in het bijzonder te duchten is.*

Deze laatste omstandigheid wordt naar ons gevoelen, volgens voormeld wetsartikel gevorderd voor en aleer door ons tot onteigening kan worden besloten.

Zoo ontvangen wij in den laatsten tijd herhaaldelijk aanvragen van gemeentebesturen tot het nemen van besluiten tot onteigening van goederen in aanraking geweest met lijders aan Tuberculosis pulmonum.

Voor het vervolg zullen wij bezwaar moeten maken, aan deze aanvragen te voldoen, omdat besmetting wegens tuberculose niet gezegd kan worden gevaar op te leveren *voor eene provincie in het bijzonder.*

936 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 7 Juni* 1906 *G nr.* 26, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* AFZONDERING EN VERPLEGING VAN LIJDERS AAN CHOLERA.

No. 4588. Afdeeling B.B.

's-Gravenhage, 21 *Mei* 1906.

Het kan enz

Wanneer men de *eerste* choleralijders in eene gemeente, hetzij dezen reeds op de plaats waren, hetzij dezen van buiten gekomen zijn, terstond met degenen, die hen verplegen, strikt afzondert en buiten gemeenschap met anderen stelt en daarbij zorg draagt, dat de door die lijders ontlaste stoffen en de voorwerpen, die met de lijders in aanraking zijn geweest, onschadelijk worden gemaakt, wordt de kans, dat de ziekte zich tot die eerste lijders zal bepalen en geen verderen voorgang zal maken, aanmerkelijk vergroot.

Maar hieruit volgt dan ook, dat het van het hoogste

belang is te achten, dat er eene doelbetreffende gelegenheid voor afzondering zij.

Waar dus eene gemeente nog niet in het bezit is van zulk een gelegenheid, of deze wel bestaat, doch niet in goeden toestand is, neme men intijds de noodige maatregelen.

De burgemeester heeft de bevoegdheid de personen, bedoeld in art. 2 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* no. 134), naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats ter verpleging te doen overbrengen, wanneer hun toestand, overeenkomstig de verklaring van een geneeskundige, zulks gedoogt. Ten aanzien van andere lijders bezit hij die bevoegdheid niet behoudens het bepaalde in art. 6 van het tot 26 September 1906 van kracht zijnde Koninklijk besluit van 22 September 1905 (*Staatsblad* no. 275). Hunne overbrenging kan dus alleen met toestemming van den lijder of van de zijnen plaats vinden. Die toestemming zal des te gemakkelijker worden verkregen, naarmate de openbare inrichting of andere verblijfplaats beter in ingericht.

Waar het voornamelijk den kleineren gemeenten, met het oog op de kosten, dikwijls moeilijk zal vallen — zoo iedere gemeente voor zich zelve handelt — eene gelegenheid tot afzondering en verpleging, naar den eisch in te richten, zal het, naar het mij voorkomt, in menig geval aanbeveling verdienen, dat de besturen van nabij elkander gelegen gemeenten van de hun bij art. 7, tweede lid, der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* no. 134) uitdrukkelijk toegekende bevoegdheid gebruik maken en zich omtrent de inrichting van die gelegenheid, volgens artt. 121 en 122 der Gemeentewet, met elkander verstaan.

Waar noodig plege men overleg men den betrokken ziekten-inspecteur en de betrokken gezondheidscommissie.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken het vorenstaande onder de aandacht te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie met uitnoodiging om, voor zooveel noodig, tijdig de vereischte maatregelen te treffen. Mocht het bestuur van eene gemeente, waar oprichting van eene gelegenheid

tot afzondering en verpleging wenschelijk blijkt te zijn, daartoe niet bereid zijn, dan zal, naar ik mij vlei, Uw College tijdig overgaan tot krachtige toepassing van art. 7, 1ste lid, der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* no. 134).

Ten behoeve enz.

937 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 23 Augustus 1910 A nr. 48, aan de burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* AZIATISCHE CHOLERA (*Prov. Bijbl.* 1910 *nr.* 110).

Nr. 4061. Afd. V.A.

'sGravenhage, 22 Augustus 1910.

Van den betrokken Inspecteur van de Volksgezondheid werd aan mijn Departement de volgende mededeeling ontvangen:

„Enkele dagen geleden hebben eenige couranten het bericht geplaatst, dat te Benschop een geval van Aziatische Cholera was geconstateerd."

„Dit bericht was officieel volkomen juist; immers de geneeskundige had den burgemeester kennis gegeven van een geval van Aziatische Cholera en deze had daarna het kenmerk, bedoeld in artikel 20 der ziektenwet, aan de besmette woning doen aanplakken."

„Bij bacteriologisch onderzoek bleek het geval echter geen Aziatische Cholera te zijn."

„Daarna heeft" — zoo deelt de Inspecteur verder mede — „de geneeskundige zijn diagnose ingetrokken en heeft de burgemeester het kenmerk doen verwijderen."

Naar aanleiding van het boven medegedeelde heb ik de eer U.H.E.G. er op te wijzen, dat zelfs ernstige aandoeningen van het maag-darmkanaal ook met doodelijken afloop onder verschijnselen, welke van de symptomen der Aziatische Cholera niet te onderscheiden zijn, toch in vele gevallen geen Aziatische Cholera blijken.

De ziekteverschijnselen op zich zelve kunnen dus niet beslissend zijn voor de diagnose „Aziatische Cholera”; zekerheid kan eerst verkregen worden door bacteriologisch onderzoek van de faeces der zieken. Onjuiste diagnosen door de pers ruchtbaar gemaakt, wekken binnenlands noodeloos onrust en kunnen buitenlands aanleiding geven tot maatregelen tegen ons land, die door niets gewettigd onzen handel en ons verkeer de allergrootste schade kunnen toebrengen.

Ik acht het derhalve zeer gewenscht, dat de burgemeester, die van een geneeskundige een kennisgeving ontvangt van een geval van Aziatische Cholera, zich vergewist of bacteriologisch onderzoek werd ingesteld en zoo ja, waar. Mocht zulk onderzoek nog niet zijn ingesteld, dan kan de burgemeester met vrucht gebruik maken van de tijdruimte van 24 uren hem in artikel 20 der ziektenwet toegestaan om alsnog eene bacteriologische diagnose uit te lokken, terwijl de betrokken ziekteninspecteur terstond telegrafisch zoude kunnen worden gewaarschuwd.

Uiteraard behoeft dit uitstel om den waren aard van het ziektegeval te herkennen, geenszins te beletten, dat de noodige maatregelen van voorzorg inmiddels worden genomen.

Ik zou het zeer op prijs stellen, zoo U.H.E.G. het bovenstaande ten spoedigste ter kennis wilde brengen van de burgemeesters in Uwe provincie, met verzoek zich daarnaar, zooveel mogelijk, te willen gedragen.

938 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 11 *Juli* 1912 *A nr.* 3, *aan de burgemeesters;* VERVOER VAN LIJDERS AAN BESMETTELIJKE ZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 104).

Mij wordt medegedeeld, dat het meermalen voorkomt, dat lijders aan besmettelijke ziekten uit eene gemeente worden overgebracht naar een ziekenhuis in eene andere gemeente, zonder dat, ter voldoening aan het betrekkelijk voorschrift in artikel 9 der wet van 4 December 1872, Stbl. nr. 134, door den Burgemeester der gemeente van

vertrek van de door hem verleende vergunning tot vervoer en van de daartoe gegeven voorschriften wordt kennis gegeven aan zijnen ambtgenoot in de gemeente van bestemming.

Waar door dergelijk verzuim groot gevaar bestaat voor overbrenging der besmetting in laatstgenoemde gemeente en voor verbreiding der besmetting in het algemeen, heb ik de eer U dringend uit te noodigen voor stipte naleving van art. 9 voornoemd te willen zorg dragen.

939 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 22 *Februari* 1913 *A nr.* 2, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* DECLARATIËN WEGENS ONTEIGENING BIJ BESMETTELIJKE MENSCHENZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 27).

Nr. 1563.
Afdeeling A. Z. C.
— 's-Gravenhage, 19 Februari 1913.

In de voorschriften, toegezonden bij de circulaire van mijn ambtsvoorganger van 29 Januari 1891 Nr. 589², Afdeeling A. Z. C., (Bijv. Stbl. Nr. 47, 1891), is o. a. bepaald, dat bij onteigening krachtens art. 5 der wet van 4 December 1872, Stbl. Nr. 134, ten laste van het Rijk komt een schrijfloon van hoogstens f 2.— per onteigening, indien het schrijfwerk niet door den Burgemeester is verricht. Ik wil in het midden laten de vraag of het Rijk uit algemeene beginselen en op grond van bovenaangehaalde wet wel verplicht is tot betaling van deze schrijfloonen. Aan de eenmaal uitgesproken erkenning om deze aan het Rijk in rekening te kunnen brengen, wil ik thans niet meer raken. Het komt mij echter voor, dat meermalen schrijfloon in rekening wordt gebracht hetwelk geheel buiten verhouding staat tot het verrichte werk. Het in bovenbedoelde circulaire gestelde maximum van f 2.— heeft het oog op het geval,

dat geen gebruik wordt gemaakt van imprimé's en dat de omschrijving van de onteigende artikelen meer tijd vordert dan in gewone omstandigheden. Het kan echter nimmer de bedoeling van die circulaire zijn geweest, dat voor invulling van imprimé's bij normale onteigeningen het maximum bedrag ad f 2.— wordt berekend. In dat geval vordert het te verrichten werk te nauwernood een half uur en het komt mij voor, dat alsdan een loon van 50 cent ruim voldoende kan worden geacht.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken toe te zien, dat voor het vervolg onder normale omstandigheden niet meer dan laatstgenoemd bedrag in rekening wordt gebracht.

940 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 18 *Maart* 1913 *A nr.* 1, *aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* DECLARATIËN WEGENS ONTEIGENING VAN GOEDEREN BIJ BESMETTELIJKE ZIEKTEN (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 38).

Nr. 2093. Afd. A. Z. C.

's Gravenhage, den 13n Maart 1913.

Het komt nog herhaaldelijk voor, dat goederen door Burgemeesters ingevolge art. 5 der wet van 4 December 1872 (Staatsblad no. 134), worden onteigend, terwijl ontsmetting binnen hunne gemeente of elders zeer wel mogelijk was.

U H.E.G. gelieve de Burgemeesters in uw gewest uit te noodigen er toe mede te werken, dat de uitgaven voor onteigening zooveel mogelijk worden beperkt. Daarbij ware den Burgemeesters op te merken, dat door hen niet uitsluitend behoeft te worden afgegaan op het advies van de geneeskundigen, doch dat zij naar eigen inzicht over onteigeningen hebben te oordeelen.

Vooral sedert de wet van 14 Juli 1910 (S. nr. 204) is tot stand gekomen, is de wil van den wetgever ten duidelijkste gebleken, dat, waar eenigszins mogelijk, ontsmetting

en alleen in het uiterste geval onteigening is toe te passen. De Burgemeesters zullen dan ook dienen te bedenken, dat mijnerzijds zooveel mogelijk de kosten van onteigening van besmette goederen beperkt moeten worden.

Ik roep daarom de medewerking in van de Burgemeesters om art. 5 der wet naar geest en bedoeling toe te passen, opdat moeilijkheden worden voorkomen. Ten einde vragen over declaratiën zooveel mogelijk te voorkomen, noodig ik de Burgemeesters hierbij uit, in het vervolg bij elk onteigeningsbesluit eene toelichting te voegen, waaruit zakelijk, eenigzins omstandig en gedetailleerd blijkt, dat onsmetting niet mogelijk of ongewenscht was.

941

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 24 Juli 1913 G nr. 3, aan de gemeentebesturen; mededeeling van de volgende beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken over VERPLAATSBARE ZIEKENBARAKKEN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op advies van den Centralen Gezondheidsraad van 16 Mei 1913, no. 954, en op dat van 20 Mei 1913, no. 954/2;

Heeft goedgevonden:

met intrekking van de Ministerieele beschikking van 4 Maart 1905 (*Nederlandsche Staatscourant* van 7 Maart d.a.v., no. 56), tot vaststelling van de daarbij behoorende bepalingen, met inachtneming van welke de onder beheer van den Centralen Gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan, die bepalingen nader vast te stellen, zooals ze hiernevens zijn gevoegd.

Deze beschikking zal worden geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant.*

's Gravenhage, den 4 Juli 1913.

BEPALINGEN, met inachtneming van welke de onder beheer van den Centralen Gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan.

Art. 1. Het bestuur der gemeente richt zijne aanvrage tot het in gebruik afstaan van eene barak met toebehooren — badkuip met kachel, ijzeren ledikanten, tijken voor matrassen, kachels, linoleum op den vloer — door bemiddeling van den betrokken ziekteninspecteur, tot den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad. Deze staat de aanvrage toe, indien eene barak beschikbaar is, met dien verstande, dat indien gelijktijdig meerdere aanvragen inkomen dan barakken beschikbaar zijn, de barakken ten gebruike worden afgestaan aan de besturen van die gemeenten, waarin, naar het oordeel van den voorzitter, de grootste behoefte daaraan bestaat.

In gevallen van bijzonder spoedeischenden aard kan de voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad eene rechtstreeksche aanvrage van een gemeentebestuur toestaan.

De voorzitter geeft van zijne beslissing onverwijld kennis aan den betrokken ziekteninspecteur.

Moet eene barak, op grond van dringender behoeften elders, uit eene gemeente worden verwijderd, vóórdat de inspecteur tot de verwijdering geraden heeft, dan geschiedt zij op last van den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad. Deze geeft van zijne beslissing onverwijld kennis aan den ziekteninspecteur.

Art. 2. Eene barak blijft bij het bestuur van eene zelfde gemeente niet langer dan drie achtereenvolgende maanden in gebruik, tenzij met goedvinden van den Centralen Gezondheidsraad, welke dien termijn, op aanvrage van het gemeentebestuur, telkens voor hoogstens ééne maand kan verlengen.

Art. 3. De voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad wijst twee deskundige werklieden en — zoo noodig — een ambtenaar van dien raad aan, onder wier toezicht de barak ten gebruike wordt verzonden en die ter plaatse de opstel-

ling en het uiteennemen, ontsmetten, inpakken en op- of inladen der barak leiden en daarbij als voorwerkers dienst doen. De overige werklieden en de hulpmiddelen hiertoe gevorderd, alsmede het noodige tot het geschikt maken van het terrein, worden door het gemeentebestuur beschikbaar gesteld.

Art. 4. Voor elken dag, dat eene barak ter beschikking van het bestuur eener gemeente is, is die gemeente aan den Staat der Nederlanden een bedrag van één gulden en vijftig cent (1.50) verschuldigd waarin is begrepen vergoeding voor de kosten van het vervoer naar het naast bij de plaats van bestemming gelegen spoorwegstation of aanlegplaats en terug.

De termijn, gedurende welken eene barak ter beschikking van het bestuur eener gemeente is, wordt geacht aan te vangen met het begin van den dag, volgende op dien, waarop de barak aan het naastbijgelegen station of aanlegplaats aankomt, en te eindigen met het einde van den dag, voorafgaande aan dien, waarop de barak van dat station of van die aanlegplaats wordt teruggezonden.

De voldoening van het verschuldigde geschiedt binnen ééne maand, nadat het gebruik der barak is geëindigd, ten kantore van een der Rijksbetaalmeesters.

De voor de betaling ontvangen quitantie van storting wordt uiterlijk binnen vier dagen na de afgifte gezonden aan den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad, die desverlangd een bewijs van ontvangst afgeeft.

Art. 5. Voor rekening van de gemeente komen voorts de volgende kosten:

a. die van het loon, de reis en het verblijf der twee deskundige werklieden en die van de reis en het verblijf van den ambtenaar, bedoeld in art. 3, in dezer voege. dat in rekening kan worden gebracht:

door de werklieden: loon ad f 0,32 per uur met 50 pct. verhooging voor nachtarbeid en voor arbeid op Zondagen of daarmede gelijkgestelde dagen; reis- en verblijfkosten te

berekenen overeenkomstig de vijfde klasse van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (*Staatsblad* no. 4);

door den ambtenaar: reis- en verblijfkosten, berekend overeenkomstig die klasse van bovengenoemd tarief, als waarin hij volgens zijn rang is gerangschikt;

b. die der ontsmetting van de barak;

c. die van het vervoer der barak van en naar het naastbij gelegen spoorwegstation of aanlegplaats;

d. die der vernieuwingen van de barak of van haar toebehooren, voor zooverre deze noodzakelijk zijn geworden door onoordeelkundig gebruik van de barak of toebehooren, en

e. die vallende op de exploitatie van de barak ter plaatse van gebruik, geene uitgezonderd.

De voldoening der in dit artikel bedoelde kosten geschiedt rechtstreeks aan hen, die de werkzaamheden hebben verricht, de kosten gemaakt, of de diensten hebben bewezen.

Art. 6. Alle geschillen, geene uitgezonderd, die over de uitvoering dezer bepalingen mochten ontstaan, worden door den Minister van Binnenlandsche Zaken in hoogste instantie beslist.

Behoort enz.

Zie ook: *Begraven*, *Comptabiliteit* (*Algemeene Zaken*), *Veeartsenijkundige politie* (*Kosten*).

Doodschouw.

942 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 3 *September* 1870 *A nr.* 2, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* DOODSCHOUW (*Prov. Bijbl.* 1870 *nr.* 98).

No. 238.
—
's Gravenhage, 30 *Augustus* 1870.

De met de doodschouw van gemeentewege belaste geneeskundigen volgens de laatste alinea van art. 4 der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* No. 65) geven meestal eene verklaring van het overlijden af, zonder vermelding van de oorzaken van den dood. Veelal zullen die oorzaken hun onbekend zijn, maar in sommige gevallen zullen zij daaromtrent genoegzame zekerheid kunnen bekomen, of althans de oorzaak van den dood kunnen vermoeden.

Het geval kan zich zelfs voordoen en het heeft zich reeds voorgedaan, dat indien de lijkschouwer een naauwkeurig onderzoek van het lijk van een plotseling overleden persoon had ingesteld, hij op het spoor zou zijn gekomen van eene misdaad.

Ik acht het daarom wenschelijk, dat de gemeentebesturen door U gewezen worden op de wenschelijkheid, dat in de instructie voor de met de doodschouw in hunne gemeente belaste geneeskundigen worde bepaald, dat zij nevens de verklaring van het overlijden, opgeven de zekere of vermoedelijke oorzaak van den dood, indien hun daaromtrent iets mogt blijken. Was de lijder *zonder geneeskundige behandeling gestorven,* dan vermelden zij dit en voegen er achter: *maar vermoedelijk aan* . . . .

Ook acht ik het noodig dat de gemeentebesturen die geneeskundigen herinneren aan de noodzakelijkheid om de doodschouw met naauwgezetheid te verrigten en in gevallen van plotseling overlijden, alle middelen in het werk te stellen, om de oorzaak van het overlijden te ontdekken. In die gevallen mag eene uitwendige schouwing van het geheele ligchaam niet worden nagelaten.

943 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 15 *December* 1881 *G nr.* 47, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* VERRICHTINGEN VAN DOODSCHOUW (*Prov. Bijbl.* 1881 *nr.* 117).

No. 5536.
— *'s-Gravenhage,* 9 *December* 1881.

Een der Inspecteurs van het Geneeskundig Staatstoezigt heeft mijne aandacht gevestigd op misbruiken bij het afgeven van de verklaring bedoeld in art. 4 der wet van 10 April 1869 (Staatsblad No. 65).

Het is namelijk gebleken, dat zulke verklaringen meermalen zijn afgegeven, zonder dat de geneesheer het lijk gezien had. Tevens bleek, dat de doodschouw niet overal wordt verrigt bij levenloos geborenen, wanneer eene vroedvrouw bij de geboorte bijstand verleende.

Ter voorkoming van deze misbruiken is het wenschelijk het model dier verklaring zóó in te rigten, dat daaruit blijke, dat de geneeskundige, met de doodschouw belast, *zelf het lijk heeft gezien*; en bij levenloos geborenen zich niet tevreden stelle met een verklaring afgegeven door de vroedvrouw, maar in de instructie van den geneeskundige te bepalen dat ook in deze gevallen de doodschouw steeds overeenkomstig genoemd wetsartikel moet plaats hebben.

Ik heb de eer Uw collegie te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie hierop opmerkzaam te maken en te bevorderen dat waar dit noodig is maatregelen in bovenbedoelden zin worden genomen.

944 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 21 *Februari* 1910 *A nr.* 29, *aan de gemeentebesturen;* EEDSFORMULIER GENEESKUNDIGE BELAST MET DE DOODSCHOUW (*Prov. Bijbl.* 1910 *nr.* 26).

Ik heb de eer Uwe bijzondere aandacht te vestigen op het

Staatsblad Nr. 38 van dit jaar, waarin is afgekondigd het Koninklijk besluit van 31 Januari 1910, waarbij het formulier van den eed, bedoeld in artikel 4, alinea 4, der wet van 10 April 1869 (Stbl. Nr. 65), betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisrechten, laatstelijk gewijzigd bij de wet van den 31^{en} December 1909 (Stbl. Nr. 455), nader wordt vastgesteld.

945 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 5 *October* 1914 *A nr.* 5, *aan de ambtenaren van den burgerlijken stand;* DOODSCHOUW (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 111).

De Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch deelt mij mede, dat er gedurende de afgeloopen maand bij de behandeling der maandelijksche sterftekaarten bijzonder op gelet is, dat bij de invulling der kaarten bleek, dat, indien de gestorvene zonder geneeskundige hulp was gebleven, doodschouw was geschied.

Daarbij heeft genoemde Hoofdambtenaar ervaren, dat de betrokken geneesheer vaak zeer laat wordt gewaarschuwd, zoodat het hem dikwijls, vooral ten platten lande, moeilijk valt, om nog tijdig aan de ontvangen opdracht te voldoen.

In verband hiermede heb ik de eer U te verzoeken, zoodra een sterfgeval als bovenbedoeld te Uwer kennis komt, den geneesheer, belast met de doodschouw, met den meesten spoed te waarschuwen.

Vaccinatie.

946 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 25 *Juli* 1867 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* JAARVERSLAG POKKEN (*Prov. Bijbl.* 1867 *nr.* 86).

No. 279.
— *'s Gravenhage, den* 20 *Julij* 1867.

Volgens art. 7 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* no.

60), geven de geneeskundigen binnen veertien dagen na den afloop eener verrigte vaccinatie, of der behandeling van eenen lijder aan kinderpokken, het bewijs daarvan aan den belanghebbende af. Een duplicaat daarvan wordt door hen bewaard, en uiterlijk éêne maand na het einde van het jaar, waarin de verrigting of behandeling daarbij vermeld, plaats vond, aan het gemeentebestuur gezonden.

Ik acht het wenschelijk dat de geneeskundige Inspecteurs en Adjunct-Inspecteurs in kennis worden gesteld met de in iedere tot hun werkkring behoorende gemeente verrigte vaccinatien en revaccinatien en van de gevallen van kinderpokken welke zich hebben voorgedaan. Ik heb mitsdien de eer UHEG. te verzoeken de gemeentebesturen in uwe provincie uittenoodigen jaarlijks voor den 1 Maart aan den betrokken Inspecteur of Adjunct-Inspecteur *) lijsten te doen toekomen ingerigt naar het hiernevensgaand model. De namen der geneeskundigen behoeven daarbij niet te worden vermeld.

A. **)

STAAT der gevallen van kinderpokken in de gemeente N. over het jaar 18. . . .

GETAL LIJDERS AAN KINDERPOKKEN.	*Aanmerkingen.*

*) Tegenwoordig aan den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid, onder wien de gemeente ressorteert.

**) Dit model is gewijzigd overeenkomstig de circulaire van den Commissaris des Konings dd. 16 September 1873 A nr. 9, aan de gemeentebesturen, (Prov. Bijbl 1873 nr. 82).

B. *) GEMEENTE ....

STAAT der verrichte vaccinatiën en revaccinatiën over het jaar 18 ....

GETAL VERRICHTE		DAARVAN WERDEN		GETAL GEVACCINEERDEN.				
Vaccinatiën.	Revaccinatiën.	Gratis gevaccineerd.	Gratis gerevaccineerd	Beneden het jaar.	Van 1—3 jaren.	Van 3—6 jaren.	Van 6-12 jaren.	Boven 12 jaren.

947 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 19 *Juni* 1869 *A nr.* 14, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* JAARVERSLAG VACCINATIE (*Prov. Bijbl.* 1869 *nr.* 67).

No. 187.

— *'s Gravenhage, den* 12 *Junij* 1869.

Uit de verslagen van de geneeskundige inspecteurs over 1868 is mij gebleken dat door vele gemeentebesturen art. 7 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* No. 60), niet of niet behoorlijk wordt gehandhaafd. Er zijn gemeentebesturen, die, niettegenstaande herhaalde uitnoodiging, aan den betrokken inspecteur geen berigt hebben gezonden omtrent de in 1868 in hunne gemeente verrigte vaccinatiën; andere gemeentebesturen hebben alleen berigt gezonden van het getal vaccinatiën, dat door enkele geneeskundigen die in de gemeente

*) Dit model is gewijzigd overeenkomstig de circulaire van den Commissaris des Konings dd. 26 Januari 1878 A nr. 6, aan de gemeentebesturen, (Prov. Bijbl. 1878 nr. 11).

de praktijk uitoefenen is opgegeven, zoodat zij van de andere geneeskundigen geen opgave schijnen gevorderd te hebben; weder andere besturen zonden alleen een negatief berigt zonder dat blijkt of de geneeskundigen in de gemeente verklaard hebben dat geen enkele vaccinatie door hen verrigt is; eindelijk werd niet zelden de opgave niet gedaan in den vorm vastgesteld bij missive van mijn ambtsvoorganger van 20 Julij 1867, No. 279, 9e afd., gewijzigd bij missive van 31 December 1867 No. 306.

Ik heb de eer UHEG. te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie nogmaals te herinneren aan de bepalingen van art. 7 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* No. 60) en aan de hierboven aangehaalde missives en hen uit te noodigen voortaan voor den 1sten Maart de opgaven van verrigte vaccinatiën in den vastgestelden vorm aan den geneeskundigen inspecteur of adjunct-inspecteur te doen toekomen, met uitdrukkelijke vermelding of die opgaven door alle genees- of heelkundigen die in de gemeente de praktijk uitoefenen zijn verstrekt, ook ingeval er geene vaccinatiën zijn verrigt, en de namen te vermelden der genees- of heelkundigen, die geen opgave hebben gezonden. De genees- of heelkundigen, die verzuimen de bepalingen van art. 7 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* No. 60) na te komen, maken zich schuldig aan de overtreding der wet. De burgemeester kan, zoo hij dit noodig acht, toepassing der strafbepaling vragen.

948 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 5 *September* 1870 *A nr.* 1, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* JAARVERSLAG VACCINATIE (*Prov. Bijbl.* 1870 *nr.* 97).

No. 237.

— *'s-Gravenhage, den* 31 *Augustus* 1870.

Herhaaldelijk zijn aan de Gemeentebesturen door uwe

Tegenwoordig aan den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid, onder wien de gemeente ressorteert.

tusschenkomst het laatst bij mijne circulaire van 15 Junij 1869 no. 187, 9 afdeeling, voorschriften gegeven ter bevordering van naauwkeurigheid en volledigheid van de statistiek der vaccinatie.

Het is mij gebleken dat vele geneeskundigen nog niet genoegzaam bekend zijn met hunne verpligting te dien opzigte en dat velen zelfs het materieel niet kennen, waarop door hen de verrigte vaccinatien behooren te worden aangeteekend en waarvan het duplicaat voor den 1 Februarij van het volgende jaar aan het Gemeentebestuur moet worden gezonden, overeenkomstig het bepaalde in art. 7 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* No. 60).

Ik acht het daarom wenschelijk dat de gemeentebesturen jaarlijks in de eerste dagen der maand Januarij de geneeskundigen aan de verpligting herinneren hun bij het aangehaald artikel opgelegd en hun te gelijkertijd het noodige materieel doen toekomen. Zooals U bekend is wordt dit materieel door Uwe tusschenkomst van Rijkswege aan de gemeentebesturen verstrekt.

Ik heb de eer U te verzoeken het bovenstaande ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie en op de stipte naleving van deze voorschriften toe te zien.

De in Belgische grensgemeenten gevestigde geneeskundigen zouden door U aan hunne verpligting herinnerd kunnen worden en van het noodige materieel voorzien kunnen worden.

949 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 8 *April* 1873 *A nr.* 18, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken houdende voorschriften betreffende* VERKLARINGEN VAN VERRICHTE KOEPOKINENTINGEN EN OMTRENT LIJDERS AAN KINDERPOKKEN (*Prov. Bijbl.* 1873 *nr.* 40).

No. 214.

— *'s-Gravenhage, den* 29 *Maart* 1873.

In het Koninklijk besluit van 28 Februarij 1873 (*Staats-*

blad No. 35), is de bepaling opgenomen, dat het noodige materieel voor de verklaringen wegens verrigte koepokinenting of behandelde lijders aan kinderpokken, even als vroeger, voor genees- en heelkundigen kosteloos te bekomen is bij de gemeentebesturen.

Van de verklaringen omtrent verrigte koepokinenting zullen de gemeentebesturen voor 1 Mei e. k. een exemplaar, zoowel van de buiten- als van de binnenvellen, moeten uitreiken aan allen die, in de gemeente gevestigd, tot uitoefening der genees- of heelkunde bevoegd zijn.

De aandacht der genees- en heelkundigen behoort tevens gevestigd te worden op de wettelijke en administratieve voorschriften aan de binnenzijden van den omslag (buitenvel) vermeld. De *genees*kundigen zullen bovendien te letten hebben op de voorschriften vermeld op de binnenzijden van de omslagen (buitenvellen) van de verklaringen betreffende lijders aan kinderpokken waarvan de toezending evenzeer voor 1 Mei e. k. moet geschieden.

Bepaaldelijk zullen de genees- en heelkundigen herinnerd moeten worden aan het waardelooze van de na 30 April 1873 afgegeven niet met de wettelijke modellen overeenkomende verklaringen.

Bovendien worde op stipte naleving aangedrongen van het voorschrift in de 2de alinea van art. 7 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* no. 60), betreffende de inzending voor 1 Februarij van de duplicaten der in het vorige jaar afgegeven verklaringen omtrent inenting van in de gemeente wonende personen. Bij verzuim zijn de geneeskundigen strafbaar volgens art. 19 der aangehaalde wet en behoort de burgemeester van de overtreding proces-verbaal op te maken.

Genees- of heelkundigen, in meer dan eene gemeente de de praktijk uitoefenende, zenden derhalve aan de besturen van elke dier gemeenten de duplicaten van verklaringen met het daarbij behoorende buitenvel, betreffende ingezetenen van die gemeenten. *Genees*kundigen hebben hetzelfde boven-

dien in acht te nemen ten opzigte van verklaringen omtrent lijders aan kinderpokken.

Aan de houders van verklaringen kan door het gemeentebestuur een bewijs worden gegeven dat het duplicaat bij dat bestuur berust. Het is daarom van belang dat de duplicaten tijdig aan de gemeentebesturen worden ingezonden. Deze duplicaten vormen de bron, waaruit de gemeentebesturen de jaarlijks aan de geneeskundige ambtenaren te zenden opgaven omtrent verrigte koepokinentingen en waargenomen gevallen van kinderpokken opmaken.

De gemeentebesturen moeten zorgen steeds in het bezit te zijn van eene voldoende hoeveelheid oningevulde verklaringen betreffende verrigte koepokinenting. Zoodra zij nieuwen voorraad behoeven, kunnen zij zich tot U wenden. De U bij dezen toegezonden voorraad zal op Uwe aanvrage aanstonds aangevuld worden.

Van het materieel voor de verklaringen omtrent lijders aan kinderpokken behoeven de gemeentebesturen slechts geringen voorraad. Zoodra zich gevallen van kinderpokken in de gemeente vertoonen, kunnen zij zich ter bekoming van nieuwen voorraad tot U wenden. Gelief zorg te dragen, dat het overschot van het vroeger gebezigde materieel, voor zoover dit nog aan de provinciale griffie of bij de gemeentebesturen voorhanden is, ter vermijding van vergissingen, vernietigd of onbruikbaar gemaakt worde.

Voorts verzoek ik U de burgemeesters aan te bevelen op behoorlijke handhaving van het aangehaald besluit van 28 Februarij jl., naauwkeurig toe te zien; voor contrôle der jaarlijks door hoofden van scholen in te zenden lijsten en verklaringen zorg te dragen; en zich nu en dan van de rigtige toepassing van art. 17 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* no. 134) te overtuigen.

950 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 29 *Mei* 1873 *G nr.* 93, *aan de gemeentebesturen;* VACCINATIEBEWIJZEN (*Prov. Bijbl.* 1873 *nr.* 58).

Met betrekking tot de toepassing van art. 17 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134) en het Koninklijk besluit van 28 Februari 1873 (*Staatsblad* No. 35) is van verschillende zijden gevraagd:

a. hoedanig moet worden gehandeld ten aanzien van hen die vroeger gevaccineerd zijn en geene verklaring deswege kunnen overleggen;

b. bij wien de verklaring van ondergane koepokinenting of doorgestane kinderpokken moet berusten, indien de leerling meer dan ééne school bezoekt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft hierop geantwoord:

wat betreft de vraag onder letter *a* vermeld:

dat art. 17 der wet bepaalt dat personen die niet, blijkens verklaring van een geneeskundige, met goed gevolg of meer dan eens de inenting der koepokken hebben ondergaan of aan natuurlijke kinderpokken hebben geleden, in de scholen niet toegelaten worden en dat alzoo zij, die vroeger gevaccineerd zijn en geen verklaring deswege kunnen overleggen nogmaals de inenting zullen moeten ondergaan alvorens in de school te mogen worden toegelaten:

ten aanzien der vraag onder letter *b* gesteld.

Dat wanneer de verklaring is afgegeven aan het hoofd van de eene school, het hoofd van de andere school op de lijst door hem volgens art. 5 van het Koninklijk besluit van 28 Februari 1873 (*Staatsblad* No, 35) te houden, behoort aan te teekenen bij wien de verklaring berust.

Wij hebben de eer U hiervan mededeeling te doen, met verzoek 's Ministers beslissing ter algemeene kennis te brengen, terwijl wij ten overvloede doen opmerken dat afwijking van de aangehaalde wet en van de daarop gegronde Koninklijke besluiten niet geoorloofd is.

951 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 17 *December* 1875 *G nr.* 46, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* UITVOERING ART. 18 DER WET VAN 4 DECEMBER 1872 STBL. NO. 134 (*Prov. Bijbl.* 1875 *nr.* 108).

No. 54.
— *'s-Gravenhage, den* 6 *November* 1875.

Het hoofdbestuur der Nederlandsche vereeniging tot bevordering van koepokinenting heeft mijne aandacht gevestigd op het niet naleven of het niet juist toepassen van het voorschrift in de eerste alinea van artikel 18 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134), alsmede op de min doeltreffende regeling der periodieke vaccinatiën in sommige gemeenten.

De geneeskundige ambtenaren hierover gehoord vereenigen zich in alle opzigten met het oordeel van voormeld hoofdbestuur en achten het raadzaam dat de gemeentebesturen gewezen worden op de verpligtingen hun door het aangehaald artikel opgelegd, met aanwijzing van hetgeen gedaan kan worden, ten einde zooveel mogelijk het doel te bereiken, hetwelk de wetgever zich met die voorschriften heeft voorgesteld.

In de eerste plaats wordt niet in alle gemeenten geregeld om de drie maanden gelegenheid gegeven tot kostelooze inenting en herinenting. Voorts worden niet altijd tijd en plaats voor de inenting, bij openbare aankondiging ter algemeene kennis gebragt.

Ik verzoek U de gemeentebesturen in Uwe provincie aan deze gebiedende voorschriften der wet te herinneren en op het naleven daarvan een wakend oog te houden.

Meestal geschiedt de inenting met stof in buisjes of op glaasjes verzameld en op aanvraag van de erkende bureaux van vaccinatie ontvangen. Daar de uitkomsten der inenting zekerder zijn, wanneer zij geschiedt met stof onmiddellijk

van een ingeënt kind genomen, zullen de geneeskundigen wel doen zooveel mogelijk te zorgen dat hiertoe gelegenheid zij.

De vaccinatie-bureaux leveren, indien zij daartoe in staat zijn, versche stof, maar, wanneer de openbare inentingen overal op denzelfden tijd geschieden, worden die bureaux zoozeer overstelpt met aanvragen om pokstof, dat het niet mogelijk is aan allen die er om vragen *versche* stof te leveren.

Het ware dus wenschelijk dat de gemeentebesturen eene onderlinge regeling tot stand bragten betreffende den tijd waarop de driemaandelijksche inenting plaats heeft. Indien een deel de inenting bepaalt in de eerste week van het kwartaal, een ander deel in de tweede en zoo voort tot de dertiende week toe, dan zou het voor de vaccinatie-bureaux mogelijk zijn steeds versche pokstof te leveren.

Dergelijke regeling zou welligt kantonsgewijs of bij kleinere kringen kunnen geschieden. Een ontwerp van zoodanige regeling, door Uw Collegie ontworpen, zal vermoedelijk bij de gemeentebesturen in Uwe provincie geen bezwaar ontmoeten.

Aan de geneeskundigen met de periodieke inenting belast worde aanbevolen een spaarzaam gebruik te maken van de pokstof, die zij van de vaccinatie-bureaux ontvangen. Indien zij, zooveel mogelijk, eene week vóór den tijd der periodieke inenting met die stof een of meer gezonde kinderen vaccineren, dan kan, met vergunning der ouders, daarvan versche stof voor de inenting der overigen geput worden en kunnen derhalve de aanvragen om pokstof bij de vaccinatie-bureaux eenigszins beperkt worden.

Ik heb de eer U te verzoeken Uwe aandacht aan dit onderwerp te wijden en, zooveel mogelijk, te bevorderen dat de inenting in het eerste levensjaar geschiede en niet worde uitgesteld tot het oogenblik dat de kinderen ter school zullen gaan.

952 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 20 April 1886 A nr. 6, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* KOEPOKINENTING (*Prov. Bijbl.* 1886 *nr.* 34).

No. 306
— *'s-Gravenhage*, 17 *April* 1886.

De geneeskundige Raad voor *Noord-Brabant* en *Limburg* vestigt mijne aandacht op het feit, dat onder de zeer jonge kinderen van mingegoeden in die provincies er vele voorkomen, die niet zijn ingeënt.

Een der redenen waarom de kinderen van mingegoeden en onvermogenden minder veelvuldig ingeënt worden dan de kinderen van voor de inenting betalenden, moet volgens het gevoelen van dien Raad gezocht worden in de groote afstanden waarop somtijds de woningen der ouders van die kinderen gelegen zijn van de publieke plaats (raadhuis, school als anderszins) alwaar elke drie maanden ingevolge art. 18 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* No. 134), gelegenheid wordt aangeboden om de kinderen kosteloos te doen inenten.

De Raad verzocht mij daarom de gemeentebesturen er op te wijzen, dat het raadzaam is, de gelegenheden jaarlijks voor kostelooze inënting bestaande zoo te verdeelen, dat in gemeenten ten platten lande, waar in verschillende buurtschappen of gehuchten scholen aanwezig zijn, ieder dier scholen minstens eenmaal per jaar tot plaats van inenting worden aangewezen.

De belangrijke uitbreiding der pokziekte in *Noord-Brabant* gedurende de laatste maanden, de verspreiding der ziekte ook over eenige der aangrenzende provincien en het groote aantal oningeënte zeer jonge kinderen door die ziekte aangetast, leidt er mij toe UHEdG. te verzoeken de gemeentebesturen met het bovenstaande in kennis te stellen met verzoek om, in verband met het schrijven van mijn

ambtsvoorganger van 15 April 1873, La B, 9e afd. het advies van den Raad indachtig te zijn, en, waar noodig, de toepassing van art. 18 der genoemde wet in bovenbedoelden zin te bevorderen.

953 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 28 *November* 1901 *G nr.* 138, *aan de gemeentebesturen;* REVACCINATIËN (*Prov. Bijbl.* 1901 *nr.* 121).

De Staten van Noord-Brabant hebben in hunne jongste zomerzitting, de wenschelijkheid te kennen gegeven, dat wij de Gemeentebesturen zouden aanschrijven, om zooveel doenlijk de revaccinatie in het belang der gezondheid te bevorderen.

Naar aanleiding van die opdracht hebben wij de Inspecteurs van het geneeskundig Staatstoezicht in Westelijk en in Oostelijk Noord-Brabant uitgenoodigd, ons te willen mededeelen welke maatregelen, tot bereiking van het doel, naar hun oordeel, daartoe door ons aan de gemeentebesturen kunnen worden aanbevolen.

Onder overlegging van de van genoemde Inspecteurs ontvangen berichten, hebben wij de eer U naar aanleiding van het door de Staten in hunne laatste najaarszitting genomen besluit, in het belang der gezondheid uittenoodigen, zooveel doenlijk de revaccinatiën in uwe gemeente te willen bevorderen.

Dit doel zal het meest worden bevorderd, door de ingezetenen bij publicatie, bij herhaling, opmerkzaam te maken op het feit, dat minstens *eenmaal*, nadat tien jaren sinds de eerste inenting zijn verloopen, de inenting opnieuw behoort te geschieden.

No. 622. Teteringen, 10 Augustus 1901.

Uit de jaarlijksche opgaven van het aantal verrichte vaccinatiën en revaccinatiën in de gemeenten van Noord-Brabant blijkt, dat zich hoogst zelden personen aan eene

herinenting onderwerpen, niettegenstaande deze kunstbewerking kosteloos wordt verricht op de dagen, die daarvoor door de Gemeentebesturen bij aanplakking worden bekend gemaakt.

Zelfs bij het heerschen van pokken in eene gemeente, gaan er betrekkelijk weinig personen toe over zich voor de 2de maal te laten inenten, daar de meeste ingezetenen dit achterwege laten, omdat zij voldoende vertrouwen stellen in de eerste inenting, die zij als kind hebben ondergaan.

Hoe gerechtvaardigd nu ook dit vertrouwen is, mag daarbij volstrekt niet uit het oog worden verloren, dat de eerste inenting zoo zij goede resultaten opgeleverd en dus minstens 5 litteekens achtergelaten heeft, slechts voor een zeker aantal jaren voor pokken vrijwaart.

De ondervinding daaromtrent heeft geleerd, dat de beschuttende kracht van de eerste inenting ongeveer tien jaren duurt, zoodat het bepaald noodzakelijk wordt geacht, dat men zich later, *minstens nog eenmaal*, aan de inenting moet onderwerpen, en wel het liefst zoo spoedig mogelijk, nadat ongeveer tien jaren sedert de eerste inenting verloopen zijn.

Een schrijven in bovenbedoelden geest aan de verschillende Besturen der Gemeenten in Noord-Brabant, heb ik de eer Uw College beleefdelijk aan te bevelen.

De Geneeskundige Inspecteur
voor Zeeland en West. Noord-Brabant.

No. 303. Maastricht, 9 September 1901.

Door Uw College werd mij bij het in margine vermeld schrijven ter kennis gebracht, dat in de jongste zomerzitting der Provinciale Staten van Noord-Brabant de wenschelijkheid is uitgesproken tot aanschrijving der gemeentebesturen om de revaccinatie zooveel doenlijk te bevorderen, en voorts de vraag gesteld, welke maatregelen tot bereiking van dit doel zouden kunnen worden aangewend.

Ik meen daaromtrent te moeten opmerken dat maatregelen, die zich de bevordering der revaccinatie ten doel

stellen, ook mij zeer gemotiveerd voorkomen. Immers het feit, reeds aan Jenner bekend, dat de koepokken meermalen op hetzelfde individu kunnen worden overgebracht, maakt de revaccinatie op bepaalde tijden noodig. Daarnaast staat vast, dat het vaccineeren in Noord-Brabant, evenals in Limburg, weinig in gebruik is en die kunstbewerking op eenigszins groote schaal alleen wordt toegepast in de gemeenten, waar pokken voorkomen.

Het blijft dus slechts de vraag of met eene aanschrijving als bedoeld, de revaccinatie kan en zal bevorderd worden. Ik meen zulks te moeten betwijfelen. Reeds heeft zich de wetgever in 1872 hetzelfde doel voor oogen gesteld door bij art. 18 der epidemiewet te bepalen, dat in elke gemeente door de zorg van het gemeentebestuur minstens eenmaal in elke drie maanden gelegenheid moet gegeven worden tot kostelooze inenting en herinenting. Toch heeft die bepaling niets uitgewerkt; evenmin zouden door de wet goede resultaten met de vaccinatie verkregen zijn, wanneer niet bij art. 17 was voorgeschreven, dat onderwijzers of leerlingen niet tot de school mogen worden toegelaten, wanneer zij in gebreke blijven een vaccinatie-bewijs over te leggen.

Bij de onverschilligheid eenerzijds en onbekendheid anderzijds van een groot deel van het volk met de voordeelen der koepokstof wil ik daarom het getal waardelooze aanbevelingsmaatregelen, zooals het uitloven van premiën aan geneeskundigen, ouders, voogden enz., niet helpen vermeerderen, maar meen ik ronduit als mijne meening te mogen uitspreken, dat het doel alleen te bereiken is door, op het voetspoor van Duitschland, de vaccinatie en revaccinatie in Noord-Brabant verplichtend te stellen. Voor deze provincie, waar ik nooit iets van gemoedsbezwaren vernomen heb, kan daartegen geen bezwaar bestaan. Ook legt de epidemie-wet geen beletselen in den weg. Immers art. 29 der wet van 4 December 1872, Staatsblad No. 134, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874,

Staatsblad No. 188, 22 Maart 1877, Staatsblad No. 36, 15 April 1886, Staatsblad No. 64, 8 April 1893, Staatsblad No. 64, en 21 Juli 1899, Staatsblad No. 166, luidt woordelijk als volgt:

„*Provinciale* en gemeentebesturen behouden de bevoegdheid tot het vaststellen van reglementen of verordeningen tot *voorkoming*, wering of beteugeling van besmettelijke ziekten, voor zoover zij niet in strijd zijn met de bepalingen dezer wet."

Van strijd echter tusschen de bepalingen van genoemde wet en eene verordening als hier wordt aanbevolen, kan geen sprake zijn. Trouwens door de leerplichtwet is de vaccinatie feitelijk reeds verplichtend gesteld.

Mocht Uw College voorschriften in dezen geest gewenscht achten, dan ben ik gaarne bereid eene ontwerp-verordening te bewerken.

De Geneeskundige Inspecteur,
voor Limburg en Oost-Noord-Brabant.

VREEMDELINGENVERKEER.

954 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 24 *Juni* 1912 *A nr.* 29, *aan de gemeentebesturen;* BEVORDERING VREEMDELINGENVERKEER (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 98).

Onder verwijzing naar den inhoud van de hierachter afgedrukte stukken, heb ik de eer U te verzoeken de noodige maatregelen te nemen, die kunnen leiden tot beteugeling van het daarin genoemde kwaad.

Centraal Bureau voor
Vreemdelingenverkeer.
Lange Voorhout 45.

's Gravenhage, 21 Mei 1912.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Ondergeteekenden nemen met verschuldigden eerbied de vrijheid ingesloten schrijven, door ons aan de redacties van verschillende dagbladen gericht, onder Uwer Excellentie's aandacht te brengen.

Er is bijkans geen reisbeschrijving over Nederland geschreven, en in de laatste jaren zijn er vooral in het Engelsch verscheidene verschenen, of er wordt hevig in geklaagd over het brutale en onheusche optreden der jeugd.

Het kan niemand zijn ontgaan hoe overal, zelfs in de groote steden, vreemdelingen worden lastig gevallen en hun het verkeer onaangenaam gemaakt. Wij zouden het ten zeerste op prijs stellen, indien er door Uwe Excellentie termen mochten gevonden worden om bij de autoriteiten op eene verbetering van deze toestanden aan te dringen. De burgemeesters der gemeenten zouden, door aan hun politiedienaren een strenger optreden tegenover de jeugd te gelasten, zeer zeker veel kunnen bijdragen tot het verdwijnen van dit groot euvel.

Hetwelk doende enz.

Centraal Bureau voor
Vreemdelingenverkeer.
Lange Voorhout 45.

'sGravenhage, 23 Mei 1912.

Geachte Redactie.

Met de plaatsing in Uw blad van de volgende mededeeling zult U ons ten zeerste verplichten.

Aangezien er dit jaar buitengewoon veel aanvragen bij ons bureau inkomen om inlichtingen over zeil- en motorboottochten in Nederland, een gevolg van door ons geplaatste advertenties, achten wij het onze plicht de aandacht van alle autoriteiten en ook van alle belanghebbenden en belangstellenden op het feit te vestigen, dat telkens door toeristen over het optreden der jeugd wordt geklaagd.

Het is niet enkel over de grove baldadigheid, waaronder zij soms moeten lijden — zooals het gooien met steenen of met vuil — maar ook over het hinderlijk volgen, het uitjouwen enz., waarover zij o. i. terecht gebelgd zijn. Enkele plaatsen er buiten gelaten, waar de vreemdelingen zelve door het geven van geld groote schuld aan het lastig vallen hebben, zal het in het algemeen een ieder zijn opgevallen hoe vaak vreemdelingen door de jeugd — volstrekt niet enkel door zoogenaamde straatjongens — op eene onbehoorlijke wijze worden aangegaapt en achtervolgd.

De autoriteiten kunnen door aan hunne onderhoorigen een flink en scherp optreden in dergelijke gevallen te gelasten, veel, zeer veel doen om tot het verbeteren dier barbaarsche toestanden te geraken, maar bovenal moeten ouderen van jaren hunnen invloed hiertoe gebruiken, niet onverschillig toezien maar handelend optreden.

En de onderwijzers dienen herhaaldelijk in de scholen er op te wijzen, dat de beschaving zich allereerst openbaart in het nalaten van baldadigheid en schooiersmanieren.

Het komt ons nuttig voor een vertaald uittreksel van een schrijven, onlangs door ons ontvangen over dit onderwerp — een van de vele — hier te laten volgen.

„De meeste werken, door U aanbevolen in uw boekje „How to see Holland” zijn mij bekend. Ik wil er U op wijzen, dat het een aandachtigen lezer niet kan ontgaan, dat het optreden der Nederlandsche jeugd een bron van ellende voor de toeristen is.

Tomalin (3 Vagebonds in Friesland) klaagt er herhaaldelijk over en ook in boeken over Nederland niet door U genoemd, heb ik dezelfde klachten teruggevonden. Daarenboven ondervond ik het zelf. De jeugd volgt de vreemdelingen op een hinderlijke wijze en ontziet zich soms niet om met steenen naar de booten te gooien. Dit schrikt personen, die voornemens zijn Nederland te bezoeken, vooral dames, af. Is het niet mogelijk, dat U de aandacht der plaatselijke autoriteiten hierop vestigt? en zouden deze hunnen ambtenaren niet kunnen gelasten de bezoekers beter dan thans te vrijwaren van een ongewenschte belangstelling, die vaak een kwelling wordt? Ik vermeen, dat, indien maatregelen getroffen worden om hieraan een einde te maken en dit in Uwe gidsen werd vermeld, zulks krachtig zoude medewerken om een euvel te bestrijden, welks gevolg is, dat vele vreemdelingen tegen een verblijf in Uw belangwekkend land opzien.”

Wij meenen een beroep te moeten doen op alle Nederlanders, mannen en vrouwen, om in voorkomende gevallen de vreemdelingen, die ons land bezoeken, voor last en overdaad te helpen vrijwaren. Enz.

VREEMDELINGENWET.

955 *Circulaire van den Gouverneur dd.* 20 *September* 1849 *A nr.* 2, *aan de gemeentebesturen; mededeeling der volgende missive van den Minister van Justitie betreffende* UITVOERING VREEMDELINGENWET (*Prov. Bl.* 1849 *nr.* 83).

's-Gravenhage, den 28*sten Augustus* 1849.

Bij de invoering der wet regelende de toelating en uitzetting van vreemdelingen en de algemeene voorwaarden hunner uitlevering, acht ik het niet ondoelmatig ten aanzien van het doel en de strekking van onderscheiden bepalingen dier wet, eenige wenken en onderrigtingen mede te deelen, die ik voor eene goede tenuitvoerlegging noodzakelijk acht.

Ik stel op den voorgrond de algemeene aanmerking, dat deze wet geenszins daartoe strekt, om den vreemdeling het bezoeken van het Rijk moeijelijk of lastig te maken, maar dat zij hoofdzakelijk ten doel heeft om der Regering de middelen te geven ten einde die vreemdelingen, wier tegenwoordigheid hier te lande voor de openbare rust en orde gevaarlijk zoude zijn, of die ons tot last zouden worden doordien zij geene voldoende middelen van bestaan hebben, noch door werkzaamheid kunnen verkrijgen, te weren of te noodzaken het land te ruimen.

Men zou dus geheel in strijd met de bedoeling der wet en der Regering handelen, indien men den vreemdeling die, hetzij voor zijn genoegen of onderrigt, hetzij ter uitoefening van eenige kunst of ambacht dit land wenschte te bezoeken, den toegang tot of het verblijf binnen het Rijk bemoeijelijkte. De ambtenaren der policie moeten het zich vooral ten taak stellen, om alles te vermijden wat den vreemdeling moeite of oponthoud kan veroorzaken. Slechts dan, wanneer er

grond bestaat om het daarvoor te houden, dat hij behoort tot zoodanigen die ons Rijk niet met een goed oogmerk komen bezoeken, of die ons, doordien zij buiten staat zijn om in hun eigen onderheid te voorzien, tot overlast zouden strekken, moet hem den toegang worden ontzegd. Hunne verpligtingen te dezen aanzien zijn van eenen teederen aard en het zal vooral van hun beleid en doorzigt afhangen, dat aan deze wet die uitwerking worde verzekerd, die de wetgever zich daarvan heeft voorgesteld.

Het eerste waarvan de hoofden van policie zich, ingevolge art. 1 der wet, moeten vergewissen, is, dat de vreemdeling, de toelating verlangt, voldoende middelen van bestaan bezit of door werkzaamheid kan verkrijgen. Dat ook met opzigt tot dit punt met oordeel des onderscheids moet worden te werk gegaan, vereischt geen betoog. Bepaalde regelen ten dien aanzien vast te stellen, is onmogelijk. Genoeg zij het te zeggen, dat alle onderzoek overbodig is, waar geene gegronde reden van twijfel bestaat, en dat een noodeloos en onbescheiden indringen in de geldelijke aangelegenheden van vreemdelingen, ten eenenmale buiten de bedoeling der wet ligt, evenzeer als het daarmede zoude strijden, den arbeidzamen man te weren, die hier tijdelijk in veldarbeid, veenderijen en fabrijk- of anderen handenarbeid zijn bestaan pleegt te komen zoeken, al mogt hij ook bij zijne aankomst niet dadelijk van voldoende middelen van bestaan voorzien zijn.

Wanneer de vreemdeling niet aan het vereischte van art. 1 der wet voldoet, moet hij reeds op dien grond worden afgewezen. Voldoet hij daaraan, dan dient in de tweede plaats te worden nagegaan, of hij zich behoorlijk kan legitimeren, dat is, of hij kan aantoonen, wie hij is, van waar hij komt en dat zijne komst aan geene kwade bedoelingen is toe te schrijven.

Wanneer de vreemdeling houder is van een regelmatig buitenlandsch paspoort, heeft er geen verder onderzoek plaats. Het bezit van zoodanig paspoort, waarvan de vereischten

in art. 2. der wet zijn omschreven, en waaruit reeds van zelven blijkt wie de vreemdeling is en van waar hij komt, ontheft hem van de verpligting om rekenschap te geven van het doel zijner komst, ook dan, als dit niet in zijn paspoort vermeld mogt zijn; en wanneer hij overigens voldoet aan het vereischte van art. 1 der wet, mag hem de toelating niet geweigerd worden.

Dat hier alleen sprake is van den *regtmatigen* houder, zal wel geene herinnering behoeven.

Bij gebreke van een regelmatig buitenlandsch paspoort, kan de vreemdeling zich ook legitimeren door het bezit van andere geleibrieven, dat is, van zoodanige stukken en bescheiden, waaruit blijkt wie hij is, van waar hij komt en met welk doel hij zich herwaarts heeft begeven (Art. 3 der wet).

Het zal misschien niet overbodig zijn hier aan te merken, dat buitenlandsche paspoorten, die niet aan alle vereischten van art. 2 der wet beantwoorden, ook, naar omstandigheden, als geleibrieven kunnen gelden.

De wetgever heeft de beoordeeling van de waarde der stukken en bescheiden waaraan hij de algemeene benaming van geleibrieven heeft gegeven, noodwendig moeten overlaten aan het doorzigt en de gemoedelijkheid der hoofden van policie, die steeds in het oog behooren te houden, dat bij de toepassing dezer wet, moet worden uitgegaan van het beginsel, dat Nederland open staat voor alle vreemdelingen, van wie men niet met grond kan onderstellen, dat hunne toelating ons in een maatschappelijk of staatkundig opzigt zoude schaden; terwijl aan den anderen kant niet mag worden uit het oog verloren, dat in het uitreiken van de reis- en verblijfpassen met eene gepaste mate van omzigtigheid moet worden te werk gegaan, dewijl het bezit van zoodanig stuk, zoolang hetzelve geldig is, den vreemdeling het regt geeft, van zich op zijne toelating te beroepen en niet meer te kunnen worden teruggewezen, dan in de vormen en om de redenen bij de wet bepaald.

Bij gebreke van een regelmatig buitenlandsch paspoort en van andere bescheiden, waardoor de vreemdeling zich kan legitimeren, kan ook, volgens art. 4, zijn bloote opgave genoegzaam zijn om de toelating te wettigen. En hierin vooral moeten de hoofden der plaatselijke policie met oordeel te werk gaan, daar het aan hen staat te beslissen, of een bewijs van bekendheid, door twee of meer bij de policie bekende personen geteekend, noodig is, dan of de vreemdeling ook zonder dat, kan worden toegelaten. In den regel zal het best zijn, den vreemdeling, die geene bescheiden heeft waaruit blijken kan wie hij is, en van waar en met welk doel hij herwaarts komt, doch tegen wien geene bepaalde verdenking bestaat die zijne dadelijke terugwijzing raadzaam doet voorkomen, niet aanstonds bij zijne komst over de grenzen, eene reis- en verblijfpas uit te reiken waardoor zijn oponthoud hier te lande gewettigd wordt. Men stelle hem in de gelegenheid, om ter plaatse van eerste aankomst eenen reis- en verblijfpas te bekomen, gelijk dit ingevolge art. 5 der wet kan geschieden.

Geene reis- en verblijfpassen zullen moeten worden uitgereikt aan zoodanige vreemdelingen, die herwaarts komen met het doel om het land slechts door te trekken en die, zonder oponthoud, hunne verdere bestemming trachten te bereiken.

Ten aanzien der landverhuizers bestaan afzonderlijke bepalingen; deze wet is op hen niet toepasselijk.

Een model van den uit te reiken reis- en verblijfpas bevindt zich hiernevens als bijlage onder litt. *A*.

Ten aanzien van dit stuk meen ik alleen te moeten opmerken, dat wanneer de vreemdeling zijnen naam kan teekenen, of wanneer hij houder is van een buitenlandsch paspoort of anderen geleibrief waarin zijn signalement voorkomt, het onnoodig en dus ongepast zal zijn, hem door het opnemen van dat signalement te bemoeijelijken. Bij het uitreiken van den pas, behoort men den vreemdeling bekend te maken met hetgeen de wet voorschrijft aangaande

den duur der geldigheid en de verlenging van den reis- en verblijfpas.

Bij de afgifte van dien pas, knnnen, ingevolge art. 5 der wet, het buitenlandsch paspoort of andere bescheiden waarmede de vreemdeling zijn persoon en het doel zijner komst wettigt, in bewaring worden genomen.

De beoordeeling, in elk gegeven geval, of die inbewaarneming nuttig of noodig te achten zij, is weder overgelaten aan het doorzigt der hoofden van policie, die ook met opzigt tot dit punt alle belemmering van den vreemdeling moeten vermijden, voor zoo ver dit bestaanbaar is met de uitoefening van een behoorlijk toezigt.

Ten aanzien van personen, omtrent welke alle toezigt overbodig kan worden geacht, behoort de maatregel nimmer genomen te worden.

Indien een vreemdeling, die houder is van een buitenlandsch paspoort of andere geleibrieven, niet kan worden toegelaten, zal het ondienstig zijn, daarvan en van de gronden van afwijzing, kortelijk op die stukken melding te maken. Deze maatregel kan zijn nut hebben, wanneer de afgewezene zich met dezelfde stukken en onder dezelfde omstandigheden, in eene andere gemeente ter toelating aanmeldt.

Het viseren der reis- en verblijfpassen is niet noodzakelijk, maar kan nuttig zijn, vooral wanneer de vreemdeling zonder buitenlandsche bescheiden is toegelaten. Men vermijde echter ook hierin, alles wat noodeloos moeite en oponthoud zoude veroorzaken.

Bij het verlaten van het Rijk, behoort de reis- en verblijfpas te worden ingetrokken, tegen teruggave van de geleibrieven, zoo die van den vreemdeling zijn overgenomen. Een bij eene vroegere komst hier te lande uitgereikte reis- en verblijfpas, die de vreemdeling onder zich heeft gehouden, kan bij zijne terugkomst, zijne afwijzing niet verhinderen, wanneer daartoe overigens termen bestaan.

Tot het uitoefenen van een behoorlijk toezigt op de vreemdelingen, is het noodig, dat de middelen van vervoer die in

die respective gemeenten aankomen, worden gadegeslagen, en wel voornamelijk die, welke van buiten 's lands inkomende, hier te lande hunne bestemmingsplaats bereiken.

Ter bevordering van het onderling verband van het toezigt op vreemdelingen in de verschillende gemeenten, zullen de hoofden van policie zich voortdurend met elkander in betrekking moeten stellen. Ook komt het mij noodig voor, dat in iedere gemeente een register worde aangelegd, overeenkomstig het model litt. *B*, en dat daarin met zorgvuldigheid de noodige aanteekening geschiede. Den vreemdeling, tegen wiens toelating geene bedenkingen zijn, moet echter daardoor geene oponthoud of last worden veroorzaakt.

Met de aanhouding van dit register staat de handhaving van art. 475, no. 2, van het Wetboek van Strafregt in een bijna onafscheidelijk verband. De daarbij aan de logementhouders en herbergiers opgelegde verpligtingen, tot het houden en behoorlijk invullen van een register van hunne gasten, en het op bepaalde tijdstippen, of des gevorderd, vertoonen daarvan, moeten stiptelijk worden nageleefd.

In groote plaatsen, of wanneer bijzondere omstandigheden een naauwkeurig toezigt raadzaam maken, zal het nuttig zijn, dat dit register dagelijks aan de hoofden der policie worde vertoond, of dat althans een uittreksel daaruit, houdende wie in de laatste vier en twintig uren in de herberg of het logement hunnen intrek hebben genomen, door de logementhouders worden ingezonden en dat het verzuim daarvan gestraft worde.

Het is onnoodig, verder de middelen aan te wijzen, die eene goede policie in het werk kan stellen om tot de wetenschap van het verblijf van vreemdelingen in de respective gemeente te geraken, zonder dat wegens belemmering van het vrije verkeer, of eene hatelijke bespieding, van welke men zich zorgvuldig dient te onthouden, gegronde klagten kunnen worden aangeheven.

Ieder hoofd van policie handele daarin, naarmate plaatselijke omstandigheden en gelegenheden hem zulks toelaten.

Ik moet hier ter plaatse nog doen opmerken, dat niet alleen de reis- en verblijfpassen kosteloos moeten worden uitgereikt, maar dat ook alle andere bemoeijingen der ambtenaren van policie, uit deze wet voortvloeijende, gratis moeten worden verrigt.

Met opzigt tot de verlenging van den reis- en verblijfpas, waarover gehandeld wordt in art. 6 der wet, wil ik ten ernstigste hebben aanbevolen, om die niet te weigeren dan op afdoende gronden, die den kantonregter van de regtmatigheid der handeling kunnen overtuigen.

Het is beter, nog eenmaal de verlenging van den reispas toe te staan en inmiddels de zaak geheel tot klaarheid te brengen, dan na een haastig beroep op den kantonregter, te ondervinden, dat deze weigert het bevel tot uitzetting te geven. Wanneer hieromtrent niet met omzigtigheid wordt gehandeld, zal het gezag der policie grootelijks kunnen lijden.

Wanneer een vreemdeling voor de openbare rust gevaarlijk moet worden geacht, zal het gevoegelijkst zijn, dat de hoofden van policie, in den regel, met des Konings Commissarissen in de Provincien te rade gaan, zonder daarom, in buitengewone gevallen, een regtstreeksch overleg met mij uit te sluiten.

Wanneer vreemdelingen, in de bij deze wet voorziene gevallen, over de grenzen moeten worden gebragt, zullen, voor zoo verre hun reisgeld ontbreekt, de kosten hierop vallende, door het Rijk worden vergoed en door de gemeenten langs welke het transport loopt, op de thans gebruikelijke wijze worden voorgeschoten. De meeste spaarzaamheid zal daarbij moeten worden in acht genomen, en uit dien hoofde, zal in den regel, voor zoo veel dit mogelijk is, het transport, hetzij geheel, hetzij ten deele, per stoomboot het meest geschikt te achten zijn. De hoofden der policie, moeten zich ten aanzien dezer aangelegenheden, onderling in betrekking stellen, en elkander de behulpzame hand bieden.

Wanneer de uitzetting op last des Konings geschiedt, zal

de weg dien men te volgen heeft, in ieder afzonderlijk geval worden voorgeschreven. Enz.

Ten slotte moet ik nogmaals aanbevelen, om de vreemdelingen met de meeste bescheidenheid te behandelen en te doen behandelen, opdat hun verkeer in dit Rijk, door het in werking komen dezer wet, niet worde belemmerd, maar zij daardoor veeleer aangemoedigd, dan afgeschrikt worden om het te bezoeken.

956 *Besluit van den Gouverneur dd.* 20 *December* 1849 *A nr.* 14; UITZETTING VREEMDELINGEN (*Prov. Bl.* 1849 *nr.* 116).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, overwogen hebbende de missive van Zijne Excellencie den heer Minister van Justitie, van den 15 dezer maand, no. 72, betrekkelijk het over de grenzen brengen van de wegens landlooperij of bedelarij aangehouden vreemdelingen.

Heeft goedgevonden en verstaan:

1o. Te brengen ter kennisse van de hoofden der stedelijke en plaatselijke Besturen, en van de verdere Ambtenaren van Policie in deze Provincie, dat, zoodra een vreemdeling wordt aangetroffen, van bestaanmiddel verstoken, en niet kunnende doen blijken of opgeven, niet alleen wie hij is, maar ook van waar en met welk doel hij hier te lande komt, dezelve overeenkomstig art. 9 der wet van den 13 augustus jl., (*Staatsblad* no. 39), dadelijk over de grenzen moet gebragt worden, zonder dat het noodig zij de wanbedrijven van bedelarij of landlooperij aftewachten; strekkende zulks volgens de bedoelingen dier wet, ter voorkoming van misdrijf en ter besparing van verpleging en geregtskosten aan den Staat.

2o. Die Ambtenaren ten ernstigste aantebevelen, om, bij voorkomende gevallen, de aangehaalde voorschriften stiptelijk optevolgen. Enz.

957 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 8 April 1851 A nr. 26, aan de burgemeesters; toezending der volgende circulaire* *) *van den Minister van Justitie, ter* VERZEKERING EENER MEER GELIJKMATIGE HANDHAVING DER WET OP DE TOELATING VAN VREEMDELINGEN (*Prov. Bl.* 1851 *nr.* 51).

De uitvoering der wet van 13 Aug. 1849, St. no. 39, heeft van tijd tot tijd aanleiding gegeven tot teregtwijzingen en toelichtingen, naar gelang dat de gevallen zich voordeden, waartoe zij betrekking hadden, aan de hoofden van policie, daarin regtstreeks gemengd, medegedeeld.

Deze en eenige aanmerkingen van algemeenen aard, die ik mij voorbehield om hun ter geschikte gelegenheid onder het oog te brengen, nopen mij thans om de aandacht der hoofden van policie in de gemeenten op het navolgende te vestigen.

Het lijdt geen twijfel, dat de wet van 13 Aug. 1849 (St. no. 39), vruchten draagt; en echter is het er verre af, dat zij die gunstige uitkomsten oplevert, welke, bij een algemeene werkzaamheid en oplettendheid der hoofden van policie in de gemeente, van hare werking mogen verwacht worden.

Het groot aantal broodelooze en zwervende vreemdelingen, dat langs verschillende wegen, soms onder geleide van policie-beambten, de binnenwaarts gelegene groote steden bereikt, bewijst op zich zelf reeds dat de hoofden van policie in nader bij de grenzen gevestigde gemeenten, de wet en de tot haar betrekkelijke voorschriften niet raadplegen, althans niet naar behooren in toepassing brengen.

Is in twijfelachtige gevallen eenige oogluiking, als een maatregel van voorzigtigheid, goed te keuren, — naar de

---

*) Ofschoon deze circulaire in enkele opzichten verouderd is, hebben wij gemeend haar niet uit deze verzameling te mogen weglaten.

gevallen te oordeelen die ter mijner kennis kwamen, word ik genoopt te gelooven, dat van deze uitzondering regel wordt gemaakt.

Intusschen verliezen de bedoelde hoofden van policie uit het oog, dat hetgeen voor hunne dienstverrigting gemakkelijker of voor hunne verantwoordelijkheid minder drukkend schijnt, dien last voor hunne ambtgenooten elders verzwaart, en de uitgaven van transport en verpleging noodeloos en nutteloos verhoogt.

Ik heb hier voornamelijk het oog op lieden die, zonder zich naar de voorwaarden, bij de wet bepaald, te kunnen legitimeren, tot doel hunner komst herwaarts geene andere beweegreden kunnen noemen, dan van werk te zoeken, of, hetzij ter koopvaardij, hetzij bij de marine, hetzij bij het leger te willen dienst nemen. De meesten dezer vreemdelingen kunnen gezegd worden op avontuur te reizen.

Wat het dienstnemen voor het leger in 's rijks overzeesche bezittingen betreft, volgens zeer onlangs gegeven voorschriften, is de toelating van vreemde deserteurs geheel afgesneden, terwijl reeds vroeger bepaalde regelen aan de hand gegeven zijn, omtrent de voorwaardelijke toelating van alle vreemdelingen, die zich voor die dienst aanmelden, en welke alzoo voor alle vreemdelingen, geen deserteurs zijnde, van toepassing blijven.

Die voorschriften waren reeds het gevolg der ondervinding, dat verre het meerendeel dezer soort van vreemden, uit een of anderen hoofde de bijzondere opmerkzaamheid der policie verdient, hetzij dan dewijl zij zich van de opgegeven reden van aankomst slechts tot voorwendsel bedienden, ten einde te worden toegelaten, en later bleken het land te hebben afgeloopen, hetzij dewijl zij, na zich werkelijk naar Harderwijk te hebben begeven, aan het werfdepôt moesten worden afgewezen.

Tot de vreemdelingen die, om ter koopvaardij dienst te nemen, opgeven herwaarts te komen, behooren niet zelden de zoodanige, die vroeger reeds in die dienst op een neder-

landsch vaartuig gevaren hebben, doch naar hunne woonsteden teruggekeerd, van daar verwijderd worden, om den last van hun onderhoud af te schuiven. Wanneer zulke personen niet gezond van gestel en ligchaamsbouw zijn, hebben zij de geschiktheid voor de zeedienst verloren, kunnen zij geen schip vinden, blijven zij, na hunne toelating, alsmede een tijd lang ten laste van de gemeenten of van het rijk rondzwerven, en wordt de terugkeer naar hun vaderland allengs moeijelijker. Deze lieden moeten daarom bij hunne eerste aanmelding afgewezen worden, als ontbloot van middel van bestaan of buiten staat om hier te lande een middel van bestaan te kunnen verkrijgen.

Niet anders is het met de gewone arbeiders. Ontbreekt het dezen op het oog aan de noodige forschheid en welstand, is hun leeftijd te verre gevorderd, of de keuze van het door hen te verrigten bedrijf geheel onbestemd, dan bestaat er geene reden van toelating, ook al ware de vreemdeling, die hier wordt bedoeld, van de vereischte legitimatie-papieren voorzien en niet geheel van middelen van onderhoud verstoken.

Onverschillig waar zoodanige vreemdelingen worden aangetroffen, moet het hoofd van policie der gemeente waar zij het eerst worden ontdekt, voor hunne verwijdering over de grenzen onverwijld de noodige zorg dragen. De achteloosheid van het hoofd van policie in de eene gemeente ontslaat geen zijner ambtgenooten in eene andere.

In stede echter van in de hier bedoelde gevallen art. 9 der wet in toepassing te brengen, is het mij meermalen gebleken, dat de hoofden van policie zich beijveren deze vreemdelingen wegens landlooperij te doen vervolgen. Die hoofden van politie begrijpen de wet van 13 Aug. 1849 zeer verkeerd. Wordt toch die wet zorgvuldig in acht genomen, dan behoort geen enkel vreemdeling meer ter zake van dat wanbedrijf voor onze regtbanken te verschijnen, want die wet wil, en geeft de middelen aan de hand tot het voorkomen der landlooperij van vreemdelingen.

Elke veroordeeling van een vreemdeling wegens landlooperij, is het gevolg van onachtzaamheid der hoofden van politie. Vreemdelingen die tot landlooperij dreigen te vervallen, mogen hier te lande niet worden toegelaten, of toegelaten zijnde, moeten zij zoodra mogelijk worden verwijderd.

Het is een dwaalbegrip, waarin sommige hoofden van policie verkeeren, en waartegen ik bij deze ernstig moet waarschuwen, dat vreemdelingen die, na eenmaal eene grensgemeente doorgetrokken te zijn, daar of elders met of zonder voorkennis der politie eenigen tijd vertoefd hebben, als toegelaten zouden moeten beschouwd worden, zoodat zij, hun middel van bestaan verliezende of broodeloos wordende, niet zouden kunnen verwijderd worden dan op bevel van den kantonregter. Die ambtenaren zien voorbij een der hoofdbeginselen der wet van 13 Aug. 1849: de toelating blijkt alleen uit het bezit van een reis- en verblijfpas, art. 5. Oordeelt het hoofd van politie, dat een vreemdeling, in weerwil van het bezit eener niet-verloopene reis- en verblijfpas, uit het rijk moet verwijderd worden, eerst dan kan, op zijne requisitoir, de kantonregter uitzetting bevelen overeenkomstig art. 11. — De tusschenkomst van den kantonregter worde derhalve alleen ingeroepen ten aanzien van zoodanige vreemdelingen, die houders zijn van eene ten hunnen name afgegevene, niet-verloopene reis- en verblijfpas. Ik zeg „niet verloopene reis- en verblijfpas" omdat, die pas slechts geldig zijnde voor drie maanden, de toelating ook, met het verstrijken van dien termijn, ophoudt, en de vreemdeling die geene verlenging heeft kunnen verkrijgen, volgens art. 6 terugkeert in den toestand waarin hij zich vóór de afgifte van de in zijn bezit zijnde reis- en verblijfpas bevond.

De reis- en verblijfpas wordt in vele gemeenten zeer ten onregte afgegeven, in vormen afwijkende van het model, vastgesteld bij de circulaire van mijnen voorganger dd. 28 Aug. 1849, no. 80. Hier heeft men zich bijvoegingen ver-

oorloofd, geheel buiten de bedoelingen liggende van het ministeriële voorschrift, elders weglatingen, die de beteekenis van het stuk geheel wegnemen. In beide gevallen wordt hierdoor het hoofd van politie, dat eenmaal omtrent de verlenging moet beslissen, in moeijelijkheid gewikkeld. Dat model behoort mitsdien getrouw gevolgd te worden.

Hetzelfde geldt ten aanzien van de wijze van verlenging dezer passen. De daarvoor aangewezene formule wordt niet zelden veronachtzaamd. Men stelt een eenvoudig visum in de plaats, hetwelk voor den houder van geen waarde is, maar hem evenwel in den waan brengt dat de pas verlengd is, en een naauwgezetter ambtgenoot in nieuwe moeijelijkheden wikkelt. De wet zegt duidelijk, in art. *6a*, dat het hoofd van politie in de gemeente waar de vreemdeling zich bevindt, de reis- en verblijfpas verlengen kan. Dat wil zeggen: zoo daartegen geen bezwaar bestaat. Meent het hoofd van politie de pas niet te moeten verlengen, dan behoort hij, op de wijze bij art. *6a* voorgeschreven, zijne bezwaren aan het oordeel van den kantonregter te onderwerpen, ten ware de pas reeds opgehouden had van waarde te zijn, op welk geval hierboven reeds is gedoeld.

Er kunnen met dit al gevallen bestaan, waarin het voorzigtiger te achten is de verlenging over te laten aan het hoofd van politie ter plaatse der afgifte, bij voorbeeld wanneer het verblijf van den vreemdeling in eene andere gemeente slechts van korten duur of geheimzinnig wezen mogt; doch in den regel moet het hoofd van policie, aan wien de belanghebbende zich ter verlenging der pas meldt, zelf onderzoeken of daartegen al dan niet bedenking bestaat.

Doortrekkende vreemdelingen, zij vooral die eene onmiddellijke bestemming naar het buitenland opgeven, behooren zoo min mogelijk bemoeijelijkt te worden. De ambtenaar van policie bepale zich in die gevallen tot het stellen van een visum op de hun vertoonde legitimatiepapieren, daarbij uitdrukkende tijd en plaats van aankomst, het bestemmings-oord, en de rigting in welke de vreemdeling

verklaart derwaarts te willen vertrekken. Doet de opgave van den vreemdeling mistrouwen rijzen, zoo zende de politie-ambtenaar van zijne bevinding onverwijld berigt aan zijne ambtgenooten in de betrokken gemeenten.

Wordt daar of elders een vreemdeling aangetroffen, die niet voldaan heeft aan den inhoud van dat visum, zoo verdient omtrent zijne toelating, met bijzondere naauwlettendheid, overeenkomstig art. 1 en volgende der wet gehandeld te worden.

Er wordt geklaagd dat de vreemdelingen noode voldoen aan de voorgeschrevene verlenging hunner reis- en verblijfpas. Zij zouden zich daardoor aan de vrije werking der wet blootstellen; doch het is als een navolgenswaardig voorbeeld aan te prijzen, door middel van openbare oproeping, de belanghebbenden van tijd tot tijd aan de bepalingen der wet te herinneren.

Bekendheid met de vreemdelingen welke zich hier te lande ophouden, is der politie noodig, minder in het belang dier vreemdelingen zelven, dan wel in het belang der openbare orde. Van dat begrip uitgaande, mag geene onverschilligheid aan de zijde der zich alhier ophoudende vreemdelingen, om aan de bepalingen der wet van 13 Aug. 1849, te voldoen, den ambtenaar van politie in zijnen ijver verflaauwen. Hij behoort zijne nasporingen onafgebroken voort te zetten, en waar hij eenen vreemdeling aantreft, die in verzuim is, dezen zooveel mogelijk met bescheidene overreding tot gehoorzaamheid aan de wet, die ook hem bindt, te nopen. Ik houd mij verzekerd, dat, bijaldien de logementen en slaapsteden, vooral in de gemeenten nabij de grenzen gelegen, meer geregeld werden geinspecteerd, een groot aantal vreemdelingen zou worden ontdekt, dat aanstonds behoort te worden afgewezen, terwijl die lieden thans verder binnendringen en niet ontdekt worden, dan na meer of min geruimen tijd te hebben omgezworven. Als een doeltreffend en wederkeerig nut aanbrengend middel, mag wijders ten deze worden aanbevolen een gedurig verband tusschen het

hoofd van politie der gemeente met den ambtenaar der belastingen, die met de afgifte der patenten is belast. Het nemen van een patent ontslaat den vreemdeling niet van de verpligting om zich aan de voorwaarden van toelating te onderwerpen, volgens de wet van 13 Aug. 1849.

Art. 7 der 'wet legt den vreemdeling de verpligting op, om zijne reis- en verblijfpas, òf buitenlandsch paspoort, òf andere geleibrieven, waardoor hij zich kan legitimeren, te vertoonen aan de ambtenaren van policie, die zulks mogten vorderen. Volgens mijne inlichtingen echter, maken die ambtenaren een zeer schaars gebruik van de bevoegdheid, hun bij dit wets-artikel gegeven. Dien ten gevolge geeft de pligtmatige naauwgezetheid, welke te dien opzigte elders bestaat, aanleiding tot ongegronde klagt wegens willekeurige strengheid van laatstbedoelden. Intusschen is in die bevoegdheid een middel van contrôle gelegen, dat meer dan eenig ander, den vreemdeling tot dadelijke inachtneming der wet zal aansporen. Dat middel zorgvuldig aan te wenden, dat is, het vertoonen van de reis- en verblijfpas of ander voldoend legitimatie-stuk, zoo regelmatig mogelijk te vorderen, zij dus den ambtenaar van politie ten zeerste aanbevolen.

De ambtenaren van politie moeten alverder tot regel aannemen aan vreemdelingen, die het land gaan verlaten, de reis- en verblijfpas, zoo zij die bezitten, te ontnemen. De ondervinding heeft namelijk geleerd, dat dit stuk buiten 's lands verkeerd begrepen wordt, zoo dat het nu eens als nederlandsch buitenlandsch paspoort is aangemerkt, dan eens de grond geweest is, waarop de houder naar Nederland werd teruggewezen. De pas strekt tot niets anders, dan om den vreemdeling een bewijs in handen te geven, dat hij aan de wet van 13 Aug. 1849 heeft voldaan, en toegelaten is om gedurende 3 maanden in Nederland zich op te houden. Dat stuk heeft dus voor hem geen waarde meer, als hij Nederland gaat verlaten. De intrekking heeft plaats uit gelijken hoofde als de weder uitreiking van de volgens

art. 5 in bewaring gegeven vreemde bewijsstukken. Alleen laat zich voor de bewoners van buitenlandsche grensgemeenten naar omstandigheden en ter bevordering van het verkeer, eenige toegeeflijkheid te dezen aanzien verdedigen.

Het komt mij voor, dat, in het algemeen, tusschen de hoofden van policie onderling niet dat gedurig verband bestaat, hetwelk zoo zeer noodig is voor eene regelmatige dienst, en aan allen bij herhaling van wege mijne voorgangers is aanbevolen. In het algemeen acht ik de onderlinge mededeeling noodzakelijk van alle gevallen van uitzetting, afwijzing, en in de meeste gevallen, ook van verwijdering over de grenzen. Ook kunnen er gevallen voorkomen van toelating en verplaatsing naar elders van toegelaten vreemdelingen, waarin het nuttig zal zijn, dat het hoofd van policie der betrokkene gemeente in tijds onderrigt worde van hetgeen ten aanzien van zoodanigen vreemdeling der policie is voorgekomen. Doch het zou tot ongerijmdheden leiden alle gevallen voor te schrijven, waarin de hoofden van policie zich onderling zullen hebben in verband te stellen. Zij moeten dat verband beschouwen als een volstrekt vereischte, en zich bij elk opkomend geval de vraag voorstellen, of het ook zijn nut zou kunnen hebben, zijn' ambtgenoot of ambtgenooten in kennis daarvan te zetten.

Wordt eene algemeene bekendheid noodig gekeurd, dan bezige men het middel der nieuwspapieren, die doorgaans bereidvaardig gevonden worden in het opnemen van berigten. Dit middel geldt echter niet als officiele kennisgeving, ten ware het de onderteekening drage van den betrokken ambtenaar, hoedanig officieel berigt zich tot zeer buitengewone gevallen moet bepalen.

Er zijn arrondissementen, waar de hoofden van policie omtrent de toelating enz. van vreemdelingen met de officieren van justitie te rade gaan. Voor zoover zulks eene eenvoudige raadpleging van het oordeel dezer ambtenaren over de uitlegging der wet betreft, kan dit niet schaden; maar als teregtwijzing om dienovereenkomstig hunne handelingen

in te rigten, en daardoor hunne eigene verantwoordelijkheid te dekken, kan de mededeeling van dit gevoelen niet strekken; — dit ligt buiten de bedoeling der wet. — De hoofden van policie moeten als zoodanig zelfstandig handelen ter uitvoering eener wet van (preventieve) voorkomende justitie; — de officieren van justitie zijn ambtenaren van (repressieve) beteugelende justitie. De eigenlijk gezegde justitie-ambtenaren zijn vreemd aan de bemoeijingen der hoofden van policie omtrent de toelating of verwijdering van vreemdelingen. Alleen in het geval van art. 11 leent de kantonregter zijne tusschenkomst, maar niet in zijne hoedanigheid van regter, noch als hulpofficier van justitie, doch als hoogste magistraat in het kanton. Men vergelijke op dit punt de geschiedenis dezer wet. Uitlevering is eene aangelegenheid van zuiver repressief-justitiëlen aard, doch daarvan is hier geene sprake. De preventief-justitiële aard der bemoeijingen in deze van de policie brengt te weeg, dat zij zich in twijfelachtige gevallen of tot 's konings commissaris in het gewest, of wel regtstreeks tot mij om voorlichting hebben te wenden.

Ik wensch zooveel mogelijk met alle zich voordoende bezwaren of gebrek aan medewerking ten opzigte der werking en handhaving dezer wet bekend te worden. De regering heeft daarbij een tweevoudig belang. Vooreerst, dewijl zij de overtuiging met zich dragen moet, dat de ambtenaren zich van hunnen pligt kwijten, en tot teregtwijzing of verwijdering des noods van nalatige, of achtelooze ambtenaren in staat moeten worden gesteld. Ten andere, dewijl zij aansprakelijk is voor die bescherming van persoon en goederen van vreemdelingen, welke de grondwet hun waarborgt.

Het onderwerp is van teederen aard; daarom vereischt het de voortdurende behartiging der betrokken policie-ambtenaren. Maar deze bestaat geenzins in het laten glippen der gegeven voorschriften. In tegendeel aan hunne gezette naleving is den staat ten hoogste gelegen, en het is mitsdien ook mijn ernstig verlangen, dat de wet van 13 Aug.

1849 niet in lijdelijkheid, maar, bij eene onverdeelde waakzaamheid van de hoofden van policie, allerwege met zorg worde ten uitvoer gelegd. Ik zal daarop een naauwlettend oog gevestigd houden en doen houden, en beveel dus elken ambtenaar, wien het aangaat, een gezette pligtsbetrachting ten deze met nadruk aan.

Zie ook: *Paspoorten.*

WATERLOO. OVERWINNING BIJ

958 *Circulaire van den Gouverneur dd.* 18 *Augustus* 1831 *A nr.* 3, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van het volgend Koninklijk besluit over* DE GODSDIENSTIGE VIERING DER OVERWINNING VAN WATERLOO (*Prov. Bl.* 1831 *nr.* 123).

No. 72.

Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

In aanmerking nemende de ongelijkmatige wijze, waarop de herinnering aan de overwinning van den 18en junij, in de laatste jaren is gevierd.

Willende in de plegtige viering van dien dag, voor het vervolg, de gewenschte eenparigheid daarstellen, en aan het Ons deswege algemeen geuite verlangen voldoen.

Overwegende, dat de gedenkwaardige overwinning van *Waterloo*, in den jare 1815, op den *derden* zondag der maand junij behaald is.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen: dat de dankdag, of godsdienstige viering der overwinning van *Waterloo*, voortaan altijd op den *derden* zondag der maand junij van ieder jaar zal plaats hebben.

Afschriften dezes zullen worden gezonden aan Onzen Minister van Staat, belast met de generale directie voor de zaken van de Hervormde kerk enz., en aan den Directeur-Generaal voor de zaken van de Roomsch Katholijke Eeredienst, ter uitvoering.

's Gravenhage, den 1*en Augustus* 1831.

959 *Circulaire van den Gouverneur dd. 22 Augustus 1831 A nr. 6, aan de gemeentebesturen;* JAARLIJKSCHE VIERING VAN DE OVERWINNING TE WATERLOO (*Prov. Bl.* 1831 *nr.* 129).

De Gouverneur der Provincie Noord-Braband, ontvangen hebbende eene missive van den heere Directeur-Generaal voor de Zaken van de R. K. Eeredienst, van den 8en dezer, no. 12, betreffende de uitvoering van Zr. Ms. besluit, van den 1en bevorens, no. 72, houdende bepalingen, voor het vervolg, nopens den Dankdag of de godsdienstige viering der overwinning van *Waterloo.*

Heeft goedgevonden en verstaan, bij ampliatie van des Gouverneurs aanschrijving, van den 18en dezer, A. no. 3 (*Provinciaal Blad no.* 123), waarbij evengemeld Koninklijk besluit aan de Plaatselijke Besturen, tot derzelver informatie en narigt, is medegedeeld, de hoofden dier Besturen uittenoodigen en aantebevelen, om *telken jare, in de eerste dagen der maand junij,* zoo wel de Ingezetenen als de Kerkleeraars der onderscheidene godsdienstige gezindheden, aan het bepaalde bij voorschreve Koninklijk besluit, op eene gepaste wijze te herinneren, ten einde daardoor alle mogelijke vergetelheid, ten opzigte der tijdige aankondiging van den jaarlijks te vieren Dankdag, voor het vervolg, voortekomen; wordende het aan de hoofden der Plaatselijke en inzonderheid der Stedelijke Besturen, voorts overgelaten, om bij die gelegenheid, nopens de *Burgerlijke viering* van de verjaring van die steeds gedenkwaardige overwinning, welke viering op dien verjaardag zelve behoort plaats te hebben, zoodanige beschikkingen te maken, als zij gepast zullen oordeelen, en de thans voorgeschreven afscheiding derzelve van de godsdienstige viering van dien dag, toelaat.

WATERSNOOD.

960 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 27 *Maart* 1876 *G nr.* 1, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Inspecteur voor het geneeskundig Staatstoezicht over* MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN ZIEKTEN ALS GEVOLGEN VAN PLAATS GEHAD HEBBENDE OVERSTROOMINGEN (*Prov. Bijbl.* 1876 *nr.* 25).

No. 82.
—

Breda, den 23 *Maart* 1876.

Met het oog op de vreeselijke ramp welke een gedeelte onzer provincie zoo zeer heeft geteisterd, en op de nadeelige gevolgen met betrekking tot den algemeenen gezondheidstoestand, welke deze overstrooming, zooals herhaald is gebleken, na zich kan slepen, heb ik noodig geoordeeld Uw Collegie in overweging te geven, of het zijn nut niet zoude hebben eenige maatregelen van voorzorg aan de gemeentebesturen der geheel of gedeeltelijk overstroomde gemeenten aan de hand te doen, als het water zal zijn afgeloopen, ten einde te trachten het voorkomen van ziekten, gevolgen van overstrooming, zoo veel mogelijk tegen te gaan.

1o. Zoodra het water zal afgeloopen zijn moeten de kelders onder de woningen worden uitgepompt, alle aanwezige slib worden opgeruimd en ze zoo veel mogelijk aan eene sterke luchtstroom worden blootgesteld.

2o. De woning en het huisraad, voor zooverre zij onder water hebben gestaan, moeten door herhaald schrobben en boenen en door het afschrappen der muren gereinigd en van al het aanklevende vuil gezuiverd worden, vervolgens met carbolzuur (1 deel ruw carbolzuur met 100 deelen water) worden afgespoeld.

3o. Het is wenschelijk in die woningen, met inachtneming van de noodige voorzorgsmaatregelen tegen brand, een flink vuur te onderhouden en daarna door het openzetten van ramen en deuren de wind er door te laten strijken.

4o. De vloer moet met droog zand of houtzaagsel worden bedekt, dat, zoo het vochtig is, moet vernieuwd worden.

Daar waar zulks kan geschieden, is het opnemen van houten vloeren en het droogen van planken aan te bevelen.

5o. Het slapen op eene bovendieping, zoo er gelegenheid toe bestaat, is raadzaam.

6o. De vocht onder en in de bedstede worde zooveel mogelijk verwijderd, en deze slaapplaatsen worden in geen geval gebruikt, dan nadat zij geheel droog zijn.

7o. Het bedstroo moet zoo dikwijls mogelijk worden vernieuwd en de bedfournitures dagelijks gelucht. Geen gebruik moet er van worden gemaakt tenzij gedroogd.

8o. Bijzondere zorg vereischt het drinkwater Verontreinigd door rivierwater en overloopende privaten, zal het op de gezondheid nadeeligen invloed uitoefenen, en zal het diensvolgens noodig zijn in de behoefte van zuiver drinkwater te voorzien.

9o. Het zooveel mogelijk droog liggen der omgeving van woningen is van groot belang, uitwasemingen van een drassen bodem kunnen niet dan nadeelige gevolgen voor de gezondheid na zich sleepen.

10o. Aan de gemeentebesturen moet worden aanbevolen kosteloos carbolzuur te verstrekken en de behoeftigen van het noodige ligstroo te voorzien.

Overbodig acht ik te spreken over voeding en kleeding, daar de Nederlandsche liefdadigheid gaarne en mild de zorg van op zich neemt.

WATERSTAAT.

Algemeene Zaken.

961 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 23 *December* 1875 *G nr.* 64, *aan de Waterschapsbesturen; mededeeling der volgende missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende* POLDERBELANGEN IN VERBAND MET DE VOLKSGEZONDHEID (*Prov. Bijbl.* 1875 *nr.* 109).

No. 28.

— ’*s Gravenhage*, 18 *December* 1875.

De Inspecteurs voor het geneeskundig staatstoezigt hebben mijne aandacht gevestigd op het feit, dat een aantal polderbesturen zich de gezondheid der ingelanden, als geen polderbelang uitmakende, niet aantrekken en dat zelfs de noodige gezondheidsmaatregelen door polderbesturen dikwijls hardnekkig worden belet.

Wegens den bijzonderen werkkring der waterschapsbesturen, ook in onderscheiding van dien der gemeentebesturen, zal de onthouding in de eerste plaats bedoeld, wel in de meeste gevallen zijn te regtvaardigen; anders echter is het met de beweerde hardnekkige tegenwerking van maatregelen, die de belangen der volksgezondheid waarborgen.

Mogt U hiervan blijken, dan reken ik op Uwen invloed, om dien tegenstand te overwinnen en de aandacht der bedoelde besturen op de eischen van het algemeen welzijn ook in dit opzigt te vestigen, in het vertrouwen dat de Regeering voortaan van hunne medewerking ten goede overtuigd moge zijn.

962 *Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d.* 16 *October* 1902 *G. Nr.* 138, *aan de gemeente- en waterschapsbesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat Handel en Nijverheid betreffende* INZENDING VAN ADRESSEN VAN BEROEP (*Prov. Bijbl.* 1902 *nr.* 128).

No. 203
Afd. Waterstaat A.
—

's Gravenhage, 10 *October* 1902.

Waar in de wet van 10 November 1900 (Staatsblad No. 176) aan besturen of andere belanghebbenden een beroep op de Kroon is gegeven, moet volgens art. 26, eerste lid dier wet het daartoe strekkend adres aan den Koning worden gericht, maar ingediend bij den Commissaris der Koningin in de Provincie.

Gelijk voorschrift wordt aangetroffen in art. 5, derde lid, van de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad No. 113), in art. 10, eerste lid, van de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad No. 139) en in art. 4 derde lid, der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad no. 129.)

Het blijkt herhaaldelijk voor te komen, dat apellanten met voorbijgaan van een dezer voorschriften hun adres van beroep *rechtstreeks* bij de Koningin indienen. In zoodanig geval leidde de begane informaliteit telkens tot eene nietontvankelijkverklaring.

In het belang der rechtzoekenden komt het mij wenschelijk voor, dat aan het hierbedoelde voorschrift zooveel mogelijk bekendheid worde gegeven.

Sommige waterschapsreglementen bevatten de nuttige bepaling, dat in de bekendmaking van de goedkeuring eener keur of politieverordening, voorgeschreven in art. 9, derde lid, der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad No. 139), uitdrukkelijk melding moet worden gemaakt van de verplichting tot inzending van eventueele adressen van beroep aan den Koning *door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin.*

Verdient dit reeds navolging, nuttig is het evenzeer, dat, waar ook andere beslissingen of waar beschikkingen van Uw College ter openbare kennis worden gebracht, of wanneer van eenige beslissing of beschikking aan den belanghebbende mededeeling wordt gedaan, tevens aan de bedoelde verplichting worde herinnerd in al die gevallen, waarin daarvan beroep op de Kroon openstaat.

Verder zoude het wellicht aanbeveling verdienen, dat het onderwerpelijke voorschrift met name onder de aandacht van de gemeente- en polderbesturen worde gebracht, met verzoek daaraan zoowel bij deze als bij verder voorkomende gelegenheden onder de ingezetenen en ingelanden de meest mogelijke bekendheid te geven.

963 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 23 *Juni* 1911 *A nr.* 4, *aan de burgemeesters en de voorzitters der waterschapsbesturen;* WATERBERICHTEN (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 72.)

Ik heb de eer te Uwer kennis te brengen, dat de morgentelegrammen van hoogen waterstand op de rivier de Maas, welke mij voortaan door de waterwaarnemers te Maastricht en Venlo zullen worden overgeseind, zoodra gedurende het tijdvak van 15 November tot 15 Maart die waterstand te Maastricht eene hoogte van 44.50 M. + N.A.P. en te Venlo van 14 M. + N.A.P., en gedurende het tijdvak van 15 Maart tot 15 November te Maastricht eene hoogte van 43 M. + N.A.P. en te Venlo van 12 M. + N.A.P. zal hebben bereikt of overschreden, door mij onmiddellijk na ontvangst telegrafisch zullen worden doorgeseind aan de burgemeesters der gemeenten Maashees, Vierlingsbeek, Sambeek, Beugen, Oeffelt, Linden, Beers, Gassel, Escharen, Velp, Herpen, Huisseling, Dieden, Oijen, Lithoijen, Alem, c.a. (*)

(*) Bij missive van den Minister van Waterstaat d.d. 11 December 1913 nr. 247 Afdeeling Waterstaat is medegedeeld, dat de dagelijksche waterstanden van 8 uur v. m. te Maastricht en te Venlo door de betrokken waterwaarnemers zullen worden overgeseind aan de besturen der gemeenten 's-Hertogenbosch, Boxmeer, Cuijk, Grave, Ravenstein, Megen en Lith.

en aan de voorzitters van de waterschappen de Polder van Dieden, de Polder van der Eigen, de polder van Empel en Meerwijk, de Polder van Escharen en Gassel, het Hoog Hemaal, het Laag Hemaal, 's Lands van Megen, de Polder van Oijen, en 's Lands van Ravenstein. (*)

Ik moge de burgemeesters van genoemde gemeenten alsmede de Voorzitters van voorschreven waterschappen beleefd verzoeken te willen bevorderen, dat

I. deze mededeeling op de in hunne gemeente of in hun waterschap gebruikelijke wijze ter openbare kennis worde gebracht;

II. de eventueel door hen te ontvangen telegrammen ten spoedigste en op de wijze, welke hun het meest geschikt voorkomt ter kennis van belanghebbenden worden gebracht;

III. aan alle belanghebbenden, welke daartoe het verlangen mochten te kennen geven, gelegenheid worde geboden van den inhoud dier telegrammen kennis te nemen.

(*) Ingevolge de beschikkingen van den Commissaris der Koningin van 24 Juli 1911 A nr. 14 en 31 Januari 1912 A nr. 1526 worden de waterberichten alsnog overgeseind aan de waterschappen „de Polder van Teeffelen" en „de Binnenpolder van Velp".

Rijkswaterstaatsdienst.

964 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 8 *October* 1903 *G nr.* 95*; mededeeling van het volgende uittreksel uit de door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid vastgestelde* GRENSREGELING DER ARRONDISSEMENTEN VAN DEN RIJKSWATERSTAAT (*Prov. Bijbl.* 1903 *nr.* 134).

Omschrijving van de grenzen der directiën en bepaling der arrondissementen, waarin de tweede tot en met elfde directiën zijn verdeeld. *)

EERSTE INSPECTIE. Enz.

TWEEDE INSPECTIE.

(2*e en* 3*e*, 6*e*, 7*e en* 8*e Directiën*).

TWEEDE EN DERDE DIRECTIËN.

Deze directiën omvatten de groote rivieren met hun zomer- en winterbed, met uitzondering van de Maas boven kilometerraai 29 bij Well, van de Donge en van de stroomen en zeegaten in Zuidholland, Noordbrabant en Zeeland beneden de lijn getrokken op het Volkerak van den lichtopstand aan den havenmond van de Dintel naar den kerktoren te Ooltgensplaat en ten zuiden van het eiland van Goeree en Overflakkee. Voorts zijn uitgezonderd de Landsdijken en dammen in het winterbed der bovenrivieren bij en in den omtrek van de verdeelpunten tusschen de Rijntakken, de werken tot scheiding van Waal en Maas tusschen Dreumel en Rossum, de werken te Moerdijk en te Willemstad, de tramweghavens te Numansdorp en te Middelharnis, de werken op het eiland Tien Gemeten en die van de aanlegplaats bij Ooltgensplaat, zoomede de

*) Deze omschrijving is aldus gewijzigd bij beschikkingen van den Minister van Waterstaat van 7 November 1912 nr. 242 en 3 Augustus 1915 nr. 228, afd. Waterstaat.

buitendijks gelegen gronden onder Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel, welke zijn beschreven bij het Noordelijk arrondissement van de tiende directie.

De tweede en derde directiën zijn verdeeld in vijf arrondissementen.

Eerste Arrondissement.

Dit arrondissement omvat den Boven-Rijn vanaf de Duitsche grens tot den hoofddam bij Pannerden en de Waal van dien dam tot aan het benedeneinde van den in 1909 verlengden scheidingsdam tusschen de Waal en de afgedamde Maas bij Woudrichem.

Tot dit arrondissement behoort ook de Oude Rijn vanaf den Boven-Rijn tot beneden het pontveer aan het Bergsche hoofd; de grens met het tweede arrondissement wordt daar gevormd door de lijn, getrokken van het snijpunt der buitenkruinlijn van den bandijk van de Lijmers met de grens tusschen de gemeenten Zevenaar en Duiven naar de samenkomst van den Duikerdijk en den Waardschen Dam aan den rechteroever van het Pannerdensch Kanaal.

Aan den Pannerdenschen Kop wordt de grens met het tweede arrondissement gevormd door eene lijn, gaande door het aansluitingspunt van den Zorgdijk van 1749 aan den Pannerdenschen bandijk naar en langs de benedenzijde van de krib, bekend onder het afstandcijfer 9850, vervolgens naar kilometerraaipaal X aan het Pannerdensch Kanaal, staande op den hoofddam, langs de zuidwestelijke kruinlijn van dien hoofddam en langs de zuidwestzijde van den weg langs het fort Pannerden tot de kade tusschen den Sint-Nicolaas- en den Klompenwaard en verder langs de zuidwestelijke kruinlijn dier kade tot den Over-Betuwschen bandijk.

De grens met het vierde arrondissement bij Woudrichem wordt bepaald door den rechteroever van de afgedamde Maas tot aan den scheidingsdam en verder door den zuidelijken voet van het beloop van dien dam tot aan zijn benedeneinde na de in 1909 uitgevoerde verlenging, ver-

volgens door de lijn getrokken van uit dat benedeneinde evenwijdig aan kilometerraai 94 op ongeveer 500 M. beneden die raai tot aan den rechter Waalbandijk.

Tweede Arrondissement.

Dit arrondissement omvat het Pannerdensch Kanaal, den Neder-Rijn en de Lek vanaf den hoofddam te Pannerden tot aan den kop van den separatiedam tusschen de Lek en de Noord.

Tot dit arrondissement behoort ook de Oude Rijn beneden het pontveer aan het Bergsche Hoofd.

De grenzen met het eerste arrondissement zijn bij dat arrondissement omschreven.

De grens met het derde arrondissement nabij den IJsselkop wordt bepaald door eene lijn, gaande langs de driehoekszijde LXVII^{a}—LXIX, verder langs de benedenzijde van de krib, bekend onder het afstandscijfer 20550, vandaar naar den kop van den separatiedam en vervolgens naar hoekpunt LXXI^{R}, daarna langs de driehoekszijde LXXI^{R}—LXXIII over eene lengte van 500 M. en verder naar dijkpaal 8 op den Westervoortschen dijk.

De grens met het vierde en met het vijfde arrondissement wordt gevormd door eene lijn, gaande door de punten: dijkpaal 153 op den dijk van de Alblasserwaard, de kop van den separatiedam tusschen de Noord en de Lek en dijkpaal 192 op den bandijk van de Krimpenerwaard.

Derde Arrondissement.

Dit arrondissement omvat den IJssel met zijne monden, van den hoofddam te Westervoort tot in de Zuiderzee, met inbegrip van het vaarwater buiten den Ketelmond tot 1500 M. in zee.

De grens met het tweede arrondissement is bij dat arrondissement omschreven.

Vierde Arrondissement.

Dit arrondissement omvat de Boven-, de Beneden-, en de

Nieuwe Merwede, de Maas beneden kilometerraai 29 bij Well, de Bergsche Maas, den Amer, het Heusdensch kanaal, de afgesloten Maas tusschen Well en Woudrichem, de Oude Maas, de Noord, het Mallegat, de Dordsche Kil, de Krabbe, het Spui, het Beerengat, het Hollandsch Diep, het Haringvliet en het gedeelte van het Volkerak, gelegen boven de lijn getrokken van den lichtopstand aan den havenmond van de Dintel naar den kerktoren te Ooltgensplaat.

Tot dit arrondissement behoort ook de Biesbosch of het Bergsche Veld tusschen de Beneden- en de Nieuwe Merwede ten noorden en ten zuiden van het eiland van Dordrecht met de daarin gelegen Rijkswerken, de bandijk langs den linkeroever van de Nieuwe Merwede, met de daarin gelegen Rijkswerken, de Biesbosch achter en bezuiden den bandijk, en de scheidingsdam met de sluiswerken te Andel.

De grenzen met het eerste en met het tweede arrondissement zijn bij die arrondissementen omschreven.

De grens met het vijfde arrondissement wordt gevormd:

a. aan het benedeneinde van de Noord door eene lijn, gaande door den kop van den separatiedam tusschen de Lek en de Noord en hoekpunt CCCXVI*a* der herziene rivierkaart op den bandijk van IJsselmonde.

b. aan het benedeneinde van de Oude Maas door de grensscheiding tusschen de gemeenten Pernis en Hoogvliet, van den Oud-Engelandschen dijk, en de westwaartsche verlenging dier grenscheiding tot het snijpunt met de polderkade aan den linkeroever der Oude Maas, verder door de buitenkruinlijn van die kade tot de aansluiting daarvan met den dijk van den Nieuwen polder, de buitenkruinlijn van den oostelijken en zuidelijken dijk van dien polder tot den verlengden dam door het Hartelsche Gat en den oostelijken teen van dien dam tot aan het aansluitingspunt met den Noorddijk van den Spijkenissepolder.

Op het Haringvliet wordt de grens van het arrondissement bepaald door de lijn, getrokken van het licht op den dijkshoek bij de Hoorensche hoofden naar het baken de

Pieter (haven van Dirksland), met dien verstande, dat beneden deze grenslijn de uitvoering van baggerwerken in het belang van de zeevaart op Dordrecht, alsmede de opruiming van gezonken vaartuigen, welke voor die vaart hinderlijk liggen, mede tot dit arrondissement behooren.

Vijfde Arrondissement.

Dit arrondissement omvat de Nieuwe Maas van Krimpen tot Rozenburg, het Scheur en de Doorgraving aan den Hoek van Holland met de werken aldaar, de Noordgeul, de Botlek en de Brielsche Nieuwe Maas.

Tot dit arrondissement behooren ook het kanaal door het benedeneind van Rozenburg en de afdamming in het Scheur.

De grenzen met het tweede arrondissement bij de Lek en met het vierde arrondissement bij de Noord en bij de Oude Maas zijn bij die arrondissementen omschreven.

Aan den mond van den Hollandschen IJssel wordt het arrondissement begrensd als beschreven is bij het Noordelijk arrondissement van de tiende directie. De separatiewerken behooren tot het vijfde arrondissement.

ZESDE DIRECTIE. Enz.

ZEVENDE DIRECTIE.

Deze directie omvat de provincie *Noordbrabant* met zondering van de gedeelten, welke tot de tweede en derde directiën behooren en bij het vierde arrondissement van die directiën zijn beschreven, en van het in de voornoemde provincie gelegen deel van de rivier de Maas met haar winterbed bovenwaarts van kilometerraai 29 bij Well.

Zij is verdeeld in het *Oostelijk* en het *Westelijk* arrondissement.

De aanleg van het Wilhelminakanaal vormt een afzonderlijken dienst.

Oostelijk Arrondissement.

Dit arrondissement omvat het oostelijk deel van de provincie Noordbrabant beoosten de navolgende scheidingslijn

Aanvangende bij de Belgische grens volgt deze de westzijde van den Rijksweg over Goirle naar Tilburg, vervolgens de westzijde van den provincialen weg van Tilburg naar Sprang tot de zuidelijke grens van laatstgenoemde gemeente; daarna volgt zij de zuidelijke en oostelijke grens dier gemeente en de zuidelijke grens der gemeenten Waalwijk en Baardwijk tot de snijding van deze grens met de westelijke grens van de gronden behoorende tot het uitwateringskanaal 's Hertogenbosch—Drongelen; verder volgt deze lijn de westelijke grens dier gronden tot den linkeroever van de Bergsche Maas, daarna 175 M. stroomopwaarts vanaf dezen oever de oostelijke grens der voornoemde gronden tot het snijpunt dezer grens met de noordelijke grens van den Rijksweg door den voormaligen Baardwijkschen Overlaat, daarna die noordelijke grens tot den buitenteen van den dijk van het waterschap van Stad en Lande van Heusden en ten slotte den buitenteen van dien dijk tot de aansluiting aan den linkerdijk van de Bergsche Maas beneden Hedikhuizen.

Westelijk Arrondissement.

Dit arrondissement omvat de provincie Noordbrabant bewesten de westelijke grens van het Oostelijk arrondissement, hiervóór bij dat arrondissement beschreven.

Tot dit arrondissement behooren het Oude Maasje, de ban- of leidijken langs de Bergsche Maas met den afsluitdijk bij Well en de draaibrug over het Heusdensch kanaal bij Nederhemert

ACHTSTE DIRECTIE.

Deze directie omvat de provincie *Limburg* benevens het in Gelderland en Noordbrabant gelegen deel van de rivier de Maas met haar winterbed bovenwaarts van kilometerraai 29 bij Well.

Zij is verdeeld in het arrondissement *de Maas*, het *Noordelijk* arrondissement en het *Zuidelijk* arrondissement.

Arrondissement de Maas.

Dit arrondissement omvat de rivier de Maas van de grensscheiding met België tot kilometerraai 29 bij Well, met inbegrip van de overlaatsgebieden in de provincie Limburg, benevens de werken van nieuwe kanalen in die provincie, welke met de Maas in gemeenschap zullen komen, uitgezonderd met ingang van 1 November 1915 de aanleg van het Kanaal van Wessem naar Nederweert waarvoor dien datum een afzonderlijken dienst zal gevormd worden, en met uitzondering van de veren, bruggen en rijkswegen, welke binnen de grens van het winterbed der rivier zijn gelegen.

Noordelijk Arrondissement.

Dit arrondissement enz.

Provinciale Waterstaatsdienst.

965 *Besluit van Gedeputeerde Staten dd.* 6 *Februari* 1873, *tot vaststelling van het* PROGRAMMA *van het* EXAMEN *voor* PROVINCIAAL OPZICHTER *van den Waterstaat in Noord-Brabant* (*Prov. Bl.* 1873 *nr.* 10).

De Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

Gelet op artikel 3 van het besluit der Provinciale Staten van 5 Juli 1872 (Provinciaal blad No. 31), waarbij is bepaald, dat, om tot Provinciaal Opzichter van den Waterstaat te kunnen worden benoemd, door hen die niet in het bezit zijn van een diploma van civiel Ingenieur, in tegenwoordigheid eener Commissie uit Gedeputeerde Staten een examen zal behooren afgelegd te worden, volgens een door Gedeputeerde Staten vast te stellen programma.

Gelet op het bericht van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in het 6de district, dd. 29 Januari jl. No. 254/179.

Hebben besloten als volgt:

Art. 1.

Bij het afnemen van het examen, af te leggen, om, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 3 van het besluit der Staten van 5 Juli 1872, voor eene benoeming tot Provinciaal Opzichter van den Waterstaat in aanmerking te kunnen komen, zal het volgende programma tot leiddraad strekken.

Vereischten:

a. Het schrijven van duidelijk leesbaar schrift.

b. Het maken van een opstel of verslag in de Nederlandsche taal, over een op te geven onderwerp, zonder grove fouten tegen taal en stijl.

c. De beginselen der rekenkunde;

het nauwkeurig en vlug rekenen, zoo met geheele getallen als met gewone en tiendeelige breuken;

de vierkants worteltrekking;

het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten.

d. De beginselen der stelkunde, tot en met de vierkants vergelijkingen.

e. De beginselen der meetkunde, bijzonder tot het berekenen van oppervlakte en inhoud zooals bij de uitvoering van werken en het opmaken van begrootingen van kosten te pas komt.

f. De beginselen der landmeetkunde, het uitbakenen van rechte en gebogen richtingen, het in kaart brengen van gedane opmetingen, en het verrichten van eenvoudige waterpassingen, tot het nemen van profillen vereischt.

g. De verklaring en het gebruik van den gewonen meetketting, het meetkruis, astrolabium en boussole, van het timmermans-, fleschjes- en luchtbelwaterpas; alsmede de kennis van het gebruik en de correctie van een der gewone waterpasinstrumenten van Becker, Lenoir, Ramsden of Troughton.

h. De kennis der bouwstoffen en van hare eigenschappen en gebreken, benevens van de wijze zooals deze in den handel voorkomen.

i. De kennis van de aanwending en samenvoeging der bouwstoffen, en dus van timmer-, metsel-, smids- en andere werken, benevens van de beginselen der burgerlijke bouwkunde.

k. De kennis van den aanleg van grint-, klinker- en keiwegen, met inbegrip van de daarbij voorkomende werken, als aarde- en rijswerken, duikers en bruggen.

l. De kennis der eerste beginselen van den sluizenbouw, alsmede der waterloopkunde, toegepast op rivieren en kanalen.

m. Het rechtlijnig teekenen en het in kaart brengen van het opgemeten terrein.

n. De aardrijkskunde van Nederland.

Tot aanbeveling zal strekken:

o. Bekwaamheid in een of ander handwerk, hetzij als timmerman, metselaar, smid, molenmaker of rijswerker.

p. De kennis der eenvoudige werktuigen.

q. De kennis der Fransche taal.

r. Ervarenheid in het handteekenen.

Art. 2.

Tot het examen worden alleen toegelaten Nederlanders, niet ouder dan 30, en niet jonger dan 20 jaren, van een goed zedelijk gedrag en van een gezond lichaamsgestel, zonder gebreken, die hinderlijk zijn of hen voor den dienst van opzichter ongeschikt maken.

Art. 3.

Het besluit van Gedeputeerde Staten van 22 Maart 1856 (Provinciaal blad No. 12) wordt ingetrokken.

966 *Besluit van Gedeputeerde Staten d.d.* 28 *Januari* 1897 *(Prov. Bl. nr.* 3) *gewijzigd bij besluiten van* 28 *Januari* 1909 *(Prov. Bl. nr.* 5) *en* 4 *April* 1917 *(Prov. Bl. nr.* 9); *aanwijzing der* DIENSTKRINGEN EN STANDPLAATSEN DER OPZICHTERS *van den provincialen waterstaat.*

De Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant;

Gezien het schrijven van den Hoofdingenieur van den provincialen waterstaat in dit Gewest, gedagteekend 22 dezer No. 94 P. W. D., betreffende de dienstkringen en standplaatsen van de opzichters van den provincialen waterstaat;

Hebben besloten:

Met intrekking van de tot heden geldende besluiten vast te stellen als volgt:

De provincie Noord-Brabant wordt voor de uitoefening van den provincialen Waterstaatsdienst verdeeld in tien dienstkringen, met de hierna genoemde gemeente als standplaats voor den met den dienst belasten opzichter.

Ie dienstkring, standplaats 's-Hertogenbosch.

De Ie dienstkring omvat de gemeenten:

Alem, c. a., Berghem, Deursen, c. a., Dieden, c. a., Empel c.a., Geffen, Grave, Heesch, Herpen, 's-Hertogenbosch, Huisseling c.a., Lith, Lithoijen, Megen c. a., Nistelrode, Nuland, Oijen c. a., Oss, Ravenstein, Reek, Rosmalen, Schaijk en Velp.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

1e perceel. Weg van 't Wildt, gemeente Alem c. a., over Maren, Kessel, Lith en Lithoijen naar Oss.

2e perceel. Weg van Oijen naar Oss en van daar over Berghem naar Herpen, met de zijtakken Berghem—Haren—Maasdijk en Schaijk naar 's Rijksweg.

3e perceel. Weg van Heesch over Nistelrode, Uden, Zeeland en Reek naar en over den Maasdijk tot bij Overlangel.

IIe dienstkring, standplaats Boxmeer.

De IIe dienstkring omvat de gemeenten:

Beers, Beugen c. a., Boxmeer. Cuijk, c. a., Escharen, Gassel, Haps, Linden, Maashees c. a., Mill c. a., Oeffelt, Oploo c. a., Sambeek, Uden, Vierlingsbeek, Wanroij en Zeeland.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

4e perceel. (gedeelte). Weg van Uden over Volkel naar Mill met den zijtak door Uden.

6e perceel. Weg van Stotershut, gemeente Oploo c. a., door St. Anthonis, Boxmeer en Vierlingsbeek naar de Limburgsche grens te Maashees, met vier zijtakken St. Anthonis—Wanroij, Oploo—Overloon—Limburgsche grens, Boxmeer—Groot Rijksveer en Vierlingsbeek—Veer de Bekerstaai.

7e perceel. (gedeelte). Weg van Grave over Gassel, Beers, Cuijk en Oeffelt naar Boxmeer met de zijtakken Maasdijk—Velp—Grave, Oeffelt—Maasveer en Oeffelt—Haps—Mill.

IIIe dienstkring, standplaats Veghel.

De IIIe dienstkring omvat de gemeenten:

Beek en Donk, Berlicum, Boekel, Dinther, den Dungen, Erp, Gemert, Heeswijk, Liempde, St. Michiels-gestel, St. Oedenrode, Schijndel en Veghel.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

4e perceel (gedeelte). Weg van Rosmalen, over Berlicum, Heeswijk en Dinther naar Veghel en van daar naar Uden.

5e perceel. Weg van Veghel door Erp en Gemert naar Stotershut onder Oploo, met den zijtak van Gemert naar de Beeksche brug.

12e perceel. Weg van Vught over St. Michiels-gestel en Schijndel naar St. Oedenrode met de zijtakken St. Oedenrode—Veghel en St. Michiels-gestel—den Dungen—Berlicum.

IVe dienstkring, standplaats Helmond.

De IVe dienstkring omvat de gemeenten:

Aarle-Rixtel, Asten, Bakel c. a., Deurne c. a., Geldrop,

Helmond, Lierop, Lieshout, Mierloo, Nunen c. a., Someren, Son c. a., Stiphout en Vlierden.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

8e perceel. Weg van Geldrop over Mierlo naar Helmond; van Helmond naar Deurne en de zijtakken van Helmond over Stiphout naar Gerwen en van Bakel naar Milheeze, naar Gemert, naar Deurne en naar Helmond.

9e perceel. Weg van Heeze over Someren naar Sluis no. 11 van de Zuid-Willemsvaart en van daar over Asten naar de Limburgsche grens bij Meijel.

13e perceel. Weg van St. Oedenrode over Lieshout en Aarle-Rixtel naar Helmond met de zijtakken Nijnsel—Son—Woensel en Aarle-Rixtel—Beeksche brug over de Zuid-Willemsvaart.

Ve dienstkring, standplaats Eindhoven.

De Ve dienstkring omvat de gemeenten:

Aalst, Bergeijk, Bladel c. a., Borkel c. a., Budel, Dommelen, Duizel c. a., Eersel, Eindhoven, Gestel c. a., Heeze, Hooge- en Lage-Mierde, Hoogeloon c. a., Leende, Luiksgestel, Maarheeze, Oerle, Reusel, Riethoven, Soerendonk c.a., Stratum, Strijp, Tongelre, Valkenswaard, Veldhoven c. a., Vessem c. a., Waalre, Westerhoven, Woensel, Zeelst en Zesgehuchten.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

10e perceel. Weg van Maarheeze over Soerendonk en Budel naar de Belgische grens bij Hamont.

11e perceel. Weg van Leende over Valkenswaard, Dommelen, Westerhoven en Bergeijk, tot de Belgische grens te Luijksgestel.

14e perceel. Weg van Lieshout over Nunen en Tongelre naar Stratum.

15e perceel. Weg van Eindhoven over Gestel—Veldhoven—Eersel—Bladel tot de Belgische grens te Reusel met zijtak Steensel—Riethoven—Westerhoven.

VIe dienstkring, standplaats Tilburg.

De VIe dienstkring omvat de gemeenten:

Alphen c. a., Berkel, Best, Boxtel, Diessen, Esch, Goirle, Haaren, Helvoirt, Hilvarenbeek, Loonopzand, Moergestel, Oirschot, Oisterwijk, Oostelbeers c. a., Tilburg, Udenhout en Vught.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

16e perceel. Weg van St Oedenrode over Best—Oirschot en Moergestel naar Tilburg.

17e perceel. Weg van Oirschot over Oostelbeers, Diessen en Hilvarenbeek naar Tilburg.

20e perceel. Weg van Besoijen over Sprang en Loonopzand naar Tilburg, met den zijtak van Loonopzand over Udenhout en Oisterwijk naar Moergestel.

VIIe dienstkring, standplaats Heusden. *)

De VIIe dienstkring omvat de gemeenten:

Almkerk, Andel c. a., Baardwijk, Besoijen, Bokhoven, Capelle, Cromvoirt, Drongelen c. a., Drunen, Dussen c. a., Engelen, Giessen, Hedikhuizen, Herpt, Heesbeen c. a., Heusden, Meeuwen c. a., Nieuwkuik, Oudheusden, Raamsdonk, Rijswijk, Sprang, Veen, Vlijmen, Vrijhoeve-Capelle, Waalwijk, Waspik, de Werken c. a., Werkendam, Woudrichem en Wijk.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

18e perceel. Weg van 's-Bosch—Vlijmen—Nieuwkuik naar Drunen met den zijtak van Nieuwkuik naar Helvoirt.

19e perceel. Weg van Heusden over Drunen naar en door Baardwijk en van Waalwijk over Besoijen en Capelle naar Waspik.

21e perceel. Weg van Genderen over Eethen, Meeuwen, Dussen en Almkerk naar Werkendam met den zijtak van Heusden naar Doeveren, van Heesbeen naar de Bergsche Maas en over den Groenendijk naar den Elsdijk onder Drongelen.

---

*) Na 1 October 1917 „Waalwijk".

VIIIe dienstkring, standplaats Breda.

De VIIIe dienstkring omvat de gemeenten:

Baarle-Nassau, Breda, Chaam, Dongen, Geertruidenberg, Gilze c. a., Ginneken c. a., 's-Gravenmoer, Hooge- en Lage-Zwaluwe, Made c. a., Oosterhout, Princenhage, Rijsbergen, Terheijden, Teteringen en Zundert.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

22e perceel. Weg van Waspik over 's-Gravenmoer, Oosterhout, Made en Wagenberg tot het zoogenaamde Withuis, met de zijtakken van Made naar Geertruidenberg, van Wagenberg naar Hooge Zwaluwe en van Oosterhout langs de Vijf Eiken naar den Rijksweg 1e klasse van Breda naar Tilburg.

23e perceel. Weg van Moerdijk naar Lage-Zwaluwe.

30e perceel. Weg van Seppe over Rucphen en Zundert naar de Belgische grens in de richting van Meir.

31e perceel. Weg van Ulvenhout onder Ginneken over Chaam en Baarle-Nassau tot aan de Belgische grens in de richting van Turnhout met de zijtakken Baarle-Nassau over Alphen naar Gilze, van Gilze naar Bavel en van Chaam naar Gilze.

IXe dienstkring, standplaats Oudenbosch.

De IXe dienstkring omvat de gemeenten:

Etten c. a., Fijnaart c. a., Hoeven, Klundert, Oudenbosch, Rucphen c. a., Standdaarbuiten, Willemstad en Zevenbergen.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

24e perceel. Weg van Roodevaart over Zevenbergen en Leur naar Vaartkant, met den zijtak van Zevenbergen naar Standdaarbuiten.

25e perceel. Weg van de Drie Hoefijzers over Zevenbergen, Klundert en Oude Molen naar Willemstad.

26e perceel. Weg van Oude-Molen over Fijnaart en Standdaarbuiten naar Oudenbosch en van daar over Hoeven naar Etten, met de zijtakken Fijnaart—Stampersgat en Fijnaartsche kade—Stoofdijk.

Xe dienstkring, standplaats Bergen-op-Zoom.

De Xe dienstkring omvat de gemeenten:

Bergen-op-Zoom, Dinteloord c. a., Halsteren, Huijbergen, Nieuw-Vossemeer, Ossendrecht, Oud- en Nieuw-Gastel, Putte, Roosendaal c. a., Steenbergen c. a., Woensdrecht en Wouw.

Tot dezen dienstkring behooren de provinciale wegen:

27e perceel. Weg van Dinteloord over Stampersgat en Oud-Gastel naar Roosendaal, met de zijtakken Oud-Gastel—Kruisland en Oud-Gastel—Oudenbosch.

28e perceel. Weg van Ruigenhilschen dijk over Dinteloord, Steenbergen en Halsteren naar den Rijksweg van Bergen-op Zoom naar Tholen, met den zijtak Steenbergen—Kruisland—Roosendaal.

29e perceel. Weg van Bergen-op-Zoom over Hoogerheide naar de Belgische grenzen onder Putte, met zijtakken van het gehucht Korteven naar het Station Woensdrecht, van Hoogerheide over Huijbergen naar de Belgische grens en van Huijbergen naar Overberg.

Met den dienst zijn belast de Opzichters van den Provincialen Waterstaat:

In den Ien dienstkring A. A. J. van Engelen te 's Bosch.

In den IIen dienstkring H. G. Lamers te Boxmeer (tijd: Gennep).

In den IIIen dienstkring C. E. van de Bult te Veghel.

In den IVen dienstkring J. G. D. van der Donk te Helmond.

In den Ven dienstkring H. S. F. Koenen te Eindhoven.

In den VIen dienstkring A. de Bruin te Tilburg.

In den VIIen dienstkring H. Wijnands te Heusden (tijd: 's Bosch. *)

In den VIIIen dienstkring J. Sluis te Breda.

In den IXen dienstkring M. W. J. Heesterman te Oudenbosch.

In den Xen dienstkring P. L. J. M. van der Ven te Bergen-op-Zoom.

*) Na 1 October 1917 T. Pijnenburg te Waalwijk.

967 REGLEMENT OP HET PENSIONNEEREN VAN WEDUWEN EN WEEZEN VAN DE AMBTENAREN VAN DEN PROVINCIALEN WATERSTAAT *in Noordbrabant, vastgesteld bij besluit der Staten van* 17 *November* 1897 (*Prov. Bl. nr.* 30), *gewijzigd bij besluit van* 23 *Juli* 1908 (*Prov. Bl. nr.* 48).

Artikel 1.

Aan de weduwen van de ambtenaren van den provincialen Waterstaat in Noordbrabant en aan hunne weezen wordt pensioen verleend ten laste van de provincie in de gevallen, onder de voorwaarden en naar de regelen in dit reglement omschreven.

Art. 2.

Voor de toekenning van pensioen, volgens dit reglement komen enkel in aanmerking weduwen en weezen van die ambtenaren van den provincialen Waterstaat, welke van eene vaste, door de Staten of Gedeputeerde Staten verstrekte aanstelling voorzien, bij de invoering van dit reglement in dienst zijn, later in dienst treden en ten aanzien van wie eene provinciale pensioensregeling bestaat.

Art. 3.

Onder weezen worden in dit reglement verstaan ongehuwde, wettige of gewettigde kinderen beneden den leeftijd van achttien jaren van de overleden in artikel 2 genoemde ambtenaren.

Stiefkinderen hebben geen aanspraak op pensioen.

Art. 4.

Het weduwen- en weezenpensioen wordt niet verleend:

1°. wanneer de ambtenaar niet eervol is ontslagen;

2°. wanneer de ambtenaar:

a. na zijne pensionneering in het huwelijk is getreden;

b. in het huwelijk is getreden na zijn zestigste levensjaar te hebben bereikt,

met dien verstande evenwel dat kinderen, gesproten uit een vroeger huwelijk door den ambtenaar aangegaan vóór zijne pensionneering of vóór zijn zestigste jaar, hunne aanspraken op pensioen behouden.

Het weduwen-pensioen wordt niet verleend, wanneer echtscheiding of scheiding van tafel en bed heeft plaats gehad; terwijl het vroeger toegekende weduwen-pensioen vervalt, wanneer de weduwe een nieuw huwelijk aangaat.

Art. 5.

De pensioenen bedragen per jaar:

a. voor weduwen, drie tienden van de som, welke de echtgenoot laatstelijk als jaarwedde genoot;

b. voor elk der pensioen-gerechtigde kinderen een vijfde van het weduwen-pensioen, met dien verstande, dat het totaal bedrag van het weezen-pensioen, dat van het weduwen-pensioen niet kan overschrijden.

Het bedrag van het weezen-pensioen wordt gelijkelijk over de pensioengerechtigde weezen van den ambtenaar verdeeld.

c. Ingeval, om welke redenen ook, geen weduwen-pensioen wordt uitgekeerd, wordt het weezen-pensioen berekend naar den maatstaf, hiervoor sub *b* genoemd, met de helft verhoogd. Het jaarlijksch bedrag der pensioenen wordt in volle guldens bepaald. Onderdeelen van een gulden komen daarbij voor een gulden in berekening.

Art. 6.

Het weduwen-pensioen, genoemd in artikel 5 sub *a*, zoowel als het gezamenlijk bedrag van het weezen-pensioen, genoemd sub *b*, kunnen de som van zevenhonderd en twintig gulden per jaar niet te boven gaan; bij de regeling dier pensioenen komt als jaarwedde geen hooger bedrag dan twee duizend vier honderd gulden in aanmerking.

Art. 7.

Het weduwen- en weezen-pensioen gaat in met den dag, waarop de betaling van de jaarwedde of het pensioen van den ambtenaar eindigt. Het wordt kwartaalsgewijze, bij den aanvang van ieder kwartaal voldaan.

Art. 8.

Het weduwen-pensioen vervalt, behalve in het geval, vermeld in artikel 4, na afloop van het kwartaal, waarin de weduwe is overleden; het weezen-pensioen, na afloop van het kwartaal, waarin het tot pensioen gerechtigde kind den leeftijd van 18 jaren heeft bereikt.

Het pensioen wordt geschorst gedurende den tijd, dat de weduwe, of het tot pensioen gerechtigde kind gevangenisstraf ondergaat.

Art. 9.

Van de jaarwedde der ambtenaren van den provincialen Waterstaat wordt eene doorloopende korting ingehouden, ten bedrage van vijf procent van hunne jaarwedde. Die korting houdt op met den dag, waarop een ambtenaar wordt gepensionneerd; een ongehuwd ambtenaar of weduwnaar zonder kinderen beneden den leeftijd van 18 jaren, zijn 60e levensjaar heeft bereikt, of voor een ambtenaar boven de 60 jaren op den dag dat hij weduwnaar wordt en geen kinderen beneden den leeftijd van 18 jaren heeft.

Deze kortingen worden jaarlijks onder de gewone inkomsten op de begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven opgenomen.

Voor de toepassing van deze bepaling wordt de jaarwedde of het pensioen niet hooger berekend dan twee duizend vier honderd gulden.

Art. 10.

Bij een besluit van Gedeputeerde Staten wordt geregeld, welke stukken en bescheiden moeten worden overgelegd, om de geldigheid van de aanspraken op pensioen te bewijzen en de uitbetaling te kunnen doen plaats hebben.

Art. 11.

In alle geschillen omtrent de bedoeling en de toepassing van dit reglement wordt door Gedeputeerde Staten beslist.

Art. 12.

Indien de ambtenaren van den provincialen Waterstaat, die bij de inwerkingtreding van dit reglement in dienst zijn, de in artikel 9 vermelde korting niet wenschen te betalen, moeten zij binnen één maand na de inwerkingtreding van dit reglement daarvan schriftelijk mededeeling doen aan Gedeputeerde Staten.

Tengevolge van die mededeeling gaat voor de door hen na te laten betrekkingen alle aanspraak op weduwen- en weezen-pensioen onherroepelijk verloren.

968 *Besluit van Gedeputeerde Staten dd.* 26 *Mei* 1898 *ter uitvoering van art.* 10 *van het* REGLEMENT OP HET PENSIONNEEREN VAN WEDUWEN EN WEEZEN VAN DE AMBTENAREN *van den provincialen waterstaat in Noord-brabant* (*Prov. Bl.* 1898 *nr.* 11).

De Gedeputeerde Staten der provincie Noord-Brabant;

Gezien het besluit der Staten van 17 November 1897 (Provinciaal blad No. 30), tot vaststelling van een reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen van de ambtenaren van den provincialen waterstaat in Noord-Brabant;

Overwegende, dat krachtens artikel 10 van dat besluit, door deze Vergadering behooren te worden geregeld, welke stukken en bescheiden moeten worden overgelegd, om de geldigheid van de aanspraken op pensioen te bewijzen en de uitbetaling te kunnen doen plaats hebben;

Hebben besloten:

a. vast te stellen, dat tot voorschreven einde door de rechthebbenden zullen behooren te worden overgelegd:

1o. een uittreksel uit het sterfteregister, betreffende den Ambtenaar, door wiens overlijden weduwe en weezen recht op pensioen verkrijgen;

2o. een gewaarmerkt afschrift van de huwelijksacte en

3o. uittreksels uit de geboorteregisters van al de in leven zijnde ongehuwde, wettige of gewettigde kinderen beneden den leeftijd van 18 jaar van den overleden ambtenaar en

b. te bepalen, dat aanspraak op de kwartaalsgewijze uitbetaling van het weduwen- en weezenpensioen eerst wordt verkregen na inzending van eene verklaring van den Burgemeester der woonplaats, waaruit blijkt, dat de pensioengerechtigde weduwen en weezen op den eersten dag van het ingetreden kwartaal nog in leven zijn en niet hertrouwd is of gehuwd zijn.

969 REGLEMENT OP HET PENSIONNEEREN VAN VASTE ARBEIDERS *in dienst der provincie Noordbrabant vastgesteld bij besluit der Staten van* 19 *November* 1902 (*Prov. Bl.* 1903 *nr.* 1) *gewijzigd bij besluit van* 25 *Juli* 1910 (*Prov. Bl.* 1911 *nr.* 17).

Artikel 1.

Aan de vaste arbeiders op de provinciale wegen, zoomede aan de brugwachters van de provinciale beweegbare bruggen kan pensioen worden verleend:

a. wanneer zij den leeftijd van 65 jaren hebben bereikt; en

b. wanneer zij op vroegeren leeftijd tengevolge van ziels- of lichaamsgebreken, die hen naar het oordeel van Gedeputeerde Staten voor den dienst voortdurend ongeschikt maken, eervol zijn ontslagen.

Art. 2.

Het pensioen wordt verleend door Gedeputeerde Staten op voordracht of na verhoor van den Hoofd-ingenieur van den provincialen Waterstaat.

Art. 3.

Het pensioen wordt berekend naar het aantal jaren, dat zij als vast arbeider op de wegen of als brugwachter aan de provinciale beweegbare bruggen zijn werkzaam geweest.

Het gedeelte van een jaar, minder dan zes maanden, wordt daarbij niet, dat van meer dan zes maanden voor een vol jaar in rekening gebracht.

Art. 4.

Bij eene dienstvervulling van minder dan tien jaren wordt geen pensioen toegekend.

Art. 5.

Geen pensioen wordt verleend, wanneer een arbeider of brugwachter niet eervol is ontslagen.

Art. 6.

Het pensioen gaat in na het eindigen van de week, waarvoor de betaling van het weekgeld of in geval van ziekte van de ziekteuitkeering ophoudt.

Art. 7.

De betaling geschiedt op het einde van ieder kwartaal.

Bij overlijden wordt het ingetreden kwartaal ten volle uitbetaald.

Art. 8.

Het pensioen bedraagt zes gulden per jaar voor ieder dienstjaar, met dien verstande, dat het een maximum bedrag van twee honderd en veertig gulden in het jaar niet kan te boven gaan.

Art. 9.

Ingeval de arbeider of brugwachter ouderdomsrente ingevolge artikel 369 of 370 der Invaliditeitswet geniet, ontvangt hij als pensioen een bedrag, dat toegevoegd aan die rente hem het genot verzekert van eene uitkeering, gelijkstaande met die, welke hem ingevolge dit beeluit toekomt.

Art. 10.

De arbeider of brugwachter, die tot gevangenisstraf of hechtenis van drie maanden of meer of tot opzending naar eene Rijkswerkinrichting voor den tijd van drie maanden of meer onherroepelijk is veroordeeld, of die uit de ouderlijke macht of de voogdij over zijne minderjarige kinderen is ontzet, mist van af het tijdstip, waarop het rechterlijk vonnis, die veroordeeling of ontzetting uitsprekend, onherroepelijk is geworden, totdat hij de straf zal hebben ondergaan of daarvan kwijtschelding zal hebben bekomen, of totdat hij in de ouderlijke macht of voogdij bij rechterlijk vonnis is hersteld, het genot van pensioen.

Gedeputeerde Staten, daartoe termen vindende, kunnen gedurende dien tijd over het pensioen van den veroordeelde of ontzette ten behoeve van zijne echtgenoote of minderjarige kinderen beschikken.

Het in het eerste lid bepaalde geldt niet voor den veroordeelde, die voorwaardelijk in vrijheid is gesteld of gelaten gedurende den tijd, dat hij zich in vrijheid bevindt.

Art. 11.

In alle geschlllen omtrent de toepassing en de bedoeling van deze regeling wordt door Gedeputeerde Staten beslist.

Overgangsbepaling.

Art. 12.

De voor 1 Juli 1916 reeds toegekende pensioenen worden verhoogd en berekend en uitgekeerd overeenkomstig het bepaalde in artikel 8 van dit besluit.

Slotbepaling.

Art. 13.

Dit besluit treedt in werking op den dag zijner afkondiging en werkt terug tot 1 Juli 1916.

970 REGLEMENT OP DEN PROVINCIALEN WATERSTAAT *in Noordbrabant, vastgesteld bij besluit der Staten van* 22 *Juli* 1903 (*Prov. Bl. nr.* 30) *gewijzigd bij besluiten van* 9 *Juli* 1907 (*Prov. Bl. nr.* 84), *van* 22 *December* 1909 (*Prov. Bl.* 1910 *nr.* 17), *van* 21 *Juli* 1910 (*Prov. Bl. nr.* 30), *van* 18 *Juli* 1912 (*Prov. Bl. nr.* 34), *van* 17 *December* 1914 (*Prov. Bl.* 1915 *nr.* 7) *en van* 25 *Juli* 1916 (*Prov. Bl. nr.* 29).

AFDEELING I.

Samenstelling, benoeming en ontslag van het personeel.

Artikel 1.

Het personeel van den provincialen Waterstaat is samengesteld uit een Hoofdingenieur, een Ingenieur, opzichters en bureelambtenaren.

Art. 2.

De Hoofdingenieur en Ingenieur worden door de Provinciale Staten benoemd en ontslagen.

De benoeming geschiedt op eene aanbeveling van minstens drie personen, door Gedeputeerde Staten in te dienen.

De andere in artikel 1 genoemde ambtenaren worden door Gedeputeerde Staten benoemd, bevorderd en ontslagen.

De in dit artikel bedoelde ambtenaren kunnen, in geval van merkelijke achteloosheid, plichtverzuim of wangedrag, worden geschorst door Gedeputeerde Staten hetzij met, hetzij zonder geheele of gedeeltelijke onthouding van jaarwedde.

Art. 3.

Benoembaar tot Hoofdingenieur of Ingenieur zijn alleen zij, die in het bezit zijn van het diploma van Civiel-Ingenieur, bedoeld in artikel 61 der Wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad No. 50).

Tot opzichter is alleen hij benoembaar, die een voldoend examen heeft afgelegd ten overstaan eener commissie uit

Gedeputeerde Staten, volgens een door dit College, den Hoofdingenieur gehoord, vast te stellen programma; hij, die in het bezit is van een diploma van Civiel-Ingenieur evenals hij, die in het bezit is van een getuigschrift, wegens voldoend afgelegd examen voor opzichter van den Rijkswaterstaat, is vrijgesteld van het afleggen van een examen.

Art. 3*bis*.

De in artikel 1 van dit reglement genoemde ambtenaren leggen bij het aanvaarden hunner betrekking den volgenden eed of belofte af:

Ik zweer (beloof), dat ik de provinciale verordeningen getrouwelijk zal nakomen, onderhouden en uitvoeren en dat ik mij in den dienst nauwkeurig zal toeleggen op de vervulling mijner verplichtingen overeenkomstig de mij gegeven en nog te geven instructiën.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig. (Dat beloof ik).

De in dit artikel bedoelde eed of belofte wordt afgelegd door den Hoofdingenieur en den Ingenieur van den provincialen Waterstaat in handen van den Commissaris der Koningin in deze provincie, en door de andere in artikel 1 genoemde ambtenaren in handen van den Hoofdingenieur van den provincialen Waterstaat.

AFDEELING II.

De jaarwedden, het pensioen en de vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Art. 4.

De Hoofdingenieur geniet eene jaarwedde van minstens f 4000.—, de Ingenieur eene jaarwedde van minstens f 2500.—.

Art. 5.

De opzichters worden verdeeld in drie klassen.

Hunne bezoldiging, te regelen door Gedeputeerde Staten, bedraagt niet minder dan f 1000.— doch niet meer dan f 2400.— in het jaar.

Bovendien kan aan de ambtenaren, die in de in artikel 35 bedoelde dienstkringen zijn geplaatst, voor zoover zij hun kantoor niet gevestigd kunnen hebben in een gebouw, waarover de provincie de vrije beschikking heeft of in het Gouvernementsgebouw te 's Hertogenbosch, door Gedeputeerde Staten eene vergoeding in de kosten van kantoorhuur worden toegelegd van hoogstens f 50.— in het jaar.

De bezoldiging van de bureelambtenaren, eveneens te regelen door Gedeputeerde Staten, bedraagt niet minder dan f 600.—, doch niet meer dan f 1200.— in het jaar.

Art. 6.

De tijdelijke uitkeering en de rente, aan ambtenaren in dienst der provincie krachtens de „Ongevallenwet 1901" toegekend, worden geacht deel uit te maken van de bezoldiging.

Blijkt later, dat volgens het voorgaande lid van de bezoldiging meer of minder afgetrokken is, dan krachtens de Ongevallenwet is uitgekeerd, dan wordt dat meerdere of mindere bij den eerstvolgenden termijn der bezoldiging verrekend.

Art. 7.

Aan den Hoofingenieur en den Ingenieur wordt ten laste der provincie pensioen verleend onder de voorwaarden en naar de regelen, bij de wet betreffende de burgerlijke pensioenen voor Rijksambtenaren bepaald, met uitzondering, dat zij niet verplicht zijn ten behoeve van een pensioenfonds bij te dragen door korting op hunne jaarwedde.

Art. 8.

De opzichters en de bureelambtenaren hebben recht op pensioen:

a. wanneer zij den leeftijd van 65 jaren hebben bereikt, en

b. wanneer zij op vroegeren leeftijd door ziels- of lichaamsgebreken, die hen voor den dienst ongeschikt maken, eervol zijn ontslagen.

Aan de opzichters en de bureelambtenaren kan pensioen worden verleend, wanneer zij den ouderdom van 60 jaren hebben bereikt.

Het pensioen wordt voor ieder jaar dienst berekend op een zestigste deel van de gemiddelde jaarwedde, die de ambtenaar gedurende de laatste zestig maanden vóór zijn ontslag genoten heeft, met dien verstande, dat het pensioen het twee derde zijner jaarwedde niet mag te boven gaan.

Hij die minder dan 10 jaren in dienst der provincie is geweest, heeft geen aanspraak op pensioen, tenzij hij eervol ontslagen wordt wegens ziels- of lichaamsgebreken in en door den dienst ontstaan.

Art. 8*bis*.

Indien de ziels- of lichaamsgebreken, tengevolge waarvan aan een ambtenaar eervol ontslag uit den dienst is verleend, het gevolg zijn van een ongeval, in en door den dienst, doch niet in een verzekeringsplichtig bedrijf in den zin der Ongevallenwet 1901 overkomen, dan wordt aan dien ambtenaar een pensioen toegekend, dat gelijk staat met de rente, welke, ware het ongeval overkomen in een verzekeringsplichtig bedrijf, ingevolge die wet aan hem zou zijn uitgekeerd.

Art. 9.

De rente, krachtens de Ongevallenwet 1901 op grond van een ongeval in dienst der provincie uitgekeerd, wordt geacht deel uit te maken van het pensioen.

Het bedrag van het pensioen wordt voor elken termijn verminderd met het bedrag der rente, waarop de gepensionneerde over dat tijdvak krachtens de genoemde wet recht heeft.

Blijkt later, dat over een termijn meer of minder krachtens die wet is uitgekeerd, dan volgens het voorgaande lid van het pensioen is afgetrokken, dan wordt dit bij den eerstvolgenden termijn verrekend.

Art. 10.

§ 1. De vergoeding wegens verblijfkosten van den Hoofdingenieur en den Ingenieur bedraagt per etmaal f 8.—. Zij wordt voor elke reis afzonderlijk berekend over het tijdvak, aanvangende met het uur van vertrek en eindigende met het uur, waarop de reis eindigt.

Gedeelten van etmalen, 12 uren of meer bedragende, worden voor een geheel en minder dan 12 uren doch meer dan 6 uren bedragende, voor een half etmaal gerekend.

Wanneer de belanghebbende niet verplicht is geweest langer dan 6 uren van zijne woonplaats afwezig te blijven en die afwezigheid meer dan drie uren geduurd heeft, bedraagt de vergoeding wegens verblijfkosten twee gulden.

Eene verhooging van verblijfkosten kan door Gedeputeerde Staten worden toegestaan bij watersnood en ook bij dreigend gevaar voor doorbraken in zee- en rivierwaterkeerende dijken, wanneer blijkt, dat het doen van buitengewone uitgaven noodzakelijk is.

§ 2. — Wegens vergoeding voor reiskosten wordt in rekening gebracht de werkelijke uitgave voor de gebezigde vervoermiddelen, zoomede hetgeen daarenboven betaald is voor het vervoer van reisbenoodigdheden, voor veer- en bruggelden en voor het vervoer van voorwerpen, welke ingevolge eenen algemeenen of bijzonderen last zijn medegenomen.

§ 3. — De reizen worden in den regel gedaan met openbare middelen van vervoer en langs de kortste route, tenzij bij de lastgeving tot reizen een ander voorschrift gegeven is.

Afwijking van dezen regel kan door Gedeputeerde Staten ook na het volbrengen der reis, worden goedgekeurd.

Wanneer de aard en de duur der reis dit toelaten moeten retourbiljetten genomen worden. Op de spoorweglijnen, waar dit met berekenbaar voordeel kan geschieden, wordt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten gebruik gemaakt van abonnementskaarten, waarvan de kosten door de provincie betaald worden.

§ 4. — Reizen naar eene gemeente of plaats, onderdeelen van gemeenten daaronder begrepen, op geen verderen afstand, dan van twee kilometer buiten de woonplaats, geven geen aanspraak op vergoeding wegens reiskosten, tenzij op denzelfden dag meer dergelijke plaatsen zijn bezocht en de werkelijk afgelegde afstand met inbegrip der terugreis of reizen, meer dan vijf kilometer bedraagt. Wegens vervoer binnen de bebouwde kom der gemeente, worden geene kosten van vervoer vergoed, tenzij in bijzondere gevallen, ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten.

Veer- en overvaartgelden worden terugbetaald.

§ 5. — Vergoeding wegens reis- en verblijfkosten wordt alleen genoten voor reizen, die krachtens een provinciaal reglement, een besluit der Provinciale of Gedeputeerde Staten, een doorloopende machtiging of op last van den Voorzitter van Gedeputeerde Staten zijn gedaan of door Gedeputeerde Staten zijn goedgekeurd.

§ 6. — De declaratien wegens reis- en verblijfkosten, waarvan het model door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld, vermelden:

a. dag en uur, waarop iedere reis is aangevangen en geeindigd;

b. de gevolgde route, met de duidelijke aanwijzing van de verschillende middelen van vervoer, waarvan gebruik is gemaakt;

c. de verklaring, dat de declarant zich op de dagen van het verblijf werkelijk op de aangewezen plaatsen heeft opgehouden en heeft moeten ophouden;

d. de verklaring, dat wegens reiskosten, de vracht van goederen en andere bijkomende kosten hieronder begrepen niet meer in rekening is gebracht, dan hetgeen door den declarant is uitgegeven;

e. de verwijzing naar het reglement, besluit, enz. krachtens hetwelk gereisd is.

§ 7. — Bij de declaratie moeten, wanneer dit door Gedeputeerde Staten in bijzondere gevallen gevorderd wordt,

worden overgelegd de quitantien wegens in rekening gebrachte kosten van bijzondere vervoermiddelen

§ 8. — Gedeputeerde Staten verminderen het bedrag der ingediende declaratien, wanneer het aantal dagen of uren waarvoor vergoeding wegens verblijfkosten in rekening gebracht wordt, te groot voorkomt voor de werkzaamheden, die te verrichten waren, of wanneer de noodige spaarzaamheid door de declaranten niet is in acht genomen.

Art. 11.

§ 1. Voor gewone reis- en verblijfkosten der opzichters, in de dienstkringen geplaatst, wordt eene som van f 3600.— in het jaar beschikbaar gesteld Met het einde van elk vierendeel jaars zendt de Hoofdingenieur aan Gedeputeerde Staten de staten der dienstreizen, door de opzichters gedaan, vergezeld van eene voordracht tot toekenning van het bedrag, hetwelk daarvoor billijk toeschijnt.

§ 2. Buitengewone reis- en verblijfkosten van de opzichters van den provincialen waterstaat, alsmede de reis- en verblijfkosten van de opzichters, geplaatst aan het bureau van den provincialen waterstaat te 's Hertogenbosch, worden vergoed overeenkomstig de regelen, neergelegd in artikel 10 van dit reglement, met dien verstande, dat de vergoeding wegens verblijfkosten bedraagt per etmaal f 6.— ; voor een half etmaal f 3.— ; voor het geval de belanghebbende niet verplicht is geweest langer dan zes uren van zijne woonplaats afwezig te blijven en die afwezigheid meer dan drie uren geduurd heeft, f 1.50 ; en dat voor reizen per spoor niet meer in rekening mag worden gebracht dan de vracht voor een plaats in een rijtuig der tweede klasse.

§ 3. Door Gedeputeerde Staten kan aan opzichters van den provincialen waterstaat, die door hen verplaatst worden naar eene andere gemeente, op voorstel van den Hoofdingenieur eene tegemoetkoming worden toegekend in de kosten van verhuizing, ten bedrage als in elk bijzonder geval door hun college billijk zal worden geoordeeld.

AFDEELING III.

Van den Hoofdingenieur en den Ingenieur.

Art. 12.

De Hoofdingenieur en de Ingenieur hebben hunne woon- en standplaats te 's Hertogenbosch

Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere omstandigheden op voorstel van den Hoofdingenieur, aan den Ingenieur tijdelijk een andere standplaats aanwijzen.

Art. 13.

De bureaux van den provincialen Waterstaat zijn gevestigd in het Gouvernements-gebouw te 's Hertogenbosch.

Art. 14.

De Hoofdingenieur verricht de werkzaamheden, die uit den aard zijner betrekking voortvloeien

Zijn werkkring strekt zich uit tot alle openbare en waterstaatswerken, die ten koste of met eene bijdrage van de provincie worden aangelegd of onderhouden, alsmede tot die, waarvan het toezicht door de grondwet, door eene wet, door eenen algemeenen maatregel van bestuur of door een provinciaal reglement aan de Provinciale of Gedeputeerde Staten is opgedragen.

Het belang van gemeenten en waterschappen wordt door hem bij openbare- en waterstaatswerken niet uit het oog verloren.

Over alle zaken, den provincialen Waterstaatsdienst betreffende, dienen de Hoofdingenieur en de Ingenieur van bericht en raad aan de Provinciale en Gedeputeerde Staten, aan de commissien uit die College's en aan den Commissaris der Koningin.

Art. 15.

De Hoofdingenieur geeft uitvoering aan de bevelen, hem door de Provinciale of Gedeputeerde Staten of in spoedeischende gevallen door hunnen Voorzitter gegeven; heeft hij bedenking tegen door Gedeputeerde Staten voorgeschreven

maatregelen, dan geeft hij daarvan onverwijld aan hen schriftelijk kennis; Gedeputeerde Staten beslissen of de door hen gegeven bevelen, al dan niet onveranderd uitgevoerd zullen worden.

Hij woont, daartoe uitgenoodigd, de vergadering van Gedeputeerde Staten en van Commissien of afdeelingen van de Provinciale of Gedeputeerde Staten bij en is hen behulpzaam in de behandeling van zaken. Daartoe uitgenoodigd door Gedeputeerde Staten vergezelt hij die Commissien bij het doen van plaatselijke opnemingen.

Art. 16.

Wanneer de Hoofdingenieur zich wegens dienstzaken of om andere redenen voor langer dan een dag uit zijne standplaats verwijdert, geeft hij daarvan kennis aan Gedeputeerde Staten.

Behalve voor dienstzaken behoeft hij verlof van Gedeputeerde Staten, om zich voor langer dan acht dagen van zijne standplaats te verwijderen.

Art. 17.

De Ingenieur, de opzichters en bureelambtenaren, alsmede de brugwachters aan de voor rekening der Provincie aangelegde beweegbare bruggen, staan onder de bevelen van den Hoofdingenieur.

De Hoofdingenieur ziet toe, dat die ambtenaren met nauwgezetheid en ijver hunne plichten vervullen en hunne instructie naleven; hij is gehouden die ambtenaren bij plichtverzuim, achteloosheid of wangedrag te berispen.

Wanneer die ambtenaren zich schuldig maken aan grove nalatigheid of aan verkeerde handelingen geeft de Hoofdingenieur daarvan kennis aan Gedeputeerde Staten en doet daarbij zoodanige voorstellen, als hij zal vermeenen te behooren.

Art. 18.

De ontwerpen, bestekken, plans en begrootingen van aan te leggen, te herstellen en te onderhouden provinciale werken,

alsmede de daarvoor noodige kaarten en teekeningen worden door den Hoofdingenieur of op zijnen last en onder zijn toezicht door de onder zijne bevelen staande ambtenaren gereed gemaakt; plaatselijke opnemingen, waterpassingen en metingen worden door hem of onder zijn toezicht gedaan.

Art. 19.

De ontwerpen, bestekken, plans en begrootingen van werken, die met eene bijdrage uit de Provinciale kas worden aangelegd en onderhouden, alsmede die van andere door Gedeputeerde Staten aan te wijzen werken, worden door den Hoofdingenieur of op zijnen last en onder zijn toezicht nagezien en de daarin te brengen verbeteringen aangegeven.

Art. 20.

Hij houdt toezicht op den aanleg en het onderhoud van provinciale werken, en van werken, in de kosten waarvan door de Provincie wordt bijgedragen.

Hij ziet toe en doet waken, dat de bestekken en voorwaarden van aanbesteding stipt worden nageleefd en dat daarvan niet wordt afgeweken.

Hij zorgt vooral, dat een nauwgezet toezicht gehouden wordt op de hoedanigheid en de hoeveelheid der bouwstoffen, die volgens de bestekken en voorwaarden van aanbesteding moet geleverd en bij herstel en onderhoud van die werken gebruikt worden.

Hij neemt de noodige maatregelen ter verzekering, dat de bij voorwaarden van aanbesteding bepaalde hoeveelheid grint geleverd en op de wegen, waarvoor die bestemd is, verwerkt wordt.

Hij zorgt, dat de noodige uren worden besteed aan het walsen der wegen, die daarvoor in aanmerking komen.

Art. 21.

Aan het toezicht van den Hoofdingenieur zijn onderworpen de openbare wegen en voetpaden, de daarin aanwezige bruggen, duikers en andere kunstwerken, de dijken,

sluizen en andere kunst- en waterwerken, die door de provincie, door gemeenten of waterschappen aangelegd of onderhouden worden, alsmede de werken, die door particulieren, instellingen of vereenigingen aangelegd of onderhouden worden, wanneer deze werken tot gemeenen dienst van allen bestemd zijn of ingevolge de wet, een algemeenen maatregel van bestuur of een provinciaal reglement aan het toezicht van de Provinciale of Gedeputeerde Staten onderworpen zijn.

Art. 22.

De Hoofdingenieur draagt zorg, dat het hem opgedragen toezicht ook door de onder zijne bevelen staande ambtenaren ieder voor zooveel hunnen dienstkring betreft, naar behooren gehouden wordt.

Art. 23.

Hij vestigt tijdig de aandacht van Gedeputeerde Staten op de gebreken en op den toestand van die werken, waar deze niet voldoende is en doet tevens zoo noodig voorstellen tot het nemen van maatregelen en voorzieningen tot behoud, herstel en onderhoud.

In spoedeischende gevallen neemt hij, voor zooveel het werken geldt, door de Provincie aangelegd of onderhouden, op eigen verantwoordelijkheid de noodige maatregelen tot tot voorziening en geeft onverwijld daarvan kennis aan Gedeputeerde Staten.

Art. 24.

Hij geeft aan Gedeputeerde ·Staten elke drie maanden schriftelijk verslag van den toestand van de openbare wegen en van de daarin gelegen knnstwerken, die met eene bijdrage uit de provinciale kas zijn aangelegd of verbeterd.

Art. 25.

Hij stelt Gedeputeerde Staten in de gelegenheid om zoo noodig tijdig de aandacht van de gemeente- en waterschapsbesturen te kunnen vestigen op uitgaven die op de door

hen op te maken begrootingen behooren voor te komen, om te voorzien in de kosten van aanleg, onderhoud of herstel van openbare werken.

Art. 26.

Binnen de eerste drie maanden van het jaar zendt hij aan de provinciale staten een verslag in betreffende den staat van het onderhoud der provinciale wegen en werken, alsmede betreffende den toestand der werken, met welker uitvoering hij belast is of waarover het toezicht aan hem is opgedragen en deelt daarbij de opmerkingen en beschouwingen mede, welke hij van belang acht, dat ter kennis van het provinciaal bestuur komen.

Art. 27.

Hij geeft aan Gedeputeerde Staten in het voor- en najaar verslag van den toestand, waarin zich bevinden de rivier- en de zeewaterkeerende werken en de daarin gelegen sluizen, de waterwegen en de los- en laadplaatsen binnen de provincie; hij vestigt tevens hunne aandacht op die werken welke het meest aan gevaar zijn blootgesteld en stelt voor de te nemen maatregelen, noodig om gevaar of doorbraken te voorkomen.

Art. 28.

Hij zorgt, dat de bewijzen van opneming en goedkeuring van werken en van leveringen vereischt voor het opmaken van bevelschriften van betaling wegens vorderingen betrekkelijk den aanleg en het onderhoud van werken, die voor rekening of met eene bijdrage der provincie aangelegd of onderhouden worden en van de daardoor noodige leveringen, niet worden afgegeven, dan na zich volkomen overtuigd te hebben, dat deze geheel overeenkomstig de bestekken en voorwaarden van aanbesteding, naar gelang der daarbij bepaalde termijnen, zijn geleverd en uitgevoerd; hij zorgt, dat de opneming van ten koste der provincie aangelegde werken en gedane leveringen zoo spoedig doenlijk plaats hebbe en dat, nadat bevonden is, dat overeen-

komstig bestek en voorwaarden de werken behoorlijk uitgevoerd en de leveringen van bouwstoffen gedaan zijn, onverwijld de bewijzen van opneming en goedkeuring kosteloos worden afgegeven.

Art. 29.

Hij is belast met de afgifte der bewijzen vereischt tot het opmaken der bevelschriften van betaling, wegens vorderingen betrekkelijk den provincialen Waterstaat.

Art. 30.

De Ingenieur staat onder de bevelen van den Hoofdingenieur, is hem behulpzaam in alles wat aan dien Hoofdambtenaar is opdragen en vervangt hem bij afwezigheid of ontstentenis.

Art. 31.

Behalve voor dienstzaken behoeft hij verlof van den Hoofdingenieur om zich voor langer dan een dag en van Gedeputeerde Staten om zich voor langer dan acht dagen van zijn standplaats te verwijderen.

Art. 32.

Met de werkzaamheden en het toezicht, aan den Hoofdingenieur bij zijne instructie opgedragen, is ook de Ingenieur onder de leiding en het oppertoezicht van den Hoofdingenieur belast.

Art. 33.

In spoedeischende gevallen neemt hij, voor zooveel het werken geldt, door de Provincie aangelegd of onderhouden, ook zonder voorkennis van den Hoofdingenieur, op eigen verantwoordelijkheid de noodige maatregelen tot voorziening en geeft onverwijld daarvan kennis aan den Hoofdingenieur en aan Gedeputeerde Staten.

Art. 34.

Zonder schriftelijke vergunning van Gedeputeerde Staten mag noch de Hoofdingenieur, noch de Ingenieur zich

belasten met het ontwerpen, uitvoeren of toezicht houden over andere dan tot den provincialen Waterstaatsdienst behoorende werken, noch in het algemeen eenige opdracht, betrekking of bediening, vreemd aan den dienst, aanvaarden.

Het is hun verboden rechtstreeks of middellijk deel te nemen aan eenige aanneming of levering van bouwstoffen.

AFDEELING IV.

Van de opzichters en bureelambtenaren.

Art. 35.

De dienstkringen en de standplaatsen der opzichters worden door Gedeputeerde Staten vastgesteld en aangewezen.

Het desbetreffend besluit wordt geplaatst in het provinciaalblad.

Art. 36.

De instructie der opzichters en bureelambtenaren wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

Zij wordt in het provinciaalblad geplaatst.

Art. 37.

Het is den opzichters en bureelambtenaren verboden:

a. andere ambten of bedieningen te bekleeden of waar te nemen;

b. werkzaamheden, zoowel voor particulieren als voor openbare besturen, buiten den eigenlijken dienst van de provincie te verrichten;

c. een beroep of ambacht uit te oefenen;

d. handel of nering van welken aard ook te drijven.

In bijzondere omstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten, den Hoofdingenieur gehoord, schriftelijk en telkens slechts voor den tijd van één jaar ontheffing verleenen van de verbodsbepaling genoemd sub *a* en, voor zooveel betreft het verrichten van werkzaamheden voor openbare besturen, ook van die, genoemd sub *b*.

De verbodsbepalingen sub *c* en *d* gelden evenzeer voor

de bij hen inwonende leden van hun gezin, tenzij in bijzondere omstandigheden Gedeputeerde Staten, den Hoofdingenieur gehoord, van deze bepalingen schriftelijk ontheffing hebben verleend.

Art. 38.

Met afwijking van het bepaalde in artikel 37 sub *b* kunnen Gedeputeerde Staten op verzoek van na te noemen besturen en na verhoor van den Hoofdingenieur, zoover de dienst zulks toelaat, de opzichters belasten met het opmaken van *plannen* en *ontwerpen* ten behoeve van de gemeente-, waterschaps- en veenschapsbesturen, voor werken, bestemd tot den openbaren dienst, ook buiten den eigenlijken dienst der provincie.

Het houden van dagelijksch toezicht op de uitvoering dier werken blijft in ieder geval verboden.

De vergoeding voor reis- en verblijfkosten, te berekenen naar tarief *vier*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad No. 4), benevens de kosten van opmeting en dergelijke, komen ten laste van, en zullen op declaratie aan den opzichter worden voldaan door het bestuur, ten wiens behoeve de werkzaamheden verricht zijn.

De vergoeding wegens werkelijke kosten van vervoer, zal ook dan worden genoten als de werkzaamheden verricht zijn binnen zoodanigen afstand van de standplaats der opzichters, dat volgens de regelen van evenbedoeld Koninklijk besluit geen aanspraak op vergoeding van reiskosten zou kunnen worden gemaakt.

Bovendien stort hetzelfde bestuur, op aanschrijving van Gedeputeerde Staten in de provinciale kas een bedrag, gelijk staande met de jaarwedde van den opzichter, berekend naar het aantal dagen, dat hij ten behoeve van dat bestuur is werkzaam geweest.

Uit dit bedrag kunnen Gedeputeerde Staten op voorstel van den Hoofdingenieur den opzichter eene buitengewone belooning toekennen.

Overgangsbepaling.

Art. 39.

De op het oogenblik der inwerkingtreding van dit reglement verbindende besluiten van Gedeputeerde Staten, den provincialen Waterstaat betreffende, van 6 Februari 1873 (Provinciaalblad Nr. 10.), van 17 October 1873 (Provinciaalblad Nr. 39) en van 28 Januari 1897 (Provinciaalblad Nr. 3) worden gehandhaafd, totdat zij achtereenvolgens door andere zijn vervangen.

Slotbepaling.

Art. 40.

Dit reglement treedt in werking op den 1n Januari 1904.

971 REGLEMENT OP HET PENSIONNEEREN VAN WEDUWEN EN WEEZEN VAN VASTE ARBEIDERS *bij de provinciale wegen en werken in Noord-brabant, vastgesteld bij besluit der Staten van* 2 *December* 1903 (*Prov. Bl.* 1904 *nr.* 1), *gewijzigd bij besluit van* 25 *Juli* 1916 (*Prov. Bl. nr.* 18).

Artikel 1.

Aan de weduwen van vaste arbeiders bij de provinciale wegen en werken, en aan hunne weezen wordt, mits voldoende aan de voorwaarden in dit reglement vastgesteld, pensioen verleend in de gevallen en naar de regelen in dat reglement bepaald.

Onder vaste arbeiders worden in dit reglement verstaan die wegarbeiders, welke op den 1n Januari 1895 in vasten dienst der provincie zijn gekomen, of nà dat tijdstip als zoodanig zijn of nog zullen worden aangesteld, alsmede de brugwachters aan de provinciale beweegbare bruggen.

Art. 2.

Voor de toekenning van pensioen volgens dit reglement

komen in aanmerking de weduwen en weezen van de arbeiders, die den 1n Januari 1895 in vasten dienst der provincie zijn gekomen of nà dat tijdstip als vast arbeider zijn of nog zullen worden aangesteld en ten aanzien van wie eene provinciale pensioensregeling bestaat.

Art. 3.

Onder weezen worden in dit reglement verstaan ongehuwde wettige of gewettigde kinderen beneden den leeftijd van achttien jaren van de in artikel 1 genoemde vaste arbeiders, die overleden zijn.

Stiefkinderen hebben geen aanspraak op pensioen.

Art. 4.

Het pensioen wordt verleend door Gedeputeerde Staten op voordracht of na verhoor van den Hoofdingenieur van den provincialen waterstaat.

Art. 5.

Het weduwen- en weezenpensioen wordt niet verleend, wanneer de vaste arbeider:

1o. uit eigen beweging, vóór zijn 65e levensjaar, den dienst heeft verlaten of daaruit niet eervol is ontslagen.

2o. na zijne pensionneering in het huwelijk is getreden, of in het huwelijk is getreden na zijn zestigste levensjaar te hebben bereikt, met dien verstande evenwel, dat kinderen, gesproten uit een vroeger huwelijk, door den vasten arbeider aangegaan vóór zijne pensionneering of vóór zijn zestigste jaar, hunne aanspraak op pensioen behouden.

Het weduwenpensioen wordt niet verleend, wanneer echtscheiding of scheiding van tafel en bed heeft plaats gehad, terwijl het vroeger toegekende weduwenpensioen vervalt, wanneer de weduwe een nieuw huwelijk aangaat.

Art. 6.

De pensioenen bedragen per jaar:

a. voor weduwen eene som van één honderd en twintig gulden;

b. voor elk der pensioengerechtigde kinderen dertig gulden, met dien verstande, dat het totaal bedrag van het weezenpensioen dat van het weduwenpensioen niet kan overschrijden.

Ingeval weezenpensioen wordt uitgekeerd, doch het pensioen der weduwe is vervallen door eene andere reden dan een nieuw huwelijk, wordt het weezenpensioen verdubbeld, met dien verstande, dat het totaal bedrag voor weezenpensioen niet overschrijdt het bedrag van weduwen- en weezenpensioen, zooals dit sub *a* en *b* bepaald is, te zamen.

Het bedrag van het weezenpensioen wordt gelijkelijk over de pensioengerechtigde weezen van den vasten arbeider verdeeld.

Het voor iedere wees te bepalen bedrag wordt in volle guldens bepaald. Gedeelten van een gulden worden daarbij voor een gulden gerekend.

Art. 7.

Het weduwen- en weezenpensioen gaat in met den dag, waarop de betaling van het weekloon, in geval van ziekte de uitkeering, of indien de vaste arbeider gepensionneerd was, het pensioen eindigt. Het wordt kwartaalsgewijze bij den aanvang van ieder kwartaal voldaan. Een gedeelte van een kwartaal wordt als een vol kwartaal aangemerkt.

Art. 8.

Het Weduwenpensioen vervalt na afloop van het kwartaal, waarin de weduwe is overleden, en in het geval, bedoeld aan het slot van artikel 5, op den dag van het nieuwe huwelijk.

Het weezenpensioen vervalt bij overlijden na afloop van het kwartaal, waarin het tot pensioen gerechtigde kind is overleden en indien de achttienjarige leeftijd bereikt wordt, na afloop van het kwartaal, waarin die leeftijd bereikt wordt.

Het weduwenpensioen wordt geschorst gedurende den tijd, dat de weduwe uit de voogdij over hare minderjarige kinderen bij rechterlijk vonnis is ontzet, gevangenisstraf ondergaat of in eene Rijkswerkinrichting is geplaatst, en het weezen-

pensioen gedurende den tijd, dat het tot pensioen gerechtigde kind bij rechterlijk vonnis aan de voogdij zijner moeder is onttrokken, gevangenisstraf ondergaat of in eene Rijkswerkinrichting is geplaatst.

Art. 9.

Het bedrag van het weduwen- en weezenpensioen wordt verminderd met de rente, die aan de weduwe en weezen van den vasten arbeider wegens een aan dezen overkomen ongeval, tengevolge waarvan hij overleed, ingevolge de Ongevallenwet 1901 wordt toegekend.

Blijkt later, dat meer of minder is afgetrokken dan krachtens de Ongevallenwet wordt uitgekeerd, dan wordt dat meerdere of mindere bij den eerstvolgenden pensioenstermijn verrekend.

Art. 10.

Door tusschenkomst van den Hoofdingenieur van den provincialen waterstaat worden de door Gedeputeerde Staten noodig geachte stukken en bescheiden overgelegd, om het bedrag van het pensioen te bepalen en eene geregelde uitbetaling te doen geschieden.

Art. 11.

In alle geschillen omtrent de bedoeling en de toepassing van dit reglement wordt door Gedeputeerde Staten zonder beroep beslist.

Overgangsbepaling.

Art. 12.

De vóór 1 Juli 1916 reeds toegekende weduwen- en weezenpensioenen worden verhoogd en berekend en uitgekeerd overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 van dit besluit.

Slotbepaling.

Art. 13.

Dit besluit treedt in werking op den dag zijner afkondiging en werkt terug tot 1 Juli 1916.

972 INSTRUCTIE VOOR DE OPZICHTERS VAN DEN PROVINCIALEN WATERSTAAT *in Noordbrabant, vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van* 13 *Augustus* 1904 *G nr.* 179 (*Prov. Bl. nr.* 112).

Artikel 1.

De Opzichter maakt zich in zijn dienstkring volkomen bekend met alles wat hem tot behoorlijke uitoefening van zijne dienstplichten nuttig kan zijn.

Hij zal zich in het bijzonder toeleggen op de locale kennis van zijn aangewezen werkkring en op eene grondige kennis van den prijs der materialen en daggelden, ten einde begrootingen te kunnen opmaken.

Art. 2.

De Opzichter zorgt, dat in zijn dienstkring de provinciale werken en die, waarover hem het dagelijksch toezicht wordt opgedragen, naar de besteksbepalingen uitgevoerd, de daarvoor benoodigde materialen nauwkeurig opgemeten en deze ten meeste nutte van het werk aangewend worden.

Hij houdt een geregeld toezicht over alle wegen, die met provinciaal subsidie zijn of worden aangelegd en voorts over alle andere werken, waarvoor dit bijzonder wordt gelast.

Hij maakt zich in zijn dienstkring bekend met alle openbare wegen, vaarten en waterleidingen, bruggen, duikers, dijken, kaden, sluizen en andere waterstaatswerken van algemeen belang, mits niet in onderhoud en beheer bij het Rijk, en zorgt, dat hij voortdurend op de hoogte blijft van den toestand, waarin zij zich bevinden en de veranderingen, welke zij ondergaan.

Van een en ander geeft hij geregeld bericht op door den Hoofdingenieur te bepalen tijden en overeenkomstig de voorschriften en modellen door dezen te geven.

Art. 3.

De Opzichter moet meer in het bijzonder behartigen de

belangen van het vrije en veilige verkeer over de openbare wegen.

Wanneer deze op de provinciale wegen bedreigd worden, neemt hij onverwijld de maatregelen, die het bestek en de Algemeene Bepalingen en Voorwaarden voorschrijven, en zoo deze ontoereikend zijn, doet hij het noodige uitvoeren om dadelijk gevaar te voorkomen. Daarvan geeft hij onverwijld, zoo mogelijk per telegram of expresse, aan den Hoofdingenieur kennis.

Zoo op andere wegen, Rijkswegen uitgezonderd, eenig gevaar ontstaat, of deze door den toestand der werken enz. onveilig worden, geeft de Opzichter daarvan dadelijk kennis aan het hoofd van het betrokken toezichthebbend bestuur en zendt een schriftelijk bericht aan den Hoofdingenieur.

Art. 4.

De Opzichter houdt toezicht op de nakoming der bestaande of te maken wetten, reglementen en verordeningen, voor zoover daarin dat toezicht aan de ambtenaren van den Provincialen Waterstaat is opgedragen.

De door hem op te maken processenverbaal, worden onverwijld aan den Hoofdingenieur gezonden, zooveel noodig vergezeld van de vereischte toelichtingen en ophelderingen.

Hij waakt tegen schending der eigendomsrechten van de provincie.

Art. 5.

De Opzichters zijn belast met het doen van metingen, peilingen, waterpassingen en in het algemeen met die werkzaamheden, welke hun door de personen, onder wier bevelen zij gesteld zijn, worden opgedragen.

Zij nemen jegens deze eene gepaste ondergeschiktheid in acht.

Wanneer Opzichters van gelijken rang gezamenlijk werken wordt de bevelvoerende door den Hoofdingenieur aangewezen.

Art. 6.

Zonder toestemming van den Ingenieur is geen Opzichter bevoegd, eenige afwijking van de goedgekeurde bestekken te gelasten of toe te laten, zoo ten opzichte der te maken werken als van de hoeveelheid en de hoedanigheid der te leveren bouwstoffen.

Op eigen gezag mag hij behoudens het bepaalde in artikel 3 geene leverantien bevelen, werken uitvoeren of uitgaven doen.

Alle, hiermede in strijd verrichte, handelingen blijven voor rekening van den lastgever.

Art. 7.

Onverminderd het bepaalde bij artikel 37 van het Reglement op den Provincialen Waterstaat in Noordbrabant van den 22en Juli 1903 (Provinciaal blad No. 30), is het aan de Opzichters verboden middellijk of onmiddellijk deel te nemen in eenige aanneming of levering van materialen, onverschillig te wiens kosten die geschieden.

Insgelijks mogen zij geen aandeel hebben in het doen van voorschotten aan aannemers, noch op eenigerlei wijze de belangen van dezen waarnemen.

Art. 8.

Ieder Opzichter is verplicht in een register nauwkeurig aanteekening te houden van de brieven, die hij ontvangt, en van die, welke hij verzendt, benevens van de tot den dienstkring behoorende boekwerken, kaarten, teekeningen en instrumenten, welke bij hem berusten.

Hij is verplicht alles wat tot zijn archief behoort, met inbegrip der in het vorig lid bedoelde kaarten, teekeningen en instrumenten in de beste orde op te bergen in eene behoorlijke bewaarplaats, ten genoegen van den Hoofdingenieur, en bij het verlaten van zijnen dienstkring aan zijnen opvolger over te geven.

Van zoodanige overgifte en overneming van het archief

wordt behoorlijk proces-verbaal in drievoud opgemaakt en een exemplaar aan den Hoofdingenieur gezonden.

Art. 9.

Wanneer eene der tot zijn dienstkring behoorende gemeenten door den Commissaris der Koningin bezocht wordt of wel eene Commissie uit Gedeputeerde Staten tot het instellen van een onderzoek aldaar zal aankomen en de Opzichter daarvan officieel kennis gekregen heeft, moet hij in die gemeente tegenwoordig zijn om den Commissaris der Koningin of de Commissie uit Gedeputeerde Staten de aanwijzingen te doen of de inlichtingen te geven, die van hem verlangd worden.

Art. 10.

Onverminderd de inspectien, die de Opzichters uit eigen beweging verrichten, moeten zij zich, bijaldien de Hoofdingenieur hun dit gelast onmiddellijk begeven naar de plaats, waar hun dienst noodzakelijk wordt geoordeeld.

De Opzichters zenden elk kwartaal de staten der door hen gedane dienstreizen, volgens op te geven model aan den Hoofdingenieur. Is toestemming gegeven voor het gebruik maken van bijzondere vervoermiddelen, dan moeten de bewijsstukken der gedane voorschotten worden overgelegd.

Art. 11.

De Opzichters, geplaatst op de bureelen van den Hoofdingenieur of van den Ingenieur van den Provincialen Waterstaat, alsmede de overige op die bureelen in dienst gestelde ambtenaren, moeten aldaar op de tijdstippen, door den Hoofdingenieur vast te stellen, aanwezig zijn en verrichten de werkzaamheden, die hun door of van wege den Hoofdingenieur of den Ingenieur in het belang van den dienst der provincie worden opgedragen.

Art. 12.

Bij verhindering wegens ziekte of ongevallen om den dienst te verrichten, moet de Opzichter of Bureel-ambtenaar

hiervan onverwijld aan den Hoofdingenieur schriftelijk kennis geven.

Verlof voor hoogstens acht dagen kan door den Hoofdingenieur worden toegestaan; verloven voor langeren tijd kunnen op schriftelijk, door tusschenkomst van den Hoofdingenieur, ingediend verzoek worden verleend door Gedeputeerde Staten.

Waterschappen.

973 *Besluit der Staten van* 7 *November* 1878 *tot regeling der voorwaarden, waaronder bij aanvragen van eigenaren van gronden tot* OPRICHTING VAN WATERSCHAPPEN, *de* HULP VAN DEN PROVINCIALEN WATERSTAAT *door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten kan worden ingeroepen* (*Prov. Bl.* 1879 *nr.* 29).

De Staten van *Noord-Brabant*, hebben besloten als volgt:

Art. 1. Bij aanvragen van de betrokken eigenaren tot oprichting van een waterschap naar aanleiding van art. 17 van het provinciaal reglement op de waterleidingen van 4 November 1874 (Provinciaal blad van 1875 No. 2) kunnen belanghebbenden door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten de hulp inroepen van den Provincialen Waterstaat voor het doen van de noodige opnemingen ter grensbepaling en wat verder noodig zal bevonden worden.

Art. 2. Alvorens Gedeputeerde Staten hunne tusschenkomst verleenen worden de stukken, de aanvraag betreffende, door dat college gedurende eene maand ter inzage gelegd van een ieder, ter secretarie der gemeenten, welke in het waterschap zouden gelegen zijn. Van die ter visie ligging geschiedt vooraf op de gebruikelijke wijze openbare afkondiging in bedoelde gemeenten.

Art 3. Oordeelen Gedeputeerde Staten dat het aangevraagd waterschap niet voor oprichting vatbaar is, wordt de gevraagde hulp niet verleend.

Art. 4. De kosten van de werkzaamheden te verrichten door of vanwege den Provincialen waterstaat worden door het betrokken waterschap binnen een jaar, nadat het is geconstitueerd en bevoegd tot het heffen van omslag, aan de Provinciale kas teruggegeven

974 *Besluit der Staten dd.* 4 *November* 1903, *tot vaststelling van een* ALGEMEEN REGLEMENT VOOR DE WATERSCHAPPEN *in Noordbrabant* (*Prov. Bl.* 1903 *nr.* 38), *gewijzigd bij besluit van* 10 *December* 1909 (*Prov. Bl.* 1910 *nr.* 20).

De Staten van Noordbrabant;

Gelet op de voorstellen hunner Commissie, belast met de voorbereiding van de herziening der provinciale reglementen;

Mede gelet op de artikelen 134 en 190 der Grondwet, op de artikelen 137, 138 en 140 der Provinciale wet en de wetten van den 10en November 1900 (Staatsblad No. 176) en van den 9n Mei 1902 (Staatsblad No. 54);

Hebben besloten:

het navolgend reglement vast te stellen:

ALGEMEEN REGLEMENT voor de Waterschappen in Noordbrabant.

ALGEMEENE BEPALING.

Artikel 1.

Aan de bepalingen van dit reglement zijn onderworpen de waterschappen, welke voorkomen op den staat, bij dit reglement gevoegd en tegelijk daarmede vastgesteld, of die daarop later bij besluit van Provinciale Staten worden gebracht.

Elk waterschap wordt bovendien beheerscht door zijn Bijzonder Reglement, hetwelk door de Provinciale Staten wordt vastgesteld.

HOOFDSTUK I.

VAN DE INGELANDEN EN HUN STEMRECHT.

Art. 2.

Ingelanden zijn alle natuurlijke personen, zedelijke lichamen, stichtingen, maatschappen, vennootschappen van koophandel en coöperatieve vereenigingen, welke volgens de leggers der hektarentalen een of meer hektaren land, of onderdeelen daarvan, waarover eigenlijke waterschapslasten omgeslagen worden of kunnen worden, binnen de grenzen van het waterschap in vollen eigendom, erfpacht of vruchtgebruik bezitten.

Zij hebben stemrecht als volgt:

a. in waterschappen kleiner dan 100 hectaren:

die 1 hektare bezit heeft 1 stem;
„ 3 hektaren „ „ 2 stemmen;
„ 6 „ „ „ 3 „
en die meer hektaren bezit voor elk vijftal hectaren daar boven nog één stem;

b. in waterschappen ter grootte van 100 tot 300 hektaren:

die 2 hektaren bezit heeft 1 stem;
„ 5 „ „ „ 2 stemmen;
„ 9 „ „ „ 3 „
„ 15 „ „ „ 4 „
en die meer hektaren bezit voor elk tiental hektaren daar boven nog één stem;

c. in waterschappen ter grootte van 300 tot 600 hektaren:

die 3 hektaren bezit heeft 1 stem;
„ 7 „ „ „ 2 stemmen;
„ 12 „ „ „ 3 „
„ 20 „ „ „ 4 „
en die meer hektaren bezit voor elk vijftiental hectaren daar boven nog één stem;

d. in waterschappen ter grootte van 600 hectaren en meer:

die 4 hektaren bezit heeft 1 stem;
„ 9 „ „ „ 2 stemmen;
„ 15 „ „ „ 3 „
„ 24 „ „ „ 4 „
en die meer hektaren bezit voor elk twintigtal hektaren daar boven nog één stem.

Voor waterschappen, waarin de eigenlijke waterschapslasten hektares-gewijze volgens klassen of naar de kadastrale huurwaarde der perceelen geheven worden, kan in het Bijzonder Reglement, met afwijking van het hierboven bepaalde, het stemrecht worden geregeld naar de verhoudingswaarde, waartegen de ingelanden zijn aangeslagen of naar de kadastrale huurwaarde der perceelen.

Art. 3.

Voor eigendommen, in onverdeeldheid bezeten, berust het stemrecht bij de gezamenlijke eigenaars, erfpachters of vruchtgebruikers. Voor hen kan een hunner het uitoefenen, mits geen der medegerechtigden zich daartegen voor het uitbrengen der stemmen verzet.

Art. 4.

Het stemrecht of elk ander recht, waarvan in dit reglement de rede, wordt uitgeoefend voor:

gehuwde vrouwen, welke niet het vrije beheer harer goederen hebben, door hare mannen;

minderjarigen, onder curatele gestelden en afwezigen door diegenen, welke hen volgens het Burgerlijk Wetboek in burgerlijke handelingen vertegenwoordigen;

verpleegden in krankzinnigengestichten, zoolang dezen niet onder curatele zijn gesteld, door hunne provisioneele bewindvoerders;

zedelijke lichamen, stichtingen, maatschappen, vennootschappen van koophandel en coöperatieve vereenigingen door een lid van het bestuur dier instellingen, daartoe door dat bestuur schriftelijk aangewezen.

Art. 5.

Het stemrecht kan door eenen schriftelijk gevolmachtigde worden uitgeoefend. Om als gemachtigde te kunnen worden toegelaten moet men zijn manspersoon, meerderjarig en voorzien van eene volmacht op naam; deze wordt na kennisneming aan den gemachtigde teruggegeven.

Aan denzelfden persoon mogen voor hetzelfde waterschap niet meer dan twee volmachten worden verstrekt.

De leden van het dagelijksch bestuur, de secretaris, de penningmeester en de overige beambten, alsmede de bedienden van het waterschap mogen niet als gemachtigden, doch wel als aangewezenen worden toegelaten.

Art. 6.

Jaarlijks voor den 1en Maart worden door de dagelijksche besturen der waterschappen opgemaakt de lijsten der stemgerechtigde ingelanden.

Zij vermelden in alphabetische orde de namen en voornamen van alle stemgerechtigde ingelanden in hunne waterschappen, hunne woonplaatsen, de hoeveelheid lands, of den omslag, waarvoor elke hunner op den 1n Januari in de leggers der hektarentalen geboekt staat en het getal stemmen, dat ieder hunner kan uitbrengen.

Deze lijsten worden uiterlijk op den 1n Maart door de dagelijksche besturen der waterschappen gedurende veertien dagen ten kantore van den Secretaris ter inzage van ingelanden gelegd; van die ter inzage legging wordt openbare kennisgeving gedaan, indien eenige wijziging in de lijsten is aangebracht.

Art. 7.

Elk eigenaar, erfpachter of vruchtgebruiker van gronden, gelegen binnen een waterschap, heeft het recht binnen den in het laatste lid van het vorig artikel omschreven termijn aan het dagelijksch bestuur van dat waterschap zijne bezwaren tegen de lijst der stemgerechtigde ingelanden schriftelijk in te brengen, indien:

a. zijn naam, eigendom, erfpachtsrecht of vruchtgebruik, omslag of het aantal stemmen, dat hem toekomt, niet of niet behoorlijk op de lijst voorkomen;

b. daarop is gebracht de naam van hem, die het vereischte van stemgerechtigd ingeland mist;

c. daarop aan iemand meer stemmen zijn toegekend dan hem toekomen.

In de gevallen sub *b* en *c* bedoeld geeft de voorzitter van het dagelijksch bestuur van het waterschap, binnen tweemaal vier en twintig uren na de indiening van het bezwaarschrift van die indiening schriftelijk kennis aan den persoon, wiens weglating van de lijst wordt gevraagd of tegen wiens aantal stemmen bezwaar is ingebracht.

Deze kan binnen vijf dagen na de dagteekening der in de vorige zinsnede bedoelde kennisgeving van het bezwaarschrift en de daarbij gevoegde stukken inzage nemen en zijne weerlegging schriftelijk inleveren bij het dagelijksch bestuur van het waterschap.

Art. 8.

Voor 1 April geeft het dagelijksch bestuur van het waterschap zijne beslissing over de bezwaren, die bij hetzelve zijn ingebracht, verbetert de lijst, indien daartoe termen zijn en stelt die alsdan vast.

Voor het bewijs van eigendom, erfpacht of vruchtgebruik neemt het bij uitsluiting aan de uittreksels uit de kadastrale registers of andere titels.

Van zijne beslissing geeft het dagelijksch bestuur binnen drie dagen na de vaststelling der lijst schriftelijk met vermelding der redenen kennis aan hem die bezwaren heeft ingebracht en in de gevallen onder *b* en *c* van artikel 7 bedoeld, ook aan den persoon, wiens naam ten gevolge van het ingebracht bezwaarschrift van de lijst is afgevoerd, of wiens aantal stemmen verminderd is.

De vastgestelde lijst blijft, behoudens de wijzigingen daarin krachtens de artikelen 9—12 te brengen, van kracht tot den 1n April van het volgend jaar.

Art. 9.

De belanghebbende, die in de in het vorig artikel bedoelde beslissing van het dagelijksch bestuur van het waterschap niet berust, kan binnen acht dagen, nadat zij te zijner kennis is gebracht, daarvan bij Gedeputeerde Staten in hooger beroep komen.

Art. 10.

Gedeputeerde Staten doen zoodra mogelijk, uiterlijk binnen twee maanden na ontvangst van het bezwaarschrift ter Provinciale Griffie, over hetzelve uitspraak, en deelen die mede zoowel aan den reclamant als aan het dagelijksch bestuur van het betrokken waterschap.

Art. 11.

Wordt bij de in het vorig artikel bedoelde uitspraak door Gedeputeerde Staten of in geval van hooger beroep daarvan door den Koning wijziging van de lijst bevolen, dan wordt die daarin onmiddellijk aangebracht door het dagelijksch bestuur van het betrokken waterschap.

Art. 12.

Bij overgang van eigendom, erfpacht of vruchtgebruik kan de nieuwe verkrijger, op vertoon van zijn titel of onder overlegging van een uittreksel uit de kadastrale registers, van het dagelijksch bestuur van het waterschap vorderen, dat hij dadelijk als stemgerechtigde ingeland op de lijst der stemgerechtigde ingelanden gebracht of dat het aantal stemmen, waartoe hij volgens die lijst gerechtigd is, gewijzigd wordt.

De naam van dengene, die ten gevolge van zoodanigen overgang het stemrecht geheel of gedeeltelijk verloren heeft, wordt, als aan de vordering voldaan wordt, tevens door het dagelijksch bestuur van het waterschap van de lijst afgevoerd of het aantal van diens stemmen verminderd.

HOOFDSTUK II.

VAN DE VERGADERINGEN DER STEMGERECHTIGDE INGELANDEN.

Art. 13.

De vergadering van de stemgerechtigde ingelanden wordt gehouden in de maand en op de plaats in het Bijzonder Reglement van het waterschap bepaald, en verder zoo dikwerf als dit door Gedeputeerde Staten wordt gelast of wel, hetzij door twee leden van het dagelijksch bestuur van het waterschap, hetzij door stemgerechtigde ingelanden, vertegenwoordigende een tiende der in hun waterschap uit de brengen stemmen, aan deszelfs Voorzitter schriftelijk wordt verzocht met opgave der onderwerpen, welke zij in beraadslaging wenschen te zien gebracht.

De vergadering, welke niet in het Bijzonder Reglement is voorgeschreven, wordt zoo tijdig belegd, dat zij kan gehouden worden binnen veertien dagen, nadat zij is gelast of het houden daarvan is verzocht.

Art. 14.

De stemgerechtigde ingelanden stellen voor hunne vergadering een reglement van orde vast.

Art. 15.

De vergadering wordt belegd door den Voorzitter van het waterschap, die zorgt, dat elk lid van deszelfs dagelijksch bestuur en elk stemgerechtigd ingeland tot die vergadering, spoedeischende gevallen uitgezonderd, minstens acht dagen te voren wordt opgeroepen op de wijze in het Bijzonder Reglement bepaald.

Bij de oproeping worden vermeld de onderwerpen waarvoor de vergadering belegd is.

Komt op eene vergadering buiten de leden van het dagelijksch bestuur geen der stemgerechtigde ingelanden op, dan besluit het dagelijksch bestuur.

Wanneer stemgerechtigde ingelanden in het geval bedoeld

in artikel 24 te zamen het dagelijksch bestuur vormen, besluiten de daarvan aanwezige leden.

Art. 16.

De Voorzitter van het waterschap of hij, die hem vervangt, is voorzitter der vergadering en met de leiding daarvan belast.

Onderwerpen, bij de oproeping niet vermeld, worden in de vergadering niet behandeld, tenzij met twee derden der in het waterschap uit te brengen stemmen daarvoor toestemming is gegeven.

Art. 17.

Aan de stemgerechtigde ingelanden is behoudens de goedkeuring van hooger gezag in de gevallen, waarvoor die is voorgeschreven, opgedragen:

a. het onderzoeken en vaststellen der begrooting en rekening van hun waterschap alsmede het beslissen over alle daartegen ingebrachte bezwaren;

b. het bepalen van het bedrag der omslagen;

c. het bepalen van de zekerheid, welke de penningmeester tot waarborg van zijn beheer moet stellen;

d. het bepalen der uitvoering en der wijze van uitvoering van nieuwe en buitengewone werken;

e. het besluiten tot het aankoopen van onroerend goed, het beleggen van gelden, het aangaan van geldleeningen ten behoeve van het waterschap; het vervreemden, bezwaren en verpanden van deszelfs eigendommen;

f. het verleenen van machtiging tot het onderhands verhuren, verpachten of op eenige andere wijze in gebruik geven van de eigendommen van het waterschap; het onderhands aanbesteden of in eigen beheer uitvoeren van werken in de gevallen, waarin zulks niet reeds bij dit reglement aan het dagelijksch bestuur van het waterschap is toegestaan;

g. het verleenen van uitstel, vermindering of kwijtschelding van betaling aan koopers, huurders, pachters en gebruikers van eigendommen van het waterschap of van

werk of boeten aan hen, die aangenomen hebben ten behoeve van hetzelve iets te doen of te leveren;

h. het besluiten tot het al dan niet voeren van rechtsgedingen en het treffen van dadingen behoudens het bepaalde in artikel 35 van dit reglement;

i. het vaststellen van de uitkeering in geld, ter vervanging van de op de dijksgeslaagden rustende verplichting tot dijksonderhoud;

j. het goedkeuren van alle overeenkomsten van blijvenden aard ten laste van het waterschap.

Art. 18.

Besluiten de stemgerechtigde ingelanden tot het aangaan eener geldleening ten behoeve van het waterschap, dan zijn zij gehouden een hunner, geen lid van het dagelijksch bestuur zijne, aan te wijzen, die verplicht is met den Voorzitter en den Secretaris van dat bestuur de tot het aangaan der geldleening uit te geven obligatiën of schuldbekentenissen te onderteekenen.

De voor eene geldleening uit te geven obligatiën of schuldbekentenissen, die een dezer handteekeningen missen, verbinden het waterschap niet.

Art. 19.

Alle besluiten worden bij volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen genomen.

Art. 20.

Het stemmen over zaken geschiedt mondeling en bij hoofdelijke oproeping.

Staken de stemmen, dan beslist de Voorzitter.

Art. 21.

Het stemmen over personen geschiedt met gesloten en ongeteekende, door het dagelijksch bestuur verstrekte en gewaarmerkte stembriefjes.

Aan iederen stemgerechtigden ingeland worden daarbij zooveel stembriefjes uitgereikt als hij stemmen kan uitbrengen.

Over elken persoon wordt afzonderlijk gestemd.

Van onwaarde zijn de stembriefjes, die onderteekend zijn, geen persoon duidelijk aanwijzen, een niet-verkiesbaar persoon vermelden, niet zijn gewaarmerkt, of niet zijn ingevuld. Het dagelijksch bestuur beslist over de waarde van het stembriefje, waarvan de geldigheid betwijfeld wordt, terstond nadat het geopend is.

Indien een stembriefje meer dan een naam inhoudt, worden de volgende namen voor niet geschreven gehouden en niet voorgelezen, welke omstandigheid door den Voorzitter wordt bekend gemaakt.

Eene verkregen meerderheid van stemmen geldt niet, wanneer een verschil, bestaande tusschen het getal der ingeleverde stembriefjes en dat der gestemd hebbenden op den uitslag van de stemming van invloed heeft kunnen zijn.

Bij eene eerste stemming wordt de volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen gevorderd.

Wanneer daarbij geene volstrekte meerderheid is verkregen, dan heeft onmiddellijk eene tweede vrije stemming plaats.

Is ook bij deze geene volstrekte meerderheid verkregen, dan wordt de stemming bepaald tot de twee personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen hebben verkregen, of zijn de meeste stemmen tusschen meerdere personen verdeeld, tot allen, die aldus de meeste stemmen hebben erlangd. Ook hierbij geen volstrekte meederheid van stemmen verkregen zijnde, heeft er eene vierde stemming plaats over de twee personen, die bij de derde stemming de meeste stemmen hebben bekomen en indien bij de derde stemming de meeste stemmen andermaal tusschen meer dan twee personen verdeeld zijn, wordt, alvorens tot eene vierde stemming wordt overgegaan, bij het lot beslist, wie met dengene, die bij de derde stemming het grootste aantal stemmen op zich vereenigde, in herstemming komt.

Indien bij de derde of vierde stemming al degenen, over wie gestemd is, een gelijk aantal stemmen op zich vereenigden, beslist het lot.

HOOFDSTUK III.

VAN HET DAGELIJKSCH BESTUUR, DEN VOORZITTER, DEN SECRETARIS, DEN PENNINGMEESTER, DE OVERIGE BEAMBTEN EN DE BEDIENDEN VAN HET WATERSCHAP.

a. Van de samenstelling van het dagelijksch bestuur.

Art. 22.

Het dagelijksch bestuur van elk waterschap bestaat uit eenen voorzitter en zoovele andere leden, als in het Bijzonder Reglement is bepaald.

In dat reglement worden ook de benamingen der onderscheidene bestuursleden aangegeven.

Art. 23.

In de waterschappen, waarvan ingevolge de bepaling van artikel 15 der Wet van 10 November 1900 (Staatsblad No. 176) de voorzitters en de overige leden van het dagelijksch bestuur door den Koning worden benoemd, maken de stemgerechtigde ingelanden voor elke dier benoemingen eene aanbevelingslijst op van drie personen, welke door het dagelijksch bestuur aan Gedeputeerde Staten wordt ingezonden.

In de overige waterschappen worden de leden van de dagelijksche besturen door de stemgerechtigde ingelanden benoemd; de dagelijksche besturen doen van elke benoeming onverwijld mededeeling aan Gedeputeerde Staten.

Art. 24.

Van waterschappen, niet vallende onder artikel 23 eerste lid, waarin het stemrecht door niet meer dan zes stemgerechtigde ingelanden kan worden uitgeoefend, maken die stemgerechtigde ingelanden te zamen het dagelijksch bestuur uit en kiezen zij uit hun midden een voorzitter.

Art. 25.

De leden van het dagelijksch bestuur worden voor den tijd van zes jaren benoemd.

Een derde of zoo na mogelijk een derde van hen treedt

om de twee jaren op den 1en Juli of op den in het Bijzonder Reglement daartoe bepaalden datum af, volgens een door het dagelijksch bestuur op te maken rooster.

Het lot bepaalt het jaar, waarin de leden van het bestuur naar dien rooster aftreden.

De rooster van aftreding wordt door het dagelijksch bestuur aan Gedeputeerde Staten medegedeeld.

De aftredenden zijn dadelijk herbenoembaar.

Hij, die ter vervulling eener, buiten den bij den rooster bepaalden tijd, opengevallen plaats in het dagelijksch bestuur tot voorzitter of lid benoemd is, treedt af op het tijdstip, waarop degene in wiens plaats hij benoemd is, had moeten aftreden.

Art. 26.

De verkiezing of het opmaken van de aanbevelingslijst ter vervulling van de plaatsen, die door aftreding openvallen, geschiedt bij het doen van rekening en ter vervulling van tusschentijds openvallende plaatsen binnen zes maanden na dat openvallen op een door het dagelijksch bestuur te bepalen dag.

Art. 27.

Om tot lid van het dagelijksch bestuur van een waterschap te kunnen worden benoemd, wordt vereischt, dat men mannelijk Nederlander, meerderjarig en stemgerechtigd ingeland in dat waterschap zij, niet bij rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen hebbe verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zij.

In het Bijzonder Reglement van het waterschap kan worden bepaald, dat behalve de stemgerechtigde ingelanden tot leden van het dagelijksch bestuur ook benoembaar zijn ingelanden, die niet stemgerechtigd zijn; zonen of schoonzonen van stemgerechtigde ingelanden; huurders of bruikers van land in het waterschap gelegen; bestuurders van de in artikel 2 bedoelde zedelijke lichamen, stichtingen en coöperatieve vereenigingen en de vennooten van maatschappen en vennootschappen van koophandel, die ingeland zijn.

De leden van het dagelijksch bestuur moeten hunne vaste woonplaats hebben in het waterschap of binnen den afstand van drie uren van zijne grenzen, behoudens in het geval, bedoeld in artikel 24.

Art. 28.

Bloedverwantschap of zwagerschap in den eersten of tweeden graad mag niet bestaan tusschen de leden van het dagelijksch bestuur onderling.

Zwagerschap, na de benoeming ontstaan, is geen reden tot aftreding; doch het bestuurslid, door wiens huwelijk de zwagerschap is ontstaan, is niet herbenoembaar.

De zwagerschap houdt op door het overlijden der vrouw, die haar veroorzaakte.

Art. 29.

Wanneer personen, die elkander in den verboden graad van bloedverwantschap of zwagerschap bestaan, tegelijkertijd tot leden van hetzelfde dagelijksch bestuur zijn benoemd, wordt alleen de oudste in jaren voor benoemd gehouden, tenzij deze de op hem uitgebrachte keuze niet aanneme.

Bij gelijken ouderdom beslist het lot, tenzij een der gekozenen bedanke.

Art. 30.

Het lidmaatschap van het dagelijksch bestuur is onvereenigbaar met de betrekking van:

a. lid van het dagelijksch bestuur van een waterschap, dat met het andere tegenstrijdige belangen heeft;

b. geestelijke of bedienaar van den godsdienst;

c. onderwijzer bij het lager of leeraar bij het middelbaar onderwijs;

d. beambte of bediende, aan het bestuur van het waterschap middellijk of onmiddellijk ondergeschikt of rekenplichtig.

Art. 31.

De leden van het dagelijksch bestuur mogen noch middellijk, noch onmiddellijk deelnemen aan aannemingen of leve-

ringen ten behoeve van het waterschap, ondershands goederen daarvan huren, pachten of op andere wijze in gebruik nemen, betwiste vorderingen ten laste van hetzelve koopen.

Evenmin mogen zij in rechtsgedingen, waarin het waterschap, waarvan zij de bestuurders zijn, betrokken is, als advocaat, procureur of zaakwaarnemer optreden.

Zij onthouden zich van mede stemmen over zaken, die hen, hunne echtgenooten of hunne bloed- of aanverwanten tot den derden graad ingesloten persoonlijk aangaan of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

Art. 32.

De leden van het dagelijksch bestuur, die ingevolge de bepaling van artikel 23 tweede lid door de stemgerechtigde ingelanden worden benoemd, kunnen ten allen tijde hun ontslag nemen; zij geven hiervan aan den voorzitter van het waterschap schriftelijk kennis.

Wanneer een door de stemgerechtigde ingelanden benoemd lid van het dagelijksch bestuur een der vereischten, in artikel 27 vermeld verliest, of eene der in artikel 30 uitgesloten betrekkingen aanneemt, is het verplicht onmiddellijk zijn ontslag te nemen.

Art. 33.

Het lid van het dagelijksch bestuur, dat zijn ontslag heeft gekregen of genomen, blijft zijne betrekking waarnemen, totdat zijn opvolger is benoemd.

Deze bepaling is niet van toepassing op hem, die door den Koning is ontslagen of in het geval van artikel 129 door Gedeputeerde Staten is ontslagen wegens:
plichtverzuim; het weigeren of nalaten van de medewerking in de gevallen, genoemd in artikel 45 der Wet van 10 November 1900 (Staatsblad No. 176); merkelijke achteloosheid; wangedrag; ongeschiktheid door geestes- of lichaamszwakheid of gebreken; handelingen, gepleegd in strijd met artikel 31; en in de gevallen bij het tweede lid van het vorig artikel voorzien.

Art. 34.

Hij, die als bestuurslid is ontslagen om eene der redenen in artikel 33 tweede lid vermeld, — de ongeschiktheid door geestes- of lichaamszwakheid of gebreken uitgezonderd, — is gedurende twee jaren, te rekenen vanaf de dagteekening van het daartoe betrekkelijk besluit, niet tot lid van het dagelijksch bestuur benoembaar.

b. Van de werkzaamheden van het dagelijksch bestuur.

Art. 35.

Het dagelijksch bestuur vertegenwoordigt het waterschap bij alle handelingen in en buiten rechten, neemt alle voorloopige maatregelen, vereischt tot bewaring, verzekering en handhaving van deszelfs rechten en belangen en doet zoo noodig gerechtelijk invorderen de aan het waterschap toekomende kooppenningen, huren en pachten.

Art. 36.

Het kondigt de keuren of politieverordeningen van het waterschap af overeenkomstig het voorschrift van artikel 125 van dit reglement en is belast met de uitvoering dier keuren of politieverordeningen.

Art. 37.

Het is belast met het voorbereiden van al hetgeen in de vergadering der stemgerechtigde ingelanden ter overweging en beslissing gebracht moet worden en gehouden hun de inlichtingen te geven, die zij verlangen.

Art. 38.

Het zorgt voor uitvoering van de besluiten der stemgerechtigde ingelanden en beslist de geschillen over die uitvoering ontstaan.

Art. 39.

Het beheert de eigendommen van het waterschap.

Alle verkoopingen, verhuringen en verpachtingen van die eigendommen geschieden in het openbaar na gedane

kennisgeving volgens plaatselijk gebruik, tenzij stemgerechtigde ingelanden machtiging verleenen tot onderhandschen verkoop, verhuring of verpachting.

Art. 40.

Het zorgt voor de goede instandhouding der dijken, kaden, wegen, waterleidingen, watergangen en andere werken, bij het waterschap in beheer, voert daarover de schouw en beveelt, voorzoover het waterschap niet onderhoudsplichtig is, het onderhoud daarvan aan hen, die daartoe verplicht zijn.

Art. 41.

Het is belast met de handhaving van de politiebepalingen, vervat in de provinciale verordeningen op de waterleidingen, dijken, kaden en wegen.

Art. 42.

Het is gehouden jaarlijks, zoo tijdig mogelijk, op te maken ontwerpen met toelichting voor alle werken, die het voor het waterschap noodig acht.

Het voert die uit, na daarop de bij artikel 33 der Wet van 10 November 1900 (Staatsblad no. 176) of de bij dit reglement vereischte goedkeuringen te hebben verkregen, behoudens het bepaalde in het tweede lid van genoemd artikel.

Art. 43.

Het besteedt, behalve in het geval, dat de stemgerechtigde ingelanden machtiging verleenen tot onderhandsche aanbesteding of uitvoering in eigen beheer, alle uit te voeren werken, alsmede de leveringen daarvoor, waarvan de vermoedelijke kosten het in het Bijzonder Reglement bepaald bedrag te boven gaan, in het openbaar aan.

Art. 44.

Het is bevoegd met inachtneming van het bepaalde in Hoofdstuk V bij dreigend gevaar of tot hulp in geval van doorbraak zoowel de inwonenden, die in het waterschap niet geland zijn, als de ingelanden binnen zijn gebied tijdelijk

tot het doen van persoonlijke diensten op te roepen tot bewaking en verdediging van waterkeeringen, alsmede van hen ten behoeve van die verdediging te vorderen verstrekkingen van last- en trekdieren, voer- en vaartuigen en gereedschappen.

Art. 45.

Het beheert de inkomsten en uitgaven van het waterschap, voor zoover zulks bij dit reglement niet aan stemgerechtigde ingelanden of den penningmeester is opgedragen.

Het beveelt de uitgaven bij bevelschriften, door den Voorzitter en een ander lid van het dagelijksch bestuur van het waterschap te onderteekenen.

Het neemt minstens eenmaal in het jaar, en verder zoo dikwerf het zulks noodig acht, of dat het ingevolge het bepaalde bij het vijfde lid van dit artikel gevorderd wordt, de boeken en de kas van den penningmeester op. Hiervan wordt telkens volgens een door Gedeputeerde Staten vast te stellen model, procesverbaal opgemaakt, hetwelk aan de stemgerechtigde ingelanden in hunne eerstvolgende vergadering wordt medegedeeld.

Een afschrift van het procesverbaal wordt gezonden aan Gedeputeerde Staten.

Ingeval de penningmeester overlijdt, wordt geschorst of ontslagen, worden door het dagelijksch bestuur onmiddellijk zijne boeken gesloten en zijne kas opgenomen. Het maakt daarvan prosesverbaal op en bewaart wijders de boeken en de kas tot dat in den dienst van den penningmeester is voorzien.

Het zorgt, dat de penningmeester, alvorens in bediening te treden, de voor de richtigheid van zijn beheer bepaalde zekerheid stelt en die zekerheidstelling binnen den daartoe bepaalden tijd verhoogt, zoo dikwijls de vergadering der stemgerechtigde ingelanden zulks voorschrijft.

Art. 46.

Het maakt, behoudens het bepaalde bij artikel 122 van dit reglement, jaarlijks op de begrooting der ontvangsten

en uitgaven van het waterschap en doet jaarlijks van deszelfs ontvangsten en uitgaven over het afgeloopen dienstjaar verantwoording aan de vergadering van stemgerechtigde ingelanden, onder overlegging van de door den penningmeester ingevolge artikel 69 aan hetzelve aangeboden rekening, die alle ontvangsten en uitgaven van dat dienstjaar vermeldt, alsmede van alle daarbij behoorende bescheiden.

Indien ingevolge het bepaalde bij artikel 1 sub 1 der Wet van 9 Mei 1902 (Staatsblad No. 54) uitgaven zijn bevolen buiten de door stemgerechtigde ingelanden ingevolge artikel 17 letter *a* vastgestelde begrooting, of posten dier begrooting zijn overschreden, vermeldt het dagelijksch bestuur bij zijne verantwoording alles wat te zijner ontlasting noodig is.

Het dagelijksch bestuur geeft bij zijne verantwoording ook rekenschap van het gebruik van die vruchten der eigendommen van het waterschap, welke in natura ten bate van hetzelve zijn aangewend.

Van elk beheer, waarvoor een afzonderlijke omslag wordt vereischt, wordt door het dagelijksch bestuur van het waterschap ook afzonderlijke verantwoording gedaan.

Art. 47.

Het voorziet verder in alles, waarvan de regeling en beslissing niet aan stemgerechtigde ingelanden is voorbehouden.

c. Van den Voorzitter.

Art. 48.

De Voorzitter wordt in geval van afwezigheid, verhindering of ontstentenis vervangen door het lid van het dagelijksch bestuur, dat het oudste is in jaren, tenzij dat bestuur daartoe een ander lid uit zijn midden heeft aangewezen.

Art. 49.

Behoudens het bepaalde in de artikelen 11 en volgende der wet van 9 Mei 1902 (Staatsblad No. 54) treedt in alle rechtsgedingen, het waterschap betreffende, de Voorzitter

namens het dagelijksch bestuur van het waterschap als eischer of verweerder op.

Hij neemt, in afwachting van de beslissing van het dagelijksch bestuur, in het geval van eenig rechtsgeding alle voorloopige maatregelen, die noodig zijn tot bewaring der rechten van het waterschap.

Art. 50.

De Voorzitter zit voor in de vergaderingen van het dagelijksch bestuur en van de stemgerechtigde ingelanden van het waterschap en is met de leiding van en de handhaving der orde op die vergaderingen belast.

Art. 51.

Hij ontvangt en opent alle aan het dagelijksch bestuur of de stemgerechtigde ingelanden gerichte stukken en brengt die ter tafel in de eerstvolgende vergadering, waarin zij behooren.

Hij teekent met den secretaris alle stukken, die van het dagelijksch bestuur of de stemgerechtigde ingelanden uitgaan.

Art. 52.

Hij is belast met het oproepen van de leden van het dagelijksch bestuur en van de stemgerechtigde ingelanden ter vergaderingen en met de uitvoering der besluiten van het dagelijksch bestuur.

Art. 53.

Hij houdt voortdurend toezicht op alle zaken het waterschap betreffende, alsmede op de beambten en bedienden daarvan.

Art. 54.

Hij is bevoegd en verplicht, wanneer de drang der omstandigheden geene voorafgaande bijeenroeping van het dagelijksch bestuur gedoogt, op eigen gezag al die maatregelen te nemen en te doen uitvoeren, waartoe het dagelijksch bestuur bevoegd is en welke door dringend of dreigend gevaar gevorderd worden.

Hij is gehouden van het door hem verrichte ten spoedigste aan het dagelijksch bestuur kennis te geven.

d. Van den Secretaris en den Penningmeester.

Art. 55.

In ieder waterschap is een secretaris en een penningmeester.

Beide betrekkingen zijn in een persoon vereenigbaar.

De secretaris en de penningmeester worden door de stemgerechtigde ingelanden benoemd uit eene voordracht van drie personen, door het dagelijksch bestuur van het waterschap op te maken. Deze voordracht wordt aan de stemgerechtigde ingelanden bij de in artikel 15 bedoelde oproeping medegedeeld.

Art. 56.

Om tot secretaris of penningmeester te kunnen worden benoemd moet men zijn mannelijk Nederlander, meerderjarig en niet bij rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen hebben verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zijn.

Art. 57.

Bloedverwantschap of zwagerschap in den eersten of tweeden graad mag bij de aanvaarding zijner betrekking niet bestaan tusschen den secretaris of penningmeester en een lid van het dagelijksch bestuur van het waterschap.

Gedeputeerde Staten kunnen op voordracht der stemgerechtigde ingelanden ontheffing verleenen van de uitsluiting wegens den verboden graad van bloedverwantschap of zwagerschap.

De zwagerschap houdt op door het overlijden der vrouw, die haar veroorzaakte.

Art. 58

De betrekking van secretaris of penningmeester is onvereenigbaar met die van:

a. lid van het dagelijksch bestuur van hetzelfde water-

schap of van een ander, dat daarmede een tegenstrijdig belang heeft;

b. bediende van hetzelfde waterschap;

c. geestelijke of bedienaar van den godsdienst.

Art. 59.

De secretaris en penningmeester moeten beiden hunne vaste woonplaats hebben in het waterschap of binnen drie uren afstand van deszelfs grenzen. De verbodsbepaling van artikel 31 geldt ook voor den secretaris en den penningmeester.

Art. 60.

De secretaris en de penningmeester kunnen ten allen tijde hun ontslag nemen.

Zij zijn verplicht zulks onmiddellijk te doen wanneer zij een of meer der vereischten, in artikel 56 vermeld, verliezen of eene der volgens artikel 58 uitgesloten betrekkingen aannemen.

Laten zij na, in de gevallen van het vorig lid voorzien, hun ontslag te nemen, dan worden zij door de stemgerechtigde ingelanden ontslagen.

Zij blijven, indien zij ingevolge het eerste lid van dit artikel hun ontslag genomen hebben, hunne betrekking waarnemen tot dat hun opvolger die heeft aanvaard.

Art 61.

De secretaris en de penningmeester kunnen ten allen tijde, zoo mogelijk na mondeling of schriftelijk te zijn gehoord, door de stemgerechtigde ingelanden worden geschorst of ontslagen wegens plichtverzuim, het weigeren of nalaten van medewerking in het geval, dat artikel 45 der wet van 10 November 1900 (Staatsblad No. 176) op het bestuur wordt toegepast, merkelijke achteloosheid, wangedrag, het plegen van handelingen, als bedoeld in artikel 31 van dit reglement, ongeschiktheid door geestes- of lichaamszwakheid of gebreken.

Weigert de vergadering van stemgerechtigde ingelanden den secretaris of den penningmeester om een der voren-

staande redenen of die, in artikel 60 tweede lid vermeld, te schorsen of te ontslaan, dan kan dit door Gedeputeerde Staten geschieden, zoo mogelijk na mondeling of schriftelijk verhoor van den betrokkene.

Hij, die is ontslagen om eene der redenen in dit artikel vermeld, — de ongeschiktheid door geestes- of lichaamszwakheid of gebreken uitgezonderd, — kan binnen twee jaren na zijn ontslag niet weder tot secretaris of penningmeester van het waterschap worden benoemd.

Art. 62.

De secretaris is bewaarder van het archief van het waterschap. Hij verleent daarvan aan het dagelijksch bestuur inzage en geeft, voor zoover de aanvraag niet op de bepalingen van dit reglement is gegrond, met toestemming van het dagelijksch bestuur aan hem, die ze aanvraagt, authentieke afschriften van of uittreksels uit de stukken, die zich daarin bevinden.

Hij woont alle vergaderingen van het dagelijksch bestuur en van de stemgerechtigde ingelanden van het waterschap bij en maakt van het aldaar verhandelde notulen op, welke in de eerstvolgende vergadering door hem worden voorgelezen en aan hare goedkeuring onderworpen.

Hij is voorts de vergadering van stemgerechtigde ingelanden, het dagelijksch bestuur, de commissiën uit gezegde vergadering en bestuur, alsmede den Voorzitter van het waterschap behulpzaam in alles wat het hun opgedragen bestuur aangaat.

Door hem worden alle stukken, die van het dagelijksch bestuur of van de stemgerechtigde ingelanden van het waterschap uitgaan, mede onderteekend.

Elk ingeland van het waterschap heeft het recht afschrift van of uittreksel uit de notulen der vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden te zijnen koste te bekomen.

De secretaris kan voor afschriften van of uittreksels uit het archief of de notulen, welke door hem aan bijzondere

personen of ingelanden, in hun eigen belang worden verstrekt, vorderen vijf en twintig centen per bladzijde gewoon schrift, de bladzijde ter grootte van een formaatzegel van f 0.50 hoofdsom genomen en beschreven met 27 regels, elk van twaalf lettergrepen.

Art. 63.

De tijdelijke vervanging van den secretaris en den penningmeester voor het geval van afwezigheid, verhindering of ontstentenis wordt geregeld door het dagelijksch bestuur.

Art. 64.

De tijdstippen waarop en de plaats waar de penningmeester zitting zal houden tot het doen van ontvangsten en uitgaven en hoeveel dagen te voren daarvan afkondiging zal geschieden, worden door het dagelijksch bestuur van het waterschap bepaald.

Art. 65.

De penningmeester stelt, alvorens in zijne bediening te treden, voor de richtigheid van zijn beheer behoorlijke zekerheid, waarvan het bedrag voor zijne benoeming op voorstel van het dagelijksch bestuur door stemgerechtigde ingelanden wordt bepaald.

Het staat te zijner keuze die te stellen in inschrijvingen op een der Grootboeken van de Nationale schuld of in vaste goederen, wier onbezwaarde waarde, ter beoordeeling van stemgerechtigde ingelanden, het bedrag der te stellen zekerheid minstens met één derde te boven gaat. Op voorstel van stemgerechtigde ingelanden en onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, kan echter met borgtocht genoegen genomen worden.

Art. 66.

De eens gestelde zekerheid kan bij aanmerkelijke verhooging of verlaging der inkomsten van het waterschap op voorstel van het dagelijksch bestuur door de stemgerechtigde ingelanden worden verhoogd of verlaagd.

De penningmeester, die binnen den daartoe gestelden tijd de verhooging niet heeft bewerkstelligd, wordt gerekend zijn ontslag te hebben genomen.

Indien de gestelde zekerheid komt te vervallen of om andere redenen, dan bij de eerste zinsnede van dit artikel zijn bedoeld, ongenoegzaam is geworden, moet de penningmeester binnen een door de stemgerechtigde ingelanden te bepalen tijd nieuwe zekerheid stellen of de gestelde aanvullen; bij nalatigheid is de tweede zinsnede van dit artikel toepasselijk.

Art. 67.

De penningmeester is belast met de invordering van de omslagen en andere inkomsten van het waterschap alsmede van de kosten, bedoeld in artikel 3 letter *b* der Wet van 9 Mei 1902 (Staatsblad No. 54).

Geene kwade posten worden in zijne rekening geleden, tenzij hij vruchteloos alle wettige middelen tot invordering hebbe gebezigd of de stemgerechtigde ingelanden eenigen post oninbaar verklaard hebben.

Art. 68.

De penningmeester doet alle betalingen uit de kas van het waterschap.

Met uitzondering van belastingen, renten, die op coupons en vaste bezoldigingen, die op quitantiën worden voldaan, betaalt hij niet dan op bevelschriften, die hetgeen te betalen is en den post der begrooting, waaruit de betaling moet geschieden, vermelden en door den Voorzitter en een ander lid van het dagelijksch bestuur van het waterschap onderteekend zijn.

Art. 69.

Jaarlijks doet de penningmeester aan het dagelijksch bestuur van het waterschap rekening van de ontvangsten en uitgaven en wel binnen vier maanden na afloop van van het jaar, waartoe zij behooren.

De penningmeester houdt zijne boeken en richt zijne

rekening in volgens voorschriften te dien aanzien door Gedeputeerde Staten te geven.

Hij is verplicht zijne boeken en kas door het dagelijksch bestuur van het waterschap of eene commissie uit deszelfs midden of wel door Gedeputeerde Staten of door eenen ambtenaar van hunnentwege te laten opnemen, zoo dikwijls als het dagelijksch bestuur of Gedeputeerde Staten zulks verlangen.

e. Van de overige beambten en de bedienden.

Art. 70.

Het benoemen, schorsen en ontslaan van de overige beambten en de bedienden van het waterschap geschiedt voor zoover dat bij het Bijzonder Reglement van het waterschap niet aan anderen is opgedragen door het dagelijksch bestuur. Het stelt voor die beambten en de bedienden de noodige instructiën vast en deelt die mede aan de stemgerechtigde ingelanden.

f. Van de bezoldigingen en schadeloosstellingen.

Art. 71.

De leden van het dagelijksch bestuur, de secretaris en de penningmeester van het waterschap genieten eene bezoldiging, alsmede voor het voeren van schouwen en voor dijklegering eene schadeloosstelling; van een en ander wordt het bedrag in het Bijzonder Reglement vastgesteld.

Bij datzelfde reglement wordt het hoogste bedrag der kosten bepaald, die het dagelijksch bestuur voor huishoudelijke uitgaven jaarlijks aan het waterschap in rekening kan brengen.

De bezoldigingen en schadeloosstellingen der beambten, niet in het eerste lid van dit artikel genoemd, alsmede die der bedienden van het waterschap worden door de stemgerechtigde ingelanden op voorstel van het dagelijksch bestuur vastgesteld.

HOOFDSTUK IV.

VAN DE WATERSCHAPSLASTEN.

Art. 72.

De waterschapslasten worden onderscheiden in eigenlijke en oneigenlijke.

Art. 73.

De eigenlijke waterschapslasten strekken:

a. tot bestrijding van de kosten van het bestuur van het waterschap, hieronder de jaarwedden en schadeloosstellingen der beambten en bedienden ook begrepen, en van alle werken, van welken aard ook, die tot zijn beheer behooren;

b. tot betaling van renten en aflossing der voor het waterschap opgenomen kapitalen;

c. tot betaling van die bijdragen of gelden, waartoe het waterschap verbonden of verplicht is.

Over geene andere perceelen kunnen deze lasten worden omgeslagen dan die, welke gelegen zijn binnen het waterschap, waarvoor de omslag geschiedt alles voor zoover hieromtrent bij schriftelijke overeenkomsten of andere bescheiden of wel bij dit reglement niet anders mocht bepaald zijn.

Art. 74.

De oneigenlijke waterschapslasten zijn die, waarmede bijzondere perceelen, zoowel in als buiten het waterschap gelegen, voor het onderhoud van dijken of voor de rentebetaling en aflossing van opgenomen kapitalen belast zijn.

a. De eigenlijke waterschapslasten.

Art. 75.

De eigenlijke waterschapslasten worden behoudens het hierna bepaalde, hectaresgewijze omgeslagen over alle perceelen in het waterschap gelegen.

In het Bijzonder Reglement kan echter worden bepaald,

dat deze lasten naar andere grondslagen zullen worden omgeslagen, of wel dat perceelen onbelastbaar zijn.

Art. 76.

In de eigenlijke waterschapslasten worden niet betrokken:

a. alle onroerende goederen, welke tot den openbaren dienst bestemd zijn, zoolang zij aan hunne eigenaren, den Staat, de Provincie, de Gemeente of het Waterschap geene burgerlijke of natuurlijke vruchten opleveren, behoudens het bepaalde in artikel 77;

b. alle begraafplaatsen;

c. perceelen, waaromtrent en voor zooverre uit schriftelijke overeenkomsten of andere bescheiden blijkt, dat zij ongehouden zijn tot voldoening van waterschapslasten;

d. perceelen, welke in het Bijzonder Reglement onbelastbaar zijn verklaard.

Art. 77.

Wanneer de Staat, de Provincie of de Gemeenten perceelen, gelegen binnen een waterschap, dat een kapitaal heeft opgenomen, tot den openbaren dienst bestemt, blijven die perceelen met de gewone waterschapslasten bezwaard, totdat dat kapitaal zal zijn afgelost

Deze verplichting is ten allen tijde afkoopbaar tegen den penning XX van het gemiddeld bedrag der omslagen over die perceelen gedurende de laatste tien jaren, voorafgaande aan het jaar, waarin zij tot den openbaren dienst bestemd zijn.

Art. 78.

Voor den omslag der eigenlijke waterschapslasten wordt als grootte der perceelen aangenomen die, welke aangegeven staat in de leggers der hektarentalen.

Deze leggers worden door het dagelijksch bestuur van het waterschap opgemaakt volgens een door Gedeputeerde Staten vast te stellen model.

Zij houden in:

1°. de aanwijzing van alle in het waterschap liggende perceelen met vermelding der kadastrale omschrijving;

2°. de namen, voornamen en woonplaatsen der eigenaren, erfpachters en vruchtgebruikers;

3°. den geheelen of gedeeltelijken vrijdom der perceelen met vermelding van den grond, waarop die vrijdom steunt;

4°. indien in het waterschap de lasten niet uitsluitend hectaresgewijze naar de kadastrale grootte gedragen worden, den voet, waarop de heffing of verdeeling dier lasten geschiedt.

Art. 79.

De leggers der hektarentalen worden om de twintig jaren of zooveel vroeger als de stemgerechtigde ingelanden het noodig oordeelen, door het dagelijksch bestuur van het waterschap geheel vernieuwd.

Intusschen worden daarin jaarlijks in de maand December door het dagelijksch bestuur van het waterschap de wijzigingen aangebracht, die door de plaats gehad hebbende eigendomsveranderingen noodzakelijk zijn geworden.

Zij, die op den 1n Januari in bedoelde leggers bekend staan als eigenaars, erfpachters of vruchtgebruikers, worden voor dat jaar als schuldplichtig op het kohier van den omslag gebracht.

Art. 80.

Elk ingeland kan tegen betaling der kosten uittreksels uit de leggers der hectarentalen vorderen.

b. De oneigenlijke waterschapslasten.

Art. 81.

De dijkplicht, voor zooverre daarmede eigendommen belast zijn, blijkt uit de dijkregisters behoudens tegenbewijs.

De dijkregisters worden volgens een door Gedeputeerde Staten vast te stellen model door het dagelijksch bestuur van het waterschap ontworpen en door stemgerechtigde ingelanden vastgesteld.

Tot die vaststelling wordt niet overgegaan dan nadat de ontworpen dijkregisters gedurende veertien dagen ten kantore van den Secretaris ter inzage van belanghebbenden hebben

gelegen en van die nederlegging vooraf openbare kennisgeving is gedaan.

Binnen genoemden termijn kunnen belanghebbenden hunne bezwaren tegen de ontworpen dijkregisters inbrengen bij de vergadering van stemgerechtigde ingelanden.

Die bezwaren worden gezonden aan den Voorzitter van het Waterschap, die daarop den dag van ontvangst aanteekent.

Zijn tegen de door het dagelijksch bestuur van het waterschap ontworpen dijkregisters bezwaren ingebracht, dan behoeft het besluit van stemgerechtigde ingelanden tot vaststelling van de registers, de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Art. 82.

Jaarlijks in de maand Maart herziet het dagelijksch bestuur van het waterschap de dijkregisters.

Bij die herziening teekent het in de dijkregisters aan de aan hetzelve van perceelen, met dijksonderhoud bezwaard, gebleken eigendomsovergangen, welke gedurende den loop van het jaar hebben plaats gehad.

Van elke door het genoemd bestuur aangebrachte wijziging wordt aan de belanghebbenden bij aangeteekenden brief kennis gegeven.

Binnen veertien dagen na die kennisgeving kunnen belanghebbenden hunne bezwaren tegen de aangebrachte wijzigingen inbrengen bij de Gedeputeerde Staten. Indien dezen de bezwaren gegrond bevinden, bevelen zij de verbetering van de lijst, zooals het behoort.

Art. 83.

De dijkregisters houden in:

a. de perceelen, die met het onderhoud van dijken zijn belast, met opgave van hunne ligging en kadastrale omschrijving:

b. de namen van de eigenaars, erfpachters of vruchtgebruikers dier perceelen en

c. het dijkvak, met welks onderhoud de perceelen

bezwaard zijn, onder aanduiding der lengte en verdere bijzonderheden, die tot de kennis van den aard en de uitgestrektheid van dat onderhoud dienstig of noodig zijn.

Is het onderhoud ten laste van gemeenten of waterschappen, dan wordt daarvan in de dijkregisters aanteekening gemaakt, met de vermeldingen sub *c* bedoeld.

Elk ingeland kan tegen betaling der kosten uittreksels uit de dijkregisters vorderen.

Art. 84.

Een ieder, die land vervreemdt, is gehouden den dijkplicht, waarmede het bezwaard is, in de akte van eigendomsoverdracht te vermelden.

De nieuwe verkrijger moet, binnen een maand na de overschrijving der akte van eigendomsoverdracht, daarvan aan het dagelijksch bestuur van het waterschap, waartoe het door hem te onderhouden dijkvak behoort, kennis geven.

Art. 85.

Bij de eerstvolgende, in artikel 82 bedoelde herziening, wordt van de overeenkomstig het bepaalde bij artikel 24 der Wet van 9 Mei 1902 (Staatsblad No. 54) gedane verdeeling van perceelen, welke met dijkplicht bezwaard zijn, aanteekening gemaakt in de dijkregisters.

Art. 86.

Kosten van verbreeding, verhooging, verzwaring of verlegging van bestaande dijken en derzelver glooiingen, komen niet ten laste der dijkgeslaagden.

Wanneer een nieuwe dijk gelegd of een bestaande verlegd wordt, komt het onderhoud van den nieuwen of verlegden dijk ten laste van hem, die den dijk heeft aangelegd of verlegd.

Voor zooverre door dit werk vroeger dijkplichtige perceelen buitendijks komen te liggen, vervalt de daarop klevende dijkplicht.

Art. 87.

De dijkplicht wordt door de dijkgeslaagden voldaan door betaling aan het waterschap van de daarvoor door de vergadering van stemgerechtigde ingelanden jaarlijks vast te stellen uitkeering in geld.

De vergadering van stemgerechtigde ingelanden regelt daarbij de termijnen van betaling dezer uitkeering.

Art. 88.

De dijkplicht is afkoopbaar tegen betaling aan het waterschap van eene door stemgerechtigde ingelanden vast te stellen uitkeering in geld.

Zoodra de dijkplicht geheel is afgekocht, vervalt de verplichting tot het opmaken en bijhouden van dijkregisters.

c. *Van de invordering der Waterschapslasten.*

Art. 89.

Onmiddellijk nadat de begrooting van ontvangsten en uitgaven door de vergadering van stemgerechtigde ingelanden voor het waterschap is vastgesteld, stelt het dagelijksch bestuur van het waterschap die aan deszelfs penningmeester ter hand; deze is alsdan gehouden binnen twee maanden daarna op te maken het kohier van den omslag der waterschapslasten, dat tevens de termijnen aangeeft, binnen welke die moeten worden voldaan; de penningmeester zendt vervolgens ten spoedigste dat kohier aan het dagelijksch bestuur van het waterschap ter goedkeuring en invorderbaarverklaring.

Art. 90.

Zoodra de penningmeester het kohier, goedgekeurd en invorderbaar verklaard, van het dagelijksch bestuur van het waterschap heeft terug ontvangen, zendt hij aan iederen schuldplichtige, met inachtneming van het bepaalde in artikel 10 der Wet van 9 Mei 1902 (Staatsblad No. 54) een aanslagbiljet, dat inhoudt:

1e. het dienstjaar; de kadastrale grootte der perceelen,

waarover de omslag wordt gevorderd of den anderen grondslag, waarnaar ingevolge het bepaalde in het bijzonder reglement van het waterschap de omslag geheven wordt; den omslag per hektare of naar den bedoelden grondslag; het bedrag der oneigenlijke waterschapslasten en de geheele som van het verschuldigde;

2e. den tijd waarop, de termijnen waarbinnen en de plaats waar de omslagen moeten worden voldaan.

Art. 91.

In de gevallen als bedoeld bij artikel 4 der Wet van 9 Mei 1902 (Staatsblad No. 54) zijn de leden van het dagelijksch bestuur van het schuldplichtig waterschap, die niet aantoonen het hunne te hebben gedaan om het verschuldigde te doen betalen, voor de meerdere kosten, door nalatigheid of weigerachtigheid veroorzaakt, persoonlijk aansprakelijk.

HOOFDSTUK V.

VAN HET DIJKLEGER.

Art. 92.

Alle mannelijke inwonenden, die in het waterschap niet geland zijn, even als de ingelanden binnen zijn gebied, van 18 tot 50 jaren, zijn verplicht tot het betrekken der dijkwachten.

Hiervan zijn vrijgesteld:

a. de leden van het dagelijksch bestuur van het waterschap, alsmede deszelfs secretaris en penningmeester;

b. burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en gemeenteontvangers;

c. geestelijken of bedienaren van den godsdienst;

d. de artsen;

e. schoolonderwijzers;

f. de beambten der politie en de brandmeesters;

g. spoorweg-, tram-, post-, telegraaf- en telephoonbeambten.

Art. 93.

De dagelijksche besturen der door Gedeputeerde Staten aan te wijzen waterschappen maken jaarlijks voor den 1sten Januari, desverlangd na van de Gemeentebesturen ontvangen opgave der personen, vallende in de termen van artikel 92, een nauwkeurige lijst op van alle manschappen tot het houden der dijkwachten verplicht.

Lichamelijk ongeschikten komen daarbij niet in aanmerking.

De Voorzitter van het waterschap verdeelt de manschappen van het dijkleger in rotten en draagt daarbij zorg, dat zooveel mogelijk in hetzelfde rot niet meer dan een man uit elk gezin geplaatst worde.

Hij kiest de geschikste personen uit tot rotmeesters der rotten en maakt een lijst op, waarop dezen alsmede de manschappen van elk rot met namen vermeld staan.

Openbare ambtenaren kunnen niet tot rotmeesters worden aangewezen.

Art. 94.

De huizen, waar de dijkwachten zullen gevestigd zijn, worden door het dagelijksch bestuur van het waterschap bepaald.

Art. 95.

Het dagelijksch bestuur van het waterschap zorgt dat ten koste van hetzelve aan de dijken op geschikte plaatsen en in voldoende lokalen genoegzame noodmaterialen en gereedschappen voor de dijkwachten aanwezig zijn.

Art. 96.

De dijkwachten worden voor den tijd van 12 uren betrokken.

Elke dijkwacht wordt met zooveel rotgezellen bezet als de Voorzitter of het lid van het dagelijksch bestuur van het waterschap, dat door hem met het toezicht over den post op den dijk belast is, noodig oordeelt.

Art. 97.

De rotmeesters moeten de wachten in persoon betrekken.

De rotgezellen mogen andere in hunne plaats stellen, mits dezen den bepaalden leeftijd bezitten en lichamelijk geschikt zijn, een en ander ter beoordeeling van den Voorzitter of van het lid van het dagelijksch bestuur van het waterschap, dat door hem met het toezicht over een post op den dijk belast is.

Art. 98.

De oproeping der rotmeesters geschiedt door den Voorzitter van het waterschap of door het in het vorig artikel bedoeld lid van het dagelijksch bestuur; die der rotgezellen door de rotmeesters. Zij zijn gehouden onmiddellijk aan de oproeping te voldoen.

Ingeval van nood of verzuim van den rotmeester kan de Voorzitter of bedoeld lid de rotgezellen oproepen.

De rotgezellen, die de wacht betrokken hebben, mogen zich daarvan, onder welk voorwendsel ook, zonder verlof van den Voorzitter of meerbedoeld lid niet verwijderen.

De Voorzitter of meerbedoeld lid houdt aanteekening van de rotgezellen, die op wacht zijn geweest en wijst tijdig aan de rotmeesters en rotgezellen, die den volgenden dag de wacht moeten bezetten.

Art. 99.

De rotmeesters hebben het bevel over de wachten; de rotgezellen zijn verplicht aan de door hen te geven bevelen in alles te gehoorzamen.

Is er meer dan één rot op de wacht, dan voert de oudste rotmeester in jaren het bevel. De rotmeesters staan, evenals alle rotmeesters op de wacht, onder het bevel van den Voorzitter van het waterschap of het lid van het dagelijksch bestuur, dat hem vervangt.

Zij moeten aan de door dezen te geven bevelen in alles gehoorzamen, zoo wat het doen van patrouilles, maken van noodkeeringen, aanvoeren van materialen, als andere werkzaamheden betreft en mogen zich hieraan onder geen voorwendsel onttrekken.

Art. 100.

Voor het betrekken der dijkwachten worden de rotmeesters en rotgezellen uit de waterschapskas beloond.

Deze belooning wordt jaarlijks door de Vergadering van stemgerechtigde ingelanden vastgesteld, die tevens de wijze van uitbetaling regelt.

Art. 101.

Zoodra het dijkleger betrokken is staan de leden van het dagelijksch bestuur van het waterschap, onder het bevel van deszelfs Voorzitter of van dengene, die hem vervangt.

Art. 102.

Zoolang het dijkleger betrokken is, doen de leden van het dagelijksch bestuur van het waterschap, die met het toezicht over eenigen post op den dijk belast zijn, dagelijks de noodige inspectiën over hunne posten en bezoeken de wachten.

Het hoofd van den post is bevoegd bij het verrichten van werkzaamheden tot verdediging van den dijk den daarover loopenden weg tijdelijk af te sluiten en geeft van zoodanigen maatregel onmiddellijk kennis aan den Commissaris des Konings, die over het voortduren van de afsluiting beslist.

Het hoofd van den post is verder bevoegd, al datgene te doen verrichten, wat hij noodig acht tot behoud der waterkeeringen, ook al wordt daardoor gehandeld in strijd met een algemeenen maatregel van bestuur of andere verordening.

Art. 103.

Het dagelijksch bestuur zorgt, dat de rotgezellen van elke wacht, zoowel bij dag als bij nacht, de noodige patrouilles doen en de waterberichten overbrengen.

Deze geven daarbij acht of zich ook eenig gevaar aan dijken of kwelkaden laat ontdekken en brengen daarvan dadelijk rapport aan de naaste wacht, die verplicht is zich oogenblikkelijk naar de plaats van het gevaar te begeven

en door een der rotgezellen met allen mogelijken spoed het lid van het dagelijksch bestuur, dat aangewezen is voor den post, die het daarbij geldt, bericht te zenden.

Art. 104.

Van alle buitengewone omstandigheden zendt het lid van het dagelijksch bestuur van het waterschap, dat met het toezicht over een post op den dijk belast is, dadelijk rapport, rechtstreeks aan den Voorzitter van het waterschap en naar beide zijden van zijn post, of door een man van de wacht van wachthuis tot wachthuis, of wel, indien het bericht spoed vereischt en geen telegrafisch of telefonisch middel van verkeer bestaat, door een man te paard van post tot post.

Art. 105.

Op alle bezette posten staan, indien geen telegrafisch of telephonisch middel van verkeer bestaat, zoo noodig twee rotgezellen met gezadelde paarden gereed om de rapporten, ingekomen berichten en te geven bevelen met den noodigen spoed over te brengen.

Art. 106.

Als het dijkleger betrokken is, kan de Voorzitter van het waterschap of het in artikel 104 bedoeld lid alle houders van paarden en voertuigen, de noodige karren of wagens met mest, horden en andere materialen doen laden en op eene of meer bepaalde plaatsen bij elkander doen brengen, gereed om op de eerste aanzegging bespannen en ter plaatse van het gevaar vervoerd te worden. Hij kan eveneens de noodige wagens en karren te voren met hout en andere materialen doen laden, om die dadelijk bij nood te kunnen gebruiken.

Aan de bevelen, door den Voorzitter of bedoeld lid, terzake voorschreven gegeven, moet dadelijk worden voldaan.

Art. 107.

De Gemeentebesturen verleenen gedurende den tijd, dat het dijkleger betrokken is, op de eerste aanvraag van den

Voorzitter van het waterschap of het in het vorig artikel bedoelde lid allen mogelijken bijstand.

Art. 108.

Het dagelijksch bestuur van het waterschap is bevoegd, zoo noodig in het vereischte getal rotgezellen ten behoeve van het dijkleger op andere wijze dan volgens artikel 92 te voorzien.

HOOFDSTUK VI.

VAN DE BEGROOTING EN REKENING EN VERANTWOORDING.

Art. 109.

Het finantieele dienstjaar van het waterschap vangt aan den eersten Juli en eindigt den laatsten Juni van het daarop volgend jaar.

Art. 110.

De begrooting vermeldt alle inkomsten en uitgaven van het dienstjaar.

Zij wordt door het dagelijksch bestuur van het waterschap ontworpen volgens een door Gedeputeerde Staten vast te stellen model en aan de stemgerechtigde ingelanden in druk toegezonden minstens veertien dagen vóór den dag, waarop zij in de vergadering van die ingelanden zal worden behandeld.

Voor elk beheer, waarvoor een afzonderlijke omslag wordt vereischt, wordt eene afzonderlijke begrooting opgemaakt en in druk toegezonden op de wijze als in de vorige zinsnede is bepaald.

Art. 111.

De begrooting met de daarbij behoorende memorie van toelichting wordt gedurende voorschreven termijn van veertien dagen ten kantore van den secretaris ter inzage van belanghebbenden nedergelegd. Hiervan geschiedt vooraf openbare kennisgeving.

Elk ingeland kan gedurende dien termijn tegen de begrooting schriftelijk bezwaren indienen bij de vergadering van stemgerechtigde ingelanden.

Art. 112.

De vergadering van stemgerechtigde ingelanden stelt de begrooting vast vóór den aanvang van het dienstjaar, waarvoor zij moet dienen en wel op denzelfden dag, waarop de rekening ingevolge artikel 118 moet worden vastgesteld; zij bepaalt daarbij tevens het bedrag der omslagen, die tot het bestrijden der uitgaven benoodigd zijn.

Een exemplaar der begrooting wordt door het dagelijksch bestuur van het waterschap toegezonden aan Gedeputeerde Staten binnen acht dagen, nadat zij is vastgesteld.

Art. 113.

Ingeval de vergadering van stemgerechtigde ingelanden nalaat of weigerachtig blijft de begrooting tijdig vast te stellen of daarop de wettig verschuldigde of de uit dit reglement of het Bijzonder Reglement van het waterschap voortvloeiende uitgaven te brengen of daaraan toe te voegen, alsmede in het geval de vergadering van stemgerechtigde ingelanden nalaat of weigerachtig blijft daarop de uitgaven, te brengen, die Gedeputeerde Staten noodig oordeelen, geschiedt dit door Gedeputeerde Staten, die alsdan tevens de middelen tot dekking aanwijzen.

Art. 114.

Af- en overschrijving op de posten der begrooting van uitgaven of betaling uit den post van onvoorziene uitgaven, kan door het dagelijksch bestuur van het waterschap niet geschieden dan voor zoover daartoe bij de begrooting zelve of bij een afzonderlijk besluit van de vergadering van stemgerechtigde ingelanden machtiging is verleend.

Art. 115.

Indien in spoedeischende gevallen aanleg of herstel van eenig werk noodzakelijk blijkt, maakt het dagelijksch bestuur van het waterschap daarvoor onmiddelijk eene begrooting op en brengt deze onverwijld in de vergadering van stemgerechtigde ingelanden, die haar vaststelt en de middelen tot dekking der uitgaven aanwijst.

Het daaromtrent, zoomede elk ander tot wijziging der begrooting, op de wijze als in de vorige zinsnede bepaald, te nemen besluit, wordt bij de begrooting gevoegd en geacht een deel daarvan uit te maken.

Van elke wijziging der begrooting, waartoe bij de begrooting zelve niet reeds machtiging is verleend, wordt mededeeling gedaan aan Gedeputeerde Staten.

Art. 116.

Het dagelijksch bestuur van het waterschap biedt jaarlijks minstens 14 dagen vóór den dag, waarop de rekening moet worden vastgesteld, aan de stemgerechtigde ingelanden de door den penningmeester ingevolge artikel 69 aan hetzelve ingediende rekening, alsmede de in artikel 46 bedoelde verantwoording van zijn College aan.

Te gelijker tijd wordt een afdruk van de rekening aan de stemgerechtigde ingelanden toegezonden.

Art. 117.

De rekening en verantwoording alsmede de daartoe behoorende bescheiden worden van af het tijdstip, waarop de rekening aan stemgerechtigde ingelanden is toegezonden tot den dag, waarop zij wordt vastgesteld, ten kantore van den Secretaris ter inzage van ingelanden nedergelegd.

Van de nederlegging geschiedt vooraf openbare kennisgeving.

Elk ingeland kan gedurende voorschreven termijn bij de vergadering van stemgerechtigde ingelanden schriftelijk bezwaren tegen de rekening en verantwoording indienen.

Art. 118.

De stemgerechtigde ingelanden stellen in hunne vergadering, te houden in de daartoe in het Bijzonder Reglement van het waterschap bepaalde maand de rekening vast; het dagelijksch bestuur van het waterschap is bij de beraadslaging daarover tegenwoordig, doch onthoudt zich van medestemmen over het besluit, ten aanzien van de rekening

te nemen, behalve in het geval, voorzien bij het vierde lid van artikel 15.

In de rekening mogen, behalve die in artikel 46 tweede lid bedoeld, geene uitgaven worden geleden welke door het dagelijksch bestuur van het waterschap buiten de begrooting zijn bevolen.

Zijn de stemgerechtigde ingelanden weigerachtig de rekening vast te stellen, dan zendt het dagelijksch bestuur, binnen den termijn van veertien dagen na afloop der voorbedoelde vergadering, die met de daartoe behoorende bescheiden en ingediende bezwaren, alsmede met zijne beschouwingen daarover, ter vaststelling aan Gedeputeerde Staten toe, wier besluit alsdan treedt in de plaats van dat der vergadering van stemgerechtigde ingelanden.

Wanneer op de ter vaststelling van de rekening belegde vergadering buiten de leden van het dagelijksch bestuur geen enkel stemgerechtigd ingeland is opgekomen, wordt de rekening geacht te zijn vastgesteld.

Art. 119.

Het besluit der vergadering van stemgerechtigde ingelanden of het daarvoor in de plaats tredend besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij de rekening wordt vastgesteld, strekt het dagelijksch bestuur en den penningmeester tot ontlasting.

Hetzelfde geldt in het geval van het laatste lid van artikel 118.

Art. 120.

Het dagelijksch bestuur is gehouden de vastgestelde rekening met de daartoe behoorende bescheiden aan Gedeputeerde Staten toe te zenden, wanneer deze zulks vorderen.

Art. 121.

Telken jare nadat de rekening ingevolge het bepaalde in artikel 118 is vastgesteld, zullen Gedeputeerde Staten eenige dier rekeningen met de begrootingen vergelijken en met de tot de rekening behoorende bescheiden onderzoeken.

Art. 122.

Voor waterschappen, wier geldelijk beheer van zeer weinig omvang is, kan in het Bijzonder Reglement worden bepaald, dat de begrooting en de rekening en verantwoording over meer dan een dienstjaar kunnen loopen.

HOOFDSTUK VII.

VAN DE KEUREN.

Art. 123.

Het dagelijksch bestuur van het waterschap maakt de keuren of politie-verordeningen, welke in het huishoudelijk belang van het waterschap vereischt worden.

Art. 124.

De keur wordt, na door het dagelijksch bestuur van het waterschap te zijn ontworpen, gedurende een termijn van veertien dagen ten kantore van den secretaris ter inzage van belanghebbenden nedergelegd.

Van die nederlegging doet het dagelijksch bestuur van het waterschap openbare kennisgeving door aflezing en aanplakking in de gemeenten binnen het waterschap gelegen en op de aldaar gebruikelijke wijze.

Gedurende den tijd, dat de ontworpen keur ter inzage ligt, kan elk belanghebbende bij het dagelijksch bestuur van het waterschap zijne bezwaren tegen het ontwerp schriftelijk inzenden.

Binnen dertig dagen na afloop van dien termijn stelt het dagelijksch bestuur van het waterschap de keur vast.

Van die vaststelling geschiedt ook openbare kennisgeving.

De vastgestelde keur wordt tegelijkertijd gedurende een termijn van veertien dagen ten kantore van den secretaris ter inzage van belanghebbenden nedergelegd.

Na afloop van dien termijn handelt het dagelijksch bestuur van het waterschap overeenkomstig het voorschrift van het laatste lid van artikel 7 der Wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad No. 139).

Van de goedkeuring der keur door Gedeputeerde Staten wordt door het dagelijksch bestuur van het waterschap, op de wijze in het tweede lid van dit artikel bepaald, openbare kennisgeving gedaan.

Deze kennisgeving houdt tevens in, dat eventueele adressen van beroep moeten worden ingezonden aan den Koning, door tusschenkomst van den Commissaris des Konings.

Art. 125.

De goedgekeurde keur wordt afgekondigd door aflezing op de gebruikelijke wijze in eene der gemeenten, welke geheel of ten deele binnen het waterschap gelegen zijn.

Het formulier van afkondiging luidt:

„Het dagelijksch bestuur van het waterschap

....

doet te weten, dat door hetzelve in zijne vergadering van .... is vastgesteld de navolgende keur (titel der keur), (inhoud der keur), zijnde die keur bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van den .... goedgekeurd en is hiervan heden den .... in de gemeente .... op de voorgeschreven wijze afkondiging geschied."

Voor het geval de keur in beroep door den Koning is goedgekeurd, worden in het formulier van afkondiging de woorden: „bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant" vervangen door „bij Koninklijk besluit."

Het dagelijksch bestuur van het waterschap zorgt bij de afkondiging tevens voor de naleving van het voorschrift van artikel 13 der Wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad No. 139).

HOOFDSTUK VIII.

VAN HET TOEZICHT VAN GEDEPUTEERDE STATEN.

Art. 126.

Gedeputeerde Staten hebben het recht om van het dagelijksch bestuur van het Waterschap alle inlichtingen te

vragen en de overlegging van alle stukken en bescheiden te vorderen, die naar hun oordeel voor de uitoefening van het hun opgedragen toezicht vereischt worden.

Art. 127.

Behalve hetgeen bij de Wet is bepaald, zijn aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen de besluiten der stemgerechtigde ingelanden omtrent:

a. het aankoopen, ruilen, vervreemden, bezwaren en voor langer dan zeven jaren verhuren van onroerende goederen, het vaststellen van het maximum van het bedrag dat van inkomsten ter uitdeeling beschikbaar wordt gesteld en het beleggen van gelden;

b. het vaststellen van de uitkeering in geld ter vervanging of afkoop van de op de dijkgeslaagden rustende verplichting tot dijksonderhoud. Zijn stemgerechtigde ingelanden in gebreke deze uitkeering vast te stellen, dan geschiedt dit door Gedeputeerde Staten;

c. het aangaan van geldleeningen;

d. het voeren van rechtsgedingen en het treffen van dadingen;

e. het sluiten van overeenkomsten over waterstaatswerken of gemeenschappelijke belangen met andere waterschappen of met gemeenten;

f. het sluiten van alle andere overeenkomsten, waaruit voor het waterschap geldelijke lasten van blijvenden aard kunnen voortvloeien.

Art. 128.

Behoudens in het geval, dat tegen de goedkeuring van de in het vorig artikel bedoelde besluiten verzet is gedaan, worden Gedeputeerde Staten geacht die besluiten goed te keuren, indien zij binnen dertig dagen, nadat die hun zijn toegezonden, geene beslissing hebben genomen, of deze niet hebben verdaagd.

Art. 129.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd de leden van het

dagelijksch bestuur van een waterschap, wanneer zij door stemgerechtigde ingelanden benoemd werden, te schorsen of te ontslaan, op grond van: plichtverzuim; het weigeren of nalaten van medewerking in de gevallen, genoemd in artikel 45 der Wet van 10 November 1900 (Staatsblad No. 176); merkelijke achteloosheid; wangedrag; ongeschiktheid door geestes- of lichaamszwakte of gebreken; het handelen in strijd met artikel 31 en het aanwezig zijn van een der gevallen, bedoeld in artikel 32 tweede lid van dit Reglement.

Zij kunnen van deze bevoegdheid geen gebruik maken, alvorens hem, dien het geldt, vooraf gehoord of daartoe behoorlijk opgeroepen te hebben.

Het lid van het dagelijksch bestuur, dat door Gedeputeerde Staten geschorst of ontslagen is, blijft, wanneer hij van het besluit daartoe bij den Koning in beroep is gekomen, hangende dit beroep, in zijn ambt geschorst.

Art. 130.

Gedeputeerde Staten beslissen, zoo mogelijk na schriftelijk of mondeling verhoor der belanghebbenden, de geschillen tusschen waterschappen over het onderhoud of de werking van bestaande en den aanleg, de uitvoering of de werking van nieuwe waterstaatswerken, alsmede de geschillen van bevoegdheid en andere geschillen van bestuur tusschen de agelijksche besturen der onderscheidene waterschappen.

HOOFDSTUK IX.

VAN HET BIJZONDER REGLEMENT.

Art. 131.

Het Bijzonder Reglement houdt in:

a. de aanwijzing der grenzen van het Waterschap, waarvan geen oprichtingsbesluit, door de Provinciale Staten genomen, bestaat;

b. het getal der leden en de benamingen van den voorzitter en andere leden van het dagelijksch bestuur van het waterschap;

c. de bepaling, bedoeld bij artikel 27 tweede lid van dit Algemeen Reglement;

d. de bezoldiging en schadeloosstelling aan den Voorzitter, de andere leden van het dagelijksch bestuur, den secretaris en den penningmeester van het waterschap toe te kennen;

e. het hoogste bedrag der huishoudelijke kosten van het bestuur;

f. de maand waarin en de plaats waar de vergaderingen van stemgerechtige ingelanden gehouden worden, alsmede de wijze waarop dezen daartoe opgeroepen worden; voor de bepaling van de maand waarin de vergaderingen gehouden moeten worden kan worden volstaan met die van de volgende zinsnede;

g. de maand, waarin jaarlijks de door het dagelijksch bestuur aangeboden rekening door stemgerechtigde ingelanden zal worden behandeld en vastgesteld;

h. de bepaling van het bedrag bij artikel 43 van het Algemeen Reglement bedoeld;

i. de wijze, waarop door het dagelijksch bestuur openbare kennisgeving wordt gedaan van het voeren van schouwen en het ter inzage leggen van stukken;

j. de regeling van de wijze waarop de eigenlijke waterschapslasten kunnen worden omgeslagen naar grondslagen steunende op de ligging der perceelen;

k. voorschriften omtrent het nemen van specie van gronden, — waarop de verplichting tot levering tegen of zonder vergoeding, krachtens gewoonte of verordening, zoowel als uit anderen hoofde in 1886 rustte, — tot den aanleg, het onderhoud, het herstel of de verbetering van dijken en andere waterkeeringen;

l. de regeling der uitdeelingen van inkomsten van het waterschap, waar die plaats hebben;

m. de verdere bepalingen omtrent onderwerpen het waterschap betreffende, waarin noch bij de Wet noch bij dit Algemeen Reglement is voorzien.

HOOFDSTUK X.

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN.

Art. 132.

De thans in bediening zijnde dagelijksche besturen van waterschappen blijven in hunne betrekkingen, totdat zij volgens de bepalingen van dit Algemeen Reglement door anderen zijn vervangen. De voor hunne aftreding opgemaakte roosters blijven van kracht totdat die vervangen zijn door roosters, opgemaakt volgens de bepalingen van voorschreven reglement.

De tegenwoordige secretarissen, penningmeesters alsmede de overige beambten en de bedienden der waterschappen blijven in hunne betrekkingen, totdat zij die overeenkomstig de bepalingen van meerbedoeld reglement verliezen.

Art. 133.

De thans bestaande Bijzondere Reglementen en keuren der waterschappen blijven van kracht totdat zij overeenkomstig de bepalingen van dit reglement zijn gewijzigd of door andere vervangen zijn; wat de keuren betreft, behoudens het bepaalde bij de artikelen 3 en 16 der Wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad No. 139).

Art. 134.

De begrooting, die in 1904 zal worden vastgesteld, moet inhouden de ontvangsten en uitgaven van het waterschap over het tijdvak van 1 Januari 1904 tet en met 30 Juni 1905.

De rekening over het dienstjaar 1903 wordt door stemgerechtigde ingelanden vastgesteld in het jaar 1904 op den daarvoor in het bijzonder reglement van hun waterschap bepaalden dag. Ten aanzien van die vaststelling gelden de bepalingen van het reglement van 9 November 1861 (Provinciaalblad 1862 No. 1).

De rekening over het dienstjaar, dat aanvangt op 1 Januari 1904 en dat eindigt op 30 Juni 1905, wordt opgemaakt

en behandeld met inachtneming van de bepalingen van dit reglement; zij wordt vastgesteld in het jaar 1906.

Het batig of nadeelig slot der in het vorig lid bedoelde rekening moet verantwoord worden in- of gebracht worden ten laste van de begrooting voor het dienstjaar, dat aanvangt 1 Juli 1906.

Art. 135.

De bij het in werking treden van dit Algemeen reglement bestaande lijsten van stemgerechtigde ingelanden, leggers der hectarentalen, dijkregisters, kohieren, modellen en voorschriften betreffende de inrichting der begrootingen en rekeningen, alsmede de boekhouding der penningmeesters blijven van kracht totdat daarvoor andere overeenkomstig de bepalingen van dit Algemeen reglement zijn vastgesteld.

Art. 136.

Binnen zes maanden na het in werking treden van dit Algemeen reglement worden door Gedeputeerde Staten de modellen vastgesteld, die daarbij zijn voorgeschreven.

Art. 137.

De ingevolge het Provinciaal reglement, houdende voorschriften betrekkelijk het onderhoud en herstel van de zee- en rivierwaterkeerende dijken en van de leidijken langs de Beersche Maas, van 3 Juli 1878 (Provinciaalblad no. 23), genomen besluiten tot vaststelling der uitkeeringen in geld te vervanging van de op de dijkgeslaagden rustende verplichting tot dijksonderhoud, blijven bestaan totdat die overeenkomstig de bepalingen van dit Algemeen reglement door andere vervangen zijn.

Art. 138.

Dit Algemeen reglement treedt in werking op den 1en Januari 1904.

Het kan worden aangehaald onder den titel van „Algemeen Waterschaps-reglement voor Noordbrabant 1904."

Art. 139.

Bij het in werking treden van dit Algemeen reglement vervallen, voor wat betreft de waterschappen genoemd of te noemen, in den staat, gevoegd bij dit reglement:

a. het Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Noord-Brabant van 9 November 1861, (Provinciaalblad 1862 No. 1), zooals dat gewijzigd is bij de besluiten der Staten van 3 Juli 1878 (Provinciaalblad No. 23), 7 November 1883 (Provinciaalblad No. 30), 15 Juli 1884 (Provinciaalblad No. 17), 4 November 1896 (Provinciaalblad No. 23) en 19 November 1902 (Provinciaalblad 1903 No. 20).

b. het reglement houdende voorschriften betrekkelijk het onderhoud en herstel van de zee- en rivierwaterkeerende dijken en van de leidijken langs de Beersche Maas van 3 Juli 1878 (Provinciaalblad No. 23) en

c. de artikelen 2 eerste lid, 18 en 19 van het Reglement op de zee-, rivier- en kanaalwaterkeerende dijken en kaden en de daarin gelegen sluizen en werken in de provincie Noord-Brabant van 18 November 1889 (Provinciaalblad 1890 No. 15).

STAAT, bedoeld in artikel 1 van het Algemeen Reglement voor de Waterschappen in Noord-Brabant.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Aalburg. (Polder van)	Wijk.
Aalsveld (het)	Drongelen.
Aanwassen. (de Gecombineerde)	Raamsdonk.
Abroek. (het)	's Princenhage en Breda.
Achter de Hoeven. (poldertje)	Raamsdonk.
Achtersten Distelberg. (Binnenpolder)	Helvoirt.
Alemsche en Drielsche Uiterwaard. (de)	Alem en Driel.
Algemeene Omkading. (de)	Vlijmen, Engelen, Bokhoven, Well en Hedikhuizen.
Andelsche en Giessensche weide. (de)	Giessen en Andel.
Asterd.	's Princenhage.
Augusta polder.	Bergenopzoom en Woensdrecht
Auvergne polder.	Halsteren.
Ban van Rijswijk. (de)	Rijswijk.
Beaumondspolder.	Fijnaart.
Beneden Aa. (de)	's Bosch, Rosmalen, den Dungen en Berlicum.
Beneden Dommel. (de)	's Bosch, St. Michielsgestel, Vught en den Dungen.
Beneden het Drongelensche veer.	Drongelen c. a.
Beoosten de 's Gravenmoerschevaart.	's Gravenmoer, Waspik, Capelle en Dongen.
Bergenshuizen. (polder van)	Vught en Esch.
Berlicum (polder van)	Berlicum.
Bern. (polder van)	Herpt, c. a.
Biesheuvel (de)	Wijk.
Binnen de Oude Straat.	Capelle.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Binnen- en Buitenpolder van Baardwijk.	Baardwijk.
Binnenpoldervan Besoijen.	Besoijen.
Binnenpolder van den Dungen.	den Dungen.
Binnenpolder van Doeveren.	Drongelen.
Binnenpolder van Drongelen.	Drongelen.
Binnenpolder van Engelen.	Engelen.
Binnenpolder van Gansoijen.	Drongelen.
Binnenpolder van Geffen.	Geffen.
Binnenpolder van 's Grevelduin-Capelle.	Capelle en Waspik.
Binnenpolder van Hedikhuizen.	Hedikhuizen.
Binnenpolder van Herpen.	Herpen en Berghem.
Binnenpolder van Huisseling.	Huisseling.
Binnenpolder van Overlangel.	Overlangel (Herpen).
Binnenpolder van Rosmalen en Nuland.	Rosmalen en Nuland.
Binnenpolder van Sprang.	Sprang.
Binnenpolder van Terheijden en Zwaluwe.	Terheijden en Zwaluwe.
Binnenpolder van Velp.	Velp.
Binnenpolder van Vlijmen.	Vlijmen.
Binnenpolder van Vrijhoeve-Capelle.	Vrijhoeve-Capelle.
Binnenpolder van Waalwijk.	Waalwijk.
Bloemendaal en uitwatering gecombineerde polders.	Klundert, Fijnaart, en Zevenbergen.
Boeimeer. (de)	's Princenhage.
Bokhoven. (Polder van)	Bokhoven.
Boschveld en Maij. (het)	's Bosch, Cromvoirt en Vught.
Bossche sloot (de)	's Hertogenbosch, Vught, Vlijmen, Nieuwkuijk, Drunen, Loon op Zand, Cromvoirt en Helvoirt.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Boterpolder (de)	Raamsdonk.
Brand en Beusing.	den Dungen.
Bredasche polder.	Klundert en Zevenbergen.
Brieljenspolder.	Made en Oosterhout.
Buitendellenpolder.	Waspik.
Buitendijk Slangwijk.	's Princenhage.
Buitenpolder van Besoijen.	Besoijen.
Buitenpolder van Geffen.	Geffen.
Buiten Millenaarspolder.	Drongelen, c. a.
Buiten of Maaspolder.	Gassel, Beers en Escharen.
Buitenpolder van Vlijmen, Engelen en Hedikhuizen. (de Gecombineerde)	Engelen, Vlijmen en Hedikhuizen.
Buitenpolder van Waalwijk.	Waalwijk.
Carthuizerpolder.	Geertruidenberg en Raamsdonk
Caterspolder, gemeen met „van den Eijndenpolder." (de)	Woensdrecht.
Crauwelsgors, Hazeldonk en Hokkenburg.	Terheijden.
Crogten en Galdersche Vugt. (de)	Teteringen.
Cruijslandspolders.	Steenbergen.
Dieden c. a. Deursen c. a. en Megen c. a.	Dieden, Deursen en Megen.
Dieden (polder van)	Dieden.
Dintelpolder.	Dinteloord.
Dongendijkschen polder.	Oosterhout.
Dorpspolder van Vught.	Vught.
Duijl. (den)	Andel, Almkerk en Giessen.
Duijnspolder (de van der)	Woensdrecht.
Eendennest. (het)	Waspik, Capelle en Loonopzand
Eendeveld. (het)	Giessen.
Eethen. (polder van)	Eethen.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Eethensche en Meeuwensche Zeedijk (de)	Meeuwen, Eethen, Drongelen en Dussen.
Eigen (Polder van der)	's Bosch, Empel, Rosmalen en Nuland.
Elderenspolder en Landeken Voordaag.	Zevenbergen.
Elisabethpolder.	Fijnaart.
Emiliapolder.	Made, Zwaluwe en Geertruidenberg.
Empel en Meerwijk. (polder van)	Empel.
Escharen en Gassel. (polder van)	Escharen en Gassel.
Ganswijk.	Almkerk.
Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg.	Made en Drimmelen en Geertruidenberg.
Genderen. (polder van)	Genderen.
Goed van IJkkel. (het)	Etten.
Goeden Aards- en Eendrachtspolder.	Raamsdonk.
's Gravenmoer. (polder van)	's Gravenmoer.
Groote Oude Straat. (de)	Capelle. (Zuidewijn)
Groote Torenpolder.	Fijnaart.
Groote Waspiksche en Raamsdonksche Binnen- en Buitendijksche en Overdiepsche polder. (de Gecombineerde)	Raamsdonk en Waspik.
Groote Zonzeelsche polder.	Zevenbergen, Terheijden en Zwaluwe.
Groot Lindensche Sluis.	Linden, Cuijk, Beers en Gassel.
Gijster en Heenplaat. (de)	Made, c. a.
Hakkeveld. (het)	Wijk.
Halle en Strijpen. (de)	's Princenhage.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Ham en Rijskampen. (de)	Cromvoirt.
Hartel, Lage Vugt, Sipten en Banken. (de)	Teteringen en Terheijden.
Heen. (de)	Steenbergen.
Heerjansland (gezegd Nieuw Gastel).	Oud- en Nieuw Gastel.
Heesbeen. (polder van)	Eethen.
Hei- of Meerdijk en polder v. Drunen.	Drunen.
Herpt en het Herptsche Veld.	Herpt c. a.
Hill. (Polder de)	Meeuwen.
Hillekens en Achterboerkens. (de)	Etten c. a.
Hintelaken.	's Princenhage.
Hoevensche Beemden. (de)	Hoeven.
Hollanderbroek. (het)	Mill.
Honswijk.	Almkerk, Rijswijk, de Werken en Woudrichem.
Hooge Maasdijk van het Benedenland van Heusden.	Wijk c. a. Veen en Meeuwen.
Hooge Maasdijk van het Bovenland Heusden.	Hedikhuizen, Vlijmen, Herpt c. a., Oudheusden c. a., Genderen c. a. en Drongelen.
Hoog Hemaal. (het)	Lith, c. a.
Hooge en Lage Vugt. (de)	Teteringen.
Jufvrouwenpolder.	Fijnaart.
Jufvrouwenweide en Zijlmanspolder (de)	Waspik, Capelle, Dussen en Meeuwen.
Karnemelkspolder.	Almkerk en de Werken.
Kleine Wetering. (de)	Nuland, Geffen en Rosmalen.
Kleine Noord of Slikpolder.	Zevenbergen.
Klein- of Biessertpoldertje. (het)	Vlijmen.
Klein Waspik.	Waspik.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Koekkoek en gecombineerde Buitenpolders. (de)	Zevenbergen.
Koningsoordpolder.	Dinteloord.
Koornwaard. (de)	Empel, Alem en Driel.
Kromgat. (het)	Oosterhout en Raamsdonk.
Krijtenburg (polder van)	Etten, c. a.
Laag Hemaal. (het)	Alem.
Lage landen (de)	Oosterhout.
Lage weg met de velden. (de)	's Gravenmoer, Raamsdonk en Waspik.
Landeke van Hoogstraten en Baziuslandeke (het)	Klundert en Zevenbergen.
's Lands van Megen.	Megen.
's Lands van Ravenstein.	Ravenstein.
Leek.	Beek en Donk.
Lange Bunders en Slangwijk.	's Princenhage.
Linden. (de polder van)	Linden.
Lith. (polder van)	Lith.
Lithoijen. (polder van)	Lithoijen.
St. Maartenspolder.	Hoeven.
Maasakker en Diedensche Uiterdijk.	Megen c. a. Dieden c. a. en Appeltern.
Markhoek. (de)	Teteringen.
Mars en Wijth.	Grave.
Meeuwen. (polder van)	Meeuwen, Drongelen en Dussen.
Meerenpolders. Noordt-, Toren-, Oost- en West)	Zevenbergen.
Moerschot. (het)	St. Michielsgestel en Schijndel.
Molenpolder.	Terheijden.
Mooie Keene. (de)	Fijnaart, Standdaarbuiten en Klundert.
Mudakker en Plijnsche polder.	St. Michielsgestel.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Nassaupolder, Arenbergpolder en Blokpolder.	Klundert en Zevenbergen.
Neerloon. (polder van)	Huisseling en Neerloon.
Nieuwe Ban. (de)	de Werken en Woudrichem.
Nieuwe Buitendijksche Hooipolder.	Raamsdonk.
Nieuwe Dombos (de)	Made.
Nieuwe Moerdijk. (de)	Klundert.
Nieuwe polder.	Raamsdonk.
Nieuwe St. Michielsgestelsche polder.	St. Michielsgestel.
Nieuwe Zwaluwe polder.	Zwaluwe, c. a.
Nieuw Hinkelenoord en Hoogerwerf.	Ossendrecht en Woensdrecht.
Nieuwkuik. (polder van)	Nieuwkuik.
Nieuwland of Mancia Winterpolder. ('t)	Standdaarbuiten.
Nieuwland van Altena.	de Werken, Almkerk en Emmikhoven.
Nieuw-Vosmeer. (polders van)	Nieuw-Vosmeer en Steenbergen
Noordeveld. (het)	Dussen.
Noordpolder.	Ossendrecht en Woensdrecht.
Noord-, Zuid- en St. Antoniepolder.	Raamsdonk.
Oijen. (polder van)	Oijen.
Oostensche en Westensche Buitendellen.	Waspik, Capelle en Vrijhoeve-Capelle.
Oost en West Graaf Hendrik polder.	Steenbergen.
Oostpolder. (de)	Etten, c. a.
Oostpolder. (de)	Raamsdonk en Waspik.
Opperste polder.	Andel.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Oss. (polder van)	Oss.
Oude Appelaar. (de)	Fijnaart.
Oude Ban. (de)	Woudrichem.
Oude en Nieuwe Beijmoerpolders.	Halsteren.
Oude en Nieuwe Landen.	Oudenbosch.
Oud- en Nieuwland van Babiloniënbroek. (het)	Meeuwen.
Oude Doorn. (de)	Almkerk.
Oude Fijnaart. (de)	Fijnaart.
Oude Heijningen. (de)	id.
Oude Kurenpolder.	Raamsdonk.
Oude polder. (de)	id.
Oude Prinslandsche polder.	Dinteloord.
Oude St. Michielsgestelsche polder (ook genaamd: polder aan den Dungenschen kant.)	St. Michielsgestel.
Oude Zeedijk onder Dussen.	Dussen.
Oud Glimes polder.	Halsteren.
Oudheusden en Elshout. (polder van)	Oudheusden, c. a.
Oudland van Altena. (het)	Andel, Rijswijk, Giessen, Woudrichem, de Werken en Almkerk.
Oudland van Standdaarbuiten. (het)	Standdaarbuiten.
Oudland van Zevenbergen. ('t)	Zevenbergen.
Pompveld. (het)	Veen.
Prins Karel polder	Woensdrecht.
Republiekpolder.	Oosterhout.
St. Romboutspolder.	Giessen, Andel, Almkerk en Rijkwijk.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Rooskensdonk, Hooijendonk, Werft en Kraaijennest.	's Princenhage.
Ruigenhil. (de)	Willemstad.
Sabina Henricapolder.	Fijnaart.
Sandoelsche polder.	Raamsdonk.
Sleeuwijk. (polder van)	Sleeuwijk.
Steen van Kloosteroord. (de)	Made.
Teeffelen. (polder van)	Oijen, c. a.
Ten Westen den Nieuwendijk met de Aanwassen.	Capelle.
Ten Westen der Capelsche Vaart en het Veerpad.	Cappelle.
Ten Westen v. d. Vrijhoevensche Vaart.	Cappelle.
Theereheide en Herlaar.	St. Michielsgestel.
Theodoruspolder.	Halsteren.
Trippenpolder.	Etten.
Uiterwaarden. (de)	Andel, Giessen en Rijswijk.
Uitwijk. (Waterschap van)	Almkerk.
Uppel.	Almkerk.
Veen. (polder van)	Veen.
Vervoornepolder.	Werkendam en de Werken c. a.
Vier polders. (de) genaamd: Groote polder oostelijk en westelijk deel, Zandberg, Nieuwendijk en Kleine of Nieuwe Fijnaart.	Klundert, Zevenbergen en Fijnaart.
de Vliert. het Ertveld, het Binnenland van Orthen, de Heuf en Muntel. (de gecomb. polders)	's Hertogenbosch en Rosmalen.
de Vliert.	id. id.
Vughtsche Akkers. (de)	Vught.

BENAMING VAN HET WATERSCHAP.	GEMEENTEN WAARONDER GELEGEN.
Vijdtpolder.	Ossendrecht en Woensdrecht.
Waarden. (de)	Besoijen en Capelle.
Weimeren. (polder van)	's Princenhage.
Werkensche polder.	de Werken.
Westland en St. Omcommers.	Steenbergen.
Westpolder. (de)	Etten, c. a.
Westpolder. (de)	Oosterhout.
Willemspolder. (de gecombineerde)	Oosterhout en Raamsdonk.
Woud (het)	den Dungen, Berlicum en St. Michiels gestel.
Wijk. (polder van)	Wijk.
Zandwijk. (Waterschap van)	Almkerk.
Zuideveld. (het)	Dussen.
Zuidhollandsche polder.	Dussen en Almkerk.
Zuidpolder van Woensdrecht, gemeen met Oud Hinkelenoord.	Woensdrecht en Ossendrecht.
Zuidpolder.	Ossendrecht.
Zwartenberg. (polder van)	Etten, c. a

WATERSCHAPPEN, die niet voorkomen op den Staat, bedoeld in art. 1 *van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant* 1904.

Aa of Weerijs (de)
Alm en Gantel (waterschap de)
Binnen Oude Maas (de)
Bleek en Oostkil (de)
Bovenmark (de)
Damespolder (de)
Dommel c. a. (rivier de)
Haven en Sassen van Zevenbergen
Hertogswetering (de)
Hogerwaardpolder (de)
Hulpgaten in de landen van Heusden en Altena

Mark en Dintel (Heemraadschap van de)
Noord Oostelijk gedeelte van Noordbrabant (Waterschap ter bevordering der verbetering van den Waterstaatstoestand in het)
Peeldam
Prins Hendrikpolder (de)
Rosendaalsche en Steenbergsche vliet (Heemraadschap van den)
Royale polder
Vierbannen (de)
Zevenbannen (de

975 MODEL VOOR HET OPMAKEN VAN DE DIJKREGISTERS, *bedoeld in Artikel* 81 *tweede lid van het Waterschapsreglement voor Noordbrabant* 1904, *vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van* 30 *Juni* 1904 (*Prov. Bl. no.* 22.)

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*;

Overwegende, dat ingevolge artikel 81 tweede lid van het Waterschapsreglement van Noordbrabant 1904, een model behoort te worden gegeven, overeenkomstig welk model de in artikel 81 van dit Reglement bedoelde dijkregisters behooren te worden vastgesteld;

Hebben besloten:

vast te stellen het hierbij gevoegd model, waarnaar de bovenbedoelde dijkregisters behooren te worden vastgesteld.

Dit besluit zal met het daarbij behoorend model in het Provinciaalblad worden bekend gemaakt.

DIJKREGISTER van het Waterschap ....

Dijkvak met welks onderhoud de perceelen bezwaard zijn.		Perceelen, belast met het onderhoud van den dijk.		NAMEN.	WOONPLAATS.	BIJZONDERHEDEN.
Lengte.	Verdere bijzonderheden die tot de kennis van de juiste ligging van het dijkvak en van den aard en de uitgestrektheid van het onderhoud dienstig of noodig zijn.	Ligging.	Kadastrale Omschrijving.	der cigenaars, erfpachters of vruchtgebruikers der perceelen.		

Dit dijkregister is
ontworpen door het Dagelijksch bestuur van het waterschap
den

Het Dagelijksch bestuur voornoemd,

Voorzitter,

Secretaris,

Dit door het Dagelijksch bestuur van het waterschap ontworpen dijkregister heeft gedurende veertien dagen van den tot en met den ten kantore van den Secretaris van het waterschap ter inzage voor belanghebbenden gelegen, nadat van die nederlegging door genoemd Dagelijksch bestuur vooraf openbare kennisgeving was gedaan op den

Daarna is dit dijkregister vastgesteld door Stemgerechtigde ingelanden van het waterschap in hunne vergadering van den 190 .

De Stemgerechtigde ingelanden van het waterschap voornoemd,

Voorzitter,

Secretaris,

976 *Brief van Gedeputeerde Staten van* 30 *Juni* 1904 *G nr.* 149, *aan de waterschapsbesturen;* MODELLEN VAN BEGROOTING EN PROCES-VERBAAL VAN KASOPNEMING VAN WATERSCHAPPEN (*Prov. Bijbl.* 1904 *nr.* 70).

Wij hebben de eer U nevens deze te doen geworden de ingevolge het bepaalde in de artikelen 45 en 110 van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904 bij ons besluit van heden vastgestelde modellen.

Het behoeft wel geen betoog, dat in het model voor de begrooting slechts die posten met name konden genoemd worden, welke nagenoeg algemeen voorkomen en dat, bijaldien bijzondere toestanden in uw waterschap uitbreiding der artikelen noodig maken, zulks kan geschieden, mits nieuwe posten worden ingelascht in het hoofdstuk, waaronder zij naar het onderwerp, waarop zij betrekking hebben, moeten gerangschikt worden.

Begrooting van het Waterschap .... voor het dienstjaar, dat aanvangt .... en eindigt ....

INKOMSTEN.

Hoofdstuk en Artikel.	Aard der inkomsten.	Geraamd bedrag.	
Hoofdst. I.	Hoofdstuk I.		
	Opbrengst van vroegere diensten.		
Art 1.	Batig slot der door stemgerechtigde Ingelanden vastgestelde rekening over het dienstjaar.......		
„ 2.	Restanten van vroegere diensten		
	a. over het dienstjaar 190		
	b. enz.		
	Totaal van het 1e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst. II.	Hoofdstuk II.		
	Opbrengst der eigendommen het Waterschap toebehoorende.		
Art. 1.	Opbrengst verhuring van huizen en gebouwen, als:		
	a. enz.		
„ 2.	Opbrengst verpachting van landerijen, als:		
	a. enz.		
„ 3.	Opbrengst van verkoopingen van:		
	a. enz.		
„ 4.	Opbrengst van weigelden		
„ 5.	Opbrengst heffing van brug-, kaai- en andere gelden als:		
	a. enz		
„ 6.	Opbrengst van renten van:		
	a. Inschrijvingen op het grootboek		
	b. Uitstaande kapitalen		
	c. Grond-, graan- en geldrenten.........		
	Totaal van het 2e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst III.	Hoofdstuk III.		
	Opbrengst van de Waterschapslasten.		
Art. 1.	Opbrengst van de eigenlijke waterschapslasten, als:		
„ 2.	Opbrengst van de oneigenlijke waterschapslasten als:		
	Totaal van het 3e Hoofdstuk *f*		

Hoofdstuk en Artikel.	Aard der inkomsten.	Geraamd bedrag.	
Hoofdst. IV.	Hoofdstuk IV.		
	Ontvangsten van verschillenden aard.		
Art. 1.	Bijdragen van Gemeenten, van andere Waterschappen:		
	a. van .... wegens		
	b. enz.		
„ 2.	Wegens afkoop van de lasten, bedoeld in artikel 77 van het Algemeen Waterschapsreglement 1904 . . .		
„ 3.	Wegens afkoop van dijkplicht ingevolge artikel 88 van het Algemeen Waterschapsreglement 1904 . . .		
„ 4.	Opbrengst van geldleeningen:		
	a. ter voorziening in de kosten van:		
	b. enz.		
„ 5.	Opbrengst van den verkoop van .... perceel kadastraal bekend:		
	Gemeente .... Sectie .... No.		
„ 6.	Opbrengst van geldboeten bij schikking opgelegd.		
	Totaal van het 4e Hoofdstuk *f*		
	VERZAMELING.		
	Totaal van het 1e Hoofdstuk		
	„ „ „ 2e „		
	„ „ „ 3e „		
	„ „ „ 4e „		
	Totaal der Inkomsten *f*		

UITGAVEN.

Hoofdstuk en Artikel.	Aard der uitgaven.	Geraamd bedrag.
Hoofdst. I.	Hoofdstuk I.	
	Bezoldigingen en vacatie gelden.	
Art. 1.	Jaarwedde van den Voorzitter	
„ 2.	„ „ Leden van het dagelijksch bestuur	
„ 3.	„ „ den Secretaris	
„ 4.	„ „ „ Penningmeester	
„ 5.	„ „ de overige beambten en de bedienden van het waterschap als van:	
	a.	
	b. enz.	
„ 6.	Schadeloosstelling voor het voeren van schouwen. .	
„ 7.	„ „ Dijklegering	
„ 8.	Vacatie-gelden	
„ 9.	Reis- en verblijfkosten	
„ 10.	Kosten van den deurwaarder bij invordering van den omslag en van andere lasten	
„ 11.	Premiën Ongevallenwet	
	Totaal van het 1e Hoofdstuk *f*	
Hoofdst. II.	Hoofdstuk II.	
	Huishoudelijke kosten, Bureau- en Schrijfbehoeften.	
Art. 1.	Huur van het gebouw of vertrek voor het houden van vergaderingen	
„ 2.	Kosten van verlichting en verwarming	
„ 3.	Bureau- en schrijfbehoeften van den Secretaris . .	
„ 4.	„ „ „ „ „ Penningmeester	
„ 5.	Kosten van stukken, die ten behoeve van het Waterschap gedrukt worden	
„ 6.	Zegels, porto's en andere kleine uitgaven	
	Totaal van het 2e Hoofdstuk *f*	
Hoofdst. III.	Hoofdstuk III.	
	Renten en aflossingen van geldleeningen.	
Art. 1.	Renten en aflossingen van geldleeningen	
„ 2.	Renten, cijnsen en andere lasten van dien aard . .	
	Totaal van het 3e Hoofdstuk *f*	

Hoofdstuk en Artikel.	Aard der uitgaven.	Geraamd bedrag.	
Hoofdst. IV.	Hoofdstuk IV. *Kosten van onderhoud der eigendommen en daarvoor verschuldigde lasten.*		
Art. 1.	Kosten van onderhoud der eigendommen van het Waterschap, als: *a.* enz.		
„ 2.	Lasten voor die eigendommen verschuldigd, als: *a.* Grondlasten . . . . *b.* enz.		
„ 3.	Kosten van *gewoon* jaarlijksch onderhoud en bediening der werken en inrichtingen, als van: *a.* enz.		
„ 4.	Aanschaffen en onderhouden van dijkmaterialen . .		
	Totaal van het 4e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst. V.	Hoofdstuk V. *Uitgaven van verschillende aard.*		
Art. 1.	Bijdragen aan gemeenten en andere Waterschappen als: *a.* aan .... in de kosten van .... *b.* „ .... „ „ „ „ .... *c.* enz.		
„ 2.	Koopsom of vergoeding van grond of specie tot herstel en onderhoud van dijken enz		
„ 3.	Nadeelig slot der vorige rekening		
„ 4.	Kosten van verzekering tegen brandschade van: *a.* enz.		
	Totaal van het 5e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst. VI.	Hoofdstuk VI. *Buitengewone uitgaven.*		
Art. 1.	Kosten van herstelling van winterschade aan dijken, sluizen en andere bestaande waterstaatswerken en om die werken in een voldoenden staat van onderhoud te brengen als: *a.* enz.		
„ 2.	Kosten van nieuwe en van buitengewone werken als: *a.* enz.		
„ 3.	Kosten van al zoodanige werken en uitgaven, welke niet in Hoofdstuk IV, noch in de artikelen 1 en 2 van Hoofdstuk VI zijn opgenomen als: *a* enz.		
	Totaal van het 6e Hoofdstuk *f*		

Hoofdstuk en Artikel.	Aard der uitgaven.	Geraamd bedrag.	
Hoofdst. VII	Hoofdstuk VII.		
Art. 1.	Onvoorziene uitgaven		
„ 2	Wanneer in den loop van het dienstjaar mocht blijken, dat voor een der posten van uitgaaf, begrepen in de volgende artikelen .... geen genoegzame som is uitgetrokken, dan kan het ontbrekende bij besluit van het Dagelijksch bestuur worden aangevuld door af- en overschrijving uit de posten, geraamd onder:		
	Hoofdstuk .... Artikel		
	„ „		
	Totaal van het 7e Hoofdstuk *f*		
	VERZAMELING.		
	Totaal van het 1e Hoofdstuk . . .		
	„ „ „ 2e „ . . .		
	„ „ „ 3e „ . . .		
	„ „ „ 4e „ . . .		
	„ „ „ 5e „ . . .		
	„ „ „ 6e „ . . .		
	„ „ „ 7e „ . . .		
	Totaal der Uitgaven *f*		

BALANS.

Totaal der Inkomsten . . . . *f* ....

„ „ Uitgaven . . . . *f* ....

f ....

Aldus ontworpen door het Dagelijksch bestuur van het Waterschap ....
in zijne vergadering van den ....
en aan Stemgerechtigde ingelanden in druk toegezonden den ....

Het Dagelijksch bestuur voornoemd,

De Voorzitter,

De Secretaris,

De Secretaris van het Waterschap verklaart, dat deze Begrooting ingevolge art. 111 van het Algemeen Waterschaps-Reglement voor *Noordbrabant* 1904 van den .... tot en met den ....
te zijnen kantore ter inzage van belanghebbenden heeft gelegen, nadat daarvan op .... bevorens openbare kennisgeving is geschied.

De Secretaris voornoemd,

Vastgesteld in de vergadering van stemgerechtigde Ingelanden van het Waterschap ....
gehouden op den ....

De Voorzitter,

De Secretaris,

Dit model aldus vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant* van den 30en Juni 1904.

PROCESVERBAAL

VAN

opneming der boeken en kas van den Penningmeester van het Waterschap..

....

Heden den 190 , heeft het Dagelijksch bestuur van het Waterschap

zijnde dit bestuur samengesteld uit de heeren

ingevolge artikel 45 van het Algemeen Waterschapsreglement voor *Noordbrabant* 1904, zich begeven naar het Kantoor van den Heer

Penningmeester van het Waterschap voornoemd.

Aldaar gekomen heeft genoemd bestuur, nadat het had acte genomen van de verklaring van den penningmeester, dat alle ontvangsten en uitgaven, tot die administratie behoorende, geboekt waren, de boeken nagezien, de journalen afgesloten en bevonden, dat bedoelde boeken regelmatig waren bijgehouden, en dat was geboekt:

in ontvangst over het dienstjaar 190 /	f
en over het dienstjaar 190 /	-
terwijl het batig slot der rekening over bedraagt	-
Totaal	f

in uitgaaf over het dienstjaar 190 / f

en over het dienstjaar 190 / -

terwijl het nadeelig slot der rekening over

bedraagt -

Totaal f

zoodat in kas moet zijn f

welk bedrag met de door den penningmeester aan ons voorgelegde gelden overeenstemde.

En hebben wij hiervan opgemaakt en met den Penningmeester geteekend dit proces-verbaal, hetwelk aan stemgerechtigde ingelanden zal worden medegedeeld en waarvan een afschrift zal gezonden worden aan Gedeputeerde Staten.

Het Dagelijksch bestuur voornoemd,

De Penningmeester, De Voorzitter,

Lid van het Dag. bestuur,

977 *Besluit der Gedeputeerde Staten van* 28 *Juli* 1904 *tot aanwijzing van de* WATERSCHAPPEN, *door welker dagelijksche besturen jaarlijks vóór den* 1n *Januari eene nauwkeurige* LIJST *zal worden opgemaakt* VAN ALLE MANSCHAPPEN TOT HET HOUDEN VAN DIJKWACHTEN VERPLICHT (*Prov. Bl.* 1904 *nr.* 75).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant;

Gelet op artikel 93 van „het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904";

Gehoord den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat:

Hebben besloten:

aan te wijzen de hierna te noemen waterschappen, door welker dagelijksche besturen jaarlijks vóór den 1n Januari

eene nauwkeurige lijst zal worden opgemaakt van alle manschappen tot het houden van dijkwachten verplicht:

1. Het Oudland van Altena;
2. Hooge Maasdijk van Stad en Lande van Heusden; *)
3. Polder van Nieuwkuik;
4. Hei- of Meerdijk en polder van Drunen;
5. Polder van Empel en Meerwijk;
6. Het Laag Hemaal;
7. Het Hoog Hemaal;
8. Polder van Oijen;
9. 's Lands van Megen;
10. Polder van Dieden;
11. 's Lands van Ravenstein;
12. Mars en Wijth;
13. Polder van Escharen en Gassel; en
14. de Polder van Linden.

978 MODEL VOOR HET OPMAKEN VAN DE LEGGERS DER HECTARENTALEN, *bedoeld in Artikel* 78 *tweede lid van het Algemeen Waterschaps-reglement voor Noordbrabant* 1904, *vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van* 27 *October* 1904 (*Prov. Bl. nr.* 170).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant;

Gelet op artikel 78 tweede en derde lid van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904;

Hebben besloten:

te bepalen, dat de leggers der hectarentalen door de dagelijksche besturen der waterschappen behooren te worden opgemaakt volgens het bij dit besluit behoorend model.

Dit besluit zal met het daarbij behoorend model in het Provinciaalblad worden bekend gemaakt.

*) Dit waterschap is bij besluit der Staten van 18 Januari 1911 opgeheven. Zie: Prov. Bl. 1911 nr. 32.

LEGGER der Hectarentalen van het Waterschap ....

ARTIKEL

	NAAM.	VOORNAMEN.	BEROEP.	WOONPLAATS.
Eigenaar Mede-Eigenaren Erfpachter Vruchtgebruiker.				

		Kadastrale omschrijving				Grootte van het perceel								Van waar gekomen.		Waar overgebracht.	
Volgnummer.	PLAATSELIJKE BENAMING.	GEMEENTE.	Sectie.	Nummer van het perceel.	SOORT VAN EIGENDOM.	Hectaren.	Aren.	Centiaren.	Geheele of gedeeltelijke vrijdom.	Grond waarop de vrijdom steunt.	Grootte van het belastbaar gedeelte.	(*	Beknopte omschrijving der plaats gehad hebbende veranderingen.	Artikel.	Volgnummer.	Artikel.	Volgnummer.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.

(*) Kolom 13 is opengelaten ter vermelding van de in art. 78 sub 4° van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noord-brabant 1904 bedoelde opgave, die afhankelijk is van de voor het waterschap in deszelfs bijzonder reglement ex art. 75 tweede lid van genoemd Algemeen Waterschapsreglement getroffen regeling.

979 *Brief van Gedeputeerde Staten dd.* 10 *November* 1904 *G nr.* 170, *aan de waterschapsbesturen;* LEGGERS DER HECTARENTALEN (*Prov. Bijbl.* 1904 *nr.* 108).

Wij hebben in het Provinciaalblad no. 170 van dit jaar mededeeling gegeven van het bij ons besluit van den 27n October l.l. vastgesteld model voor de leggers der hectarentalen, waarvan de rede is in artikel 78 van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904.

Hoezeer ons streven er op gericht was, met eerbiediging van de voorschriften, welke genoemd artikel 78 te dien aanzien geeft, bedoeld model zoo in te richten, dat het zooveel mogelijk aan de velerlei, door de uiteenloopende waterschapstoestanden gestelde eischen zou voldoen, ligt het voor de hand, dat het, met name voor die waterschappen, waarin de lasten op eene andere dan de in artikel 75 eerste lid van genoemd reglement aangegeven wijze worden omgeslagen, moet worden aangevuld.

Daartoe hebben wij in het bijzonder kolom 13 opengehouden, aan ieder uwer overlatende die kolom in te richten naar de behoeften van uw waterschap.

Voorts deelen wij U mede, dat bijaldien de eigenaardige regeling van omslagheffing in uw waterschap aanvulling ook van andere kolommen noodig maakt, uw bestuur zich daartoe bevoegd mag achten.

980 *Brief van Gedeputeerde Staten dd.* 30 *Maart* 1905 *G nr.* 190, *aan de waterschapsbesturen;* FINANTIEEL BEHEER DER WATERSCHAPPEN (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 47).

Nu het tijdstip nadert, waarop het nieuwe dienstjaar zal aanvangen en de penningmeesters der waterschappen hunne boekhouding voor dat dienstjaar zullen moeten in orde brengen, meenen wij uitvoering te moeten geven aan het bepaalde in artikel 69 tweede lid van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904.

De voorschriften omtrent de boekhouding der penningmeesters kunnen naar onze meening zeer eenvoudig zijn, omdat het finantieel beheer van verreweg de meesten hunner over een betrekkelijk gering bedrag loopt.

Uit een behoorlijk ingericht en nauwkeurig bijgehouden dagboek, valt ieder oogenblik met juistheid de stand der kas te constateeren en zal in verreweg de meeste waterschappen zonder veel omhaal ook de rekening opgemaakt kunnen worden. Bij ons besluit van heden stelden wij daarom vast een model voor het door de genoemde ambtenaren te houden journaal tevens kasboek. Dit model alsmede het model voor de rekening — eveneens bij ons besluit van heden vastgesteld — gelieve Uw bestuur hier achter als bijlagen I en II aan te treffen.

Het behoeft wel geen betoog, dat het door ons gegeven voorschrift den penningmeester niet verhindert, desgewenscht een *Grootboek* en tot boeking van bijv. de ontvangen waterschapslasten een of meer hulpboeken aan te leggen.

Waar wij echter bepalen, dat een *dag*boek moet aangelegd en bijgehouden worden, ligt het in de rede — en hierop wenschen wij met nadruk te wijzen — dat zoowel de ontvangsten als de uitgaven van dag tot dag in dat register worden overgeboekt.

In verschillende bereids tot ons gerichte vragen vinden wij aanleiding Uwe aandacht te vestigen op de bij het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904 gegeven voorschriften betrekkelijk het opmaken en vaststellen der rekening.

Ingevolge het bepaalde in artikel 69 van het genoemde reglement zal de penningmeester binnen 4 maanden na het einde van het thans loopend dienstjaar, dus vóór den 1en November a.s., zijne rekening over den dienst 1 Januari 1904—30 Juni 1905 moeten opmaken en vervolgens die rekening met de daarbij behoorende bewijsstukken moeten zenden aan het dagelijksch bestuur van het waterschap.

Dit bestuur zal ingevolge artikel 46 van hetzelfde reglement bij die rekening zijne verantwoording behooren te voegen en verder met de stukken hebben te handelen overeenkomstig de voorschriften in de artikelen 116 en 117 gegeven.

De rekening wordt, naar luid van artikel 134 derde lid van hetzelfde reglement, vastgesteld in de bij het bijzonder reglement Uwer instelling daarvoor aangewezen vergadering van stemgerechtigde ingelanden in het jaar 1906.

Wij mogen Uw bestuur verzoeken wel de vereischte medewerking te verleenen om de naleving der door ons, ter uitvoering van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904, gegeven voorschriften te verzekeren.

Zeer aangenaam zal het ons zijn bij eventueele kasopnemingen te ervaren, dat die voorschriften door de betrokken ambtenaren getrouw worden opgevolgd.

DAG- en KASBOEK van den Penningmeester van het Waterschap ....
voor het dienstjaar ....
Dit dag- en kasboek bevat ....
.... bladzijden, welke door mij Voorzitter van het Waterschap zijn gewaarmerkt.
.... den 190

(*)

Bladzijde ....

Dagteekening van ontvangst en uitgaaf.	Volgnummer.	Naam van dengene, van wien het bedrag, genoemd in kolom 5 ontvangen of aan wien dat, genoemd in kolom 6 betaald is.	Beknopte Omschrijving.	BEDRAG.	
				Ontvangsten.	Uitgaven.
1	2	3	4	5	6

*) Handteekening van den voorzitter.

(*)

Bladzijde ....

Dagteekening van ontvangst en uitgaaf.	Volgnummer.	Naam van dengene, van wien het bedrag, genoemd in kolom 5 ontvangen of aan wien dat, genoemd in kolom 6 betaald is.	Beknopte Omschrijving.	BEDRAG.	
				Ontvangsten.	Uitgaven.
1	2	3	4	5	6

Vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van den 30en Maart 1905 G. no. 190.

REKENING van Inkomsten en Uitgaven van
dienstjaar aangevangen ....

INKOMSTEN.

Hoofdstuk en Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	BE Bij de begrooting geraamd.	
Hoofdst. I.	Hoofdstuk I. *Ontvangsten van vroegere diensten.*		
Art. 1.	Batig slot der door stemgerechtigde Ingelanden vastgestelde rekening over het dienstjaar		
„ 2.	Restanten van vroegere diensten :		
	a. over het dientjaar 190		
	b.		
	Totaal van het 1e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst. II.	Hoofdstuk II. *Opbrengst der eigendommen het Waterschap toebehoorende.*		
Art. 1.	Opbrengst verhuring van huizen en gebouwen, als :		
	a.		
	b.		
„ 2.	Opbrengst verpachting van landerijen, als :		
	a.		
	b.		
„ 3.	Opbrengst van verkoopingen van :		
	a.		
	b.		
„ 4.	Opbrengst van weigelden		
	Over te brengen. *f*		

het Waterschap .... voor het
en geeindigd ....

DRAG		Minder ontvangen dan ontvangen moest worden.	BEDRAG VAN HETGEEN		NUMMERS der BIJLAGEN.
Van hetgeen moest ontvangen worden.	Der werkelijke ontvangsten.		is afgeschreven als oninbaar.	nog blijft te verhalen.	

Hoofdstuk en Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	BE	
		Bij de begrooting geraamd.	
	Overgebracht. f		
Art. 5.	Opbrengst heffing van brug-, kaai- en andere gelden, als:		
	a.		
„ 6.	Opbrengst van renten van:		
	a. Inschrijvingen op het grootboek		
	b. Uitstaande kapitalen		
	c. Grond-, graan- en geldrenten		
	Totaal van het 2e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst. III.	Hoofdstuk III.		
	Opbrengst van de waterschapslasten		
Art. 1.	Opbrengst van de eigenlijke waterschapslasten, als:		
„ 2.	Opbrengst van de oneigenlijke waterschapslasten, als:		
	Totaal van het 3e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst. IV.	Hoofdstuk IV.		
	Ontvangsten van verschillenden aard.		
Art. 1.	Bijdragen van Gemeenten, van andere Waterschappen:		
	a. van .... wegens		
	b. van .... wegens		
	c. van .... wegens		
	Over te brengen. f		

DRAG		Minder ontvangen dan ontvangen moest worden.	BEDRAG VAN HETGEEN		NUMMERS der BIJLAGEN.
Van hetgeen moest ontvangen worden.	Der werkelijke ontvangsten.		is afgeschreven als oninbaar.	nog blijft te verhalen.	

Hoofdstuk en Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	BE	
		Bij de begrooting geraamd.	
	Overgebracht. *f*		
Art. 2.	Wegens afkoop van de lasten, bedoeld in art. 77 van het Algemeen Waterschapsreglement 1904.		
„ 3.	Wegens afkoop van dijkplicht ingevolge art. 88 van het Algemeen Waterschapsreglement 1904.		
„ 4.	Opbrengst van geldleeningen: *a.* ter voorziening in de kosten van: *b.*		
„ 5.	Opbrengst van den verkoop van .... perceel .... kadastraal bekend: Gemeente .... Sectie .... No.		
„ 6.	Opbrengst van geldboeten bij beschikking opgelegd		
	Totaal van het 4e Hoofdstuk *f*		
	VERZAMELING.		
	Totaal van het 1e Hoofdstuk . .		
	„ „ „ 2e „ . .		
	„ „ „ 3e „ . .		
	„ „ „ 4e „ . .		
	Totaal der Inkomsten . . *f*		

DRAG		Minder ontvangen dan ontvangen moest worden.	BEDRAG VAN HETGEEN		NUMMERS der BIJLAGEN.
Van hetgeen moest ontvangen worden.	Der werkelijke ontvangsten.		is afgeschreven als oninbaar.	nog blijft te verhalen.	

UITGAVEN.

Hoofdstuk en Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	BE
		Bij de begrooting geraamd.
Hoofdst. I.	Hoofdstuk I.	
	Bezoldigingen en vacatie gelden.	
Art. 1.	Jaarwedde van den Voorzitter	
„ 2.	„ „....Leden van het dagelijksch bestuur	
„ 3.	„ „ den Secretaris	
„ 4.	„ „ „ Penningmeester	
„ 5.	„ „ de overige beambten en de bedienden van het waterschap als van:	
	a.	
	b.	
„ 6.	Schadeloosstelling voor het voeren van schouwen.	
„ 7.	Schadeloosstelling voor Dijklegering . . .	
„ 8.	Vacatie-gelden	
„ 9.	Reis- en verblijfkosten	
„ 10.	Kosten van den deurwaarder bij invordering van den omslag en van andere lasten . . .	
„ 11.	Premiën Ongevallenwet	
	Totaal van het 1e Hoofdstuk *f*	
Hoofdst. II.	Hoofdstuk II.	
	Huishoudelijke kosten, Bureau- en Schrijfbehoeften.	
Art. 1.	Huur van het gebouw of vertrek voor het houden van vergaderingen	
„ 2.	Kosten van verlichting en verwarming . .	
„ 3.	Bureau- en schrijfbehoeften van den Secretaris.	
„ 4.	„ „ „ „ „ Penningm.	
	Over te brengen. f	

DRAG		VOLGNUMMER DER BEWIJSSTUKKEN.	*TOELICHTINGEN.*
Na verrichte af- en overschrijving krachtens machtiging van stemgerechtigde ingelanden.	Der werkelijke uitgaven.		

Hoofdstuk en Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	BE
		Bij de begrooting geraamd.
	Overgebracht. *f*	
Art. 5.	Kosten van stukken, die ten behoeve van het Waterschap gedrukt worden	
„ 6.	Zegels, porto's en andere kleine uitgaven .	
	Totaal van het 2e Hoofdstuk *f*	
Hoofdst. III.	Hoofdstuk III.	
	Renten en aflossingen van geldleeningen.	
Art. 1.	Renten en aflossingen van geldleeningen .	
„ 2.	Renten, cijnsen en andere lasten van dien aard.	
	Totaal van het 3e Hoofdstuk *f*	
Hoofdst. IV.	Hoofdstuk IV.	
	Kosten van onderhoud der eigendommen en daarvoor verschuldigde lasten.	
Art. 1.	Kosten van onderhoud der eigendommen van het Waterschap, als:	
	a.	
„ 2.	Lasten voor die eigendommen verschuldigd, als:	
	a. Grondlasten	
	b.	
	Over te brengen. *f*	

DRAG		VOLGNUMMER DER BEWIJSSTUKKEN.	*TOELICHTINGEN.*
Na verrichte af- en overschrijving krachtens machtiging van stemgerechtigde ingelanden.	Der werkelijke uitgaven.		

Hoofdstuk en Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	BE Bij de begrooting geraamd.	
	Overgebracht. f		
Art. 3.	Kosten van *gewoon* jaarlijksch onderhoud en bediening der werken en inrichtingen, als van : *a.* .... *b.*		
„ 4.	Aanschaffen en onderhouden van dijkmaterialen.		
	Totaal van het 4e Hoofdstuk f		
Hoofdst. V.	Hoofdstuk V. *Uitgaven van verschillenden aard.*		
Art. 1.	Bijdragen aan gemeenten en aan andere Waterschappen, als : *a.* aan .... in de kosten van .... *b.* „ .... „ „ „ „		
„ 2.	Koopsom of vergoeding van grond of specie tot herstel en onderhoud van dijken enz. . .		
„ 3.	Nadeelig slot der vorige rekening.		
„ 4.	Kosten van verzekering tegen brandschade van: *a.*		
	Totaal van het 5e Hoofdstuk f		
Hoofdst. VI.	Hoofdstuk VI. *Buitengewone uitgaven.*		
Art. 1.	Kosten van herstelling van winterschade aan dijken, sluizen en andere bestaande waterstaats-		
	Over te brengen. f		

DRAG		VOLGNUMMER DER BEWIJSSTUKKEN.	*TOELICHTINGEN.*
Na verrichte af- en overschrijving krachtens machtiging van stemgerechtigde ingelanden.	Der werkelijke uitgaven.		

Hoofdstuk en Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	BE Bij de begrooting geraamd.	
	Overgebracht. *f*		
	werken en om die werken in een voldoenden staat van onderhoud te brengen, als:		
	a.		
Art. 2.	Kosten van nieuwe en van buitengewone werken als:		
	a		
„ 3.	Kosten van al zoodanige werken en uitgaven, welke niet in Hoofdstuk IV, noch in de artt. 1 en 2 van Hoofdstuk VI zijn opgenomen als:		
	a.		
	Totaal van het 6e Hoofdstuk *f*		
Hoofdst. VII	Hoofdstuk VII.		
Art. 1.	Onvoorziene uitgaven		
	Totaal van het 7e Hoofdstuk *f*		
	VERZAMELING.		
	Totaal van het 1e Hoofdstuk . .		
	„ „ „ 2e „ . .		
	„ „ „ 3e „ . .		
	„ „ „ 4e „ . .		
	„ „ „ 5e „ . .		
	„ „ „ 6e „ . .		
	„ „ „ 7e „ . .		
	Totaal der Uitgaven. . *f*		
	BALANS.		
	Totaal der Inkomsten. *f*		
	„ „ Uitgaven . *f*		
	f		

DRAG		VOLGNUMMER DER BEWIJSSTUKKEN.	*TOELICHTINGEN.*
Na verrichte af- en overschrijving krachtens machtiging van stemgerechtigde ingelanden.	Der werkelijke uitgaven.		

Aldus opgemaakt en door den Penningmeester aangeboden aan het Dagelijksch bestuur van het Waterschap ....

....

den ....

De Penningmeester voornoemd,

Aldus door het Dagelijksch bestuur van het Waterschap

....

met inachtneming van het bepaalde in artikel 116 van het Algemeen Waterschapsreglement voor *Noordbrabant* 1904 aangeboden aan Stemgerechtigde ingelanden den ....

Het Dagelijksch bestuur voornoemd,

.... *Voorzitter.*

....*Secretaris.*

De Secretaris van het Waterschap verklaart, dat deze Rekening ingevolge art. 117 van het Algemeen Waterschapsreglement voor *Noordbrabant* 1904 van den .... tot en met den .... te zijnen kantore ter inzage van belanghebbenden heeft gelegen, nadat daarvan op .... bevorens openbare kennisgeving was geschied.

De Secretaris voornoemd,

Vastgesteld door Stemgerechtigde Ingelanden van het Waterschap ....
in hunne vergadering van den ....

De Voorzitter,

De Secretaris,

981 *Brief van Gedeputeerde Staten dd.* 11 *Juli* 1911 *G nr.* 44, *aan de waterschapsbesturen; mededeeling der volgende missive van den Minister van Waterstaat betreffende het* AANBEVELEN VAN CANDIDATEN VOOR DE BENOEMING DOOR DE KONINGIN VAN LEDEN IN DE DAGELIJKSCHE BESTUREN DER WATERSCHAPPEN (*Prov. Bijbl.* 1911 *nr.* 81).

Nr. 227. Afd. Waterstaat.

—— 's Gravenhage, 1 Juli 1911.

In weerwil van de daaromtrent bestaande circulaires, waaraan laatstelijk werd herinnerd bij het dezerzijds schrijven van 9 September 1907, nr. 229, Afdeeling Waterstaat, komt het herhaaldelijk voor, dat op de aanbevelingslijsten tot benoeming van leden in waterschapsbesturen personen worden geplaatst, die den leeftijd van 70 jaren overschreden hebben.

Dit geeft mij aanleiding nader te dezer zake den volgenden leiddraad te geven.

Als algemeene regel zullen geene personen, die den leeftijd van 70 jaren hebben overschreden door U worden aanbevolen. *)

Met een leeftijd dier candidaten van 70 jaren zal genoegen kunnen worden genomen, indien door Uw College op *deugdelijke gronden* de benoeming van deze personen uitdrukkelijk wordt aanbevolen.

Candidaten van 71 jaren zullen slechts *dan* aan Hare Majesteit ter benoeming kunnen worden voorgedragen, in het hiervoren bedoelde geval en wanneer tevens met voldoende zekerheid kan worden aangenomen, dat geen andere geschikte candidaat beschikbaar is.

Voorstellen tot benoeming in waterschapsbesturen van

*) In 1916 hebben Gedeputeerde Staten zich tot regel gesteld de benoeming van personen, die voor het eerst tot lid van een waterschapsbestuur worden voorgedragen en ouder zijn dan 50 jaar niet meer te helpen bevorderen.

personen van 72 jaren en daarboven zullen in de toekomst *in geen geval* kunnen worden gevolgd.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken het bovenstaande onder de aandacht van de waterschapsbesturen te brengen en bij het doorzenden van meerbedoelde aanbevelingslijsten daarmede wel rekening te willen houden.

982 *Brief van Gedeputeerde Staten dd.* 23 *Augustus* 1912 *G nr.* 239, *aan de waterschapsbesturen;* GEBRUIK VOLMACHTEN (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 130).

Omtrent het gebruik van volmachten bij de uitoefening van stemrecht in de vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden van waterschappen worden ons misbruiken en onregelmatigheden medegedeeld, welke ons nopen Uwe medewerking in te roepen om ten deze verbetering te krijgen.

Bij herhaling komt het voor, dat personen met eene volmacht, die voor eene bepaalde vergadering, vaak met een nader in die volmacht omschreven doel, is afgegeven, in volgende vergaderingen zich toegang en medezeggingschap verschaffen omtrent onderwerpen van algemeenen aard, althans andere dan de in de volmacht genoemde of bedoelde. Ook komt het voor, dat door houders van volmachten, daarin eigenmachtig veranderingen, uitkrabbingen en bijschrijvingen worden aangebracht en dat op dergelijke vervalschte stukken personen ter vergadering worden toegelaten.

Wij hebben gemeend op deze misbruiken Uwe bijzondere aandacht te moeten vestigen en U te verzoeken in het vervolg nauwkeurig te willen toezien, dat geene personen als gemachtigden tot de vergadering van stemgerechtigde ingelanden of tot eene stemming worden toegelaten, dan nadat de door hen overgelegde volmachten, waaruit moet blijken, dat zij tot deelneming aan *die* vergadering of stemming uitdrukkelijk zijn aangewezen, behoorlijk zijn onderzocht en in orde bevonden.

Rivieren en Waterleidingen.

983 *Besluit der Staten van* 9 *November* 1883 *tot vaststelling van het bedrag dat jaarlijks zal worden beschikbaar gesteld tot het verleenen van* BIJDRAGEN UIT DE PROVINCIALE KAS IN DE KOSTEN VAN VERBETERING VAN RIVIERTJES, BEKEN EN WATERLEIDINGEN (*Prov. Bl.* 1883 *nr.* 32).

De Staten van *Noord-Brabant* hebben besloten als volgt:

Artikel 1. De aanvragen om bijdragen in de kosten van verbetering van rivieren, beken en waterleidingen worden in de zes afdeelingen overeenkomstig de derde zinsnede van art. 32 en de artikelen 37—43 van het reglement van orde onderzocht en behandeld.

Art. 2. Jaarlijks wordt een bedrag van f 15,000.— tot verbetering van rivieren, beken en waterleidingen beschikbaar gesteld.

Art. 3. De bijdragen worden uitbetaald naar de tijdorde, waarin de werken, in de kosten waarvan de bijdrage verleend is, geheel zullen voltooid en opgeleverd zijn, onverschillig het tijdstip van inzending der aanvraag of van het verleenen der bijdrage, doch in geen geval tot een hooger bedrag, dan van f 15,000 in het jaar.

Bij het besluit, waarbij de bijdrage wordt toegekend, wordt zoo noodig de termijn bepaald, waar binnen het werk zal moeten voltooid zijn.

Mocht het werk in vakken worden aanbesteed, wordt ieder vak voor de uitbetaling als een geheel werk beschouwd

Art. 4. Wanneer bij gelijktijdige voltooiing en oplevering, de beschikbaar gestelde som tot betaling der bijdragen ontoereikend is, worden de bijdragen uitbetaald in verhouding van het toegekend bedrag.

Art. 5. De bepalingen van dit besluit gelden niet voor aanvragen om bijdragen in de kosten van verbetering van rivieren, die zich over een zeer groot gedeelte der Provincie

uitstrekken en waarbij alzoo in meerdere mate een provinciaal belang betrokken is; in die gevallen zal het bedrag en de wijze van uitbetaling der eventueel te verleenen bijdrage, bij een afzonderlijk besluit geregeld worden.

Art. 6. De bepalingen van het besluit der Staten van 10 November 1876, (Provinciaal blad van 1876 No. 24) gewijzigd bij het besluit der Staten van 17 Juli 1879 (Provinciaal blad van 1879 No. 24) zijn met uitzondering der artikelen 8, 11 en 12 op de aanvragen van dit besluit van toepassing.

984 REGLEMENT OP DE WATERLEIDINGEN *in de provincie Noordbrabant vastgesteld bij besluit der Staten van* 5 *Juli* 1906 (*Prov. Bl. nr.* 29) *gewijzigd bij besluit van* 11 *Juli* 1916 (*Prov. Bl. nr.* 28).

De Staten van Noordbrabant;

Gelet op de voorstellen hunner Commissie, belast met de voorbereiding van de herziening der provinciale reglementen.

Mede gelet op de artikelen 134 en 190 der Grondwet, de artikelen 130, 136 en 140 der Provinciale wet, de artikelen 2 en 3 der wet op de bevloeiingen 1904 (Staatsblad No. 282) en de wetten van den 10n November 1900 (Staatsblad No. 176) en van den 9n Mei 1902 (Staatsblad No. 54).

Hebben besloten:

het navolgend reglement vast te stellen:

REGLEMENT OP DE WATERLEIDINGEN IN DE PROVINCIE NOORDBRABANT.

EERSTE AFDEELING.

Van de waterleidingen en hare leggers.

Artikel 1.

Onder waterleidingen worden in dit reglement, uitgezonderd in de vijfde en zesde afdeeling, verstaan alle rivieren, kanalen, beken, afvoer- en afwateringsslooten en andere

waterloopen, bestemd om ten dienste van het algemeen water te ontvangen en af te voeren, met de daarlangs, daarover of daarin gelegen of daartoe behoorende werken.

Hiervan zijn uitgezonderd de waterleidingen onder beheer van het Rijk.

Art. 2.

De waterleidingen worden voor de toepassing van dit reglement onderscheiden in:

a. gemeentelijke waterleidingen;

b. waterschapswaterleidingen.

Onder waterschapswaterleidingen worden verstaan die waterleidingen, welke onder toezicht staan van een waterschapsbestuur;

onder gemeentelijke waterleidingen alle andere waterleidingen.

Art. 3.

Van de waterleidingen worden leggers opgemaakt.

Zij dienen om vast te stellen, welke waterleidingen vallen onder de voorschriften van dit reglement, uitgezonderd onder die, gegeven in de vijfde en zesde afdeeling.

Art. 4.

De leggers worden onderscheiden in leggers A. en B.

De legger A bevat de waterleidingen, waarvan de loop zich tot één gemeente of één waterschap bepaalt.

De legger B bevat de overige waterleidingen.

Art. 5.

Leggers, opgemaakt en door Gedeputeerde Staten vastgesteld overeenkomstig de provinciale reglementen op de waterleidingen van 4 November 1874 (Provinciaalblad No. 21) en van 19 November 1889 (Provinciaalblad 1890 No. 14), blijven van kracht, totdat zij overeenkomstig de bepalingen van dit reglement, zijn gewijzigd.

Leggers, die bij het in werking treden van dit reglement nog niet door Gedeputeerde Staten zijn vastgesteld, worden

opgemaakt en vastgesteld met inachtneming van de volgende bepalingen.

Art. 6.

De leggers worden ontworpen en voorloopig vastgesteld die der gemeentelijke waterleidingen door het dagelijksch bestuur van de gemeente, die der waterschapswaterleidingen door het dagelijksch bestuur van het waterschap.

Zij worden door Gedeputeerde Staten vastgesteld op de wijze in de volgende artikelen bepaald.

Art. 7.

De leggers worden ontworpen, overeenkomstig de modellen door Gedeputeerde Staten te geven.

Die modellen worden in het provinciaal blad bekend gemaakt.

Art. 8.

De legger vermeldt bij elke waterleiding:

a. de benaming;

b. de richting, met aanwijzing van het begin- en het eindpunt op het grondgebied van de gemeente of van het waterschap, waarvoor de legger geldt;

c. de kadastrale aanduiding van de langs de beide oevers der waterleiding gelegen perceelen en de lengte, waarover elk dier perceelen tegen de waterleiding grenst;

d. de rechten of verplichtingen van de provincie, de gemeenten, de waterschappen of anderen ten opzichte van de waterleiding;

e. de onderhoudsplichtigen, bij aldien het onderhoud niet rust op de gemeente of het waterschap;

f. indien die bestaat, den titel, waarbij de rechten of verplichtingen, onder *d* en *e* genoemd, gevestigd zijn;

g. de omschrijving van de ligging, inrichting en hoofdafmetingen van de tot de waterleidingen behoorende of daarmede in verband staande werken;

h. de tot den legger betrekkelijke beslissingen van Gedeputeerde Staten, van den Koning en van de in kracht

van gewijsde gegane uitspraken van den burgerlijken rechter, voor zooverre die wijziging van den legger noodig maken.

De legger B vermeldt bovendien de minste breedte op en de minste diepte beneden maaiveldshoogte.

Art. 9.

De ontworpen legger wordt door het dagelijksch bestuur van de gemeente of van het waterschap, naar de onderscheidingen gemaakt in artikel 6, gedurende dertig dagen ter inzage van een ieder op de secretarie van de gemeente of ten kantore van den secretaris van het waterschap nedergelegd.

Van die nederlegging wordt door dat bestuur minstens drie dagen te voren openbare kennisgeving gedaan door afkondiging en aanpakking, op de gebruikelijke wijze, in de binnen de provincie gelegen, aan de gemeente of het waterschap grenzende gemeenten, uit of op wier gebied water door de in den legger omschreven waterleidingen wordt afgevoerd, alsmede in een of meer der in de provincie verschijnende nieuwsbladen.

Art. 10.

Gedurende den in het eerste lid van artikel 9 genoemden termijn en acht dagen daarna, is een ieder bevoegd bezwaren tegen den ontworpen legger bij het dagelijksch bestuur van de gemeente of van het waterschap in te brengen.

De openbare kennisgeving, bedoeld in het tweede lid van artikel 9, vermeldt die bevoegdheid en tevens den tijd, waarop en de plaats, waar het dagelijksch bestuur zitting zal houden tot het aanhooren en in ontvangst nemen van bezwaren, welke belanghebbenden mondeling of schriftelijk, hetzij persoonlijk, hetzij bij gemachtigde wenschen in te brengen.

Art. 11

Van de mondeling ingebrachte bezwaren wordt door het dagelijksch bestuur van de gemeente of van het waterschap proces-verbaal opgemaakt, dat door hen die op deze wijze

hunne bezwaren hebben ingebracht mede wordt onderteekend.

Indien de belanghebbenden niet kunnen schrijven of hunnen naam teekenen, wordt van deze omstandigheid in het proces-verbaal melding gemaakt.

Van de schriftelijk ingediende bezwaren wordt door den Secretaris een bewijs van ontvangst afgegeven.

Bijaldien geen bezwaren zijn ingebracht wordt van deze omstandigheid, in een door het dagelijksch bestuur van de gemeente of van het waterschap van het op de zitting voorgevallene op te maken proces-verbaal melding gemaakt.

Art. 12.

Het dagelijksch bestuur van de gemeente of van het waterschap stelt den legger uiterlijk dertig dagen na den termijn, in het eerste lid van artikel 10 aangegeven, met of zonder wijziging voorloopig vast.

De voorloopig vastgestelde legger wordt na voorafgaande kennisgeving, zooals die in het tweede lid van artikel 9 is voorgeschreven, gedurende dertig dagen voor een ieder ter inzage gelegd, op de wijze als in het eerste lid van artikel 9 is bepaald, en daarna in dubbel aan Gedeputeerde Staten ingezonden, vergezeld van de in artikel 11 genoemde processenverbaal en bezwaarschriften.

De legger vermeldt daarbij de dagteekening van het ontwerpen en die van de voorloopige vaststelling door het dagelijksch bestuur van de gemeente of van het waterschap; den tijd gedurende welken hij ter inzage heeft gelegen; den dag, waarop daarvan openbare kennisgeving is gedaan en dien der opzending aan Gedeputeerde Staten.

Art. 13.

Binnen de dertig dagen, gedurende welke de voorloopig vastgestelde legger ter visie ligt, kunnen belanghebbenden daartegen schriftelijk bezwaren inbrengen bij Gedeputeerde Staten.

Art. 14.

Die bezwaren worden door Gedeputeerde Staten behandeld

en daarop wordt beslist met inachtneming van het bepaalde in artikel 24*bis* van de instuctie voor dat College, zooals dat artikel is vastgesteld bij besluit der Staten van den 3n November 1869 (Provinciaal blad No. 60).

Hetzelfde geldt, indien Gedeputeerde Staten vermeenen, den legger ambtshalve te moeten wijzigen of aanvullen, uitgezonderd in de gevallen bij artikel 23 bedoeld.

Art. 15.

Gedeputeerde Staten stellen den legger vast en zenden een gewaarmerkt exemplaar daarvan terug aan het dagelijksch bestuur, dat den legger heeft ontworpen en voorloopig vastgesteld met mededeeling van de beslissing, die zij genomen hebben op ingekomen bezwaren.

Wanneer belangen van derden betrokken zijn bij eene door Gedeputeerde Staten gegeven beslissing, wordt van die beslissing ook aan hen kennis gegeven.

Gedeputeerde Staten kunnen den legger gedeeltelijk vaststellen.

In dat geval wordt ten aanzien van de aangehouden waterleiding de legger afzonderlijk vastgesteld.

Art. 16.

Het dagelijksch bestuur van de gemeente, dat den legger heeft ontworpen en voorloopig vastgesteld, brengt de beslissing van Gedeputeerde Staten onmiddellijk ter openbare kennis op de wijze als in het tweede lid van art. 9 is bepaald, en legt tegelijkertijd den vastgestelden legger gedurende 30 dagen na dagteekening der bekendmaking voor belanghebbenden ter inzage.

Art. 17.

Van de beslissing van Gedeputeerde Staten staat aan het dagelijksch bestuur van de gemeente, dat den legger heeft ontworpen en voorloopig vastgesteld, en aan alle andere belanghebbenden gedurende den in artikel 13 bedoelden termijn van dertig dagen beroep open op den Koning.

Art. 18.

Hij, die beroep instelt, geeft daarvan gelijktijdig kennis aan het dagelijksch bestuur van de gemeente, dat den legger heeft ontworpen en voorloopig vastgesteld en aan Gedeputeerde Staten.

Wordt het beroep door het gemeentebestuur ingesteld, dan is dit verplicht Gedeputeerde Staten daarmede in kennis te stellen.

Het gemeentebestuur doet van elk ingesteld beroep openbare kennisgeving op de wijze als in artikel 9 tweede lid is bepaald.

Het beroep op den Koning schorst de werking van den legger alleen ten aanzien van de waterleiding, die het geldt.

Art. 19.

Bijaldien de beslissing van Gedeputeerde Staten, in de artikelen 16 en 17 bedoeld, betrekking heeft op eene waterschapswaterleiding, gelden in plaats van de artikelen 16, 17 en 18, 1e, 2e, en 3e lid van dit reglement de artikelen 19, 21 en 26 van de wet van den 10n November 1900 (Staatsblad No. 176.)

Art. 20

De legger is eerst van kracht, nadat hij is afgekondigd op de wijze in artikel 9 bepaald.

Tot die afkondiging wordt niet overgaan, dan nadat, voor wat betreft de beslissing van Gedeputeerde Staten omtrent den legger eener gemeentelijke waterleiding, de termijn van beroep, bedoeld in artikel 17 van dit reglement, en voor wat betreft de beslissing van Gedeputeerde Staten omtrent den legger eener waterschapswaterleiding de termijn, bedoeld in artikel 21 der wet van den 10n November 1900 (Staatsblad No. 176) verstreken is, zonder dat een adres van beroep is ingediend, of, indien zoodanig adres is ingediend, door den Koning op het beroep is beslist, en bijaldien de Koninklijke beslissing zulks mocht noodig maken, de legger overeenkomstig die beslissing is gewijzigd of aangevuld.

Art. 21.

Van de plaats gehad hebbende afkondiging doet het dagelijksch bestuur mededeeling aan Gedeputeerde Staten.

Art. 22.

Binnen vier maanden na elken overgang van onderhoudsplicht, doet de nieuwe onderhoudsplichtige daarvan schriftelijk opgave aan het betrokken dagelijksch bestuur, dat dienovereenkomstig een voorstel tot wijziging van den legger ontwerpt.

Het betrokken dagelijksch bestuur is in het geval, in het vorig lid bedoeld, bevoegd ook zonder die opgave een voorstel tot wijziging van den legger te ontwerpen.

Het geeft daarvan dadelijk schriftelijk kennis aan de belanghebbenden, die binnen dertig dagen na de verzending der kennisgeving, daartegen schriftelijk hunne bezwaren kunnen inbrengen bij Gedeputeerde Staten.

Art. 23.

Door Gedeputeerde Staten wordt zonder inachtneming van eenige formaliteit de van kracht geworden legger gewijzigd of aangevuld:

a. na overlegging door belanghebbenden van eene in kracht van gewijsde gegane uitspraak van den burgerlijken rechter, in zooverre die met den inhoud van den legger strijdig is;

b. bijaldien zij zich kunnen vereenigen met het voorstel tot wijziging van den legger, dat door het betrokken bestuur is ontworpen krachtens het bepaalde in het tweede lid van artikel 22;

Tot de sub *b* bedoelde wijziging wordt door Gedeputeerde Staten in geen geval overgegaan, dan nadat is verstreken de termijn van dertig dagen, gedurende welken, ingevolge het bepaalde in het derde lid van artikel 22, daartegen bezwaren bij hun College kunnen ingebracht worden.

c. naar aanleiding van de ontheffingen, verleend krachtens de artikelen 48 en 49.

Het betrokken dagelijksch bestuur zendt hiertoe in het eerste kwartaal van ieder jaar zijne opgave aan Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten zijn echter ook bevoegd de sub *c* bedoelde wijzigingen en aanvullingen ambtshalve aan te brengen.

Zij geven van de door hen in den legger gebrachte wijzigingen of aanvullingen kennis aan het bestuur, dat den legger heeft ontworpen en voorloopig vastgesteld, en indien de belangen van derden daarbij betrokken zijn, ook aan deze belanghebbenden.

Binnen dertig dagen na ontvangst van het bericht van Gedeputeerde Staten brengt het dagelijksch bestuur de wijzigingen en aanvullingen aan in het exemplaar van den legger, dat onder zijne berusting is.

Art. 24.

Wordt door de dagelijksche besturen van gemeenten of waterschappen de in bovenstaande artikelen gevorderde medewerking niet of niet behoorlijk verleend, dan gelden de bepalingen van artikel 127 der Gemeentewet en van artikel 45 der wet van den 10n November 1900 (Staatsblad No. 176).

Art. 25.

Andere wijzigingen of aanvullingen, dan in de artikelen 22 en 23 bedoeld, worden niet in den legger aangebracht dan met inachtneming van de voorschriften, in dit reglement betrekkelijk het ontwerpen en vaststellen van de leggers gegeven.

Op het besluit van Gedeputeerde Staten tot vaststelling der wijziging of aanvulling is het bepaalde in de artikelen 16, 17, 18, 19, 20 en 21 van dit reglement van toepassing.

Art. 26.

Een ieder is bevoegd ter Secretarie der gemeente of ten kantore van den Secretaris van het waterschap inzage van den legger te nemen of uittreksels daaruit ten zijnen koste te vorderen.

TWEEDE AFDEELING.

Van het toezicht op de waterleidingen.

Art. 27.

Behoudens het algemeen toezicht van Gedeputeerde Staten wordt het aanhoudend en dagelijksch toezicht opgedragen aan:

a. Burgemeester en Wethouders, over de gemeentelijke waterleidingen:

b. de Dagelijksche Besturen der waterschappen, over de waterschapswaterleidingen.

De sub *a* en *b* van dit artikel genoemde besturen worden in dit reglement aangeduid door de woorden „het toezichthebbend bestuur."

Art. 28.

Zoo dikwijls zij dit noodig achten, althans minstens éénmaal 's jaars, nemen de toezichthebbende besturen of door hen aan te wijzen ambtenaren of te benoemen commissiën den staat der onder hun toezicht staande waterleidingen op en voeren daarover eene schouw, ter opneming van de herstellingen en verbeteringen, die daaraan moeten verricht worden.

Zij geven ter plaatse acht dagen te voren door afkondiging op de gebruikelijke wijze kennis van den dag waarop en de waterleiding waarover de schouw zal worden gevoerd.

Zij maken een proces-verbaal op van de door hen bevonden gebreken, schrijven daarbij voor, wat moet worden gedaan om daarin te voorzien en geven, voor zoover het toezichthebbend bestuur zelf niet onderhoudsplichtig is, daarbij tevens last aan de onderhoudsplichtigen tot herstel van het gebrekkige binnen een bij het verbaal te bepalen termijn.

Dit proces-verbaal wordt op de secretarie der gemeente of op een door het waterschapsbestuur aan te wijzen vaste plaats gedurende ten minste acht dagen ter inzage van een ieder nedergelegd, nadat hiervan op de gebruikelijke wijze penbare kennisgeving is gedaan.

Een uittreksel uit het proces-verbaal wordt door het toezichthebbend bestuur minstens acht dagen voor de nieuwe schouw bij aangeteekenden brief aan den betrokken onderhoudsplichtige toegezonden.

Na het verstrijken van den gestelden termijn wordt het werk opnieuw geschouwd·en, is aan den last niet of niet voldoende voldaan, zoo wordt daarvan proces-verbaal opgemaakt.

De processen-verbaal, bedoeld in het voorgaande lid, worden door hem, die ze heeft opgemaakt, door tusschenkomst van het toezichthebbend bestuur aan Gedeputeerde Staten toegezonden.

Art. 29.

Ten aanzien van waterleidingen, voorkomende op den legger B, kunnen Gedeputeerde Staten op verzoek van een of meer der op die waterleiding toezicht hebbende besturen de opneming en schouwvoering, hetzij voor het geheel, hetzij voor een gedeelte opdragen aan eene commissie, samengesteld uit leden van een of meer op die waterleiding toezicht hebbende besturen of andere binnen de betrokken gemeenten of waterschappen wonende personen.

Zij gaan hiertoe echter niet over, dan nadat de aanvragende besturen zich ten genoegen van Gedeputeerde Staten hebben verbonden de kosten op de werkzaamheden der Commissie vallende, gemeenschappelijk te voldoen.

De voorzitter en de leden van die commissie, alsmede haar Secretaris worden door Gedeputeerde Staten, na verhoor der betrokken toezichthebbende besturen, benoemd, geschorst en ontslagen.

Gedeputeerde Staten stellen de instructie en de vergoeding van de kosten der Commissie vast.

Het bepaalde in artikel 28 is ook van toepassing op de Commissie in dit artikel bedoeld.

DERDE AFDEELING.

Van het onderhoud der waterleidingen.

Art. 30.

De onderhoudsplichtingen moeten vóór elke schouw de waterleidingen brengen op de breedte en diepte, welke voor de waterleidingen, voorkomende op den legger B, in dien legger en voor de andere waterleidingen bij verordening of keur is bepaald en zoo die niet bepaald is op hare normale breedte en diepte; haar zuiveren van onkruid, waterplanten, biezen, ruigten, boomen, struiken, alsmede van wortels en overhangende takken, die den geregelden afvoer van het water belemmeren; hare oevers, waar die zijn uitgezakt, ingestort of aangezand, herstellen en de aarde, die in de waterleidingen gevallen is, alsmede de zanden grintplaten daaruit verwijderen.

Wordt het uit de waterleiding verwijderde op de erven of gronden, die zich daar langs uitstrekken, gebracht dan geschiedt zulks als regel aan weerszijden tot ongeveer de helft en niet verder landwaarts dan noodig is.

Art. 31.

Behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel en bestaande wettige verplichtingen van anderen, zijn de ruiming en zuivering, in het vorig artikel omschreven, zoover die betreffende de gemeentelijke waterleidingen, ten laste der gemeente en voor wat aangaat de waterschapswaterleidingen ten laste van het waterschap.

Het onderhoud van de werken, behoorende tot of gelegen langs, over of in waterleidingen is, behoudens bestaande wettige verplichtingen van anderen, ten laste van de eigenaren dier werken.

Kan de eigenaar dier werken niet worden aangewezen, dan is het onderhoud, naar de onderscheiding in het eerste lid van dit artikel gemaakt, ten laste der gemeente of van het waterschap.

Art. 32.

De werken, behoorende tot of gelegen langs over of in waterleidingen, welke door gebrek aan voldoend onderhoud of door bouwvalligheid den afloop van het water kunnen belemmeren of waarvan opruiming in het belang der waterleiding noodzakelijk is, moet door de onderhoudsplichtigen worden hersteld, verbeterd of opgeruimd.

Art. 33.

De eigenaars of de gebruikers van erven of gronden, waarlangs eene waterleiding loopt, zijn verplicht, om hen, die met de schouwvoering over de waterleiding zijn belast, alsmede hen, aan wie van hunnentwege de opneming, herstelling, ruiming en zuivering van de waterleiding schriftelijk is opgedragen, op hunne eerste vordering op hunne erven of gronden toe te laten en te gedoogen, dat daarop gebracht wordt al hetgeen uit de waterleiding, zoover die erven of gronden zich daarlangs uitstrekken, wordt verwijderd.

VIERDE AFDEELING.

Van de bevloeiingen.

Art. 34.

Ten dienste van bevloeiingen, bedoeld in de Wet op de bevloeiingen 1904 (Staatsblad No. 282), kan behoudens het bepaalde in artikel 18 dier wet, aan waterleidingen alsmede aan andere rivieren, kanalen, beken of waterloopen water worden onttrokken, mits daarbij worden in acht genomen de in de volgende artikelen opgenomen bepalingen en de door Gedeputeerde Staten in ieder bijzonder geval aan de vergunning voor het maken van eene bevloeiingsinrichting te verbinden voorwaarden.

De in deze afdeeling bedoelde waterleidingen en andere rivieren, kanalen, beken of waterloopen worden aangeduid door het woord waterloop.

Art. 35.

Het aan een waterloop ontleend water voor bevloeiingen moet, na gebruikt te zijn, worden teruggeleid in denzelfden waterloop, tenzij in de vergunning tot het maken der bevloeiingsinrichting daarvoor een andere waterloop is aangewezen.

Art. 36.

Waar de mogelijkheid bestaat op of over het terrein van den eigenaar der bevloeiingsinrichting het bevloeiingswater aan- en af te voeren en de werken te maken, benoodigd voor opstuwing voor wateraan- en afvoer, mogen geene gronden van anderen daarvoor worden aangewezen, dan met hun goedvinden.

Art. 37.

Bij de aanvrage om vergunning voor het maken eener bevloeiingsinrichting moet worden overgelegd:

a. eene plattegrondteekening op de schaal minstens 1 à 1000, waarop zijn aangeduid de te bevloeien perceelen, de waterloop, waaraan het water ontleend en die, waarop het zal worden teruggebracht; de te maken aan- en afvoerleidingen en de plaats der te maken kunstwerken;

b. dwarsprofielen op de schaal van 1 à 100, genomen op onderlinge afstanden van 10 Meter van den waterloop, waaraan het water onttrokken en waarop het teruggebracht wordt, over eene lengte van 100 Meter boven en benedenwaarts van de plaats der wateronttrekking en terugbrenging op den loop, alsmede van de aan- en afvoerleidingen;

c. teekeningen op de schaal van minstens 1 à 50, met ingeschreven maten, van de te maken kunstwerken voor opstuwing, inlating, afsluiting, meting enz. ;

d. eene beschrijving van de inrichting en van al de aan te leggen werken;

e. indien opstuwing van water noodig is, afschrift van het besluit, waarbij de daarvoor vereischte ontheffing is verleend;

f. opgaaf van de verlangde hoeveelheid water en van de

tijdstippen, waarop de wateronttrekking gewenscht wordt;

g. uittreksels uit de kadastrale plans en leggers van de te bevloeien perceelen en van de perceelen, door of over welke water moet worden aan- en afgevoerd, alsmede in, op of aan welke geheel of gedeeltelijk een kunstwerk moet worden aangelegd;

h. eene opgaaf van de namen der gebruiksgerechtigden op het water;

i. eene opgaaf van de aan derden in eigendom behoorende kunstwerken, waarvan voor bevloeiing het medegebruik verlangd wordt, alsmede de namen van de eigenaren der kunstwerken;

j. eene verklaring of de regeling der schadeloosstelling met de eigenaren en gerechtigden, sub *g*, *h* en *i* genoemd, is tot stand gekomen, en zoo ja, overlegging van de desbetreffende bewijsstukken.

Art. 38.

De aanvrage met bescheiden, wordt zoo spoedig mogelijk, voor een ieder ter inzage gelegd op de secretarie der gemeente, binnen welke de te maken bevloeiingsinrichting gelegen zal zijn.

Komt zij te liggen op het grondgebied van meer dan een gemeente, dan geschiedt de nederlegging op de secretarie van eene dier gemeenten.

Van de nederlegging wordt minstens drie dagen te voren op de gebruikelijke wijze openbare afkondiging gedaan in al de gemeenten, op wier gebied de inrichting ligt en op of over wier gebied het water voor de bevloeiing wordt onttrokken, aan- of afgevoerd, of de te maken kunstwerken gebouwd worden, met oproeping van belanghebbenden om hunne bezwaren schriftelijk of mondeling ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen.

Aan het toezichthebbend bestuur op en den eigenaar of beheerder van den waterloop, waaraan water wordt onttrokken of waarop water wordt gebracht; aan de eigenaren en gerechtigden, in artikel 37 sub *g*, *h* en *i* genoemd, als-

mede aan de eigenaren van de perceelen, grenzende tegen de te maken bevloeiingsinrichting tegen de aan- en afvoerleidingen en kunstwerken, wordt bovendien van de in het vorig lid bedoelde nederlegging tegelijkertijd schriftelijk kennis gegeven, met oproeping van belanghebbenden om hunne bezwaren schriftelijk of mondeling ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen.

In de afkondiging en kennisgeving worden de plaats, de tijd en de duur der tervisielegging vermeld, alsmede de tijd, waarop en de plaats, waar belanghebbenden hunne bezwaren tegen het maken der bevloeiingsinrichting ten overstaan eener Commissie uit Gedeputeerde Staten mondeling kunnen inbrengen.

Van de mondeling ingebrachte bezwaren wordt door de in het vorig lid bedoelde commissie uit Gedeputeerde Staten een proces-verbaal opgemaakt, dat zoowel door den reclamant, als door de leden der Commissie onderteekend wordt.

Art. 39.

Gedurende dertig dagen, te rekenen van de dagteekening der afkondiging en kennisgeving, in het vorig artikel bedoeld, kunnen belanghebbenden hunne bezwaren tegen het maken der bevloeiingsinrichting bij Gedeputeerde Staten schriftelijk indienen.

Gedeputeerde Staten handelen met die bezwaarschriften op de wijze als in artikel 14 van dit reglement is voorgeschreven.

Art 40.

In het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij de vergunning, hetzij onvoorwaardelijk of voorwaardelijk wordt verleend, moeten worden aangewezen:

1°. de tijdstippen, waarop en de tijdruimten, gedurende welke water voor de bevloeiing mag worden ontleend; de hoeveelheid water per seconde, welke voor de bevloeiing mag worden ontleend, alsmede de inrichtingen voor de afsluiting van den wateraanvoer en die voor het meten der te gebruiken hoeveelheid;

2o. de werken, welke in verband met de te maken bevloeiingsinrichting, ter voorziening in de waterlossing, oeververdediging, verkeersgemeenschap, met inbegrip van uitweg en recht van overgang, en waterkeering door den eigenaar der bevloeiingsinrichting moeten worden uitgevoerd en onderhouden.

Art. 41.

De besluiten van Gedeputeerde Staten worden ter openbare kennis gebracht.

1o. door plaatsing in het Provinciaalblad;

2o. door toezending van een exemplaar van het blad, waarin het besluit is geplaatst, aan de toezichthebbende besturen en personen, genoemd in het vierde lid van artikel 38 en aan allen, die bezwaren hebben ingebracht;

3o. door ter inzagelegging gedurende 30 dagen van een exemplaar van het sub 2o bedoelde blad, op de secretarieën van al de gemeenten, waarbinnen de bevloeiingsinrichting is gelegen.

Van de sub 3o bedoelde ter inzagelegging geschiedt openbare afkondiging op tijd en wijze, in het derde lid van artikel 38 bepaald.

Art. 42.

De kosten, vallende op de tervisieleggingen, afkondigingen, en beschikking komen ten laste van den aanvrager.

Alvorens tot de behandeling eener aanvrage over te gaan, kunnen Gedeputeerde Staten het te voren storten van eene waarborgsom tot verevening dier kosten verplichtend stellen.

Art. 43.

Eene verleende vergunning kan door Gedeputeerde Staten worden ingetrokken:

a. indien de voorwaarden der vergunning niet behoorlijk worden nageleefd;

b. nadat gedurende drie achtereenvolgende jaren van de bevloeiingsinrichting geen gebruik is gemaakt;

c. indien het belang van den aanleg, de exploitatie of

het onderhoud van werken van openbaar nut de beschikking over het water noodig maakt.

Art. 44.

Eene verleende vergunning kan door Gedeputeerde Staten worden gewijzigd:

a. indien dit gevorderd wordt, hetzij in het algemeen belang, hetzij in het belang van de perceelen, grenzende aan de bevloeiingsinrichting, met inbegrip van af- en aanvoerleidingen;

b. indien, zonder de inrichting aanmerkelijk te hinderen, het tot stand komen van andere bevloeiingsinrichtingen daardoor zou kunnen bevorderd worden.

Art. 45.

Op het ontwerpbesluit tot intrekking of wijziging der vergunning is van toepassing het bepaalde in de artikelen 38, 39, 40 en 41.

Art. 46.

Bij de intrekking eener verleende vergunning kan door Gedeputeerde Staten worden voorgeschreven, dat alle werken moeten worden opgeruimd en alles in den oorspronkelijken toestand moet worden teruggebracht.

VIJFDE AFDEELING.

Politiebepalingen.

Art. 47.

Onder waterleidingen worden in de vijfde en zesde afdeeling van dit reglement verstaan alle openbare rivieren, kanalen, beken, afvoer- en afwateringsslooten en andere waterloopen.

Hiervan zijn uitgezonderd de waterleidingen onder beheer van het Rijk.

Art. 48.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 52 en 57 tweede lid, of wel tenzij gehandeld wordt op last van het toezichthebbend bestuur of van Gedeputeerde Staten:

a. eene waterleiding te verleggen, haren loop te wijzigen,

haar te verbreeden, te vernauwen, te verdiepen, ondieper te maken of in het algemeen daaraan eenige verandering, van welken aard ook, te brengen;

Onder verandering wordt niet verstaan hetgeen behoort tot de ruiming en zuivering en tot de gewone onderhoudswerken.

b. bij zuivering of herstelling der waterleiding de daarvan afkomstige voorwerpen door de waterleiding te laten afdrijven;

c. binnen den afstand van één meter, gemeten uit den buitensten rand der waterleidingen, boomen, heggen, heesters of struiken te planten.

Het toezichthebbend bestuur is bevoegd de in strijd met deze bepaling aangebrachte beplantingen, na voorafgaande schriftelijke waarschuwing aan den overtreder, op diens kosten te doen hakken en wegruimen.

Boomen, heggen, heesters of struiken, welke zich bij de inwerkingtreding van dit reglement bevinden binnen den afstand van één meter, gemeten uit den buitensten rand der waterleidingen, moeten, wanneer dat de schouwvoering of behoorlijke ruiming en zuivering bemoeilijkt, op eerste aanschrijving van het toezichthebbend bestuur door de eigenaren of hunne rechtverkrijgenden binnen een door dat bestuur te stellen termijn, die niet korter mag zijn dan 40 dagen, worden gehakt en weggeruimd.

Blijft de eigenaar nalatig aan die aanschrijving te voldoen, dan is het toezichthebbend bestuur bevoegd die boomen, heggen, heesters of struiken op kosten van den overtreder te doen hakken en wegruimen.

d. kribwerken, stoepen, stappen en dammen in waterleidingen te leggen of te hebben en daarin palen of latwerk te slaan of te hebben;

e. bruggen, vonders, schoren, duikers, heulen, schuttingen, sluizen en stuwen over of in waterleidingen te leggen of te hebben en indien zij wettig bestaan, die werken bij herstel of bij geheele of gedeeltelijke vernieuwing zoodanig te wijzigen, dat hun doorlaatvermogen veranderd wordt;

f. vischtuig, huiden, vlas, hennep, hout, banden en andere voorwerpen, waardoor de geregelde afloop van het water belemmerd kan worden, in waterleidingen te leggen, te werpen of te hebben;

g. hooi- of stroomijten, zand-, aard- of mesthoopen, hout, steen, puin en andere dergelijke voorwerpen op een afstand van minder dan één meter, gemeten uit den buitensten rand der waterleiding, te leggen of te hebben;

h. gebouwen, getimmerten of muren binnen den afstand van één meter, gemeten uit den buitensten rand der waterleiding, op te richten;

i. vee in of door waterleidingen te laten loopen of buiten noodzakelijkheid darrdoor vee te drijven of met voertuigen te rijden;

j. doode dieren, steenpuin, zand, aarde of vuilnis van welken aard ook in waterleidingen te werpen.

Art. 49.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 52 en 57, tweede lid, of tenzij gehandeld wordt op last van het toezichthebbend bestuur ot van Gedeputeerde Staten:

a. in de waterleidingen duikers en heulen te dichten; schuttingen, sluizen, stuwen of andere waterkeerende of wateropstuwende werken te verhoogen, te sluiten of gesloten te houden; schuiven, schotbalken of planken te plaatsen of te hebben;

b. in de waterleidingen water op te stuwen of opgestuwd te houden anders dan tijdens de daarvoor toegestane tijdstippen en tot de daarvoor vastgestelde hoogte;

c. de tot de waterleiding behoorende beweegbare deelen van schuttingen, sluizen, stuwen of andere waterkeerende of wateropstuwende werken uit te nemen, te openen, uitgenomen en geopend te houden, gedurende de tijdstippen, waarop opstuwing van water tot een bepaalde hoogte door de bevoegde macht is voorgeschreven en de waterstand die hoogte niet heeft overschreden.

Art. 50.

In spoedeischende gevallen of wanneer het voor het constateeren van overtredingen of voor het doen van opnemingen, voor het instellen van een onderzoek naar de in de waterleiding aanwezige werken of voor het voeren van schouw noodig is, is de eigenaar of gebruiker van die werken verplicht de beweegbare deelen van sluizen, stuwen, schuttingen en soortgelijke werken onmiddellijk te openen, of geopend te houden of die te sluiten, nadat dit door Gedeputeerde Staten, door het toezichthebbend bestuur, door den Hoofdingenieur-Directeur, den Hoofdingenieur of den Ingenieur van den Rijks- of den Hoofdingenieur of den Ingenieur van den Provincialen waterstaat is gelast.

Art. 51.

De Gemeente- en Waterschapsbesturen kunnen na de inwerkingtreding van dit reglement bij verordening of keur de voorschriften geven, welke zij voor de onder hun toezicht staande waterleidingen waarvan de loop zich tot één gemeente of tot één waterschap bepaalt, noodig achten

Zoodra de verordening of keur is in werking getreden, houden de artikelen 48 en 49 van dit reglement op verbindend te zijn voor die waterleidingen.

ZESDE AFDEELING.

Van de ontheffingen en het hooger beroep.

Art. 52.

§ I. Overtreding van de bepalingen vervat in de artikelen 48 en 49 is strafbaar, tenzij men aantoont gehandeld te hebben krachtens verkregen rechten of krachtens eene ontheffing, verleend overeenkomstig de volgende voorschriften:

de ontheffing geschiedt schriftelijk tot wederopzeggens toe; aan haar kunnen voorwaarden worden verbonden;

hij die de voorwaarden, waaronder de ontheffing verleend is, niet naleeft, wordt geacht zonder ontheffing te hebben gehandeld.

§ II. Van het bepaalde in de artikelen 48 en 49, kan

ontheffing worden verleend door het toezichthebbend bestuur.

Is door het betrokken gemeente- of waterschapsbestuur op een schriftelijk verzoek om ontheffing van de in het vorig lid genoemde verbodsbepalingen, niet beschikt binnen twee maanden, nadat het is ingediend, dan wordt het bestuur geacht afwijzend daarop te hebben beschikt.

Het ontheffingsbesluit ten aanzien van de verbodsbepalingen, genoemd in artikel 49, is aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

Voor zooveel betreft de waterleidingen, niet behoorende tot die, bedoeld in het eerste lid van artikel 51, wordt deze goedkeuring ook vereischt voor de ontheffingsbesluiten ten aanzien van de verbodsbepalingen, genoemd in artikel 48 sub *a*, *d*, *e* en *f*.

Het ontheffingsbesluit van verbodsbepalingen, genoemd in artikel 49 sub *b* en *c* moet inhouden:

1o. de hoogte tot welke het water mag worden opgestuwd boven of niet mag worden afgelaten beneden een in dat ontheffingsbesluit duidelijk omschreven vast verkenmerk;

2o. de tijdstippen, waarop het water mag worden opgestuwd of moet worden opgehouden;

3o. de wijdte en de diepteligging der voor de opstuwing of waterophouding gemaakte of te maken kunstwerken;

4o de inrichting der toestellen, die door en voor rekening van den eigenaar of gebruiker geplaatst moeten worden, om de hoogte, tot welke de opstuwing of het aflaten van water is toegestaan, gemakkelijk waarneembaar te maken.

§ III. Het besluit tot ontheffing van de verbodsbepalingen, gesteld in artikel 48 sub *a*, *d*, *e* en *f* en in artikel 49 en dat tot wijziging of intrekking van omtrent in die bepalingen geregelde punten bestaande vergunningen of ontheffingen, wordt eerst genomen, nadat een ontwerp daarvan gedurende minstens dertig dagen voor een ieder ter inzage heeft gelegen ter secretarie van de gemeente, op wier grondgebied de werken zullen worden aangelegd.

Betreft de te verleenen ontheffing eene waterschapswater-

leiding, of eene gemeentelijke, niet behoorende tot die bedoeld in het eerste lid van artikel 51, dan wordt het in het vorig lid bedoeld ontwerp bovendien ter inzage gelegd ter secretarie van de aangrenzende gemeenten, uit of op welker gebied water door de waterleiding wordt gebracht.

Van de nederlegging in het eerste en tweede lid van § III bedoeld wordt door het betrokken toezichthebbend bestuur minstens drie dagen te voren op de gebruikelijke wijze openbare kennisgeving gedaan en bijaldien het ontwerp-besluit strekt tot wijziging of intrekking van eene bestaande vergunning of ontheffing, bovendien aan den ontheffing- of vergunninghouder.

Binnen de dertig dagen, gedurende welke het ontwerp-besluit ter inzage ligt, kan ieder belanghebbende zijne bezwaren schriftelijk indienen bij het bestuur, dat de ontheffing heeft te verleenen.

Het ontheffingsbesluit wordt door het toezichthebbend bestuur aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring ingezonden, vergezeld van de ingediende bezwaarschriften en de beschouwingen daaromtrent van dat bestuur.

De goedkeuring van of onthouding van goedkeuring aan het ontheffingsbesluit wordt medegedeeld, behalve aan het bestuur, dat de goedkeuring heeft gevraagd, ook aan de belanghebbenden, die schriftelijk hunne bezwaren tegen dat ontheffingsbesluit hebben ingebracht.

§ IV. Van de in § II van dit artikel bedoelde beslissingen van het toezichthebbend bestuur, voor zoover zij niet behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, alsmede van de aanschrijvingen, bedoeld in artikel 48, sub *c*. staat beroep open op Gedeputeerde Staten binnen dertig dagen nadat van de beslissing aan den belanghebbende is kennis gegeven of hem de aanschrijving is gedaan, en in het geval van § II, tweede lid, binnen 30 dagen na omloop van den daarin genoemden termijn.

§ V. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd, ambtshalve eene ontheffing, krachtens dit artikel verleend, in te trekken of

de daaraan verbonden voorwaarden te wijzigen, wanneer dit in het belang van de waterleiding of van den waterafvoer door hen wordt noodig geoordeeld.

Bij het besluit tot intrekking wordt tevens voor zoover noodig bevolen de opruiming binnen eenen daarbij te bepalen termijn van hetgeen ingevolge de ontheffing is verricht en herstel van de waterkeering in haren vorigen toestand.

Hij aan wien een bevel, als in het vorig lid bedoeld, is gegeven, is verplicht binnen den daarvoor bepaalden tijd aan dat bevel gevolg te geven.

§ VI. Van de beslissingen van Gedeputeerde Staten, genomen ingevolge §§ II, III, IV en V van dit artikel, staat zoowel voor het toezichthebbend bestuur, als voor hem, die bij dat bestuur bezwaren heeft ingediend en voor hem, die zich met de hem opgelegde voorwaarden bezwaard gevoelt, beroep open op den Koning binnen dertig dagen, nadat een afschrift van het besluit aan hem is toegezonden.

Hij, die beroep instelt, geeft daarvan gelijktijdig kennis aan Gedeputeerde Staten en, indien het wordt ingesteld door een dergenen, die bezwaren hebben ingebracht, ook aan het toezichthebbend bestuur.

Op de in dit artikel bedoelde besluiten van Waterschapsbesturen en op die van Gedeputeerde Staten, welke Waterschapswaterleidingen betreffen, zijn van toepassing de artikelen 19 tot en met 32 der Wet van den 10n November 1900 (Staatsblad Nr. 176).

ZEVENDE AFDEELING.

Straf- en slotbepalingen.

Art. 53.

Behalve de ambtenaren, bij artikel 8 van het Wetboek van Strafverordening in het bijzonder opgenoemd, zijn met de opsporing der overtredingen van dit reglement belast en tot het opmaken van proces-verbaal bevoegd en verplicht

de dienaren van politie, de ambtenaren van den provincialen waterstaat en de beambten van gemeenten en waterschappen, ieder voor zooveel betreft het grondgebied, waarvoor hij is aangesteld en beëedigd.

Van eene verleende ontheffing moet het besluit op de eerste vordering der hiervoren genoemde personen, aan hen vertoond worden.

Het niet vertoonen van het besluit wordt geacht gelijk te staan met het niet hebben der ontheffing.

Art. 54.

Overtredingen van artikel 33, voor zooverre daartegen niet is voorzien bij het Wetboek van Strafrecht, en van de artikelen 48 en 49 van dit reglement worden gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen, of geldboete van ten hoogste 75 gulden.

Art. 55.

Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel van „Reglement op de waterleidingen in Noordbrabant", doch met bijvoeging van het jaar en het nummer van het Provinciaalblad, waarin het is geplaatst.

Art. 56.

Aan de bepalingen in dit reglement vervat, zijn niet onderworpen: het Heemraadschap van Mark en Dintel en het Heemraadschap van den Roosendaalschen en Steenbergschen Vliet.

De bepalingen en voorschriften omtrent de bevloeiingen gegeven in de vierde afdeeling van dit reglement, zijn niet van toepassing op bevloeiingen en op aan- en afvoerleidingen voor bevloeiingen, welke bij het in werking treden van dit reglement reeds bestonden.

Art. 57.

Dit reglement treedt in werking op den 1n Januari 1907.

De vergunningen en ontheffingen, krachtens vroegere reglementen, verordeningen, beschikkingen of besluiten ver-

leend, blijven van kracht, totdat zij door nieuwe, overeenkomstig de bepalingen van dit reglement genomen, zijn vervangen.

Op de in het eerste lid genoemde dagteekening vervallen: het reglement op de waterleidingen van 19 November 1889 (Provinciaal blad 1890 No. 14,) zooals dat gewijzigd is bij de besluiten der Staten van 9 Juli 1891 (Provinciaal blad No. 21) en van 18 Juli 1901 (Provinciaal blad No. 15), alsmede het reglement houdende regeling der peilshoogte aan de watermolens in de provincie Noordbrabant van 18 November 1889 (Provinciaal blad 1890 No. 17.)

985 *Brief van Gedeputeerde Staten dd.* 6 *December* 1906 *G nr.* 208, *aan de gemeenteraden en waterschapsbesturen;* REGLEMENT OP DE WATERLEIDINGEN IN NOORDBRABANT 1906 (*Prov. Bijbl.* 1906 *nr.* 159).

Op den 1n Januari 1907 zal in werking treden het bij Koninklijk besluit van den 27n Augustus 1906 No. 42 goedgekeurd en in het Provinciaalblad No. 29 van 1906 afgekondigd reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant, zooals dat door de Staten van dit gewest in hunne vergadering van den 5n Juli dezes jaars is vastgesteld.

Blijkens het bepaalde in artikel 57 van dit reglement zullen op eerstgenoemd tijdstip vervallen de thans vigeerende reglementen op de waterleidingen van 19 November 1889 (Provinciaalblad 1890 No. 14) en tot regeling van de peilshoogte aan de watermolens van 18 November 1889 (Provinciaalblad 1890 No. 17). Met betrekking tot de regeling van deze materie in het nieuwe reglement op de waterleidingen, zegt de memorie van toelichting op het ontwerp ervan o. m. het volgende:

„Met wijziging van het voorschrift ten aanzien van de „bepaling van de hoogte waartoe het water boven de water- „molens mag worden opgestuwd, welke niet meer door

„Gedeputeerde Staten rechtstreeks zal geschieden, bevat „het ontwerp soortgelijke bepalingen en voorschriften, als „in het bestaand Reglement houdende regeling der peils- „hoogte aan de watermolens (Provinciaalblad 1890 No. 17) „voorkomen. Alleen is de formuleering eenigszins anders „en zijn de verschillende bepalingen, die op de watermolens „van toepassing zijn, niet meer bij een gehouden, doch „gesplitst en is ieder onderdeel ingedeeld bij de afdeeling, „waarin het meer eigenaardig te huis behoort. De water- „molens vallen onder het reglement op de waterleidingen, „omdat voor het in beweging brengen dier molens water „wordt opgestuwd."

Op enkele der meest belangrijke wijzigingen, welke het reglement voorts onderging, meenen wij Uwe bijzondere aandacht te moeten vestigen.

Bij lezing van de artt. 1 en 47 zal Uw bestuur ontwaren, dat het nieuwe reglement onderscheid maakt tusschen de waterleidingen, die bestemd zijn om ten dienste van het algemeen water te ontvangen en af te voeren en als zoodanig op de leggers voorkomen, en de openbare waterleidingen, waarvan de rede is in de 5e en 6e afdeeling van het reglement.

Tengevolge van deze regeling zijn, gelijk dat ook ten aanzien van de wegen in de Wegenreglementen is geschied, de administratieve voorschriften gescheiden van de politiaire bepalingen en is met name de toepasselijkheid dezer laatste niet afhankelijk van het al dan niet voorkomen van de waterleiding op den legger, waarvan in de artt. 3 e. v. sprake is. In verband hiermede zullen bijaldien Uwe besturen gebruik maken van de U toekomende bevoegdheid, bedoeld in art. 51 van het Reglement, de door U vast te stellen verordeningen zich niet behoeven te bepalen tot de waterleidingen, welke voorkomen op de leggers A, doch kunnen omvatten al de *openbare* waterleidingen in de gemeente, uitgezonderd die, waarvan de loop zich niet tot *de* gemeente of *het* waterschap bepaalt.

Van deze gelegenheid maken wij gebruik U te wijzen op de noodzakelijkheid om de gemeentelijke politieverordeningen en waterschapskeuren aan eene herziening te onderwerpen, vermits onderscheidene bepalingen uit die verordeningen, ingevolge art. 151 der Gemeentewet en art. 3 der Keurenwet 1895 (Staatsblad No. 139) hunne verbindende kracht, sedert de inwerkingtreding op 1 Januari 1905 van het Reglement op de waterkeeringen reeds hebben verloren en na de inwerkingtreding van het reglement op de waterleidingen op 1 Januari a. s. nog zullen verliezen. Waar de bepaling van art. 151 der Gemeentewet, wat de plaatselijke politieverordeningen betreft, te dezen opzichte wel geen twijfel laat, meenen wij te kunnen volstaan met voor wat de waterschapskeuren betreft, Uwe aandacht te vestigen op het Arrest van den Hoogen Raad van den 6en April 1900 W. v. h. R. no. 7432, waarin werd overwogen, dat het algemeen beginsel van staatsrecht, ook uitgesproken in art. 3 dezer wet (1895 Staatsblad No. 139), medebrengt, dat de bepalingen der verordeningen van de besturen der waterschappen, in welker onderwerp is voorzien door eene provinciale verordening, van rechtswege ophouden te gelden.

Een tweede niet minder belangrijk punt betreft de regeling van het onderhoud der waterleidingen. Bij artikel 31 van het nieuwe reglement is de verplichting tot onderhoud gebracht ten laste van de gemeenten, voor wat de gemeentelijke - en ten laste van de waterschappen voor wat betreft de waterschapswaterleidingen, behoudens bestaande *wettige* — d. i. op civielrechtelijken titel gegronde — verplichting van anderen.

Met deze bepaling, welke het onderhoud der waterleidingen brengt in één hand, heeft de provinciale wetgever getracht weg te nemen de bezwaren, welke aan het bestaande stelsel, zooals dat is neergelegd in art. 15 van het nog vigeerend reglement, kleven en tengevolge waarvan het onderhoud dier waterleidingen maar al te vaak, zooal niet

geheel achterwege gelaten, dan toch in ernstige mate verwaarloosd werd tot groot ongerief en schade van velen.

Het behoeft wel niet gezegd, dat vooral sedert meer algemeen gedacht en gearbeid wordt aan de verhooging van de productiviteit van den bodem en de ontginning van de nog vele woeste gronden, de zorg voor behoorlijke ontwatering van dien bodem een eerste eisch is en in verband hiermede de behoorlijke verzorging der waterleidingen eene dringende behoefte geworden is.

Wij vertrouwen, dat, waar de toestand van zoovele waterleidingen in deze provincie te wenschen overlaat, uwe besturen bereid zullen zijn de noodige fondsen beschikbaar te stellen, ten einde die waterleidingen in behoorlijken toestand te brengen en te houden.

In verband met voorschreven onderhoud der waterleidingen — waaronder moet worden verstaan de *ruiming* en *zuivering*, zooals die zijn omschreven in art. 30 van het reglement op de waterleidingen 1906 (Provinciaalblad no. 29,) — meenen wij met klem te moeten aandringen op de naleving en handhaving van het bepaalde in art. 48 letter *b* van dat reglement. De bepaling is niet nieuw. Zij kwam ook voor in het reglement van 1890 (Provinciaalblad No. 14), — art. 16 tweede lid, — doch werd, vaak tot groote schade van velen, maar al te dikwijls overtreden.

Nu de ruiming en zuivering der waterleidingen voor verreweg het grootste deel door Uwe besturen geschieden zullen, vertrouwen wij, dat het door de Staten gegeven voorschrift geen ijdele klank zal blijken te zijn en dat bij de uitvoering der onderhoudswerken de noodige maatregelen zullen worden getroffen om het laten afdrijven van biezen, ruigte en ander afkomend vuil te voorkomen.

Het is ons bekend, dat elders tijdens het vegen z. g. n. zweepen in de waterleidingen worden geplaatst, die het vuil van vak tot vak opvangen en tegenhouden en waarvandaan dat vuil dan gemakkelijk op de kanten der waterleiding kan geworpen worden.

Vermits de meerbedoelde ruiming en zuivering in het vervolg uiteraard meer dan tot heden gebruikelijk was, vaksgewijze geschieden zullen, schijnt ons de toepassing van genoemden maatregel alleszins mogelijk en gewenscht.

Ten slotte mogen wij wel een beroep doen op de welwillende medewerking van U allen om aan het reglement zoodanige toepassing en uitvoering te verzekeren, dat bereikt wordt het doel, hetwelk de Staten van dit gewest zich voorstellen er mede te zullen bereiken.

986 MODELLEN VAN DE LEGGERS DER WATERLEIDINGEN *bedoeld in artikel* 7 *van het Reglement op de waterleidingen in Noordbrabant, vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van* 30 *Maart* 1907 (*Prov. Bl. nr.* 19).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant;

Gelet op artikel 7 van het Reglement op de waterleidingen in Noordbrabant 1906 (Provinciaal blad No. 29);

Hebben besloten :

te bepalen, dat de leggers der waterleidingen door de gemeente- en waterschapsbesturen in Noordbrabant behooren te worden ontworpen volgens het bij dit besluit behoorend model.

Dit besluit zal met het daarbij behoorend model in het Provinciaalblad worden bekend gemaakt.

MODEL I.

WATERLEIDINGEN.

Legger A

Gemeente ______

No.

De Waterleiding genaamd aanvangende grens van het kadastraal perceel (oever) Sectie No. loopende door en uitmondende in grens van het kadastraal perceel (oever) Sectie No. langs den oever gemeten, lang M.

Aanwijzingen ten aanzien der waterleiding.								Aanduiding de of daarmed
Kadastrale aanduiding der perceelen, gelegen langs de waterleiding.				Lengte waarover de perceelen zich langs de waterleiding uitstrekken.	Omschrijving van de rechten en verplichtingen van de provincie, gemeenten, waterschappen of anderen ten opzichte van de waterleiding.	Aanduiding der onderhoudsplichtigen bijaldien het onderhoud niet rust op de gemeente of het waterschap.	Omschrijving van den titel waarbij de rechten of verplichtingen in kolommen 6 en 7 genoemd gevestigd zijn.	Omschrijving der ligging ten opzichte der aangrenzende kadastrale perceelen en inrichting der werken, als van: a. bruggen, b. duikers en heulen, c vonders, d. vaste schoren, e. sluizen en schutten f. beschoeiingen en afheiningen, g. stoepen, stappen, rijzenkrib- en pakwerken, dammen, roosters, palen enz.
RECHTER-OEVER.		LINKER-OEVER.						
Sectie.	Nummer.	Sectie.	Nummer.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9

tot de waterleiding behoorende in verband staande werken.						
HOOFDAFMETINGEN DER WERKEN.				NAMEN DER ONDERHOUDS-PLICHTIGEN met aanhaling van den titel, waarop de verplichting tot onderhoud steunt.	OMSCHRIJVING van den beknopten inhoud der tot den legger betrekkelijke beslissingen van Gedeputeerde Staten, van den Koning en van de in kracht van gewijsde gegane uitspraken van den burgerlijken rechter, voor zooverre die wijziging van den legger noodig maken.	TOELICHTINGEN EN BIJVOEGINGEN.
Wijdte in den dag.	Lengte in de richting van de as der waterleiding.	Diepte van den vloer of bodem beneden maaiveldshoogte.	Hoogte van den onderkant des bovenbouws boven den vloer of bodem.			
10	11	12	13	14	15	16

Aldus ontworpen door het Gemeentebestuur van den 19 en gedurende *dertig dagen* te rekenen van den tot en met den , ter inzage van een ieder op de Secretarie der gemeente nedergelegd, van welke nederlegging openbare kennisgeving is gedaan, op den 19 met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 9 en 10 van het Reglement op de Waterleidingen in Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29.)

den 19

Het Gemeentebestuur van

Nadat behoorlijk was voldaan aan de voorschriften van art. 11 van het Reglement op de Waterleidingen in Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29) is deze legger op den 19 met inachtneming van artikel 11 van het aangehaald reglement $\frac{\text{gewijzigd}}{\text{ongewijzigd}}$ voorloopig vastgesteld en ingevolge artikel 12 van dat reglement van den tot en met den , dat is gedurende *dertig dagen,* ter inzage van een ieder op de Secretarie der gemeente nedergelegd, en den 19 aan Gedeputeerde Staten opgezonden.

den 19

Het gemeentebestuur van

Aldus vastgesteld overeenkomstig artikel 18 van het Reglement op de Waterleidingen in Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29,) nadat aan de voorschriften van de artikelen 9, 10, 11 en 12 van het Reglement behoorlijk was voldaan, met inachtneming der beslissingen, aanvullingen of wijzigingen naar aanleiding van artikel 14 genomen of bevolen.

's Hertogenbosch, den

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant,*

De Griffier,

MODEL II.

WATERLEIDINGEN.

Legger A

Waterschap

№

De Waterleiding genaamd aanvangende in de gemeente grens van het kadastraal perceel (oever) Sectie No. loopende door en uitmondende in grens van het kadastraal perceel der gemeente (oever) Sectie No. langs den oever gemeten, lang M.

Aanwijzigingen ten aanzien der Waterleiding.									Aanduiding der of daarmede
Kadastrale **aanduiding** der perceelen, langs de waterleiding gelegen.					Lengte waarover de perceelen zich langs de waterleiding uitstrekken.	Omschrijving van de rechten en verplichtingen van de provincie, gemeenten, waterschappen of anderen ten opzichte van de waterleiding.	Aanduiding der onderhoudsplichtigen bijaldien het onderhoud niet rust op de gemeente of het waterschap.	Omschrijving van den titel, waarbij de rechten of verplichtingen in de kolommen 7 en 8 genoemd gevestigd zijn.	Omschrijving der ligging ten opzichte der aangrenzende kadastrale perceelen en inrichting der werken, als van: a. bruggen b. duikers en heulen c. vonders. d. vaste schoren. e. sluizen en schutten f. beschoeiingen en afheiningen g stoepen, stappen, rijzenkrib- en pakwerken, dammen, roosters, palen enz.
Gemeente.	RECHTER-OEVER		LINKER-OEVER.						
	Sectie.	Nummer.	Sectie.	Nummer.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ot de Waterleiding behoorende n verband staande werken.						
HOOFDAFMETINGEN DER WERKEN.				NAMEN DER ONDERHOUDS-PLICHTIGEN met aanhaling van den titel, waarop de verplichting tot onderhoud steunt	OMSCHRIJVING van den beknopten inhoud der tot den legger betrekkelijke beslissingen van Gedeputeerde Staten, van den Koning en van de in kracht van gewijsde gegane uitspraken van den burgerlijken rechter, voor zooverre die wijziging van den legger noodig maken.	TOELICHTINGEN EN BIJVOEGINGEN.
Wijdte in den dag.	Lengte in de richting van de as der waterleiding.	Diepte van den vloer of bodem beneden maaiveldshoogte.	Hoogte van den onderkant des bovenbouws boven den vloer of bodem			
11	12	13	14	15	16	17

Aldus ontworpen door het dagelijksch bestuur van het Waterschap den 19 en gedurende dertig dagen te rekenen van den tot en met den , ter inzage van een ieder ten kantore van den Secretaris van het Waterschap nedergelegd van welke nederlegging openbare kennisgeving is gedaan op den 19 met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 9 en 10 van het Reglement op de Waterleidingen in de provincie Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29.)

den 19

Het dagelijksch bestuur van het Waterschap,

Nadat behoorlijk was voldaan aan de voorschriften van art. 11 van het Reglement op Waterleidingen in de Provincie Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29) is deze legger op den 19 met inachtneming van art. 11 van het aangehaald reglement $\frac{\text{gewijzigd}}{\text{ongewijzigd}}$ voorloopig vastgesteld en ingevolge art. 12 van dat reglement van den tot en met den , dat is gedurende *dertig dagen*, ter inzage van een ieder ten kantore van den Secretaris van het Waterschap nedergelegd en den 19 aan Gedeputeerde Staten opgezonden.

den 19 .

Het dagelijksch bestuur van het Waterschap,

Aldus vastgesteld overeenkomstig artikel 15 van het Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29), nadat aan de voorschriften van de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dat Reglement behoorlijk was voldaan, met inachtneming der beslissingen, aanvullingen of wijzigingen, naar aanleiding van art. 14 genomen of bevolen.

's-Hertogenbosch, den

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*,

De Griffier,

MODEL III.

WATERLEIDINGEN.

Legger B

Gemeente

№

De Waterleiding genaamd aanvangende grens van het kadastraal perceel (oever) Sectie No. loopende door en grens van het kadastraal perceel (oever) Sectie No. langs den oever gemeten, lang M.

Aanwijzingen ten aanzien der waterleiding.										Aanduiding der of daarmede
Kadastrale aanduiding der perceelen, gelegen langs de waterleiding				Lengte waarover de perceelen zich langs de waterleiding uitstrekken	MINI-MUM.		Omschrijving van de rechten en verplichtingen van de provincie gemeenten, waterschappen of anderen ten opzichte van de waterleiding.	Aanduiding der onderhoudsplichtigen bijaldien het onderhoud niet rust op de gemeente of het waterschap	Omschrijving van den titel waarbij de rechten of verplichtingen in de kolommen 7 en 8 genoemd gevestigd zijn.	Omschrijving der ligging ten opzichte der aangrenzende kadastrale perceelen en inrichting der werken, als van: a. bruggen, b. duikers en heulen, c. vonders, d. vaste schoren, e. sluizen en schutten, f. beschoeiingen en afheiningen, g. stoepen. stappen, rijzenkrib- en pakwerken, dammen, roosters, palen enz.
RECHTER-OEVER.		LINKER-OEVER.			Breedte op	Diepte beneden				
Sectie.	Nummer	Sectie.	Nummer.		maaiveldshoogte.					
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10

...t de waterleiding behoorende ... verband staande werken.						
HOOFDAFMETINGEN DER WERKEN.				NAMEN DER ONDERHOUDSPLICHTIGEN met aanhaling van den titel, waarop de verplichting tot onderhoud steunt.	OMSCHRIJVING van den beknopten inhoud der tot den legger betrekkelijke beslissingen van Gedeputeerde Staten, van den Koning en van de in kracht van gewijsde gegane uitspraken van den burgerlijken rechter, voor zooverre die wijziging van den legger noodig maken.	TOELICHTINGEN EN BIJVOEGINGEN.
Wijdte in den dag.	Lengte in de richting van de as der waterleiding.	Diepte van den vloer of bodem beneden maaiveldshoogte.	Hoogte van den onderkant des bovenbouws boven den vloer of bodem.			
11	12	13	14	15	16	17

Aldus ontworpen door het Gemeentebestuur van den 19 en gedurende *dertig dagen* te rekenen van den tot en met den , ter inzage van een ieder op de Secretarie der gemeente nedergelegd, van welke nederlegging openbare kennisgeving is gedaan, op den 19 met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 9 en 10 van het Reglement op de Waterleidingen in Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29.)

den 19

Het Gemeentebestuur van

Nadat behoorlijk was voldaan aan de voorschriften van art. 11 van het Reglement op de Waterleidingen in Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29) is deze legger op den 19 met inachtneming van artikel 11 van het aangehaald reglement $\frac{\text{gewijzigd}}{\text{ongewijzigd}}$ voorloopig vastgesteld en ingevolge artikel 12 van dat Reglement van den tot en met den , dat is gedurende *dertig dagen*, ter inzage van een ieder op de Secretarie der gemeente nedergelegd, en den 19 aan Gedeputeerde Staten opgezonden.

den 19

Het Gemeentebestuur van

Aldus vastgesteld overeenkomstig artikel 15 van het Reglement op de Waterleidingen in Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29), nadat aan de voorschriften van de artikelen 9, 10, 11 en 12 van het Reglement behoorlijk was voldaan, met inachtneming der beslissingen, aanvullingen of wijzigingen naar aanleiding van artikel 14 genomen of bevolen.

's-Hertogenbosch, den

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*,

De Griffier,

MODEL IV.

WATERLEIDINGEN.

Legger B

Waterschap

№

De Waterleiding genaamd aanvangende in de gemeente grens van het kadastraal perceel (oever) Sectie No. loopende door en grens van het kadastraal perceel der gemeente (oever) Sectie No. langs den oever gemeten, lang M.

Aanwijzingen ten aanzien der Waterleiding.											Aanduiding d[…] of daarmed[…]
Gemeente.	Kadastrale aanduiding der perceelen, langs de waterleiding gelegen. RECHTER-OEVER. Sectie.	Kadastrale aanduiding der perceelen, langs de waterleiding gelegen. RECHTER-OEVER. Nummer.	Kadastrale aanduiding der perceelen, langs de waterleiding gelegen. LINKER-OEVER. Sectie.	Kadastrale aanduiding der perceelen, langs de waterleiding gelegen. LINKER-OEVER. Nummer.	Lengte waarover de perceelen zich langs de waterleiding uitstrekken.	MINIMUM. Breedte op maaivelds-hoogte.	MINIMUM. Diepte beneden maaivelds-hoogte.	Omschrijving van de rechten en verplichtingen van de provincie, gemeenten, waterschappen of anderen ten opzichte van de waterleiding.	Aanduiding der onderhoudsplichtigen bijaldien het onderhoud niet rust op de gemeente of het waterschap.	Omschrijving van den titel, waarbij de rechten of verplichtingen in de kolommen 8 en 9 genoemd gevestigd zijn.	Omschrijving de[…] ligging ten opzicht[…] der aangrenzende k[…] dastrale perceelen c[…] inrichting der werke[…] als van: a. bruggen, b. duikers en heule[…] c. vonders, d. vaste schoren, e. sluizen en schutte[…] f beschoeiingen e[…] afheiningen, g. stoepen, stappe[…] rijzenkrib- en pal[…] werken, damme[…] roosters, palen en[…]
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11

ot de Waterleiding behoorende n verband staande werken.						
HOOFDAFMETINGEN DER WERKEN.				NAMEN DER ONDERHOUDS-PLICHTIGEN met aanhaling van den titel, waarop de verplichting tot onderhoud steunt.	OMSCHRIJVING van den beknopten inhoud der tot den legger betrekkelijke beslissingen van Gedeputeerde Staten, van den Koning en van de in kracht van gewijsde gegane uitspraken van den burgerlijken rechter, voor zooverre die wijziging van den legger noodig maken.	TOELICHTINGEN EN BIJVOEGINGEN.
Wijdte in den dag.	Lengte in de richting van de as der waterleiding.	Diepte van den vloer of bodem beneden maaiveldshoogte.	Hoogte van den onderkant des bovenbouws boven den vloer of bodem.			
12	13	14	15	16	17	18

Aldus ontworpen door het dagelijksch bestuur van den 19 en gedurende dertig dagen te rekenen van den tot en met den , ter inzage van een ieder ten kantore van den Secretaris van het Waterschap nedergelegd, van welke nederlegging openbare kennisgeving is gedaan op den 19 met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 9 en 10 van het Reglement op de Waterleidingen in de provincie Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29.)

den 19

Het dagelijksch bestuur van het Waterschap,

Nadat behoorlijk was voldaan aan de voorschriften van art. 11 van het Reglement op de Waterleidingen in de provincie Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29) is deze legger op den 19 met inachtneming van art. 11 van het aangehaald reglement $\frac{\text{gewijzigd}}{\text{ongewijzigd}}$ voorloopig vastgesteld en ingevolge art. 12 van dat reglement van den tot en met den , dat is gedurende *dertig dagen,* ter inzage van een ieder ten kantore van den Secretaris van het waterschap nedergelegd en den 19 aan Gedeputeerde Staten opgezonden.

den 19

Het dagelijksch bestuur van het Waterschap,

Aldus vastgesteld overeenkomstig artikel 15 van het Reglement op de Waterleidingen in de provincie Noordbrabant (Provinciaalblad van 1906 No. 29,) nadat aan de voorschriften van de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dat Reglement behoorlijk was voldaan, met inachtneming der beslissingen, aanvullingen of wijzigingen, naar aanleiding van art. 14 genomen of bevolen.

's-Hertogenbosch, den

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant,*

De Griffier,

Verkenmerken.

987 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 3 Februari 1887 A nr. 3, aan den Hoofdingenieur van 's Rijkswaterstaat en aan de waterschapsbesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat Handel en Nijverheid betreffende* TOEZICHT OP NAUWKEURIGHEIDSMERKEN (*Prov. Bijbl.* 1887 *nr.* 17).

No. 20. *'s-Gravenhage*, 22 *Januari* 1887.

Bij circulaire van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 18 Augustus 1869, No. 189, werden Heeren Commissarissen des Konings verzocht, de plaatselijke en waterschapsbesturen in hun gewest uit te noodigen, toezicht te doen houden op de peilmerksteenen, hakkelbouten en verkenmerken, door den Rijkswaterstaat in huizen, sluizen en andere gebouwen aangebracht, ter aanduiding van de waterhoogten, teneinde die voorwerpen bij eventueele verbouwing niet zouden verloren gaan.

Sedert zijn door de zorgen der Rijkscommissie voor graadmeting en waterpassing in verschillende openbare en bijzondere gebouwen van een aantal gemeenten nauwkeurigheidsmerken aangebracht, wier behoud evenzeer van groot belang is.

Een uittreksel van de onlangs van het Departement van Binnenlandsche Zaken ontvangen lijst der in Nederland tot 1886 aanwezige merken der nauwkeurigheidswaterpassingen, bevattende tevens eene volledige beschrijving van de plaats dier merken, gaat ter kennisneming hierbij. *)

Ofschoon, blijkens mededeeling van mijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken, bereids Uwe medewerking is ingeroepen tot verzekering van een goed toezicht op deze nieuwe

*) De lijst, welke bij deze circulaire gevoegd was, is later herhaaldelijk gewijzigd doch niet meer aan de gemeentebesturen medegedeeld. Volgens de ambtelijke uitgave van 1916 zal jaarlijks een lijstje van de bekend geworden wijzigingen worden vastgesteld. Hiervan geschiedt mededeeling in de Nederlandsche Staatscourant.

hoogtemerken door de betrokken gemeente- en kerkbesturen acht ik het wenschelijk, dat ook door de Hoofdingenieurs en verdere ambtenaren van 's Rijkswaterstaat, alsmede door de betrokken waterschapsbesturen, voor eene goede instandhouding dier merken worde zorg gedragen.

UHEG. gelieve den Hoofdingenieur in Uw gewest en de betrokken waterschapsbesturen, namens mij, uit te noodigen, voor het verlangde toezicht zorg te dragen.

Beschrijving van de geplaatste merken.

De nieuwe hoogtemerken zijn van tweeerlei inrichting: *Hoofdmerken* 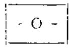 bestaande in een bronzen bout, beschermd door een daarvoor geplaatste bronzen plaat. De bouten, vierkant van doorsnede, 20 bij 20 mM. en lang 90 of 150 mM. zijn tot op circa 50 mM. diepte, volgens de lengte-as conisch of cilindrisch uitgeboord, de middellijn van het boutgat bedraagt 5.5 mM; het boutgat is afgesloten met een schroef of houten prop. De platen zijn rechthoekig 200 mM. lang, 120 mM. hoog, met een groef in het voorvlak lang 130 mM., breed 5 mM. en in het midden voorzien van eene ronde opening van 13 mM. middellijn. De bouten en platen zijn zoodanig in het muurwerk aangebracht en met cement vastgegoten, dat de as van het boutgat is horizontaal, het middelpunt der opening in de plaat gelegen is in de as van het boutgat, en de lengte-as van de groef in de plaat gelegen is in het horizontale vlak door de as van het boutgat.

Secundaire merken 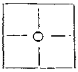 bestaande ingelijks in met cement in het muurwerk vastgegoten bronzen bouten met vierkanten kop, circa 20 bij 20 mM., overkruis gegroefd, en volgens de lengte-as flauw conisch uitgeboord. Somtijds zijn als secundaire merken gebruikt bronzen hakkelbouten lang 90 mM., met vierkanten kop, 20 bij 20 mM. en uitgeboord volgens de lengte-as flauw conisch, de middellijn der opening in het voorvlak circa 6 Millimeter. In enkele

gevallen bestaat het secundaire merk in een bronzen bout ⊞ met vierkanten kop, ongeveer 24 bij 24 mM. overkruis gegroefd.

Ter latere verificatie, bij het ontstaan van twijfel of verstoring van het merk door herstelling van het muurwerk als anderszins, zijn in den regel aan ieder hoofd- en aan ieder secundair merk toegevoegd twee „*verklikkers*", een boven en een onder. Hiertoe zijn meestal gebezigd bronzen hakkelbouten ⊡ met vierkanten kop circa 20 bij 20 mM. flauw conisch uitgeboord als boven, of ook wel bronzen hakkelboutjes ⊕ lang 60 mM. met cilindervormigen kop, 10 mM. middellijn overkruis gegroefd.

In kleine gebouwen is somtijds alleen een bronzen hakkelbout ⊡ geplaatst

988 *Circulaire van den Commissaris des Konings dd.* 11 *Februari* 1889 *A nr.* 10, *aan den Hoofdingenieur van 's Rijkswaterstaat in het* 6e *district en aan de gemeente- en waterschapsbesturen; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Waterstaat Handel en Nijverheid betreffende* MERKEN NAUWKEURIGHEIDSWATERPASSING EN AMSTERDAMSCH PEIL (*Prov. Bijbl.* 1889 *nr.* 14.)

No. 147. — *'s-Gravenhage* 26 *Januari* 1889.

Ten vervolge op het dezerzijdsche schrijven van 22 Januari 1887 No. 20, Afdeeling Waterstaat A, heb ik de eer U mede te deelen, dat al hetgeen in het vervolg voor de instandhouding der merken van de nauwkeurigheidswaterpassing moet worden verricht, voortaan door de zorg van mijn Departement zal geschieden. In verband hiermede acht ik het raadzaam voor het door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat te houden toezicht op deze merken en op die, in aansluiting daaraan door den algemeenen dienst van den waterstaat geplaatst ten behoeve van de herziening van het

Amsterdamsche peil, de volgende voorschriften vast testellen:

1°. Elk merk moet jaarlijks worden opgenomen in het tijdvak tusschen 1 Mei en ultimo Augustus;

2°. Daarbij moeten al de maten en opgaven, die de plaats van het merk bepalen, worden geverifieerd. In de daaromtrent uit te brengen rapporten, moet van elk merk, onverschillig of al dan niet bijzonderheden, betreffende verschil en maat enz. zijn op te geven, worden melding gemaakt.

3°. De opneming moet door de opzichters van den waterstaat persoonlijk geschieden en mag door hen niet aan vaste arbeiders of andere personen worden overgelaten.

4°. Bij de opneming moet tevens worden nagegaan de toestand van het gebouw waarin zich het merk bevindt, voor zoover dit op den vasten en onveranderlijken stand van het merk van invloed kan zijn. Zoo die toestand te wenschen overlaat, wordt dit nader omschreven.

5°. De uitslag der opneming moet jaarlijks, vóór 1 October, door den Hoofdingenieur, door tusschenkomst van den Commissaris des Konings, aan het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid worden ingezonden.

6°. Indien er vermoeden bestaat, dat een merk door herstelling of afbraak van een gebouw zal verdwijnen moet daarvan onmiddellijk door den Hoofdingenieur rechtstreeks worden kennis gegeven aan den algemeenen dienst van den waterstaat.

Ik verzoek U den Hoofdingenieur van den Waterstaat uit te noodigen, het toezicht op de genoemde merken voortaan op de bovenomschreven wijze door de opzichters in zijn district te doen plaats hebben en het jaarlijks dienaangaande uit te brengen verslag, voor zooveel noodig vergezeld van zijne beschouwingen, vóór den sub 5 genoemden datum door uwe tusschenkomst in te zenden.

Tevens noodig ik U uit, om, met uitbreiding der aan de betrokken burgemeesters in uwe provincie verstrekte opdracht, betreffende het toezicht, deze te verzoeken, om meer in het bijzonder wanneer er vermoeden bestaat dat eenig merk ten behoeve der nauwkeurigheidswaterpassing of der

berziening van het A. P. gesteld, door herstelling of afbraak der gebouwen waarin die merken zijn geplaatst, beschadigd zal worden of verloren gaan, daarvan onmiddellijk aan den Hoofdingenieur van den Waterstaat kennis te geven. Deze laatste moet, in een dergelijk geval, door uwe tusschenkomst zoo spoedig mogelijk daarvan mededeeling doen aan mijn Departement en bovendien, ingevolge punt 6 van de bovenvermelde voorschriften, aan den algemeenen dienst van den waterstaat, die is belast met de uitvoering van de noodige herstellingen en aanvullingen der merken.

Ter uitoefening van het hun opgedragen toezicht, moeten de opzichters in het bezit zijn van een lijst der merken in hun dienstkring aanwezig. Voor zooveel betreft de merken der nauwkeurigheidswaterpassing, is hun in den loop van het vorige jaar, door tusschenkomst van den Hoofdingenieur, een exemplaar van de door het Departement van Binnenlandsche Zaken uitgegeven einduitkomsten verstrekt, terwijl van de uitkomsten der waterpassingen van den algemeenen dienst van den waterstaat een dergelijke lijst zal worden samengesteld en hun zoodra mogelijk zal geworden. Verder zal telkenjare, in de maand April, van wege mijn Departement worden uitgegeven een lijst, bevattende de verbeteringen, wijzigingen en aanvullingen in de oorspronkelijke staten, die zoodanig zal worden ingericht, dat zij met laatstgenoemde staten een volledig overzicht van bestaande merken met de omschrijving vormt.

Ten slotte verzoek ik U mij mede te deelen, of, in verband met aan de burgemeesters der betrokken gemeenten te doene nadere opdracht, het wenschelijk wordt geacht, dat aan deze uittreksels worden verstrekt van de bovengenoemde staten.

989 *Brief van den Commissaris der Koningin dd. 1 Juni 1894 A nr. 13, aan de Gemeente- en Waterschapsbesturen en aan de Hoofdingenieurs van den Rijks- en van den Provincialen Waterstaat; mededeeling der volgende beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, betreffende* MAATREGELEN VOOR DE INSTANDHOUDING VAN DE VERKENMERKEN VOLGENS N. A. P. VAN DE NAUWKEURIGHEIDSWATERPASSINGEN EN DE WATERPASSINGEN VAN DEN ALGEMEENEN DIENST VAN DEN RIJKSWATERSTAAT (*Prov. Bijbl.* 1894 *nr.* 48).

L. E.
Afdeeling Waterstaat.
3e onderafdeeling*b*.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Gezien het rapport van den Hoofdinspecteur van den Rijkswaterstaat van 23 April jl. No. 563.

Heeft goedgevonden:

ter vervanging zooveel noodig van de voorschriften, gegeven bij de circulaires van 22 Januari 1887 No. 20 en van 26 Januari 1889 No. 147, vast te stellen de navolgende „maatregelen voor de instandhouding van de verkenmerken volgens N. A. P van de nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den algemeenen dienst van den Rijks-waterstaat (Register I—XI)" te weten:

1o. Gemeente- Kerk- en Waterschapsbesturen, zoomede de ambtenaren van den waterstaat in de districten, worden voor zooveel hen aangaat, uitgenoodigd voortdurend een wakend oog te houden op de verkenmerken der nauwkeurigheidswaterpassingen, in de XI registers aangeduid door de letter C^1 en AD^1 en over de merken ter vervanging van verloren geraakte hoofd- of secundaire merken gesteld, en door dezelfde letters aangeduid.

2o. Zoodra gevaar voor beschadiging of voor het ver-

dwijnen van een dergelijk merk bestaat, geven zij daarvan kennis aan den Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat in het district, die daarvan zoo spoedig mogelijk mededeeling doet aan den Hoofdingenieur belast met den algemeenen dienst.

3°. De Hoofdingenieur belast met den algemeenen Dienst beoordeelt, of vervanging van een dergelijk merk door een ander wenschelijk is, en zorgt zoo noodig voor die vervanging.

4°. Behoudens de bepalingen hierboven sub 1, 2 en 3 vermeld, is het toezicht op de verkenmerken uitsluitend opgedragen aan de ambtenaren van den Rijkswaterstaat in de districten. Slechts bij uitzondering kan het toezicht over enkele merken aan die van het Rivierbeheer worden opgedragen.

5°. Aan de Hoofdingenieurs in de districten worden met wit papier doorschoten registers uitgereikt, die als ligger dienst doen.

6°. Aan ieder der opzichters in de districten wordt een zakboekje uitgereikt, waarin de merken voorkomen, aan zijn toezicht onderworpen.

7°. Elk merk, in de zakboekjes vermeld, of daarin later opgenomen, wordt jaarlijks eenmaal onderzocht in het tijdvak van 1 Maart tot ultimo November.

8°. De datum, waarop de opneming is geschied, wordt telkens vermeld op de bladzijde, waarop de beschrijving van het merk is aangegeven.

9°. Bij de opneming worden al de maten en opgaven, die de plaats van het verkenmerk bepalen, geverifieerd. Van elk verschil wordt melding gemaakt op de witte bladzijde, geplaatst tegenover de beschrijving van het merk.

10°. Bij de verificatie dient in het oog te worden gehouden dat, waar de verschillende getallen, die de plaats van het merk aangeven, in centimeters zijn opgegeven, de opmeting bij de verificatie zich niet tot millimeters behoort uit te strekken.

11°. Heeft de afstand tot den beganen grond eenige

wijziging ondergaan tengevolge van geringe ophooging of afgraving van den grond, of tengevolge van den aanleg van nieuwe bestratingen of stoepen, dan wordt daarvan geen melding gemaakt. Wel echter wanneer de verandering die de afstand heeft ondergaan zeer belangrijk is.

12°. De opneming heeft plaats door den opzichter persoonlijk, en wordt door hem niet aan vaste arbeiders of anderen overgelaten

13°. De toestand van het gebouw, waarin zich het merk bevindt, voor zoover die op den vasten en onveranderlijken stand van het merk van invloed kan zijn, wordt tevens nagegaan.

Zoo die toestand te wenschen overlaat, wordt zulks nader omschreven.

14°. Het boekje wordt jaarlijks vóór,- of uiterlijk 1 December door den opzichter aan den arrondissements-ingenieur gezonden, die het, zoo noodig vergezeld van zijne beschouwingen, aan den Hoofdingenieur in het district doet toekomen.

15°. De Hoofdingenieur in elk district laat de opmerkingen, in de zakboekjes voorkomende, aanteekenen in het register sub 5 genoemd.

16°. De Hoofdingenieur in elk district zorgt voor de kleine herstellingen, die noodig mochten blijken ten einde het in het ongereede raken van een verkenmerk te voorkomen, en die kunnen worden verricht zonder den juisten stand van het verkenmerk in gevaar te brengen.

17°. Jaarlijks, uiterlijk in de eerste helft van Februari zenden de Hoofdingenieurs in de districten de zakboekjes aan de betrokken opzichters terug en zenden zij de liggers aan den Hoofdingenieur belast met den Algemeenen Dienst.

18°. De Hoofdingenieur belast met den algemeenen Dienst neemt de in de liggers gemaakte aanteekeningen over en zendt de liggers daarna aan de Hoofdingenieurs terug.

19°. De Hoofdingenieur belast met den Algemeenen Dienst zendt jaarlijks in de maand April door tusschenkomst van den Hoofdinspecteur aan den Minister een lijst,

bevattende de verbeteringen, wijzigingen en aanvullingen, in de oorspronkelijke Registers te brengen.

20°. Deze lijst wordt gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld. De correctie van de drukproeven wordt overgelaten aan den Algemeenen Dienst.

21°. De Hoofdingenieurs in de districten en de Hoofdingenieur voor de rivieren dragen zorg, dat de wijzigingen en aanvullingen, op de gedrukte lijst voorkomende, worden overgenomen in de liggers en in de zakboekjes van de opzichters.

990 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 4 Juni 1907 A nr. 5, aan de gemeente- en waterschapsbesturen;* MAATREGELEN TOT INSTANDHOUDING DER VERKENMERKEN VAN DE NAUWKEURIGHEIDS-WATERPASSINGEN (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 76).

Bij de aanschrijving van 1 Juni 1894 A no. 13 (Provinciaal bijblad no. 48) werd U mededeeling gegeven van eene beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, gedagteekend 4 Mei 1894 Letter E, afdeeling Waterstaat, 3de onderafdeeling *b*, maatregelen betreffende voor de instandhouding van de verkenmerken volgens N. A. P. van de nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den algemeenen dienst van den Rijks Waterstaat (Register I-XI).

Aangezien bij de instandhouding dier verkenmerken groote belangen betrokken zijn en tegen het verloren gaan van die merken alzoo zorgvuldig behoort te worden gewaakt, heb ik de eer U namens den Minister van Waterstaat uit te noodigen, nauwgezet aan de voorschriften sub 1o en 2o van bovenbedoelde beschikking de hand te houden.

De gemeentebesturen gelieven dit verzoek ter kennis te brengen van de in hunne gemeente bij de zaak betrokken kerkbesturen.

Waterkeeringen.

991 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 9 *October* 1902 *G nr.* 110, *aan de waterschapsbesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Commissaris der Koningin betreffende* BOUWEN LANGS DIJKEN (*Prov. Bijbl.* 1902 *nr.* 125).

A nr. 8. *'s-Hertogenbosch*, 17 September 1902.

Aan Heeren Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

Naar aanleiding van een aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid gericht adres, om vergunning tot het bouwen buitendijks rapporteert de Hoofdingenieur voor de rivieren o. m. het volgende:

„Bij het onderzoek van deze aanvraag bleek dat het „Waterschapsbestuur een deel van het dijkslichaam aan „een particulier heeft verkocht om daarop een gebouw te „stichten en dat die verkoop is goedgekeurd door Gedepu„teerde Staten. Hoewel mitsdien aan dezen verkoop niets „meer valt te veranderen, zoo meen ik toch, met het oog „op dergelijke transactiën aan andere belangrijke water„keerende dijken, de aandacht van U.H.Ed.Gestr. zooveel „noodig te mogen vestigen op dezen overgang. Zij komt „mij inderdaad als regel niet aanbevelenswaardig voor; „opzegbare erfpacht voor een ruimen doch bepaalden en „verlengbaren termijn met het recht tot opzegging tegen „met den tijd verminderende schadevergoeding, zal voor „de nog aan de besturen toebehoorende dijksbeloopen in „vele gevallen de voorkeur verdienen met het oog op de „mogelijkheid van later noodig wordende wijziging in het „profil van het dijkslichaam.

„Wel is waar blijft de verkochte grond geheel onder„worpen aan de wetten, verordeningen en reglementen, „welke op het stuk van waterkeerende dijken, ter plaatse „geldig zijn, maar de vraag mag toch worden gesteld of „het wenschelijk is, dat een dijksbestuur, waaraan de zorg

„voor een dijk publiekrechtelijk is opgedragen en dat alleen „als zoodanig en uit dien hoofde gezag heeft over den „grond, waarop de dijk ligt, een deel van zijn arbeidsveld, „dat niet reeds van oudsher bij derden in eigendom of ge-„bruik is — als met zoovele dijksbeloopen het geval is, — „verkoopt alsof het een gewoon eigenaar van eenig terrein „ware. Verkoop toch beperkt altijd méér de vrije beschik-„king over dat dijksdeel dan eenige andere wijze van inge-„bruikgeving aan derden”.

Het kwam mij gewenscht voor op het vorenstaande de aandacht van Uw College te vestigen.

992 REGLEMENT OP DE WATERKEERINGEN *in Noordbrabant* 1905, *vastgesteld bij besluit der Staten van* 3 *Augustus* 1904 (*Prov. Bl. nr.* 172), *gewijzigd bij besluit van* 3 *November* 1904 (*Prov. Bl. nr.* 186).

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Artikel 1.

In dit reglement worden verstaan onder:

a. waterkeeringen: alle dijken, binnen- en slaperdijken en kaden, welke voorkomen op den in artikel 3 bedoelden legger;

onder waterkeeringen zijn het geheele lichaam der dijken, binnen- en slaperdijken en kaden met hunne buiten- en binnenbermen, zoomede de daarin of daarop gelegen kunstwerken, begrepen;

b. dijken, binnendijken, slaperdijken of kaden: die waterkeeringen, welke als *zoodanig* op den sub *a* bedoelden legger voorkomen;

c. dijksbesturen: het dagelijksch bestuur van het waterschap, dat het beheer over eene waterkeering heeft en, indien de waterkeering niet in beheer is bij een waterschap, het bestuur van de gemeente, waaronder de waterkeering

gelegen is, alles behoudens dat bij dit reglement, eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur of andere wettige verordening een ander gezag is aangewezen;

onder dijksbestuur over de waterkeeringen in onderhoud en beheer bij de provincie, moet bij de toepassing van de artikelen 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16 en 19 worden verstaan het College van Gedeputeerde Staten;

d. waterschappen: die bedoeld in artikel 1 van het „Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904" en de waterschappen: Over den Alm; de Bleek en Oostkil; de Boven-Mark; de Damespolder; de Rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes; de Haven en Sassen van Zevenbergen; de Hulpgaten in de landen aan Heusden en Altena; de Mark en Dintel; de Peeldam; de Roosendaalsche en Steenbergsche vliet; de Binnen Oude Maas; de Royale polder; de Vierbannen; de Zevenbannen; en dat ter bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het Noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant.

Art. 2.

Dit Reglement geldt niet ten aanzien der waterkeeringen in onderhoud en beheer bij het Rijk.

HOOFDSTUK II.

Van het beheer en de instandhouding der waterkeeringen.

Art. 3.

§ I. De dijksbesturen zijn verplicht binnen drie maanden na de in werking treding van dit reglement, volgens een door Gedeputeerde Staten voor te schrijven model, een legger te ontwerpen van de onder hun beheer staande waterkeeringen.

Op dien legger moet worden vermeld of de waterkeeringen zijn dijken, slaper- of binnendijken of wel kaden.

Op den legger worden vermeld als:

a. dijken: die waterkeeringen welke dienen tot keering van zee-, rivier-, kanaal- of inundatiewater;

b. slaperdijken: die waterkeeringen, welke door voorgelegen inpoldering of door aanleg van sluizen in eene rivier-, of een kanaal niet meer zee-, rivier-, kanaal- of inundatiewaterkeerend zijn;

c. binnendijken: die waterkeeringen, welke niet zee-, rivier kanaal- of inundatiewaterkeerend, noch slaperdijken zijn:

d. kaden: de niet onder *a*, *b* en *c* bedoelde waterkeeringen, met uitzondering van de griendkaden.

Op den legger worden niet vermeld die dijken, binnen- en slaperdijken of kaden, bestemd om de daarachter gelegen, uitsluitend aan den eigenaar der waterkeering toebehoorende gronden tegen overstrooming te beveiligen.

§ II. De ingevolge § 1 van dit artikel ontworpen legger wordt gedurende veertien dagen ten kantore van den Secretaris van het Waterschap, of, indien de waterkeering niet onder het beheer van een waterschap is ten raadhuize der gemeente, waaronder de waterkeering gelegen is, ter inzage gelegd van belanghebbenden, nadat van die nederlegging vooraf op de gebruikelijke wijze openbare kennisgeving is gedaan.

§ III. Binnen genoemden termijn van veertien dagen kunnen belanghebbenden hunne bezwaren tegen den ontworpen legger inbrengen bij het dijksbestuur.

Het bezwaarschrift wordt ingediend bij den Voorzitter van het dijksbestuur, die daarop den dag van ontvangst aanteekent.

§ IV. De Voorzitter van het dijksbestuur zendt binnen acht dagen, nadat de termijn van ter inzage ligging is verstreken, den ontworpen legger met de bezwaarschriften, die daartegen zijn ingediend, aan Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Staten stellen den legger vast, desgevorderd nadat door hen de vereischte wijzigingen in het ontwerp zijn aangebracht en geven van hunne beslissing kennis aan het dijksbestuur en aan hen, die tegen den ontworpen legger een bezwaarschrift hebben ingediend.

Het dijksbestuur brengt de beslissing van Gedeputeerde

Staten onmiddellijk ter openbare kennis en legt tegelijkertijd den vastgestelden legger gedurende 30 dagen na dagteekening der bekendmaking voor belanghebbenden ter inzage.

§ V. Van de beslissing van Gedeputeerde Staten staat aan het betrokken dijksbestuur en aan ieder belanghebbende, binnen den in § IV bedoelden termijn, beroep open op den Koning.

Voor zoover de beslissing van Gedeputeerde Staten, in het vorig lid bedoeld, betrekking heeft op eene waterkeering onder beheer van een Waterschapsbestuur, gelden de artikelen 19, 21 en 26 van de Wet van den 10n November 1900 (Staatsblad Nr. 176).

§ VI. Ingeval bij Koninklijke beslissing de verbetering van den legger is bevolen, geeft het dijksbestuur daaraan onmiddellijk gevolg en zendt binnen veertien dagen, nadat die Koninklijke beslissing te zijner kennis is gebracht, een afschrift van den verbeterden legger aan Gedeputeerde Staten.

§ VII. De vastgestelde legger ligt ter inzage van een ieder ter plaatse door het dijksbestuur aan te wijzen.

§ VIII. Van de waterkeering in onderhoud en beheer bij de provincie, wordt door Gedeputeerde Staten binnen drie maanden na de inwerkingtreding van dit reglement een legger vastgesteld, als bedoeld in § I van dit artikel.

De vastgestelde legger wordt in het provinciaalblad afgekondigd.

Van het besluit van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van dien legger staat aan ieder belanghebbende binnen 30 dagen na de afkondiging beroep open den Koning.

§ IX. Wijzigingen of aanvullingen worden slechts in de in dit artikel bedoelde leggers gebracht, met inachtneming van de voorschriften in dit artikel betrekkelijk het ontwerpen en vaststellen van de leggers gegeven, met dien verstande, dat de termijn van drie maanden, bedoeld in § I aanvangt op den dag waarop de gewijzigde toestand

der waterkeering is ingetreden of de nieuwe waterkeering is gelegd.

Art. 4.

De minimum afmetingen van de dijken en van de helling hunner glooiingen worden, in zooverre zulks bij het in werking treden van dit reglement nog niet wettig geschied is, binnen een door Gedeputeerde Staten te bepalen termijn door het dijksbestuur onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten bepaald.

Blijft het dijksbestuur in gebreke de afmetingen, in het vorig lid van dit artikel bedoeld, binnen den voormelden termijn te bepalen, dan geschiedt dit door Geduputeerde Staten.

Art. 5.

De dijksbesturen zenden jaarlijks, uiterlijk vóór de maand Mei, aan Gedeputeerde Staten een nauwkeurig opgemaakt verslag in van den toestand, waarin de dijken binnen hun gebied zich bevinden met aanwijzing van die werken, welke het meest aan het gevaar van waterschade zijn blootgesteld.

Jaarlijks v ór de maand October geven zij aan Gedeputeerde Staten eveneens verslag van de door hen reeds genomen en nog te nemen maatregelen van voorzorg tegen overstrooming; van de hulpmiddelen bij hen voorhanden om doorbraak der onder hun beheer staande dijken of ander gevaar van waterschade te voorkomen; van de noodmaterialen en gereedschappen, benoodigd tot de verdediging der onder hun beheer staande dijken, alsmede van den toestand der lokalen, bestemd tot berging dier noodmaterialen en gereedschappen.

Art. 6.

De dijksbesturen zijn verplicht er voor te waken, dat de uitwateringssluizen, zich bevindende in de onder hun beheer staande dijken, voorzien zijn van eene noodkeering.

Gedeputeerde Staten zijn echter op verzoek van belang-

hebbende bevoegd, van de verplichting tot het hebben van eene noodkeering, ontheffing te verleenen.

Art. 7.

De dijksbesturen zijn verplicht bij ijsgang, doorbraak, of wanneer de hoogwaterstand der rivieren een met het oog op dit artikel door Gedeputeerde Staten te bepalen peil bereikt heeft, te zorgen, dat de door bedoelde watergevaren bedreigde dijken behoorlijk bewaakt worden; dat van den toestand der rivieren en dijken geregeld mededeeling gegeven wordt aan de medebelanghebbende besturen en dat aan de waterstaatsambtenaren, met den dienst der buitengewone riviercorrespondentie belast, alle mogelijke inlichtingen en hulp gegeven worden.

Art. 8.

Behoudens het bepaalde in de paragrafen VIII en IX van artikel 3 gelden de bepalingen van dit Hoofdstuk niet ten aanzien der waterkeeringen in onderhoud en beheer bij de provincie.

HOOFDSTUK III.

Van het politietoezicht op de waterkeeringen.

Art. 9.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 19:

a. waterkeeringen te verhoogen, te verlagen, te slechten, door te steken, geheel of gedeeltelijk te verleggen; daarin te ploegen, te graven, zoden daarvan af te steken of daarin of daarop eenige handeling te verrichten, waardoor de afmetingen of de vastheid en gelijkheid der oppervlakte der waterkeeringen verminderd of veranderd worden;

b. binnen den afstand van 20 meter van den teen aan de binnen- of buitenzijde van de waterkeering vijvers, putten of slooten te graven, uit te diepen of te verbreeden.

De bij het in werking treden van dit reglement bestaande slooten, binnen den voormelden afstand gelegen, mogen op hare vroegere afmetingen worden gebracht, mits de eigenaar of rechthebbende minstens 14 dagen vóór den

aanvang dezer werkzaamheid dit aan het dijksbestuur schriftelijk mededeelt en door hem niet wordt gehandeld in strijd met eene krachtens vroegere reglementen verleende op het oogenblik van de inwerkingtreding van dit reglement nog van kracht zijnde vergunning of ontheffing.

Art. 10.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij de artikelen 19 en 20 op de waterkeeringen:

a. gebouwen of getimmerten te plaatsen, bestaande gebouwen of getimmerten te verbouwen of derzelver fundeeringen te veranderen;

d. mestspeciën, aarde, hout, riet of andere voorwerpen te laten liggen.

Art. 11.

Het is verboden op de glooiingen der waterkeeringen:

a. varkens of ganzen te laten weiden of verblijven;

b. tusschen 1 November en 1 April, paarden of runderen te laten weiden of verblijven.

Art. 12.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 19:

a. op de waterkeeringen boomen, heesters of struiken te planten, alsmede binnen den afstand van één meter uit den teen der waterkeeringen boomen te planten;

Waar door den vorm van de waterkeering de teen daarvan onzeker is, wordt die geacht te liggen op 10 meter waterpas gemeten uit de kruinlijn.

b. beplantingen, op de waterkeeringen bestaande, te rooien.

Art. 13.

§ I. Indien beplantingen op de waterkeeringen bestaande, geheel of ten deele voor die waterkeeringen nadeelig zijn, dan zijn de dijksbesturen bevoegd bij een schriftelijk besluit aan de eigenaars van- of rechthebbenden op die beplantingen te bevelen dezelve binnen een door hen te

bepalen termijn te rooien of tot op een door hen te bepalen hoogte of breedte te snoeien of in te korten.

Geldt het bij dat besluit de rooiing van beplantingen, tot het aanleggen waarvan het dijksbestuur ontheffing gaf, dan wordt in het besluit tot rooiing tevens bepaald het bedrag der schadeloosstelling wegens ontijdige rooiing door het dijksbestuur aan den eigenaar of rechthebbende uit te keeren.

§ II. Van het in § I van dit artikel bedoeld besluit, voorzoover dat niet is genomen door Gedeputeerde Staten, staat aan de eigenaars van- of rechthebbenden op de beplanting hooger beroep open op Gedeputeerde Staten binnen 14 dagen, nadat hun van dit besluit door het betrokken bestuur schriftelijk zal zijn kennis gegeven.

Van de beslissing, door Gedeputeerde Staten genomen als dijksbestuur, staat aan de eigenaars van- of rechthebbenden op de beplanting beroep open op den Koning binnen 14 dagen, nadat hun van dat besluit door Gedeputeerde Staten schriftelijk zal zijn kennis gegeven.

§ III. De eigenaars van- of rechthebbenden op voorbedoelde beplantingen zijn verplicht aan het bij voorschreven besluit gegeven bevel te voldoen binnen den daarbij bepaalden termijn of in geval van hooger beroep binnen 14 dagen, nadat de beslissing in hooger beroep, houdende bevestiging van het beroepen besluit of wijziging der daarbij gestelde voorwaarden, schriftelijk te hunner kennis is gebracht.

Art. 14.

Het is verboden:

a. behoudens het bepaalde in artikel 19, krib- berm-, beslag- of andere kunstwerken, tot bescherming van eene waterkeering of daartoe behoorend voorland aangelegd, weg te nemen, of die kunstwerken op eenigerlei wijze te beschadigen;

b. aan eene waterkeering of de sub *a* genoemde kunstwerken vaartuigen vast te maken of daarop ankers uit te brengen.

Art. 15.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 19:

a. in de waterkeeringen sluizen of duikers te leggen;

b. de in de waterkeeringen zich bevindende sluizen of duikers buiten werking te stellen of de inrichting of afmeting daarvan te veranderen.

Art. 16.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij de artikelen 17 en 19, de in de waterkeeringen zich bevindende sluizen of duikers geheel of gedeeltelijk, te openen of te sluiten.

Art. 17.

Het is verboden tot het inlaten van water, in waterkeeringen, plasbermen of tijdelijke openingen te maken of sluizen of duikers te openen, of deze in geval van inlating van water bij mogelijkheid van loozing gesloten te houden, anders dan overeenkomstig de voorschriften door het dijksbestuur onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten vast te stellen.

Gedeputeerde Staten verleenen deze goedkeuring niet dan na verhoor van belanghebbenden.

Art. 18.

Op de binnendijken en op de kaden is alleen van toepassing de verbodsbepaling van artikel 9*a*, onverminderd de bevoegdheid van het dagelijksch bestuur van het waterschap om ten opzichte van de hier bedoelde binnendijken en kaden bij keur of politieverordening nog andere bepalingen vast te stellen.

Op de slaperdijken zijn niet van toepassing de verbodsbepalingen, vervat in de artikelen 10*b*. en 11*b*. noch die om binnen den afstand van een meter uit den teen der waterkeeringen boomen te planten.

HOOFDSTUK IV.

Van de ontheffingen en het hooger beroep van de dienaangaande door dijksbesturen en door Gedeputeerde Staten genomen besluiten.

Art. 19.

§ I. Overtreding van de bepalingen, vervat in de artikelen 9, 10, 12, 14*a*, 15 en 16 is niet strafbaar, wanneer men aantoont gehandeld te hebben krachtens eene ontheffing, verleend door het dijksbestuur overeenkomstig de volgende voorschriften:

de ontheffing geschiedt schriftelijk tot wederopzeggens toe; aan haar kunnen de voorwaarden worden verbonden, die door het dijksbestuur in het belang der waterkeering noodig worden geacht; aan de ontheffing van de verbods bepaling van artikel 10*a* zijn in ieder geval verbonden de voorwaarden in artikel 20 vermeld.

Overtreding van de bepalingen, vervat in de artikelen 9, 10, 15 en 16, is insgelijks niet strafbaar, indien men aantoont gehandeld te hebben op last van het dijksbestuur.

§ II. Op een verzoek om ontheffing, wordt door het dijksbestuur beslist binnen één maand nadat het verzoekschrift bij hetzelve is ingekomen

§ III. Hij, die de voorwaarden, waaronder de ontheffing verleend is, niet naleeft, wordt geacht zonder ontheffing te hebben gehandeld.

§ IV. Van de beschikkingen, waarbij de gevraagde ontheffing van de artikelen 9, 10, 12, 14*a*, 15 en 16 wordt verleend, geeft het dijksbestuur, indien dat niet zijn Gedeputeerde Staten, schriftelijk mededeeling aan dat college, binnen acht dagen, nadat het die genomen heeft.

Betreft de beschikking een binnen- of slaperdijk of kade dan geldt de verplichting tot mededeeling alleen ten opzichte van de ontheffing van het verbod, gesteld in artikel 9*a*.

§ V. De in § IV bedoelde beschikking van het dijksbe-

stuur, indien dat niet zijn Gedeputeerde Staten, wordt van kracht, behalve in het geval dat krachtens artikel 21 hooger beroep is ingesteld, op den twintigsten dag na hare dagteekening, tenzij dat College aan het dijksbestuur vóór dien tijd bericht, dat het de werking der beschikking opschort.

In dat geval wordt de beschikking van kracht, nadat Gedeputeerde Staten aan het in het vorig lid bedoelde dijksbestuur hebben kennis gegeven, dat zij ten opzichte daarvan geen gebruik zullen maken van de bevoegdheid, hun in artikel 22 van dit reglement toegekend.

§ VI. De beschikking van het dijksbestuur, het College van Gedeputeerde Staten zijnde, is behoudens het bepaalde in artikel 23 van kracht, zoodra zij aan den verzoeker is medegedeeld.

Art. 20.

Wordt ontheffing verleend van het verbod, gesteld in artikel 10*a* dan geschiedt dit behalve onder de door het College, dat de ontheffing verleent, in ieder bijzonder geval te stellen voorwaarden, bovendien onder de volgende:

1o. Tusschen 15 October en 1 April mogen geene ontgravingen voor de uit te voeren werken in het lichaam van de waterkeering plaats hebben; zij moeten uiterlijk vóór 15 October weder zijn aangevuld.

2o. Geen andere ingravingen mogen in het lichaam van de waterkeering plaats hebben dan voor aanleg en fundeering noodig zijn.

Kelders mogen in de waterkeering of hare glooiingen niet worden gemaakt.

3o. Binnen den afstand van één meter uit den kant van de kruin der waterkeering mogen geen gebouwen, muren of schuttingen worden opgericht.

Geen deuren, luiken of ramen mogen binnen dien afstand naar de zijde van de kruin der waterkeering opendraaien, tenzij die daarbij steeds één meter van die kruin verwijderd blijven.

4o. De dorpels der ingangen van de gebouwen mogen niet lager liggen dan het midden van de kruin der waterkeering, tenzij de gebouwen op meerderen afstand dan 3 meter uit den kant van de kruin dier waterkeering worden opgericht; in het laatste geval zal de dorpel minstens 50 cM. boven de oppervlakte der glooiing te dier plaatse worden aangelegd.

Art. 21.

Van de beschikkingen door het dijksbestuur, indien dat niet zijn Gedeputeerde Staten, ingevolge artikel 19 genomen, voor zoover die betreffen de artikelen 9, 10, 12, 14*a*, 15 en 16, kan de verzoeker bij Gedeputeerde Staten schriftelijk in beroep komen binnen 14 dagen, nadat hem van die beschikkingen schriftelijk zal zijn kennis gegeven.

Gedeputeerde Staten beslissen op dit beroep zoo spoedig mogelijk, nadat het is ingesteld.

Gedeputeerde Staten brengen hunne beslissing onmiddellijk ter kennis van hen, die het beroep hebben ingesteld en van het betrokken bestuur.

De beslissing is, tenzij ingevolge artikel 23 beroep is ingesteld, van kracht, nadat de in dat artikel bedoelde termijn verstreken is.

Art. 22.

§ I. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd zoowel de door het dagelijksch bestuur van een waterschap of een gemeentebestuur krachtens artikel 19 verleende ontheffing, waarvan mededeeling aan hen is voorgeschreven, als de door hen zelf verleende ontheffing in te trekken, te wijzigen of daaraan andere voorwaarden te verbinden, indien het belang der waterkeering zulks vordert of indien door den houder van het ontheffingsbesluit gehandeld is of wordt in strijd met de bij dat besluit gestelde voorwaarden.

In de gevallen, in het eerste lid van dit artikel bedoeld is zoowel het dagelijksch bestuur van het waterschap als,

het gemeentebestuur bevoegd de ontheffing door hetzelve ten aanzien van binnen- of slaperdijken of kaden verleend, in te trekken, te wijzigen of daaraan andere voorwaarden te verbinden.

§ II. Bij het besluit tot intrekking wordt tevens voor zoover noodig bevolen de opruiming binnen eenen daarbij te bepalen termijn van hetgeen ingevolge de ontheffing is verricht en herstel van de waterkeering in haren vorigen toestand.

Hij, aan wien een bevel, als in het vorig lid bedoeld is gegeven, is verplicht binnen den daarvoor bepaalden tijd aan dat bevel gevolg te geven.

Art. 23.

Van de beslissingen en beschikkingen, door Gedeputeerde Staten genomen krachtens een der artikelen van dit hoofdstuk, die van verdaging krachtens artikel 19 § V evenwel uitgezonderd, staat voor partijen beroep open op den Koning binnen dertig dagen, nadat van die beslissing aan haar is kennis gegeven.

Voor zoover de beslissingen en beschikkingen van Gedeputeerde Staten, in het vorig lid bedoeld, betrekking hebben op waterkeeringen onder beheer van een Waterschapbestuur, gelden de artikelen 19, 21 en 26 van de Wet van den 10 November 1900 (Staatsblad Nr. 176).

HOOFDSTUK V.

Straf- en Slotbepalingen.

Art. 24.

Behalve de ambtenaren, bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering in het bijzonder opgenoemd, zijn met de opsporing der overtredingen van dit reglement belast en tot het opmaken van procesverbaal bevoegd en verplicht de dienaren van politie, de ambtenaren van den provincialen waterstaat, de voorzitters en de leden der

dagelijksche besturen, alsmede de beambten der waterschappen, bedoeld in artikel 70 van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noordbrabant 1904, ieder voor zoover betreft het grondgebied, waarvoor hij is aangesteld en beëedigd.

Art. 25.

Overtredingen van dit reglement worden gestraft als volgt:

a. van de artikelen 9, 10*a*, 14*a*, 15, 16 en 17, met eene hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of een geldboete van ten hoogste 75 gulden;

b. van de artikelen 11, 12 en 13 § 3, met eene geldboete van ten hoogste 25 gulden;

c. van de artikelen 10*b* en 14*b*, met eene geldboete van ten hoogste 10 gulden.

Art. 26.

Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel van „Reglement op de Waterkeeringen in Noordbrabant 1905."

Art. 27.

Dit reglement treedt in werking, voor wat betreft het bepaalde in artikel 3 op den 1n Januari 1905 en voor wat betreft de overige bepalingen op den 1n Juli 1905.

Op laatstgenoemd tijdstip vervalt het Reglement van politie op de zee-, rivier- en kanaalwaterkeerende dijken en kaden en de daarin gelegen sluizen en werken in de provincie Noordbrabant van 18 November 1889 (Provinciaalblad 1890 Nr. 15) zooals dat is gewijzigd bij besluit der Staten van 18 Juli 1901 (Provinciaalblad Nr. 14) en van 4 November 1903 (Provinciaalblad Nr. 38).

993

MODEL *voor het opmaken van de* LEGGERS DER WATERKEERINGEN, BEDOELD IN ARTIKEL 3 VAN HET REGLEMENT OP DE WATERKEERINGEN *in Noordbrabant* 1905, *vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van* 3 *Januari* 1905 (*Prov. Bl.* 1905 *nr.* 1).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant;

Gelet op artikel 3 van het Reglement op de waterkeeringen in Noordbrabant 1905;

Hebben Besloten:

te bepalen, dat de leggers der waterkeeringen door de dijksbesturen in Noordbrabant behooren te worden opgemaakt volgens het bij dit besluit behoorend model.

Dit besluit zal met het daarbij behoorend model in het Provinciaalblad worden bekend gemaakt.

MODEL voor een legger van de Waterkeeringen.

LEGGER VAN DE WATERKEERINGEN onder beheer van het dagelijksch bestuur van het waterschap .... / gelegen onder de gemeente ...., niet in beheer bij het Rijk, de Provincie of een Waterschap.

Volgnummer.	NAAM VAN DE WATERKEERING.	KORTE OMSCHRIJVING VAN DE LIGGING.	BEGIN-PUNT.	EIND-PUNT.	Aanwijzing of de waterkeering is een dijk, een slaperdijk, een binnendijk of een kade. (*)	*TOE-LICHTINGEN.*

(*) A. *dijken* zijn die waterkeeringen, welke dienen tot keering van zee-, rivier-, kanaal- of inundatiewater;
B. *slaperdijken* zijn die waterkeeringen, welke door voorgelegen inpoldering of door aanleg van sluizen in eene rivier of een kanaal niet meer zee-, rivier-, kanaal- of inundatiewaterkeerend zijn;
C. *binnendijken* zijn die waterkeeringen, welke niet zee-, rivier-, kanaal- of inundatiewaterkeerend, noch slaperdijken zijn;
D. *kaden* zijn die waterkeeringen, niet bedoeld onder A, B en C, met uitzondering van de griendkaden.

De waterkeeringen, bestemd om de daarachter gelegen, uitsluitend aan den eigenaar der waterkeering toebehoorende gronden, tegen overstrooming te beveiligen, worden in dezen legger niet vermeld.

Aldus ontworpen door het $\frac{\text{Dagelijksch bestuur van het}}{\text{Bestuur van de}}$

$\frac{\text{Waterschap}}{\text{gemeente}}$ .... den ....

19.........., en gedurende *veertien dagen*, te rekenen van den

.... 19........... tot en met den ....

.... 19.........., $\frac{\text{ten kantore van den Secretaris}}{\text{ten raadhuize van de}}$

$\frac{\text{van het waterschap}}{\text{gemeente}}$ .... ter inzage gelegd van

belanghebbenden, van welke nederlegging ter voldoening aan het bepaalde in artikel 3 § II van het Reglement op de waterkeeringen in Noordbrabant 1905, op de gebruikelijke wijze openbare kennisgeving is gedaan te

.... den ....

.............................., den .... 19...........

Het voornoemd,

Met inachtneming van het bepaalde in artikel 3 § IV, 1e lid van voormeld reglement gezonden aan Gedeputeerde Staten.

.............................., den .... 19..........

De Voorzitter van

Aldus door Gedeputeerde Staten van Noordbrabant $\frac{\text{ongewijzigd}}{\text{gewijzigd}}$ vastgesteld.

's-Hertogenbosch, den ....19..........

De Gedeputeerde Staten voornoemd,

, Voorzitter.

, Griffier.

Ter voldoening aan het bepaalde in $\frac{\text{het laatste lid van}}{\text{artikel 21 der wet}}$ $\frac{\text{art. 2 § IV van meergemeld reglement}}{\text{van den 10n Nov. 1900 (Stbl. No. 176) (*)}}$, is de beslissing van Gedeputeerde Staten op den .... 19........ door .... ter openbare kennis gebracht en tegelijkertijd met den vastgestelden legger gedurende *dertig dagen* na dagteekening der bekendmaking voor belanghebbenden ter inzage gelegd.

...., den .... 19..........

$\frac{\text{Het Dagelijksch bestuur van het Waterschap}}{\text{Het Bestuur van de gemeente}}$

(*) Dit te vermelden, indien de beslissing van Gedeputeerde Staten betrekking heeft op eene waterkeering onder beheer van een waterschapsbestuur.

994 LEGGER DER WATERKEERINGEN IN ONDERHOUD EN BEHEER BIJ DE PROVINCIE *Noordbrabant vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van* 23 *Maart* 1905 (*Prov. Bl.* 1905 *nr.* 15.)

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant;

Gelet op de voorstellen van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat;

Mede gelet op art. 3 § VIII van het Reglement op de waterkeeringen in Noordbrabant 1905;

Hebben besloten:

1e. vast te stellen den bij dit besluit behoorenden legger van de waterkeeringen, in onderhoud en beheer bij de provincie Noordbrabant;

2. te gelasten, dat dit besluit met den daarbij vastgestelden legger zal worden geplaatst in het provinciaal blad en dat een exemplaar van dat blad zal gezonden worden aan de gemeente- en waterschapsbesturen in de provincie Noordbrabant;

3e. belanghebbenden er aan te herinneren, dat binnen 30 dagen na de afkondiging, dus nà den dag van uitgifte van dit provinciaal blad, tegen dit besluit beroep open staat op den Koning.

LEGGER van de waterkeeringen in onderhoud en

Volgnummer.	NAAM VAN DE WATERKEERING.	KORTE OMSCHRIJVING VAN DE LIGGING.
1	Berlicumsche dijk.	Deze dijk strekt zich in Zuidoostelijke richting uit van den Rijksweg 's-Bosch—Grave, nabij de Gele Hoef, loopt langs Coudewater en de Wamberg tot nabij het dorp Berlicum Het dijkvak, over welks kruin de provinciale weg van Rosmalen naar Berlicum ligt, is lang 2760 Meter.
2	Leidijk langs de Beersche Maas.	Het dijkvak is gelegen onder de gemeente Cuijk c. a. nabij de grens met de gemeente Beers, in de strekking van den provincialen weg van Cuijk naar Beers.
3	Capelsche dijk.	De dijk strekt in westelijke richting van Sprangsloot tot Capelle en van daar tot Vrouwkensvaart. Op de kruin ligt de provinciale weg van 's Hertogenbosch naar Raamsdonk: . . . . eerste gedeelte. tweede gedeelte.
4	Pruimendijk.	Het dijkvak ligt ten Noorden van het binnen Oude Maasje, in de strekking van den provincialen weg van Heusden naar Drongelen, onder de gemeente Heesbeen c. a.

beheer bij de provincie Noordbrabant.

BEGIN-PUNT.	EIND-PUNT.	Aanwijzing of de waterkeering is een dijk, een slaperdijk, een binnendijk of een kade.	*TOELICHTINGEN.*
Gemeente Rosmalen, bij de aansluiting aan den Rijksweg 's Bosch—Grave tegenover de Gele Hoef.	Gemeente Berlicum, bij het punt van aansluiting aan den dijk van den polder van Berlicum.	Dijk.	In het dijkslichaam bevinden zich twee sluizen met beweegbare waterkeeringen, genaamd Coudewatersche sluis, wijd 3.50 Meter en Wambergsche sluis, wijd 2 Meter. Door de eerste loost „de Groote Wetering". door de andere „de Wambergsche Beek." Beide sluizen zijn in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant. Dijk en kunstwerken dienen tot keering van het inundatiewater in het gebied van de rivier de Aa.
25 Meter ten Oosten van perceel Sectie B. n°. 579 der gemeente Cuijk c. a.	Westelijke grens van perceel Sectie B. n°. 587 der gemeente Cuijk c. a.	Dijk.	In den dijk bevindt zich een ijzeren duiker, wijd 0.75 Meter en lang 13 Meter, met vloedklep en noodkeering in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant.
K.M. 1.985, bij de aansluiting aan den dijk van den Binnenpolder van Besoijen. K.M. 5.362, bij de aansluiting aan de kade in de kom van Capelle.	K.M. 4.749, bij de aansluiting aan de kade in de kom van Cappelle. K.M. 6.398, bij de aansluiting aan de kade te Vrouwkensvaart, gem^t. Waspik.	Dijk.	De gedeelten tusschen K.M. 2.485 en 2.585, 4.069 en 4.087, en 5.969 tot 6.013 zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk (Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid). De dijk dient tot keering van het inundatiewater in het gebied van het oude Maasje
K.M. 2.763.	K.M. 2.950.	Kade.	De kade dient tot keering van het water van het binnen Oude Maasje wanneer dit, tengevolge van belemmerde lossing, buiten de oevers treedt.

995 *Besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van den 16n April* 1912; BEPALING BIJ WELKEN HOOGWATERSTAND DE DIJKEN *dienende tot keering van rivierwater* MOETEN WORDEN BEWAAKT (*Prov. Bl.* 1912 *nr.* 15).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,

Overwegende, dat het in verband met de veranderingen, welke in den waterstaatstoestand zijn gekomen door de afsluiting van den bovenmond der Beersche Maas, door de opening van de Bergsche Maas en door de afsluiting der Heerenwaardsche Overlaten wenschelijk is om het peil van de waterstanden op de groote rivieren, bij welke de bewaking der daarlangs gelegen dijken verplichtend wordt nader te regelen;

Gezien de ingekomen berichten van de betrokken gemeente- en waterschapsbesturen;

Gelet op de voorstellen van den Hoofdingenieur van den provincialen Waterstaat d.d. 13 Januari 1912 Nr. 97 W. D. en 4 April 1912 Nr. 711 W. D.;

Mede gelet op artikel 7 van het Reglement op de Waterkeeringen in Noordbrabant 1905;

Hebben Besloten.

met intrekking van hunne besluiten van 8 November 1875 (Provinciaalblad 1875 Nr. 24), van 16 Februari 1877 (Provinciaalblad 1877 Nr. 5), nader gewijzigd bij besluiten van 24 December 1901 (Provinciaalblad 1901 Nr. 29), van 17 October 1907 (Provinciaalblad 1907 Nr. 85) en van 6 Oc tober 1910 (Provinciaalbad 1910 Nr. 42), en van hun besluit van 14 Februari 1884 (Provinciaalblad 1884 Nr. 7) het peil van den hoogwaterstand der rivieren, bedoeld in artikel 7 van het Reglement op de Waterkeeringen in Noordbrabant 1905, waarbij de daarlangs gelegen dijken behoorlijk moeten worden bewaakt, vast te stellen op:

1o. voor de dijken in beheer bij de waterschappen

't Oudland van Altena; de Hooge Maasdijk van het Benedenland van Heusden; de Hooge Maasdijk van het Bovenland van Heusden; de polder van Nieuwkuijk en de Hei- of Meerdijk en Polder van Drunen op een rivierstand van 4.50 M. boven N. A. P. aan de Rijkspeilschaal te Heusden;

2o. voor die in beheer bij de waterschappen de polder van Empel en Meerwijk en het Laag Hemaal op 5.60 M. boven N. A. P. aan de Rijkspeilschaal aan de Blauwe Sluis te Gewande;

3o. voor die in beheer bij het waterschap het Hoog Hemaal op 7.00 M. boven N.A.P. aan de Rijkspeilschaal te Lith;

4o voor die in beheer bij het waterschap de polder van Oijen op 7.65 M. boven N.A.P. aan de Rijkspeilschaal te Oijen;

5o. voor die in beheer bij het waterschap 's Lands van Megen op 8.50 M. boven N. A. P. aan de Rijkspeilschaal nabij het veerhuis te Megen;

6o. voor die in beheer bij de waterschappen de polder van Dieden en 's Lands van Ravenstein op 9.15 M. boven N. A. P. aan de Rijkspeilschaal te Ravenstein;

7o. voor die in beheer bij het waterschap Mars en Wijth en de polder van Gassel en Escharen op 10.30 M. boven N. A. P. aan de Rijkspeilschaal te Grave;

8o. voor die in beheer bij den Polder van Linden op 11.00 M. boven N. A. P. aan de Rijkspeilschaal te Mook;

9o. voor die in beheer bij de gemeenten Cuijk en Oeffelt op 11.20 M. boven N. A. P. aan de Rijkspeilschaal te Cuijk.

En zal dit besluit worden afgekondigd in het Provinciaalblad en in afdruk worden gezonden aan de dagelijksche besturen der waterschappen 't Oudland van Altena, de Hooge Maasdijk van het Benedenland van Heusden, de Hooge Maasdijk van het Bovenland van Heusden, de Polder van Nieuwkuijk, de Hei of Meerdijk en Polder van Drunen, de Polder van Empel en Meerwijk, het Laag Hemaal, het Hoog Hemaal, de Polder van Oijen, 's Lands van Megen, de Polder van Dieden, 's Lands van Ravenstein, Mars en Wijth, de Polder van Gassel en Escharen, de Polder van

Linden, aan de gemeentebesturen van Cuijk, Oeffelt, Andel, Rijswijk, Giessen, Woudrichem, de Werken c a., Almkerk, Wijk, Veen, Meeuwen, Hedikhuizen, Vlijmen, Herpt c.a. Oudheusden c. a., Genderen, Drongelen, Nieuwkuijk, Drunen, Empel, Alem, Lith, Lithoijen, Oss, Geffen, Oijen, Megen, Dieden, Ravenstein, Grave, Gassel, Escharen en Linden, en aan den Hoofdingenieur van den provincialen Waterstaat.

Bruggen.

996 REGLEMENT VAN POLITIE OP DE BEWEEGBARE BRUGGEN IN BEHEER EN ONDERHOUD BIJ DE PROVINCIE *Noordbrabant, vastgesteld bij besluit der Staten van* 23 *Juli* 1908 (*Prov. Bl.* 1908 *nr.* 47).

Artikel 1.

Dit reglement is van toepassing op de na te noemen bruggen:

a. op de ijzeren ophaalbrug over den Steenbergschen Vliet, gelegen in de strekking van den provincialen weg van Steenbergen naar Dinteloord;

b. op de ijzeren draaibrug over den Roosendaalschen Vliet, gelegen in de strekking van den provincialen weg van Oud-Gastel naar Kruisland;

c. op de ijzeren draaibrug over de rivier de Mark, gelegen in de strekking van den provincialen weg van Zevenbergen naar Leur;

d. op de ijzeren draaibrug over de rivier de Dintel, gelegen in de strekking van den provincialen weg van Stampersgat naar Fijnaart.

Art. 2.

In dit reglement wordt verstaan onder:

brug: zoowel de beweegbare gedeelten der brug als de

aansluitende vaste gedeelten, de pijlers, landhoofden, jukken, remmingswerken, stootpalen en verdere tot de brug behoorende onderdeelen en beveilingswerken.

schipper: ieder gezagvoerder van een vaartuig of vlot, of degene, die dezen vervangt;

dag: de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

nacht: de tijd tusschen onder- en opgang der zon;

brugwachter: de persoon, die met de bediening der brug belast is en degene, die hem tijdelijk vervangt en die als onderscheidingsteeken de uniformpet dragen.

Art. 3.

Het is verboden:

a. over de brug te loopen of te rijden, vóór dat zij geheel gesloten en opgezet is;

b. over de brug anders dan stapvoets te rijden;

c. over de brug te rijden, paarden, vee of andere dieren daarover te leiden of te drijven, wanneer een tramtrein, tramlocomotief of tramwagen in aantocht is en deze reeds tot het afstandssignaal is genaderd;

d. de voor de brug geplaatste afsluitingen te openen of te sluiten;

e. de brug te wippen, te draaien, te openen, te sluiten of eenig deel daarvan te verzetten of in beweging te brengen;

f. tot de brug behoorende of daarbij ter beveiliging van het verkeer geplaatste seinborden, seinlichten of lantaarns weg te nemen, te verplaatsen, in hun stand verandering te brengen, ze te ontsteken of uit te dooven;

g. over de brug een vracht te vervoeren, waarvan het gewicht, naar het oordeel van den brugwachter, de brug aan beschadiging blootstelt;

De verbodsbepalingen sub *a—f* gelden niet voor de personen, die met het toezicht over of de bediening van de brug belast zijn.

Art. 4.

Bij het naderen van de brug moet de schipper de vaart van

het vaartuig of van het houtvlot zoodanig verminderen, dat dit desnoods op vijftig meter afstand van de brug kan stoppen.

De schipper moet het vaartuig of het houtvlot op minstens vijftig meter afstand van de brug doen stoppen, indien overdag een roode bol, bord of vlag en des nachts een rood licht op de brug geplaatst is.

Vaartuig of vlot mogen voor de doorvaart de brug niet naderen, vóór dat de brugwachter daartoe het sein heeft gegeven.

Bij het varen door de brugopening mogen de vaartuigen niet meer vaart hebben dan voor het besturen daarvan noodig is.

Art. 5.

Bij de daartoe gestelde handwijzers of teekenen moeten de zeilen gestreken of in de gei gebracht en de jaaglijnen losgemaakt worden.

Zij, die met hun vaartuig of houtvlot door de brugopening wenschen te varen, moeten daarvan den brugwachter tijdig verwittigen, hetzij met de stoomfluit, de scheepsklok of den misthoorn, hetzij door roepen.

Art. 6.

Wanneer twee of meer vaartuigen tegelijk de brug naderen, regelt de brugwachter de volgorde, waarin zij door de brugopening mogen varen. Vaartuigen die stroomafwaarts gaan, hebben de voorkeur boven de opvarende. Gaat er geen stroom, dan hebben de vaartuigen, die vóór den wind gaan, de voorkeur boven die, welke gesleept of gejaagd worden. Vlotten worden eerst na de aanwezige vaartuigen doorgelaten.

Telkenmale, nadat een vaartuig of hoogstens twee, die elkander onmiddellijk volgen, en geen deel uitmaken van een sleeptrein, door de brugopening zijn gevaren, wordt de brug ten behoeve van het landverkeer gesloten. Sleeptreinen, bestaande uit niet meer dan zes vaartuigen, worden in hun geheel in eens doorgelaten.

Art. 7.

Het is verboden:

a bij het varen door de brug achter de vaartuigen of vlotten kettingen of trossen te slepen, de jaaglijnen over de brugleuningen te doen schuren, en met haken, boomen of andere voorwerpen te steken of te stooten in of tegen andere dan de daarvoor bestemde gedeelten der brug;

b. vaartuigen of vlotten vast te leggen aan andere dan de daarvoor gestelde meer- en remmingpalen;

c. in de doorvaartopening der brug en tusschen de daarbij geplaatste stoppalen, buiten dringende noodzakelijkheid, te ankeren of te blijven liggen, te laden of te lossen.

Art. 8.

Indien tengevolge van beschadiging der brug of wegens onstuimig weder, mist, drijfijs of ijsgang, spuiing, aftapping of inlating van water het onraadzaam is de brug te openen, kan dit door den brugwachter worden geweigerd en kan door hem de doorvaart door die brug worden verboden.

Art. 9.

De schippers zijn verantwoordelijk voor de betaling van alle kosten, wegens de schade, welke door de schuld, nalatigheid of onvoorzichtigheid, hetzij van hen zelf, hetzij van de opvarenden aan de brug is veroorzaakt of toegebracht.

Die kosten worden door den brugwachter geraamd en vermeld in het door hem van het voorgevallene op te maken ambtseedig proces-verbaal.

De schipper is bij voorraad verplicht de geraamde som in de handen van den brugwachter tegen ontvangstbewijs te storten of daarvoor tot diens genoegen borg te stellen, onverminderd zijne verplichting, om ook de meerdere kosten van herstelling te voldoen en zijne bevoegdheid, om ter zake van de toepassing van het eerste en tweede lid van dit artikel de beslissing van Gedeputeerde Staten in hooger beroep in te roepen.

Bij gebreke van betaling of borgstelling is de brugwach-

ter bevoegd, desnoods met behulp van den sterken arm, het voortzetten der reis, het ondernemen van den terugtocht of het aanvangen eener nieuwe reis te beletten.

Indien de werkelijke kosten blijken minder te bedragen dan hetgeen door den schipper is gestort, wordt het overblijvende te zijner beschikking gesteld.

Art. 10.

Behalve de ambtenaren bij art. 8 van het Wetboek van Strafvordering in het bijzonder opgenoemd, zijn met de opsporing der overtredingen van dit reglement belast en tot het opmaken van proces-verbaal bevoegd en verplicht de dienaren van politie, de ambtenaren van den Provincialen Waterstaat en de brugwachters.

Art. 11.

Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt voor zooverre daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

Art. 12.

Dit reglement treedt in werking op den 1en Januari 1909.

Op evengenoemd tijdstip vervalt het reglement van politie in de provincie Noordbrabant op het berijden en doorvaren der bruggen, vastgesteld bij besluit der Staten van 18 November 1889 (provinciaalblad 1890 No. 18).

Wegen.

997 *Reglement, waarin de* VOORWAARDEN *zijn opgenomen, waaronder door Gedeputeerde Staten vergunning kan verleend worden tot het maken van* UITWEGEN OP DE PROVINCIALE WEGEN *of tot* DEMPING VAN BERMSLOOTEN *langs die wegen, vastgesteld bij besluit der Staten van* 6 *Juli* 1876 (*Prov. Bl.* 1876 *nr.* 20).

Artikel 1. Vergunning tot demping van bermslooten langs provinciale wegen of tot wijziging van de afmetin-

gen dier slooten wordt, zonder dat vergoeding voor den intenemen grond verschuldigd is, door Gedeputeerde Staten verleend, wanneer de demping of verandering van afmetingen geschiedt tot het maken van een uitweg ten behoeve van het aangrenzend perceel Voor zoodanigen uitweg wordt eene kruinsbreedte van hoogstens vijf meter toegelaten.

Art. 2. Is voor het maken van een uitweg opruiming noodig van een of meer voor rekening der provincie geplante boomen, dan wordt de waarde daarvan en de vergoeding voor het gemis van de uitoefening van plantrecht door Gedeputeerde Staten bepaald.

Art. 3. Wegens demping van bermslooten of wijziging van de afmetingen dier slooten over eene grootere lengte dan in art. 1 is bepaald, wordt voor het gebruik van de intenemen oppervlakte betaald *f* 0.15 per centiare.

Deze vergoeding wordt in eens afbetaald voor het gebruik van den grond voor onbepaalden tijd.

Art. 4. De ingenomen of aangevulde grond blijft provinciaal eigendom.

Zonder bijzondere of nadere vergunning van Gedeputeerde Staten mogen daarop geen boomen geplant, noch werken van welken aard ook, worden aangelegd of gemaakt.

Deuren, vensters of hekken mogen niet draaien over den eigendom der provincie, tenzij daartoe uitdrukkelijk door Gedeputeerde Staten vergunning verleend is.

Art. 5. De dammen in de bermslooten mogen niet hooger worden opgewerkt dan de buitenkant van den berm van den weg.

Zij worden aangelegd met wederzijdsche glooiingen van minstens één op één.

Voor de over bermslooten te leggen bruggen mag de bovenkant van het dek niet hooger liggen dan de buitenkant van den berm van den weg.

Art. 6. De dammen moeten voorzien zijn van duikers of buizen van een voldoend doorlaatvermogen voor de afstrooming van het water.

De afmetingen van de duikers of buizen en de diepte waarop die zullen gelegd worden, worden door Gedeputeerde Staten bepaald.

Art. 7. Is op het tijdstip, dat de vergunning verleend wordt een duiker of buis niet noodig, dan kan door Gedeputeerde Staten tot wederopzegging ontheffing van de verplichting tot het leggen daarvan verleend worden.

Art. 8. Gedeputeerde Staten kunnen, wanneer de plaatselijke omstandigheden dit wenschelijk maken, aan de eigenaars ten wier behoeve de uitweg verleend wordt, de verplichting opleggen om langs den provincialen weg tegenover den dam of brug een open goot van klinkers of keien te leggen, die zij voortdurend zullen moeten onderhouden.

Mocht later zulk een goot noodig geacht worden, dan zijn zij steeds verplicht den daartoe door Gedeputeerde Staten te geven last binnen een daarbij aangegeven termijn uittevoeren.

Art. 9. De eigenaar of vruchtgebruiker van het erf, ten behoeve waarvan de uitweg of dam gelegd is, is verplicht:

a. een duiker of buis te leggen of wel een bestaanden duiker of buis dieper te leggen of het doorlaatvermogen daarvan te vergrooten, wanneer dit door Gedeputeerde Staten wordt noodig geacht en bevolen.

b. in het onderhoud van den uitweg en van den daarin gelegden duiker of buis behoorlijk te voorzien.

c. op schriftelijken last van Gedeputeerde Staten binnen den door hen te bepalen termijn den uitweg of dam opteruimen, te verleggen of te veranderen, wanneer dit naar het gevoelen van Gedeputeerde Staten in het algemeen belang, of in het belang van den provincialen weg of de veiligheid van het gebruik van den weg gevorderd wordt.

Art. 10. De werken worden aangelegd overeenkomstig de aanwijzing en ten genoegen van den Hoofd-Ingenieur van den provincialen Waterstaat of van den door hem

daarvoor aantewijzen ambtenaar van den provincialen Waterstaat.

Art. 11. De vergoeding verschuldigd voor het gebruik van den intenemen provincialen grond moet betaald worden bij den Arrondissements-Betaalmeester te *'s-Hertogenbosch*.

Het daarvoor te ontvangen bewijs van storting wordt ter provinciale Griffie tegen een bewijs van overneming ingeleverd; met de uitvoering van het werk mag niet worden aangevangen voor en aleer het bewijs van overneming aan den provincialen opzichter van den Waterstaat, onder wiens dienstkring de provinciale weg gelegen is, vertoond is en deze dat bewijs voor gezien heeft geteekend.

Art 12. De vergunning vervalt, wanneer het werk niet is voltooid binnen een jaar na de dagteekening van het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij die verleend is, tenzij de tijd tot voltooiing van het werk bij een besluit van Gedeputeerde Staten verlengd is.

Art. 13. De vergunning wordt ingetrokken zonder dat hij, ten behoeve van wiens erf de uitweg of dam gelegd is, aanspraak kan maken op schadevergoeding of op teruggave van hetgeen voor het gebruik van den grond betaald is:

a. wanneer de eigenaar van het erf, ten behoeve waarvan het werk uitgevoerd is, de verplichtingen, hem bij dit besluit opgelegd of de bijzondere voorwaarden waaronder de vergunning verleend is, niet nakomt.

b. wanneer aan de voorschriften of bevelen door Gedeputeerde Staten krachtens art. 9 gegeven niet, binnen den door hen gestelden termijn, voldaan is.

c. wanneer opruiming verlegging of verandering van den dam of uitweg in het algemeen belang of in dat van het behoud, onderhoud of veiligheid van den weg door Gedeputeerde Staten noodzakelijk wordt verklaard.

Art. 14. Is de vergunning ingetrokken of vervallen, dan is de eigenaar of vruchtgebruiker van het erf, ten behoeve waarvan de dam of uitweg is gelegd, verplicht den berm-

sloot in behoorlijken toestand te herstellen, bij gebreke waarvan dit ten zijnen koste op last van Gedeputeerde Staten geschiedt.

Art. 15. De bepalingen, vervat in de artikelen 9, 13 en 14 zijn van toepassing op bestaande dammen en bermslooten langs provinciale wegen.

998 REGLEMENT OP DE OPENBARE WEGEN EN VOETPADEN *in de provincie Noordbrabant, vastgesteld bij besluit der Staten van* 23 *Juli* 1903 (*Prov. Bl.* 1903 *nr.* 36).

De Staten van Noord-Brabant,

Gelet op de voorstellen hunner Commissie, belast met de voorbereiding van de herziening der provinciale reglementen;

Hebben besloten:

het navolgend reglement vast te stellen:

REGLEMENT op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noord-Brabant.

EERSTE AFDEELING.

Van de wegen en voetpaden en hunne leggers.

Artikel 1.

Onder wegen en voetpaden worden in dit reglement verstaan de ten dienste van het algemeen bestemde wegen, straten, stegen, voet- en rijwielpaden en pleinen met hunne bermen of zijkanten, en de daarin liggende of daartoe behoorende kunstwerken, als: bruggen, duikers, heulen, vonders, slooten en greppels, hekken, beschoeiingen, leuningen en alles wat tot instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid van den weg of het voetpad dient.

Hiervan zijn uitgezonderd:

a. de ijzeren spoorwegen, uitsluitend voor het spoorwegverkeer bestemd;

b. de wegen onder beheer van het Rijk.

Art. 2.

De wegen en voetpaden worden voor de toepassing van dit reglement onderscheiden in:

a. provinciale wegen en voetpaden;

b. andere wegen en voetpaden.

Art. 3.

Van de wegen en voetpaden worden leggers opgemaakt.

Zij dienen om vast te stellen, welke wegen en voetpaden vallen onder de voorschriften van dit reglement.

Art. 4.

Leggers, opgemaakt en door Gedeputeerde Staten vastgesteld overeenkomstig de provinciale reglementen op de openbare wegen en voetpaden van 8 Juli 1874, (Provinciaalblad No. 21) en van 18 November 1889, (Provinciaalblad 1890 No. 10) blijven van kracht, totdat zij overeenkomstig de bepalingen van dit reglement zijn gewijzigd.

Leggers, bij het in werking treden van dit reglement nog niet door Gedeputeerde Staten vastgesteld, worden opgemaakt en vastgesteld met inachtneming van de volgende bepalingen.

A. Van de leggers der provinciale wegen en voetpaden.

Art. 5.

De leggers der provinciale wegen en voetpaden worden opgemaakt en vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

De vastgestelde leggers worden in het provinciaalblad opgenomen.

Deze leggers vermelden al hetgeen in artikel 11 is bepaald.

Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van den legger, staat aan belanghebbenden beroep open op den Koning binnen dertig dagen na de dagteekening van de uitgifte van het provinciaalblad, waarin de legger is opgenomen.

Hij, die beroep instelt, geeft daarvan gelijktijdig kennis aan Gedeputeerde Staten.

De vastgestelde legger wordt, tenzij een adres van beroep is ingediend, van kracht, nadat de, in het vierde lid van dit artikel bedoelde, termijn verstreken is; en, indien zoodanig adres is ingediend, zoodra door den Koning op het beroep is beslist, de legger, indien de Koninklijke beslissing zulks noodig mocht maken, door Gedeputeerde Staten dienovereenkomstig is gewijzigd of aangevuld en de Koninklijke beslissing met de gemaakte wijziging of aanvulling in het provinciaalblad is geplaatst, alles behoudens het bepaalde in artikel 6.

Art. 6.

De van kracht geworden legger wordt door Gedeputeerde Staten zonder inachtneming van eenige formaliteit gewijzigd of aangevuld, na overlegging door belanghebbenden van eene in kracht van gewijsde gegane uitspraak van den burgerlijken rechter in zoover die met den inhoud van den legger strijdig is.

Art. 7.

Voor het opmaken en vaststellen van suppletoire leggers of voor het brengen van eene verandering in eenmaal vastgestelde leggers, andere dan die, bedoeld in artikel 6, gelden dezelfde bepalingen als voor de oorspronkelijke leggers.

B. Van de leggers der wegen en voetpaden onder letter b in artikel 2 bedoeld.

Art. 8.

De leggers der onder letter *b* van artikel 2 bedoelde wegen en voetpaden met uitzondering van die, bedoeld in het Koninklijk besluit van 23 Maart 1876, (Staatsblad No. 55), worden opgemaakt door den Gemeenteraad en door Gedeputeerde Staten vastgesteld op de wijze in de volgende artikelen bepaald.

Art. 9.

De leggers worden, voor zoover zij niet reeds krachtens de provinciale reglementen van 8 Juli 1874 (Provinciaalblad No. 21) of van 18 November 1889 (Provinciaalblad 1890 No. 10) zijn vastgesteld, *zoodra* mogelijk door Burgemeester en Wethouders ontworpen, overeenkomstig de modellen door Gedeputeerde Staten te geven.

Die modellen worden in het provinciaalblad bekend gemaakt.

Art. 10.

Op den legger worden gebracht alle wegen en voetpaden, die ten dienste van het algemeen bestemd zijn, onverschillig of het onderhoud dier wegen en voetpaden ten laste is van gemeenten, waterschappen of anderen en of die wegen en voetpaden aan gemeenten of waterschappen toebehooren of over gronden van anderen loopen.

Art. 11.

De legger vermeldt bij elken weg of voetpad:

a. de benaming en soort, zoomede het toezichthebbend bestuur;

b. de richting;

c. de lengte en breedte;

ten aanzien der breedte worden vermeld de werkelijke breedte tijdens het opmaken van den legger en de breedte volgens de kadastrale opmeting of volgens andere bescheiden of bewijzen; bij ongelijkmatige breedte, de plaats waar die ongelijkmatigheid begint en eindigt; de wisselplaatsen waar die aanwezig zijn;

d. de breedte der langs de wegen en voetpaden gelegen slooten en greppels en of deze al dan niet over de geheele of halve breedte tot den weg of het voetpad behooren;

e. de palen, steenen of andere scheidingsteekenen, waardoor de scheiding van de wegen of voetpaden van de daarlangs gelegen gronden wordt aangegeven;

f. de bruggen, duikers, heulen, vonders, slooten, greppels, hekken, beschoeiingen, leuningen en alles wat verder tot den weg of het voetpad behoort en tot instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid of vrijheid daarvan dient;

g. de beplanting op de bermen of zijkanten;

h. de afsluitingen of tolboomen op den weg of het voetpad;

i. de rechten of verplichtingen van de provincie, de gemeenten, waterschappen, of anderen ten opzichte van den weg, de bermen of zijkanten en kunstwerken;

j. de onderhoudsplichtigen;

k. indien die bestaat, den titel, waarbij de verplichting tot onderhoud en de rechten en verplichtingen onder *i* genoemd gevestigd zijn;

l. de tot den legger betrekkelijke beslissingen van Gedeputeerde Staten, van den Koning en de in kracht van gewijsde gegane uitspraken van den burgerlijken rechter.

Art. 12.

De ontworpen legger wordt door Burgemeester en Wethouders gedurende dertig dagen ter inzage van een ieder op de secretarie der gemeente neder gelegd.

Van die nederlegging wordt door hen minstens drie dagen te voren openbare kennisgeving gedaan door afkondiging en aanplakking op de gebruikelijke wijze, zoo in de gemeente zelve als in de aangrenzende gemeenten en ook in een of meer der in de provincie verschijnende nieuwsbladen.

Art. 13.

Gedurende den in het eerste lid van artikel 12 genoemden termijn en acht dagen daarna is een ieder bevoegd bezwaren tegen den ontworpen legger bij Burgemeester en Wethouders in te brengen.

De openbare kennisgeving, bedoeld in het tweede lid van artikel 12, vermeldt die bevoegdheid en tevens den tijd waarop en de plaats waar Burgemeester en Wethouders zitting zullen houden tot het aanhooren en in ontvangst

nemen van bezwaren, welke belanghebbenden mondeling of schriftelijk hetzij persoonlijk, hetzij bij gemachtigde wenschen in te brengen.

Art. 14.

Van de mondeling ingebrachte bezwaren wordt door Burgemeester en Wethouders proces-verbaal opgemaakt, dat door hen, die op deze wijze hunne bezwaren hebben ingebracht, mede wordt onderteekend.

Indien de belanghebbenden niet kunnen schrijven of hunnen naam teekenen, wordt van deze omstandigheid in het proces-verbaal melding gemaakt.

Van de schriftelijk ingediende bezwaren wordt door den Burgemeester of den Secretaris een bewijs van ontvangst afgegeven.

Art. 15.

Burgemeester en Wethouders zenden den ontworpen legger met de bij hen ingekomen bezwaarschriften en met het proces-verbaal, in het vorig artikel bedoeld, aan den Gemeenteraad en voegen bij die stukken een verslag, waarin zij hun gevoelen ten aanzien der ingebrachte bezwaren mededeelen.

Een afschrift van het verslag wordt door hen op de secretarie gedurende den bij artikel 16 bedoelden termijn, ter inzage van een ieder nedergelegd.

Van de nederlegging wordt, op de wijze als is bepaald bij artikel 12 tweede lid, openbare kennisgeving gedaan; bovendien wordt daarvan aan den reclamant schriftelijk, en indien hij woont buiten de gemeente, bij aangeteekenden brief, kennis gegeven.

Een ieder kan een afschrift van of uittreksel uit het verslag van Burgemeester en Wethouders tegen betaling van de kosten verkrijgen of zoodanig afschrift of uittreksel nemen, of te zijnen koste doen nemen.

Art. 16.

Binnen veertien dagen na de openbare kennisgeving, in het vorig artikel vermeld, kunnen bij den Gemeenteraad bezwaren tegen den ontworpen legger en de daarbij overgelegde stukken worden ingebracht.

Art. 17.

De Gemeenteraad onderzoekt de ingebrachte bezwaren, en doet uitspraak bij een met redenen omkleed besluit, hetwelk binnen acht dagen daarna aan hem, die de bezwaren inbracht, in afschrift wordt medegedeeld.

De raad kan bij een met redenen omkleed besluit den ontworpen legger ook ambtshalve wijzigen.

Wanneer de Raad zulks mocht noodig oordeelen of de reclamant het verlangt, zoomede wanneer de Raad van oordeel is ambtshalve wijzigingen in den ontworpen legger te moeten aanbrengen, worden de belanghebbenden of de reclamanten vooraf in de gelegenheid gesteld om door den den Raad of door eene commissie uit zijn midden te worden gehoord.

Art. 18.

De legger wordt door den Gemeenteraad in dubbel opgemaakt en een dier exemplaren wordt binnen acht dagen na die opmaking aan Gedeputeerde Staten opgezonden; het andere blijft ter Secretarie ter inzage van een ieder. De legger vermeldt de dagteekening van het ontwerpen door Burgemeester en Wethouders en van het opmaken door den Gemeenteraad; den tijd gedurende welken hij ter inzage heeft gelegen en den dag, waarop daarvan openbare kennisgeving is gedaan.

Art. 19.

Van de opmaking en opzending aan Gedeputeerde Staten, zoomede van de nederlegging ter inzage op de Secretarie der. gemeente, geschiedt openbare kennisgeving op de wijze in artikel 12 tweede lid bepaald.

Art. 20.

Binnen dertig dagen na die kennisgeving, kunnen door belanghebbenden bij Gedeputeerde Staten bezwaren tegen den door den Gemeenteraad opgemaakten legger worden ingebracht.

Art. 21.

Die bezwaren worden door Gedeputeerde Staten behandeld en daarop wordt beslist met inachtneming van het bepaalde in artikel 24*bis* van de instructie voor dat College, zooals dat artikel is vastgesteld bij besluit der Staten van den 3n November 1869 (Provinciaalblad No. 60).

Hetzelfde geldt, indien Gedeputeerde Staten vermeenen den legger ambtshalve te moeten wijzigen of aanvullen.

Art. 22.

Gedeputeerde Staten stellen den legger vast en geven daarvan bericht aan het Gemeentebestuur met opgave van de daarin door hen gemaakte wijziging of aanvulling.

Wanneer belangen van gemeenten of van anderen betrokken zijn bij de wijziging of aanvulling, welke door Gedeputeerde Staten in den legger zijn gebracht, wordt door deze van die veranderingen ook aan hen kennis gegeven.

Gedeputeerde Staten kunnen ook den legger gedeeltelijk vaststellen, voor wat betreft de wegen en voetpaden, waaromtrent bij hen geene bezwaren bestaan.

In dat geval wordt ten aanzien van de aangehouden wegen en voetpaden door hen de legger afzonderlijk vastgesteld.

Art. 23.

Binnen dertig dagen na ontvangst van het bericht van Gedeputeerde Staten brengt het Gemeentebestuur dienovereenkomstig in het exemplaar van den legger, onder zijne berusting, de daarbij voorgeschreven wijziging of aanvulling aan, waarna het zoomede in het geval, dat geen wijziging of aanvulling is voorgeschreven, afkondigt en aanplakt op

de wijze in artikel 12 tweede lid bepaald en aan den reclamant bij aangeteekenden brief kennis geeft, dat de door Gedeputeerde Staten vastgestelde legger gedurende den termijn in artikel 24 bedoeld ter inzage van een ieder ligt ter Secretarie der gemeente.

Art. 24.

Gedurende dertig dagen na die afkondiging staat aan belanghebbenden tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten bij den Koning beroep open.

Indien door Gedeputeerde Staten wijzigingen of aanvullingen zijn aangebracht in den door den Raad opgemaakten legger, kan ook deze tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten bij den Koning gedurende den in het eerste lid van dit artikel bedoelden termijn in beroep komen.

Art. 25.

Hij, die beroep instelt, geeft daarvan gelijktijdig kennis aan den Gemeenteraad en aan Gedeputeerde Staten.

Wordt het beroep door den Gemeenteraad ingesteld, dan is deze verplicht Gedeputeerde Staten daarmede in kennis te stellen.

Het Gemeentebestuur doet van elk ingesteld beroep openbare kennisgeving op de wijze als in artikel 12 tweede lid is bepaald.

Het beroep op den Koning schorst de werking van den legger alleen ten aanzien van den weg of het voetpad, dien het geldt.

Art. 26.

De vastgestelde legger wordt, tenzij een adres van beroep is ingediend, van kracht nadat de in het eerste lid van artikel 24 bedoelde termijn verstreken is; en indien zoodanig adres is ingediend, dan wordt de legger van den weg of het voetpad, waaromtrent het beroep is ingesteld, van kracht, zoodra door den Koning op het beroep is beslist, de legger, indien de Koninklijke beslissing zulks

mocht noodig maken, overeenkomstig het bepaalde in artikel 27 sub 1 is gewijzigd of aangevuld en de Koninklijke beslissing door het Gemeentebestuur is afgekondigd en aangeplakt op de wijze in artikel 12, tweede lid bepaald, alles behoudens het voorschrift van artikel 27.

Deze afkondiging geschiedt binnen veertien dagen na den dag, waarop het Gemeentebestuur mededeeling van de Koninklijke beslissing heeft ontvangen.

Van de plaats gehad hebbende openbare kennisgeving doet het Gemeentebestuur mededeeling aan Gedeputeerde Staten.

Art. 27.

Door Gedeputeerde Staten wordt zonder inachtneming van eenige formaliteit gewijzigd of aangevuld:

1°. de vastgestelde legger, wanneer in geval van beroep op den Koning, Deszelfs beslissing in strijd is met den inhoud van den legger voor zooverre het noodig is den legger daarmede in overeenstemming te brengen;

2°. de van kracht geworden legger, na overlegging door belanghebbenden van eene in kracht van gewijsde gegane uitspraak van den burgerlijken rechter in zooverre die met den inhoud van den legger strijdig is.

Gedeputeerde Staten geven van de door hen in den legger gemaakte wijziging of aanvulling aan het Gemeentebestuur kennis.

Binnen dertig dagen na ontvangst van het bericht van Gedeputeerde Staten brengt het Gemeentebestuur dienovereenkomstig in het exemplaar van den legger onder zijne berusting de wijzigingen of aanvullingen aan.

Art. 28.

Wordt door den Gemeenteraad of door Burgemeester en Wethouders de in bovenstaande bepalingen gevorderde medewerking niet of niet behoorlijk verleend, dan gelden de bepalingen van de artikelen 126 en 127 der Gemeentewet.

Art. 29.

Andere wijzigingen of aanvullingen, dan in de vorige artikelen bedoeld, worden niet in den legger aangebracht, dan met inachtneming van de voorschriften in dit reglement betrekkelijk het opmaken en vaststellen van de leggers gegeven.

Op het besluit van Gedeputeerde Staten tot vaststelling der wijziging of aanvulling is het bepaalde in de artikelen 23, 24, 25, 26 en 27 van dit reglement van toepassing.

Art. 30.

Een ieder is bevoegd ter secretarie der gemeente inzage van den legger te nemen of uittreksels daaruit ten zijnen koste te vorderen.

TWEEDE AFDEELING.

Van de kunstwerken in of langs de wegen en voetpaden.

Art. 31.

De bruggen en duikers, in wegen liggende, moeten eene breedte hebben van ten minste drie meter tusschen de leuningen en landhoofden.

De vonders in voetpaden moeten, wanneer zij niet meer dan drie meter lang zijn, een breedte hebben van ten minste vijf en dertig centimeter.

Indien die vonders langer zijn dan drie meter, moeten zij voor elken meter of gedeelte van een meter meerdere lengte, een meerdere breedte hebben van tien centimeter tot een maximum van vijf en zeventig centimeter.

De bepaling van dit artikel is alleen van toepassing op de bruggen, duikers en vonders na de invoering van het provinciaal reglement van 8 Juli 1874 (Provinciaalblad No. 21) gemaakt of nog te maken.

Art. 32.

Bruggen en duikers moeten, indien dit door de toezicht-

hebbende besturen voor de veiligheid van den weg wordt noodig geoordeeld, door de onderhoudsplichtigen van leuningen en vleugelstukken voorzien worden.

Vonders, langer dan één meter, moeten ten minste aan eene zijde voorzien zijn van eene leuning.

Art. 33.

De wegen buiten de kommen der gemeenten moeten van de daarlangs liggende gronden gescheiden zijn door hekken, heggen, slooten, greppels of door op behoorlijken afstand van elkander staande palen of steenen.

Onder kommen der gemeenten worden in dit en de volgende artikelen van dit reglement verstaan die gedeelten van gemeenten, waarvan de grenzen na verhoor van het Gemeentebestuur, door Gedeputeerde Staten zijn aangewezen.

Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verleenen van de bepalingen, voorkomende in dit en de beide vorige artikelen.

DERDE AFDEELING.

Van nieuw aan te leggen gemeentewegen en -voetpaden.

Art. 34.

De bepaling der breedte van nieuw aan te leggen wegen en voetpaden in kommen van gemeenten geschiedt door den Gemeenteraad.

Van alle overige nieuw aan te leggen wegen moet de breedte van de rijbaan en de bermen te zamen genomen ten minste acht meter bedragen.

De nieuw aan te leggen voetpaden moeten een breedte hebben van minstens één meter.

Van het bepaalde in het tweede en derde lid van dit artikel kan door Gedeputeerde Staten ontheffing worden verleend.

Van de beslissing van Gedeputeerde Staten staat voor belanghebbenden beroep open op den Koning binnen 14 dagen na hare dagteekening.

VIERDE AFDEELING.

Van het toezicht op de wegen en voetpaden.

Art. 35.

Gedeputeerde Staten zorgen, dat zij aan wie in artikel 40 sub *b*, *c* en *d* van dit reglement de zorg voor de instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid en vrijheid der wegen en voetpaden is opgedragen, aan hunne verplichtingen voldoen.

Art. 36.

Wordt voor de instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid of vrijheid van een weg of voetpad door de in het vorig artikel bedoelden niet of niet op voldoende wijze gezorgd, dan bevelen hun Gedeputeerde Staten, met inachtneming van de bestaande wettelijke voorschriften, de noodzakelijk gebleken werken binnen een door hen te bepalen tijd te verrichten.

Art. 37.

Zoowel Gedeputeerde Staten als Burgemeester en Wethouders zijn bevoegd bij dringend of dreigend gevaar, zoomede tijdens de uitvoering van werken op of aan een weg of voetpad, het verkeer daarover tijdelijk te beletten.

Hiervan wordt kennis gegeven aan de besturen der daarbij belanghebbende gemeenten, welke grenzen aan die, binnen welke is gelegen de weg, waarover het verkeer tijdelijk is belet.

Burgemeester en Wethouders, die het bevel tot het beletten hebben gegeven, of de in het vorig lid bedoelde kennisgeving hebben ontvangen, doen daarvan onverwijld afkondiging en aanplakking.

Zij zenden, zoodra aan het voorschrift van het vorig lid is voldaan, daarvan bericht aan Gedeputeerde Staten.

Art. 38.

Behoudens het algemeen toezicht van Gedeputeerde Staten

in de vorige artikelen omschreven, wordt het aanhoudend en dagelijksch toezicht opgedragen aan:

Gedeputeerde Staten over de wegen en voetpaden, waarvan het onderhoud is ten laste der provincie;

Burgemeester en Wethouders over de wegen en voetpaden, waarvan het onderhoud is ten laste der gemeente en over die wegen en voetpaden, waarvan het onderhoud ten laste is van andere dan in dit artikel genoemde rechtspersonen of van natuurlijke personen;

De Waterschapsbesturen over de wegen en voetpaden, waarvan het onderhoud ten laste is van het waterschap.

De in dit artikel genoemde besturen worden in dit reglement aangeduid door de woorden: het toezichthebbend bestuur.

Art. 39.

De toezichthebbende besturen of door hen aan te wijzen ambtenaren of te benoemen commissiën nemen, zoo dikwijls zij dit noodig achten, den staat der onder hun toezicht staande wegen en voetpaden en der daartoe behoorende kunstwerken op, en voeren jaarlijks in het voorjaar eene schouw, ter opneming van de herstellingen en verbeteringen, die daaraan moeten verricht worden.

Zij geven acht dagen te voren door afkondiging op de gebruikelijke wijze kennis van den dag waarop en de plaats waar de schouw zal worden gevoerd.

Ten aanzien der wegen en voetpaden, niet aan de provincie, eene gemeente of een waterschap toebehoorende, maken zij zoo noodig een proces-verbaal op, hetwelk de bestaande gebreken aanwijst, voorschrijft, wat moet worden gedaan om daarin te voorzien en voor zoover het toezichthebbend bestuur zelf niet onderhoudsplichtig is, tevens inhoudt den last aan de onderhoudsplichtigen tot herstel van het gebrekkige binnen een bij het verbaal te bepalen termijn.

Dit proces-verbaal wordt op de secretarie der gemeente gedurende ten minste acht dagen ter inzage van een ieder

nedergelegd, nadat daarvan op de gebruikelijke wijze openbare kennisgeving is gedaan.

Van die nederlegging wordt tevens schriftelijk kennis gegeven aan de betrokken onderhoudsplichtigen.

Een uittreksel uit dat proces-verbaal wordt bij aangeteekenden brief aan den betrokken onderhoudsplichtige toegezonden.

Na het verstrijken van den gestelden termijn wordt het werk opnieuw geschouwd en, is aan den last niet of niet voldoende voldaan, zoo wordt daarvan proces-verbaal opgemaakt.

De processen-verbaal, bedoeld in het voorgaande lid, worden door hem, die ze heeft opgemaakt aan Gedeputeerde Staten toegezonden.

VIJFDE AFDEELING.

Van de zorg voor de instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid en vrijheid der wegen en voetpaden.

Art. 40.

De zorg voor de instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid en vrijheid der wegen en voetpaden berust:

a voor de provinciale wegen en voetpaden bij Gedeputeerde Staten;

b. voor de gemeentewegen en -voetpaden bij Burgemeester en Wethouders;

c. voor wegen en voetpaden tot waterschappen behoorende bij de Waterschapsbesturen;

d. voor wegen en voetpaden aan andere rechtspersonen dan de provincie, de gemeenten of de waterschappen, of wel aan natuurlijke personen toebehoorende, bij de bestuurders of eigenaren.

Art. 41.

Behoudens bestaande wettige verplichtingen van anderen is het onderhoud van:

a. de provinciale wegen en voetpaden ten laste der provincie;

b. de gemeentewegen en -voetpaden ten laste der gemeente;

c. de wegen en voetpaden aan waterschappen behoorende, ten laste van het waterschap en

d. de wegen en voetpaden aan andere dan in dit artikel reeds genoemde rechtspersonen of aan natuurlijke personen toebehoorende, ten laste van hen, aan wie zij behooren.

Art. 42.

De onderhoudsplichtigen zorgen:

a. dat voortdurend de sporen behoorlijk en tijdig geslecht worden;

b. dat de laagten, gaten en kuilen, zoodra mogelijk na hun ontstaan worden aangevuld;

c. dat de oppervlakte der zand- en kleiwegen en der voetpaden steeds gehouden wordt met eene voor de afwatering noodige helling;

d. dat de slooten, greppels, sluizen en duikers, die tot afwatering der wegen en voetpaden dienen, tot de afstrooming en de lossing van het water steeds geschikt gehouden worden;

e. dat de afwatering van den weg, zoo noodig door kielspitten in den berm, steeds onbelemmerd kan plaats hebben;

f. dat de takken van de boomen, zoodra zij eene hoogte van 7.50 meter hebben bereikt, niet lager over den weg hangen dan tot op eene hoogte van vier meter en bij een voetpad nimmer lager dan tot op eene hoogte van twee meter en dat alle houtgewassen langs wegen en voetpaden voor het gebruik van den weg niet hinderlijk zijn;

g. dat geen dammen in slooten langs wegen en voetpaden worden aangelegd of aanwezig blijven, tenzij deze, waar het naar het oordeel van de toezichthebbende besturen

noodig is, voorzien zijn van duikers, buizen of doorlaten, waardoor het water behoorlijk kan afstroomen;

h. dat bruggen, duikers, vonders en andere kunstwerken in of aan wegen en voetpaden aanwezig, steeds in eenen goeden staat van onderhoud verkeeren;

i. dat de wegen buiten de kommen der gemeenten van de daar langs liggende gronden gescheiden zijn door hekken, heggen, slooten, greppels of door op behoorlijken afstand van elkander staande palen of steenen;

j. dat boomen, hekken, heggen of andere op of langs de wegen of voetpaden zich bevindende voorwerpen, welke het vrije en veilige verkeer over de wegen of voetpaden belemmeren, worden opgeruimd.

De toezichthebbende besturen of de door hen aan te wijzen ambtenaren of te benoemen commissiën beoordeelen of de onderhoudsplichtigen de hun in dit artikel opgelegde verplichtingen naleven.

ZESDE AFDEELING.

Slotbepalingen.

Art. 43.

Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel van „Wegen-reglement van Noord-Brabant 1904.”

Art. 44.

Dit reglement treedt in werking op 1 Januari 1904. Op dat tijdstip vervalt het reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noord-Brabant, vastgesteld door de Staten van Noord-Brabant, den 18n November 1889 (provinciaalblad 1890 No. 10), zooals dat is gewijzigd bij besluit der Staten van 18 Juli 1901 (Provinciaalblad No. 13).

999 POLITIEREGLEMENT OP DE WEGEN IN NOORD-BRABANT 1904, *vastgesteld bij besluit der Staten van 4 November* 1903 (*Prov. Bl. nr.* 39), *gewijzigd bij besluiten van 4 Juli* 1906 (*Prov. Bl. nr.* 16), *van* 29 *October* 1908 (*Prov. Bl.* 1909 *nr.* 1), *van* 8 *Juli* 1909 (*Prov. Bl. nr.* 21), *van* 20 *Juli* 1911 (*Prov. Bl.* 1912 *nr.* 11), *van* 19 *December* 1912 (*Prov. Bl.* 1913 *nr.* 5), *van* 9 *December* 1915 (*Prov. Bl.* 1916 *nr.* 5) *en van* 11 *Juli* 1916 (*Prov. Bl. nr.* 29).

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Artikel 1.

In zooverre in dit reglement geen uitzonderingen zijn gemaakt, is het toepasselijk op alle openbare wegen en voetpaden in de provincie.

In dit reglement worden verstaan onder:

wegen en voetpaden: alle openbare wegen, straten, stegen, voetpaden en pleinen;

kunstwegen: die openbare wegen, straten, pleinen, stegen, welke kunstmatig verhard zijn;

kommen der gemeenten: die gedeelten van gemeenten, waarvan de grenzen, na verhoor van het Gemeentebestuur, door Gedeputeerde Staten zijn aangewezen;

toezichthebbend bestuur: dat, bedoeld in art. 38 van het Wegen-reglement van Noordbrabant.

Waar in dit reglement gesproken wordt van voertuigen, worden daaronder niet verstaan motorrijtuigen en rijwielen.

EERSTE AFDEELING.

VAN DE INSTANDHOUDING DER WEGEN EN VOETPADEN.

Art. 2

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 40,

of wel tenzij gehandeld wordt op last van het toezichthebbend bestuur:

a. wegen of voetpaden met hunne bermen of zijkanten en daarin liggende of daartoe behoorende kunstwerken: als bruggen, duikers, heulen, vonders, slooten, greppels, hekken, beschoeiingen, leuningen en alles, wat tot instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid of vrijheid van den weg dient, geheel of gedeeltelijk te verleggen, te versmallen, te vergraven, om te spitten, of daarin in het algemeen, eenige verandering, van welken aard ook, te brengen.

Onder verandering wordt niet verstaan, hetgeen behoort tot de gewone onderhoudswerken, het snoeien of hakken van beplantingen en het maaien van op de glooiingen en bermen groeiend gras door de daartoe gerechtigden;

b. in wegen of voetpaden nieuwe bruggen, duikers, heulen of buizen te leggen;

c. slooten of greppels langs of duikers, heulen, buizen in wegen en voetpaden te versmallen, daarin dammen of andere werken te maken of daarin of daarover eenig voorwerp te leggen;

d. spoorleiders te verplaatsen;

e. plaggen of zoden te steken van of aarde te graven uit wegen of voetpaden of uit de daarlangs gelegen slooten en greppels voor zoover die tot den weg of het voetpad behooren;

f. greppels in een voetpad of in de rijbaan van een openbaren weg te graven;

g. materialen voor den aanleg, de verbetering of het onderhoud van den weg benoodigd, die langs den weg getast staan, te verleggen of omver te werpen;

h. in wegen rioleeringen en putten te maken, kabels, buisleidingen, platen en roosters te leggen of te plaatsen.

Dit artikel is niet van toepassing op wegen onder beheer van het Rijk.

TWEEDE AFDEELING.

VAN HET GEBRUIK VAN EN DE VEILIGHEID OP DE WEGEN EN VOETPADEN.

Art. 3.

Het is verboden, op wegen en voetpaden, hunne zijbermen of zijkanten daaronder begrepen:

a. tusschen zonsonder- en zonsopgang spoorleiders op een korteren afstand dan drie meter uit het midden van den weg te laten liggen;

b. vee onbeheerd te laten loopen;

c. stieren te drijven, die niet afzonderlijk door een geschikt persoon worden in bedwang gehouden;

d. vee of paarden te laten dekken.

Eveneens is het in de kommen der gemeente verboden vee of paarden te laten dekken op een korteren afstand dan van 50 meter van wegen of voetpaden, indien het vanaf die wegen of voetpaden zichtbaar is.

Art. 4.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 40, op wegen en voetpaden, hunne zijbermen of zijkanten daaronder begrepen:

a. behoudens het bepaalde in artikel 15, eenig getimmerte, palen, stutten, steun- of draagpunten of andere voorwerpen te plaatsen, te laten staan of liggen;

b. te houden of deel te nemen aan harddraverijen of te houden of deel te nemen aan wedstrijden met paarden of voertuigen;

c. vee te laten grazen of weiden;

d. woonwagens te laten verblijven;

e. goten of riolen te laten loozen of onreine stoffen te laten vloeien;

f. lijnen, draden, geleidingen, netten en andere voorwerpen te spannen of aan te brengen boven of over wegen en voetpaden, de zijkanten en slooten daaronder begrepen.

De gebruikers van erven of panden, waarop de goten of riolen zich bevinden, zijn voor de naleving van de bepaling sub *e* aansprakelijk.

Dit artikel is niet van toepassing op wegen, onder beheer van het Rijk, voor zooveel betreft het bepaalde onder de letters a, b, c, d en f.

Art. 5.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 40, langs wegen en voetpaden:

a. bijenkorven te plaatsen of te laten staan op een korteren afstand dan twintig meter uit het midden van den weg of het voetpad gemeten;

b. boomen te zaaien of te planten op een korteren afstand dan 2 meter uit den uitersten boord van den weg of het voetpad gemeten;

c. gebouwen of getimmerten op te richten op een korteren afstand dan 1 Meter van den uitersten boord van den weg of het voetpad gemeten;

d. heggen te planten of afrasteringen van prikkeldraad te plaatsen of te hebben op een korteren afstand dan 50 centimeter van den uitersten boord van den weg of het voetpad gemeten;

e. watermolens in werking te hebben of te houden zonder door een behoorlijk schut te voorkomen, dat schuim op den weg of op het voetpad kan worden gedreven;

f. windmolens op een korteren afstand dan van 75 meter uit de as van den weg in beweging te hebben of te houden, zonder dat, waar mogelijk, de weg aan de overzijde van eene behoorlijke balie of leuning voorzien is;

g. De wieken van windmolens op een korteren afstand dan van 25 meter uit de as van den weg in beweging te laten, gedurende den tijd, dien de geleiders of berijders van paarden, welke hun verlangen tot stilhouden van den molen te kennen geven, behoeven om die voorbij te rijden.

De gebruikers van erven of panden, waarop of waarmede

de overtreding geschiedt, zijn voor de naleving van deze bepalingen aansprakelijk.

DERDE AFDEELING

VAN HET RIJDEN OP WEGEN EN VOETPADEN IN HET ALGEMEEN.

§ 1. *De Wegen, Straten, Pleinen en Stegen.*

Art. 6.

Het is verboden:

a. de wegen te berijden met voertuigen, waarvan de wielbanden eene mindere breedte hebben dan 9.5 centimeter.

b. de kunstwegen te berijden met tweewielige voertuigen, met meer dan één trekdier bespannen, van welke voertuigen de wielbanden een mindere breedte hebben dan 11,5 centimeter.

Art. 7.

De verbodsbepalingen in het vorig artikel omschreven zijn niet van toepassing op het berijden der wegen met:

a. voertuigen op veeren of riemen, daaronder niet begrepen voertuigen, die als openbaar middel van vervoer gebruikt worden en ingericht zijn voor het vervoer van meer dan zes reizigers;

b. voertuigen op vast stel, uitsluitend bestemd voor personenvervoer;

c. voertuigen niet met paarden, muildieren, muilezels of runderen bespannen;

d. vierwielige voertuigen, uitsluitend ten dienste van den landbouw gebezigd;

e. voertuigen, waarvan de gebruiker buiten de provincie woonachtig is, en die afwisselend ook buiten de provincie gebruikt worden.

Art. 8.

Het is verboden tweewielige voertuigen ten dienste van den landbouw, of tot vervoer van goederen op de wegen te gebruiken met eene andere spoorwijdte dan van 1.468 meter, gemeten uit het middelpunt van den band.

Voertuigen:

a. op veeren of riemen,

b. bedoeld in artikel 7 sub *e*,

c. niet met paarden of runderen bespannen,

d. uitsluitend op de kunstwegen gebruikt,

vallen niet onder deze verbodsbepaling,

Art. 9.

Het is verboden bij invallend dooiweder over de kunstwegen te vervoeren:

a. vrachten zwaarder dan 45 K. G. voor elken centimeter van de gezamenlijke breedte van de wielbanden van het voertuig;

b. weglocomotieven, stoomketels, wegwalsen en andere zware voorwerpen of vrachten, waarvan het gewicht, dat van het voertuig inbegrepen, op eenige as eene belasting veroorzaakt van meer dan 1500 K. G.

Voor de breedte-bepaling van elken wielband sub *a.* bedoeld, worden onderdeelen van een centimeter niet in rekening gebracht.

Het verbod onder *b* is niet van toepassing op motorrijtuigen.

De tijd, waarop dit verbod in werking treedt en eindigt, wordt telkens door Gedeputeerde Staten en in spoedeischende gevallen door den Commissaris des Konings bepaald en ter algemeene kennis gebracht.

Het toezichthebbend bestuur heeft evenwel de bevoegdheid deze verbodsbepalingen voor de onder zijn toezicht staande wegen onverwijld af te kondigen en in werking te doen treden.

Voor het gewicht der vrachten, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, geldt, hetzij dat, gebleken bij weging, hetzij het cijfer, hetwelk verkregen is door vermenigvuldiging van den kubieken inhoud der vrachten met haar soortelijk gewicht, zooals dit in eene door Gedeputeerde Staten in het provinciaalblad openbaar te maken tabel is aangegeven.

Art. 10.

Het is verboden, behoudens het bepaalde bij artikel 40, de wegen te berijden met:

a. voertuigen, welke met de lading eene breedte hebben van meer dan drie meter, of eene hoogte van meer dan vier meter;

b. weglocomotieven, stoomketels, wegwalsen en andere zware voorwerpen of vrachten, waarvan het gewicht, dat van het voertuig inbegrepen, op eenig wiel eene belasting veroorzaakt van meer dan 150 K.G. per centimeter wielbandbreedte of op eenige as van meer dan 3000 K.G.

Het verbod onder *b* is niet van toepassing op motorrijtuigen.

Voor de bepaling der wielbandbreedte, onder *b* bedoeld, worden onderdeelen van een centimeter niet in rekening gebracht.

Art. 11.

Wanneer eenig voertuig vermoed wordt de bij de twee voorgaande artikelen bepaalde maxima te overschrijden, is de geleider, op de vordering van de met de opsporing dezer overtreding belaste ambtenaren of beambten, verplicht te gedoogen, dat de lading wordt gemeten, of dat deze wordt afgeladen en gewogen.

Het vervoer mag niet voortgezet worden, zoolang een der in de twee voorgaande artikelen bepaalde maxima is overschreden; mocht af- en overlading ter plaatse onmogelijk zijn, dan mag het vervoer worden voortgezet naar de naastbijzijnde plaats, waar gelegenheid bestaat het voertuig te ontladen.

Art. 12.

Het is den geleider van een met één of meer trekdieren bespannen voertuig verboden op de wegen te rijden, tenzij hij zich in de onmiddellijke nabijheid der daarvoor gespannen trekdieren bevindt en hij in staat is die in bedwang te houden.

Geleiders van voertuigen, die bij het rijden in kennelijken staat van dronkenschap verkeeren of slapen, worden geacht deze bepaling te overtreden.

Art. 13.

De geleiders van rij- of voertuigen zijn op de wegen verplicht met hunne voertuigen behoorlijk uit te wijken:

1°. naar *rechts* bij het tegenkomen van andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren en ander vee;

2°. naar *links* bij het inhalen van andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren en ander vee;

3°. naar *rechts* bij het ingehaald worden door andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren en ander vee, voor zooveel voor hem, die wenscht in te halen, de daartoe noodige ruimte anders niet beschikbaar zou zijn en het verlangen, dat uitgeweken wordt, door eene behoorlijke waarschuwing is te kennen gegeven.

Op wegen, welke geen kunstwegen zijn, is de geleider van een voertuig, dat onbevracht is, steeds verplicht het spoor voor een bevracht voertuig en voor een rijtuig op veeren of riemen geheel open te laten, indien de breedte van den weg dit gedoogt.

In de nabijheid van bruggen en engten, waar elkander te gemoet komende voertuigen niet kunnen wisselen, is de geleider van het voertuig, dat het verst daarvan verwijderd is, verplicht eerst aan het andere den vrijen doortocht te laten.

Art. 14.

Het is verboden op kunstwegen te rijden met voertuigen met trekdieren bespannen:

a. indien het voertuig van andere dan metalen wielbanden is voorzien, of de weg met sneeuw bedekt is en de trekdieren niet voorzien zijn van luidklinkende bellen;

b. in de kommen der gemeenten, anders dan stapvoets wanneer de trekdieren niet met behoorlijk, op de gebruikelijke wijze aangebracht, dubbel leidsel worden bestuurd.

Art. 15.

Het is verboden:

A. op de wegen voertuigen of aangespannen rij- of trekdieren te laten staan:

a. zonder den weg minstens ter halve breedte en waar dit mogelijk is, tot minstens 2 meter uit de as van den weg vrij te laten;

b. wanneer er geen maanlicht is van één uur nà zonsonder- tot één uur vóór zonsopgang, tenzij het voertuig door minstens één lantaarn behoorlijk is verlicht;

c. wanneer de rij- of trekdieren niet behoorlijk zijn vastgebonden, of niet door een geschikt persoon worden vastgehouden;

B. bovendien op de kunstwegen:

a. met voertuigen met paarden bespannen buiten noodzakelijkheid over de bermen te rijden, tenzij dit door de toezichthebbende besturen is toegelaten;

b. met trekdieren andere voorwerpen dan sleden over de kunstbaan te slepen.

Art. 16.

De bepalingen van § 1 dezer afdeeling zijn niet van toepassing op:

a. wegen in onderhoud bij het Rijk, voor zooveel betreft de artikelen 6, 7, 8, 9 en 10*b* en die onder beheer van het Rijk, voor zooveel betreft artikel 15 B *a*;

b. trammen, honden en met honden bespannen voertuigen;

c. voertuigen met bokken, geiten of schapen bespannen, en bokken-, kinder-, krui- en handwagens;

d. voertuigen en paarden, tot het leger behoorende onder militair geleide, of door militairen in hunne betrekking vervoerd of bereden.

§ 2. *De Voetpaden.*

Art. 17.

Het is verboden de voetpaden buiten noodzakelijkheid te berijden met voertuigen, met trekdieren bespannen; deze verbodsbepaling strekt zich mede uit tot die gedeelten van wegen, welke in het bijzonder zijn ingericht of bestemd voor voetgangers.

Onder dit verbod zijn niet begrepen melkwagens bespannen met honden, en voertuigen bespannen met bokken, geiten of schapen.

VIERDE AFDEELING.

VAN HET RIJDEN OP DE WEGEN EN VOETPADEN IN HET BIJZONDER.

§ 1. *Van Tramwegen.*

A. Van de tramwegen in het algemeen.

Art. 18.

In deze paragraaf wordt verstaan onder:

a. *tramweg:* de tramweg, aangelegd op openbare wegen en als openbaar middel van vervoer gebezigd;

b. *motor:* het voertuig, waar de bewegende kracht van uitgaat;

c. *trein:* elke motor in dienstvaardigen staat met of zonder andere voertuigen;

d. *tram:* een of meer voertuigen, waaraan is gekoppeld of waarvoor is gespannen geen andere dan dierlijke beweegkracht.

Art. 19.

Het is verboden, behoudens het bepaalde in artikel 40, op de wegen en voetpaden:

a. trambanen aan te leggen of te doen aanleggen of van die banen gebruik te maken of te doen maken;

b. bestaande trambanen te verleggen of te doen verleggen, er wissels of uitwijksporen bij aan te leggen of te doen aanleggen of van die sporen gebruik te maken of te doen maken;

c. werksporen aan te leggen of te doen aanleggen of van die sporen gebruik te maken of te doen maken.

Art. 20.

Het is den bestuurder van den tramwegdienst verboden op trambanen, motors of voertuigen onbeheerd te laten staan, behoudens het bepaalde in artikel 40 van dit reglement.

Art. 21.

Het is, in zooverre daaromtrent voor de kommen der gemeenten door den Gemeenteraad geen andere voorschriften zijn gegeven, verboden sneeuw of ijs van de trambaan anders weg te ruimen dan geheel naar de buitenzijde van den weg zóó dat van de sneeuw en het ijs niets op de kunstbaan van den weg wordt gebracht.

Art. 22.

Het bepaalde in de artikelen 19, 20 en 21 is niet van toepassing op de wegen onder beheer van het Rijk.

B. Van het vervoer van tramwegen door mechanische beweegkracht.

Art 23

Het is verboden:

a. stoom of rook uit den motor te laten ontsnappen, waardoor het uitzicht over den weg benomen wordt:

1e. indien door den berijder of geleider van het paard of door den geleider van het voertuig, of door den bestuurder van het motorrijtuig, dat door den trein wordt tegemoet of voorbijgereden, door middel van het opsteken van de hand of van een goed hoorbaar geluidsignaal aan den machinist van den trein het verlangen tot het inhouden van den stoom of rook wordt te kennen gegeven, en

2e. indien door den bestuurder van het motorrijtuig, die den trein voorbij wil rijden, door middel van een goed hoorbaar geluidsignaal aan den machinist van den trein het verlangen tot het inhouden van den stoom of rook wordt te kennen gegeven;

b. de van den motor afkomstige asch op den weg te storten of te laten vallen, behoudens het bepaalde in artikel 40.

Art. 24.

Het is den bestuurder van den tramwegdienst verboden andere brandstof dan cokes of die, welke Gedeputeerde

Staten ter vervanging daarvan hebben toegelaten, op de treinen te gebruiken of te laten gebruiken of ten gebruike in voorraad te hebben.

C. Van het gebruik van trambanen, waarop het vervoer uitsluitend geschiedt door dierlijke beweegkracht.

Art. 25.

Het is den bestuurder van de tram verboden de trambanen te berijden met een tram, die met de lading hooger dan 3.5 meter en breeder dan 2.20 meter of wel met de lading eene meerdere breedte heeft dan die, welke door Gedeputeerde Staten in het belang van den weg, dien het geldt is voorgeschreven.

Art. 26.

De bestuurder van den tramwegdienst is verplicht op elke tram steeds aanwezig te hebben:

a. een onder het onmiddellijk bereik van den voerman zijnd doelmatig remtoestel;

b. een luid klinkende klok, bel of ander soortgelijk door Gedeputeerde Staten goedgekeurd toestel;

c. van af één uur nà zonsonder- tot één uur vóór zonsopgang minstens één voorop geplaatst en vooruitstralend helder brandend wit licht en een van achter zichtbaar brandend rood licht.

Art. 27.

Hij, die de tram bestuurt, is verplicht met een der in art. 26 sub *b* bedoelde voorwerpen geluidsignalen te geven:

a. bij het naderen van wegen en voetpaden, van plaatsen, waar de tram van den eenen kant van den weg naar den anderen overgaat, van krommingen en van bruggen;

b. bij het naderen en voorbijrijden van andere voertuigen of van ruiters;

c. bij mist;

d. telkens, wanneer zulks door de voorzichtigheid geboden wordt.

Art. 28.

Hij die de tram bestuurt, is verplicht den gang van de tram te vertragen of die stil te houden, wanneer zulks bij het ontmoeten of voorbij rijden van schichtig wordende paarden, bij opeenhooping van menschen of om andere redenen door de voorzichtigheid geboden of door de politie ter voorkoming van ongelukken bevolen wordt.

Art. 29.

Het is aan den bestuurder van de tram verboden, met trams buiten de wisselplaatsen op een korteren afstand dan van dertig meter achter elkaar te rijden.

Art. 30.

Het is een ieder verboden, wanneer een tram in aantocht is, met of zonder voertuig, op de trambanen te verblijven, of paarden, vee of andere dieren daarover te leiden of te drijven of wel daarop eenig voorwerp te hebben staan of liggen, of daarboven te hebben hangen, waardoor de tram op eenigerlei wijze in den loop belemmerd kan worden.

§ 2. *Van motorrijtuigen en rijwielen.*

Art. 31.

Het is verboden motorrijtuigen op meer dan twee wielen op de wegen te laten staan, zonder den weg minstens te halver breedte en waar dit mogelijk is tot minstens twee meter uit de as van den weg vrij te laten.

Art. 32.

De bestuurder van een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, is verplicht:

1o. met den hoorn een signaal te geven bij het naderen van wegen en voetpaden, of kruispunten, van krommingen en van bruggen;

2o. bij het naderen van en op gedeelten van wegen, die door of met toestemming van het toezichthebbend bestuur met een kennelijk teeken als „gevaarlijk” zijn aan-

geduid, met den hoorn voortdurend signalen te geven, tenzij op die gedeelten zoo langzaam gereden wordt, dat het motorrijtuig door een voetganger in versnelden pas kan worden bijgehouden.

Art. 33.

Het is verboden de voetpaden, geen onderdeelen van wegen zijnde, te berijden met motorrijtuigen op meer dan twee wielen.

Dit verbod is niet van toepassing op rijwielen, waaraan een motorwiel is bevestigd.

Art. 34.

Het is verboden op de wegen te rijden:

a. met rijwielen met meer dan vier berijders;

b. met meer dan twee rijwielen naast elkander in kommen van gemeenten en daarbuiten met meer dan drie.

c. met rijwielen of motorrijtuigen op twee of drie wielen, die op eenigerlei wijze aan elkander verbonden zijn.

Het is ook verboden in de kommen der gemeenten op de wegen te rijden met een rijwiel of motorrijtuig op twee of drie wielen, waarop zich meer personen bevinden dan het kennelijk bestemd is te vervoeren.

Art. 35.

Voor overtreding van de artikelen 32, 33 en 34 is aansprakelijk de bestuurder van het motorrijtuig of rijwiel.

§ 3. *Van hondenwagens.*

Art. 36.

Het is buiten de gevallen, voorzien in artikel 3 der wet van den 5n Juni 1875 (Staatsblad Nr. 110), verboden de wegen en voetpaden te berijden met een voertuig, bespannen met een hond, niet voorzien van een muilkorf van het door Gedeputeerde Staten voor te schrijven model.

Art. 37.

De geleiders van met honden bespannen voertuigen zijn verplicht op de wegen en voetpaden:

a. bij het rijden:

1°. de aangespannen honden met een touw of ketting behoorlijk in bedwang te houden en te besturen;

2°. in de kommen der gemeenten — en daarbuiten bij het ontmoeten of naderen van andere voertuigen of van ruiters, — voor of naast de aangespannen honden te gaan;

b. zoo hunne honden stil staan, zonder dat die door hen in bedwang gehouden of bestuurd worden, die terzijde van den weg behoorlijk vast te binden of te houden;

c. in acht te nemen de in artikel 13 eerste lid gegeven voorschriften omtrent het uitwijken en voorts de kunstbaan te geheeler breedte vrij te laten, indien de voertuigen met paarden zijn bespannen en anders te halver breedte;

d. bij het schichtig worden van paarden zich met hunne voertuigen zooveel mogelijk ter zijde van den weg te begeven, en dan stil te houden, tot de paarden voorbij zijn.

Bij gebreke van een geleider worden in geval van niet naleving of overtreding van dit artikel allen, die zich op het voertuig bevinden, als geleiders aangemerkt.

VIJFDE AFDEELING.

STRAF- EN SLOTBEPALING.

Art. 38.

Behalve de ambtenaren. bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering in het bijzonder opgenoemd, zijn met de opsporing van de overtredingen van dit reglement belast en tot het opmaken van proces-verbaal bevoegd en verplicht de dienaren van politie, de ambtenaren van den provincialen waterstaat en de beëedigde wegwerkers.

Art. 39.

Overtredingen van dit reglement worden gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

Art. 40.

§ I. Overtreding van de bepalingen, vervat in de in dit artikel na te noemen artikelen, is strafbaar, tenzij men

aantoont gehandeld te hebben krachtens verkregen rechten of krachtens een ontheffing, verleend overeenkomstig de volgende voorschriften:

de ontheffing geschiedt schriftelijk, tot wederopzeggens toe; aan haar kunnen voorwaarden worden verbonden;

hij die de voorwaarden, waaronder de ontheffing verleend is, niet naleeft, wordt geacht zonder ontheffing te hebben gehandeld.

Overtreding van de bepalingen, vervat in artikel 5 sub *b* en *c*, is bovendien niet strafbaar, indien gehandeld is overeenkomstig eene gemeentelijke bouwverordening.

§ II. Van het bepaalde bij artikel 10 sub *a* kan ontheffing worden verleend door Burgemeester en Wethouders van de gemeente, waardoor het vervoer plaats heeft.

Van het bepaalde bij artikel 10 sub *b* kan ontheffing worden verleend door het toezichthebbend bestuur. Bij de aanvraag moet het te volgen wegtraject, het tijdstip, waarop met het vervoer begonnen wordt, en de tijd, waarop de ontheffing gewenscht wordt, het maximum gewicht van de te vervoeren vracht en dat van het voertuig zelf, de breedte der wielbanden en de middellijn van de wielen, alsmede het aantal en de onderlinge afstand der assen nauwkeurig worden opgegeven.

Van het bepaalde in artikel 5 voor zoover dit artikel betrekking heeft op erven of panden langs wegen onder beheer van het Rijk en van het bepaalde in de artikelen 2, 4 en 5, voor zoover daarvan ontheffing wordt gevraagd voor den aanleg en de exploitatie van electriciteitswerken, kan de ontheffing worden verleend door Gedeputeerde Staten; van het bepaalde in de artikelen 2, 4 en 5, behalve voor zoover Gedeputeerde Staten daarvan ontheffing kunnen verleenen, en van het bepaalde in de artikelen 19 en 20, kan de ontheffing worden verleend door het toezichthebbend bestuur.

Is door het betrokken gemeente- of waterschapsbestuur op een verzoek om ontheffing van de in het vorig lid genoemde verbodsbepalingen niet beslist binnen twee maan-

den, nadat het is ingediend, dan wordt dat bestuur geacht afwijzend daarop te hebben beslist.

Het ontheffingsbesluit ten aanzien van de verbodsbepalingen, vervat in artikel 2 letter *a* en *b* behoeft, wanneer het is genomen door een gemeente- of waterschapsbestuur, de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

De goedkeuring wordt door Gedeputeerde Staten niet verleend, dan nadat hun is gebleken, dat van de in het ontheffingsbesluit bedoelde verandering tijdig in de gemeente en wanneer het een weg geldt, die gemeenten onderling rechtstreeks verbindt, ook in de aangrenzende gemeenten openbare kennisgeving is gedaan, ten einde belanghebbenden in de gelegenheid te stellen, hunne bezwaren daartegen in te brengen.

§ III. Van de in § II van dit artikel bedoelde beslissingen van de gemeente- en waterschapsbesturen staat voor zoover zij niet behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, beroep op dit College open, binnen 14 dagen, nadat van de beslissing aan den belanghebbende is kennis gegeven, of in het geval van § II vierde lid binnen 30 dagen na omloop van den daarin genoemde termijn.

§ IV. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd ambtshalve een ontheffing of goedkeuring krachtens dit artikel door hun College zelf of door gemeente- of waterschapsbesturen verleend, in te trekken, wanneer de instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid of vrijheid van den weg of het voetpad dit vordert.

§ V. Van het bepaalde in artikel 23 sub *b* kan ontheffing worden verleend door Gedeputeerde Staten.

§ VI. Van de beslissingen van Gedeputeerde Staten genomen ingevolge § II lid 3 en 5, van hunne beslissingen in beroep, bedoeld in § III, van hunne beslissingen, bedoeld in § V, alsmede van die beslissingen, welke door Gedeputeerde Staten als toezichthebbend bestuur zijn genomen, staat beroep open op den Koning binnen veertien dagen, nadat van de beslissing aan den belanghebbende is kennis gegeven.

§ VII. Op de in dit artikel bedoelde beschikkingen van waterschapsbesturen en beschikkingen en beslissingen van Gedeputeerde Staten, betreffende wegen en voetpaden onder toezicht van een waterschapsbestuur, zijn van toepassing de artikelen 19 tot en met 32 van de wet van den 10n November 1900 (Staatsblad Nr. 176).

Art. 41.

Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel „Politiereglement op de Wegen in Noordbrabant 1904" doch met bijvoeging van het jaar en het nummer van het provinciaalblad, waarin deszelfs volledige tekst het laatst is geplaatst.

Art. 42.

Bij de inwerkingtreding van dit reglement vervalt het Reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant, van 18 November 1889 (Provinciaalblad van 1890 Nr. 12), zooals dat is gewijzigd bij de besluiten der Staten van 19 Juli 1892 (Provinciaalblad 1892 Nr. 14), 17 November 1896 (Provinciaalblad 1897 Nr. 2), 4 November 1898 (Provinciaalblad 1899 Nr. 4), 20 Juli 1898 (Provinciaalblad 1899 Nr. 23), 20 Juli 1900 (Provinciaalblad 1900 Nr. 28), 20 November 1901 (Provinciaalblad 1902 Nr. 18) en 19 November 1902 (Provinciaalblad 1903 Nr. 5).

TABEL, bedoeld in artikel 9, laatste lid, van het Politiereglement op de Wegen in Noordbrabant 1904 (Provinciaalblad 1916 Nr. 33).

NAMEN DER STOFFEN.	Soortelijk gewicht:
A. Vaste stoffen.	
Aardappelen (op een hoop)	0,83
Aarde (kleiachtig droog)	1,50
„ („ versch)	1,93
„ (droge teel-)	1,40
„ (natte teel-)	1,65
„ („ veen)	0,97
Aluin	1,85
Anthraciet	1,52
Appelhout	0,73
Asbestvezel	0,26
Asphalt	1,11
Basalt	2,71
Basaltlava (Niedermendiger) . . .	2,00
Beenderen	1,82
Beetwortelen (op een hoop). . . .	0,60
Beton (cement-)	2,12
Beton (cement- gewapend)	2,40
Berkenhout (versch)	0,86
„ (droog)	0,63
Beukenhout (versch)	0,91
„ (droog)	0,69
Boekweit (op den hoop)	0,76
Boonen („)	0,85
Boter	0,94
Brandhout (op een hoop)	0,40
Brons	8,50
Bruinkolen (op een hoop)	0,65
Buskruit (los)	0,90
„ (gestampt)	1,75
Caoutchouc	0,95
Cederhout	0,57

NAMEN DER STOFFEN.	Soortelijk gewicht:
Cement portland- (poeder)	1,60
Cicoreiwortel (op een hoop)	0,50
Cokes (op een hoop)	0,43
Cokesasch (op een hoop)	0,60
Dennehout (versch)	0,83
„ (droog)	0,54
Doornixsche steen	2,68
Drijfsteen	0,95
Eikenhout (versch)	1,05
„ (droog)	0,77
Erwten (op een hoop)	0,85
Esschenhout (versch)	0,97
„ (droog)	0,72
Gebakken steen	1,80
Gerst	1,28
„ (op een hoop)	0,57
Gierst (id.)	0,85
Gips (gebrand)	1,81
„ (gegoten droog)	0,98
„ (meel)	1,25
„ (steen)	2,17
Gips- of Rietplanken	0,70
Glas (venster)	2,64
„ (spiegel)	2,45
Graniet	2,77
Grenenhout (versch)	0,84
„ (droog	0,54
„ Amerikaansch (winddroog)	0,70
Grint (op een hoop)	1,58
Grintzand (id.)	1,70
Guano (id.)	0,75
Hardsteen (Belgische)	2,72
Hars	1,06
Haver (op een hoop)	0,43

NAMEN DER STOFFEN.	Soortelijk gewicht:
Hooi (op een hoop)	0,10
„ (geperst)	0,30
Hop op boonstaken (opgetast)	0,35
Houtskool (op een hoop)	0,16
Iepenhout (versch)	0,92
„ (droog)	0,64
Kalk Ongebluscht (op een hoop)	0,90
„ Gebluscht (id.)	0,87
Kalkmortel	1,75
Kalksteen	2,42
Katoen	1,48
Klei (versch)	2,09
„ (droog)	1,68
Klokmetaal	8,80
Kloofhout (verceelen)	0,35
Knolraap (op een hoop)	0,55
Koolzaad (id.)	0,77
Koper	8,35
Kopervitriool	2,20
Kurk	0,24
Lava	2,80
Leem	1,50
Leisteen	2,76
Lindenhout (versch)	0,78
Lindenhout (droog)	0,52
Lood	11,35
Loodwit	4,20
Lijnzaad (op een hoop)	0,65
Mais (op een hoop)	0,72
Mahoniehout	0,80
Marmer	2,73
Meel (tarwe)	1,56
„ „ (op een hoop)	0,70
Menie	9,15

NAMEN DER STOFFEN.	Soortelijk gewicht:
Mergel	2,45
„ (Limburgsche)	1,60
„ (op een hoop)	1,25
Messing	8,47
Mest (stal)	0,65
Metselzand	1,35
Modder	1,64
Molensteen	2,49
Notenhout	0,69
Papier (opeengepakt)	0,75
Pek	1,07
Populierenhout	0,44
Porfier	2,71
Porselein	2,32
Pottenbakkersaarde	1,90
Puimsteen	0,90
Puin of brik (op een hoop)	1,35
Pulp (natte, op een hoop)	0,52
Raapkoeken (opeengestapeld)	0,88
Raapzaad (op een hoop)	0,65
Rogge (id.)	0,73
Salpeter	1,97
Sintels Kolen (op een hoop)	0,60
Schelpen	0,88
Schuimaarde (op een hoop)	1,40
Staal	7,69
Steenkolen (op een hoop)	0,85
„ (droog)	1,46
„ (magere soort)	1,34
„ (vette soort)	1,31
„ (cannel)	1,42
Steenslag (op een hoop)	1,60
Steenzout	2,14
Stroo	0,10

NAMEN DER STOFFEN.	Soortelijk gewicht:
Suiker (op een hoop)	0,75
Suiker	1,61
Talk	0,95
Tarwe	1,35
Tarwe (op een hoop)	0,76
Teakhout	0,73
Tras (gemalen)	1,16
Tufsteen	1,13
Turf (nat)	0,77
„ (droog)	0,52
Vet	0,93
Vilvoordsche steen	2,31
Vlas	1,50
Vuilnis huis- op een hoop)	0,66
Vurenhout (versch)	0,86
„ (droog)	0,48
Was	0,97
Wilgenhout (versch)	0,81
„ (droog)	0,49
Wol	1,26
Wortelen (gele op een hoop)	0,65
IJs	0,92
IJzer (gegoten)	7,32
„ (getrokken of gesmeed)	7,63
Zand (fijn en droog)	1,47
„ (vochtig)	1,90
„ (grof en droog)	1,54
„ (grof en nat)	1,81
Zandsteen	2,11
Zink (gegoten)	6,97
„ (bladen of draad)	7,21
Zinkspaath	4,44
Zout (keuken)	2,12

NAMEN DER STOFFEN.	Soortelijk gewicht:
Zwaarspaath	4,45
Zwavel.	2,03
B. Vloeistoffen.	
Alcohol	0,82
Ammoniak	0,89
Azijn	1,04
Bier	1,02
Gier of beer.	1,01
Glycerine	1,26
Jenever	0,90
Lijnolie	0,94
Melk	1,01
Petroleum	0,80
Teer (kool-).	0,77
„ (hout)	1,12
Terpentijnolie	0,84
Traan	0,93
Water (zoet)	1,00
Wijn	0,99
Zoutzuur	1,17
Zwavelzuur	1,84

1000 MODEL *voor het opmaken van de* LEGGERS DER OPENBARE WEGEN EN VOETPADEN, *bedoeld in Artikel* 9 *tweede lid van het Wegenreglement van Noordbrabant* 1904, *vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van* 30 *Juni* 1904 (*Prov. Bl. nr.* 23.)

De Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*;

Overwegende, dat ingevolge artikel 9 tweede lid van het Wegen-reglement van Noordbrabant 1904, een model behoort te worden gegeven, overeenkomstig welk model de in artikel 3 van dit reglement bedoelde leggers van de wegen en voetpaden behooren te worden opgemaakt;

Hebben besloten:

vast te stellen het hierbij gevoegd model, waarnaar de bovenbedoelde leggers behooren te worden opgemaakt.

Dit besluit zal met het daarbij behoorend model ter voldoening aan artikel 9 van voormeld Reglement in het Provinciaalblad worden bekend gemaakt.

MODEL.

Art. 9 van het Wegenreglement
van Noordbrabant 1904.

Gemeente ....

LEGGER van de openbare Wegen en Voetpaden
in de Gemeente

VOLGNUMMER.	Benaming en soort der wegen en voetpaden, met vermelding van het toezichthebbend bestuur. (Art. 11 letter *a*).	RICHTING. (Art 11 letter. *b*).	**Lengte en breedte.**				Breedte der la de wegen e voetpaden gele slooten en grep en of deze al niet over d geheele of hal breedte tot d weg of het voet behooren. (Art. 11 letter
			Lengte in de gemeente in meters. (Art 11 lett. *c*)	*a*. Werkelijke breedte in meters tijdens het opmaken van den legger. (Art. 11 lett. *c*).	*b*. Bij ongelijkmatige breedte, waar die ongelijkmatigheid begint en eindigt en de wisselplaatsen waar die aanwezig zijn. (Art. 11 lett. *c*).	Breedte in meters volgens de kadastrale opmeting of volgens andere bescheiden of bewijzen. (Art. 11 lett. *c*).	
1	2	3	4	5		6	7

De palen, steenen of andere scheidingsteekenen, waardoor de scheiding van de wegen of voetpaden van de daarlangs gelegen gronden wordt aangegeven. (Art. 11 lett. *e*).	De bruggen, duikers, heulen, vonders, slooten, greppels, hekken, beschoeiingen, leuningen en alles wat verder tot den weg of het voetpad behoort en tot instandhouding, bruikbaarheid, veiligheid of vrijheid daarvan dient. (Art. 11 lett. *f*).	De beplanting op de bermen of zijkanten. (Artikel 11 lett. *g*).	De afsluitingen of tolboomen op den weg of het voetpad (Art. 11 lett. *h*).	De rechten of verplichtingen van de provincie, de gemeenten, de waterschappen of anderen, ten opzichte van den weg, de bermen, de zijkanten en kunstwerken. (Art 11 lett. *i*).	De onderhoudsplichtigen. (Art. 11 lett. *j*).	Indien die bestaat, den titel waarbij de verplichting tot onderhoud en de rechten en verplichtingen, in kolom 12 genoemd, gevestigd zijn. (Art 11 lett. *k*).	De tot den legger betrekkelijke beslissingen van Gedeputeerde Staten, van den Koning en de in kracht van gewijsde gegane uitspraken van den burgerlijken rechter. (Art. 11 lett. *l*).
8	9	10	11	12	13	14	15

Aldus in de vergadering van Burgemeester en Wethouders van 19 ontworpen en gedurende dertig dagen te rekenen van tot en met den ter inzage van een ieder op de secretarie der gemeente nedergelegd, van welke nederlegging op den openbare kennisgeving is gedaan, met inachtneming van het bepaalde in artikel 12 van het Wegenreglement van Noordbrabant 1904.

Burgemeester en Wethouders der gemeente

De Secretaris, De Burgemeester,

Op den 19 is deze legger met de stukken bedoeld in het eerste lid van artikel 15 van het Wegenreglement van Noordbrabant 1904 door Burgemeester en Wethouders aan de gemeenteraad gezonden; een afschrift van het verslag van Burgemeester en Wethouders ten aanzien der ingebrachte bezwaren is van den tot en met den op de secretarie der gemeente ter inzage van een ieder nedergelegd; van die verzending en nederlegging is op den openbare kennisgeving gedaan, terwijl daarvan tegelijkertijd, overeenkomstig het bepaalde in het derde lid van artikel 15 van het genoemde Reglement aan den reclamant is kennis gegeven.

Burgemeester en Wethouders der gemeente

De Secretaris, De Burgemeester,

De legger is door den Gemeenteraad van
in zijne openbare vergadering van
in tweevoud opgemaakt; een der exemplaren is den aan Gedeputeerde Staten opgezonden en het andere is ter secretarie der gemeente op den ter inzage van een ieder nedergelegd; van de opmaking van den legger, van de verzending aan Gedeputeerde Staten en van de nederlegging ter inzage op de Secretarie is ingevolge artikel 19 van het Wegenreglement van Noordbrabant 1904 openbare kennisgeving gedaan op de wijze in artikel 12 tweede lid van dit Reglement bepaald.

De Raad der gemeente

De Secretaris, De Burgemeester,

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noordbraban
bij besluit van

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,

Voorzitter.

Griffier.

1001 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 13 *April* 1905 *G nr.* 195, *aan de gemeentebesturen;* VERKOOP VAN WEGGEDEELTEN EN LEGGERWIJZIGING (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 54).

Wanneer in de gemeente zal worden overgegaan tot verkoop van grond, waaronder begrepen een weg of wegen of gedeelten daarvan, of wel deel uitmakende van een weg of wegen, voorkomende op den legger der openbare wegen en voetpaden, zal ingevolge art. 29 van het Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant van 23 Juli 1903 (Prov. blad no. 36) door de zorg van het gemeentebestuur eene leggerwijziging moeten worden voorbereid. De voorschriften betrekkelijk het opmaken en vaststellen der leggers moeten volgens dat artikel ook inachtgenomen worden bij dergelijke wijzigingen en de daarin vervatte toepasselijkverklaring van de artt. 23—27 van het reglement kan tot gevolg hebben, dat zich eene vrij langdurige wijzigingsprocedure ontspint, wier uitslag, hadde deze vooraf gekend kunnen zijn, van invloed zoude zijn geweest op het al of niet sluiten der koopovereenkomst.

Opdat de provinciale voorschriften ongehinderd tot uitvoer komen en gegadigden rekening kunnen houden met mogelijk bezwaar, verlangen wij, dat in elk raadsbesluit tot verkoop van een weg of gedeelten van een weg, welke op den legger voorkomt, de volgende clausule wordt opgenomen: *De verkoop zal eerst van kracht zijn, nadat de wijziging van den legger van wegen en voetpaden, waarbij het verkochte stuk weg (of de verkochte stukken weg of wegen) van den legger wordt (of worden) afgevoerd overeenkomstig art.* 29 *van het Wegen-reglement van Noordbrabant* 1904, *tot stand is gekomen.*

Te dezer gelegenheid wenschen wij, met bevestiging in zooverre van de reeds bestaande voorschriften, te bepalen, dat bij een besluit tot onderhandschen of openbaren verkoop van wegen of weggedeelten, zal overgelegd worden een

afschrift van het raadsbesluit, waarbij zij volgens art. 230 verklaard zijn niet meer voor den openbaren dienst bestemd te wezen met daarnevens eene verklaring, waaruit blijkt, dat alvorens het besluit genomen is, van het voornemen daartoe tot verkoop behoorlijk aan de ingezetenen is kennis gegeven en of en zoo ja, welke bezwaren mondeling of schriftelijk zijn ingebracht.

De inzending der hierbedoelde stukken kan echter achterwege blijven, wanneer van hun inhoud voldoende blijkt uit de overwegingen van het besluit tot verkoop.

Mocht het de bedoeling zijn de verkooping ondershands te doen plaats hebben, dan behooren de redenen tot afwijking van den regel van openbaren verkoop, zoo deze niet reeds uit het besluit zelve blijken, in de memorie van toelichting te worden medegedeeld en wordt nog overlegging verlangd van eene akte van waardeering, opgemaakt door drie vooraf benoemde deskundigen buiten het gemeentebestuur of zijne ondergeschikten.

De voorwaarden, waaronder de verkoop, hetzij openbaar, hetzij ondershands, zal geschieden, moeten in het raadsbesluit worden opgenomen of afzonderlijk medegedeeld.

1002 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 21 *Januari* 1909 *G nr.* 143, *aan de gemeentebesturen;* BEPERKING VAN HET VERVOER BIJ DOOIWEDER (*Prov. Bijbl.* 1909 *nr.* 11).

Bij de behandeling van het voorstel tot wijziging van artikel 9 van het ter zijde aangeduid reglement in de jongste Statenzitting, welke wijziging door Hare Majesteit is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 2 Januari 1909 no. 76 en afgekondigd in het Provinciaalblad no. 1 van den loopenden jaargang, is o. m. gewezen op de wenschelijkheid om de in dit artikel bedoelde afkondigingen zoo spoedig mogelijk te doen plaats hebben.

Ofschoon de afkondiging, bedoeld in het tweede lid van genoemd artikel 9 steeds geschiedt, zoodra de weersgesteldheid eenig vooruitzicht opent, dat de ingevallen dooi zal doorgaan, kunnen wij ons toch het geval voorstellen, waarin de toestand van een onder uw toezicht staanden weg beperking van het vervoer eischt onmiddellijk, nadat de dooi is ingetreden. In dit geval, en het is hierop dat wij uwe bijzondere aandacht wenschen te vestigen, zou door U gebruik gemaakt kunnen worden van de bevoegdheid U gegeven in het voorlaatste lid van meergenoemd artikel 9, zooals dit thans luidt.

1003 *Reglement op het verstrekken van* RENTELOOZE VOORSCHOTTEN IN DE KOSTEN VAN AANLEG VAN RIJWIELPADEN *op wegen en voetpaden, bedoeld in artikel* 38, *derde lid van het Wegenreglement van Noordbrabant* 1904, *vastgesteld bij besluit der Staten van* 21 *Juli* 1910 (*Prov. Bl. nr.* 26).

Artikel 1.

In de kosten van aanleg en eenjarig onderhoud van rijwielpaden kunnen aan gemeenten uit de provinciale kas renteloozE voorschotten worden verleend tot een bedrag van 50 procent der kosten.

Art. 2.

Bij de aanvragen om renteloozE voorschotten, te richten aan de Provinciale Staten, moeten worden overgelegd eene nauwkeurige omschrijving van het aan te leggen rijwielpad en de begrooting van kosten.

Art. 3.

De gemeenten, aan wie een voorschot wordt toegekend, zullen zich schriftelijk en op zegel verbinden tot de naleving der in dit besluit opgenomen algemeene, en der eventueel in het Statenbesluit tot toekenning van het voorschot gestelde bijzondere voorwaarden.

Art. 4.

De voorwaarden van aanbesteding der werken en leverantiën, evenals de aanbesteding zelve, zijn aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen

De kosten van aankoop van terrein, voor den aanleg van het rijwielpad benoodigd, komen bij de bepaling van het bedrag van het renteloos voorschot niet in aanmerking.

Art. 5.

De aanbesteding geschiedt in het openbaar, in tegenwoordigheid van eenen door den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat aan te wijzen opzichter bij den Provincialen Waterstaat.

Art. 6.

Geene uitbetaling van voorschotten geschiedt door Gedeputeerde Staten, voordat de in artikel 3 bedoelde verbintenis bij hen zal zijn ingekomen, en hun uit een bericht van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat zal zijn gebleken, dat de aanleg van het rijwielpad is voltooid en het werk is opgeleverd overeenkomstig de goedgekeurde plannen en voorwaarden van aanbesteding.

Art. 7.

Indien echter bij de voorwaarden van aanbesteding betaling der aannemingssom in termijnen is bepaald, zijn Gedeputeerde Staten bevoegd het voorschot eveneens in termijnen te betalen, mits uit een bericht van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat zal zijn gebleken, dat de aanleg van het geheele rijwielpad is aanbesteed, de reeds uitgevoerde werken binnen de gestelde termijnen zijn opgeleverd, en de totstandkoming der nog uit te voeren werken behoorlijk verzekerd is, een en ander overeenkomstig de goedgekeurde plannen en voorwaarden van aanbesteding.

Art. 8.

Het voortdurend onderhoud en de eventueele beveiliging van het rijwielpad geschieden door en ten koste van de

gemeente, onder toezicht en goedkeuring van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat.

De verplichting, bedoeld in het vorig lid, blijft op de gemeente rusten, ook dan, wanneer het renteloos voorschot door de provincie, krachtens het bepaalde in artikel 10 mocht zijn opgevorderd.

Art. 9.

In geschillen tusschen de gemeente, die het rijwielpad aanlegt of onderhoudt en den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat, beslissen Gedeputeerde Staten.

Art. 10.

De door de Provincie uitgekeerde renteloozе voorschotten zijn niet opeischbaar, zoolang het onderhoud van het rijwielpad ten genoegen van Gedeputeerde Staten plaats vindt; zij zijn echter onmiddellijk en zonder ingebrekestelling van de betrokken gemeente opeischbaar, indien het onderhoud niet ten genoegen van Gedeputeerde Staten geschiedt.

Tot de terugvordering wordt niet overgegaan, indien door de gemeente, die het voorschot heeft genoten, binnen den door Gedeputeerde Staten te stellen termijn het rijwielpad in eenen naar het oordeel van Gedeputeerde Staten behoorlijken staat van onderhoud is gebracht.

1004 *Algemeene voorwaarden, waaronder* BIJDRAGEN IN DE KOSTEN VAN AANLEG VAN GEMEENTE-, POLDER- EN ANDERE KUNSTWEGEN *uit de provinciale fondsen worden verstrekt, vastgesteld bij besluit der Staten van* 13 *December* 1911 (*Prov. Bl. nr.* 63).

Artikel 1.

De begrooting der kosten, de vaststelling der plannen en voorwaarden van aanbesteding der werken en leverantiën zijn, evenals de aanbesteding zelve, aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

De kosten, aan deze werkzaamheden verbonden, blijven bij de bepaling der bijdrage uit de provinciale kas buiten rekening.

Art. 2.

De aanbesteding geschiedt in het openbaar in bijwezen van eenen door den Hoofdingenieur van den provincialen Waterstaat aan te wijzen ambtenaar van den Waterstaat.

Art. 3.

De uitvoering van het werk heeft plaats onder toezicht en goedkeuring van den Hoofdingenieur van den provincialen Waterstaat in de provincie.

Art. 4.

Ingeval van geschil bij de uitvoering tusschen hem, die den weg aanlegt en den Hoofdingenieur van den provincialen Waterstaat, beslissen Gedeputeerde Staten.

Art. 5.

Na oplevering gaat de weg in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant over.

Art. 6.

Zij, aan wie de bijdrage wordt toegestaan, zullen zich schriftelijk omtrent de aanneming daarvan verklaren en verbinden tot de naleving der in dit besluit bepaalde voorwaarden.

Zij verbinden zich tevens om jaarlijks, op den datum en de plaats bij het subsidiebesluit te bepalen, in de provinciale kas te storten de som, die bij dat besluit als jaarlijksche onderhoudskosten zal worden vastgesteld.

Art. 7.

Zijn er in het besluit der Staten, waarbij de bijdrage wordt toegekend, behalve de hierboven vermelde algemeene voorwaarden, nog bijzondere voorwaarden aan het verleenen der bijdrage verbonden, dan moeten ook deze schriftelijk op dezelfde wijze worden aangenomen.

Art. 8.

Het bevelschrift tot uitbetaling der bijdrage wordt door Gedeputeerde Staten niet afgegeven, voor en aleer aan hen de in de artikelen 6 en 7 bedoelde schriftelijke overeenkomst in behoorlijken vorm opgemaakt, zal zijn ingezonden benevens een gewaarmerkt extract van de waterschapsbegrooting of van de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde gemeentebegrooting, waarin de som, in artikel 6 tweede zinsnede bedoeld, als uitgave is opgenomen.

Art. 9.

Het bevelschrift tot uitbetaling der bijdrage wordt door Gedeputeerde Staten niet afgegeven, tenzij aan hen uit een bericht van den Hoofdingenieur van den provincialen Waterstaat gebleken is, dat de weg met de daarin gelegen kunstwerken is aangelegd en de daarvoor noodige bouwstoffen zijn geleverd overeenkomstig de door hen goedgekeurde plannen en voorwaarden van aanbesteding.

Art. 10.

Indien bij de voorwaarden van aanbesteding betaling der aannemingssom in termijnen bepaald is, zijn Gedeputeerde Staten bevoegd de bijdrage der provincie eveneens in termijnen te doen betalen, mits zij zich op de wijze, in het vorig artikel bepaald, verzekerd hebben, dat het werk overeenkomstig de gestelde termijnen is opgeleverd.

Gedeputeerde Staten geven geen bevelschrift af tot betaling der bijdrage in termijnen, indien de aanleg van den weg over zijne geheele lengte en van al de daarin gelegen kunstwerken niet aanbesteed en de algeheele uitvoering van het werk overeenkomstig de goedgekeurde plannen en voorwaarden van aanbesteding niet behoorlijk verzekerd is.

Indien Gedeputeerde Staten van de bevoegdheid, hun toegekend in het eerste lid van dit artikel, gebruik maken, wordt het bevelschrift tot betaling van den eindtermijn door hen eerst afgegeven, nadat het gewaarmerkt extract

uit de waterschaps- of gemeentebegrooting, bedoeld aan het slot van artikel 8, hun is overlegd.

Art. 11.

De weg moet, rijbaan en bermen te zamen genomen, een breedte hebben van minstens acht meter.

Bij een met redenen omkleed besluit kan door Gedeputeerde Staten vergunning worden verleend om den weg gedeeltelijk op eene mindere breedte dan van acht meter aan te leggen.

In de onkosten van aankoop voor terrein tot aanleg van den weg wordt in geen geval door de provincie gedeeld.

Art. 12.

Indien de weg niet voltooid is binnen vijf jaren na de dagteekening van het besluit, waarbij de bijdrage verleend is, vervalt de bijdrage.

Art. 13.

De besluiten van den 10n September 1876 (provinciaalblad nr. 24), van den 17n Juli 1879 (provinciaalblad nr. 24) en van den 7n December 1910 (provinciaalblad nr. 53) worden ingetrokken.

Overgangsbepaling.

Op de wegen, met eene bijdrage uit de provinciale kas aangelegd of verbeterd, wordt geen tol geheven.

Mocht te eeniger tijd tot tolheffing worden overgegaan, dan is de gemeente of het waterschap, waaraan de bijdrage uit de provinciale kas is uitgekeerd, tot teruggave dier bijdrage gehouden, te rekenen van het tijdstip, waarop de tolheffing aanvangt.

1005 *Reglement, houdende bepaling van het bedrag, dat jaarlijks zal worden beschikbaar gesteld tot het verleenen van* BIJDRAGEN *uit de provinciale fondsen* IN DE KOSTEN VAN AANLEG VAN GEMEENTE-, POLDER- EN ANDERE KUNSTWEGEN, *vastgesteld bij besluit der Staten van* 19 *December* 1912 (*Prov. Bl. nr.* 42).

Artikel 1.

Jaarlijks wordt op de provinciale begrooting eene vaste som van f 40,000 beschikbaar gesteld tot het verleenen van bijdragen in de kosten van aanleg van gemeente-, polder- en andere kunstwegen.

Art. 2.

De bijdragen worden uitbetaald naar de tijdsorde, waarin de aan te leggen wegen zullen zijn voltooid en opgeleverd, ongeacht het tijdstip van inzending der aanvraag om eene bijdrage deswege of van het verleenen dier bijdrage, doch in geen geval te zamen tot een hooger bedrag dan in artikel 1 vermeld.

Bij gelijktijdige voltooiing en oplevering van verschillende wegen worden de bijdragen uitbetaald naar de tijdsorde, waarin de aanvragen, voorzien van de daarbij noodige bescheiden, aan de Provinciale Staten zijn ingezonden.

Wegen, die in dezelfde maand zijn voltooid en opgeleverd, worden geacht gelijktijdig te zijn voltooid en opgeleverd.

Art. 3.

Het besluit van 9 November 1883 (Provinciaalblad Nr. 31) wordt ingetrokken.

Zie ook: *Muilkorf, Weggeld.*

WONINGWET.

1006 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 3 *Maart* 1903 *G nr.* 65, *aan de gemeentebesturen;* FORMULIEREN AANGIFTEN VAN ART. 9 WONINGWET.

Wij hebben de eer u hierbij te doen toekomen een afdruk van de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Februari ll., geplaatst in de Nederlandsche Staats-Courant van 19 Februari d.v., waarbij krachtens het zesde lid van art. 9 der Woningwet het model vastgesteld is voor de aangifte van verhuurders van woningen, welke drie of minder ter bewoning bestemde vertrekken bevatten, benevens een afdruk van het daarbij behoorend model.

Wij verzoeken U om ter voldoening aan het derde lid van art. 9 der woningwet zonder uitstel over te gaan tot het vaststellen van den termijn, binnen welken de eerste aangiften moeten geschieden.

Deze termijn moet op het formulier van aangifte, voordat dit aan den belanghebbende wordt uitgereikt, ter bestemder plaatse worden ingevuld.

Het voor Uwe gemeente ongeveer benoodigd aantal formulieren zullen wij U zoo spoedig mogelijk doen toekomen.

In het vervolg zullen deze, wanneer er meerdere noodig zijn, door U rechtstreeks aan het Departement van Binnenlandsche Zaken aangevraagd kunnen worden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op artikel 9, zesde lid, der Woningwet;

Heeft goedgevonden:

het bij deze beschikking behoorend model vast te stellen voor de aangiften van verhuurders van woningen, welke drie of minder ter bewoning bestemde vertrekken bevatten.

's Gravenhage, 14 Februari 1903.

Gemeente ....

AANGIFTE, te doen door verhuurders van woningen, welke drie of minder ter bewoning bestemde vertrekken bevatten.

Inlichtingen voor den verhuurder.

Ingevolge artikel 9 der Woningwet zijn verhuurders van woningen, welke drie of minder ter bewoning bestemde vertrekken bevatten, onverschillig of de woning op zich zelve een gebouw vormt, dan wel van een gebouw deel uitmaakt, verplicht bij het bestuur der gemeente, waarin de woning is gelegen, aangifte te doen van:

a. hunnen naam, hunne voornamen en woonplaats;

b. de ligging, zoo mogelijk met aanduiding van straat en nummer, van het gebouw, waarin zich de woning bevindt;

c. het aantal vertrekken der woning;

d. het aantal der bewoners met vermelding van naam en beroep.

Onder verhuurders worden verstaan de personen, die hetzij voor zich zelven hetzij in eenige hoedanigheid een woning schriftelijk of mondeling verhuren.

De aangifte moet volgens besluit van het gemeentebestuur van den .... geschieden binnen ....

De eerste aangiften moeten alzoo geschieden vóór den

....

Zij die later als verhuurder optreden, moeten aangifte doen binnen .... nadat de woning is betrokken.

Verhuurders zijn voorts verplicht *nieuwe* aangifte te doen *binnen eene maand* nadat de woning door een nieuwen huurder is betrokken, tenzij deze inmiddels de bewoning heeft gestaakt.

Formulieren van aangifte worden ter gemeente-secretarie kosteloos verkrijgbaar gesteld.

Geen andere formulieren dan die, welke ter gemeentesecretarie verkrijgbaar zijn, mogen worden gebezigd.

De verhuurder, die niet of niet behoorlijk voldoet aan zijne verplichting tot aangifte, wordt krachtens artikel 39 der Woningwet gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

De verhuurder gelieve dit biljet of een ander ter gemeentesecretarie gehaald biljet na invulling en onderteekening tijdig te doen toekomen aan Burgemeester en Wethouders.

1. Waar ligt het gebouw, waarin de woning zich bevindt? (*Nauwkeurig in te vullen met vermelding van gemeente, dorp, buurtschap, wijk enz. en zoo mogelijk van straat en huisnummer*).	
2. Welke is de naam van den verhuurder der woning?	
3. Welke zijn de voornamen van den verhuurder der woning?	
4. Welke is de woonplaats van den verhuurder der woning? (*Nauwkeurig in te vullen, als boven*).	
5. Hoe groot is het aantal vertrekken der woning?	
6. Hoe groot is het aantal bewoners der woning?	

7. Welke zijn de namen en welke zijn de beroepen van de bewoners der woning?

	NAMEN	BEROEP:
Mannen:	....	....
	....	....
	....	....
	....	....
	....	....
	....	....
Vrouwen:	....	....
	....	....
	....	....
	....	....
	....	....
	....	....

De ondergeteekende, verhuurder, verklaart bovenstaande aangifte naar waarheid te hebben gedaan,

........................, den ....

....

De beantwoording van onderstaande vragen, hoezeer niet verplicht, zal op prijs gesteld worden.

8. Hoe groot is het aantal ter bewoning gebezigde vertrekken der woning?			
9. Bevat de woning nog andere vertrekken, niet ter bewoning gebezigd (bijv. winkel, werkplaats, bergplaats, waschhok) . . .			
10. Zoo ja, hoeveel?			
11. Hoe is de ligging en hoe groot zijn de oppervlakte en de hoogte van de onderscheidene ter bewoning gebezigde vertrekken der woning?	Aantal.	Oppervlakte der onderscheiden vertrekken.	Hoogte der onderscheiden vertrekken.
beneden den beganen grond?			
op „ „ „ ?			
„ de 1ste verdieping? . . .			
„ „ 2de „ ?			
„ „ 3de „ ? . . .			
„ „ 4de „ of hooger? .			
„ den zolder?			
12. Hoevelen van de bewoners der woning zijn jonger dan zestien jaren?			
13. Bevat het gebouw waarin zich de woning bevindt meer woningen?			
14. Zoo ja, hoeveel?.			
15. Wie is de eigenaar van het gebouw?			
16. Hoe is zijn adres? (*Nauwkeurig invullen*).			
17. Nadere inlichtingen die de verhuurder der woning nog mocht wenschen te geven.			

Bovenstaande vragen aldus beantwoord door den ondergeteekende,

....

1007 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 17 *Juli* 1903 *G nr.* 41, *aan de gemeentebesturen; mededeeling der volgende beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot vaststelling van het* MODEL *van het* VERSLAG *bedoeld in* ART. 52 DER WONINGWET.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 52, 1ste en 2de lid, der Woningwet;

Heeft goedgevonden:

het bij deze beschikking behoorend model vast te stellen voor het jaarlijks door burgemeester en wethouders aan den raad uit te brengen beredeneerd verslag van hetgeen met betrekking tot verbetering der volkshuisvesting in de gemeente is verricht.

's Gravenhage, 27 Juni 1903.

MODEL.

I.

Voorschriften betreffende aan de woningen te stellen eischen.

1. Voorschriften door den gemeenteraad vastgesteld betreffende de eischen, waaraan moet worden voldaan bij het bouwen van woningen.

2. Idem bij het geheel of voor een gedeelte vernieuwen van woningen.

3. Idem met betrekking tot bestaande, niet onder 2 begrepen woningen.

4. Voorschriften, door den Gemeenteraad vastgesteld nopens behoorlijke bewoning; zuivering van ongedierte, afscheiding van slaapplaatsen en overbevolking.

5. Toepassing van art. 8 der Woningwet.

II.

Verbetering van woningen; overbevolking.

6. Toepassing van art. 12 der Woningwet.

7. Idem van art. 16 der Woningwet.

8. Aanschrijvingen tot verbetering van woningen, met

opgave van het aantal aanschrijvingen en van het aantal gevallen, waarin de bewoning ingevolge de aanschrijving werd gestaakt.

9. Aanschrijving ter zake van overbevolking.

10. Toepassing van art. 17, 1ste lid, der Woningwet.

III.

Onbewoonbaarverklaring, ontruiming, sluiting en afbraak.

11. Onbewoonbaarverklaring ingevolge art. 18, 1ste lid, der Woningwet, met opgave van het aantal onbewoonbaar verklaarde woningen.

12. Onbewoonbaarverklaring ingevolge art. 18, 2de lid, der Woningwet.

13. Toepassing van art. 18, 4de lid, *a*, *b* en *c* der Woningwet.

14. Ontruiming en sluiting van onbewoonbaar verklaarde woningen met opgave van het aantal gevallen.

15. Toepassing van art. 22 der Woningwet.

16. Idem van art. 25 der Woningwet.

IV.

Onteigening.

17. Onteigening volgens art. 77 der Onteigeningswet, onderscheiden naargelang art. 77, 1ste, 2de, 3de of 4de lid, is toegepast; met vermelding, of de onteigening geschiedde ten name der gemeente of van vereenigingen, vennootschappen of stichtingen; krachtens raadsbesluit of krachtens Koninklijk besluit.

V.

Uitbreiding van bebouwde kommen.

18. Raadsbesluiten ingevolge art. 27, 1ste lid, der Woningwet. Toepassing van art. 27, 2de en 3de lid.

19. Raadsbesluiten ingevolge art. 28, 1ste en 2de lid, der Woningwet. Toepassing van art. 28, 3de lid.

VI.

Geldelijke steun van gemeentewege.

20. Rentedragende voorschotten aan personen, tot wie

eene aanschrijving tot verbetering is gericht; bedrag, aflossing en rente.

21. Voorschotten en bijdragen aan vereenigingen, vennootschappen of stichtingen verleend overeenkomstig art. 30 der Woningwet.

22. Overdracht van gronden en gebouwen aan vereenigingen, vennootschappen of stichtingen overeenkomstig art. 31 der Woningwet.

23. Aankoop van gronden en gebouwen overeenkomstig art. 31 der Woningwet.

24. Toepassing van art. 32, *a*, *b* en *c* der Woningwet.

VII.

Overige verrichtingen tot verbetering der volkshuisvesting.

25. Toepassing van art. 46 der Woningwet.

26. Naleving van de voorschriften der Woningwet omtrent loodsen, keeten, tenten en andere soortgelijke inrichtingen.

27. Verrichtingen van het gemeentebestuur tot verbetering der volkshuisvesting, niet aangeduid sub 1—26.

28. Verrichtingen van vereenigingen, vennootschappen, stichtingen en particulieren tot verbetering der volkshuisvesting.

Behoort bij beschikking van 27 Juni 1903, n°. 4735, afdeeling Binnenlandsch Bestuur.

1008 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 13 *Juli* 1905 *G nr.* 53, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over toezending* BOUWVERORDENING EN JAARVERSLAG WONINGWET *aan het College van Bijstand, bedoeld in art.* 35 *dier wet* (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 83).

No. 5829 Afd. B.B.

— *'s Gravenhage,* 1 Juli 1905.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken de gemeente-

besturen in Uw gewest namens mij uit te noodigen, van de verordeningen, vastgesteld ingevolge artikel 1 der Woningwet, en van het verslag, uitgebracht ingevolge artikel 52, eerste lid der Woningwet, voor zoover dit nog niet is geschied en ook in het vervolg, een exemplaar te doen toekomen aan het College van bijstand, bedoeld in artikel 35 dier wet (adres, den secretaris .... te 's Gravenhage).

1009 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 10 *October* 1905 *G nr.* 68, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den hoofdinspecteur der volksgezondheid te 's-Hertogenbosch over* UITVOERING ART. 10 WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 105).

Ag. no. 2739 A. A.
— *'s Hertogenbosch,* 5 October 1905.

Ik heb de eer Uw College mede te deelen, dat ik reden heb, om te gelooven, dat niet door alle gemeentebesturen gevolg wordt gegeven aan hetgeen voorgeschreven is in art. 10 der woningwet.

Dit is te bejammeren.

Heeft toch in eene gemeente van wege de gezondsheidscommissie een systematisch woningonderzoek plaats gehad, dan is aan de hand van de uitkomsten van dat onderzoek door de opgaven, als bedoeld in evengenoemd wetsartikel na te gaan, of in eene woning meer personen zijn gehuisvest dan volgens plaatselijke verordening geoorloofd is.

Komen nu evenbedoelde opgaven bij de commissie niet geregeld in, dan dient zij telkens een onderzoek naar eventueele overbevolking in te stellen, hetgeen tijd en geld vordert.

Ik heb daarom gemeend Uw College te moeten wijzen op het groot belang, dat voor de gezondheidscommissies gelegen is in een goede uitvoering van art. 10 der woningwet, en ik veroorloof mij mitsdien de vrijheid U, mijne heeren in overweging te geven, hierop de aandacht van de

gemeentebesturen te vestigen, en die besturen voor zooveel noodig te verzoeken het voorschrift van dat wetsartikel steeds naar behooren na te komen.

Gaarne enz.

1010 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 19 *October* 1905 *G nr.* 32, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den hoofdinspecteur der volksgezondheid te 's Hertogenbosch over* VERSLAG ART. 52 WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1905 *nr.* 107).

Ag. no. 2740 A. A.
— *'s Hertogenbosch,* 7 October 1905.

Ik heb de eer Uw College mede te deelen, dat het mij voor de gezondheidscommissies van groot belang voorkomt, indien zij kennis konden nemen van het ingevolge art. 52 der woningwet jaarlijks door Burgemeester en Wethouders aan den Raad uitgebracht beredeneerd verslag omtrent hetgeen met betrekking tot verbetering der volkshuisvesting in de gemeente is verricht.

Indien Uw College met mij het groot belang dezer kennisneming mocht inzien, zou ik U wenschen te vragen, het wel daarheen te willen leiden, dat de gezondheidscommissies met den inhoud dier verslagen op de hoogte worden gebracht.

In verband hiermede ware het misschien aangewezen, zoo uwerzijds tot de gemeentebesturen de uitnoodiging werd gericht, in het vervolg ook een afschrift of afdruk van het in art. 52 der woningwet bedoeld verslag te zenden aan de gezondheidscommissie, onder wier ressort de gemeente behoort. Enz.

1011 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 23 *Augustus* 1906 *G nr.* 136, *aan de gemeentebesturen;* KEETEN OP GRIEND- EN BUITENGRONDEN (*Prov. Bijbl.* 1906 *nr.* 121).

Uit een aan ons medegedeeld onderzoek van den hoofd-

inspecteur der Volksgezondheid is het gebleken, dat de in meerdere gemeenten op grienden of buitengronden door particulieren opgerichte keeten, welke dienen tot tijdelijk gebruik van werklieden, niet voldoen aan de minimumeischen, welke in het belang der volkshuisvesting aan genoemde inrichting gesteld behooren te worden. Daarom wenschen wij hierop uwe aandacht te vestigen. Het ligt toch op den weg der gemeentebesturen om te zorgen, dat hierin de noodige verbetering komt en art. 49 der woningwet geeft hiertoe de gelegenheid.

Op de keeten, waarvan de bewoning langer aanhoudt dan vijf jaren, zijn de voorschriften der bouwverordening toepasselijk, zoolang geen afzonderlijke voorschriften daarvoor vastgesteld zijn, terwijl ten aanzien van de andere keeten Burgemeester en Wethouders toestemming moeten verleenen tot het bewonen daarvan en daarbij de voorwaarden kunnen stellen, die zij in het belang der volkshuisvesting wenschelijk achten.

Wij verzoeken U dringend art. 49 der woningwet nauwgezet na te leven, en waar uwe toestemming vereischt wordt, aan het verleenen daarvan ten aanzien van de inrichting dier keeten en het aantal bewoners zoodanige voorwaarden te verbinden als noodzakelijk kunnen worden geacht uit een hygiënisch oogpunt.

1012 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 12 *Januari* 1907 *G nr.* 18, *aan de gemeentebesturen;* JAARVERSLAG VOLKSHUISVESTING (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 10).

Onder mededeeling van een desbetreffend schrijven *) van den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 5 Januari 1907, No. 12097, Afdeeling B. B, noodigen wij U uit het verslag, bedoeld in artikel 52, 1e lid der Woningwet, *jaarlijks vóór 1 Mei* van het kalenderjaar, volgende op dat,

*) Dit schrijven behoefde hier niet te worden opgenomen.

waarop het verslag betrekking heeft, zoowel aan den Centralen Gezondsheidsraad, als aan het College van bijstand, bedoeld bij artikel 35 der Woningwet, mede te deelen.

1013 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 14 *November* 1907 *G nr.* 61, *aan de gemeentebesturen ;* UITVOERING WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 131).

Naar aanleiding van een schrijven van den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch dd. 4 November ll. No. 1685 A. C. hebben wij de eer U te verzoeken, de gezondheidscommissie voor Uwe gemeente kennis te geven van den eventueelen bouw en verbouw van woningen in Uwe gemeente, waardoor de commissie in staat gesteld wordt een nauwkeurig toezicht uit te oefenen op de richtige naleving der bouwverordening.

Dergelijke kennisgeving zou kunnen geschieden door toezending van een afschrift van de krachtens art. 5 der Woningwet te nemen besluiten.

1014 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 31 *December* 1907 *G nr.* 62, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* TOEPASSING ART. 14 2e LID WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1907 *nr.* 144).

No. 10307.
Afdeeling B. B.
—
'sGravenhage, 21 December 1907.

Blijkens bericht van den Minister van Financiën is het voorgekomen, dat aan een bewaarder van de hypotheken en het kadaster, te wiens kantore een hypothecaire schuldeischer woonplaats gekozen had, ten postkantore afgifte geweigerd werd van een aangeteekend stuk, dat eene kennisgeving bevatte, als bedoeld in en geadresseerd was overeenkomstig het bepaalde bij art. 14, 2e lid, der Woningwet.

Ook schijnt het, doordat zij, die woonplaats ten kantore van den bewaarder der hypotheken en het kadaster gekozen hebben, zelden bericht van verandering van woon- of verblijfplaats aan dien bewaarder zenden en hem zelden bericht van hun overlijden gezonden wordt, niet altijd mogelijk om den hypothecairen schuldeischer uit te noodigen den bedoelden bewaarder op het daarvoor door het postkantoor afgegeven formulier, te machtigen een aan hem geadresseerd aangeteekend stuk in ontvangst te nemen.

De mogelijkheid bestaat alzoo, dat kennisgevingen, als bedoeld in art. 14, 2e lid, der Woningwet, hare bestemming niet bereiken.

Komen die kennisgevingen daarentegen onmiddellijk in handen van den hypotheekbewaarder, dan zal deze ze zenden aan het in de inschrijving vermelde adres van den schuldeischer of, komen ze in dat geval als onbestelbaar terug, ze uitreiken aan den notaris, die de hypotheekakte heeft verleden. Het doel van het wetsvoorschrift zal dan naar alle waarschijnlijkheid beter worden bereikt.

Ik heb daarom de eer Uw College te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest uit te noodigen om, wanneer zij een kennisgeving als bedoeld in art. 14, 2e lid, der Woningwet, moeten zenden aan de gekozen woonplaats van een hypothecairen schuldeischer, dit stuk te voorzien van een adres, dat den postambtenaren de afgifte ervan aan den bewaarder mogelijk maakt. Dit adres zou bijv. kunnen luiden: „Aan den bewaarder van de hypotheken en van het kadaster te . . . . zijnde diens kantoor bij de inschrijving gekozen woonplaats van . . . ."

1015 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 3 Augustus 1909 G nr. 136, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den hoofdinspecteur der volksgezondheid over* NALEVING ART. 49 DER WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1909 *nr.* 94).

No. 3184 Z.
—
's Hertogenbosch, 28 Juli 1909.

In artikel 49 der woningwet komen bepalingen voor betreffende den toestand van keeten, voor tijdelijke bewoning bestemd, krachtens welke dergelijke inrichtingen alleen met schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders mogen worden gebezigd. In dat artikel worden tevens voorschriften aangetroffen omtrent het verleenen dezer vergunningen.

Het is ons gebleken, dat deze bepalingen nog zeer weinig zijn toegepast en dat deze keeten meestal bewoond worden zonder dat aan het vragen der noodige vergunning is gedacht, zonder dat deze is verleend en zonder dat dus beperkende voorschriften zijn gegeven in het belang van gezondheid en zedelijkheid, waaraan deze keeten moeten voldoen Het gevolg hiervan is, dat de heilzame gedachte, welke in boven aangehaald wetsartikel is belichaamd en ten doel had ook ten opzichte van de bewoning van keeten tot betere toestanden te geraken, niet tot daad is geworden, althans zeker niet in dien zin als door ieder, die belang stelt in de verbetering der Volkshuisvesting zal worden gewenscht.

Het ligt geenszins in mijne bedoeling op eenigerlei wijze een blaam te werpen op de gemeentebesturen, die zich tot heden niet aan artikel 49 der wet hebben gehouden. Immers ook ik begrijp, dat zulk een ingrijpende wet als de woningwet niet in enkele jaren zoodanig zal kunnen doorwerken, dat al de bedoelingen, die haar deden ontstaan, in resultaten uitdrukking vinden. Eigen onderzoek heeft ons intusschen geleerd hoe noodig het is, dat een begin

worde gemaakt met de uitvoering van boven aangehaald wetsartikel. Voor de ontwikkeling van actie in dit opzicht acht ik daarover het oogenblik wel gekomen.

Mitsdien zij het mij vergund Uw College beleefdelijk in overweging te geven de aandacht der gemeentebesturen, voor zooveel noodig, op artikel 49 der woningwet te vestigen.

Mijnerzijds zal ik de gezondheidscommissies uitnoodigen, om ook tempore suo haar werkingssfeer over de keeten uit te strekken.

1016 *Circulaire van den Commissaris der Koningin dd.* 11 *Mei* 1912 *A nr.* 17, *aan de gemeentebesturen;* VERZENDING KENNISGEVINGEN INGEVOLGE DE WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1912 *nr.* 69).

Naar aanleiding van het door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij brief d.d. 8 Mei 1912 nr. 3821 Afdeeling V.A., gedaan verzoek, heb ik de eer te Uwer kennis te brengen, dat bij Koninklijk besluit van 24 April 1912 nr. 48 is bepaald, dat de verzending der aanschrijvingen en kennisgevingen bedoeld in de artikelen 14—16 en 18 der Woningwet, waarvoor bij Koninklijk besluit van 28 Juni 1904 nr. 29 vrijstelling van port is verleend, geschiedt onder omslagen, dragende het opschrift „Te adviseeren ingevolge art. 48 sub 3 der Woningwet."

1017 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 5 *Juni* 1913 *G nr.* 127, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* TOEPASSING ART. 26 DER WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1913 *nr.* 83).

No. 5030.
Afdeeling V. A.
—

's-Gravenhage, 29 Mei 1913.

Op 15 October j.l. richtte ik tot de onderscheidene

woninginspecteurs eene circulaire betreffende de ter zijde vermelde aangelegenheid. Van die circulaire gaat een afschrift hierbij.

Naar mij een dezer dagen bleek, komen de plannen van de gemeenteraden tot onteigening ingevolge art. 26 der Woningwet, niet alle zóó vroegtijdig ter kennis van den betrokken woninginspecteur, dat deze kan bevorderen, dat overeenkomstig bovenbedoelde circulaire door de gemeentebesturen worde gehandeld.

Het zoude mij daarom aangenaam zijn, zoo Uw College van die circulaire mededeeling wilde doen aan de gemeentebesturen in Uw gewest, onder bijvoeging, dat het — ter voorkoming van tijdverlies — aanbeveling verdient, dat de gemeentebesturen c. q. overeenkomstig de strekking dier circulaire handelen en bevorderen, dat eventueel ook de besturen der woningvereenigingen dienovereenkomstig handelen.

No. 8230.
Afdeeling V. A.
—
's-Gravenhage, 15 October 1912.

Aan de onderscheidene Woninginspecteurs.

Voor zooverre noodig, heb ik de eer U het volgende te berichten.

Bij mijne circulaire van 14 December 1910, No. 7047, Afd. V. A., deelde ik U o. m. mede, dat art. 26 der Woningwet uizonderingsrecht schept, dat daarom alleen mag worden toegepast, wanneer de *onvermijdelijkheid* daarvan is gebleken.

Naar het mij nu voorkomt, staat in het algemeen, behoudens bijzondere omstandigheden, de overmijdelijkheid van eene onteigening niet vast, zoolang niet de betrokken gemeente of woningvereeniging bij voorkeur langs den volgenden weg bij minnelijke overeenkomst den eigendom van de benoodigde gronden heeft trachten te verkrijgen.

Het bestuur der gemeente of der vereeniging en elk der verschillende belanghebbenden (grondeigenaren) wijzen elk één onpartijdigen deskundige aan, met dien verstande, dat de verschillende belanghebbenden verschillende deskundigen kunnen aanwijzen; de twee onpartijdige deskundigen wijzen te zamen een derden aan; indien de twee deskundigen omtrent de aanwijzing van den derden niet tot overeenstemming kunnen geraken, worde de derde aangewezen door den betrokken kantonrechter. Nadat de drie deskundigen rapport hebben uitgebracht, trachten het bestuur der gemeente of der vereeniging en de verschillende belanghebbenden

tot overeenstemming te geraken omtrent den koopprijs, welke prijs uiteraard hooger of lager kan zijn dan de taxatie, dan wel daaraan gelijk.

Ik zoude het daarom zeer op prijs stellen, zoo Gij voortaan bij Uwe adviezen, bedoeld in art. 85, 2e lid, der Onteigeningswet, zoudt willen mededeelen, òf dat de boven aangegeven weg, zij het dan vruchteloos, is gevolgd, òf dat er zich bijzondere omstandigheden voordeden, welke het volgen van dien weg niet raadzaam maakten, met mededeeling van die omstandigheden.

Bovendien meen ik er Uwe aandacht op te moeten vestigen, dat het mij in het algemeen wenschelijk voorkomt, dat in de raadsbesluiten tot onteigening de bepaling worde opgenomen, dat het raadsbesluit vervalt, wanneer de onteigening niet bij den rechter is aangevraagd binnen één jaar na de dagteekening van de Staatscourant, waarin het Koninklijk besluit, bedoeld in art. 86 der Onteigeningswet, is opgenomen. Voorkomen wordt dan, dat de onteigening, tot groot nadeel van de belanghebbenden misschien, onbepaalden tijd kan worden uitgesteld.

1018 *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd.* 22 *Januari* 1914 *G nr.* 35, *aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over* VOORSCHOTTEN WONINGWET (*Prov. Bijbl.* 1914 *nr.* 10).

Nr. 342.
Afdeeling V. A.
—
's-Gravenhage, 13 Januari 1914

Het heeft de aandacht getrokken, dat bij de uitvoering van bouwplannen, waarvoor voorschotten uit 's Rijks kas ingevolge de Woningwet zijn verleend, nu eens in mindere, dan in meerdere mate wordt afgeweken van de teekeningen, die bij de aanvrage om het voorschot waren overgelegd en waaromtrent derhalve het Staatstoezicht op de volksgezondheid aan de Regeering zijne meening had doen kennen.

Zulke afwijkingen mogen naar mijne meening niet plaats hebben zonder voorkennis van de Regeering.

Ten einde in het vervolg op de uitvoering van bouwplannen als bovenbedoeld de noodige contrôle te kunnen doen uitoefenen, heb ik daarom de eer Uw College te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest uit te noodigen:

1e. om bij het aanvragen van voorschotten uit 's Rijks kas ingevolge artikel 33 der Woningwet twee stel teekeningen over te leggen, opdat een stel in handen blijven kan van den inspecteur, die omtrent de aanvrage advies heeft uitgebracht, en

2e. dezen inspecteur, alvorens tot aanbesteding van den bouw of de verbouwing van de woningen wordt overgegaan, een stel bestekteekeningen toe te zenden.

ZEGEL.

Reeds waren de zeer talrijke circulaires betreffende zegelrecht en -vrijdom tot en met 1914 gereed voor een herdruk in deze verzameling, toen de zegelwet-1917 werd afgekondigd en ingevoerd.

Ofschoon in vorige rubrieken herhaaldelijk naar deze verwezen werd, konden de samenstellers zich dus ontslagen rekenen van de opneming der circulaires, welke betrekking hebben op eene vervallen wet.

ALPHABETISCH REGISTER OP DEEL II—IV. *)

AANBESTEDINGEN. *Zie*: Bestekken.

AANKONDIGINGEN. *Zie*: Onteigening.

ACCIJNS van in beslag genomen vleesch II **137**, 301. Terugbetaling van geslacht — voor afgekeurd vleesch II **140**, 304.

ADELLIJKE TITELS in akten II **3**, 5.

ADRESSEN VAN BEROEP ingevolge art. 26 der wet van 10 Nov. 1900 S. nr. 176 aan de Koningin gericht bij den Commissaris der Koningin in te dienen IV **962**, 356.

AFKONDIGING. *Zie*: Bekendmakingen.

AFKONDIGINGEN. Openbare — II **294**, 679.

AFSTANDSTAFELEN voor het Departement van Oorlog II **4**, 9. — voor het Departement van Binnenlandsche Zaken II **5**, 10.

AKTEN VAN SOLVABILITEIT II **119**, 280; **124**, 285.

AMBACHTSSCHOLEN. Provinciaal subsidie ten behoeve van — III **608**, 487.

AMBTENAREN. Verschaffen van woningen aan — der in- en uitgaande rechten en accijnsen II **118**, 279. Reis- en verblijfkosten der — en bedienden ter provinciale griffie III **762**, 718. Reglement houdende voorschriften omtrent de — en bedienden ter provinciale griffie en hunne bezoldiging III **765**, 736.

AMBTSCOSTUUM. *Zie*: Commissarissen van politie, Griffier der Staten, Provinciale Staten.

AMERIKA. *Zie*: Vereenigde Staten.

ANTRACNOSE van den wijnstok III **441**, 180.

ARBEIDERS. Uitzetting van jeugdige Nederlandsche — werkzaam in Pruissische steenbakkerijen II **8**, 14. Werving van jeugdige Nederlandsche — voor fabrieken in het buitenland II **9**, 14. Arbeiter-Legitimations-Karte voor vreemde — in Pruissen II **10**, 16; **13**, 19. Lokken van Nederlandsche — naar Duitschland II **11**, 17. Bewijsstukken voor Nederlandsche — in Duitschland II **12**, 18. Kennisgeving aan Nederlandsche — in Pruissen betreffende de Arbeiter-Legitimations-Karte II **13**, 19. Kennisgeving alsvoor betreffende de vereenigingen „Vaderland" en „Nederland" II **14**, 21. *Zie ook*: Provinciale Waterstaat.

*) De gewoon gedrukte getallen verwijzen naar de bladzijden, de vetgedrukte duiden het volgnummer aan.

ARBEIDSKAARTEN. II **16**, 28; **18**, 40. Afgifte van — aan in het buitenland wonenden II **17**, 39. Model-opgaaf van in het afgeloopen jaar afgegeven — II **18**, 40.

ARBEIDSWET. Toezicht op de naleving der — II **15**, 26. Uitvoering der — II **16**, 28; **18**, 40. Toepassing art. 22 4e lid der — II **19**, 45. *Zie ook*: Arbeidskaarten.

ARCHIEVEN. Verzorging en bewaring van gemeente — II **20**, 47. Voorwaarden waarop oude rechterlijke — aan gemeenten worden afgestaan II **21**, 48. Afgifte van oude zegels uit gemeente — II **22**, 50. Verwijdering van licht brandbare stoffen uit gemeentehuizen, waar oude — worden bewaard II **24**, 52. Vernietiging van stukken in gemeente — II **25**, 53; **26**, 90. Verplaatsing der — bij verbouwing van gemeentehuizen. II **27**, 92. Raadpleging van kadastrale gemeente — III **377**, 1; **378**, 4. Afgifte van uittreksels uit de kadastrale gemeente — III **378**, 4. *Zie ook*: Kadastrale gemeentestukken.

ARCHIVARISSEN. Jaarlijksche opgaaf betreffende de gemeente — II **23**, 51.

ARMBESTUREN. Aanvragen van Burgerlijke — tot het aangaan van burgerlijke handelingen II **43**, 118.

ARMENGELDEN. Belegging van — II **222**, 439.

ARMENRAAD. II **37**, 105; **39**, 113.

ARMENWET. Toepassing van art. 77 der — II **31**, 96. Uitvoering der — II **37**, 104. Bepaling der som bedoeld aan het slot van het eerste lid van art. 25 der — II **38**, 112. Verslag nopens de werking van art. 12 der — II **40**, 113. Verslag nopens de toepassing van art. 16 der — II **41**, 114. Opgaaf der regelingen getroffen ingevolge art. 21 der — II **42**, 116. Toepassing art. 8, 1e lid der — II **44**, 118. Verslag nopens de werking van de artt. 28—32 der — II **45**, 119. Jaarlijksche opgaaf art. 58 der — II **46**, 121. Opgaaf bedoeld in art. 13 der — II **47**, 121. *Zie ook:* Armbesturen, Armenraad, Instellingen van weldadigheid, Leger des Heils.

ARRESTANTENLOKALEN. III **715**, 635.

ATTESTATIËN DE VITA voor wachtgelden. II **49**, 124. — voor koloniale pensioenen en onderstanden af te geven in de eerste dagen der laatste maand van het kwartaal II **50**, 125. Regeling der afgifte van — II **51**, 125. — voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren II **52**, 127. — voor O. I. gegageerden af te geven den 14en of 15en van de eerste maand van het kwartaal II **53**, 128. Gebruik der voorgeschreven modellen voor — II **54**, 128. Vrijstelling van de verplichting tot overlegging eener — II **55**, 129;

57, 131. Van het hertrouwen eener gepensionneerde weduwe, welke vrijstelling van de verplichting tot overlegging eener — geniet, kennis te geven aan het Departement van Financien II **55**, 129. Kostelooze uitreiking der — II **56**, 130. Herinnering aan de voorschriften betreffende de afgifte van — II **58**, 132. Invulling — voor koloniale pensioenen of gagementen II **59**, 134. — modellen A en B. II **60**, 134. — voor weduwen en weezen van onderwijzers II **61**, 134. Formulieren voor — in zake koloniaal pensioen en onderstand II **62**, 135. Geen — afgeven zonder vertoon der gagementsakte. II **63**, 136. Kostelooze afgifte van — voor Duitsche ongevallenrente II **64**, 136. — model C II **65**, 137. — voor West Indische pensioenen II **66**, 137. Op — geen melding meer te maken van inkomsten naast Indisch pensioen II **67**, 138. Afgifte van — aan voogdijraden voor inning van gagementen en pensioenen II **68**, 139. *Zie ook*: Gepensionneerden.

BAGGERWERKEN BIJ TELEGRAAFKABELS. IV **835**, 127.

BEBOSSCHING van gemeentegronden III **438**, 167.

BEGRAVEN van militairen beneden den rang van officier II **71**, 143. Verlof tot — van onvoldragen vruchten II **188**, 364.

BEGROOTING. *Zie*: Gemeentebegrooting, Waterschappen.

BEKENDMAKINGEN. Afkondiging en aanplakking van — II **299**, 684.

BELASTING. Voorschriften betr. eenige plaatselijke — en II **72**, 152. Ten uitvoerlegging van vonnissen wegens overtreding der verordeningen omtrent de invordering van plaatselijke — en II **73**, 154; **75**, 155. Afkondiging der verordeningen op de invordering van plaatselijke — en II **74**, 155; **76**, 156; **77**, 158. Ten uitvoerlegging van dwangbevelen ter invordering van plaatselijke — en II **78**, 160; **79**, 161. Toelichting van voordrachten betreffende plaatselijke — en II **80**, 161; **93**, 181. Besluiten tot nadere regeling van plaatselijke — en II **81**, 162. Verordeningen op de invordering van plaatselijke — en in enkelvoud in te zenden II **82**, 167. Model besluiten tot heffing en invordering eener — in natura II **97**, 185; **98**, 190. — in natura moet als verouderd worden aangemerkt II 185 (noot). Afkoop van — in natura II **99**, 194. Vorm der heffing eener — in natura II **100**, 195; **101**, 196. Invordering van achterstallige plaatselijke — II **245**, 541. *Zie ook*: Akten van Solvabiliteit, Ambtenaren, Hondenbelasting, Hoofdelijke omslag, Leges, Personeele belasting, Zetters.

BELGIË. *Zie*: Hondsdolheid, Huwelijk, Invoer, Krijgsdienst, Le-

galisatie, Militieplicht, Uitvoer, Verklaringen van oorsprong.

BEPLANTINGEN. Reglement tot wering van — nabij windmolens II **143**, 311. Bij aanleg van — in de nabijheid van rijkstelegraaf of telefoonlijnen vooraf overleg te plegen met den betrokken Ingenieur der Telegrafie II **144**, 312. Onderhoud van — II **311**, 705. *Zie ook*: Recht van beplanting, Telegraaf.

BERICHT EN RAAD. Behandeling der om — gezonden stukken II **160**, 338; **161**, 338.

BERMSLOOTEN. Vergunning tot demping van — langs provinciale wegen IV **997**, 582.

BERNER-CONVENTIE. *Zie*: Druifluis, Invoer.

BEROEPEN. *Zie*: Adressen van beroep, Hinderwet.

BESCHERMING VAN DIERSOORTEN. Handhaving der wet tot — III **435**, 166.

BESMETTELIJKE ZIEKTEN. Onteigening van goederen wegens epidemische en — IV **924**, 292; **925**, 293; **930**, 298. Bevoegdheid der gemeentebesturen tot het vaststellen van verordeningen tot wering of beteugeling van — IV **926**, 294. Plaatsing in een dagblad van een besluit tot onteigening krachtens art. 5 der — wet IV **929**, 297. Onteigeningen bij — behooren te geschieden krachtens art. 5 der — wet IV **913**, 299. Voorwerpen krachtens art. 5 der — wet onteigend behooren door verbranding te worden vernietigd IV **932**, 300. Over toepassing van art. 69 al. 2 der onteigeningswet bij — IV **934**, 301; **935**, 302. Declaratien wegens voorschotten in zake onteigening van goederen ingevolge de — wet IV **933**, 300. Vervoer van lijders aan — IV **938**, 306. Declaratien wegens onteigening, bij — IV **939**, 307; **940**, 308. Uitvoering art. 18 der — wet **951**, 323. *Zie ook*: Onteigening, Ontsmetting, Ziekenbarakken.

BESTEKKEN. Publicatie van — en begrootingen van kosten II **1**, 1. Splitsing van — II **2**, 2.

BETAALMEESTERS. *Zie*: Bevelschriften van betaling, Borderel van overstorting.

BETALINGEN zonder bevelschrift. II **224**, 441.

BETALINGSSTUKKEN. Voldaanteekening van — ten name van gemeenten door den gemeenteontvanger II **216**, 428.

BEVELSCHRIFT. Voldaanteekening door betaalmeesters op de — en van betaling II **215**, 427. Betalingen zonder — II **224**, 441.

BEVOLKING. *Zie*: Personeele belasting.

BEVOLKINGSREGISTERS. Aanvulling der — in de maand November II **145**, 313. Voorschriften betreffende het houden van — II **146**, 314; **147**, 318. Afzonder-

lijke — van personen samenwonend in gebouwen, gestichten of schepen staande onder rijkstoezicht II **147—150**, 318—325; **152**, 327. Onnauwkeurigheid in de naleving der voorschriften betreffende het houden van — II **151**, 326.

BEVOLKINGSSTATISTIEK. IV **797**, 26; **798**, 28; **806**, 82; **816**, 98. Classificatie van beroepen voor de — IV **799**, 31. Terugzending van materieel der — IV **812**, 90; **813**, 91. *Zie ook*: Geboorte, Gezondheidswet, Huwelijksontbindingen, Landverhuizersstatistiek, Migratiestatistiek, Overlijden, Sterftestatistiek, Telkaarten, Woonplaatsveranderingen.

BEWIJZEN VAN GOED GEDRAG. Afgifte van — voor het aangaan eener militaire dienstverbintenis III **468**, 231; **479**, 254.

BEWIJZEN VAN ONVERMOGEN. *Zie*: Verklaringen van onvermogen.

BEWIJZEN VAN VOLDOENING AAN DE MILITIE III **498**, 300; **499**, 301; **501**, 305. Model — III **499**, 301; **500**, 305. Instructie op de werving en — III **499**, 301.

BEZOLDIGING van het personeel der gemeente. II **238**, 498.

BINNENLANDSCHE PASPOORTEN. *Zie*: Paspoorten.

BINNENSCHEEPVAART. Toezicht op de — IV **781**, 5; **782**, 6.

BIOSCOOPVOORSTELLINGEN III **726**, 652.

BLOEMBOLLEN. *Zie*: Invoer.

BOEKHOUDEN EN HANDELSREKENEN. Provinciaal subsidie in de kosten van cursussen voor onderwijs in — III **606**, 483.

BOEKHOUDER EN KASSIER VAN DE NEDERL. STAATSCOURANT. *Zie*: Staatscourant.

BOEKHOUDING. Inrichting der — van de gemeenteontvangers II **232**, 449. Voorschriften omtrent de — der penningmeesters van waterschappen IV **980**, 477.

BOETEN. *Zie*: Gerechtelijke statistiek.

BORDEREL VAN OVERSTORTING bij betaalmeesters. II **253**, 576.

BOSCHBRANDEN. Maatregelen tegen — II **155**, 333; **156**, 334.

BOUWEN LANGS DIJKEN. *Zie*: Dijken.

BOUWVERORDENING. *Zie*: Woningwet.

BRANDGEVAAR. Maatregelen tegen — II **155**, 333.

BRANDWEER. Verbetering of uitbreiding der — II **153**, 329. Zorg voor eene goede inrichting der — II **154**, 330.

BRAZILIË. *Zie*: Krijgsdienst.

BRIEFWISSELING. Voorschriften betr. de — II **157—159**, 335—337; **162**, 339; **164**, 341; **165**, 342; **171**, 346. *Zie ook*: Bericht en raad, Dienstbrieven, Formaat.

BRUGGEN. Reglement van politie op de beweegbare — in beheer en onderhoud bij de provincie IV **996**, 578.

BUITENGEWONE MACHTIGINGEN TOT HET SCHIETEN VAN SCHADELIJK GEDIERTE. *Zie*: Schadelijk gedierte.

BUITENLANDSCHE PASPOORTEN. *Zie*: Paspoorten.

BUITENLANDSCHE ZEEVAART. Model-staat van inlichtingen te voegen bij verzoekschriften van militieplichtigen tot uitoefening van de — III **514**, 319. Vaststelling van voorschriften tot het verleenen van vergunning aan zeemiliciens-verlofgangers tot uitoefening der — en zeevisscherij III **565**, 412. *Zie ook*: Militiewet.

BUITENLANDSCH VERLOF VAN MILITIEPLICHTIGEN. Model-staat van inlichtingen te voegen bij een verzoek om — III **514**, 319; **527**, 338.

BURGEMEESTER. Onderscheidingsteekenen voor de — s II **172**, 350. Costuum der — s II **173**, 351. Ambtelijke brieven door de — s te openen II **174**, 351. Inzending van bericht bij overlijden van — s II **175**, 352. Benoeming van den Secretaris tot — II **291**, 674. Jaarwedden der — s II **302**, 685.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS. In art. 126 der Gemeentewet door gemeentebestuur — te verstaan II **296**, 682. Het is wenschelijk dat — minstens eenmaal per week vergaderen II **297**, 682.

BURGERLIJKE BETREKKINGEN. Benoeming van militairen in — II **6**, 11; **7**, 12.

BURGERLIJKE PENSIOENEN. *Zie*: Pensioenenwet.

BURGERLIJKE STAND. Afgifte van registers van den — aan particulieren II **182**, 359. Inzending der registers van den — ter waarmerking aan de Arr. Rechtbank II **184**, 360. Heffing van rechten wegens de verrichtingen van den Ambtenaar van den — II **189**, 365. Aanvragen van akten van den — enz. uit Duitschland II **190**, 366. Model-akten van den — II **192**, 368 en **193**, 373. Werkzaamheden van den Ambtenaar van den — op Zondag II **194**, 375. Bezoldiging van Ambtenaren van den — II **195**, 376. Akten van den — betreffende Zweedsche en Noorsche onderdanen II **196**, 380. Kostelooze verstrekking aan voogdijraden van uittreksels uit de registers van den — II **202**, 398. Afgifte door Ambtenaren van den — van schriftstukken zonder het visum der gemeente II **203**, 398. Kosten akten en legalisatie der akten van den — in Zuid-Afrika II **204**, 400. Betaalbaarstelling bezoldiging Ambtenaren van den — II **206**, 414. Verstrekking van uittreksels uit de registers van den — aan aspiranten van het reservekader

II **207**, 416. *Zie ook*: Begraven, Huwelijk, Verklaringen van onvermogen.

Burgerschapsrechten. *Zie*: Zouaven.

Burgerscholen. Getuigschrift eindexamen — III **602**, 480.

Buskruit. Berging van — in rijks magazijn III **651**, 549.

Bijzondere scholen voor hooger onderwijs. Verslagen der — III **603**, 481; **605**, 482.

Bijzonder onderwijs. Visum der stukken vereischt tot het geven van — III **617**, 498. *Zie ook*: Lager onderwijs.

Centraal Bureau voor de Statistiek IV **795**, 25. Welke gegevens aan het — moeten worden ingezonden IV **806**, 82. *Zie ook*: Statistische bescheiden, Verkiezingen.

Centrale Commissie voor de Statistiek. IV **795**, 25. Welke gegevens aan de — moeten worden ingezonden IV **806**, 82.

Certificaten van onvermogen. *Zie*: Verklaringen van onvermogen.

Certificaten van oorsprong. *Zie*: Verklaringen van oorsprong.

Cholera. Afzondering en verpleging van lijders aan — IV **936**, 303. De Burgemeester, die van een geneeskundige een kennisgeving ontvangt van een geval van — heeft zich te vergewissen of een bacteriologisch onderzoek werd ingesteld IV **937**, 306.

Collecten. Opgaaf van gehouden en gestuite — II **30**, 96. Beperking van — III **439**, 175.

Commissarissen van politie. Ambtscostuum van de — III **713**, 633.

Congressen. *Zie*: Gezondheidscommissiën.

Consulaire ambtenaren. *Zie*: Dienstbrieven.

Declaratiën wegens voorschotten uit de gemeentekas, II **217**, 429. — ten laste van het Departement van Oorlog II **250**, 574. — ten name van eene inrichting of vennootschap schuldeischer van den Staat II **251**, 575. Tenaamstelling van — II **252**, 576. *Zie ook*: Lager Onderwijs.

Denemarken. *Zie*: Krijgsdienst.

Departement van Binnenlandsche Zaken. *Zie*: Kosten.

Departement van Marine. *Zie*: Kosten.

Departement van Oorlog. *Zie*: Declaratiën, Kosten.

Dienstbrieven. Inrichting en formaat der — II **157**—**159**, 335—337; **164**, 341; **171**, 346. Afgifte of bestelling van — op Zondag II **163**, 340. Inrichting en formaat van — gericht aan het Departement van Binnenlandsche Zaken II **164**, 341. Frankeering van — aan Con-

sulaire ambtenaren II **166**, 343. — alleen te adviseeren als deze geen geldswaarde inhouden II **167**, 343. Adresseeren van — voor gelijknamige gemeenten II **169**, 345. Verzending van — na Zaterdags 12 uren II **170**, 345. *Zie ook*: Geldverzending, Zegel en legesgelden.

DIENSTREIZEN MILITIEPLICHTIGEN. Voorschrift — III **538**, 352.

DIENSTSTATEN ONDERWIJZERS III **686**, 596.

DOODSCHOUW. IV **942—945**; 313 —315.

DOORVOER van vee en van artikelen afkomstig van vee IV **869**, 170; **870**, 171.

DRANKBESTRIJDING. *Zie*: Loting.

DRANKLOCALITEITEN. Schatting van — II **255**, 582. Onderzoek van — II **264**, 594.

DRANKWET. Opsporing van overtredingen der — II **256**, 585. Veroordeelingen in zake overtreding der — ter kennis te brengen van de burgemeesters II **257**, 587. Stukken de — betreffende aan het Departement van Binnenlandsche Zaken in te zenden II **258**, 589. Toepassing van art. 5 2e lid der — II **259**, 589. Vrijstelling van zegelrecht verleend bij art. 34, 5 lid der — II **261**, 592. Verordeningen houdende verband met de — II **262**, 593. Verschaffing van inlichtingen door de administratie der belastingen in zake — II **263**, 593. Toezicht op de naleving der — II **265**, 595. Staat van opgaven volgens art. 31 der — II **266**, 595. Statistiek der — II **268**, 601. Uitvoering art. 17, 1e lid der — II **269**, 606. Toepassing art. 18 der — II **270**, 608. *Zie ook*: Dranklocaliteiten, Verlofslocaliteiten.

DRANKWET-INSPECTIE. Indeeling — II **260**, 591.

DRUIFLUIS. Maatregelen tot wering der — II **271** e. v., 610 e.v. *Zie ook*: Invoer.

DRUKWERKEN der provincie II **279**, 626. Levering van — ten behoeve der gemeente II **318**, 717.

DUITSCHLAND. Aanwerving van jeugdige personen voor fabrieken in — III **722**, 645. *Zie ook*: Burgerlijke Stand, Invoer, Krijgsdienst, Nationaliteitsbewijzen, Onderstand, Ongevallenwet, Verklaringen van oorsprong.

DIJKEN. Bouwen langs — IV **991**, 554. Bepaling bij welken hoogwaterstand de — dienende tot keering van rivierwater moeten worden bewaakt IV **995**, 576.

DIJKREGISTERS. Model voor de — bedoeld in art. 81 van het Waterschapsreglement IV **975**, 463.

DIJKWACHTEN. *Zie*: Waterschappen.

EENDENKOOIEN. *Zie*: Jacht.

ELECTRICITEITSVERORDENING. II **281**, 641.

ELECTRISCHE GELEIDINGEN. Rijksvoorschriften betreffende — II **280**, 629.

ENGELAND. Vreemde meisjes in — III **717**, 637. *Zie ook*: Groot Brittannië.

ERKENNING. *Zie*: Natuurlijke kinderen.

EXPLOITATIE-COMPAGNIE. *Zie*: Zakboekjes.

FABRIEKEN. Opgaven van — II **282**, 654.

FEESTVIERINGEN. Kosten van — II **223**, 440.

FINANCIEEL BEHEER DER GEMEENTEN II **220**, 436.

FINANCIEELE VERHOUDING TUSSCHEN HET RIJK EN DE GEMEENTEN ENZ. Uitvoering der wet tot regeling der — III **771—775**, 749—758.

FISCALE WETTEN. Toepassing van — II **123**, 284.

FORMAAT van dienstbrieven II **164**, 341; **171**, 346.

FRANKRIJK. *Zie*: Invoer, Krijgsdienst.

GARNISAIRE II **83**, 167.

GASRECHTEN II **283**, 655.

GEBOORTE. Kennisgevingen van — IV **807**, 83; **813**, 91.

GEBOUWEN. Model-register van nieuwe, veranderde of gesloopte — II **127**, 291.

GEDECOREERDEN. Opgaaf van overleden — III **767**, 744.

GEDENKTEEKENEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST II **323**, 754; **327**, 757. Rijks Commissie voor de — II **326**, 756. Onderhoud van — II **329**, 759. *Zie ook*: Loodgieters.

GEDEPUTEERDE STATEN. Instructie voor de — III **761**, 708. Jaarwedden van de leden der — III **762**, 718. Reis- en verblijfkosten van — III **762**, 718.

GELDLEENINGEN DER GEMEENTE II **248**, 566; **249**, 571.

GELDVERZENDING per post. II **167**, 343; **168**, 344.

GEITENFOKKERIJ. Bevordering der — IV **900**, 248.

GEMEENTEAMBTENAREN. *Zie*: Pensioenwet.

GEMEENTE-ARCHIVARISSEN. *Zie*: Archivarissen.

GEMEENTE-ARCHIEVEN. *Zie*: Archieven.

GEMEENTEBEGROOTING. Uitreiking van een exemplaar der — aan den gemeenteontvanger II **229**, 447. Beschikking over den post van onvoorziene uitgaven II **234**, 489. Wijziging der — II **236**, 493. Modellen bij wijziging der — II **237**, 494. Bezoldiging van het personeel der gemeente te brengen onder hoofdstuk I der — II **238**, 498. Model — II **239**, 499. Toelichting bij het model

— II **240**, 536. Toelichting op art. 3d van hoofdstuk VI der — (onderhoud waterleidingen) II **241**, 538. De bijdragen der gemeente aan het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren in uitgaaf te ramen onder art. 2 van hoofdstuk XIII en de bijdragen der ambtenaren aan de gemeente onder art. 13 van hoofdstuk V der ontvangsten II **242**, 538. *Zie ook*: Financieel beheer.

GEMEENTEBESTUUR. In art. 126 der gemeentewet door — Burgemeester en Wethouders te verstaan II **296**, 682. Mutaties in het — II **298**, 683. *Zie ook*: Verkoopingen.

GEMEENTEBETREKKINGEN. Benoemingen van Indische ambtenaren tot — II **284**, 663.

GEMEENTEBEZITTINGEN. Modellen van staten der — II **309**, 701.

GEMEENTE-BORGTOCHTENWET. Model-overeenkomst bedoeld in de artt. 12 en 25 der — II **303**, 694. Zekerheidsstelling door pandovereenkomst art. 37 — II **304**, 695.

GEMEENTE-EIGENDOMMEN. In acht te nemen voorschriften bij verkoop van — II **305**, 697. Bij openbare afkondiging aan de ingezetenen kennis geven van het voornemen tot het vervreemden, bezwaren of verpanden van —. II **306**, 698. Onderhandsche verkoop van — II **310**, 703. Onderhoud van — II **329**, 759. Rijks aandeel ontvangsten van — in verband met schoolbouw. III **624**, 510. *Zie ook*: Gemeentebezittingen, Gemeentegronden, Jacht, Onroerende goederen, Visscherij.

GEMEENTE- EN ARMENGELDEN. Belegging van — II **222**, 439.

GEMEENTEGELDEN. Belegging van — op de Rijkspostspaarbank II **227**, 445.

GEMEENTEGRONDEN. Ingebruikgeving van — II **312**, 705. Bij inzending van raadsbesluiten tot vervreemding van — eene kaart over te leggen, waarop de perceelen zijn aangeduid II **314**, 709. Ontginning van — III **438**, 167.

GEMEENTENAMEN. *Zie*: Plaatsnamen.

GEMEENTEONTVANGER. Taak en werkwijze van den — II **226**, 444. Verantwoording bij aftreding van den — der gesequestreerde gelden II **228**, 446. Uitreiking van een exemplaar der gemeentebegrooting aan den — II **229**, 447. Rijksbetalingen van bedragen hooger dan f 100.— aan —s. II **230**, 448; **231**, 449. Inrichting der boekhouding van de —s. II **232**, 449. Kasopneming bij de —s. II **233**, 461. Jaarwedden —s. II **302**, 685. Instructie van den — II **316**, 712. *Zie ook*: Betalingsstukken.

GEMEENTEREKENING. Aanmerkingen der Rekenkamer op eenige — en II **243**, 539. Geen ontvangsten of uitgaven van wel-

ken aard ook uit de — weg te laten II **244**, 541. Verantwoording der uitgaven voor teekenscholen in de — II **246**, 544. Inrichting der — II **247**, 545. Model — II **247**, 559. *Zie ook*: Financieel beheer.

GEMEENTESTEMPEL. Gebruik van den — II **319**, 719.

GEMEENTEVELDWACHTER. *Zie*: Veldwachter.

GEMEENTEVERSLAG. Model — II **320**, 720. Inzending — II **321**, 752. Toezending uittreksels uit het — voor zooveel betreft de gezondheidspolitie en de begraafplaatsen aan den Hoofdinspecteur voor de volksgezondheid IV **923**, 291.

GEMEENTEWAPENS. II **322**, 753.

GEMEENTEWEGEN. *Zie*: Wegen.

GEMEENTEWEIDE. Onderhandsche ingebruikgeving der — II **312**, 705.

GEMEENTEWET. In art. 126 der — door Gemeentebestuur Burgemeester en Wethouders te verstaan II **296**, 682. Art. 194 der — II **300**, 684. Art. 177 der — IV **907**, 259. Art. 178 der — IV **911**, 263.

GENEESKUNDIGEN. Lijst van — IV **822—824**, 110—111. Toelating van — in grensgemeenten IV **922**, 290. Eedsformulier van — belast met de doodschouw IV **944**, 314. *Zie ook*: Pensioenwet.

GENEESKUNDIGE STATISTIEK. IV **822—824**, 110—111.

GENEESKUNDIGE VERKLARING bij pensionneering van onderwijzend personeel III **692**, 604; **694**, 606.

GENEESMIDDELEN. Taxatie van rekeningen van ten behoeve van armbesturen geleverde — II **28**, 93.

GEPENSIONNEERDEN. Kennisgeving overlijden van — III **671—673**, 578—579; **675**, 582. Inschrijving van — II **57**, 131. III **674**, 580.

GERECHTELIJKE STATISTIEK. II **225**, 442; IV **820**, 102.

GEWICHTEN. *Zie*: Maten en gewichten.

GEZONDHEIDSCOMMISSIEN. Aanbeveling voor leden van — II **332**, 764. Bezoldiging der secretarissen van de — II **333**, 765; **334**, 765. Rijksbijdragen voor de secretarissen der — II **335**, 766. Kosten der — II **336**, 767. Bijwoning van congressen door leden der — II **339**, 769. Rekening der — II **341**, 771. *Zie ook*: Woningwet.

GEZONDHEIDSWET. Uitvoering art. 24, 1e lid der — II **331**, 763. Toepassing art. 6 der — II **337**, 768; **338**, 768; **340**, 770. Uitvoering art. 8, 1e lid der — IV **801**, 68.

GHEEL. *Zie*: Krankzinnigen.

GLOEIKOUSJES. Inrichtingen voor de vervaardiging van — II **352**, 789.

GRATIFICATIEN. Toekenning van — aan onderwijzers III **615**, 496.

GRENSBEWEIDING. Vergunning voor — IV **865**, 158.

GRIEKENLAND. *Zie*: Invoer, Krijgsdienst.

GRIFFIER DER STATEN. Ambtscostuum van dèn — III **759**, 706. Reis- en verblijfkosten van den — III **762**, 718.

GRONDBELASTING. Besluiten tot heffing van opcenten op de hoofdsom der — in viervoud in te zenden II **72**, 152. De verordening tot invordering der gemeentelijke opcenten op de hoofdsom der — in enkelvoud op te maken II **72**, 152. Voor 1 November vaststellen de heffing der gemeentelijke opcenten op de — II **94**, 182. Formulier voor de beëediging van deskundigen genoemd in de artt. 17 en 18 der wet op de — II **125**, 286. Uitvoering der wet op de — II **126**, 287; **127**, 289. Ambtstitels ambtenaren voor den dienst der — II **128**, 292. Kosten van hermeting en herschatting ingevolge de wet op de — II **129**, 292. Ontheffing van — II **130**, 293. — in verband met onbewoonbaarverklaring II **131**, 294. Toezicht voor de — op de woeste gronden, geene buiten-, moeras- of broekgronden zijnde II **132**, 294. Voldoening van — en personeele belasting der gemeente II **221**, 439. *Zie ook*: Gebouwen, Opcenten.

GROOT-BRITTANNIË. *Zie*: Krijgsdienst.

GYMNASTIEK. Opleiding van voorgangers in de — III **652**, 553.

HAGELSLAG. III **439**, 175.

HANDELSREKENEN. *Zie*: Boekhouden.

HAND- EN SPANDIENSTEN. *Zie*: Belasting.

HEERBANEN. *Zie*: In- en uitvoer.

HEIDEBRANDEN. Maatregelen tegen het overslaan van — II **155**, 333.

HEIDEGRONDEN. Ingebruikgeving van — II **312**, 705.

HEIDEMAATSCHAPPIJ. Vergunning aan de Ned. — tot het vervaardigen van kopiëen van kadastrale gemeenteplans III **390**, 16.

HERHALINGSOEFENINGEN militieplichtigen III **525**, 337; **526**, 338; **528**, 339. *Zie ook*: Militiewet, Verlofgangers der militie.

HERHALINGSONDERWIJS. III **644**, 534. Rijksbijdrage — III **645**, 539. *Zie ook*: Pensioensgrondslag.

Herstemming. *Zie*: Verkiezingen.

HERIJK. *Zie*: Maten en gewichten.

HINDERWET. Toepassing art. 5 der — II **342**, 773; **343**, 777; **346**, 778 en **356**, 795. Toepassing art. 6, al. 1 der — II **344**, 776. Beslissingen ten opzichte

van inrichtingen voor de — opgericht II **348**, 780. Uitvoering art. 15 der — II **349**, 736. Uitvoering — en veiligheidswet II **351**, 788. Beroepen in zake de — II **353**, 790. Toepassing art. 24 der — II **354**, 792. Interpretatie art. 7 der — II **355**, 794. — en stoomwet II **357**, 796. Bij het uitreiken van vergunningen krachtens de — daarvan kennis te geven aan de betrokken districtshoofden voor het stoomwezen IV **828**, 115. *Zie ook*: Gloeikousjes, Lompenmagazijnen, Ontplofbare stoffen, Steen- en veldovens, Windmolens.

HOLLANDSCHE IJZEREN SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ. Vrij vervoer voor behoeftige repatrieerende Nederlanders op de — II **32**, 98.

HONDENBELASTING. Besluit tot heffing eener — in triplo in te zenden II **72**, 152.

HONDSDOLHEID. Uitvoering — wet II **359**, 798; **360**, 799; **362**, 802. Spoedig bericht over gevallen van — II **361**, 801. Toepassing art. 3 der — wet II **363**, 803. Opzending van aan — lijdende of verdachte dieren II **365**, 806. Vermoedelijke gevallen van — II **366**, 808. Schikking met België in zake — II **368**, 810. *Zie ook*: Muilkorf.

HOOFDELIJKE OMSLAG. Besluit tot heffing van een — in drievoud, verordening op de invordering in enkelvoud in te zenden II **72**, 152. Besluiten tot nadere regeling van den — II **81**, 162. Kohieren van den — in enkelvoud ter goedkeuring zenden II **84**, 168. Voorschriften betr. het opmaken van kohieren en de regeling van den — II **85**, 169; **89**, 172; **91**, 177; **92**, 180. Aanslag van minderjarigen in den — II **86**, 170. Kohieren van den — tijdig ter goedkeuring zenden II **87**, 171. Invordering van — II **88**, 172. Geen voorrang der gemeente bij invordering van — II **90**, 176. Model - kohier van den — II **91**, 177. Collectieve aanslagen in den — II **92**, 180. Toelichting bij raadsbesluiten tot verhooging van den — II **93**, 181. — bij toepassing art. 53 der wet op het lager onderwijs III **636**, 526.

HOOGER ONDERWIJS. *Zie*: Bijzondere scholen voor hooger onderwijs.

HUISHOUDSCHOLEN. *Zie*: Volkskook- en huishoudscholen.

HUIZENVERNUMMERING. Opgaaf van — aan de Monumentencommissie. II **330**, 762.

HUWELIJK. Toestemming tot het aangaan van een — door militairen II **197**, 380. Uitvoering der verdragen tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het — enz. II **198**, 382. — sbevoegdheid van Belgen II **205**, 400. — en van bij de militie ingelijfden III **474**, 241.

IDIOTEN. *Zie*: Krankzinnigen.

INDISCHE AMBTENAREN. *Zie*: Gemeentebetrekkingen.

IN- EN UITVOER. Heerbanen voor den — van goederen II **138**, 302.

INGEZETENSCHAP. Wet tot voorziening in het — voor toepassing der Militiewet III **584**, 452.

INKWARTIERING. Uitbetaling der schadevergoeding wegens — III **465**, 228. Toepassing art. 13 der — swet III **467**, 230. — splichtigheid van in Nederland gevestigde burgers van de Vereenigde Staten van Mexico III **470**, 235. Idem van Rumenië en Liberia III **471**, 236; **472**, 238. — splichtigheid van in Nederland gevestigde onderdanen van Montenegro III **480**, 254. Toepassing — swet III **483**, 284.

INLEGERING VAN KRIJGSLIEDEN. *Zie*: Garnisaire.

INLIJVING VAN MILITIEPLICHTIGEN. Kosten van geleide bij de — III **506**, 309; **508**, 313. Vrijstelling en — III **507**, 310. Kosten — III **535**, 346.

INSCHRIJVINGSREGISTER van den landstorm III **556**, 397.

INSPECTEUR VAN HET LAGER ONDERWIJS. *Zie*: Schooltoezicht.

INSPECTIE VOOR DE LICHAMELIJKE OPVOEDING III **653**, 555.

INSTELLINGEN VAN WELDADIGHEID. Opgaaf der veranderingen in de lijst der — II **34**, 101. Bedrag der gelden onder de kerkelijke bijzondere en gemengde — verdeeld II **41**, 114. Subsidiën aan — II **48**, 122. *Zie ook*: Pensioenwet.

INSTRUCTIE voor de Rijkslandbouw- en Rijkstuinbouwleeraren III **442**, 183. — voor Gedeputeerde Staten III **761**, 708.

INUNDATIËN. Uitvoering der wet regelende het in gebruik nemen van eigendom ten behoeve van militaire — III **475**, 243.

INVOER. Verboden — van vleesch II **139**, 303. — van bloembollen in Spanje II **272**, 617; **273**, 618. — van bloembollen in de tot de Berner Conventie toegetreden rijken vrij II **274**, 618. — van bloembollen in Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, Zwitserland, Luxemburg, Frankrijk, België, Portugal II **275**, 619. — van bloembollen in België II **276**, 619. — van planten in Griekenland **278**, 621. Benadering van slachtvee bij — IV **862**, 154. Verboden — van levend vee uit het buitenland IV **863**, 155. Verboden — van varkens IV **864**, 157. Voorwaarden voor den — van in den vreemde geweigerd vee IV **867**, 166. —, uitvoer en vervoer van gestorven vee IV **869**, 170. — en doorvoer van artikelen afkomstig van vee IV **870**, 171. *Zie ook*: In- en uitvoer.

INVOERRECHTEN EN ACCIJNSEN. Verlenging der termijnen bij documenten der — II **135**, 298; **136**, 300. *Zie ook*: In- en uitvoer.

ISOLATOREN. Vernieling van — op de rijkstelegraaflijnen III **709**, 630.

ITALIË. *Zie*: Krijgsdienst, Militieplicht.

JACHT op gemeente-eigendommen II **370**, 813. Reglement op de uitoefening der — en de afpaling van eendenkooien II **375**, 820. *Zie ook*: Schadelijk gedierte.

JACHTAKTEN. Verleenen van — aan vreemdelingen II **372**, 815.

JACHTOVERTREDINGEN. Personen bevoegd tot het constateeren van — II **369**, 812. Van — aan de burgemeesters kennis te geven II **371**, 813.

JAPAN. *Zie*: Militieplicht.

JEUGDIGE PERSONEN. *Zie*: Duitschland.

JOURNAAL. Model — van den gemeente-ontvanger II **232**, 449. Model — van den penningmeester van een waterschap IV **980**, 477.

KADASTRALE GEMEENTEPLANS. De — niet op te plakken III **383**, 10. Vergunning aan de Ned. Heidemaatschappij tot het vervaardigen van kopieën van — III **390**, 16.

KADASTRALE GEMEENTESTUKKEN. Raadpleging der — III **377**, 1; **380**, 7; **387**, 14; **388**, 14. Afgifte van uittreksels uit de — III **378**, 4; **379**, 6. Bijwerking der — III **381**, 8; **382**, 9; **384**, 11. Vernieuwing van — III **385**, 12; **386**, 13.

KASOPNEMING bij de gemeenteontvangers II **233**, 461. — bij de penningmeesters van waterschappen IV **976**, 466.

KEETEN OP GRIEND- EN BUITENGRONDEN IV **1011**, 649. *Zie ook*: Woningwet.

KENNISGEVINGEN. Openbare — II **294**, 679.

KERKELIJKE STAAT. *Zie*: Krijgsdienst.

KEURINGSRAAD. Niet verschijnen van lotelingen voor den — III **487**, 288.

KEURING VAN LOTELINGEN. III **484**, 286. Kwade praktijken bij de — III **485**, 287; **486**, 288.

KIESDISTRICTEN. *Zie*: Kiezerslijst, Stemdistricten.

KIESWET. Uitvoering van eenige bepalingen der — III **394**, 19. Uitvoering art. 2 voorlaatste en laatste lid der — III **395**, 25. Toepassing art. 8 der — III **397**, 73. Uitvoering van de artt. 86 en 91 der — III **400**, 99. Uitvoering van de artt. 13 en 20 der — III **401**, 100. Kosten voortvloeiende uit art. 50 der — III **402**, 102. Uitvoering der — in verband met de wijzigingen daarin bij de wet van 8 Dec. 1900 S. nr. 208 gebracht III **403**, 103. Uitvoering art. 93, 3e lid der — III **404**, 105. Uitvoering art. 80 der — III **406**, 110. *Zie ook*: Kiezers, Stembiljetten, Stemdistricten, Stemlokalen.

KIEZERS. Staat der — bedoeld bij de circ. van den Commissaris des Konings van 23 Mei 1901 A nr. 1 (bijbl. nr. 62) III **405**, 106.

KIEZERSLIJST. Aanvulling der aanteekening omtrent de kies- en stemdistricten III **398**, 74. *Zie ook*: Kieswet.

KLEEDING van militie- en landweerplichtigen III **533**, 344. *Zie ook*: Landweer, Ondergoed.

KOEPOKINENTING. *Zie*: Vaccinatie.

KOEPOKSTOF. Verstrekking van — IV **951**, 323.

KOOIUITRUSTING. Opgaaf — van zeemiliciens III **542**, 409.

KOOK- EN HUISHOUDSCHOLEN. *Zie*: Volkskook- en huishoudscholen.

KORTING OP PENSIOEN. *Zie*: Pensioenwet.

KOSTEN IN ZAKE DE MILITIE. III **535**, 346; **536**, 348. Mededeeling welke — komen ten laste van het Departement van oorlog, van het Departemet van Marine en van het Departement van Binnenlandsche Zaken III **536**, 346.

KRANKZINNIGEN. Uitvoering der wet tot regeling van het staatstoezicht op — III **408**, 113. Toepassing art. 14 der — wet III **409**, 114. Beëindiging van gezinsverpleging van — III **410**, 114. Tijdige vervulling van formaliteiten, zoodat de opneming van — in gestichten niet wordt vertraagd III **411**, 115. Vervoer van — III **412**, 116; **418**, 142; **419**, 142; **423**, 146; **428**, 159. Toepassing van art. 3, der — wet III **413**, 117. Rijksbijdragen in de kosten der verpleging van — III **414**, 117; **416**, 130; **420**, 143. Verpleging van — in de kolonie te Gheel III **415**, 129. Kostelooze opneming van — in de Psychiatrische kliniek III **417**, 134. Overbrenging van zieke — IV **419**, 142. Statistiek — wezen III **421**, 143. Verantwoording van aandeel van rijk en provincie in vergoeding van verpleging van arme — III **422**, 145. Overbrenging van — naar de gestichten Voorburg en Reinier van Arckel III **423**, 146. Bewijzen van onvermogen voor — III **424**, 147. — buiten gestichten verpleegd III **425**, 148; **426**, 150. Woonplaats van armlastige — III **427**, 152; **429**, 159.

KRIJGSDIENST. Namen der Staten waar Nederlanders niet aan vreemden krijgsdienst zijn onderworpen of het beginsel van wederkeerigheid is aangenomen III **464**, 228. Verplichting tot — in het Duitsche Rijk III **477**, 251. *Zie ook*: Militieplicht.

KUNSTWEGEN. *Zie*: Wegen.

LAGER ONDERWIJS. Uitvoering art. 15ª der wet op het — III **613**, 494; **614**, 495. Uitvoering art. 38 der — wet III **618**, 498. Declaratiën kosten — III **626**, 512. id. 25% III **628**, 513. Declaratiën rijksvergoeding — III **627**, 512. Rijksbijdrage voor bijzonder — III **629**, 514; **630**, 517. Toepassing art. 24 en 45 (thans art. 48) wet — III **631**, 520. Rijksbijdrage tijdelijke

onderwijzers bij het — III **632**, 522; **634**, 524. Bijdrage art. 48 der wet op het — ingeval van langdurig verlof III **633**, 523. Ontheffing bedoeld in art. 48, 5e lid der — wet III **635**, 525. Hoofdelijke omslag bij toepassing art. 53 wet — III **636**, 526. — Rijksbijdrage onderwijzersjaarwedden III **637**, 527. Toepassing art. 24 wet — III **638**, 529. Uitvoering art. 49 — wet III **644**, 534. Art. 41 der — wet III **684**, 598. Toepassing art. 43 3e lid der — wet III **698**, 612; **701**, 615. Toepassing art. 53 der wet op het — III **776**, 762. *Zie ook*: Maten en gewichten.

LANDBOUW. Verzameling van gegevens betreffende den — III **433**, 163.

LANDBOUWLEERAREN. Instructie voor de Rijks — III **442**, 183.

LANDBOUWVERSLAG. Samenstelling van het — III **434**, 164. *Zie ook*: Oogstoverzicht.

LAND- EN TUINBOUWONDERWIJS. Provinciaal subsidie in de kosten van — III **610**, 490.

LANDSTORM. Bescheiden — wet en verlofgangersregister der landweer III **555**, 396. Gegevens voor invulling van het inschrijvingsregister van den — III **556**, 397. Vrijstelling van opkomst voor den werkelijken dienst bij den — III **557**, 398.

LANDVERHUIZERSSTATISTIEK. IV **798**, 28.

LANDWEER. Uitvoering van de eerste vier hoofdstukken der — wet III **544**, 371. Uitvoering art. 15, 2e lid der — wet III, **545**, 375. Naleving van het bepaalde in § 35 der — instructie III **546**, 377. Toelichting op art. 11 der — wet III **547**, 378; **548**, 380. Kleeding, wapenen, ledergoed en uitrusting van de — III **549**, 381; **550**, 384; **552**, 392. Opkomst onder de wapenen in geval van oorlog bij de — III **551**, 390. Inlevering van militaire rijksgoederen door — verlofgangers III **552**, 392. Maatkleedingstukken bestemd voor — plichtigen III **553**, 395. Art. 15, 2e lid der — wet III **554**, 396. Verlofgangersregister der — III **555**, 396.

LEDERGOED. *Zie*: Landweer.

LEERPLICHT. Art. 18 der — wet III **639**, 530. Uitvoering der — wet III **640**, 531; **641**, 532. Toepassing art. 22 der — wet III **642**, 533; **643**, 533.

LEGALISATIE van stukken van en voor België II **186**, 362. Aanneming van stukken voorzien van de — van een Belgischen vrederechter II **187**, 363. — van stukken door gezanten bij het Nederlandsche Hof III **444**, 190. Uit andere rijken afkomstige stukken die — behoeven aan het Dept. van Buitenlandsche Zaken in te zenden III **445**, 190. — van herkomstbewijzen van ten uitvoer bestemd vee III **446**, 191. — van ongezegelde stukken III **447**, 191.

LEGATEN. Machtiging tot het aanvaarden van — III **448**, 193.

LEGER. *Zie*: Bewijzen van voldoening aan de militie, Buitenlandsch verlof, Buitenlandsche Zeevaart, Dienstreizen, Herhalingsoefeningen, Inkwartiering, Inlijving, Keuring, Kleeding, Kosten, Krijgsdienst, Landstorm, Landweer, Loting, Manoeuvres, Militaire kleeding, Militairen, Militaire tucht, Militiebesluit, Militieplicht, Militieraden, Militiewet, Ondergoed en schoeisel, Opkomst onder de wapenen, Oproeping miliciens-verlofgangers, Reserve-kader, Veeartsenijkundige politie, Vergoeding, Verlofgangersregister, Voorgeoefendheid, Vrijstelling, Zeemiliciens.

LEGER DES HEILS. Rangschikking van afdeelingen van het — op de lijst bedoeld in art. 3 der Armenwet II **36**, 103.

LEGES. Heffing van — ter plaatselijke secretarie II **102**, 202; **103**, 205. Model-heffings- en model-invorderingsbesluit van voormelde — II **103**, 205. De besluiten tot heffing van — ter secretarie in drievoud, de verordening op de invordering in enkelvoud in te zenden II **103**, 205. Voor het afgeven van bewijzen bedoeld in art. 126 nr. 6 B. W. geen — te heffen II **104**, 208. Heffing van — ter provinciale Griffie II **117**, 274. Heffing — van machtigingen tot het schieten van schadelijk gedierte II **374**, 820.

LEGGER. Model voor de — s der hectarentalen bedoeld in art. 78 van het waterschapsreglement IV **978**, 475; **979**, 477. Modellen van de — s der waterleidingen IV **986**, 529. Model voor het opmaken van den — der waterkeeringen IV **993**, 569. — der waterkeeringen in onderhoud en beheer bij de provincie Noordbrabant IV **994**, 573. Model voor het opmaken der — s van de openbare wegen en voetpaden IV **1000**, 627.

LEVENSBEROOVINGEN. Statistiek der — IV **821**, 103.

LIBERIA. *Zie*: Inkwartiering, Militieplicht.

LICHAMELIJKE OPVOEDING. Instelling eener Inspectie voor de — III **653**, 555.

LICHTMISPEGGE III **449**, 195.

LOMPEN. *Zie*: Verklaringen van oorsprong.

LOMPENMAGAZIJNEN. Oprichting van — II **347**, 779.

LOODGIETERS. Werkzaamheden van — bij monumenten van geschiedenis en kunst II **328**, 758.

LOTERIJ. Alcoholhoudende dranken als — prijzen. III **450**, 196. Koek — en III **451**, 197.

LOTING voor de militie en misbruik van sterken drank III **502**, 306; **503**, 307. Kosten in verband met het bijwonen der — voor de militie III **535**, 346.

LUCHTSCHEPEN. Wering van vreemde — III **481**, 256.

LUCIFERS. Onderzoek van — III **706**, 628.

LUXEMBURG. *Zie*: Invoer.

LIJKENHUIZEN. Inrichting van — II **69**, 14.

MAANDSTATEN van voor het Rijk gedane ontvangsten II **254**, 579.

MAKELAAR. Vereenigbaarheid der betrekking van — met die van raadslid II **290**, 671.

MANOEUVRES. Vergoeding schade bij — III **543**, 362.

MARINE. *Zie*: Buitenlandsche Zeevaart, Kooiuitrusting, Oorlogsmarine, Passen, Zeemacht.

MARKTEN. Lijst der — in Noord-brabant III **452**, 198.

MARKTGELD II **95**, 183; **96**, 184.

MATEN EN GEWICHTEN. IJk van — III **453**, 215. Gebruik der systematische namen van — III **454**, 215; **455**, 216; **456**, 217. Gebruik van — bij het lager onderwijs III **457**, 219. Mededeeling aan de stationschefs van het tijdstip van ijk en herijk van — III **458**, 220. Localen voor het verrichten van den ijk en herijk der — II **459**, 221; **461**, 224.

MEDISCHE POLITIE. *Zie*: Gemeente-verslag, Volksgezondheid.

MEISJES Bescherming van — III **717**, 637; **718**, 638; **723**, 646.

Zie ook: Duitschland, Engeland, Vrouwen.

MEXICO. *Zie*: Inkwartiering, Militieplicht.

MIDDELEN VAN VERVOER. Tarieven van openbare — III **462**, 225. Jaarlijksche opgaaf betreffende — III **463**, 225.

MIGRATIE-STATISTIEK IV **815**, 97; **818**, 101.

MILITAIRE INUNDATIËN. *Zie*: Inundatiën.

MILITAIRE KLEEDINGSTUKKEN. *Zie*: Portvrijdom.

MILITAIREN. *Zie*: Bewijzen van goed gedrag, Huwelijk, Wapenen.

MILITAIREN BIJSTAND. Voorschrift betr. — III **482**, 256.

MILITAIRE TUCHT. Mededeeling aan dienstplichtigen van het staan onder — III **509**, 314.

MILITAIR PENSIOEN. *Zie*: Voorschotten op pensioenen.

MILITIE. *Zie*: Bewijzen van voldoening aan de militie, Buitenlandsch verlof, Buitenlandsche Zeevaart, Dienstreizen, Herhalingsoefeningen, Inkwartiering, Inlijving, Keuring, Kleeding, Kosten, Krijgsdienst, Landstorm, Landweer, Loting, Militaire kleeding, Militairen, Militaire tucht, Militiebesluit II, Militieplicht, Militiewet, Ondergoed en schoeisel, Opkomst onder de wapenen, Oproeping miliciens-verlofgangers, Reserve-kader, Vergoeding,

Verlofgangersregister, Voorgeoefendheid, Vrijstelling, Zeemiliciens.

MILITIEBESLUIT II. Opgave model C voorgeschreven bij art. 35 sub a van het — III **566**, 415.

MILITIEPLICHT van vreemdelingen III **469**, 232; **470**, 235. — van in Nederland gevestigde burgers der Vereenigde Staten van Mexico III **470**, 235. Idem van Rumenië en Liberia III **471**, 236. Overeenkomst tusschen Nederland en België aangaande — van wederzijdsche onderdanen III **473**, 239. — van in Nederland gevestigde onderdanen van Montenegro III **480**, 254. *Zie ook*: Nalatige militieplichtigen.

MILITIERADEN. Kosten zittingen — III **535**, 346.

MILITIEWET. Art. 15, 1° der — III **478**, 253. Art. 32 en art. 84 der — III **495**, 295. Art. 111 en 123 der — III **519**, 329. *Zie ook*: Ingezetenschap.

MILTVUUR. Maatregelen ingeval van vermoeden van — bij in nood geslacht of gestorven vee IV **854**, 45. Schadeloosstelling voor huiden van vee aan — gestorven IV **877**, 202.

MINISTERIE van Binnenlandsche Zaken. *Zie*: Departement van Binnenlandsche Zaken, Dienstbrieven. — van Marine *Zie*: Kosten. — van Oorlog. *Zie*: Declaratiën, Kosten.

MOLLENVANGST III **443**, 188.

MOND- EN KLAUWZEER. Bestrijding van — IV **859**, 152; **861**, 153. Inroeping militaire hulp bij — IV **860**, 153; **878**, 204. Verkoop van wachthuisjes na het heerschen van — IV **880**, 207.

MONTENEGRO. *Zie*: Militieplicht, Inkwartiering.

MONUMENTEN. *Zie*: Gedenkteekenen van geschiedenis en kunst.

MOTOR- EN RIJWIELREGLEMENT III **568**, 420; **570**, 430; **573**, 439.

MOTOR- EN RIJWIELWET. Uitvoering der — III **568**, 420; **570**, 430; **575**, 441; Art. 4 der — III **569**, 429. Toepassing artt. 7 en 8 der — III **571**, 435. Naleving art. 9, eerste lid sub 1° III **572**, 437. Wijziging der — 1908. III **574**, 439. Model waarschuwingsborden — III **575**, 441; **576**, 442; **577**, 443.

MOTORKENTEEKENBESLUIT. III **572**, 437.

MUILKORF. Model — ingevolge de hondsdolheidwet II **358**, 797; **364**, 805; **367**, 809. Model — bedoeld in art. 36 van het politie-reglement op de wegen III **579**, 444.

MUNT. *Zie*: Pasmunt.

MUTATIES in het personeel der gemeentebesturen. *Zie*: Gemeentebestuur. — onderwijzend personeel. *Zie*: Pensioensbijdragen.

NALATIGE MILITIEPLICHTIGEN. Verzekerde bewaring van — III **476**, 244.

NATIONALITEITSBEWIJZEN. Art. 138 B. W. in verband met de afgifte van — III **582**, 448. Arbeiders uit te noodigen niet zonder — naar Duitschland te gaan III **587**, 456. De — moeten betrouwbare gegevens bevatten III **588**, 456. Vestigingsverdrag met Duitschland en — III **591**, 458; **592**, 464. Model — III **591**, 462. Maandelijksche opgaaf der afgegeven — III **593**, 465. Misbruik van — III **595**, 467. Zegelen van — III **596**, 469. Model der — en herinnering III **599**, 474. De aanvragen van consulaire ambtenaren om — door te zenden aan den Commissaris der Koningin III **600**, 478. Nieuw model voor de aanvrage om — door consulaire ambtenaren III **601**, 479.

NATUURLIJKE KINDEREN. Erkenning van — II **201**, 393.

NEDERLANDERSCHAP. Kennisgevingen bedoeld bij de artt. 6—10 en bij de overgangsbepaling der wet op het — en het ingezetenschap III **581**, 447; **582**, 448; **586**, 455; **589**, 457; **590**, 458; **597**, 470. Art. 7 der wet op het — III **585**, 454. Uitvoering der wet op het — III **586**, 455. Herkrijging — III **594**, 466. *Zie ook*: Ingezetenschap, Nationaliteitsbewijzen.

„NEDERLAND", Vereeniging. *Zie*: Arbeiders.

NONVLINDERPLAAG. III **440**, 175.

NOORWEGEN. *Zie*: Burgerlijke Stand.

NUTTIGE DIEREN. *Zie*: Bescherming van diersoorten.

ONBEZOLDIGD RIJKSVELDWACHTER. *Zie*: Rijksveldwachter.

ONDERGOED EN SCHOEISEL. Dragen van eigen — door militieplichtigen III **534**, 345.

ONDERSTAND. Terugbetaling — aan behoeftige Russen II **29**, 95. — aan behoeftige repatrieerende Nederlanders II **32**, 98. Regeling vergoeding — met Duitschland II **33**, 99; **35**, 102.

ONDERWIJZERS. Toekenning van gratificatiën aan — III **615**, 496. Betaling zegel, mandaten — jaarwedden III **616**, 497. Indiensttreding van —, die elders werkzaam zijn III **619**, 499. *Zie ook*: Dienststaten, Geneeskundige verklaringen, Lager onderwijs, Pensioensbijdragen, Wachtgelden.

ONDERZOEK IN ZAKE VOORGEOEFENDHEID VAN MILITIEPLICHTIGEN III **504**, 307; **505**, 308.

ONGEVALLENWET. Verplichtingen uit art. 64 der — III **647**, 544. Uitkeering in verband met par. 18 der Duitsche — III **648**, 544.

ONROERENDE GOEDEREN. In raadsbesluiten tot verkoop van — te vermelden den termijn binnen welken de verkoop zal geschieden II **307**, 700. Voorwaarden van den openbaren verkoop van — II **308**, 700; **311**, 704; **313**, 709.

ONTEIGEND VEE. Onderhandsche verkoop van vleesch en huiden van — slechts bij volstrekte noodzakelijkheid IV **874**, 179. Rekening en verantwoording wegens verkoop van — en voorwerpen IV **883**, 209.

ONTEIGENING. Plaatsing van aankondigingen ter zake van — III **649**, 547. — bij veeziekten IV **874**, 179; **882**, 208; **883**, 209. — bij besmettelijke ziekten zoo weinig mogelijk toe te passen IV **924**, 292; **930**, 298. *Zie ook*: Besmettelijke ziekten.

ONTGINNING van gemeentegronden III **438**, 167.

ONTPLOFBARE STOFFEN. Bewaarplaatsen voor — II **350**, 787. Vervoer van — III **650**, 548. *Zie ook*: Buskruit.

ONTSMETTINGSREGULATIEF. K. B. van 9 Juni 1885 S. nr. 125. IV **847**, 138.

ONTSMETTING. Verklaringen van — bij veeziekten IV. **888**, 214. — van besmette of van besmetting verdachte voorwerpen IV **924**, 292.

ONTVANGERS. *Zie*: Gemeenteontvangers, Rijksontvangers.

ONVERMOGEN. *Zie*: Verklaringen van onvermogen.

ONVOORZIENE UITGAVEN. *Zie*: Gemeentebegrooting.

OOGSTOVERZICHT. III **433**, 163.

OORLOGSMARINE. Aanduiding — III **564**, 411.

OORSPRONG. *Zie*: Verklaringen van oorsprong.

OOSTENRIJK. *Zie*: Invoer, Krijgsdienst, Militieplicht.

OPCENTEN. Uitkeering der — op de Rijks directe belastingen II **218**, 430. Afgifte en viseering van blanco uitkeeringsstaten betreffende — II **219**, 435. *Zie ook*: Grondbelasting, Personeele belasting.

OPKOMST ONDER DE WAPENEN met spoed III **531**, 342; **532**, 343. — in geval van oorlog bij de landweer III **551**, 390.

OPROEPING MILICIENS-VERLOFGANGERS. III **516**, 324.

OPROEPINGSBRIEVEN. *Zie*: Verkiezingen.

OPVOEDINGSGESTICHTEN. Onderzoek naar voormalige verpleegden in 's Rijks — III **716**, 636.

OPZICHTERS VAN DEN PROVINCIALEN WATERSTAAT. *Zie*: Provinciale Waterstaat.

ORANJE-VRIJSTAAT. *Zie*: Militieplicht.

OUDHEIDKUNDIGE OPGRAVINGEN II **324**, 754; **325**, 755.

OVEREENKOMSTEN. Vertegenwoordiging der gemeente bij het sluiten van — III **656**, 561. *Zie ook*: Secretaris, Verpachtingen.

OVERLIJDEN. Afgifte verklaringen van — IV **800**, 65; **804**, 80. Kennisgevingen van — IV **813**, 91. *Zie ook*: Sterflijsten.

OVERNACHTEN BUITEN DE KAZERNE van militieplichtigen III **542**, 360.

PAARDENFOKKERIJ. Toezicht op de naleving der wet op de — IV **894**, 235; **895**, 235.

PAARDEN VAN HET LEGER. *Zie*: Veeartsenijkundige politie.

PANDHUISWET. Uitvoering — III **658**, 565.

PARADES op Zondag III **430**, 161.

PASMUNT. Voorziening in de behoefte aan — III **580**, 446.

PASPOORTEN. Afgifte van binnenlandsche — III **659**, 567; **660**, 567; **663**, 571. Buitenlandsche — III **664-666**, 572-573; Buitenlandsche paspoorten (Rusland) III **664**, 572; **666**, 573. Kosten buitenlandsche — III **665**, 572. Buitenlandsche — (Portugal) III **667**, 573. id. (Perzië) III **668**, 574. Id. (Turksche Rijk) III **669**, 574. Nationaliteit der aanvragers van buitenlandsche — III **670**, 576. *Zie ook*: Reis- en verblijfpassen.

PASSEN van schepelingen III **563**, 410.

PENNINGMEESTERS VAN WATERSCHAPPEN. Voorschriften betreffende de boekhouding der — IV **980**, 477.

PENSIOENEN. *Zie*: Provinciale Waterstaat.

PENSIOENSBIJDRAGEN voor onderwijzers III **680**, 589; **683**, 591; **688**, 599; **693**, 605; **695**, 608; **702**, 616. — van de belooning wegens het geven van herhalingsonderwijs III **685**, 594. — voor onderwijzers bij overgang van bijzonder naar openbaar onderwijs III **690**, 602. Mutaties lager onderwijs en — III **691**, 603. Inhouding der — na overlijden van onderwijzers III **696**, 609.

PENSIOENSGRONDSLAG gemeenteambtenaren III **678**, 587. — onderwijzers III **684**, 594; **693**, 605; **698**, 612; **701**, 615.

PENSIOENWET. Intrekking van de artt. 24 en 25 der Burgerlijke — en herplaatsing van gewezen militairen in pensioengerechtigde betrekkingen III **676**, 583. Aanwijzing ingevolge art. 4, 2e lid der — voor de gemeenteambtenaren, van geneeskundigen belast met het geneeskundig onderzoek III **677**, 584. Ambtenaren bij openbare instellingen van weldadigheid als gemeenteambtenaren te beschouwen in den zin der — voor de gemeenteambtenaren III **679**, 588. Korting op pensioen ingevolge art. 25 der Burgerlijke — III **689**, 600; **697**, 610. Uitvoering Burgerlijke — III **700**, 613. *Zie ook*: Dienststaten, Geneeskundige verklaringen, Voorschotten op pensioen, Weduwenwet.

PERSONEEL DER GEMEENTE. *Zie*: Gemeentebegrooting.

PERSONEELE BELASTING. Besluiten tot heffing van opcenten

op de hoofdsom der — in quadruplo in te zenden II **72**, 152; **82**, 167. De verordening tot invordering der gemeentelijke opcenten op de hoofdsom der — in enkelvoud op te maken II **72**, 152; **82**, 167. Besluiten tot nadere regeling der gemeente-opcenten op de — II **81**, 162. Voor 1 November vaststellen de heffing der gemeente-opcenten op de — II **94**, 182. Opgaven der bevolking ter uitvoering der wet op de — II **133**, 295; **134**, 297. Voldoening van grond- en — der gemeente II **221**, 439. *Zie ook*: Opcenten.

PERZIË. *Zie*: Militieplicht.

PHOSPHORLUCIFERSWET III **706**, 628.

PLAATSELIJKE BELASTINGEN. *Zie*: Belastingen.

PLAATSELIJKE VERORDENINGEN. Uitvoering der wet van 31 Aug. 1853 S. nr. 83 tot verzekering der uitvoering van — IV **906**, 258. *Zie ook*: Gemeentewet (art. 177), Strafverordeningen.

PLAATSNAMEN bij toegangswegen II **315**, 711.

PLANTENINRICHTINGEN. Onderzoek van — II **277**, 620.

PLANTRECHT. *Zie*: Recht van beplanting.

POKKEN. Jaarverslag — IV **946**, 315. *Zie ook*: Vaccinatie.

POLDERBELANGEN. *Zie*: Volksgezondheid.

POLDERWEGEN. *Zie*: Wegen.

POLITIE. Kosteloos vervoer van — beambten met spoortrein III **707**, 629; **708**, 629. Opgaven betreffende het — personeel III **714**, 634. Onderzoek naar voormalige verpleegden in 's Rijks-opvoedings-gestichten door — beambten III **716**, 636. Sollicitatie van militie- en landweerplichtigen naar eene betrekking bij de — III **719**, 640. Bezoek van herbergen door — beambten III **724**, 651. Gediplomeerd — personeel III **737**, 674.

POLITIE-REGLEMENT OP DE WEGEN IN NOORDBRABANT 1904 IV **999**, 603 *Zie ook*: Muilkorf.

POLITIEVERORDENINGEN. *Zie*: Strafverordeningen.

PORTUGAL. *Zie*: Invoer, Krijgsdienst, Militieplicht.

PORTVRIJDOM. Misbruik van — III **741**, 678; **748**, 686; **753**, 689; **754**, 690. — voor de briefwisseling tusschen de gemeentebesturen onderling III **742**, 678. — **743**, 679. Geen — voor de stukken van hen, die pro deo wenschen te huwen III **743**, 679. — voor toezending van bewijzen van voldoening aan of ongehoudenheid tot de militie III **743**, 679. — voor getuigschriften wegens woonplaatsverandering III **743**, 681. — voor overmaking van ingevorderde zegel- en legesgelden III **748**, 682. — voor de briefwisseling voortvloeiende uit de toepassing van

art. 108 en 109. B.W. III **744**, 682. — voor de aanvragen en toezending van verhuisbiljetten en de briefwisseling daarop betrekking hebbende III **744**, 682. Geen — voor de verzending van militaire kleedingsstukken III **746**, 683. Kon. besl. van 19 December 1892 ter uitvoering van art. 24 der wet van 15 April 1891 (S. nr. 87) betreffende — III **747**, 684. — in verband met de leerplichtwet III — **750**, 687. — voor de verzending van stukken van en naar de Departementen van algemeen bestuur III **751**, 688. Geen — voor de briefwisseling van gemeenteontvangers III **752**, 689. — voor militieregisters III **755**, 691. — voor verzending van pakketten met blancomaterieel III **756**, 691. Briefwisseling over armwezen III **757**, 692. *Zie verder de lijst onder nr.* 758.

POSTDUIVENDIENST. Rijks — III **541**, 357.

PRESENTIEGELD. *Zie*: Provinciale Staten, Wethouders.

PROCESSEN-VERBAAL VAN KASOPNEMING. *Zie*: Kasopneming.

PROVINCIAAL VERSLAG. Model voor het — III **766**, 738.

PROVINCIALE GRIFFIE. *Zie*: Ambtenaren.

PROVINCIALE STATEN. Ambtscostuum van de leden der — III **759**, 706. Adressen enz. aan de — gericht uiterlijk eene maand voor de opening eener zitting in te zenden III **760**, 707. Reis- en verblijfkosten en presentiegeld der leden van — III **763**, 722. Reglement van orde voor de vergadering der — III **764**, 723. *Zie ook*: Stemdistricten, Verkiezingen.

PROVINCIALE VEEARTSEN. *Zie*: Veeartsen.

PROVINCIALE WATERSTAAT. Programma voor het examen van opzichter van den — IV **965**, 365. Dienstkringen en standplaatsen der opzichters van den — IV **966**, 368. Reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen van de ambtenaren van den — IV **967**, 374. Besluit ter uitvoering van art. 10 van het reglement alsvoor IV **968**, 377. Reglement op het pensionneeren van vaste arbeiders van den — IV **969**, 378. Reglement op den — IV **970**, 381; Reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen van genoemde arbeiders IV **971**, 396. Instructie voor de opzichters van den — IV **972**, 400. Hulp van den — bij oprichting van Waterschappen IV **973**, 404.

PROVINCIALE WEGEN. Voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het maken van uitwegen naar — of tot demping van bermslooten langs die wegen IV **997**, 582. *Zie ook*: Recht van beplanting, Weggeld.

PSYCHIATRISCHE KLINIEK. *Zie*: Krankzinnigen.

RAADSBESLUITEN. Vorm der — aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen II **285**, 664; **286**, 666. —, die krachtens art. 194 de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeven tijdig ter goedkeuring in te zenden II **300**, 684.

RAADSLID. Vereenigbaarheid van de betrekking van makelaar met die van — II **290**, 671. *Zie ook*: Verkiezingen.

RAADSVERGADERING. Financieele aangelegenheden in openbare — te behandelen. II **220**, 436. Openbaar houden van — en II **287**, 667.

RECHT VAN BEPLANTING. Algemeene voorwaarden waaronder het — (recht van opstal) op de provinciale wegen wordt verleend II **141**, 306. Reglement op de uitoefening van het — op de openbare wegen II **142**, 308.

REIS- EN VERBLIJFKOSTEN der geleiders van militieplichtigen III **535**, 346 e. v. — van de leden van Gedeputeerde Staten, van den Griffier en van de Ambtenaren en bedienden ter provinciale Griffie III **762**, 718. — der leden van de Provinciale Staten III **763**, 722.

REIS- EN VERBLIJFPASSEN. III **661**, 568; **662**, 570. *Zie ook*: Paspoorten.

REKENING. *Zie*: Gemeenterekening, Waterschapsrekening.

REPERTOIRE van den gemeentesecretaris II **317**, 716.

RESERVE-KADER. *Zie*: Burgerlijke Stand.

REVACCINATIE. *Zie*: Vaccinatie.

RIVIEREN. Bijdragen uit de prov. kas in de verbetering van —, beken en waterleidingen IV **983**, 499.

ROER-COMMANDO. IV **780**, 4.

„ROODE KRUIS”. Instelling van het — III **768**, 745. Statuten van het — III **769**, 747. — vlag III **770**, 748.

RUMENIË. *Zie*: Inkwartiering, Militieplicht.

RUPSENNESTEN. Uithalen van — III **431**, 162.

RUSLAND. *Zie*: Krijgsdienst.

RUSSEN. Terugbetaling der kosten van verpleging van behoeftige — II **29**, 95.

RIJKSBIJDRAGE. *Zie*: Lager onderwijs.

RIJKSCOMMISSIE voor de inventariseering der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst II **326**, 756. *Zie ook*: Huizenvernummering.

RIJKSONTVANGERS. Beschikbaarstelling van localiteiten voor — II **121**, 283; **122**, 284.

RIJKSPOSTSPAARBANK. *Zie*: Gemeentegelden.

RIJKSSERUM-INRICHTING. Onderzoekingen aan de — IV **855**, 147.

RIJKSSUBSIDIE. Elk — bij afzonderlijk adres aan te vragen II **301**, 685.

RIJKSUITKEERING. *Zie*: Financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten.

RIJKSVELDWACHTER. Voordracht tot het verleenen van commissien van — III **727**, 654; **729**, 656; **730**, 657. Bestendiging van aanstelling tot onbezoldigd — III **728**, 655; **730**, 657. Aanvragen van eene commissie als onbezoldigd — behooren te geschieden door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin III **730**, 657.

RIJKSVERGOEDING LAGER ONDERWIJS III **627**, 512.

RIJKSWATERSTAAT. Grensregeling der arrondissementen van den — IV **964**, 359.

RIJWIELPADEN. Kenteeken voor — III **576**, 442. Rentelooze voorschotten in de kosten van aanleg van — IV **1003**, 634.

RIJWIELWEDSTRIJDEN. III **725**, 651.

SCHADELIJKE INSECTEN. Wering van voor land-, tuin- en boschbouw — III **432**, 162. Plaat en beschrijving van voor naaldhout — III **435**, 165.

SCHADELIJK GEDIERTE. Aanvragen om vergunning tot het schieten van — II **373**, 815. Buitengewone machtigingen tot het schieten van — II **376**, 821. *Zie ook*: Leges.

SCHATTING VAN DRANKLOKALEN. II **255**, 582.

SCHEEPVAART. *Zie*: Binnenscheepvaart.

SCHEPEN. *Zie*: Vaartuigen.

SCHOOLBOUW. Teekeningen voor — III **620**, 500. Bestekken en gunning bij — III **621**, 501. Uitvoering der bestekken bij — III **622**, 502. Declaratien — III **623**, 504. Rijksaandeel ontvangsten van gemeente-eigendommen in verband met — III **624**, 510. Toezicht op — III **625**, 511.

SCHOOLCOMMISSIËN. Beheer der gelden van — III **646**, 541.

SCHOOLOPZIENERS. *Zie*: Schooltoezicht.

SCHOOLTOEZICHT. Mededeeling van besluiten betreffende onderwijs aan het — III **611**, 493.

SCHOOLVERZUIM. Wering van — ten platten lande III **612**, 493.

SECRETARIS. Benoeming van den — tot Burgemeester II **291**, 674. Waarneming der betrekking van — II **293**, 677. Jaarwedden der — sen II **302**, 685. Medeonderteekening van akten door den — III **654**, 559. *Zie ook*: Drukwerken, Repertorium.

SEQUESTRATIE van gelden ingevolge de veewet II **228**, 446.

SERUM-INRICHTING. *Zie*: Rijksserum-inrichting.

SPAAR- EN LEENBANKEN. Statistiek der — IV **819**, 101.

SPANJE. *Zie*: Invoer, Krijgsdienst.

SPOORWEGEN. *Zie ook*: Tramwegen.

SPRINGSTIEREN. Reglement op het houden van — IV **897**, 237. Verdeeling der provincie in districten voor de toepassing van het reglement op het houden van — IV **898**, 243. Instructie voor de keuringscommissien ter uitvoering van het reglement op het houden van — IV **899**, 246.

STAATSBLAD. Overstortingen der abonnementsgelden van het — IV **789**, 20; **792**, 22. Stortingen voor het fonds van het — tegen borderellen van overstorting te verwisselen IV **790**, 21. Prijs van het — IV **791**, 22.

STAATSCOURANT. Plaatsing van advertentien in de — IV **793**, 23. Vervallen titel van boekhouder en kassier van de Nederl. — IV **794**, 23.

STAATSSPOORWEGEN. Vrij vervoer voor behoeftige repatrieerende Nederlanders op — II **32**, 98.

STATISTIEK der Drankwet II **268**, 601. — krankzinnigenwezen III **421**, 143. *Zie ook*: Centraal Bureau voor de Statistiek; Centrale Commissie voor de Statistiek; Statistische bescheiden; Bevolkingsstatistiek; Spaar- en leenbanken; Gerechtelijke statistiek; Levensberoovingen; Geneeskundige statistiek.

STATISTISCHE BESCHEIDEN. Ingevolge art. 6. van het K.B. van 9 Januari 1899 S nr. 43 alle — door openbare besturen uitgegeven aan het Centraal Bureau voor de Statistiek in te zenden IV **796**, 25.

STEEN- EN VELDOVENS. Oprichting van — II **345**, 777.

STEMBILJETTEN. Inrichting der — III **406**, 110.

STEMBUREAU. Plaatsing der lessenaars op het — bij verkiezingen III **397**, 73. Inrichting der — x III **406**, 110. *Zie ook*: Verkiezingen.

STEMDISTRICTEN. Verdeeling van kiesdistricten in — voor de verkiezing van leden der Tweede Kamer III **396**, 49. Idem voor de verkiezing van leden der Provinciale Staten III **399**, 75. *Zie ook*: Kiezerslijst.

STEMLOKALEN. *Zie*: Stembureau.

STEMMING bij benoemingen II **293**, 677. *Zie ook*: Verkiezingen.

STEMPEL. *Zie*: Gemeentestempel.

STERFTELIJSTEN. Inzending van — aan de ontvangers der registratie II **183**, 359; IV **834**, 124. In deze — ook op te nemen de levenloos aangegeven kinderen II **185**, 361.

STERFTESTATISTIEK. IV **801**—**804**, 68—80; **809**, 85; **810**, 86; **817**, 100. *Zie ook*: Telkaarten.

STOOMWET. Hinderwet en — II

357, 796. Toepassing der — ten aanzien van tramlocomotieven IV **787**, 18; **827**, 115. Uitreiking van beschikkingen in zake de — IV **825**, 113; **826**, 114. Voor vervoerbare stoomketels toebehoorende aan in het buitenland gevestigde eigenaren is geen vergunning ingevolge de — vereischt IV **829**, 116. *Zie ook*: Hinderwet.

STRAFVERORDENINGEN. Mededeeling der — aan den Procureur-Generaal IV **908**, 261. Jaarlijksche opgaaf der afgekondigde — IV **909**, 262. Verordening tot herziening der — IV **911**, 603.

STRANDVONDERIJ. Onkosten der — IV **830**, 118. *Zie ook*: Torpedo's, Vaartuigen.

SUBSIDIE. *Zie*: Rijkssubsidie.

SUCCESSIE. Inzending der lijsten van sterfgevallen aan de ontvangers der — rechten II **183**, 359. In genoemde lijsten ook op te nemen de levenloos aangegeven kinderen II **185**, 361. *Zie ook*: Sterflijsten.

TEEKENSCHOLEN. Verantwoording der uitgaven van — II **246**, 544. Provinciaal subsidie in de kosten van — III **6 9**, 488.

TELEGRAAF. Baggerwerken bij — kabels IV **835**, 127. Schade aan — lijnen door het rooien van boomen IV **836**, 127. *Zie ook*: Isolatoren.

TELEGRAMMEN betreffende verstoring der openbare orde III **710**, 631; **711**, 632; **720**, 642. Regeerings — van burgemeesters aan ambtenaren van het openbaar ministerie III **712**, 632. Kosten van deze — IV **837**, 128.

TELKAARTEN VOOR DE BEVOLKINGSSTATISTIEK. Sterfte — IV **801—804**, 68—80; **806—808**, 82—84; **810**, 86; **814**, 97; **817**, 100. Aanvragen om sterfte — IV **805**, 81. Huwelijks — IV **806**, 82; **810**, 87. Geboorte — IV **806**, 82; **810**, 86; **814**, 97. Persoons — IV **809**, 85.

TOPOGRAFISCHE KAARTEN. Verstrekking van — IV **838**, 130.

TORPEDO'S. Aanspoelen van vreemde — op Nederlandsch gebied IV **833**, 121.

TRAMLOCOMOTIEVEN. *Zie*: Stoomwet.

TRAMWEGEN. Voorwaarden, waaronder vergunning kan worden verleend tot aanleg van — op provinciale wegen IV **784**, 8. Aanleg van —, die op het buitenland uitloopen IV **785**, 14. Provinciaal subsidie in de aanlegkosten van — IV **786**, 15. Electrische — IV **788**, 18. *Zie ook*: Stoomwet.

TREKHONDEN. Bevestiging van — aan de kar IV **839**, 131. Ontheffing van zegelrecht van de nummerbewijzen ingevolge de — wet IV **840**, 131. Uit-

voering art. 2 der — wet IV **841**, 132. Van doorhalingen van ingevolge de — wet ingeschreven houders van hondenkarren kennis te geven aan de marechaussee en de rijksveldwacht IV **842**, 133.

TUINBOUWLEERAREN. Instructie voor de Rijks — III **442**, 183.

TUINBOUWONDERWIJS. *Zie*: Land- en tuinbouwonderwijs.

TURKIJE. *Zie*: Krijgsdienst.

TWEEDE KAMER. *Zie*: Stemdistricten.

UITRUSTING. *Zie*: Landweer.

UITVOER van vee en vleesch naar Duitschland en België II **212**, 423; — van spek naar Duitschland II **213**, 424; van lompen in België II **214**, 425; toezicht op den gezondheidstoestand van ten — bestemd vee IV **852**, 143. Toezicht op — van rundvee naar België IV **866**, 164. Toezicht op — van rundvee IV **868**, 168. Invoer, — en vervoer van gestorven vee IV **869**, 170.

UITWEGEN NAAR PROVINCIALE WEGEN IV **997**, 582.

VAARTUIGEN. Opbrengst van den verkoop van gezonken — IV **778**, 2. Storting van gelden bij verkoop van gezonken — IV **831**, 119. Hoe te handelen met opgevischte voorwerpen afkomstig van — IV **832**, 119.

VACCINATIE. Jaarverslag betreffende de verrichte —n IV **947**, 317; **948**, 318. Verklaringen van verrichte —n en omtrent lijders aan kinderpokken IV **949**, 319. — bewijzen IV **950**, 322. Kostelooze — en re— IV **951**, 323; **952**, 325. Re— zooveel mogelijk te bevorderen IV **953**, 326. *Zie ook*: Koepokstof, Pokken.

„VADERLAND”, Vereeniging. *Zie*: Arbeiders.

VEEARTSEN. Toelagen uit de provinciale kas aan — IV **892**, 231; **893**, 233. *Zie ook*. Veewet, Veeziekten.

VEEARTSENIJKUNDIGE POLITIE ten opzichte van paarden van het leger IV **845**, 136. *Zie ook*: Veewet.

VEEARTSENIJKUNDIG STAATSTOEZICHT. *Zie*: Grensbeweiding, Hondsdolheid, Invoer, Miltvuur, Mond- en klauwzeer, Muilkorf, Onteigening, Ontsmetting, Ontsmettingsregulatief, Rijksseruminrichting, Veeartsen, Veeartsenijkundige politie, Veewet, Veeziekten, Vlekziekte.

VEEFOKKERIJ. Provinciaal subsidie ter bevordering der — IV **896**, 236. *Zie ook*: Springstieren.

VEERGELDEN. Heffing van — IV **901**, 249.

VEEWET. Uitvoering der — IV **843**, 134. Toepassing van art. 21, 2e lid der — IV **844**, 135. Beteekenis der woorden „geëxamineerd veearts” in de artt. 14, 16, 17, 19, 21 en 25 der — IV

846, 137. Onderzoek van ziek vee ingevolge de — IV **848**, 139. Vonnissen in zake overtreding der — IV **850**, 141. Kenteekenen (borden) art. 17 der — IV **851**, 142. Toepassing artt. 35, 36 en 37 der — IV **853**, 144. Inbeslagneming bij overtreding der — IV **857**, 150. Uitvoering art. 36 der — IV **871**, 175. Kosten in zake de — IV **871—874**, 175—179. Uitvoering art. 27 der — IV **872**, 177. Verrekening van voorschotten in zake de — IV **875**, 180; **884**, 211; **885**, 211; **889**, 215. Depôts in zake de — IV **879**, 206. Leiddraad voor het opmaken van voorschot-declaratiën ingevolge de — IV **891**, 217. *Zie ook*: Onteigend vee, Sequestratie.

VEEZIEKTEN. Onderzoek van aan besmettelijke — lijdend vee, door veeartsen staande buiten het veeartsenijkundig staatstoezicht IV **848**, 139. Van besmettelijke — kennis te geven aan de burgemeesters der aangrenzende gemeenten IV **849**, 140. Inrichting declaratiën — IV **886**, 212; **887**, 213. Verklaringen van ontsmetting bij — IV **888**, 214. Stukken over te leggen bij declaratiën — IV **890**, 216. *Zie ook*: Veewet.

VEILIGHEIDSWET. Uitvoering Hinderwet en — II **351**, 788. Art. 6 der — II **356**, 795. Kennisgeving bedoeld bij art. 13 der — IV **902**, 251; **903**, 253. Opgave bedoeld bij art. 12 der — IV **904**, 254; **905**, 256.

VELDWACHTERS. Verplichting van — om bij het doen van bekeuringen hunne acte van aanstelling te vertoonen III **731**, 658. Beëediging van — **732**, 658. Afschaffing van het fooienstelsel bij — III **733**, 659. Nevenbedieningen van — III **734**, 660; **738**, 676. Staat van aanbeveling voor — III **735**, 660. Instructie voor de — III **736**, 663. Verlofdagen voor de — III **739**, 676. De collecte voor den gewapenden dienst niet aan — op te dragen III **740**, 676. *Zie ook*: Politie. Rijksveldwachter.

VERDRAGEN. *Zie*: Berner conventie, Huwelijk, Vestigingsverdrag met Duitschland Voogdij.

VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA. *Zie*: Krijgsdienst.

VERGOEDING AAN MILITIEPLICHTIGEN. Bij de invulling der staten van inlichtingen in zake — de vraag omtrent beroepsgroep onbeantwoord te laten III **496**, 298. Voorschotten aan burgemeesters in zake — III **497**, 299. — der zeemilitie III **567**, 417.

VERKENMERKEN VAN DE NAUWKEURIGHEIDSWATERPASSINGEN. IV **987—990**, 545—553.

VERKIEZINGEN. Kosten van ververschingen voor de leden der stembureaux bij — II **223**, 440. — van twee raadsleden, die op verschillende tijden moeten aftreden III **391**, 17. Van den uitslag der — van leden der

Prov. Staten geen telegrafische mededeeling aan het Dept. van Binnenlandsche Zaken te doen III **393**, 19. Onregelmatigheid bij — III **406**, 110. Uitslag der stemming en herstemming bij — mede te deelen aan het Centraal Bureau voor de Statistiek III **407**, 111. Oproepingsbrieven voor — zooveel mogelijk door gemeenteambtenaren te doen bezorgen III **745**, 683; **749**, 686. *Zie ook*: Stemdistricten.

Verklaringen van onvermogen tot het bekomen van ongezegelde extracten uit de registers van den burgerlijken stand II **199**, 392; **200**, 393. Voorschriften omtrent de afgifte van — II **208—211**, 417—421. — voor krankzinnigen III **424**, 147.

Verklaringen van oorsprong bij uitvoer van vee en vleesch II **212**, 423; — bij uitvoer van spek naar Duitschland II **213**, 424; — voor in België in te voeren lompen II **214**, 425.

Verkoopingen. Onbevoegdheid der Gemeentebesturen tot het houden van openbare — II **295**, 680. *Zie ook*: Onteigend vee, Wegen.

Verlofgangers der militie. Verslagen betreffende het onderzoek van de — III **510**, 315; **515**, 322. Identiteitsconstateering van gestrafte — III **511**, 316. Onderzoek — III **512**, 317; **517**, 325; **518**, 327; **520**, 330; **522**, 333. Idem aan wie uitstel van herhalingsoefeningen is verleend III **517**, 325; **521**, 331. Ambtelijke behandeling der zakboekjes van — III **513**, 318; **522**, 333. Kwartier-arrest — III **523**, 334. Verplichtingen van groot — III **524**, 336. *Zie ook*: Oproeping.

Verlofgangersregister art. 87. Militiewet III **520**, 330; **529**, 339. — der landweer III **555**, 396.

Verlofslocaliteiten. Nadere eischen voor — II **267**, 597.

Verordeningen. *Zie*: Plaatselijke verordeningen.

Verpachtingen. Onderteekening processen-verbaal van — III **655**, 560; **657**, 563.

Verslagen nopens de werking van art. 12 der Armenwet II **40**, 113; **41**, 114. — nopens de werking van de artt. 28—32 der Armenwet II **45**, 119. — der bijzondere scholen voor hooger onderwijs III **603**, 481; **605**, 482. — van inrichtingen van openbaar onderwijs III **604**, 481. *Zie ook*: Gemeenteverslag, Provinciaal verslag.

Verzekering tegen landbouwschade III **439**, 175.

Vestigingsverdrag met Duitschland III **591**, 458; **592**, 464; **721**, 642.

Visch. Gebruik van — als volksvoedsel IV **961**, 280.

VISCHAKTEN. Uitreiking van — aan minderjarigen IV **914**, 277.

VISCH- EN HENGELAKTEN. Voorschriften betreffende het aanvragen en verleenen van — IV **912**, 264.

VISSCHEN. Lijst van — welke voor de visscherij van belang zijn IV **913**, 267.

VISSCHERIJ op gemeente-eigendommen II **370**, 813.

VISUM der stukken bedoeld in art. 55, 1 sub a en b der Lager onderwijswet III **617**, 498.

VLEESCHKEURING IV **856**, 149; **927**, 295.

VLEKZIEKTE. Advies bij declaratie in zake — IV **858**, 151.

VLIEGMACHINES. *Zie*: Luchtschepen.

VOGELWET. Modellen vergunningen — IV **917**, 284. Toepassing — IV **918**, 285; **919**, 286. Verkapte vogelvangst door toepassing art. 9 der — IV **920**, 286. Afgifte van vergunningen bedoeld in art. 9 der — IV **921**, 288.

VOLKSGEZONDHEID. Toezending van de gemeentelijke verordeningen betrekkelijk de — aan den Hoofdinspecteur der — IV **928**, 296. Polderbelangen in verband met — IV **961**, 355. *Zie ook*: Besmettelijke ziekten, Cholera, Doodschouw, Gemeenteverslag, Medische politie, Pokken, Vaccinatie, Vleeschkeuring, Ziekenbarakken.

VOLKSKOOK- EN HUISHOUDSCHOLEN EN CURSUSSEN. Provinciaal subsidie in de kosten van — III **607**, 485.

VOOGDIJ. Uitvoering der verdragen tot regeling der — van minderjarigen enz. II **198**, 382.

VOOGDIJRADEN. *Zie*: Burgerlijke Stand.

VOORGEOEFENDHEID. *Zie*: Onderzoek.

VOORSCHOTTEN OP PENSIOENEN III **705**, 626.

VOORSCHOTTEN UIT DE GEMEENTEKAS. *Zie*: Declaratiën.

VREEMDELINGEN. Uitzetting van — IV **956**, 340. *Zie ook*: Militieplicht, Vreemdelingenverkeer, Vreemdelingenwet.

VREEMDELINGENVERKEER. Bevordering — IV **954**, 330.

VREEMDELINGENWET. Uitvoering — IV **955**, 333; **957**, 341. Art. 9 der — IV **956**, 340. *Zie ook*: Reis- en verblijfpassen.

VROUWEN. Bescherming van jonge — III **718**, 638; **723**, 646.

VRIJSTELLING VAN MILITIEDIENST. Bezwaren tegen uitspraken omtrent — III **488**, 289. — wegens kostwinnerschap of wegens persoonlijke onmisbaarheid III **489**, 290; **493**, 294. Tijdelijke — III **490**, 290; **492**, 293; **494**, 294. — wegens broederdienst III **491**, 292. — en inlijving III **507**, 310.

VRIJSTELLING VAN OPKOMST BIJ DEN LANDSTORM. III **557**, 398.

VRIJWILLIGERS dienst genietroepen III **539**, 353; **540**, 356. *Zie ook*: Zakboekjes.

WAARSCHUWINGSBORDEN. *Zie*: Motor- en rijwielwet.

WACHTGELDEN van ontslagen onderwijzers III **681**, 590; **687**, 598.

WACHTHUISJES. Verkoop van — na het heerschen van mond- en klauwzeer IV **880**, 207.

WAPENEN. Misbruik door militairen van — III **466**, 230. *Zie ook*: Landweer.

WAPENS DER GEMEENTEN. II **322**, 753.

WATERBERICHTEN. IV **963**, 357.

WATERKEERINGEN. Reglement op de — IV **992**, 555. Model voor de leggers der — IV **993**, 569. *Zie ook*: Dijken.

WATERLEIDINGEN. Onderhoud van — II **241**, 538; **311**, 704. Reglement op de — IV **984**, 500. Toelichting op het reglement op de — IV **985**, 525. Modellen van de leggers der — IV **986**, 529. *Zie ook*: Rivieren.

WATERLOO. Jaarlijksche viering der overwinning bij — IV **958**, 351; **959**, 352.

WATERSCHAPPEN. Hulp van den provincialen waterstaat bij oprichting van — IV **973**, 404. Algemeen reglement voor de — IV **974**, 405. Modellen van begrooting en proces-verbaal van kasopneming van — IV **976**, 466. —, welke jaarlijks eene lijst opmaken van de manschappen tot het houden van dijkwacht verplicht IV **977**, 474. Inrichting der boekhouding der penningmeesters van — IV **980**, 477. Model van het journaal en der rekening van — IV **980**, 477. Aanbeveling van candidaten voor de benoeming door de Koningin van leden in de dagelijksche besturen van — IV **981**, 497. Gebruik van volmachten bij de uitoefening van stemrecht in de vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden van — IV **982**, 498. *Zie ook*: Volksgezondheid.

WATERSCHAPSBEGROOTING. Model — IV **976**, 466.

WATERSCHAPSBESTUREN. Voordracht voor de benoeming van leden in — IV **981**, 497.

WATERSCHAPSREGLEMENT voor Noordbrabant 1904 IV **974**, 405. *Zie ook*: Dijkregisters.

WATERSCHAPSREKENING. Model — IV **980**, 477.

WATERSNOOD. Maatregelen ter voorkoming van ziekten bij — IV **960**, 353.

WATERSTAAT. *Zie*: Adressen van beroep, Baggerwerken, Legger, Penningmeesters van waterschappen, Polderbelangen, Politiereglement, Provinciale waterstaat, Rijkswaterstaat, Rijwielpaden, Tramwegen, Verkenmer-

ken, Waterberichten, Waterkeeringen, Waterleidingen, Waterschappen, Waterschapsbegrooting, Waterschapsbesturen, Waterschapsreglement, Waterschapsrekening, Wegen, Wegenreglement.

WEDUWEN- EN WEEZENPENSIOEN. III **703**, 619. *Zie ook*: Weduwenwet.

WEDUWENWET. Verklaring art. 23 — III **703**, 619. Toepassing art. 21, 9e en 10e lid — III **704**, 626.

WEERBAARHEIDSVEREENIGINGEN. Inzending jaarlijksche verslagen van — III **558**, 403.

WEGEN. Onderhoud van — II **311**, 704. Reglement op de openbare — in Noordbrabant IV **998**, 586. Politie-reglement op de — in Noordbrabant 1904 IV **999**, 603. Verkoop van grond deel uitmakende van — IV **1001**, 632. Beperking van het vervoer op de — bij dooiweer IV **1002**, 633. Bijdragen in de kosten van aanleg van gemeente-, polder- en andere kunst — IV **1004**, 636: **1005**, 640. *Zie ook*: Provinciale wegen, Rijwielpaden.

WEGENREGLEMENT VAN NOORDBRABANT IV **998**, 586.

WEGGELD. Verordening tot heffing van — in de provincie Noordbrabant II **105**, 210. Aanwijzing van ambtenaren der directe belastingen enz., aan wie werkzaamheden worden opgedragen betreffende de heffing van — II **106**, 222. Aanwijzing der kantoren voor de inlevering van beschrijvingsbiljetten in zake — II **107**, 222. Omschrijving der provinciale wegen voor de toepassing der — verordening II **108**, 223. Opsporing van overtredingen in zake — II **109**, 236; **114**, 272; **115**, 273. Premiën aan de verbalisanten wegens overtreding der — belasting II **110**, 237. Belooning van de ambtenaren belast met de invordering van het — II **110**, 237. Uitvoering der — verordening II **111**, 240; **113**, 265. Modellen ter uitvoering der verordening op de heffing van — II **112**, 250. Inlichtingen nopens de uitvoering der — verordening II **113**, 265. Controle voor het — II **114**, 272. Controle op het gebruik van beroepskaarten II **115**, 273. Overlegging procesverbaal voor ambtelijke verklaring II **116**, 274.

WERVING. Instructie op de — III **499**, 301.

WETHOUDERS. Zijn — aan een herkiezing onderworpen, wanneer zij als leden van den raad aftreden en herbenoemd zijn? II **288**, 668. Medeonderteekening van stukken door een der — II **289**, 670. Kunnen — deelen in het presentiegeld der raadsleden II **292**, 675.

WINDMOLENS. Oprichting van — II **345**, 777.

WOESTE GRONDEN. *Zie*: Grondbelasting.

WONINGWET. Formulieren aangiften art. 9 — IV **1006**, 641. Model verslag art. 52 — IV **1007**, 645. Toezending bouwverordening en jaarverslag — IV **1008**, 647. Uitvoering art. 10 — IV **1009**, 648. De Gezondheidscommissies den inhoud der verslagen uitgebracht ingevolge art. 52 der — mededeelen IV **1010**, 649. Het jaarverslag betreffende de volkshuisvesting (art. 52 der —) voor 1 Mei in te zenden IV **1012**, 650. Uitvoering der — IV **1013**, 651. Toepassing art. 14, 2e lid — IV **1014**, 651. Naleving art. 49 der — IV **1015**, 653. Verzending kennisgevingen ingevolge de — IV **1016**, 654. Toepassing art. 26 der — IV **1017**, 654. Voorschotten ingevolge de — IV **1018**, 656. *Zie ook*: Keeten.

WOONPLAATS. *Zie*: Krankzinnigen.

WOONPLAATSVERANDERINGEN. Statistiek der — IV **818**, 101.

WRAKKEN. Verantwoording der opbrengst van den verkoop van — IV **777**, 1; **779**, 2.

WIJNSTOKZIEKTE. *Zie*: Antracnose.

IJKWEZEN. Instructie voor het personeel van het — III **460**, 221. *Zie ook*: Maten en gewichten.

ZAKBOEKJES voor vrijwilligers van de exploitatie-compagnie bij het Regiment Genietroepen III **540**, 356.

ZEEMACHT. Gedeeltelijke overdracht van soldij door personeel der — III **559**, 405; **560**, 408.

ZEEMILICIENS. *Zie*: Kooiuitrusting.

ZEEMILITIE. *Zie*: Vergoeding.

ZEEVISSCHERIJ. *Zie*: Buitenlandsche zeevaart.

ZEGEL. *Zie de aanteekening op deze rubriek.*

ZEGEL- EN LEGESGELDEN. Overmaking der — II **167**, 343; **168**, 344.

ZEGEL- EN REGISTRATIEWETTEN. *Zie*: Fiscale wetten.

ZEGELS. Afgifte van oude — uit gemeentearchieven II **22**, 50.

ZELFMOORD. *Zie*: Levensberoovingen.

ZETTERS. Benoeming van — II **120**, 281.

ZIEKENBARAKKEN. Verplaatsbare — IV **941**, 309.

ZONDAG. Afgifte of bestelling van dienstbrieven op — II **163**, 340. *Zie ook*: Burgerlijke Stand, Parades.

ZONDAGSARBEID bij spoorwegdiensten IV **783**, 8.

ZOUAVEN. Burgerschapsrechten pauselijke — III **392**, 18.

ZUID-AFRIKA. *Zie*: Burgerlijke Stand.

ZWAMMEN. Plaat met beschrijving van voor naaldhout schadelijke — III **437**, 166.

ZWEDEN. *Zie* Burgerlijke Stand.

ZWITSERLAND. *Zie*: Invoer, Krijgsdienst, Militieplicht.

CHRONOLOGISCHE LIJST *)
der in de deelen II—IV opgenomen bescheiden.

Gebruikte afkortingen.

Comm. Gen. Commissarissen Generaal van het Departement der Monden van den Rhijn.
Gouv. Gouverneur.
C. d. K. Commissaris des Konings (der Koningin).
G. S. Gedeputeerde Staten.
P. S. Provinciale Staten.

	CIRCULAIRE OF BESLUIT.	Prov. Bl.		Prov. Bijbl.		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
Comm. Gen.	11 April 1814 nr. 3. **)					Briefwisseling.	157
G. S.	6 Februari 1818.	1818	16			Gemeentewapens.	322
Gouv.	25 Sept. 1821 nr. 16.	1821	85			Briefwisseling.	158
„	12 Juli 1823 nr. 5.	1823	75			Verschaffing woningen Rijksbelasting-ambtenaren.	118
„	24 Dec. 1823 nr. 8.	1823	159			Repertoir gemeente-secretaris.	317
„	13 Mei 1824 nr. 1.	1824	66			Abonnementsgeld Staatsblad.	789
„	30 Sept. 1824 nr. 1.	1824	110			Storting Staatsblad.	790
„	22 Maart 1830 *A* nr. 24.	1830	49			Briefwisseling.	159
„	18 Aug. 1831 *A* nr. 3.	1831	123			Herdenking Waterloo.	958
„	22 Aug. 1831 *A* nr. 6.	1831	129			Id.	959
„	5 Maart 1836 *D* nr. 3.	1836	46			Kadastrale gemeente-archieven.	377
G. S.	21 September 1838.	1838	134			Legaten.	448
Gouv.	20 Mei 1844 *A* nr. 1.	1844	73			Uittreksels Burg. Stand.	176
„	21 Juni 1844 *A* nr. 18.	1844	81			Id.	177
„	23 Sept. 1844 *A* nr. 7.	1844	117			Certific. van onvermogen.	208
„	22 Nov. 1844 *A* nr. 5.	1844	138			Id.	209
„	21 Jan. 1845 *A* nr. 2.	1845	7			Zegelrecht overlijdensakten.	178
„	13 Maart 1845 *A* nr. 5.	1845	31			Verklaringen huwelijksvoltrekking.	179
„	7 April 1845 *A* nr. 8.	1845	37			Id.	180
„	18 Juli 1845 *A* nr. 3.	1845	63			Certific. van onvermogen.	210
„	25 Mei 1846 *A* nr. 31.	1846	63			Declaratiën Departement van Oorlog.	250

*) In deze lijst zijn alle nummers dezer verzameling verwerkt behalve nrs. 452 en 758, waarvoor men onderscheidenlijk de rubrieken MARKTWEZEN en POSTERIJEN *(portvrijdom)* gelieve te raadplegen.

**) Verzameling van besluiten, aanschrijvingen enz. 1814 nr. 47.

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl.		Prov. Bijbl.		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
Gouv.	3 Juli 1846 *A* nr. 21.	1846	72			Zegelrecht Burg. Stand.	181
„	20 Sept. 1849 *A* nr. 2.	1849	83			Vreemdelingenwet.	955
„	20 Dec. 1849 *A* nr. 14.	1849	116			Uitzetting vreemdelingen.	956
„	2 April 1850 *A* nr. 33.	1850	49			Afgifte binnenl. paspoorten.	659
C. d. K.	8 April 1851 *A* nr. 26.	1851	51			Vreemdelingenwet.	957
„	9 Juli 1851 *A* nr. 8.	1851	77			Afgifte registers Burg. Stand.	182
G. S.	27 Januari 1852.	1852	4			Beschikking post voor onvoorziene uitgaven.	234
„	27 Juli 1852.	1852	12			Heffing leges.	102
„	4 September 1852.	1852	21			Vorm van besluiten.	285
C. d. K.	4 Oct. 1852 *B* nr. 7.			1852	73	Bekeuring door veldwachters	731
G. S.	9 October 1852.	1852	24			Voorschriften pl. belastingen.	72
„	23 November 1852.			1852	88	Onderscheidingsteekenen burgemeesters.	172
C. d. K.	24 Jan. 1853 *A* nr. 1.			1853	8	Verbod afgifte kadasteruittreksels.	378
G. S.	22 Februari 1853.			1853	19	Vorm van besluiten.	286
C. d. K.	8 Maart 1853 *A* nr. 1.			1853	26	Costuum burgemeesters.	173
G. S.	19 April 1853.			1853	42	Openbaarheid vergaderingen van den gemeenteraad.	287
„	22 April 1853.	1853	7			Regeling hoofd. omslag.	85
„	3 Juni 1853.	1853	14			Legesheffing.	103
C. d. K.	9 Augustus 1853.			1853	65	Verlenging termijnen vervoerdocumenten.	135
G. S.	12 Augustus 1853.	1853	19			Herbenoeming van wethouders.	288
„	1 October 1853.	1853	26			Kostuum leden en griffiers der Staten.	759
„	11 October 1853.	1853	27			Uitvoering vonnissen.	73
„	23 Dec. 1853 *G* nr. 40.	1853	32			Mede-onderteekening van stukken door een wethouder.	289
„	7 Jan. 1854 *G* nr. 63.			1854	1	Belasting in natura.	97
„	31 Jan. 1854 *G* nr. 61.			1854	10	Verkoop van gemeente-eigendommen.	305
„	7 Febr. 1854 *G* nr. 45.			1854	13	Plaatsel. verordeningen.	906
„	14 Febr. 1854 *G* nr. 50.			1854	17	Marktgeld.	95
„	4 April 1854 *G* nr. 28.			1854	35	Belasting in natura.	97 noot.
„	18 April 1854.	1854	8			Afkondiging verord. pl. belastingen.	74
„	13 October 1854.	1854	28			Verkiezing raadsleden.	391
„	15 December 1854.	1854	29			Uitvoering vonnissen pl. belast.	75
C. d. K.	5 Jan. 1855 *A* nr. 16.			1855	3	Opgaaf overleden gedecoreerden.	767
G. S.	6 Maart 1855 *G* nr. 42.			1855	26	Makelaarschap en lidmaatschap van den raad.	290
„	23 Maart 1855 *G* nr. 79.			1855	37	Inzending adressen aan de Staten.	760

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	22 Oct. 1855 *A* nr. 10.			1855	79	Formaat papier.	171 noot.
G. S.	26 Februari 1856.	1856	8			Vereeniging betrekkingen van burgemeester en secretaris.	291
„	4 Maart 1856.	1856	9			Wethouders en presentiegeld als raadslid.	292
C.d.K.	30 April 1856 *A* nr. 9.			1856	38	Uitreiking kadastrale stukken aan notarissen.	379
G. S.	23 Mei 1856.	1856	17			Afkondiging verord. pl. belastingen.	76
C.d.K.	9 Sept. 1856 *A* nr. 12			1856	68	Briefwisseling.	160
„	22 Sept. 1856 *A* nr. 16.			1856	72	Gebruik kadastrale leggers door ingezetenen.	380
G. S.	14 Oct. 1856 *G* nr. 22.			1856	81	Aanslag minderjarigen in hoofd. omslag.	86
„	25 Nov. 1856 *G* nr. 53.			1856	92	Marktgeld.	96
„	13 Februari 1857.	1857	6			Afkondiging verord. pl. belastingen.	77
C.d.K.	13 Maart 1857 *A* nr. 9.			1857	30	Inzending sterflijsten.	183
„	27 Aug. 1857 *B* nr. 17.			1857	66	Constateeren van jachtovertredingen.	369
„	29 Aug. 1857 *A* nr. 24.			1857	68	Overlijden gepensioneerden.	671
G. S.	1 September 1857.	1857	14			Heffing veergelden.	901
„	13 October 1857.	1857	18			Vervreemden, bezwaren of verpanden gemeente-eigendommen.	306
„	9 April 1858 *G* nr. 105			1858	47	Gemeente-archieven.	20
„	13 April 1858 *G* nr. 67.			1858	53	Verbetering of uitbreiding brandweer.	153
„	13 April 1858 *G* nr. 103.			1858	54	Art. 177 gemeentewet.	907
„	30 Juni 1858 *G* nr. 1.			1858	22	Schoolcommissiën.	646
C.d.K.	25 Febr. 1859 *A* nr. 16.			1859	82	Adellijke titels in akten.	3
„	9 April 1859 *A* nr. 18.			1859	40	Briefwisseling.	161
G. S.	10 Mei 1859 *G* nr. 88.			1859	55	Verkoop onroerende goederen.	307
C.d.K.	14 Juni 1859 *A* nr. 12.			1859	70	Sterflijsten en certificaten van onvermogen.	834
„	9 Febr. 1860 *A* nr. 5.			1860	22	Bijhouding kadastr. registers.	381
G. S.	9 April 1860 *G* nr. 94.			1860	42	Voorwaarden verkoop onroerende goederen.	308
„	24 Aug. 1860 *G* nr. 102.			1860	91	Stemming bij benoemingen; waarneming secretariaat.	293
„	28 Aug. 1860 *G* nr. 96.			1860	94	Openbare afkondigingen en kennisgevingen.	294
C.d.K.	13 Oct. 1860 *A* nr. 14.			1860	103	Waarmerking registers B. S.	184
G. S.	19 Maart 1861 *G* nr. 71.			1861	35	Staten der gemeentebezittingen.	309
„	16 October 1861.	1861	13			Onbevoegdheid van gemeentebesturen tot het houden	295

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
						van openbare verkoopingen roerende goederen.	
C.d.K.	23 Nov. 1861 *A* nr. 19.			1861	117	Commissiën onbezoldigd rijksveldwachter.	727
„	30 Nov. 1861 *A* nr. 20.			1861	121	Wederkeerige vrijdom van krijgsdienst.	464
„	8 Jan. 1862 *A* nr. 6.			1862	3	Id.	464
„	1 Febr. 1862 *A* nr. 1.			1862	13	Id.	464
„	14 April 1862 *A* nr. 21.			1862	57	Zondagsarbeid bij spoorwegdiensten.	783
G. S.	25 Juli 1862 *G* nr. 78.			1862	95	Art. 213 en 214 gemeentewet.	235
C.d.K.	22 Sept. 1862 *A* nr. 5.			1862	114	Wederkeerige vrijdom van krijgsdienst.	464
„	22 Sept. 1862 *A* nr. 13.			1862	115	Beëediging veldwachters.	732
„	20 April 1863 *A* nr. 11.			1863	41	Mede-onderteekening akten door secretaris.	654
„	6 Oct. 1863 *A* nr. 2.			1863	82	Bijhouding kadaster.	382
G. S.	16 Febr. 1864 *G* nr. 75.			1864	16	Uitvoering van algemeene of provinciale verordeningen.	296
„	20 Mei 1864 *G* nr. 49.					Onkosten strandvonderij.	830
C.d.K.	16 Mei 1865 *A* nr. 48.			1865	58	Borgtochten ter verzekering van 's Rijks rechten.	119
„	20 Mei 1865 *A* nr. 3.			1865	62	Waarmerking stukken uit andere Rijken.	414
G. S.	30 Juni 1865 *G* nr. 122.			1865	71	Getuigschrift eindexamen burgerscholen.	602
„	4 Aug. 1865 *G* nr. 45.			1865	77	IJk van maten en gewichten.	453
C.d.K.	28 Aug. 1865 *A* nr. 3.			1865	82	Legalisatie.	445
G. S.	28 Sept. 1865 *G* nr. 97.			1865	85	Belasting in natura.	100
C.d.K.	19 April 1866 *A* nr. 13.			1866	53	Taxatie rekeningen geneesmiddelen.	28
„	11 Juli 1866 *A* nr. 12.			1866	85	Levenloos aangegeven kinderen.	185
G. S.	3 Aug. 1866 *G* nr. 171.			1866	90	Belasting in natura.	101
C.d.K.	27 Nov. 1866 *A* nr. 25.			1866	126	Legalisatie stukken B. S. België.	186
„	27 Dec. 1866 *A* nr. 17.			1866	137	Legalisatie door Belgischen vrederechter.	187
G. S.	4 Jan. 1867 *G* nr. 5.			1867	2	Model gemeenteverslag.	320
C.d.K.	26 April 1867 *A* nr. 1.			1867	58	Inkwartieringen.	465
„	4 Juli 1867 *A* nr. 5.			1867	80	Uitkeeringsstaten.	219
„	25 Juli 1867 *A* nr. 1.			1867	86	Jaarverslag pokken.	916
„	10 Aug. 1867 *A* nr. 20.			1867	94	Roode kruis.	768
„	21 Oct. 1867 *A* nr. 1.			1867	126	Opening ambtelijke brieven.	174
G. S.	20 Dec. 1867 *G* nr. 125.			1867	137	Inzending kohieren hoofd. omslag.	87
C.d.K.	25 Jan. 1868 *A* nr. 16.			1868	7	Roode kruis.	769
„	20 Maart 1868 *A* nr. 2.			1868	37	Opplakking kadastrale gemeenteplans.	383

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
G. S.	11 April 1868 *G* nr. 31.			1868	47	Inrichting brandweer.	154
„	1 Mei 1868 *G* nr. 172.			1868	49	Jacht en visscherij op gemeente-eigendommen.	370
„	5 Juni 1868 *G* nr. 16.			1868	56	Model gemeenteverslag.	320 noot.
„	9 Nov. 1868 *G* nr. 67.			1868	112	Inrichting gemeenterekening.	243
„	9 April 1869 *G* nr. 151.			1869	44	Publicatie bestekken.	1
„	13 April 1869 *G* nr. 39.			1869	47	Namen maten en gewichten.	454
„	21 Mei 1869 *G* nr. 104.			1869	57	Namen maten en gewichten.	455
C.d.K.	19 Juni 1869 *A* nr. 14.			1869	67	Jaarverslag vaccinatie.	947
„	8 Juli 1869 *A* nr. 5.			1869	71	Namen maten en gewichten.	456
G. S.	23 Juli 1869 *G* nr. 55.			1869	80	Onderteekening processen-verbaal verpachtingen.	655
„	23 Juli 1869 *G* nr. 151.			1869	79	Verantwoording geldmiddelen.	244
C.d.K.	26 Juli 1869 *A* nr. 5.			1869	81	Geneeskundigen in grensgemeenten.	922
G. S.	27 Aug. 1869 *G* nr. 129.			1869	90	Onderhandsche verkoop gemeente-eigendommen.	310
„	10 Sept. 1869 *G* nr. 167.			1869	97	Pensioensbijdragen voor onderwijzers.	680
P. S.	3 November 1869.	1869	60			Instructie Gedeputeerde Staten.	761
G. S.	26 Nov. 1869 *G* nr. 2.			1869	118	Gebruik maten en gewichten bij L. O.	457
C.d.K.	24 Dec. 1869 *A* nr. 10.			1869	124	Attestatiën de vita.	49
G. S.	30 Maart 1870 *G* nr. 100.			1870	34	Vergadering van het dagelijksch bestuur.	297
„	22 Juni 1870 *G* nr. 108.			1870	59	Verkoop van gemeentegronden.	311
C.d.K.	25 Juni 1870 *A* nr. 8.			1870	61	Overleden gepensioneerden.	672
P. S.	5 Juli 1870.	1870	20			Plantrecht prov. wegen.	141
C.d.K.	5 Aug. 1870 nr. 5.			1870	79	Benoeming zetters.	120
„	3 Sept. 1870 *A* nr. 2.			1870	98	Doodschouw.	942
„	5 Sept. 1870 *A* nr. 1.			1870	97	Jaarverslag vaccinatie.	948
G. S.	21 October 1870.	1870	44			Formulier beëediging deskundigen grondbelasting.	125
C.d.K.	10 Nov. 1870 *A* nr. 2.			1870	119	Uitvoering wet grondbelasting.	126
„	12 November 1870.			1870	118	Aanvulling bevolkingsregisters.	145
G. S.	23 Dec. 1870 *G* nr. 49.			1870	128	Instructie gemeenteontvanger.	316
C.d.K.	25 Dec. 1870 *A* nr. 11.			1870	134	Afstandstafelen.	4
„	27 Dec. 1870 *A* nr. 11.			1870	135	Veeziekte.	843
„	29 Dec. 1870 *A* nr. 3.			1870	136	Art. 36 wet 20 Juli 1870.	871
G. S.	5 Jan. 1871 *G* nr. 75.			1871	7	Model gemeenteverslag.	320 noot.
C.d.K.	25 April 1871 *A* nr. 4.					Afstandstafelen.	5
G. S.	27 Juli 1871 *G* nr. 123.			1871	86	Jaarverslag medische politie.	923
„	23 Nov. 1871 *G* nr. 3.			1871	117	IJk en herijk.	458

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
G. S.	15 Febr. 1872 *G* nr. 112.			1872	16	Geldelijk beheer gemeenten.	220
„	21 Maart 1872 *G* nr. 147.	1872	12			Wijziging gemeentebegrootingen.	236
C.d.K.	12 April 1872 *A* nr. 3.			1872	36	Terugbetaling verplegingskosten behoeftige Russen.	29
G. S	14 Juni 1872 *G* nr. 61.	1872	19			Modellen wijziging gemeentebegrooting.	237
„	26 Juli 1872 *G* nr. 32.			1872	63	Raming bezoldiging gemeentepersoneel.	238
C.d.K.	30 Jan. 1873 *A* nr. 3.			1873	10	Loting en misbruik sterken drank.	502
G. S.	6 Februari 1873.	1873	10			Program examen prov. opzichter.	965
C.d.K.	8 April 1873 *A* nr. 18.			1873	40	Verklaringen vaccinatie.	949
G. S.	2 Mei 1873 *G* nr. 23.			1873	30	Geldleeningen.	248
„	29 Mei 1873 *G* nr. 93.			1873	58	Vaccinatiebewijzen.	950
C.d.K.	28 Aug. 1873 *A* nr. 7.			1873	78	Aankondiging onteigening besm. ziekte.	929
„	16 Sept. 1873 *A* nr. 9.			1873	82	Jaarverslag pokken.	946 noot.
G. S.	19 Nov. 1873 *G* nr. 39.			1873	98	Voldaanteekening bevelschriften.	215
C.d.K.	12 Dec. 1873 *A* nr. 4.			1873	100	Reispassen voor Rusland.	664
G. S.	18 Dec. 1873 *G* nr. 122.			1873	105	Inrichting lijkenhuizen.	69
„	30 Dec. 1873 *G* nr. 159.			1873	109	Invordering hoofd. omslag.	88
„	1 April 1874 *G* nr. 25.			1874	30	Vernietiging besmette voorwerpen.	930
C.d.K.	13 April 1874 *A* nr. 5.			1874	31	Onteigening besmette voorwerpen.	931
„	22 Mei 1874 *A* nr. 3.			1874	50	Art. 21, 2e lid, wet 20 Juli 1870.	844
„	3 November 1874.			1874	89	Briefwisseling.	162
G. S.	8 Januari 1875.	1875	1			Voorschriften hoofd. omslag.	89
C.d.K.	23 Juni 1875 *A* nr. 8.			1875	55	Wet 2 Juni 1875.	845
„	23 Juli 1875 *G* nr. 50.			1875	63	Baggerwerken bij telegraafkabels.	835
„	10 Aug. 1875 *A* nr. 11.			1875	69	Model-muilkorf.	358
„	16 Aug. 1875 *A* nr. 12.			1875	72	Uitvoering wet betreffende hondsdolheid.	359
G. S.	26 Aug. 1875 *G* nr. 165.			1875	77	Invordering plaatsel. inkomsten.	245
C.d.K.	6 Sept. 1875 *A* nr. 11.			1875	79	Uitvoering wet tegen hondsdolheid.	360
„	11 Sept. 1875 *A* nr. 1.			1875	81	Toep. art. 5 al. 3 Hinderwet.	342
„	25 Sept. 1875 *A* nr. 4.			1875	87	Hinderwet.	343
„	21 Oct. 1875 *A* nr. 1.			1875	93	Jaarl. opgaaf geneeskundigen.	822
„	30 Nov. 1875 *A* nr. 2.			1875	100	Hinderwet.	344
G. S.	17 Dec. 1875 *G* nr. 46.			1875	108	Vaccinatie.	951
„	23 Dec. 1875 *G* nr. 64.			1875	109	Polderbelangen en volksgezondheid.	961

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
G.S.	4 Febr. 1876 nr. 15.			1876	10	Uitvoering dwangbevelen van gemeente-ontvangers.	78
„	27 Maart 1876 *G* nr. 1.			1876	25	Gevolgen watersnood.	960
C.d.K.	19 April 1876 *A* nr. 4.			1876	38	Verslagen onderzoek verlofgangers.	510
„	19 April 1876 *A* nr. 6.			1876	37	Verlenging vervoertijd handelsartikelen.	136
„	16 Mei 1876 *A* nr. 13.			1876	52	Mededeeling strafverordeningen aan Hoogen Raad.	908
G.S.	9 Juni 1876 *G* nr. 6.			1876	61	Heffing van gasrechten.	283
P.S.	6 Juli 1876.	1876	20			Reglement uitwegen op prov. wegen en demping bermslooten.	997
C.d.K.	18 Juli 1876 *A* nr. 2.			1876	69	Art. 27 wet 20 Juli 1870.	872
G.S.	20 Juli 1876 *G* nr. 27.			1876	71	Model gemeenteverslag.	320 noot.
„	20 Juli 1876 *G* nr. 206.			1876	72	Beteekenis woorden „geëxamineerd veearts".	846
C.d.K.	4 Sept. 1876 *A* nr. 5.			1876	85	Kosteloos vervoer politiebeambten.	707
G.S.	14 Sept. 1876 *G* nr. 165.			1876	90	Oprichting windmolens en steen- en veldovens.	345
C.d.K.	2 Dec. 1876 *A* nr. 13.			1876	113	Benoeming militairen in burgerl. betrekkingen.	6
„	15 Dec. 1876 *A* nr. 1.			1876	117	Verkoop vleesch en huiden onteigend vee.	873
G.S.	25 Jan. 1877 *G* nr. 2.			1877	12	Uithalen van rupsennesten.	431
„	31 Maart 1877 *G* nr. 216.			1877	29	Ingebruikgeving van gemeentegronden.	312
„	5 April 1877 *G* nr. 193.			1877	36	Uitoefening burgerschapsrechten.	392
„	15 Juni 1877 *G* nr. 11.			1877	59	Voldoening grond- en pers. belastingen.	221
„	11 Oct. 1877 *G* nr. 126.			1877	78	Verantwoording gesequestreerde gelden.	228
C.d.K.	22 Nov. 1877 *A* nr. 8.			1877	99	Benoeming gemeentelijke ambtenaren.	284
G.S.	7 Dec. 1877 *G* nr. 61.			1877	103	Voorrang invordering belastingen.	90
C.d.K.	26 Jan. 1878 *A* nr. 6.			1878	11	Jaarverslag pokken.	946 noot.
„	1 Febr. 1878 *A* nr. 1.			1878	13	Benoeming officieren in burgerl. betrekkingen.	7
G.S.	7 Febr. 1878 *G* nr. 41.			1878	19	Vertegenwoordiging der gemeente bij overeenkomsten.	656
„	22 Februari 1878.	1878	7			Provinciaal verslag.	766
C.d.K.	19 Sept. 1878 *A* nr. 10.			1878	79	Bericht jachtovertredingen.	371
P.S.	9 November 1878.	1879	29			Hulp oprichting waterschappen.	973

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl.		Prov. Bijbl.		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
C.d.K.	31 Jan. 1879 *A* nr. 17.			1879	9	Overleden gepensioneerden.	673
„	5 April 1879 *A* nr. 7.			1879	29	Schade aan telegraaflijnen.	836
„	3 Juni 1879 *A* nr. 2.			1879	48	Accijns in beslag genomen vleesch.	137
„	18 Juni 1879 *A* nr. 6.			1879	53	Oud-rechterl. archief.	21
„	10 Sept. 1879 *A* nr. 2.			1879	68	Declaratiën van inrichting of vennootschap, schuldeischer van den Staat.	251
P. S.	6 November. 1879. (gew. 4 November 1881. („ 18 Juli 1901.	1879 1881 1901	37 24) 17)			Voorwaarden spoorwegaanleg.	784
G. S.	17 Febr. 1880 *G* nr. 69.			1880	15	Begraven onvoldr. vruchten.	70
C.d.K.	17 Juli 1880 *A* nr. 1.			1880	61	Heffing rechten B. S.	104
G. S.	16 Sept. 1880 *G* nr. 191.			1880	71	Veranderingen personeel gemeente-besturen.	298
„	2 Dec. 1880 *G* nr. 1.			1880	96	Voorziening pasmuntbehoefte.	580
C.d.K.	4 Febr. 1881 *A* nr. 2.			1881	15	Vrij vervoer spoorwegen.	708
G. S.	17 Febr. 1881 *G* nr. 141.			1881	20	Mededeeling onderwijsbesluiten aan het schooltoezicht.	611
C.d.K.	23 April 1881 *A* nr. 4.			1881	53	Teekeningen voor schoolbouw.	620
G. S.	15 Sept. 1881 *G* nr. 68.			1881	94	Schatting van dranklokalen.	255
„	13 Oct. 1881 *G* nr. 134.			1881	102	Misbruik portvrijdom.	741
„	28 October 1881.			1881	106	Wering schoolverzuim ten plattelande.	612
„	15 Dec. 1881 *G* nr. 46.			1881	118	Portvrijdom.	742
„	15 Dec. 1881 *G* nr. 47.			1881	117	Doodschouw.	943
„	27 Jan. 1882 *G* nr. 126.			1882	9	Beschikbaarstelling lokalen voor Rijksontvangers.	121
„	31 Maart 1882 *G* nr. 126.			1882	36	Art. 15*a* wet l. o.	613
„	16 Juni 1882 *G* nr. 110.			1882	73	Id.	614
C.d.K.	23 Juni 1882 *A* nr. 4.			1882	75	Beschikbaarstelling lokalen voor personeel Rijksbelastingen.	122
„	1 Juli 1882 *A* nr. 3.			1882	79	Verevening kosten vee-politie.	874
G. S.	24 Aug. 1882 *G* nr. 322.			1882	96	IJk en herijk.	459
C.d.K.	23 Sept. 1882 *A* nr. 2.			1882	107	Hinderwet.	346
G. S.	28 Sept. 1882 *G* nr. 105.			1882	108	Afgifte oude zegels.	22
C.d.K.	28 Dec. 1882 *A* nr. 17.			1882	139	Identiteit gestrafte verlofgangers.	511
„	30 Dec. 1882 *A* nr. 13.			1882	141	Bijwerking kadastrale registers.	384
„	20 Jan. 1883 *A* nr. 3.			1883	8	Verantwoording opbrengst verkoop wrakken.	777
„	20 Febr. 1883 *A* nr. 16.			1883	21	Nationaliteitsbewijzen.	582
G. S.	5 April 1883 *G* nr. 121.			1883	38	Uitreiking exemplaren begrooting.	229
C.d.K.	20 Juni 1883 *A* nr. 1.			1883	66	Benadering slachtvee, krachtens dispensatie ingevoerd.	862
„	10 Aug. 1883 *A* nr. 8.			1883	80	Oprichting van lompenmagazijnen.	347

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	20 Sept. 1883 *A* nr. 5.			1883	87	Gedenkteekenen van geschiedenis en kunst.	323
P. S.	9 November 1883.	1883	32			Subsidie verbetering riviertjes enz.	983
C.d.K.	7 Jan. 1884 *A* nr. 2.			1884	2	Wering druifluis.	271
„	4 Febr. 1884 *A* nr. 3.			1884	13	Hinderwet.	343 noot.
G. S.	6 Maart 1884 *G* nr. 135.			1884	24	Belegging gemeente- en armengelden.	222
C.d.K.	25 Maart 1884 *A* nr. 1.			1884	31	Invoer bloembollen in Spanje.	272
„	1 April 1884 *A* nr. 1.			1884	32	Verboden invoer levend vee uit het buitenland.	863
„	8 April 1884 *A* nr. 2.			1884	34	Invoer bloembollen in Spanje.	273
„	12 Mei 1884 *A* nr. 4.			1884	47	In- en doorvoer van bloembollen.	274
„	17 Mei 1884 *A* nr. 2.			1884	48	Vernieling isolatoren.	709
„	10 Juli 1884 *A* nr. 7.			1884	64	Hinderwet.	348
„	8 Aug. 1884 *A* nr. 4.			1884	72	Benoeming gemeente-archivarissen.	23
„	18 Sept. 1884 *A* nr. 9.			1884	79	Staatstoezicht op krankzinnigen.	408
G. S.	22 Sept. 1884 *G* nr. 65.			1884	80	Bestekken en gunning bij schoolbouw.	621
„	9 October 1884.	1884	28			Inrichting kohieren h. o	91
C.d.K.	4 Dec. 1884 *A* nr. 2.			1884	107	Toep. art. 14 krankzinnigenwet.	409
„	29 Dec. 1884 *A* nr. 2.			1884	115	Wederkeerige vrijdom van krijgsdienst.	464
„	23 Jan. 1885 *A* nr. 1.			1885	4	Uitvoering wet grondbelasting.	127
„	3 Febr. 1885 *A* nr. 1.			1885	6	Invoer van bloembollen.	275
„	22 April 1885 *A* nr. 5.			1885	31	Id.	276
G. S.	6 Aug. 1885 *G* nr. 39.			1885	73	Declaratiën kosten l. o.	626
C.d.K.	22 Aug. 1885 *A* nr. 1.			1885	82	Vernietiging besmette voorwerpen.	932
„	12 Oct. 1885 *A* nr. 2.			1885	95	Verstoring openbare orde.	710
„	2 Nov. 1885 *A* nr. 8.			1885	99	Brandgevaar archieven.	24
G. S.	26 Nov. 1885 *G* nr. 135.			1885	104	Voldaanteekening betalingstukken.	216
„	3 Dec. 1885 *G* nr. 130.			1885	108	Tarieven openbare middelen van vervoer.	462
C.d.K.	9 Januari 1886 *A* nr. 1.			1886	2	Beeindiging gezinsverpleging krankzinnigen.	410
„	26 Febr. 1886 *A* nr. 2.			1886	18	Toepassing Kon. Besl. 9 Juni 1885 Stbl. 125.	847
„	3 Maart 1886 *A* nr. 1.			1886	21	Overlijden burgemeesters.	175
„	10 April 1886 *A* nr. 11.			1886	32	Bericht over gevallen van hondsdolheid.	361
„	20 April 1886 *A* nr. 6.			1886	34	Koepokinenting.	952
„	22 April 1886 *A* nr. 12.			1886	36	Opbrengst wrakken.	778

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	30 April 1886 *A* nr. 17.			1886	41	Onderzoek planten-inrichtingen.	277
„	9 Juli 1886 *A* nr. 6.			1886	58	Verkoop wrakken.	779
„	4 Aug. 1886 *A* nr. 1.			1886	66	Ontsmetting.	924
„	10 Aug. 1886 *A* nr. 3.			1886	67	Toepassing wet tegen hondsdolheid.	362
G. S.	12 Aug. 1886 *G* nr. 90.			1886	68	Portvrijdom.	743
C.d.K.	31 Aug. 1886 *A* nr. 12.			1886	75	Toepassing wet tegen hondsdolheid.	363
G. S.	23 Sept. 1886 *G* nr. 42.			1886	82	Portvrijdom.	744
„	28 Oct. 1886 *G* nr. 40.			1886	87	Uitvoering bestekken schoolbouw.	622
„	25 Nov. 1886 *G* nr. 43.			1886	96	Processen-verbaal verpachtingen.	657
„	20 Jan. 1887 *G* nr. 52/55.			1887	6	Beroep hinderwet.	349
C.d.K.	3 Febr. 1887 *A* nr. 3.			1887	17	Verkenmerken.	987
G. S.	10 Feb. 1887 *G* nr. 138/45.			1887	15	Lichtmispegge.	449
C.d.K.	4 Mei 1887 *A* nr. 3.			1887	39	Oudheidkundige opgravingen.	324
G. S.	12 Juli 1887 *G* nr. 105/21.			1887	55	Declaraties rijksvergoeding l. o.	627
C.d.K.	18 Aug. 1887 *A* nr. 1.			1887	67	Bevolkings-boekhouding.	146
„	21 Sept. 1887 *A* nr. 1.			1887	80	Model muilkorf.	364
„	8 Dec. 1887 *A* nr. 11.			1887	101	Jacht- en vischakten voor vreemdelingen.	372
„	30 Dec. 1887 *A* nr. 13.			1887	114	Formaliteiten krankzinnigenwet.	411
„	1 Febr. 1888 *A* nr. 16.			1888	11	Gedenkteekenen van geschiedenis en kunst.	325
G. S.	23 Febr. 1888 *G* nr. 14/13.			1888	19	Oproepingsbrieven voor kiezers.	745
C.d.K.	14 Juni 1888 *A* nr. 1.			1888	60	Telegrammen verstoring openbare orde.	711
„	28 Juni 1888 *A* nr. 3.			1888	63	Dienstbrieven-bestelling op zondag.	163
„	28 Sept. 1888 *A* nr. 3.			1888	86	Transport ontplofbare stoffen.	650
G. S.	4 Oct. 1888 *G* nr. 104/37.			1888	88	Kosten feestvieringen en verkiezingen.	223
C.d.K.	3 Dec. 1888 *A* nr. 1.			1888	104	Prijs staatsblad.	791
G. S.	10 Jan. 1889 *G* nr. 116/63.			1889	1	Jaarl. opgaaf afgekondigde strafverordeningen.	709
C.d.K.	2 Febr. 1889 *A* nr. 3.			1889	10	Militieloting.	503
„	11 Febr. 1889 *A* nr. 10.			1889	14	Verkenmerken.	988
„	16 Febr. 1889 *A* nr. 2.			1889	17	Verboden invoer van varkens.	864
„	10 Maart 1889 *A* nr. 15.			1889	24	Afzonderl. bevolkingsregisters.	147
„	20 Mei 1889 *A* nr. 11.			1889	52	Onderzoek verlofgangers.	512
G. S.	6 Juni 1889 *G* nr. 2/2.			1889	57	Uitvoering dwangbevelen.	79
C.d.K.	25 Juni 1889 *A* nr. 1.			1889	68	Afgifte attestatiën de vita.	50
„	12 Juli 1889 *A* nr. 1.			1889	70	Onderzoek ziek vee.	848

	CIRCULAIRE OF BESLUIT.	Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	12 Oct. 1889 *A* nr. 19.			1889	88	Opsporing drankwetovertreding.	256
„	15 Maart 1890 *A* nr. 4.			1890	29	Uitvoer vee en vleesch.	212
G.S.	13 Mei 1890 *G* nr. 74/45.			1890	50	Aanleg tramwegen.	785
C.d.K.	20 Mei 1890 *A* nr. 1.			1890	52	Inrichting en formaat dienstbrieven.	164
G.S.	11 Sept. 1890 *G* nr. 91/20.			1890	82	Declaratie kosten l. o.	628
„	25 Sept. 1890 *G* nr. 11/67.			1890	86	Wachtgelden ontslagen onderwijzers.	681
C.d.K.	22 Oct. 1890 *A* nr. 3.			1890	98	Bestendiging aanstelling onbez. rijksveldwachter.	728
„	12 Nov. 1890 *A* nr. 1.			1890	102	Vervalsching uitvoer-certificaten voor spek.	213
„	29 Dec. 1890 *A* nr. 3.			1890	108	Buitenl. paspoorten.	665
„	21 Jan. 1891 *A* nr. 3.			1891	7	Verzending militaire kleedingstukken.	746
„	31 Jan. 1891 *A* nr. 1. (gew. 14 Oct. 1896 *A* nr. 1.			1891 1896	13 99)	Verrekening voorschotten veepolitie.	875
„	17 Febr. 1891 *A* nr. 10.			1891	18	Verkiezingen Prov. Staten.	393
„	7 Maart 1891 *A* nr. 29.			1891	20	Afgifte attest. de vita.	51
„	22 April 1891 *A* nr. 1.			1891	34	Attest. de vita.	52
„	6 Mei 1891 *A* nr. 8.			1891	41	Id.	52 noot.
G.S.	14 Mei 1891 *G* nr. 177/61.			1891	44	Invulling mutatie-staten onderwijzers.	682
C.d.K.	20 Mei 1891 *A* nr. 10.			1891	48	Aanvragen akten b. s. uit Duitschland.	190
„	27 Mei 1891 *A* nr. 1.			1891	51	Opzending dolle dieren.	365
G.S.	22 Oct. 1891 *G* nr. 120/1*d*.			1891	94	Inzending raadsbesluiten.	165
„	12 Nov. 1891 *G* nr. 118/152			1891	100	Gratificatiën aan onderwijzers.	615
„	19 Nov. 1891 *G* nr. 112/111			1891	103	Afkondiging en aanplakking van bekendmakingen.	299
„	13 April 1892 *G* nr. 77.			1892	44	Afgifte visum personeel l. o.	617
C.d.K.	1 Juni 1892 *A* nr. 3.			1892	68	Regeeringstelegrammen justitie.	712
„	22 Juni 1892 *A* nr. 2.			1892	80	Vervoer krankzinnigen.	412
„	23 Juli 1892 *A* nr. 6.			1892	87	Reispassen voor Rusland.	666
G.S.	11 Aug. 1892 *G* nr. 49.			1892	92	Rijksbijdragen bijz. l. o.	629
C.d.K.	24 Sept. 1892 *A* nr. 3.			1892	109	Declaratiën onteigenings-voorschotten.	925
G.S.	6 Oct. 1892 *G* nr. 41.			1892	112	Rijksbijdragen bijz. l. o.	630
C.d.K.	10 Oct. 1892 *A* nr. 1.			1892	116	Kosten vernieuwing kadastrale gemeentestukken.	385
G.S.	20 Oct. 1892 *G* nr. 88.			1892	117	Id.	386
C.d.K.	15 Febr. 1893 *A* nr. 2.			1893	17	Wet Nederlanderschap.	583
„	23 Febr. 1893 *A* nr 1.			1893	22	Portvrijdom.	747
„	27 Maart 1893 *A* nr. 1.			1893	34	Herkomstbewijzen van ten uitvoer bestemd vee.	446
„	14 April 1893 *A* nr. 2.			1893	37	Kosten wering veeziekten.	876

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	28 Juni 1893 *A* nr. 1.			1893	61	Afgifte attest. de vita.	53
„	17 Juli 1893 *A* nr. 14.			1893	63	Ingezetenschap en militie.	584
„	26 Aug 1893 *A* nr. 1			1893	80	Bericht ziektegevallen vee.	849
„	11 Nov. 1893 *A* nr. 7.			1893	97	Onbez. rijksveldwachters.	729
„	31 Jan. 1894 *A* nr. 2.			1894	17	Art. 7 wet Nederlanderschap.	585
„	21 Maart 1894 *A* nr. 1.			1894	27	Misbruik portvrijdom.	748
„	5 April 1894 *A* nr. 1.			1894	31	Wet Nederlanderschap.	586
G. S.	10 Mei 1894 *G* nr. 126.			1894	43	Betalingen zonder bevelschrift.	224
C.d.K.	21 Mei 1894 *A* nr. 1.			1894	45	Declaratiën voorschotten besmettelijke ziekte.	933
„	1 Juni 1894 *A* nr. 13.			1894	48	Verkenmerken.	989
„	25 Juni 1894 *A* nr. 1.			1894	61	Gebruik modellen attest. de vita.	54
G. S.	27 Juli 1894 *G* nr. 17.			1894	66	Zegeling stukken b. s.	191
C.d.K.	27 Aug. 1894 *A* nr. 2.			1894	80	Overtreding veewet.	850
G. S.	2 Oct. 1894 *G* nr. 115.			1894	95	Staten der gemeente-bezittingen.	309 noot.
„	12 Oct. 1894 *G* nr. 102.			1894	96	Goedkeuring raadsbesluiten art. 194 gemeentewet.	300
C.d.K.	31 Dec. 1894 *A* nr. 2.			1894	116	Veeborden.	851
G. S.	4 Januari 1895.			1895	1	Afgifte attestatiën de vita.	55
„	18 Jan. 1895 *G* nr. 10.			1895	6	Toelichting voordrachten pl. belast.	80
C.d.K.	21 Jan. 1895 *A* nr. 7.			1895	11	Paspoorten Portugal.	667
„	25 Jan. 1895 *A* nr. 4.			1895	13	Paspoorten voor Perzië.	668
„	20 Febr. 1895 *A* nr. 4.			1895	24	Gebruik gemeentestempel.	319
G. S.	22 Febr. 1895 *G* nr. 105.			1895	25	Collectieve aanslagen.	92
„	15 Maart 1895 *G* nr. 65.			1895	33	Aanvraag van Rijkssubsidiën.	301
C.d.K.	20 Maart 1895 *A* nr. 19.			1895	35	Modellen b. s.	192
„	22 Maart 1895 *A* nr. 10.			1895	36	Politie en fooienstelsel.	731
„	30 Maart 1895 *A* nr. 6.			1895	43	Paspoorten Turksche Rijk.	669
G. S.	18 April 1895 *G* nr. 67			1895	48	Verantwoording uitgaven teekenscholen.	246
C.d.K.	13 Juni 1895 *A* nr. 1.			1895	64	Bevolkingsstatistiek.	797
„	15 Juni 1895 *A* nr. 1.			1895	65	Vermoedelijk geval van hondsdolheid.	366
„	16 Oct. 1895 *A* nr. 7.			1895	88	Registers burg. stand.	193
„	20 Nov. 1895 *A* nr. 3.			1895	97	Inschrijving gepensioneerden.	674
„	22 Jan. 1896 *A* nr. 7.			1896	15	Gerechtelijke statistiek.	225
„	25 Jan. 1896 *A* nr. 5.			1896	17	Misbruik van wapenen.	466
„	5 Febr. 1896 *A* nr. 1.			1896	21	Behandeling zakboekjes miliciens.	513
„	10 Maart 1896 *A* nr. 2.			1896	34	Advertentiën staatscourant.	793
„	26 Aug. 1896 *A* nr. 7.			1896	78	Vergoeding huid bij miltvuur.	877
„	11/16 Sept. 1896 *A* nr. 8.			1896	87	Nevenbedieningen door veldwachters.	734
„	22 Oct. 1896 *A* nr. 3.			1896	101	Frankeering dienstbrieven voor het buitenland.	166
„	1 Dec. 1896 *A* nr. 5.			1896	122	Afgifte binnenl. paspoorten.	660

	CIRCULAIRE OF BESLUIT.	Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	17 Dec. 1896 *A* nr. 4.					Artt. 13 en 27 veiligheidswet.	902
„	28 Jan. 1897 *A* nr. 1.			1897	15	Uitvoering kieswet.	394
G.S.	28 Januari 1897. (laatst gew. 4 April 1917.	1897 1917	3 9)			Dienstkringen en standplaatsen opzichters provinciale waterstaat.	966
„	11 Februari 1897 nr. 5.	1897	5			Uitvoering art. 2 kieswet.	395
C.d.K.	27 Febr. 1897 *A* nr. 1.			1897	28	Veiligheidswet.	903
G.S.	26 Maart 1897.	1897	8			Verdeeling kiesdistricten in stemdistricten.	396
C.d.K.	6 April 1897 *A* nr. 1.			1897	43	Kostelooze uitreiking attestatiën.	56
„	22 April 1897 *A* nr. 9.			1897	50	Uitvoering kieswet.	397
„	17 Mei 1897 *A* nr. 1.			1897	60	Bevolkingsstatistiek.	148
„	25 Mei 1897 *A* nr. 1.			1897	66	Portvrijdom verkiezingen.	749
„	29 Mei 1897 *A* nr. 2.			1897	70	Kies- en stemdistricten.	398
„	5 Juni 1897 *A* nr. 11.			1897	75	Art. 13 inkwartieringswet.	467
„	26 Juni 1897 *A* nr. 7.			1897	82	Afgifte bewijs goed gedrag.	468
G.S.	1 Juli 1897 *G* nr. 128*a*.	1897	10			Stemdistricten verkiezing Provinciale Staten.	399
C.d.K.	13 Juli 1897 *A* nr. 2.			1897	85	Uitvoering artt. 86 en 91 kieswet.	400
G.S.	15 Juli 1897 *G* nr. 144.			1897	86	Rijksuitkeering.	771
C.d.K.	25 Sept. 1897 *A* nr. 7.			1897	108	Berging buskruit in Rijksmagazijnen.	651
„	21 Oct. 1897 *A* nr. 2.			1897	115	Vergoeding huiden bij mond- en klauwzeer.	678
P.S.	17 November 1897. (gew. 23 Juli 1908.	1897 1908	30 48)			Pensioenreglement weduwen- en weezen-pensioen prov. waterstaat.	967
C.d.K.	19 Nov. 1897 *A* nr. 1.			1897	123	Uitvoering artt. 13 en 20 kieswet.	401
G.S.	2 Dec. 1897 *G* nr. 12.			1897	125	Nadere regeling plaatselijke belastingen.	81
C.d.K.	4 Dec. 1897 *A* nr. 2.			1897	128	Tenaamstelling van declaratiën.	252
„	5 Febr. 1898 *A* nr. 2.			1898	17	Gebruik kadastrale stukken.	387
G.S.	10 Maart 1898 *G* nr. 62.			1898	23	Kosten ex. art. 50 kieswet.	402
„	31 Maart 1898 *G* nr. 172.			1898	31	Collecten.	30
C.d.K.	23 April 1898 *A* nr. 1.			1898	48	Opgaaf bevolking voor pers. belasting.	133
G.S.	26 Mei 1898.	1898	11			Art. 10 pensioenreglement weduwen en weezen prov. waterstaat.	968
„	26 Mei 1898 *G* nr. 136.			1898	61	Inzending belastingverordeningen.	82
C.d.K.	9 Juni 1898 *A* nr. 3.			1898	69	Schadelijke insecten.	432
G.S.	23 Juni 1898 *G* nr. 91.			1898	73	Ambtscostuum commissarissen van politie.	713
„	23 Juni 1898 *G* nr. 149.			1898	71	Model aanvraag Rijksuitkeering.	772

	CIRCULAIRE OF BESLUIT.	Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	14 Juli 1898 *A* nr. 5.			1898	78	Bewaarplaatsen voor ontplofbare stoffen.	350
„	21 Juli 1898 *A* nr. 7.			1898	79	Declaratiën voorschotten.	217
„	22 Juli 1898 *A* nr. 1.			1898	80	Nederl. kinderen in Pruis. steenbakkerijen.	8
„	17 Aug. 1898 *A* nr. 1.			1898	85	Militieplichtigheid vreemdelingen.	469
„	19 Aug. 1898 *A* nr. 1.			1898	86	Ged. overdracht soldij door zeemachtpersoneel.	559
„	8 Nov. 1898 *A* nr. 1.			1898	117	Id.	560
G. S.	17 Nov. 1898 *G* nr. 124.			1898	122	Opgaven betr. politiepersoneel.	714
„	22 Dec. 1898 *G* nr. 146.			1898	135	Hinderwet en veiligheidswet.	351
C.d.K.	19 Jan. 1899 *A* nr. 4.			1899	9	Vervoer kooigoederen zeemiliciens.	561
G. S.	9 Febr. 1899 *G* nr. 11.			1899.	18	Statistiek.	795
„	9 Maart 1899 *G* nr. 96.			1899	29	Betaalbaarstelling Rijksuitkeering.	773
„	24 Maart 1899 *G* nr. 79.			1899	34	Rijksbetalingen aan gemeente-ontvangers.	230
C.d.K.	19 April 1899 *A* nr. 2.			1899	50	Afzonderl. bevolkingsregisters.	149
„	3 Mei 1899 *A* nr. 8.			1899	56	Staat van aanbeveling veldwachters.	735
„	23 Juni 1899 *A* nr. 4.			1899	82	Opgaaf kooi-uitrusting zeemiliciens.	562
„	9 Aug. 1899 *A* nr. 2.			1899	95	Inschrijving van gepensioneerden.	57
G. S.	10 Aug. 1899 *G* nr. 7.			1899	96	Rijksbetalingen aan gemeente-ontvangers.	231
C.d.K.	30 Sept. 1899 *A* nr. 2.			1899	110	Militie- en inkwartieringsplichtigheid Mexicanen.	470
„	5 Oct. 1899 *A* nr. 4.					Art. 3 krankzinnigenwet.	413
„	26 Oct. 1899 *A* nr. 7.			1899	121	Bevolkings-boekhouding.	146
„	7 Nov. 1899 *A* nr. 1.			1899	126	Vergunning grensbeweiding.	865
„	22 Nov. 1899 *A* nr. 4.			1899	133	Overmaking zegel- en legesgelden.	167
„	7 Dec. 1899 *A* nr. 9.			1899	138	Afzonderl. bevolkingsregisters.	150
„	8 Jan. 1900 *A* nr. 1.			1900	4	Militie- en inkwartieringsplichtigheid Rumeniërs en Liberianen.	471
„	19 Jan. 1900 *A* nr. 1.			1900	11	Arrestantenlokalen.	715
„	17 Febr. 1900 *A* nr. 1.			1900	24	Statistiek levensberoovingen.	821
„	1 Maart 1900 *A* nr. 1.			1900	26	Statistiek spaar- en leenbanken.	819
„	12 April 1900 *A* nr. 1.			1900	40	Nationaliteitsbewijzen.	587
G. S	26 April 1900 *G* nr. 181.			1900	45	Verkoop onroerend goed.	313
C.d.K.	23 Mei 1900 *A* nr. 2.			1900	55	Inkwartieringsplichtigheid Rumeniërs.	472
„	14 Juni 1900 *A* nr. 2.			1900	63	Nationaliteitsbewijzen.	588
G. S.	21 Juni 1900 *G* nr. 152.			1900	66	Inzending gemeenteverslag.	321

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
G. S.	28 Juni 1900 *G* nr. 145.			1900	68	Vervaardiging harde gloeikousjes.	352
C. d. K.	3 September 1900.	1900	23			Instructie gemeente-veldwachters.	736
„	6 Sept. 1900 *A* nr. 2.			1900	89	Onderzoek naar voormal'ge verpleegden van Rijks-opvoedingsgestichten.	716
„	26 Nov. 1900 *A* nr. 1.			1900	114	Toezicht gezondheidstoestand van vee.	852
„	11 Jan. 1901 *A* nr. 2.			1901	9	Art. 19 leerplichtwet.	639
G. S.	17 Jan. 1901 *G* nr. 13.			1901	11	Rijksbijdr. verplegingskosten krankzinnigen.	414
C. d. K.	21 Jan. 1901 *A* nr. 2.			1901	14	Portvrijdom en leerplichtwet.	750
„	28 Jan. 1901 *A* nr. 2.			1901	19	Akten vergunning gebruik stoomtoestellen.	825
„	28 Jan. 1901 *A* nr. 7.			1901	18	Uitvoering kieswet.	403
„	14 Maart 1901 *A* nr. 1.			1901	38	Uitvoering leerplichtwet.	640
G. S.	28 Maart 1901 *G* nr. 61.			1901	39	Id.	641
C. d. K.	29 Maart 1901 *A* nr. 2.			1901	44	Uitreiking beschikkingen stoomwet.	826
G. S.	6 April 1901 *G* nr. 39.			1901	45	Uitvoering kieswet.	404
C. d. K.	15 April 1901 *A* nr. 2.			1901	52	Opkomst onder de wapenen met spoed.	531
G. S.	25 April 1901 *G* nr. 85.			1901	55	Betaling zegel mandaten onderwijzers-jaarwedden.	616
C. d. K.	23 Mei 1901 *A* nr. 1.			1901	62	Staat der kiezers.	405
„	10 Juni 1901 *A* nr. 2.			1901	70	Statistiek verkiezingen.	407
G. S.	1 Aug. 1901 *G* nr. 21.			1901	86	Verordeningen besm. ziekten.	926
„	26 Sept. 1901 *G* nr. 98.			1901	101	Uitkeering opcenten dir. bel.	218
C. d. K.	3 Oct. 1901 *A* nr. 10.			1901	106	Toezicht uitvoer rundvee naar België.	866
G. S.	28 Nov. 1901 *G* nr. 138.			1901	121	Revaccinatiën.	953
„	5 Dec. 1901 *G* nr. 125.			1901	126	Levering van drukwerken.	318
C. d. K.	28 Dec. 1901 *A* nr. 1.			1901	134	Wet paardenfokkerij.	894
„	31 Dec. 1901 *A* nr. 6.			1901	133	Landverhuizersstatistiek.	798
G. S.	30 Jan. 1902 *G* nr. 38.			1902	12	Herhalingsonderwijs.	644
C. d. K.	8 Febr. 1902 *A* nr. 2.			1902	18	Militieplicht Belgen en Nederlanders.	473
„	19 Febr. 1902 *A* nr. 7.			1902	21	Bevolkingsstatistiek (classificatie ambten. enz.)	799
G. S.	27 Febr. 1902 *G* nr. 145.			1902	31	Pensioensbijdragen onderwijzers l. o.	683
„	13 Maart 1902 *G* nr. 49.			1902	38	Art. 41 l. o. wet.	684
„	29 Maart 1902 *G* nr. 16.			1902	42	Artt. 24 en 48 l. o. wet.	631
„	29 Maart 1902 *G* nr. 72.			1902	46	Beroepen hinderwet.	353
C. d. K.	4 April 1902 *A* nr. 3.			1902	48	Toepassing art. 24 hinderwet.	354
G. S.	24 April 1902 *G* nr. 82.			1902	56	Rijksbijdrage herhalingsonderwijs.	645
C d K	10 Mei 1902 *A* nr. 16.			1902	64	Art. 22 leerplichtwet.	642

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	30 Mei 1902 *A* nr. 1*a*.					Afgifte verklaringen overlijden.	800
„	10 Juli 1902 *A* nr. 3.			1902	92	Nationaliteit aanvragers buitenl. paspoorten.	670
G. S.	10 Juli 1902 *G* nr. 100.					Onteigening besm. ziekte.	934
C.d.K.	15 Juli 1902 *A* nr. 1.			1902	94	Ledental gezondheidscommissiën.	331
„	8 Aug. 1902 *A* nr. 7.			1902	108	Aanbeveling leden gezondheidscommissiën.	332
„	18 Aug. 1902 *A* nr. 1.			1902	113	Huwelijken van ingelijfden bij de militie.	474
G. S.	9 Oct. 1902 *G* nr. 110.			1902	125	Bouwen langs dijken.	991
„	16 Oct. 1902 *G* nr. 138.			1902	128	Inzending adressen van beroep.	962
C.d.K.	1 Nov. 1902 *A* nr. 4.			1902	133	Toepassing stoomwet op tramlocomotieven.	787
G. S.	4 Nov. 1902 *G* nr. 29.			1902	134	Verpleging krankzinnigen te Gheel.	415
„	11 Nov. 1902 *G* nr. 201.			1902	149	Jaarwedde secretarissen gezondheidscommissiën.	333
P. S.	19 November 1902. (gew. 22 Juli 1915.	1902 1915	28 29)			Reglement subsidie spoorwegen-aanleg.	786
„	19 November 1902. (gew. 25 Juli 1916.	1903 1916	1 17)			Pensioenreglement prov. arbeiders.	969
C.d.K.	27 Nov. 1902 *A* nr. 16.					Bevolkingsregisters.	151
„	27 Nov. 1902 *A* nr. 17.					Art. 8, 1e lid, gezondheidswet.	801
„	28 Nov. 1902 *A* nr. 1.			1902	144	Afgifte attest. de vita.	58
G. S.	1 Dec. 1902 *G* nr. 132.			1902	145	Verslagen bijz. scholen hooger onderwijs.	603
„	11 Dec. 1902 *G* nr. 122.			1902	149	Jaarwedde secretarissen gezondheidscommissiën.	334
„	5 Jan. 1903 *G* nr. 15.			1903	1	Rijksbijdragen voor gezondheidscommissiën.	335
C.d.K.	22 Jan. 1903 *A* nr. 1.			1903	9	Opgaaf geneeskundigen.	823
„	3 Febr. 1903 *A* nr. 3.			1903	15	Artt. 35, 36 en 37 wet van 20 Juli 1870.	853
„	12 Febr. 1903 *A* nr. 1*a*.			1903	22	Sterftekaarten.	802
„	12 Febr. 1903 *A* nr. 9.			1903	23	Militaire inundatiën.	475
G. S.	3 Maart 1903 *G* nr. 65.					Formulieren aangiften art. 9 woningwet.	1006
C.d.K.	5 Maart 1903 *A* nr. 4.			1903	35	Vermoeden miltvuur.	854
„	24 Maart 1903 *A* nr. 1.			1903	39	Art. 64 ongevallenwet.	647
G. S.	24 Maart 1903 *G* nr. 19.			1903	40	Voorschotten op pensioenen.	705
„	2 April 1903 *G* nr. 100.			1903	46	Toep. art. 77 armenwet.	31
C.d.K.	16 April 1903 *A* nr. 1*a*.			1903	53	Inventaris sterftestatistiek.	803
„	17 April 1903 *A* nr. 1.			1903	54	Verzameling landbouwgegevens.	433
„	21 April 1903 *A* nr. 2.			1903	55	Invulling attest. de vita.	59
G. S.	26 Mei 1903 *G* nr. 47.			1903	70	Gezondheidscommissiën en kadaster.	388
C.d.K.	29 Mei 1903 *A* nr. 5.			1903	75	Toelating vee in den vreemde.	867

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
G. S.	4 Juni 1903 *G* nr. 112.			1903	80	Taak en werkwijze van den gemeente-ontvanger.	226
„	4 Juni 1903 *G* nr. 155.			1903	77	Onteigening besm. ziekte.	935
„	10 Juni 1903 *G* nr. 110.			1903	79	Aflossing geldleeningen.	249
C.d.K.	19 Juni 1903 *A* nr. 1.			1903	86	Vreemde meisjes in Engeland.	717
„	23 Juni 1903 *A* nr. 16.			1903	92	Verzekerde bewaring nalatige militieplichtigen.	476
G. S.	24 Juni 1903 *G* nr. 64.			1903	91	Stortingen bij Rijksbetaalmeesters.	253
C.d.K.	1 Juli 1903 *A* nr. 5.			1903	95	Model muilkorf.	367
P. S.	8 Juli 1903. (gew. 18 Juli 1912.	1903 1912	35 20)			Plantrecht prov. wegen.	142
„	8 Juli 1903.	1903	37			Wering beplantingen nabij windmolens.	143
G. S.	17 Juli 1903 *G* nr. 41.					Model verslag woningwet.	1007
„	17 Juli 1903 *G* nr. 124.			1903	98	Kosten gezondheidscommissiën.	336
C.d.K.	21 Juli 1903 *A* nr. 15.			1903	101	Parades op Zondag.	430
P. S.	22 Juli 1903. (laatst gew. 25 Juli 1916.	1903 1916	30 29)			Reglement op den Prov. waterstaat.	970
„	23 Juli 1903.	1903	36			Reglement openb. wegen en voetpaden.	998
G. S.	4 Aug. 1903 *G* nr. 8.			1903	106	Inlegering van krijgslieden.	83
C.d.K.	20 Aug. 1903 *A* nr. 3.			1903	113	Invoer planten in Griekenland.	278
„	31 Aug. 1903 *A* nr. 34.			1903	119	Art. 12 veiligheidswet.	904
G. S.	8 Oct. 1903 *G* nr. 95.			1903	134	Grensregeling arrondissementen Rijkswaterstaat.	964
C.d.K.	31 Oct. 1903 *A* nr. 3.			1903	136	Opkomst onder de wapenen met spoed.	532
P. S.	4 November 1903. (gew. 10 December 1909.	1903 1910	38 20)			Algemeen waterschapsreglement.	974
„	4 November 1903. (laatst gew. 11 Juli 1916.	1903 1916	39 29)			Politiereglement op de wegen.	999
C.d.K.	5 Nov. 1903 *A* nr. 3.			1903	137	Samenstelling landbouwverslag.	434
G. S.	12 Nov. 1903 *G* nr. 168*a*.			1903	140	Pensioensbijdragen belooning herhalingsonderwijs.	685
C.d.K.	14 Nov. 1903 *A* nr. 6.			1903	141	Sterftestatistiek.	804
„	24 Nov. 1903 *A* nr. 9.			1903	146	Insecten schadelijk voor naaldhout.	435
„	26 Nov. 1903 *A* nr. 4.			1903	148	Scheepsbevolking.	152
P. S.	2 December 1903. (gew. 25 Juli 1916.	1904 1916	1 18)			Pensioenreglement weduwen en weezen vaste arbeiders.	971
C.d.K.	12 Dec. 1903 *A* nr. 1.			1903	152	Toelating en uitzetting vreemdelingen.	661
G. S.	17 Dec. 1903 *G* nr. 113.			1903	155	Rijksbijdrage verplegingskosten krankzinnigen.	416
„	7 Jan. 1904 *G* nr. 93.			1904	3	Verslagen inrichtingen openbaar onderwijs.	604

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz
C.d.K.	16 Jan. 1904 *A* nr. 1.			1904	6	Art. 22 leerplichtwet.	643
„	18 Jan. 1904 *A* nr. 3.			1904	9	Rijkscommissie voor de inventariseering der Nederl. monumenten van geschiedenis en kunst.	326
G. S.	21 Jan. 1904 *G* nr. 50.			1904	12	Passen schepelingen.	563
C.d.K.	27 Jan. 1904 *A* nr. 6.			1904	14	Verplichting tot krijgsdienst in het Duitsche Rijk.	477
G. S.	3 Maart 1904 *G* nr. 156.			1904	23	Toepassing art. 6, 2e lid, gezondheidswet.	337
„	17 Maart 1904 *G* nr. 15.			1904	33	Paardenfokkerij.	895
C.d.K.	18 April 1904 *A* nr. 21.			1904	41	Kostelooze opneming krankzinnigen in de psychiatrische kliniek.	417
G. S.	5 Mei 1904 *G* nr. 161*c*.			1904	46	Toepassing art. 6 gezondheidswet.	338
C.d.K.	7 Mei 1904 *A* nr. 42.			1904	49	Jaarverslag weerbaarheidsvereenigingen.	558
„	13 Mei 1904 *A* nr. 1.			1904	50	Bescherming jonge vrouwen.	718
„	14 Mei 1904 *A* nr. 36.			1904	52	Art. 15, 1o militiewet en Luxemburg.	478
„	18 Mei 1904 *A* nr. 1.			1904	53	Politiebetrekkingen voor dienstplichtigen.	719
G. S.	26 Mei 1904 *G* nr. 92.			1904	56	Zondagsrust B. S.	194
C.d.K.	8 Juni 1904 *A* nr. 6.			1904	58	Uitvoering landweerwet.	544
G. S.	30 Juni 1904.	1904	22			Model dijkregisters.	975
„	30 Juni 1904.	1904	23			Leggers openb. wegen en voetpaden.	1000
C.d.K.	30 Juni 1904 *A* nr. 1.			1904	67	Maandstaten gedane ontvangsten.	254
G. S.	30 Juni 1904 *G* nr. 149.			1904	70	Modellen comptabiliteit waterschappen.	976
P. S.	21 Juli 1904.	1904	113			Reglement prov. bijdr. land- en tuinbouwonderwijs.	610
G. S.	28 Juli 1904.	1904	75			Lijst dijkwacht.	977
C.d.K.	1 Augustus 1904.			1904	78	Behoeftige repatrieerende Nederlanders.	32
P. S.	3 Augustus 1904. (gew. 3 November 1904.	1904 1904	172 186)			Reglement op de waterkeeringen.	992
C.d.K.	9 Aug. 1904 *A* nr. 21.			1904	81	Vrijwillige dienst genietroepen.	539
G. S.	13 Aug. 1904 *G* nr. 179.	1904	112			Instructie opzichters prov. waterstaat.	972
C.d.K.	17 Aug. 1904 *A* nr. 1.			1904	84	Gedenkteekenen van geschiedenis en kunst.	327
„	18 Oct. 1904 *A* nr. 2.			1904	101	Vervoer krankzinnigen.	418
G. S.	27 October 1904.	1904	170			Model leggers hectarentalen.	978
„	10 Nov. 1904 *G* nr. 170.			1904	108	Leggers hectarentalen.	979
C.d.K.	11 Nov. 1904 *A* nr. 1.			1904	107	Onderzoekingen aan Rijksseruminrichting (veeziekte).	855

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	14 Nov. 1904 *A* nr. 22.			1904	110	Werkzaamheden van loodgieters bij monumenten.	328
G.S.	15 Dec. 1904 *G* nr. 69.			1904	120	Toepassing drankwet.	257
„	15 Dec. 1904 *G* nr. 211.	1904	91			Bezoldiging ambtenaren B. S.	195
C.d.K.	23 Dec. 1904 *A* nr. 1.			1904	123	Art. 15, 2e lid, landweerwet.	545
G.S.	3 Januari 1905.	1905	1			Leggers waterkeeringen.	993
„	3 Jan. 1905 *G* nr. 128.			1905	2	Uitvoering drankwet.	258
„	3 Jan. 1905 *G* nr. 285.			1905	4	Vleeschkeuring.	927
C.d.K.	11 Febr. 1905 *A* nr. 21.			1905	25	Aanvraag sterftetelkaarten.	805
G.S.	2 Maart 1905 *G* nr. 202.			1905	35	Toepassing art. 5, 2e lid, drankwet.	259
„	16 Maart 1905 *G* nr. 4.			1905	43	Toezending verordeningen aan hoofdinsp. volksgezondheid.	928
„	23 Maart 1905.	1905	15			Leggers prov. waterkeeringen.	994
C.d.K.	28 Maart 1905 *A* nr. 3.			1905	46	Telegrammen over ordeverstoring.	720
G.S.	30 Maart 1905 *G* nr. 190.			1905	47	Finantieel beheer waterschappen.	980
„	30 Maart 1905 *G* nr. 204.			1905	51	Overmaking gelden per post.	168
„	13 April 1905 *G* nr. 31.			1905	55	Adresseering gemeenten.	169
„	13 April 1905 *G* nr. 195.			1905	54	Verkoop weggedeelten en leggerwijziging.	1001
C.d.K.	21 April 1905 *A* nr. 1.			1905	57	Akten B. S. Zweedsche en Noorsche onderdanen.	196
G.S.	2 Mei 1905 *G* nr. 132.			1905	60	Indeeling drankwetinspectie.	260
C.d.K.	27 Mei 1905 *A* nr. 1.			1905	69	Aanvragen vergunning schieten schadelijk gedierte.	373
G.S.	31 Mei 1905 *G* nr. 26.			1905	71	Roercommando.	780
„	31 Mei 1905 *G* nr. 120.			1905	70	Onregelmatigheden bij verkiezingen.	406
C.d.K.	7 Juni 1905 *A* nr. 22.			1905	73	Overbrenging zieke krankzinnigen.	419
G.S.	13 Juli 1905 *G* nr. 53.			1905	83	Bouwverordening en jaarverslag woningwet.	1008
P.S.	20 Juli 1905.	1905	22			Jaarwedden enz. prov. bestuur en ambtenaren.	762
G.S.	25 Juli 1905 *G* nr. 63.			1905	87	Zegelrecht en drankwet.	261
„	1 Aug. 1905 *G* nr. 115.			1905	90	Dienststaten personeel o. l. scholen.	686
C.d.K.	11 Aug. 1905 *A* nr. 1.			1905	92	Legalisatie ongezegelde stukken.	447
G.S.	21 Sept. 1905 *G* nr. 158.			1905	99	Verordeningen in verband met de drankwet.	262
„	10 Oct. 1905 *G* nr. 68.			1905	105	Art. 10 woningwet.	1009
C.d.K.	12 Oct. 1905 *A* nr. 20.			1905	106	Verzending dienstbrieven naar Departementen.	751
G.S.	19 Oct. 1905 *G* nr. 31.			1905	108	Onderhoud gemeente-eigendommen.	329
„	19 Oct. 1905 *G* nr. 32.			1905	107	Verslag art. 52 woningwet.	1010

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl.		Prov. Bijbl.		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
C.d.K.	27 Nov. 1905 *A* nr. 1.			1905	113	Opleiding voorgangers gymnastiek.	652
„	2 Dec. 1905 *A* nr. 12.					Toestemming huwelijk van militairen.	197
„	11 Dec. 1905 *A* nr. 6.					Bevolkingsstatistiek.	806
G. S.	14 Dec. 1905 *G* nr. 67.			1905	118	Modellen declaratiën schoolbouw.	623
„	14 Dec. 1905 *G* nr. 126.			1905	119	Aftrek Rijksuitkeering.	774
C.d.K.	15 Dec. 1905 *A* nr. 18.					Sterftestatistiek.	807
G. S.	22 Dec. 1905 *G* nr. 106.			1905	123	Motor- en rijwielwet.	568
C.d.K.	2 Jan. 1906 *A* nr. 3.			1906	1	Bescherming diersoorten.	436
G. S.	11 Jan. 1906 *G* nr. 31.			1906	5	Art. 9bis wet financieele verhouding.	775
C.d.K.	15 Jan. 1906 *A* nr. 5.			1906	7	Opgaaf bevolking voor pers bel.	134
„	18 Jan. 1906 *A* nr. 1.			1906	10	Inlichtingen door belasting-administratie.	263
G. S.	25 Jan. 1906 *G* nr. 136.			1906	15	Motor- en rijwielwet.	569
„	1 Febr. 1906 *G* nr. 12.			1906	20	Wachtgelden onderwijzers.	687
C.d.K.	19 Febr. 1906 *A* nr. 5.			1906	30	Voorschriften landweer.	546
„	21 Febr. 1906 *A* nr. 35.			1906	32	Aanduiding oorlogsmarine.	564
G. S.	22 Febr. 1906 *G* nr. 22.			1906	34	Art. 38 wet l. o.	618
C.d.K.	2 Maart 1906 *A* nr. 1.					Schikking met België in zake hondsdolheid.	368
G. S.	6 Maart 1906 *G* nr. 126.			1906	38	Pensioensbijdragen onderwijzers.	688
C.d.K.	8 Maart 1906 *A* nr. 3.			1906	39	Aanvragen commissie onbez. rijksveldwachter.	730
G. S.	15 Maart 1906 *G* nr. 99.			1906	42	Toepassing fiscale wetten.	123
„	22 Maart 1906 *G* nr. 54.			1906	44	Motor- en rijwielwet.	570
„	29 Maart 1906 *G* nr. 147.			1906	45	Artt. 7 en 8 motor- en rijwielwet.	571
„	14 April 1906 *G* nr. 143			1906	52	Motor- en rijwielwet.	572
„	14 April 1906 *G* nr. 254.			1906	53	Declaratie kosten krankzinnigenverpleging	420
C.d.K.	5 Mei 1906 *A* nr. 14.			1906	65	Art. 11 landweerwet.	547
G. S.	11 Mei 1906 *G* nr. 211.			1906	68	Belegging gelden op Rijkspostspaarbank.	227
C.d.K.	14 Mei 1906 *A* nr. 1.					Sterftetelkaarten.	808
„	18 Mei 1906 *A* nr. 27.			1906	75	Art. 11 landweerwet.	548
„	28 Mei 1906 *A* nr. 33.			1906	80	Attest. de vita.	60
„	28 Mei 1906 *A* nr. 34.			1906	81	Id.	61
G. S.	7 Juni 1906 *G* nr. 26.					Choleralijders.	936
„	21 Juni 1906 *G* nr. 149.			1906	94	Verklaringen art. 23 weduwenwet 1905.	703
P. S.	5 Juli 1906. (gew. 11 Juli 1916.	1906 1916	29 28)			Reglement op de waterleidingen.	984
C.d.K.	5 Juli 1906 *A* nr. 30.			1906	97	Attest. de vita.	62
G. S.	18 Juli 1906 *G* nr. 87.			1906	105	Art. 25 burg. pensioenwet en onderwijzers.	689

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
P. S.	19 Juli 1906. (gew. 21 Nov. 1907.	1906 1908	102 1)			Heffing leges prov. griffie.	117
G. S.	23 Aug. 1906 *G* nr. 136.			1906	121	Keeten op griend en buitengronden.	1011
C.d.K.	10 Sept. 1906 *A* nr. 90.			1906	123	Uitkeering § 18 Duitsche ongevallenwet.	648
„	15 Sept. 1906 *A* nr. 5.			1906	127	Depôts in zake de veewet.	879
„	24 Sept. 1906 *A* nr. 1.			1906	129	Onderzoek lucifers.	706
„	24 Sept. 1906 *A* nr. 15.			190[illegible]	130	Voorschriften buitenlandsche zeevaart verlofgangers.	565
„	26 Sept. 1906 *A* nr. 31.			1906	131	Persoonstelkaarten.	809
„	6 Oct. 1906 *A* nr. 43.			1906	137	Afkeuring lotelingen.	481
G. S.	11 Oct. 1906 *G* nr. 99.			1906	139	Art. 21, 9e en 10e lid, weduwenwet 1905.	704
C.d.K.	20 Oct. 1906 *A* nr. 3.			1906	142	Verklaringen Nederlanderschap.	589
„	3 Nov. 1906 *A* nr. 1.			1906	147	Wetsconflicten huwelijk en voogdij minderjarigen.	198
„	6 Dec. 1906 *A* nr. 35.			1906	156	Zwammen schadelijk voor naaldhout.	437
G. S.	6 Dec. 1906 *G* nr. 91.			1906	158	Maatregelen tegen brandgevaar.	155
„	6 Dec. 1906 *G* nr. 208.			1906	159	Reglement waterleidingen.	985
„	13 Dec. 1906 *G* nr. 46.			190	160	Pensioensbijdragen bij overgang van bijz. naar openbaar onderwijs.	690
„	13 Dec. 1906 *G* nr. 79.			1906	161	Mutaties l. o. en pensioensbijdragen.	691
C.d.K.	14 Dec. 1906 *A* nr. 2.			1906	162	Verklaringen Nederlanderschap.	590
G. S.	12 Jan. 1907 *G* nr. 18.			1907	10	Jaarverslag volkshuisvesting.	1012
C.d.K.	14 Jan. 1907 *A* nr. 9.			1907	8	Wapenen, ledergoed en uitrusting landweer.	5[illegible]9
„	16 Jan. 1907 *A* nr. 1.			1907	11	Bevolkingsstatistiek.	810
„	18 Jan. 1907 *A* nr. [illegible].			1907	12	Certific. van oorsprong lompen.	214
„	22 Jan. 1907 *A* nr. 9.			1907	13	Vestigingsverdrag met Duitschland en nationaliteitsbewijzen.	591
„	25 Jan. 1907 *A* nr. 1.			1907	16	Statistiek huwelijksontbindingen.	811
P. S.	28 Januari 1907. (gew. 22 Dec. 1909.	1907 1910	41 25)			Weggeldheffing.	105
C.d.K.	31 Jan. 1907 *A* nr. 2.			1907	20	Buitenl. verlof miliciens.	514
G. S.	31 Jan. 1907 *G* nr. 147.			1907	23	Geneesk. verklaringen onderwijzers o. l. o.	692
C.d.K.	1 Febr. 1907 *A* nr. 13.					Vestigingsverdrag met Duitschland en nationaliteitsbewijzen.	592

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	8 Febr. 1907 *A* nr. 2.					Materieel bevolkingsstatistiek.	812
G.S.	18 Febr. 1907 *G* nr. 22.			1907	30	Onderzoek dranklokalen.	261
„	28 Feb. 1907 *G* nr. 211.			1907	31	Pensioensgrondslagen onderwijzers.	693
C.d.K.	12 Maart 1907 *A* nr. 1.			1907	38	Koekloterijen.	451
G.S.	14 Maart 1907 *G* nr. 206.			1907	39	Bijwoning van congressen door leden van gezondheids-commissiën.	339
C.d.K.	27 Maart 1907 *A* nr. 31.			1907	41	Verklaringen van onvermogen.	199
G.S.	30 Maart 1907.	1907	19			Modellen leggers waterleidingen.	986
C.d.K.	6 April 1907 *A* nr. 7.			1907	47	Begrafenis militairen.	71
„	7 Mei 1907 *A* nr. 17.			1907	61	Uitvoering vestigingsverdrag met Duitschland.	721
G.S.	8 Mei 1907 *G* nr. 100.			1907	63	Heerbanen voor in- en uitvoer.	138
C.d.K.	3 Juni 1907 *A* nr. 39.			1907	74	Verklaringen van onvermogen.	200
„	4 Juni 1907 *A* nr. 5.			1907	76	Verkenmerken.	990
„	10 Juni 1907 *A* nr. 52.			1907	78	Afgifte att. de vita.	63
„	22 Juni 1907 *A* nr. 24.			1907	83	Werving van jeugdige personen voor buitenl. fabrieken.	9
„	27 Juni 1907 *A* nr. 5.			1907	86	Reispassen aan vreemdelingen.	662
„	17 Juli 1907 *A* nr. 14.			1907	92	Ambtstitels personeel grondbelasting.	128
P.S.	18 Juli 1907.					Reis- en verblijfkosten en presentiegeld Prov. Staten.	763
„	18 Juli 1907.	1907	42			Reglement prov. bijdragen cursussen boekhouden en handelsrekenen.	606
„	18 Juli 1907.	1907	48			Prijs en verkoop prov. drukwerken.	279
C.d.K.	19 Juli 1907 *A* nr. 3.					Strandvonderij.	832
„	31 Juli 1907 *A* nr. 54.			1907	95	Onderzoek verlofgangers.	515
„	19 Aug. 1907 *A* nr. 5.			1907	101	Toezicht op uitvoer rundvee.	868
G.S.	22 Aug. 1907 *G* nr. 119.			1907	104	Rijksaandeel ontvangsten gemeente-eigendommen in verband met schoolbouw.	624
C.d.K.	27 Aug. 1907 *A* nr. 39.			1907	105	Toezicht op uitvoer rundvee.	868 noot.
G.S.	29 Aug. 1907 *G* nr. 97.			1907	107	Rijksbijdr. tijd. onderwijzers.	632
C.d.K.	7 Sept. 1907 *A* nr. 3.			1907	111	Bewijzen goed gedrag.	479
„	24 Sept. 1907 *A* nr. 1.			1907	117	Formulieren bevolkings-statistiek.	813
„	19 Oct. 1907 *A* nr. 17.			1907	122	Verboden invoer van vleesch.	139
„	5 Nov. 1907 *A* nr. 27.			1907	128	Interpretatie art. 9 hinderwet.	355
„	11 Nov. 1907 *A* nr. 9.					Inzending telkaarten.	814
„	12 Nov. 1907 *A* nr. 2			1907	129	Motor- en rijwielwet.	573
G.S.	14 Nov. 1907 *G* nr. 61.			1907	131	Woningwet.	1013
C.d.K.	27 Nov. 1907 *A*. nr. 16.			1907	133	Verkoop wachthuisjes veeziekten.	880

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
G. S.	28 Nov. 1907 *G* nr. 302.			1907	137	Exploitatie gemeentegronden met Staatshulp.	438
„	5 Dec. 1907 *G* nr 51.			1907	138	Instructie personeel ijkwezen.	460
„	21 Dec. 1907 *G* nr. 183.			1907	142	Electrische tramweg.	788
„	31 Dec 1907 *G* nr. 62.			1907	144	Art. 14, 2e lid, woningwet.	1014
C. d. K.	4 Jan. 1908 *A* nr. 10.			1908	1	Toezicht naleving drankwet.	265
G. S.	9 Jan. 1908 *G* nr. 158.			1908	6	Opgaven art. 31 drankwet.	266
C. d. K.	25 Jan. 1908 *A* nr. 14.					Leges machtiging schieten schadelijk gedierte.	374
G. S.	6 Febr. 1908 *G* nr. 129.			1908	17	Verzekering landbouwschade en beperking collecten.	439
C. d. K.	22 Febr. 1908 *A* nr. 14.			1908	21	Zakboekjes vrijwilligers exploitatie-compagnie.	540
G. S.	27 Februari 1908.	1908	16			Inning weggeld.	106
„	27 Februari 1908.	1908	18			Beschrijving weggeld.	107
„	5 Maart 1908 *G* nr. 125.			1908	28	Toezicht op schoolbouw.	625
C. d. K.	14 Maart 1908 *A* nr. 66.			1908	36	Kennisgevingen Nederlanderschap.	581
G. S.	26 Maart 1908 *G* nr. 90.			1908	44	Geneesk. verklaring bij pensionneering onderwijzend personeel.	694
C. d. K.	9 Mei 1908 *A* nr. 24.			1908	63	Declaratiën veeziekte.	881
G. S.	14 Mei 1908 *G* nr. 184.			1908	65	Verantwoording aandeel Rijk en Provincie in verplegingskosten krankzinnigen.	422
„	21 Mei 1908 *G* nr. 88.			1908	70	Rijksbijdr. art. 48 l. o. wet.	633
C. d. K.	19 Juni 1908 *A* nr. 1.			1908	79	Oproeping verlofgangers.	516
G. S.	2 Juli 1908 *G* nr. 142.			1908	88	Administratie Staatscourant.	794
C. d. K.	22 Juli 1908 *A* nr. 5.			1908	94	Statistiek.	796
G. S.	22 Juli 1908 *G* nr 103.			1908	96	Erkenning natuurlijke kinderen.	201
P. S.	23 Juli 1908.	1908	47			Politiereglement bruggen.	996
C. d. K.	25 Sept. 1908 *A* nr. 1.			1908	114	Keuring lotelingen.	485
G. S.	1 Oct. 1908 *G* nr. 36*a*.			1908	119	Heffing opcenten.	94
„	1 Oct. 1908 *G* nr. 160.			1908	117	Inzending kohieren.	84
C. d. K.	3 Oct. 1908 *A* nr. 1.			1908	118	Toezicht op naleving arbeidswet.	15
„	8 Oct. 1908 *A* nr. 1.			1908	211	Nationaliteitsbewijzen.	593
G. S.	15 October 1908.	1908	49			Kosten hermeting en herschatting grondbelasting.	129
P. S.	29 October 1908. (gew. 22 December 1909.	1908 1910	53 4)			Reglement van orde Prov. Staten.	764
G. S.	5 Nov. 1908 *G* nr. 9.			1908	136	Vervreemding gemeentegronden.	314
„	5 Nov. 1908 *G* nr. 102.					Vernietiging stukken gemeente-archieven.	25
„	5 Nov. 1908 *G* nr. 318.			1908	137	IJk en herijk.	461
C. d. K.	7 Nov. 1908 *G* nr. 2.			1908	138	Gediplomeerd politiepersoneel	737
„	10 Nov. 1908 *A* nr. 45.			1908	139	Lijsten geneeskundigen enz.	824

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
G. S.	12 Nov. 1908 *G* nr. 245.			1908	141	Veterinaire politie.	856
C. d. K.	11 Dec. 1908 *A* nr. 17.			1908	146	Kostelooze verstrekking uittreksels B. S.	202
„	17 Dec. 1908 *A* nr. 1.			1908	148	Inbeslagneming bij overtreding veewet.	857
„	23 Dec. 1908 *A* nr. 2.			1908	151	Rijkspostduivendienst.	541
G. S.	24 Dec. 1908 *G* nr. 27.					Motor- en rijwielwet.	576
„	24 Dec. 1908 *G* nr. 28.			1908	154	Id.	574
C. d. K.	28 Dec. 1908 *A* nr. 1.			1908	152	Statistiek krankzinnigenwezen.	421
„	18 Jan. 1909 *A* nr. 19.			1909	5	Migratiestatistiek.	815
„	21 Jan. 1909 *A* nr. 15.			1909	7	Regeling vergoeding onderstand met Duitschland.	33
G. S.	21 Jan. 1909 *G* nr. 28.			1909	10	Splitsing bestekken.	2
„	21 Jan. 1909 *G* nr. 54.			1909	12	Visum voor stukken B. S.	203
„	21 Jan. 1909 *G* nr. 143.			1909	11	Beperking vervoer bij dooiweder.	1002
C. d. K.	27 Jan. 1909 *A* nr. 6.			1909	15	Bestrijding vrouwenhandel.	723
„	5 Febr. 1909 *A* nr. 15.			1909	18	Arbeidskaarten voor vreemdelingen in Pruisen.	10
G. S.	11 Febr. 1909 *G* nr. 111.			1909	21	Vernietiging stukken gemeente-archieven.	26
„	18 Febr. 1909 *G* nr. 48.			1909	23	Berekening pensioensbijdragen l. o.	695
C. d. K.	2 Maart 1909 *A* nr. 1.			1909	28	Afgifte att. de vita.	64
G. S.	3 Maart 1909 *G* nr. 102.			1909	30	Terugbetaling accijns afgekeurd vleesch.	140
C. d. K.	6 Maart 1909 *A* nr. 8.			1909	32	Burg. St. in Zuid-Afrika.	201
G. S.	10 Maart 1909 *G* nr. 73.			1909	33	Inhouding pensioensbijdr. na overlijden onderwijzers.	696
„	1 April 1909 *G* nr. 126.			1909	41	Nonvlinderplaag.	440
C. d. K.	6 April 1909 *A* nr. 43.			1909	45	Abonnement Staatsblad.	792
G. S.	10 April 1909 *G* nr. 38.			1909	49	Toepassing art. 6 gezondheidswet.	340
C. d. K.	19 April 1909 *A* nr. 3.			1909	52	Advies bij declaratie in zake vlekziekte.	858
„	18 Juni 1909 *A* nr. 3.			1909	78	Jaarl. onderzoek verlofgangers.	517
„	19 Juni 1909 *A* nr. 4.			1909	79	Onderzoek verlofgangers.	518
„	26 Juni 1909 *A* nr. 19.			1909	81	Artt. 111 en 123 militiewet.	519
P. S.	22 Juli 1909.	1909	19			Reglement Prov. bijdr. volkskook- en huishoudscholen en cursussen.	607
G. S.	3 Aug. 1909 *G* nr. 136.			1909	94	Art. 49 woningwet.	1015
C. d. K.	14 Aug. 1909 *A* nr. 16.			1909	100	Overbrenging krankzinnigen.	423
„	18 Aug. 1909 *A* nr. 2.					Bewerking bevolkingsstatistiek	816
„	25 Aug. 1909 *A* nr. 9.					Model kennisgeving art. 12 veiligheidswet.	905
G. S.	16 Sept. 1909 *G* nr. 70.			1909	107	Indiensttreding aangestelde onderwijzers.	619

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	30 Sept. 1909 *A* nr. 2.			1909	118	Ontheffing grondbelasting.	130
„	24 Nov. 1909 *A* nr. 26.			1909	132	Huwelijksbevoegdheid van Belgen.	205
„	25 Nov. 1909 *A* nr. 14.			1909	133	Bezoek herbergen door politiebeambten.	724
G. S.	2 Dec. 1909 *G* nr. 43.			1909	134	Borgstelling voor belastingschuld.	124
C.d.K.	6 Dec. 1909 *A* nr. 9.			1909	135	Eigen kleeding van militie- en landweerplichtigen.	533
G. S.	31 December 1909.	1909	39			Omschrijving prov. wegen.	108
	(gew. 5 Juni 1913.	1913	14)				
„	13 Jan. 1910 *G* nr. 141.			1910	9	Lijst instellingen van weldadigheid.	34
C.d.K.	18 Febr. 1910 *A* nr. 4.			1910	20	Attest. de vita.	65
„	21 Febr. 1910 *A* nr. 29.			1910	26	Eedsformule geneesheer belast met doodschouw.	944
„	26 Febr. 1910 *A* nr. 2.			1910	29	Opgaaf van huizen-vernummering.	330
G. S.	5 April 1910 *G* nr. 268.			1910	44	Overtredingen weggeld.	109
C.d.K.	11 April 1910 *A* nr. 11.			1910	46	Grondbel. en onbewoonbaarverklaring.	131
„	19 April 1910 *A* nr. 1.					Maatregelen tegen boschbrand.	156
„	30 April 1910 *A* nr. 13.			1910	58	Onderzoek verlofgangers.	520
„	11 Mei 1910 *A* nr. 4.			1910	62	Militie- en inkwartieringsplichtigheid Montenegrijnen.	480
G. S.	19 Mei 1910 *G* nr. 167.			1910	68	Verzorging gemeente- en waterschaps-archieven.	27
C.d.K.	21 Mei 1910 *A* nr. 17.			1910	70	Aankondigingen onteigening.	649
„	25 Mei 1910 *A* nr. 3.			1910	12	Boomen onder telegraaf- en telefoonlijnen.	144
G. S.	2 Juni 1910 *G* nr. 320.			1910	78	Onderhoud kosten gemeentehuishouding.	776
C.d.K.	22 Juni 1910 *A* nr. 13.			1910	89	Declaratiën veeziekten.	882
G. S.	23 Juni 1910.	1910	28			Inrichting gemeentebegrooting	239
P. S.	12 Juli 1910.	1910	24			Reglement prov. bijdr. ambachtsscholen.	608
„	12 Juli 1910.	1910	25			Reglement prov. bijdr. teekenscholen en cursussen.	609
„	21 Juli 1910.	1910	26			Aanleg rijwielpaden.	1003
G. S.	28 Juli 1910 *G* nr. 294.	1910	52			Voorschriften boekhouding gemeente-ontvangers.	232
„	18 Aug. 1910 *G* nr. 128.			1910	109	Toelichting model gemeentebegrooting.	240
C.d.K.	23 Aug. 1910 *A* nr. 43			1910	110	Cholera.	937
„	9 Sept. 1910 *A* nr. 10.			1910	115	Militie-inspectie.	521
„	13 Sept. 1910 *A* nr. 2.			1910	118	Motor- en rijwielwet.	575
„	17 Oct. 1910 *A* nr. 5.			1910	131	Overlijden gepensioneerden.	675
„	31 Oct. 1910 *A* nr. 15.			1910	133	Herkrijging Nederlanderschap	594
G. S.	3 November 1910.	1911	8			Inrichting gemeente-rekening.	247

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	7 Nov. 1910 *A* nr. 6.			1910	134	Antracnose van den wijnstok.	441
„	15 Nov. 1910 *A* nr. 29.			1910	135	Verzending dienststukken Zaterdags.	170
P. S.	21 December 1910.	1910	56			Invordering weggeld.	110
G. S.	22 December 1910.	1910	57			Proces-verbaal kasopneming.	233
C.d.K.	3 Jan. 1911 *A* nr. 2.			1911	1	Misbruik nationaliteitsbewijzen.	595
G. S.	4 Jan. 1911 *G* nr. 31.					Borden motor- en rijwielwet.	577
„	12 Jan. 1911 *G* nr. 81.			1911	3	Model overeenkomst gemeente-borgtochtenwet.	303
C.d.K.	16 Jan. 1911 *A* nr. 25.			1911	5	Bewijzen van onvermogen voor krankzinnigen.	424
P. S.	18 Januari 1911.	1911	5			Subsidie veefokkerij.	896
„	18 Januari 1911.	1911	6			Reglement springstieren.	897
G. S.	18 Jan. 1911 *G* nr. 6.			1911	8	Hinderwet.	356
C.d.K.	27 Jan. 1911 *A* nr. 4.			1911	12	Regeling vergoeding onderstand met Duitschland.	35
G. S.	9 Februari 1911.	1911	4			Modellen weggeld.	112
„	9 Febr. 1911 *G* nr. 120.			1911	19	Briefwisseling gemeente-ontvangers.	752
C.d.K.	13 Febr. 1911 *A* nr. 6.			1911	20	Attest. de vita.	66
„	24 Febr. 1911 *A* nr. 34.					Bestrijding mond- en klauwzeer	859
„	27 Febr. 1911 *A* nr. 1.			1911	23	Lokken Nederl. werklieden naar Duitschland.	11
P. S.	1 Maart 1911.	1912	17			Electriciteitsverordening.	281
	(gew. 6 November 1915.	1915	42)				
G. S.	2 Maart 1911 *G* nr. 23.			1911	24	Rijksbijdr. tijd. onderwijzers.	634
C.d.K.	6 Maart 1911 *A* nr. 1.					Bewerking bevolkingsstatistiek.	817
G. S.	9 Maart 1911 *G* nr. 104.			1911	27	Voorschriften electrische geleidingen.	280
C.d.K.	15 April 1911 *A* nr. 47.			1911	39	Bewijsstukken voor Nederl. arbeiders in Duitschland.	12
G. S.	11 Mei 1911 *G* nr. 257.			1911	52	Vereenvoudiging administratie	171
C.d.K.	13 Mei 1911 *A* nr. 8.			1911	50	Onderzoek verlofgangers.	522
„	16 Mei 1911 *A* nr. 38.					Visch- en hengelakten.	912
G. S.	18 Mei 1911 *G* nr. 19.			1911	53	Misbruik portvrijdom.	753
C.d.K.	23 Mei 1911 *A* nr. 3.			1911	57	Luchtvaart.	481
„	24 Mei 1911 *A* nr. 68.			1911	58	Zegelen van nationaliteitsbewijzen.	596
G. S.	2 Juni 1911 *G* nr. 136.			1911	61	Leger des Heils.	36
C.d.K.	3 Juni 1911 *A* nr. 27.			1911	64	Lijst van visschen.	913
„	19 Juni 1911 *A* nr. 6.			1911	69	Kosten militie.	535
G. S.	21 Juni 1911 *G* nr. 283.			1911	71	Zekerheidsstelling door pandovereenkomst.	304
C.d.K.	23 Juni 1911 *A* nr. 4.			1911	72	Waterberichten.	963
„	4 Juli 1911 *A* nr. 6.			1911	77	Nederlanderschap.	597
G. S.	11 Juli 1911 *G* nr. 24.			1911	79	Krankzinnigenverpleging buiten gestichten.	425

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl.		Prov. Bijbl.		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
G. S.	11 Juli 1911 *G* nr. 44.			1911	81	Aanbeveling leden waterschapsbesturen.	981
P. S.	20 Juli 1911.	1911	57			Prov. toelage aan veeartsen.	892
C.d.K.	28 Juli 1911 *A* nr. 4.			1911	83	Militaire hulp bij mond- en klauwzeer.	860
„	26 Aug. 1911 *A* nr. 23.			1911	90	Trekhonden.	839
G. S.	30 Aug. 1911 *G* nr. 197.			1911	91	Vijfjaarl. herziening strafverordeningen.	910
C.d.K.	2 Sept. 1911 *A* nr. 1.			1911	92	Trekhondenwet.	840
G. S.	7 Sept. 1911 *G* nr. 58.			1911	99	Pandhuiswet.	658
„	7 Sept. 1911 *G* nr. 156.			1911	96	Verordeningen ex art. 178 gemeentewet.	911
„	28 Sept. 1911 *G* nr. 66.			1911	107	Misbruik portvrijdom.	754
C.d.K.	11 Oct. 1911 *A* nr. 2.			1911	110	Vergoeding schade manoeuvres.	543
„	14 Oct. 1911 *A* nr. 5.			1911	112	Trekhondenwet.	841
G. S.	26 Oct. 1911 *G* nr. 172.			1911	113	Korting pensioen art. 25 Burg. Pensioenwet.	697
„	26 Oct. 1911 *G* nr. 226.			1911	114	Veeartsen.	893
C.d.K.	13 Nov. 1911 *A* nr. 11.			1911	116	Trekhondenwet.	842
„	14 Nov. 1911 *A* nr. 11.			1911	117	Verkoop in beslag genomen vee	883
„	6 Dec. 1911 *A* nr. 12.			1911	124	Bewijzen van onvermogen.	211
P. S.	13 December 1911.	1911	63			Prov. bijdrage aanleg wegen.	1004
C.d.K.	14 Dec. 1911 *A* nr. 2.					Uitvoering arbeidswet.	16
„	20 Dec. 1911 *A* nr. 3.			1911	127	Kosten inlijving militie.	506
„	20 Dec. 1911 *A* nr. 13.			1911	128	Afgifte arbeidskaarten aan wonenden in het buitenland.	17
„	21 Dec. 1911 *A* nr. 19.			1911	129	Comptabiliteit veeziekten.	884
G. S.	1 Februari 1911.	1911	3			Heffing weggeld.	111
	(gew. 12 April 1915.	1915	23)				
C.d.K.	3 Jan. 1912 *A* nr. 11.					Uitvoering arbeidswet.	18
„	5 Jan. 1912 *A* nr. 6.			1912	1	Comptabiliteit veeziekten.	885
„	10 Jan. 1912 *A* nr. 8.			1912	5	Declaratiën veeziekte.	886
„	15 Jan. 1912 *A* nr. 7.			1912	9	Instructie Rijkslandbouw- en tuinbouwleeraren.	442
„	16 Jan. 1912 *A* nr. 2.			1912	10	Hinderwet en stoomwezen	357
„	25 Jan. 1912 *A* nr. 1.			1912	12	Declaratiën veeziekte.	887
G. S.	25 Jan. 1912 *G* nr. 111.			1912	13	Openbare middelen van vervoer.	463
„	1 Febr. 1912 *G* nr. 33.			1912	19	Eischen verlofslokalen.	267
C.d.K.	2 Febr. 1912 *A* nr. 38.					Eedsaflegging veldwachters.	736 noot.
„	8 Febr. 1912 *A* nr. 6.			1912	20	Kosten ontsmetting veeziekte.	888
„	27 Febr. 1912 *A* nr. 1.			1912	25	Bewijzen voldoening nat. militie.	498
„	28 Febr. 1912 *A* nr. 1.			1912	26	Inrichting aanvragen décharge veeziekte.	889
G. S.	29 Febr. 1912 *G* nr. 125.			1912	28	Krankzinnigenverpleging buiten gestichten.	426

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	15 Maart 1912 *A* nr. 8.			1912	34	Toezicht binnenscheepvaart.	781
„	4 April 1912 *A* nr. 11.			19 2	44	Beroepsopgaven voor militievergoeding.	496
G. S.	6 April 1912.	1912	13			Districten stierenkeuring.	898
„	6 April 1912.	1912	14			Instructie keuringscommissie springstieren.	899
„	16 April 1912.	1912	15			Dijkbewaking.	935
C.d.K.	18 April 1912 *A* nr. 1.			1912	51	Bijlagen declaratiën veeziekte.	890
„	2 Mei 1912 *A* nr. 1.			1912	60	Kosten militie.	536
„	2 Mei 1912 *A* nr. 4.			1912	61	Uitreiking vischakten aan minderjarigen.	914
„	9 Mei 1912 *A* nr. 6.			1912	66	Keuring militieplichtigen.	486
„	11 Mei 1912 *A* nr. 16.			1912	68	Topographische kaarten.	838
„	11 Mei 1912 *A* nr. 17.			1912	69	Verzending kennisgevingen woningwet.	1016
„	15 Mei 1912 *A* nr. 1.			1912	72	Bezwaren tegen uitspraken omtrent militieplichtigen.	488
G. S.	15 Mei 1912 *G* nr. 336.					Uitvoering verordening weggeld.	113
C.d.K.	21 Mei 1912 *A* nr. 5.			1912	78	Instructie op de werving; bewijs van voldoening aan de militie.	499
„	28 Mei 1912 *A* nr. 10.			1912	86	Arbeidskaarten voor vreemdelingen in Pruisen.	13
„	28 Mei 1912 *A* nr. 11.			1912	87	Bewijzen voldoening militiewet	500
„	5 Juni 1912 *A* nr. 2.			1912	92	Kwartierarrest verlofgangers.	523
„	24 Juni 1912 *A* nr. 29.			1912	98	Vreemdelingenverkeer.	954
P. S.	2 Juli 1912.	1912	19			Jacht en afpaling eendenkooien.	375
C.d.K.	11 Juli 1912 *A* nr. 3.			1912	104	Vervoer lijders besm. ziekten.	938
„	13 Juli 1912 *A* nr. 12.			1912	105	Portvrijdom militieregisters.	755
„	17 Juli 1912 *A* nr. 3.			1912	107	Niet-verschijning voor den keuringsraad.	487
G. S.	23 Juli 1912 *G* nr. 189.			1912	111	Rekening gezondheidscommissiën.	341
C.d.K.	27 Juli 1912 *A* nr. 5.			1912	114	Bewijzen voldoening of ongehoudenheid militieplicht.	501
G. S.	6 Aug. 1912 *G* nr. 64.			1912	116	Uitvoering armenwet.	37
„	6 Aug. 1912 *G* nr. 187.			1912	121	Ontheffing art. 48, 5e lid, l. o. wet.	635
C.d.K.	8 Aug. 1912 *A* nr. 7.			1912	123	Binnenl. paspoorten voor vreemdelingen.	663
G. S.	23 Aug. 1912 *G* nr. 239.			1912	130	Gebruik volmachten waterschapsvergaderingen.	982
C.d.K.	3 Sept. 1912 *A* nr. 7.			1912	132	Toezicht op de visscherij.	915
„	6 Sept. 1912 *A* nr. 42.			1912	134	Onderzoek voorgeoefendheid militie.	504
G. S.	3 Oct. 1912 *G* nr. 162.			1912	143	Begrooting onderhoud waterleidingen.	241

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl. Jaar.	Prov. Bl. Nr.	Prov. Bijbl. Jaar.	Prov. Bijbl. Nr.	ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
C.d.K.	4 Oct. 1912 *A* nr. 3.			1912	142	Toezicht woeste gronden.	132
G.S.	10 October 1912.	1912	37			Toep. art. 25, 1e lid, armenwet.	38
G.S.	17 Oct. 1912 *G* nr. 46.			1912	146	Woonplaats armlastige krankzinnigen.	427
C.d.K.	21 Oct. 1912 *A* nr. 3.			1912	148	Vrijstelling militie wegens kostwinnerschap.	489
„	25 Oct. 1912 *A* nr. 21.			1912	150	Verzending pakken blanco materieel.	756
„	11 Nov. 1912 *A* nr. 15.			1912	155	Toezicht binnenvaart.	782
„	13 Nov. 1912 *A* nr. 1.			1912	156	Nevenbedieningen veldwachters.	738
„	18 Nov. 1912 *A* nr. 4.			1912	158	Militair vervoer.	537
„	19 Nov. 1912 *A* nr. 7.			1912	160	Arbeidersbelangen in Duitschland.	14
G.S.	21 Nov. 1912 *G* nr. 20.			1912	161	Instelling armenraden.	39
C.d.K.	30 Nov. 1912 *A* nr. 15.			1912	163	Nationaliteitsbewijzen.	598
P.S.	19 December 1912.	1912	42			Prov. bijdr. aanleg wegen.	1005
G.S.	19 December 1912.	1912	43			Geitenfokkerij.	900
C.d.K.	19 Dec. 1912 *A* nr. 11.			1912	168	Verplichtingen groot-verlofgangers.	524
„	7 Jan. 1913 *A* nr. 1.			1913	1	Vrijstelling en inlijving militieplichtigen.	507
G.S.	9 Jan. 1913 *G* nr. 206.			1913	5	Vermelding plaatsnamen bij toegangswegen.	315
C.d.K.	24 Jan. 1913 *A* nr. 3.			1913	9	Tijdelijke vrijstelling militiedienst.	490
G.S.	7 Febr. 1913 *G* nr. 24.			1913	14	Statistiek drankwet.	268
„	7 Febr. 1913 *G* nr. 200.			1913	16	Verslag werking art. 12 armenwet.	40
„	7 Febr. 1913 *G* nr. 201.			1913	17	Verslag toep. art. 16 armenwet.	41
„	7 Febr. 1913 *G* nr. 202.			1913	18	Opgaaf regelingen art. 21 armenwet.	42
„	7 Febr. 1913 *G* nr. 203.			1913	19	Burgerl. handelingen van burg. armbesturen.	43
C.d.K.	10 Febr. 1913 *A* nr. 4.			1913	20	Vrijstelling militie wegens broederdienst.	491
G.S.	13 Febr. 1913 *G* nr. 166.			1913	21	Toep. art. 8, 1e lid, armenwet.	44
„	13 Febr. 1913 *G* nr. 192			1913	24	Bezoldiging ambtenaren B. S.	206
„	15 Febr. 1913 *G* nr. 191.			1913	23	Opgaaf van fabrieken.	282
C.d.K.	22 Febr. 1913 *A* nr. 2.			1913	27	Declaratiën onteigening besm. ziekten.	939
„	12 Maart 1913 *A* nr. 4.			1913	36	Herhalingsoefeningen.	525
„	18 Maart 1913 *A* nr. 1.			1913	38	Declaratiën onteigening besm. ziekten.	940
G.S.	22 Maart 1913 *G* nr. 252.			1913	39	Hoofd. omsl. bij toep. art. 53 l. o. wet.	636

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl.		Prov. Bijbl.		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
G. S.	24 April 1913.	1913	10			Model muilkorf.	579
C. d. K.	26 April 1913 *A* nr. 8.			1913	60	Snelheidswedstrijden langs wegen.	725
„	28 April 1913 *A* nr. 4.			1913	61	Model C art. 35 militiebesluit II.	566
G. S.	6 Mei 1913 *G* nr. 174.			1913	65	Verslag artt. 28—32 armenwet.	45
„	6 Mei 1913 *G* nr. 175.			1913	66	Opgaaf art. 58 armenwet.	46
C. d. K.	9 Mei 1913 *A* nr. 1.			1913	67	Leiddraad voorschotdeclaratiën veeziekte.	891
„	20 Mei 1913 *A* nr. 13.			1913	73	Aanspoelen vreemde torpedo's.	833
„	26 Mei 1913 *A* nr. 37.			1913	78	Tijd. vrijstelling van militiedienst.	492
G. S.	29 Mei 1913 *G* nr. 6.			1913	80	Inspectie lichamelijke opvoeding.	653
C. d. K.	5 Juni 1913 *A* nr. 16.					Ontslag landweerlichting.	550
G. S.	5 Juni 1913 *G* nr. 127.			1913	83	Art. 26 woningwet.	1017
C. d. K.	16 Juni 1913 *A* nr. 20.			1913	85	Invoer, uitvoer, vervoer gestorven vee.	869
„	1 Juli 1913 *A* nr. 1.			1913	89	Controle weggeld.	114
„	10 Juli 1913 *A* nr. 7.			1913	92	Vrijstelling herhalingsoefeningen.	526
„	11 Juli 1913 *A* nr. 1.			1913	93	Bescheiden landstormwet, en verlofgangersregister landweer.	555
G. S.	17 Juli 1913 *G* nr. 118.			1913	95	Art. 43, 3e lid, l. o. wet.	698
„	24 Juli 1913 *G* nr. 3.					Verplaatsbare ziekenbarakken.	941
C. d. K.	5 Aug. 1913 *A* nr. 118.			1913	98	Gegevens inschrijvingsregister landstorm.	556
„	6 Aug. 1913 *A* nr. 26.			1913	99	Bewijzen Nederlanderschap.	599
„	18 Aug. 1913 *A* nr. 1.			1913	102	Uittreksels B. S. voor reservekader.	207
„	19 Aug. 1913 *A* nr. 7.			1913	107	Verlofdagen veldwachters.	739
G. S.	28 Aug. 1913 *G* nr. 173.					Begrooting pensioensbijdragen gemeentepersoneel.	242
„	16 Sept. 1913 *G* nr. 325.			1913	113	Opgaaf art. 13 armenwet.	47
C. d. K.	19 Sept. 1913 *A* nr. 1.			1913	115	Attest. de vita.	67
G. S.	2 Oct. 1913 *G* nr. 162.			1913	120	Subsidiën instellingen van weldadigheid.	48
C. d. K.	9 Oct. 1913 *A* nr. 4.			1913	122	Onderzoek voorgeoefendheid militie.	505
G. S.	16 Oct. 1913 *G* nr. 91.			1913	124	Herplaatsing gewezen militairen in pensioengerechtigde betrekkingen.	676
C. d. K.	22 Oct. 1913 *A* nr. 9.			1913	126	Geneesk. onderzoek ter pensioneering van gemeenteambtenaren.	677
„	21 Nov. 1913 *A* nr. 7.			1913	129	Vervoer krankzinnigen.	428
G. S.	27 Nov. 1913 *G* nr. 3.			1913	132	Storting pensioensbijdr. onderwijzers o. l. o	699

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl.		Prov. Bijbl		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
G. S.	27 Nov. 1913 *G* nr. 147.			1913	133	Burgerlijke pensioenwet.	700
C. d. K.	1 Dec. 1913 *A* nr. 1.			1913	134	Vrijstelling opkomst landstorm.	557
„	1 Dec. 1913 *A* nr. 24.			1913	135	In- en doorvoer artikelen van vee.	870
G. S.	2 Dec. 1913 *G* nr. 183.			1913	137	Bioscoop-voorstellingen.	726
C. d. K.	9 Dec. 1913 *A* nr. 1.			1913	140	Vrijstelling opkomst landweer.	551
„	10 Dec. 1913 *A* nr. 2.			1913	141	Vrijstelling militiedienst.	493
„	13 Dec. 1913 *A* nr. 1.			1913	142	Attest. de vita.	67 noot.
G. S.	22 Dec. 1913 *G* nr. 106.			1913	147	Art. 43, 3e lid, l. o. wet.	701
„	22 Dec. 1913 *G* nr. 223.			1913	148	Pensioensgrondslag gemeenteambtenaren.	678
C. d. K.	27 Dec. 1913 *A* nr. 12.			1913	149	Model vergunningen vogelwet.	917
„	5 Jan. 1914 *A* nr. 7.			1914	1	Inlevering goederen door landweer-verlofgangers.	552
G. S.	8 Jan. 1914 *G* nr 217.			1914	3	Woonplaats arme krankzinnigen.	429
C. d. K.	15 Jan. 1914 *A* nr. 5.					Bestrijding mond- en klauwzeer.	861
G. S.	15 Jan. 1914 *G* nr. 19.			1914	5	Toelichting belastingverhooging.	93
„	15 Jan. 1914 *G* nr. 208.					Controle beroepskaarten weggeld.	115
„	22 Jan. 1914 *G* nr. 35.			1914	10	Voorschotten woningwet.	1018
C. d. K.	26 Jan. 1914 *A* nr. 1.			1914	11	Bewijzen Nederl.nderschap.	600
„	30 Jan. 1914 *A* nr. 7.			1914	13	Tijd. vrijstelling militiedienst.	494
„	4 Febr. 1914 *A* nr. 49.			1914	16	Artt. 32 en 84 militiewet.	495
G. S.	5 Febr. 1914 *G* nr. 59.			1914	18	Toepassing art. 22, 4e lid, arbeidswet.	19
C. d. K.	6 Febr. 1914 *A* nr. 22.			1914	17	Geleide inlijving militie.	508
„	18 Febr. 1914 *A* nr. 35.			1914	22	Buitenl. verlof miliciens.	527
„	18 Febr. 1914 *A* nr. 36.			1914	23	Overnachten buiten de kazerne.	542
„	23 Febr. 1914 *A* nr. 46.			1914	26	Mollenvangst.	443
G. S.	26 Febr. 1914 *G* nr. 104.			1914	27	Visch- als volksvoedsel.	916
C. d. K.	4 Maart 1914 *A* nr. 3.			1914	29	Vogelwet.	918
„	4 Maart 1914 *A* nr. 12.			1914	30	Id.	919
G. S.	5 Maart 1914 *G* nr. 47.			1914	31	Pensioneering ambtenaren openb. inst. van weldadigheid.	679
C. d. K.	9 Maart 1914 *A* nr. 12.			1914	32	Briefwisseling armwezen.	757
„	11 Maart 1914 *A* nr. 7.			1914	34	Collecte door veldwachters.	740
G. S.	12 Maart 1914 *G* nr. 184.			1914	37	Rijkssubsidie bestrijding onderwijzers-jaarwedden.	637
C. d. K.	13 Maart 1914 *A* nr. 10.			1914	36	Herhalingsoefeningen.	528
„	19 Maart 1914 *A* nr. 3.			1914	40	Verkapte vogelvangst.	920
„	18 April 1914 *A* nr. 2.			1914	52	Bijhouding verlofgangersregisters.	529
„	27 April 1914 *A* nr. 9.			1914	57	Bewijzen Nederlanderschap.	601

CIRCULAIRE OF BESLUIT.		Prov. Bl.		Prov. Bijbl.		ONDERWERP.	Nr. dezer verz.
		Jaar.	Nr.	Jaar.	Nr.		
C.d.K.	9 Mei 1914 *A* nr. 1.			1914	62	Bijstand en hulp door militairen.	482
„	15 Mei 1914 *A* nr. 6.			1914	64	Art. 9 vogelwet.	921
„	23 Mei 1914 *A* nr. 1.			1914	68	Dienstreizen militie.	538
G. S.	28 Mei 1914.	1914	12			Uitvoering art. 17, 1e lid, der drankwet.	269
C.d.K.	9 Juni 1914 *A* nr. 2.			1914	73	Jaarl. onderzoek verlofgangers.	530
„	14 Juli 1914 *A* nr. 30.			1914	83	Vervoerbare stoomketels van buitenlanders.	829
„	18 Juli 1914 *A* nr. 4.			1914	86	Uitreiking maatkleedingstukken landweer.	553
„	20 Juli 1914 *A* nr. 12.			1914	87	Art. 26 jachtwet.	376
G. S.	20 Juli 1914 *G* nr. 154.					Proces-verbaal weggeld.	116
C.d.K.	30 Juli 1914 *A* nr. 20.			1914	89	Art. 15, 2e lid, landweerwet.	554
„	14 Aug. 1914 *A* nr. 9.			1914	92	Inkwartiering.	483
„	14 Aug. 1914 *A* nr. 12.			1914	94	Roode Kruisvlag.	770
„	14 Aug. 1914 *A* nr. 14.			1914	93	Vergoeding zeemilitie.	567
G. S.	10 Sept. 1914 *G* nr. 123.	1914	26			Toepassing art. 18 drankwet.	270
C.d.K.	28 Sept. 1914 *A* nr. 5.			1914	108	Alcoholhoudende dranken als loterijprijzen.	450
„	5 Oct. 1914 *A* nr. 5.			1914	111	Doodschouw.	945
„	10 Nov. 1914 *A* nr. 26.			1914	121	Vergoeding kostwinnerschap	497
„	19 Nov. 1914 *A* nr. 2.			1914	120	Voogdijraden en kol. gagementen en pensioenen.	68
G. S.	26 Nov. 1914 *G* nr. 225.					Pensioensbijdragen l. o.	702
C.d.K.	7 Dec. 1914 *A* nr. 16.			1914	125	Eigen ondergoed en schoeisel van militieplichtigen.	534
„	12 Dec. 1914 *A* nr. 24.			1914	127	Statistiek woonplaatsveranderingen.	818
„	12 Dec. 1914 *A* nr. 36.			1914	128	Inlijving en militaire tucht.	509
G. S.	15 Dec. 1914 *G* nr. 225.			1914	121	Verslagen bijz scholen hooger onderwijs.	605
P. S.	17 December 1914.	1915	3			Bezoldiging personeel prov. griffie.	765
C.d.K.	21 Dec. 1914 *A* nr. 7.			1914	129	Kopieën kadastrale gemeenteplans.	390
G. S.	31 Dec. 1914 *G* nr. 229.			1914	132	Art. 24 wet l. o.	638
„	15 Maart 1916 *G* nr. 226.	1916	11			Jaarwedden en pensioensgrondslagen van burgemeesters, secretarissen en ontvangers.	302

LIJST VAN OPGEMERKTE DRUKFEILEN.

Deel II.

p. 139, 7de regel van onder staat 1901, lees 1913.
„ 274, 2de „ „ boven „ Juli G, lees Juli 1914 G.
„ 286, 3de „ „ „ „ Oct. 1890, lees Oct. 1870.
„ 287, 1ste „ „ onder „
„de eer U te verzoeken, de”
voeg hierbij: „gemeentebesturen aan te schrijven dat register te houden voor de gebouwde en voor de ongebouwde”
„ 333, 9de regel van boven staat 1906 nr. 58, lees nr. 158.
„ 499, 10de „ „ „ „ Prov. Bijbl, lees Blad.

Deel III.

p. 195, 4de regel van boven staat Bijbl. nr., lees Bijbl. 1887 nr.
„ 385, 18de „ „ „ „ *nomniatief*, lees nominatief.
„ 409, nr. **542** lees **562**.
„ 448, 2de regel van boven staat der koningin, lees des konings.
„ 573, 5de „ „ onder „ den koningin, lees den koning.
„ 616, 11de „ „ onder is het cijfer $^3/_4$ vóór „is een cent” uitgevallen.
„ 663, 5de „ „ boven staat koningen, lees koningin.
„ 722, 11de „ „ „ „ Bijbl., lees Blad.
„ 755, 5de „ „ „ „ Bijbl., lees Blad.
„ „ 10de „ „ onder „ 1 tot en met,
lees 1 tot en met 9.
„ 759, 14de „ „ boven staat „Zie . . . . 1916”. Deze aanteekening behoorde als noot te zijn gedrukt.

Deel IV.

p. 119, 10de regel van onder staat zestien, lees vijftien.
„ 170, noot 3de regel van onder staat „in stationsnaam", lees „is stationsnaam".
„ 207, 2de regel van boven staat 1807 lees 1907.
„ 378, 14de regel van onder staat 1911 lees 1916.